

Handwritten notes in Arabic script at the top of the page.

کتاب شرف ماب

مفتیک تفسیری ترکی تلندہ

Handwritten note: پر تک نورا و ہوجا

Handwritten note: پر شی و ہوجا

Handwritten note: 1936

مکتبۃ الشریکۃ

مصارفی ایلہ طبع ایدللی

خارطیہ مصغیہ
قزان

Дозволено цензурой. С.-Петербургъ, 30 Марта 1905 года.

КАЗАНЬ
ГОРОДСКОЙ ДАССАЖЪ

Лито-Типографія И. Н. Харитоновъ.
1905

مقدمه

كبارنك ترجمه هالینی بیلیمك هر کیم گه تیوشلی وفایدلی اولدقندن ادیب محترم قاضی
 رضاءالدین افندیکنک اوچچی جزء (آثارنک) ذکر ایدلمش مؤلفنک ترجمه حالندین بر آزینی نقل
 ایتدم - قاضی افندی دیور «ابوالنصر عبدالنصیر بن ابراهیم بن یار محمد بن اشترک
 القورصاوی. آتاسی ابراهیم، (۱۲۰۵)نجی سنهده وفات اولمشیدی. آتاسی بهربان بنت
 امین بن منصور «ماقصه باش» قریه سندندر. قز قزداشی (مرحب) بنت ابراهیم
 چکورهده عبدالله بن عبدالسلام نکاحنک اولوب عبیدالله، موسی، محمدجان، حسن باش
 اسمنده بالالری دنیایه کلدی. (۱۲۴۳) تاریخی حدودنده وفات ایتدی مریه
 صاحب الترجمة ابوالنصر، بر مک بر یوز طوقسان ۱۱۹۰ سنه سنده دنیایه کلوب اوتور
 یاشنک اولهرق ایکیوز یکریمی یینجی ۱۲۲۷نجی سنه شهر رمضان اخیر اوننده وفات
 وبر حرمتلی شاعرنک: «ی موت قوم ولایاسی لهم احد وواحد موتهم لهم احد»
 بیتنه مصداق اولمشدر. بونک وفات اولمه سیله قزان وبلغار اسلاملر بلکه عبید
 اسلام عالی الوغ بر عالملرینی ضایع ایلدملر در نشأتی: قزان یاقننک «قورصا» قریه سنده دن
 کلوب، ابتدائی علملری مالمش مضافاتنده «چکوره» قریه سنک تحصیل ایتدی، و
 بخارا شهرینه واروب افاضل کرام حلقه درس لرینه ملازمت ایلدی الوغ شیخ لر صحبتنک ا
 ظاهری وباطنی، صوری ومعنوی کمال کسب ایلمشدر.
 بو دیاره کلدکنده یزنه سی عبد الله بن عبد السلام اوغللری یاردمیله الوغ مد
 تأسیس ایدوب، کوب شاگرد جمع ایلیمکله نشر علم ایلدی.
 یکریمی ایکنچی ۱۲۲۲ سنهده تکرار بخارا شهرینه سیاحت ایلدی وقایتمنک خیو
 ایزک، بر مدت صوکنده حاجطراخانه وآنندن وطن اصلیسنه رجوع ایتدی. یکریمی
 ۱۲۲۷ سنه شعباننک حج قصدیله، اصحابندن بر فرقه ایله برابر قزاندن چقوب، استابولغه
 واوراده طاغون خسته لکی ایله ارقمال ایزک اسکدارده سلطان جامعنک دفن اولندی
 ابوالنصر القورصاوی شول فسقه عمرنک تورلی فنلردین متعدد کتابلریازوب اسلام عالی
 بیوک هدیه قالدرمشدر. آثاری جمله سنندین بریده هفتیک تفسیری اووب تا
 فایکلندرمق اوچون هفتیک شریفی آچیق تاتار تلینه ترجمه ایلمشدر. لکن نه سببه میند
 تفسیرینک کوب یرنک معتبر تفسیرلردن سوزلر نقل ایدوب ترجمه ایتمه رک عربی جا
 قالدرمشدر فایکسی عام اولسون ومطالعه ایدنلرنک بارچه سی استفاده ایتسون دیزک
 عباره لرینی ترجمه ایتیه جرأت ایتدم. بیوک ذاتلرنک، کتابلرنک تصری ایتیه است
 قندن مؤاخذه ایدوچیلر اولرسه عفو قیلمه لرینی رجاء قیلدم.

رسة محمدیه معلملردن محمد منیر ابن ملا محمد هادی

کتاب شرف مآب

هفتیک تفسیری ترکی تلندہ

۱۲۹۴

۱۱۹۰

۰۰۳۷

۱۱۹۰

۰۰۳۷

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

مشت خاک مسکینک فی زهره و طاقتی در که فدوس لایزاله عند ایتمک عباد اعز و مکر مینه محال
ذاتیدر ذات ذوالعظمه و کبریایه ثنا ایتمک * زبده کائنات و سرور انبیا عجز فی معاینه
و مشاهده دن لا اُحصى ثناء علیک دیرسه * منک قصور و نقص و کسافت بر له بی ادب لیک دن
بزدین اظهار عجز ایتمک * شهباز عقل و فراست فضاء حمد و ثناء ذوالجلال ده پر وازی قصد
ایدر سه ضرورات تعالی عما یصفون دن در که بال و پر فکر و تخیل در کمال عبارت مختصر
حریق کلامه وصل پیغام ایدر سه * خدایا دشمن تحقیقه بو فقیر دن نصیب ایتمه کلام حقیقه
ایشتماک * ساز حقیقت زدست مجاز تراشان بی اصول کینگاه صد محشر و فریاد حسن معنی
از نگاه لفظ آشنایان بی ادراک * غبار آلودیک عالم بی داد دیده را که کشودند بر وی تحقیق
خلق اگر چه عبارتست فراهم نکند تفسیر کلام ربانی و ایضاح معانی قرآنی هر چند امر عظیم و شان
خطیر در خصوصاً لسان ترکیه ترجمه فیلیق که بیان معانیده اضعف لغات و اشاره دقایق ده انصر
السنه در لیکن نائب مناب والده مکرمه و اعظم اخوه محترمه نگ اشاره علیالری خصوصاً تکرار
الحاح لری هفت یک قرآن عظیمی لسان ترکی ایله تفسیر قیلماق غه باوجود قلت بضاعت
و کالات فصاحت بو امر خطیره علی قدر الوسع و الطاقه اقدام و توجهی ایجاب ایتدی نصیر
قایسی یوز برلان بو مقصدنی بیان ایتسون * یتکان جنت کلی و صفین قیلورده گنلکیر
بلگاج * وفاحت نگ دلیلن اجترا قیلدی مکر به * توکل ایلدی رحمت بچارین بی کران بلگاج

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ (وَاتَّخَذُوا)

یعنی اینکل ای بنده باشلار من الله اسمی برله که اول الله بار چه مخلوقاتنی شامل بولغوجی رحمت برله صفتلنمشدر * رحمن رحیم لفظلری هر ایکسی بر معنی دهر اسمأ حسنی اجندی ن بوا سملری خاصلاب ذکر ایتمیسی آدملره تنبیه اوچوندلر که بار چه اشلرده یاردم استانلمش ذات الله ایکاچلکینه * خصوصاً قرآن اوفوغان وقتده چونکه اول بنده ننگ اینک شریف اعمالدنلر بس بو وقتده بندهیه تیوشلیدلر که کو نکلینی خدا ذکر یله تولدر وب یاردم ومکد استدیکی وقت فقط الله طرفینه متوجه اولمق (الْحَمْدُ لِلَّهِ) یعنی کمال صفتیله صفتلنمش اولمق بر اللهغه خاصدر بوصفتک الله ننگ هیچ اوشاشی یوقدر یا که الله ننگ کمال صفتلرینی اظهار ایتک بر الله ننگ اوزینه خاصدر الله دین باشقه هیچ کم ننگ بواشه اقتداری یوقدر (رَبِّ الْعَالَمِينَ) یعنی اول الله بار چه مخلوقاتنی ملکلا نگوچی وتر بیه ایتوجیدر (الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ مَا لَكَ يَوْمَ الدِّينِ) یعنی اول الله حساب کونینگ فاضیسیدر یوم الدین شول کوندلر که اول کونده فایده ویر ماس مگر دین علملری وعمللری (إِيَّاكَ نَعْبُدُ) سنی برلایمز و بیگ تو یاچیلک برله فقط سنکا عبادت قیلامز (وَإِيَّاكَ نَسْتَعِينُ) وسنگ عبادتنگ و بار چه اشلرده فقط سندی ن یاردم استایمز (اهْدِنَا الصِّرَاطَ الْمُسْتَقِيمَ) یعنی ثابت قیل بز لری قرآن برله عمل قیلمقکم اول اهل سنت و جماعتنگ جنتکه توغری یولدر (صِرَاطَ الَّذِينَ أَنْعَمْتَ عَلَيْهِمْ) یعنی شول آدم لرنگ یولینه کم آنلری اکرام واعزاز قیلدوننگ و آنلر انبیا و خواص اصحاب انبیا در (غَيْرِ الْمَغْضُوبِ عَلَيْهِمْ) یعنی شول آدم لرنگ یولندین باشقه یوله کم آنلری قهر ایتدوک (وَلَا الضَّالِّينَ) وشول آدم لرنگ یولندین غیر یوله کم آنلر کتاب وسنت یولندین بازوب بدعت و ضلالت یولینه توشدیلر سورۀ فاتحه تمام اولدق دین سوکوره سکنه برله آیروب آمین دیمک سنندر معناسی قبول ایت یا الله دیمکدر *

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ (الْمِ) بَقَرَة

(الْمِ) یعنی من من بگوجی الله یا اینکه الفی الله تعالی که اشادندلرام جبرائیل علیه السلامغه انبارتدر میم محمد علیه السلامه اشارتدر اما جمهور علما فاشنده متشابهات قرآندندر و آنک عسی بر اللهغه مفوضدر مراد بودر دیوتفسیر قیلنماز (ذَلِكَ الْكِتَابُ) اوشبو قرآن کتابدر کم (الرَّيْبِ) یوقدر ای محمدشک (فیه) اول قرآن ننگ کلام الله بولماقنده (هُدًى) یقول کورستکوجیدر اوشبو کتاب (لِلْمُتَّقِينَ) گناه قیماقدین طیولوب الله تعالی ننگ عذابندن قورقوب صافلانغوچیلرغه (الدِّينِ) نئوندا این صافلانغوچیلر (يَوْمُنَ) اینانورلر (بِالْعَمِي) عیب که الله تعالی ن کورمایچه برو بار الله دیب صفات شریفه لری برله واوجماح تموغنی

کورمینچه نوموغ دین قورفب اوجماحقه ذوقلانورلر (وَيُقِيمُونَ الصَّلَاةَ) نمازنی وقتنده اوتارلر (وَمِمَّا) دخی شول نرسه دن (رَزَقْنَاهُمْ) رزقلندردق بز آنلرغه (يُنْفِقُونَ) نفقه قیلورلر یعنی خدای تعالی رضالغی اوجون صدقه بیررلر (وَالَّذِينَ) آندابن کهمسنه لرگه یول کورستکوجیدر اول قرآن (يُؤْمِنُونَ) اینانورلر آنلر (بِمَا) شول قرآنغه (انزَلَ) ایندرلدی اول قرآن (الَيْكَ) سنک اوزارنکا ای محمد علیه السلام (وَمَا) دخی شول کتابلرغه اینانورلر (انزَلَ) ایندرلدی اول کتابلر (مَنْ قَبْلَكَ) سندین اولکی پیغمبرلرگه آما بلکل گه کوکدان اینان کتابلر جمله سی یوزده دورتدر یوزی صحیفه لردر دورتی کتابلردر (وَبِالْآخِرَةِ) هم قیامت کونینه (هُمْ) آنلر (يُوقِنُونَ) شکسر ایمان کلتورگوجیلردر (أُولَئِكَ) آنلر (عَلَى هُدًى) توغری یول اوزره در (مَنْ رَبَّهُمْ) اوزلری ننگ تربیه قیلغوچی تنکر سندین (وَأُولَئِكَ) آنلر یعنی مؤمن متقیر (هُمْ الْمُفْلِحُونَ) آنلردر فوتلغوچیلر دنیاده وهم آخرتده عذابدین وهم ایندگو دولتیلردر *

(یسى) بِسْمِ اللّٰهِ الرَّحْمٰنِ الرَّحِیْمِ ﴿١﴾

(یسى) معناسی یا انسان دیمکدر انساندان مراد رسول الله در بو تفسیر ابن عباسدن منقولدر (مذهب جمهورده متشابهات قرآندن در و آنک علمی بر اللهغه مفوضدر مراد بودر دیب تفسیر قیلنماز (وَالْقُرْآنَ الْحَكِيمَ) قسم بقرآن که جامع حکم واحکام در (انک لمن المرسلین علی صراط مستقیم) بی شک سن محمد مرسل لردن سن که آنلرنی توغری یول اوزره بیارلشدر اول یول توحید یولی و شریعتده استقامت یولیدر (تَنْزِيلَ الْعَزِيزِ الرَّحِيمِ) یعنی اول قرآن عزیز ورحیم الله ننگ منز لیدر (لَتُنذِرَ قَوْمًا مَّا اَنْذَرَ اَبَاؤُهُمْ) تاکه سن قورفتغایسک خدای تعالی ننگ عذابندن اول قومی که آنلر ننگ آنلرینه قورقتوچی پیغمبر کلمادی (فَهُمْ غَافِلُونَ) بس آنلر توغری یولدن غافل لردر (لَقَدْ حَقَّ الْقَوْلُ عَلٰی اَكْثَرِهِمْ) یعنی عذاب متعین مقرر اولدی آنلار ننگ اکثرینه (فَهُمْ لَا يُؤْمِنُونَ) بس آنلر ایمان کیلتورماس لر وسنک پیغمبرلککنی تصدیق قیلماسلر (اِنَّهُمْ جَعَلْنَا فِيْ اَعْنَاقِهِمْ اَغْلَالًا) و بی شک آنلر ننگ موینلرنده بوغاولر قیلدق (فَهِيَ اِلَى الْاَذْقَانِ) بس اول بوغاولر آنلر ننگ ایا کلرینه یتمشدر (فَهُمْ مُّكْمِحُونَ) بس آنلر باشلرینی کوتاروب کوزلرینی بوموب حقنی فهملک دین وحقغه انقیاد وبوی سونفاقدین محر و ملردر (وَجَعَلْنَا مِنْ بَيْنِ اَيْدِيهِمْ سَدًّا) و آنلر ننگ آلدنک حجاب و مانع قیلدق تأمل وادرا کدن (وَمِنْ خَلْفِهِمْ سَدًّا) وهم آنلر ننده حجاب و مانع قیلدق فهم وهدایتدن (فَاعَشَيْنَاهُمُ فِئْمًا لَا يَبْصُرُونَ) بس آنلار ننگ کوزلرینی اورتدک بس آنلر حق یولنی کورمز لر بعض علملر

تفسیر آیه کریمه ده اینتمش لکه آله غی حجاب طول امل در و آرنده غی حجاب خدا یادندین
 غفلت در و تکبر و حسد و اشتغال بها لایعنی من الکلام و الفلسفة و حب دنیا همه سی سد
 و حجاب در که بنه لرنی هدایت یولیننی ادر ائک قیلیمقدن منع ایتار لر (وَسَوَاءٌ عَلَيْهِمْ) برابر در
 آنلرغه (ءَأَنْذَرْتَهُمْ) آنلری خدای عذابندن سنک فورقتغاننک (أَمْ لَمْ تُنذِرْهُمْ) یا که
 فورقتماغاننک (لَا يُؤْمِنُونَ) ایمان کیلتورماسلر (إِنَّمَا تُنذِرُ مَنِ اتَّبَعَ الذِّكْرَ) سنک انداز
 و خویفنک نفع ائماس مگر اول کشی که نفع ایتار کم قرآن عظیمده تأمل قیلوب احکام
 قرآنغه اتباع قیلسه (وَخَشِيَ الرَّحْمَنَ) والله تعالی دین فورقسه (بِالْغَيْبِ) کوکلی برله
 غایب بولغوچی هایل امرلردن (فَبَشِّرْهُ) بس سیوندن اول قرآنغه تابع اولغوچی والله دن
 فورفغوچی کشیننی (بِمَغْفِرَةٍ) گناه لرنک یولمقلقی برله (وَأَجْرٍ كَرِيمٍ) واجر حسن برله
 (إِنَّا نَحْنُ) شکسز بزلر (نَحْيِ الْمَوْتَى) اولوکلرنی ترگزرمز یعنی جاهل لرنی هدایت یولینه
 کوندررمز یا که قیامت کوننده مرده لری حشر برله زنده قیلورمز (وَنَكْتُبُ مَا قَدَّمُوا)
 وهم یازرمز اول اعمال لرنی کم اولماسدن اول قیلدیلر خیردن وهم شردن (وَأَثَارَهُمْ) اول
 عمل لرنی کیم آنلرنک صوکلرندن بارغوچیدر تعلیم علوم شرعیه کبی و اوقاف کبی اعمال
 خیردن و اعمال شردن تعلیم فلسفه کبی و بناء مدرسه کبی فلسفه اوچون و بر طریق ظلمی
 احداث کبی (وَكُلِّ شَيْءٍ أَحْصَيْنَاهُ) هر شیئی و هر اشئی بیان قیلدق (فی امام مبین)
 بر روشن دفترده یعنی لوح المحفوظده (وَأَضْرَبُ لَهُمْ مَثَلًا) آنلرغه نظیر قیلوب بیان ایتکل
 (أَصْحَابَ الْقَرْيَةِ) انطاکیه قریه سی اهلی نک قصه غریبه سیننی (إِذْ جَاءَهَا الْمُرْسَلُونَ) شول
 وقتده کم عیسی علیه السلام نک رسلی یعنی ایچی اری اهل انطاکیه که کیلدی علماء اخبار
 روایت ایتار لر کم عیسی علیه السلام اوزینک خواص اصحابندن ایکی کشیننی انطاکیه
 شهرینه کوندردی ایمانغه دعوت اوچون و اول شهرنک اهلی عبده اصنامدن ایردی شهرکه
 قریب یتدکه بر قارت کتوچیکه اوچرادیلر و آنک اسمی حبیب نجار ایردی ایچیلر بو
 قارتقه سلام بیردیلر قارت ایتدی سزلر کم لر سز عیسی علیه السلام نک ایچیسسی مز سزلرنی
 عبادت اوئانندین عبادت رحمنغه اوندامک اوچون کیلدک (قارت ایتدی سز نک
 آیت و حجتکز بارمی) ایتدیلر بار آوروغه شفا بیررمز و صوفرنی کوزلی قیلورمز و آلا
 تنلی کیمسه یه صحت بیررمز خدای تعالی نک اذنی برله) قارت ایتدی منم کوب یلدن بیرلی
 آور و اوغلم بار) ایتدیلر بزنی اوغلاک قاتینه ایلتکل کورایک قارت بونلری منز لینه آلب
 کیلدی آنلر قارتنک آور و اوغلینی قول لری برله مسح ایتدیلر اوغلان صحت تابدی الله تعالی اذنی
 برله توردی حبیب ایمان کیلتوردی بونلر نک خبری شورده فاش بولدی و بونلر سبیلی

خدای تعالی کوب آوروغه شفا بپردی و بونلرنڭ خبری پادشاهه يتشدى پادشاه ملوک
 رومدن وعبدۀ اصنامدن ایردی رسوللری چاقروب ایتدی سزله کملرسز ایتدیله عیسی
 علیه السلامڭ ایچیلری بز پادشاه ایتدی فی خبر برله کلدگز ایتدیله سنی کورماس
 وایشتماسنڭ عبادتندن سمیع و بصیرنڭ عبادتنه اوندامڭ اوچون کیلدک پادشاه ایتدی
 ای بز نڭ معبودمز بارمو اصنامدن غیرى ایتدیله بلی سنی وهم معبودلرگنی یوقدن بار
 ایتکان خدای تعالی باردردر ومعبود بر حق اولدر پادشاه ایتدی چقوب تورگز سزله نڭ
 اشگز نڭ مصاحتنی قیلدیق وموندن صوگره بر کون پادشاه طشره چقمش ایردی رسوللر
 جهراً تکبیر ایتدیله (والله تعالی نڭ ذکرنی جهر ایتدیله) وپادشاه نڭ غضبی کلدی و بونلرنڭ
 هر قایوسینه یوزهر قاچی اوروب زندانغه سالماغه بیوردی (عیسی علیه السلام بولارنڭ
 خبرنی ایشتمکدن صوگره حواریین اُلوغی شمعون صفارنی بونلرنڭ آرتندین کوندردی
 شمعون اوزینڭ حالنی سترایدوب پادشاهنڭ اطرافنڭغی آدملر برله آشنا بولدی وآنلر
 واسطه سی برله پادشاهغه هم اشنه بولدی وپادشاه فاشنده مکرم ومعززلدن بولدی برکون
 پادشاهغه ایتدی ایشتمیم کم ایکی آدمی صوغوب زندانغه سالمش سن سنی بو دیندی
 غیرى دینگه دعوت قیلدقلری اوچون وآنلرنڭ سوزلرنی ایشتمگنی فی ایتورلر پادشا
 ایتدی غضب آراده هایل بولدی وآنلرنڭ سوزنی هیچ تأمل قیلا آلمادم شمعون ایتدی اگ
 مصاحت بولسه اول ایکی آدمنی مونڭ چاقورتساگز فی سوزلری بار ایرکانون فهم لساڭ بخش
 بولماسمی پادشاه بیوردی اول ایکی ایچینی حاضر قیلدیله شمعون ایتدی سزلی بو بر
 کم کوندردی ایتدیله شول الله کم هر شیننی یوقدن بار ایتدی وآننگ هیچ شریکی یوق او
 بزلی کوندردی پادشاه ایتدی اول الله نڭ وصفن بیان ایدوڭ وسوزنگزنی قسقه ایدوا
 ملال کیلماسدای بولسون ایتدیله هر نی تلاسه آنی قیلور وهرنی تلار ایرسه آنی بیور
 شمعون ایتدی حجت وبرهانگز نیدر ایتدیله پادشاه هر نی تمنی قیلسه اولدر پادشاه بیورد
 براوغلانی کینوردیلر هر ایکی کوزی یوق کوز اورنلری ماڭلانی برله تیڭ ایردی
 بس بونلر دعایه متوجه بولدیله ایکی کوز اورنی یارلدی وایکی بالچق کیسا کنی یومارلا
 کوز یاروقینه قویدیلر اول اوغلاننگ ایکی کوزینه قاباق اولدی عیانا کوردی پادشا
 حیران بولدی * شمعون پادشاهغه ایتدی * هیچ معقول کورماسمی سن کم معبودنگه د
 قیلساڭ ومونڭ مثلی اشی پیدا قیلسه سنگ وهم معبودگنڭ شرفنی بونلره اظهار اولور ایرد
 پادشاه ایتدی سندن مخفی هیچ سر یوق کم بلورسن بزنگ معبودمز ایشتماس وهم کورما
 و هیچ نفع ایتماس * وشمعوننگ عادتق شول ایردی پادشاه برله پتخانه گه بارور ایرد

نماز قیلور ایردی* و تضرع ایتار ایردی، و آنلر شمعوننی اوز دینلر یینگ اهل خیال ایدر لر
 ایردی* پادشاه ایتدی سزنگ معبودگز اگر اولوکنی تر گوزمه گه قادر بولسه معبودگز گه
 وهم سز گه ایمان کلتور رمز* ایتدی لر بزننگ معبودمز هر اشکه قادر در* پادشاه ایتدی
 مونک یدی کوندن بیرلو بر آدمنگ اوغلنی کوعای آصریلر آتاسی اویک یوقلغی او چون
 و اول اولوکنی حاضر قیلدردی اول اولوک صاصغان ایردی* و بونلر دعایه مشغول اولدی لر
 علانیة و شمعون هم دعا قیلور ایردی کونگلدن بس اولوک ترلدی و اورنندن توردی و ایتدی
 یدی کوندن من اولدیم و منی شرکم او چون یدی اوت بلغه سنک عذاب قیلدی لر الله تعالی دن
 قورقنکز و بو باطل دیندین فایتوگز و کوک ایشکی مکا آچلدی بر صلو یکتی کوردیم
 و بو اوچ کشیگه شفاعت قیلور پادشاه ایتدی فایسی اوچ کشیگه اوغلان ایتدی شمعونگه
 و بو ایکی ایلیچیکه دیدی پادشاه عجبندی شمعون حالنی اظهار قیلدی پادشاهی دعوت قیلدی
 پادشاهنگ بر قزی بار ایردی اولگان وهم کوملگان ایردی* شمعون ایتدی بو ایکی کشیگه
 ایتکل قزکنی تر گوزسلر پادشاه بونلردن طلب قیلدی توردیلر نماز اوقوب دعا قیلدی لر*
 شمعون هم دعا قیلدی قبر یارلدی قز تریلوب چیقدی ایتدی انقیاد ایتوگز بو ایکی کشی
 راست ایتور لر و گمان ایتماسمن کم سز لر انقیاد قیلور سز موندن صوگ رسولره ایتدی دعا
 قیلوگز منی اوز یرمه فایتار گز باشینه توفراق قویدی و قبرینه فایتوب یاندی قبری اولکی
 حال چه اولدی (علما اختلاف قیلدی لر بعضیلر ایتور لر پادشاه بر آز جماعت برله ایمان کلتور دی
 و قالغانلری کفر نده ثابت بولدی دیر لر و بعضیلر ایتور لر پادشاه وهم قومی کفر نده
 اتفاق ایدوب رسول لری قتل ایتدی لر دیر لر حبیب بو خبری ایشدوب اقصاء بلده دن
 یو کروب کلدی و آنلری نصیحت قیلدی خدای تعالی طاعتینه دعوت قیلدی (اِذْ اَرْسَلْنَا
 اِلَيْهِمُ اثْمِیْنَ) یعنی انطاکیه اهلینه یردک ایکی رسوانی و آنلرنک اسمی بری یحیی و بری
 یونس ایردی (فَكَذَّبُوهُ ا) بس اهل قریه آنلرنی تکذیب قیلدی لر (فَعَزَّزْنَا بِثَالِثِ)
 بس بونلرنی قوتلندردک او چونچی کشی برله اول شمعوندر (فَقَالُوا) بس ایتدی لر آنلرنک
 هر اوچی (اِنَّا اِلَيْكُمْ مُّرْسَلُوْنَ) شکسز بز سز لره ایلیچیمز عیسی علیه السلام دن (قَالُوا مَا اَنْتُمْ اِلَّا
 بَشَرٌ مِّثْلُنَا) اهل قریه ایتدی لر ایماسسز کم آدم سز بزنگ کوک و هیچ مزیتکز یوقدر
 فی سبب برله سز لر بومرنه گه مستحق بولدکز (وَمَا اَنْزَلَ الرَّحْمٰنُ مِنْ شَيْءٍ) و انزال
 قیلدی خدای تعالی هیچ وهی وهم بیمارمدی بیغمبر (اِنْ اَنْتُمْ اِلَّا تَكْتُمِبُوْنَ) ایپاسسز مگر
 یا لغایچی (قَالُوا رَبَّنَا یَعْلَمُ اِنَّا اِلَيْكُمْ لَمُرْسَلُوْنَ) ایتدی لر بزنگ ریمز بلدر درست لیکده
 بز سز گه شکسز ایلیچیمز و پیغمبرمز (وَمَا عَلَيْنَا) و بز گه لازم یوق (اِلَّا الْبَلٰغُ الْمُبِیْنُ) مگر

ظاهر و باهر فهم لئمك (قَالُوا اَنَا تَطَيَّرْنَا بِكُمْ) ايتديلر بززدن رُملا نه مز وسزلرى شومليق
 ديب گمان ايتنه مز (لَئِنْ لَمْ تَنْتَهُوْا لَنَرَّجُمَنَّكُمْ) اگر بوسوزدن طيلماسكزز سزلرى تاش برله
 آنب اولتور رزمز (وَلَيَمَسَّنَّكُمْ مِمَّا عَذَابُ آلِيمٍ) وسزلرگه بزدن فاتی عذاب يتوشور (قَالُوا
 طَأْتَرُكُمْ مَعَكُمْ) ايتديلر شومليق اوزكزز برله برگه يعنى هرني شومليق كلسه اوزكززك
 تكيركزز وكفركزز اوچون كلور (اِنَّ دُكْرُكُمْ) اي نوغرى يولى سزك خاطر كززغه توشروب
 نوغرى يولغه دعوت قيلغان اوچون بزلرى تاش برله آتوب اولتور مكدين قورقوتور موسز
 (بَلْ اَنْتُمْ قَوْمٌ مُّسْرِفُونَ) بلکه سزلر شونداق جماعتسز اسراف فيلورسز اكرامى وتبركى
 لازم كشى لرى اولتور ماك برله وبلالندرمك برله قورقوتورسز (وَجَاءَ مِنْ أَقْصَى الْمَدِينَةِ
 رَجُلٌ) وكيلىدى شهرنگ يراق برندن بركى واول حبيب بخار ايردى (يَسْعَى) يوكر ب
 (قَالَ يَا قَوْمِ) ايتدى اي قوم (اتَّبِعُوا الْمُرْسَلِينَ) تابع اولكزز رسولرگه (اتَّبِعُوا مَنْ لَا
 يَسْأَلُكُمْ أَجْرًا) تابع بولكزز شول كشى لرگه كم سزدن تعليم دين اوچون وتبليغ رسالت
 اوچون اجر طلب فيلماس لر (وَهُمْ مُّهْتَدُونَ) آنلر كونلمشلردر دنيا وآخرنه خيرلى
 اعتقادكه وخيرلى عمل لركه (وَمَا لِي لَا أَعْبُدُ الَّذِي فَطَرَنِي) ونى بولوبدر مكا كم عبادت
 فيلماس من اول اللهغه كم منى خلق ايتدى (وقتاده ايتور كم حبيب بر غارده عبادت فيلور ايردى
 وقوم رسول لرى قتل ايتمك قصدىنى اشتكاج كيلىدى دينى اظهار ايتدى رسول لر ايتدى ايا اجر
 طلب ايدر موسز تعليم دين اوچون ايتديلر يوق قومينه متوجه اولوب ايتدى (اتَّبِعُوا الْمُرْسَلِينَ
 اتَّبِعُوا مَنْ لَا يَسْأَلُكُمْ أَجْرًا وَهُمْ مُّهْتَدُونَ) وآنلر ايديلر ايسا سن مونلره تابع موسن
 و بزيم دينمزدن غيرى دين نوتار موسن حبيب ايتدى (وَمَا لِي لَا أَعْبُدُ الَّذِي فَطَرَنِي
 وَآلِيهِ تُرْجَعُونَ) واول الله تعالى نك حكمينه آخر قيامته قايتورسز (اتَّخَذُ مِنْ دُونِهِ آلِهَةً)
 ايا من معبود بر حقدين باشقه معبودلرگه عبادت فيلور من مو (ان يردن الرحمن بضر)
 اول خدای تعالى مكا بر ضررى تلار ايرسه (لَا تُغْنِي عَنِّي شَفَاعَتُهُمْ شَيْئًا) اول باطل
 معبودلر نك شفاعتى مكا هيچ نفع ايتماس (وَلَا يُنْقِدُونَ) وهم كوچ برله خدای تعالى عذابدين
 قونقارا آفاسلر (اننى اذا لقي ضلال مبين) واگر من اول معبودلر نك عبادتنى فيلور بولسام
 ظاهر يولسزلردن بولور من (اننى امنت بربكم) شكسز من ايمان كلتورديم اي رسول لر
 سزك ريكززگه (فاسمعون) بس ايشكزز منم سوزمنى وقيامته منم مؤمن ايركانم گه گواه
 بولوكزز حبيب قومى نصيحت قيلدى اوچون آچيغ لانديلر وآنى تاشلر برله
 آتديلر بس رسوللرگه ايتدى سزلر گواه بولوكزز من سزلر نك ريكززگه
 ايمان كيلتورديم وقومى آنى آياق برله طابساديلر اچك لرى دبرندن چقدى

(واول ایتور ایردی اللهم اهد قومی و بوغازنی ویرتدیلر و شهرنگ فلغسینه آصدیلر
 و آنک فبری انطاکیه ننگ بازارنده در دیرلر بعض علما ایتورلر خدای تعالی آنی کرامت
 اوچون ترک حالنده جنتکه کرگوزدی دیرلر و بعض علما ایتورلر اولگان دین صوگ
 ترگوزوب جنتکه ایلندی دیرلر (قِيلَ ادْخُلِ الْجَنَّةَ) و آنکا ایتدیلر کرگل جنتکه دیب
 (قَالَ يَا لَيْتَ قَوْمِي) ایتدی کاشکی منم قومم (يَعْلَمُونَ) بلسه لر ایردی (بِمَا غَفَرَلِي رَبِّي)
 منی الله تعالی ننگ یارلقا ما فلغنی (وَجَعَلَنِي مِنَ الْمَكْرُمِينَ) و منی مکرملر جمله سندن
 قیلما فلغنی (بعضی علما ایتورلر پیغمبرلری و پادشاهی وهم ایمان کیتورگان آدملری
 و بارچه سنی اولتور دیلر * بعضی علما ایتورلر پیغمبرلر و هم پادشاه وهم مؤمنلر چقوب
 کیندیلر و قالغان آدملر که عذاب کیلدی (وَمَا انزَلْنَا عَلَى قَوْمِهِ) و انزال قیلما دق آنک
 قومنی اهلاک اوچون (مَنْ بَعْدَهُ) حیبینگ و فاتندن صوگ (مَنْ جُنْدٍ مِنَ السَّمَاءِ) کوکدن
 لشکر نتا که کم بدر کوننک و خندق کوننده انزال قیلدق (وَمَا كُنَّا مُنْزِلِينَ) وهم بزنگ
 عادت مز دین ایماس ایردی اهلاک قوم اوچون انزال جند ایتمک (بلکه طوفان برله یا که طاوش برله
 یا که یل برله هلاک قیلور ایدک کوکدن انبیا نصرتی اوچون لشکر انزالی ای محمد سکا
 حاضر (انْ كَانَتْ اِلَّا صَيْحَةً وَّاحِدَةً) بولمادی آنلرننگ هلاکینگ سببی مگر برطاوش
 کم جبرائیل علیه السلام شهر قاپوسینگ ایکی طرفینه ایکی قولنی قویدی بر صوت
 هایل برله قچردی (فَاذَاهُمْ خَامُونَ) آنلر همه سی کومرتیک بولوب اولدیلر و هلاک بولدیلر
 (يَا حَسْرَةً عَلَى الْعِبَادِ) ای حسرة شول بنده لرننگ حالینه (مَا يَأْتِيهِمْ مِنْ رَسُولٍ) کیلماس
 آنلرغه هیچ پیغمبر (اِلَّا كَانُوا بِهِ يَسْتَهْزِؤْنَ) مگر پیغمبر کلدیسه اول پیغمبردن استهزا
 قیلورلر (و بو برده یا حسرة دیمکدن مراد حسرتی مونده کیل دیب چاقرمق مراد ایرماس
 بلکه مخاطبلرغه تنبیه اوچوندر ناصحلری استهزا قیلدق جرم عظیم و جنایت جسیم اولدغینه
 گویا که حسرتی و بلای عظیمی اول مستهزی لر تا قریب کیتورمک لری کبیدر بو ناصحلری
 استهزا و استخفاف قیلدق لری برله (الَمْ يَرَوْا) ایا کورمسلمی و بلمسلمی (كَمْ اَهْلَكْنَا
 قَبْلَهُمْ) بزنگ کوب هلاک قیلماقمنی آنلردن الگاری (مِنَ الْقُرُونِ) زمانه اهل لرن دین
 (انَّهُمْ اِلَيْهِمْ لَا يَرْجِعُونَ) و اول هلاک بولغان آدملر بونلر ساری قایتماسلر (وَ اِنْ كُنْ
 ايمس لر آنلر بارچه سی (لَمَّا جَمِيعٌ) مگر بر که مجتمع بولوب (لَدَيْنَا مَحْضُرُونَ) بزنگ
 آلد مزغه حاضر ایتلگوچیلردر قیامت کوننده جزاء اعمال اوچون (وَ اَيَّةٌ لَهُمْ) و بزنگ
 قدرت بزنگ دلیلی در آنلر اوچون (الْاَرْضُ الْمِيْتَةُ) اولگان بر «یعنی نباتسز» (اَحْيَيْنَاهَا)
 ترگوزرمز اول برنی یغمور برله (وَ اٰخَرُ جُنَا مِنْهَا) و چغار رمز اول بردن (حَبًّا) بغدای

اورلقنى وآنندن غيرى آشلقلرنى (فَمِنْهُ يَأْكُلُونَ) بس اول اورلقدن آشارلر وآننگ سببلى تركليك اينارلر (وَجَعَلْنَا فِيهَا جَنَّاتٍ) وهم خلق ايتدوك اول برده چهار باغلر (مَنْ خَيْلٍ) انواع خرماندن (وَأَعْنَابٍ) انواع انگوردن (وَفَجَّرْنَا فِيهَا) وآفزدق اول برده (مَنْ الْعُيُونِ) چشمه لردن (لِيَأْكُلُوا مِنْ ثَمَرِهِ) تا كه آشاسونلر اوچون اول صو برله حاصل ثمر لردن (وَمَا عَمَلَتْهُ أَيْدِيهِمْ) واول ثمرلرى آنلرننگ قوللرى ياصامادى بلكه خداى تعالى ننگ قدر برله بولدى (أَفَلَا يَشْكُرُونَ) ايا شكر قبله ما سلمو شكر فيلسونلر (بحر حقايقده مذكوردر و آيت كريمه اشارتدر بوگا كم ايا كورماسلرمى بزنگ قدرتمزگه و لطف عنائتمزگه دليللى معصيت برله اولگان كونگل لرنى ترگوزدك (توفيق وهدايت يانكغورلرى برله وخلق ايتدوك اول كونگلده طاعت وعبادت محبتى ننگ اورلقنى تا كه روح كه تركلك سببى بولغاي واول كونگلده خيلى اذ كردن واعناب تفكردن چهار باغلر قيلدوق و عيون علوم شرعيه دن و انواع حكمت و معرفتدن انهارى اجرا قيلدوق اثمار مكاشفات و مشاهدات برله فايدلانمقلرى اوچون (سُبْحَانَ الَّذِي) پاك و منزهدر اول الله كم انواع واصناف اولان اوصافننگ بارندن وهر نى كم انواع واصناف اشياننگ فهمى احاطه قيلغان اوصافدن (خَلَقَ الْأَزْوَاجَ كُلَّهَا) خلق ايتدى جميع انواع واصناف اشيانى كم برى بريگه مزواج و مشابهدر (مِمَّا تُثْبِتُ الْأَرْضُ) اول اشياندن كم آنلرى ير اوسدر (وَمِنْ أَنْفُسِهِمْ) واول آدم لرننگ اوزلرندن چنانچه اير برله خاتون زوهدر (وَمِمَّا لَا يَعْلَمُونَ) واول نرسه لردن اول اشيالرى آدم لر بيلماسلر خداى تعالى جميع اشيانى كم آدم لر آنى بلورلر وهم بيلماسلر زوج ايتب خلق ايتدى و ذات پاكنى خلقده اولان زوجيت و صنفيت و نوعيت (وهر وصفى كه مناسب مخلوقيتدر پاك و منزهدر ايتدى يعنى پاك و منزهدر لسكندين خبر شوب و يردى (وَأَيَّةٌ لَهُمْ) ودهى دليل و برهاندر آنلره (الَّتِي لَنْ نَسْلَخَ مِنْهُ) كىچ كم صويوب ك آلورمز اول كيچدن (النَّهَارَ) كون نورنى (فَإِذَا هُمْ مُظْلَمُونَ) بس قرانغوده بولورلر (وَالشَّمْسُ تَجْرِي) و قوباش يورر (لِمُسْتَقَرٍّ لَهَا) شول وقتقه چه كم اول وقتده سبرى ك كسلوب قرارلانور و اول وقت دنيا منقضى اولوب قيامت قايم بولغان زماندر (ذَلِكَ تَقْدِيرُ الْعَزِيزِ الْعَلِيمِ) بو قوباشننگ سبرى انقطاع زمانينه چه جميع اشيانى بلوچى عزيز الله ننگ الله مقدريدر (وَالْقَمَرَ قَدَرًا نَاهُ) و آى ننگ سبرينه مقدر و مقرر قيلدق (مَنَازِلَ) منزل لرموه (حَتَّىٰ غَادَ) تا كه اورلدى بعض منزلده (كَالْعُرْجُونِ الْقَدِيمِ) اسكى و اواق خرمه بوتاغى خدا كى آخر منزلنده قهرنى ككرى بولقده و صاريغ و نازك بولقده اونكان يلغى خرمه بوتاغى مواد اوخشانلدى (لَا الشَّمْسُ يَنْبَغِي لَهَا) قوباشقه لايق ايماسدر كم (أَنْ تُدْرِكَ الْقَمَرَ) قهر بوس

آرندین یتماک و بر منزله اجتماع ایملک (وَلَا اللَّيْلُ سَابِقُ النَّهَارِ) و نه کیچکه لایقدر کم
 کونگه سبقت و غلبه قیلب همیشه کیچ اولوق بلکه متعاقب اولورلر معلوم و مقدر حساب اوزره
 (وَكُلٌّ فِي فَلَكٍ) و هر قایسی بر کوکده (يَسْبَحُونَ) سیر ایدرلر (وَأَيَّةٌ لَهُمْ) و بزنگ قدرتمز
 دلیلدر آنلرغه (إِنَّا حَمَلْنَا) شکسز بز یوکلا دك (ذُرِّيَّتَهُمْ) آنلرنک صبیان و نسالرنی (فِي الْفَلَکِ
 الْمَشْحُونِ) اچی آدم لردن و غیر ی اشیا لردن تولغان کراب اوزره (وَخَلَقْنَا لَهُمْ) و خلق و ایجاد
 ایتمک آنلر اوچون (مِنْ مِثْلِهِ) کراب اوغشاشلی نرسه دن (مَا يَرْتَبُونَ) اول نرسه نی کیم
 آکار منارلر و آندن بعض علما سوزندن تو به در کم قوروق یرنک کرابی منزله سنده در
 (و بعضی علما سوزنده کراب یاننده اولان کیچک کیمه لر و قایلدر که استعمال ایدرلر وقت
 حاجنده (وَإِنْ نَشَأْ نُغْرِقْهُمْ) اگر نلاساک غرق و هلاک ایدرمر آنلرنی (فَلَا صَرِيحٌ لَهُمْ) بس
 هیچ معین و معیث یوقدر آنلارغه (وَلَا هُمْ يَنْقُذُونَ) و هم قوتقارماسلر آنلار اولومدین
 (إِلَّا رَحْمَةً مِنَّا) مگر بزنگ رحمتمز برله (وَمَتَاعًا) و هم فائز لیمک اوچون (إِلَى حِينٍ) اجل
 وقتلریغه چه (وَإِذَا قِيلَ لَهُمْ) اگر ایتمسه آنلرغه (اتَّقُوا) قوروقیز (مَا بَيْنَ أَيْدِيكُمْ) شونداق
 عذابدن کم سزنگ آلدگزداغی امتلرگه نازل بولدی (وَمَا خَلَقَكُمْ) و شونداق عذابدن
 سوکره یعنی آخرتده بولغوجیدر (لَعَلَّكُمْ تُرْحَمُونَ) امیدر که خدای تعالی سزگه رحمت
 قیلغای اعراض ایدوب مکابره و معاند ایدرلر (وَمَا تَأْتِيهِمْ) و کیلماس آنلرغه (مِنْ آيَةٍ) هیچ
 بر دلیل و حجت (مِنْ آيَاتِ رَبِّهِمْ) آنلرنک رب لرنی ک دلیل و حجج لرندن قرآن کبی و یا
 غیر ی دلائل شرعیه کبی و عقلیه کبی (إِلَّا كَانُوا عَنْهَا مُعْرِضِينَ) مگر اول دلیل و حجج دن
 اعراض ایدرلر (وَإِذَا قِيلَ لَهُمْ) اگر ایتمسه آنلرغه (انْفِقُوا مِمَّا رَزَقَكُمُ اللَّهُ) اتفاق قیلکیز
 شول مالدن کم اول مالنی رزق لندردی سز لرگه الله تعالی (قَالَ الَّذِينَ كَفَرُوا) ایتورلر اول
 کشیلر کم آنلر خدا و رسولگه اینانماسلر (لِلَّذِينَ آمَنُوا) اول کشیلرگه کم آنلر خدا
 و رسولگه ایناندیلر (انْطَعِمُوا) ایسا بز طعام و برر مزمو (مَنْ لَوْ يَشَاءُ اللَّهُ اطْعَمَهُ) اول
 کشیگه کم اگر خدای تعالی نلاسه طعام برور ایددی آکار سزنگ اعتقاد کز چه (إِنْ أَنْتُمْ
 إِلَّا فِي ضَلَالٍ مُّبِينٍ) ایماس سزای مؤمنلر مگر که ظاهر کم راه سز آنک اوچون کم بیورر سزگه
 الله تعالی ننگ مشیتینه مخالفت قیلورغه (سبب نزول آیت بودر کم کافر لرگه ایتدیلر
 مؤمنلر ننگ فقرا و مساکینلرینه انعام قیلو کز و آنلرغه طعام بیرکیز) کافر لر ایتدیلر
 خدای تعالی کمال قدرتی برله آنلرغه طعام بیرمادی و بز خدای ننگ اراده سینه
 موافقت قیلورمز خدای تعالی طعام و برر مگان کشیگه طعام و برر ماسمز معالک ایتور کم
 بوساران آدم لرنی ک تمسک ایتدکلری سوزدر چونکی آنلر الله محروم ایدن آدمه بز مال لرنی

ویرمایم (دیورلر لکن بولرنک بو گمانلری باطلدر چونکی الله نك بعض آدم لری بای قیلوب
 بعضلرینی فقیر ایتمسی امتحان ایچوندر فقیرنی فقیر ایتمکی سارنلق ایچون اولمادینی کبی بایلره
 ماللرینی ویرمکه امر ایتمسیده محتاجلقرن دگلدر بلکه بوا مره امتثال ایدرلرمی یا یوقمی دیو
 بایلاری سنامق ایچوندر الله نك حکمینه ودلامکینه هیچ کمنک اعراض ایتمکی صحیح دگلدر
 (وَيَقُولُونَ) اینورلر کافرلر (مَتَى) فچاندر (هَذَا الْوَعْدُ) بو وعده قیامت (أَنْ كُنْتُمْ صَادِقِينَ)
 اگر بولسه کز سزلر راست کویلردن (مَا يَنْظُرُونَ إِلَّا صَيْحَةً وَاحِدَةً) کونماسلر آنلر مگر
 برطاوشنی (تَأْخُذُهُمْ) تونار آنلرنی اول طاوش (وَهُمْ يَحْضَمُونَ) وحال آنکه بر بری برله
 فچقرش لر صامق آلمق برلان وغیری اشلر برله (فَلَا يَسْتَطِيعُونَ تَوْصِيَةً) بس قادر بولماسلر
 وصیت ایتورگه (وَلَا إِلَىٰ أَهْلِيهِمْ يَرْجِعُونَ) وهم قادر بولماسلر اولبرینه اهل لری صاری
 قایتماقغه (وَنُفِخَ فِي الصُّورِ) واورلور سورده ایکنچی دفعه (فَإِذَا هُمْ) بس آنلر (مَنْ
 الْأَجْدَاثِ) قبرلرندن چغوب (إِلَىٰ رَبِّهِمْ يَنْسِلُونَ) خدای تعالی نلاگان طرفقه آشغورلر
 (قَالُوا يَا وَيْلَنَا) اینولر آی وای (مَنْ بَعَثَنَا مِنْ مَرْقَدِنَا) کم اویغانندی بزنی یوقومزدن
 (ابن عباسدن و قتاده دن مرویدر بین النفختین اهل عذابدن عذاب رفعل اولنور یوقلارلر
) قیامت کونی بولغانده نفخه ثانیه دن صوک عذاب معاینه قیلوب یاویلینا دیرلر
 (هَذَا مَا وَعَدَ الرَّحْمَنُ) وبودر بزرگه خدانک وعده سی (وَصَدَقَ الْمُرْسَلُونَ) وراست
 ایتمیلر پیغمبرلر حشر ونشر بولماقلقنی (أَنْ كَانَتْ إِلَّا صَيْحَةً وَاحِدَةً) وبولدی آنلرنک
 واقعه بعثی مگر بر نعره و طاوش (فَإِذَا هُمْ) بس آنلر (جَمِيعٌ) بارچه لری (لَدَيْنَا مَحْضَرُونَ)
 بزنگ آلد مزده حاضر قیلونغوچیلردر (فَالْيَوْمَ) بس بوکون (لَا تُظَلَمُ نَفْسٌ) ظلم ایلمس
 هیچ کشی گه (شَيْئًا) هیچ اشد (وَلَا تُجْزَوْنَ) جزا بیرلماس سزگه (إِلَّا مَا كُنْتُمْ تَعْمَلُونَ)
 مگر اوز عملنگزنگ جزاسنی بیرلورسز (أَنَّ أَصْحَابَ الْجَنَّةِ) شکسز اصحاب جنت (الْيَوْمَ) اول
 کونده (فِي شُغْلٍ) اشددر ابن عباس ایندی تصرف ابکار برله مشغوللردر وکیع ایدر
 سماع برله مشغوللردر (فَأَكْهُونَ) شاد و مسرورلردر (هُمْ وَأَزْوَاجُهُمْ) آنلر وهم آنلرنک
 حلال جفتلری (فِي ضَلَالٍ) کوله گه لرده (عَلَى الْأَرَائِكِ) تختلر اوستنده (مُتَّكِنِينَ)
 تیا نغوچیلردر (لَهُمْ فِيهَا) وآنلرغه اول جنتده (فَأَكْهَةٌ) انواع اثمار باردر (وَلَهُمْ مَا يَدْعُونَ)
 وآنلرغه در هر نی کم تلاسلر و آرزوا ایتمسلر (سَلَامٌ) وآنلرغه در سلام (قَوْلًا مِنْ رَبِّكَ
 رَحِيمٌ) واول سلام بر رحیم نك قولیدر (وَأَمَّا زُورُ الْيَوْمِ) آیرلو کز بوکون (أَيُّهَا الْمُجْرِمُونَ)
 ای یمان اشلر قیلغوچیلر (أَلَمْ آعْهَدَ إِلَيْكُمْ) ایاسزلرگه سزلرنک نفع کز اوچون یبارمادیم (وَأَلَمْ

(يَا بَنِي آدَمَ) ای آدم بالاری (أَنْ لَا تَعْبُدُوا الشَّيْطَانَ) شیطانغه عبادت قیلما کز دیب
 یعنی انبیا و رسل نڭ صراط سویلرینه و طریق مستقیم لرینه مخالف اشلر برله تدبیر قیلما کز
 و معصیتدن قاچو کز و بواشلی عبادت شیطان دیمکلکی آنڭ او چوندر کم سنن انبیاغه
 مخالفه قیلماقغه و کتاب الله و سنت رسول الله دن اعراض غه بیورغوچی شیطاندر (إِنَّهُ لَكُمْ
 عَدُوٌّ مُّبِينٌ) شکسز اول شیطان سز لرگه ظاهر دو شماندر (وَ أَنَّىٰ أَعْبُدُ نَبِيًّا) ای بیور ما دیم مو
 سز لر نی سز لر نڭ نفع کز او چون منکا عبادت قیلو کز انبیا نڭ تعلیمی ر و شتجه دیب (هَذَا صِرَاطٌ
 مُسْتَقِيمٌ) بو منکا عبادت قیلماق و شیطان یولندن بزار بولوق توغری بولدر که سز لر نی دنیا
 و آخرت مقصود لر کز گه یتشدر (وَلَقَدْ أَضَلَّ مِنْكُمْ) شکسز کمراه قیلدی اول شیطان سز لر دن
 (جِبَلًا كَثِيرًا) کوب جماعت لر نی کتب منزله دین و سنن انبیادین غیر ی برله عمل قیلماق لکز
 سبیلی (أَفَلَمْ تَكُونُوا تَعْقِلُونَ) ایبا تعقل و تفکر قیلما سوسز و هنوز سبل انبیادن اعراض
 ایدوب و سبل شیطانی سبیل الله صانب عبادت شیطان قیلور موسز (هَذِهِ جَهَنَّمُ
 الَّتِي كُنْتُمْ تُوعَدُونَ) شونداق جهنم کم سز لرگه وعده قیلنمش ایردی (أَصْلَوْهَا)
 کر کز اول جهنم گه (الْيَوْمَ) بو کون (بِمَا كُنْتُمْ تَكْفُرُونَ) حقنی ستر ایدوب انبیاغه
 اینانماغانلر کز او چون (الْيَوْمَ نَخْتِمُ عَلَىٰ أَفْوَاهِهِمْ) بو کون مهر لرمز آنلر نڭ اغزلر نی
 (وَتُكَلِّمُنَا أَيْدِيَهُمْ) وسیلر بزگه آنلر نڭ قوللری (وَتَشْهَدُ أَرْجُلُهُمْ بِمَا كَانُوا يَكْسِبُونَ)
 و آباقلری شهادت بیرر اول عمل لرگه کم آنی دنیاده کسب اینار ایردی لر (کافر لر قیامتده انکار
 ایدر لر و ایتور لر بز تکذیب رسل قیلمدق و عبادت شیطان ایتما دك دیر لر بس اغزلری
 مهرله نور و قوللاری آباقلاری آنلر نڭ یمان اشلرینه شهادت بیرر (وَلَوْ نَشَاءُ) اگر
 تلاسک (لَطَمَسْنَا عَلَىٰ أَعْيُنِهِمْ) اور تور ایردک آنلر نڭ ضلال و طغیان کوز لر نی (فَأَسْتَبَقُوا الصِّرَاطَ)
 بس کونار لر ایردی لر توغری بولغه (فَأَنَّىٰ يُبْصِرُونَ) و بز آنلر نڭ ضلالت کوز لر نی
 یاپه ادوق بس توغری بولی فایده کورسونلر (وَلَوْ نَشَاءُ) اگر تلاسک (لَمَسَخْنَاهُمْ عَلَىٰ
 مَكَانَتِهِمْ) آنلر نی اورنلرنده صورتلر نی تبدیل قیلوب میمون و دونکفور یا که جانسز
 طاش قیلور ایردک (فَمَا اسْتَطَاعُوا) بس قادر بولماسلر ایردی لر (مُضِيًّا) بارمقغه (وَلَا يَرْجِعُونَ)
 وهم قایتماقغه (وَمَنْ نَعْمُرْهُ) هر کشیگه اوزون عمر بیر ساک (نَنكسُهُ فِي الْخَلْقِ) همیشه
 ضعیف و قواسنی ناقص قیلورمز (أَفَلَا يَعْقِلُونَ) ایبا فهمل مسلر خدای تعالی نڭ هر اشکه
 قادر ایر کانی (وَمَا عَلَّمْنَا الشُّعْرَ) واو گوره تمه دك بز اول محمدکه شعر نی (وَمَا يَتَّبِعِي لَهُ)
 و صبیح ایماسدر اول قرآنغه شعر بولوق (أَنْ هُوَ) ایماس اول نرسه کم بز آکار او گره تدک
 (الَّذِي ذُكِرَ) مگر توغری بولغه کوندر گوچیدر (وَقُرْآنٌ مُّبِينٌ) واحکام و حکمنی روشن

قیلغوجی قرآندر (لُیُنْدَر مَن کَانَ حَیًّا) قورقتماق اوچون شول کشینی کیم عقل وفهم برله
 تری بولسه وغافل جاهلر اموات منزله سنلدر (وَيَحَقُّ الْقَوْلُ عَلَى الْكَافِرِينَ) وعذاب
 کلمه سی ثابت بولمقلغی اوچون کافر لر گه (أَوَلَمْ يَرَوْا) ایا کورمز لر می (أَنَا خَلَقْنَا لَهُمْ)
 شکسز بز خلق ایندوک آنلر اوچون (مِمَّا عَمِلَتْ آيَدِينَا) اول نرسه لرنی کم بز قیلدق
 وبزدن غیر ی هیچ کم آکا قادر ایرمس (أَنْعَامًا) حیوانلرنی قوی وتویه واط وصیر وآندن
 غیر ی نرسه لرنی (فَهُمْ لَهَا) بس آنلر اول حیوانلرنی (مَا لَكُونُ) تصرف قیلغوجی
 وملکله نگوچیلدر (وَدَلَّلْنَاهَا لَهُمْ) ومنقاد قیلدق اول حیوانلرنی آنلرغه (فَمِنْهَا رَكُوبُهُمْ)
 بس اول حیوانلرنک بعضی آنلرغه مرکوبدر (وَمِنْهَا يَأْكُلُونَ) واول حیوانلرنک بعضی
 آشالر (وَلَهُمْ فِيهَا مَنَافِعُ) وآنلرغه اول حیوانلرده کوب فائز لدر (وَمَشَارِبٌ) وایمه ککه
 لایق سونلدر (أَفَلَا يَشْكُرُونَ) ایا شکر قیلما س لر می ومنم نعمت لر منی منم طاعتمه صرف
 ایدوب طلب مزید نعمت قیلما س لر می (وَاتَّخَذُوا مِنْ دُونِ اللَّهِ) وتوندیلر خدادین غیر ی
 (الْبَهَّةَ) معبودلر (لَعَلَّهُمْ يَنْصَرُونَ) اول معبود باطل لردن نصرت امید ایدوب (لَا يَسْتَطِيعُونَ
 نَصْرَهُمْ) قادر ایما س لر اول معبود باطل لر آنلرغه نصرت بیرمککه (وَهُمْ لَهُمْ جُنْدٌ مُّحَضَّرُونَ)
 وآنلر اول معبودلر اوچون مهیا خادملدر (فَلَا يَخْزِنَكَ قَوْلُهُمْ) سنی غمکین قیلما سون
 آنلرنک سوز لری خدای تعالی گه باطلنی نسبت لری وسنی تکذیلری (أَنَا نَعْلَمُ) شکسز
 بز بلا مز (مَا يُسْرُونَ) آنلرنک یا شرون اش لرنی (وَمَا يُعْلِنُونَ) واشکار اش لرنی (أَوَلَمْ يَرِ
 الْإِنْسَانَ) ایا کورماسمو وبلهاسمو انسان (أَنَا خَلَقْنَاهُ مِنْ نُطْفَةٍ) شکسز آنی خلق ایتدک
 منیدن (فَإِذَا هُوَ خَصِيمٌ مُّبِينٌ) بس اول آدم مأمهین اولدقن صوگره ناطق وممیز وخصومتکه
 قادر اولدی (وَضَرَبَ لَنَا مَثَلًا) وبز گه عجب امر ی نسبت ایتدی بز ی خلقه تشبیه ایتدی
 واهیاء امواتکه قدرتمزنی نفی ایتدی (وَنَسِيَ خَلْقَهُ) اوزنی خلق ایتدکمزنی اونندی
 (قَالَ مَنْ يُحْيِي الْعِظَامَ) ایتدی کم تر گوزر سیا کنی (وَهُيَ رَمِيمٌ) وهال آنکه اول سیا ک
 چرگان توفراق اولغان بولسه (قُلْ يُحْيِيهَا) ایت ای محمد تر گوزر اول سیا کنی (الَّذِي
 أَنْشَأَهَا أَوَّلَ مَرَّةٍ) اول الله کم آنی یوقدن بار ایتدی (وَهُوَ بِكُلِّ خَلْقٍ عَلِيمٌ) واول جمیع
 مخلوقات بلگوچیدر وکیفیه خلقنی واجزاء موادنی آنک علمی اخطه قیلغوجیدر (الَّذِي
 جَعَلَ لَكُمْ مِنَ الشَّجَرِ الْأَخْضَرِ نَارًا) اول الله کم سزنگ نفعکز اوچون یاشل آغاچدن
 اوت چقاردی (وبو ایکی آغاچدن برینگ اسمی مرخدر وبرینگ اسمی عفاردر برکش
 اوت یقماق تلاسه ایکی آغاچدین ایکی بوتاغی مسواک دیک کیسوب آلور عفارنی چمقوت
 منزله سنک قیلب ومرخی طاش منزله سنده ایدوب برینی برینه اورر وبو ایکی آغاچ هر بری

باشل اولور وصو تاموب نورر وشول حال ایله خدانگ اذنی برله اوت قابنور (فَإِذَا أَنْتُمْ مِنْهُ تُوقَفُونَ) بس سز اول باشل آغاچدین اوت بقارسز (أَوَلَيْسَ الَّذِي خَلَقَ السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضَ) ایا ایماسی اول الله کم کوکلارنی وهم یرنی یراندی (بِقَادِر) قدرت ایاسی (عَلَى أَنْ يَخْلُقَ مِثْلَهُمْ) آنلر اوشاشی اجسام صغیرهنی خلق ایبارگه (بَلَى) بلی فادر در (وَهُوَ الْخَلَّاقُ) اول الله کو بنی خلق اینکوچیدر (الْعَلِيمُ) جمیع اشیانی بلگوچیدر (إِنَّمَا أَمْرُهُ) وآنک امری موندین غیری ایماسدر (إِذَا أَرَادَ شَيْئًا) بر نرسه نک خلقنی تلاسه (أَنْ يَقُولَ لَهُ كُنْ فَيَكُونُ) ایتور آکا بولغیل بس اول نرسه بولور (فَسُبْحَانَ الَّذِي بِيَدِهِ مَلَكُوتُ كُلِّ شَيْءٍ) بس پاک و بی عبیدر وهرنی کم خلقنگ فهمینه و فکرینه صغار آندن منزهدر اول الله تعالی کم آنک تصرفندهدر جمیع اشیانگ حقیقتی (وَأَلَيْهِ تُرْجَعُونَ) و اول الله تعالی غه فایتار لور سز *

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ ﴿فَرَسِح﴾

رسول الله صلی الله علیه وسلم هجرتنگ آلتنجی بلی ذوالقعدہ نک اول کونی دوشنبه کون زیارة کعبه قصدی برله مدینه دن مکه گه متوجه بولدیلر اصحاب کرامدن مک تورت یوز کشی برله و مشرکلار مجتمع بولوب رسول اللهنی دخول مکه دن منع ایتدیلر و رسول الله صلی الله علیه وسلم حدیبیه دیگان قویغه نازل بولدیلر مدافعه و مراجعه دن صوگ آخر الامر مصالحه فیلدیلر اون یلغچه قریش برله رسول آراسنده هیچ حرب و مقاتله بولماسلغینه و هیچ مسلمانغه اسلامی اوچون و تلاوة قرآن اوچون تعرض قیلما سقه و ایکنجی یل کیلب عمره لرنی قضا قیلما قعه ساچلرینی کیتاریب و بعضیسی قصر ایدوب فایتدیلر و یولده فایتقاندن سورہ انا فتحنا نازل بولدی (إِنَّا فَتَحْنَا لَكَ) شکسز بز حکم ایتدک سنک فائزک اوچون (فَتْحًا مُبِينًا) حکم واضح برله و آندین مراد صاع حدیبیه در زهری ایتور (حدیبیه صاحبندین الوغراق فتح اولیامشدر چونکه مشرکلر اهل اسلامه فاتشوب و سوزلرینی ایشدوب اسلامیت قیللرینه اور ناشمشدر) (لِيَغْفَرَ لَكَ اللَّهُ) حاصل بولوق اوچون سکافتح نعمتی مغفرت برله برگه (مَا تَقَدَّمَ مِنْ ذَنْبِكَ) اونکان گناهلرکنی (وَمَا تَأَخَّرَ) و صوگ بولغوچی گناهلرکنی و بونفسیر انبیادن صغایرک صدورنی جائز کورگان علما قولی اوزره در و بعضی علماً تاویل ایدرلر و ایتورلر ذنبدن مراد ن سرك افضلدر گناه ایمسدر دیرلر (وَيَتِمَّ نِعْمَتَهُ عَلَيْكَ) و اول الله نک تمام قیلماقغنی اوچون نعمت اعلا دیننی سنک اوزره (وَيَهْدِيكَ صِرَاطًا مُسْتَقِيمًا) و سنک سبیلی خلایقنی توغری بولغه کوندرمک اوچون (وَيَنْصُرَكَ اللَّهُ نَصْرًا عَظِيمًا) و الله نک نصرت بیرما کلکی اوچون ی سکا ای محمد شونداق نصرت نی کم اول نصرت سبیلی عزیز و غالب اولغایسن (هُوَ الَّذِي أَنْزَلَ

السَّكِينَةَ) اول الله در کم انزال قیلدی قوتنی واطمئناننی (فِي قُلُوبِ الْمُؤْمِنِينَ) مؤمنلرنک کو نکلینه (لِيَزِدُوا إِيمَانًا) آرتد رسونلر اوچون کو کولده ایمان نورنی (مَعَ إِيْمَانِهِمْ) اولکی ایمان نورلری برله (وَاللَّهُ جُنُودُ السَّمَاوَاتِ وَالْأَرْضِ) اول الله نکدر کولار لشکری ملائکه لردن (وَاللَّهُ عَلِيمًا) اول الله جمیع اشیا و مصالحنی بلگوچیدر (حَكِيمًا) مصالح و منافع اوچون فیلعوچیدر (لِيُدْخِلَ الْمُؤْمِنِينَ) انزال قیلدی اول الله کو کوللر گه قوت واطمئناننی مؤمنلرنی کرگزمک اوچون (وَالْمُؤْمِنَاتِ) وهم مؤمنه خاتونلرنی (جَنَّتِ) بوستانلرغه (تَجْرِي) آغار (مَنْ تَحْتَهَا الْأَنْهَارُ) اول بوستاندهغی آغارلر آستندین بلغه لر (خَالِدِينَ فِيهَا) اول جنت اهلی منگو بولغوچیلردر اول جنتده (وَيُكَفِّرُ عَنْهُمْ) وهم اورتمک لیدک اوچون اول مؤمن لرنک (سَيِّئَاتِهِمْ) گناه لرنی (وَكَانَ ذَلِكَ) وبو جنتکه کرتک وگناه لرنی اورتمک بولغوچیدر (عِنْدَ اللَّهِ) خدای تعالی قاشنده (فَوْزًا عَظِيمًا) اولوغ مقصود لر گه يتشمکلیک (وَيُعَذِّبُ الْمُنْفِقِينَ) وانزال قیلدی اول الله تعالی مؤمنلرنک کو کولینه قوت واطمیناننی منافقلرنی عذاب قیلماق اوچون (وَالْمُنَافِقَاتِ) وهم منافق خاتونلرنی عذاب قیلماق اوچون (وَالْمُشْرِكِينَ) وهم مشرکلرنی عذاب قیلماق اوچون (وَالْمُشْرِكَاتِ) وهم مشرکه خاتونلرنی عذاب قیلماق اوچون (الظَّالِمِينَ بِاللَّهِ) گمان فیلعوچیلر آنلر خدای تعالی گه (ظَنَّ السَّوْءَ) یمان گماننی وآنلرنک یمان گمانلری بو ایردی خدای تعالی رسولینه وهم مؤمنلر گه نصرت بیرماس دیب گمان اینار لر ایردی (عَلَيْهِمْ) اول الله تعالی گه یمان گمان فیلعوچیلر گه در (دَائِرَةَ السَّوْءِ) یمانلیق نك چولغامقلغی (وَعَضَبَ اللَّهُ عَلَيْهِمْ) غضب قیلدی خدای تعالی آنلرغه (وَلَعَنَهُمْ) وایراق قیلدی آنلرنی اوزینک رحمتندین (وَأَعَدَّ لَهُمْ جَهَنَّمَ) وحاضر قیلدی آنلر اوچون جهنمی (وَسَاءَتْ مَصِيرًا) واول جهنم یمان بار اچق بردر (وَاللَّهُ جُنُودُ السَّمَاوَاتِ وَالْأَرْضِ) واول الله تعالی نکدر کول لرنک لشکر لری ویر لشکری (وَكَانَ اللَّهُ عَزِيزًا) وباردر اول الله تعالی غالب و بی نظیر (حَكِيمًا) جمیع اشیا بلوب فیلعوچی (إِنَّا أَرْسَلْنَاكَ شَاهِدًا) شکسز بیاردک بزسنی امتکنک افعال و اقوالینده گواه قیلوب (وَمُبَشِّرًا) وسیوندرگوچی قیلوب مطیع لرنی (وَنَذِيرًا) وقورقتقوچی عاصیلر (وَمَا لَمْ يَلْمِزْ لَكُمْ لَكْرًا) سزنگ ایمان کلتورمک لککمز اوچون الله تعالی گه (وَرَسُولًا) والله نکت رسولینه (وَتَعَزَّزُوهُ) وسزنگ تقویه بیرما کلککمز اوچون الله تعالی دینیه (وَتَوْقَرُوهُ) واول الله تعالی نی تعظیم قیلماق لکمز اوچون (وَتَسَبَّحُوهُ) واول الله تعالی نی نقصان دین وخلق غه مشابعت دین پاک اعتقاد قیلماقلکمز اوچون (بُكْرَةً وَأَصِيلًا) ایرته برله وهم کیچ برله یعنی همیشه ودایم (إِنَّ الدِّينَ يُبَايِعُوكَ) شکسز اول کشید

کم سنڱ برله عهد ايتارلر فاجماسقه ونصرة دين اوچون اولمك كه (اِنَّمَا يُبَايِعُونَ اللَّهَ) البته خدای تعالی برله عهد ايتارلر آنڭ اوچون آنلر اوزلرینی خدای تعالی گه صانديلر جنت ورضوان مقابلهنه (يَدُ اللَّهِ فَوْقَ أَيْدِيهِمْ) خدای تعالی نڭ نعمتی وهدایتی آنلر نڭ قیلغان بیعت لرندين اوستون وفايقدر (فَمَنْ نَكَثَ) بس بر کشی عهدینی صندیرسه (فَأَنَّمَا يَنكُثُ عَلَى نَفْسِهِ) بس البته اوز ضررينه صندیرر (وَمَنْ أَوْفَى) وفا قیلسه (بِمَا عَاهَدَ عَلَيْهِ اللَّهُ) خدای تعالی برله قیلغان عهدنی (فَسَيُؤْتِيهِ) بس تیزدر کم بیرور آڭاخدای تعالی (أَجْرًا عَظِيمًا) الوغ یالنی (سَيَقُولُ لَكَ) تیزدر کم ایتورلر سڭا (المُخَلَّفُونَ) سنڱ برله همراه بولمای قالغان کشی لر رسول الله صلی الله تعالی علیه وسلم حدیبیه یلنده مکه طرفینه توجه نی قصد ایتکچ اطراف مدینه ده بولغوچی اعرابی لرنی همراه بارمقغه مقتضی بولدی قریش نڭ فتنه سندن حذر قیلوب غفار و مزینه و جهینه و خضع واسلم تخلف قیلدیلر محاربه قریش دین خوف ایتدیلر اهل و اولادلرینڭ حمایتنی بیانه ایتدیلر خدای تعالی رسولینه خبر ویردی چان مدینه گه بارساڭ مخلف اولان کهنه لر ایتورلر (مَنْ الْأَعْرَابِ) بادیه ده بولغوچی عربلردن (شَغَلَّتْنَا أَمْوَالُنَا) مشغول قیلدی بزلرنی سنڱ برله مرافقت دین مال لرمز (وَأَهْلُونَا) خاتونلرمز و بالالرمز (فَأَسْتَغْفِرُ لَنَا) بس خدای تعالی دین تلا گل بزنڭ گناهلرمزنی یارلقاسون (يَقُولُونَ بِالْأَسْتِثْمِ) ایتورلر اول اعرابی لر تللری برله (مَا لَيْسَ فِي قُلُوبِهِمْ) کوکللرنده یوق نرسه نی یعنی آنلر استغفار عدم استغفار برله اشلری یوق (قُلْ) ایت ای محمد (فَمَنْ يَمْلِكُ لَكُمْ) بس کم ایرکنده بار سزنڭ فاینگز اوچون (مَنْ اللَّهُ شَهِيدًا) خدای تعالی حکمدن بر نرسه نی فایتارمق (إِنْ أَرَادَ بِكُمْ) اگر تلهسه سزگه (ضَرًّا) بر ضررنی (أَوْ أَرَادَ بِكُمْ نَفْعًا) یا تلهسه سزگه بر فائذنی (بَلْ كَانَ اللَّهُ) بلکه باردر خدای تعالی (بِمَا تَعْمَلُونَ خَبِيرًا) سزنڭ قیلغان اشلرگز دین خبردار (بَلْ ظَنَنْتُمْ) بلکه گمان قیلدگز یعنی تخلفکزنڭ سببی حمایت اموال و اهالی برله اشتغال ایرماس بلکه گمان قیلدگز (أَنْ لَّنْ يَنْقَلِبَ الرَّسُولُ) پیغمبر کیر و مدینه گه سلامت فایتماس دیب (وَالْمُؤْمِنُونَ) وهم مؤمنلر (إِلَىٰ أَهْلِيهِمْ) اوزلرینڭ جهاعتلرینه (أَبَدًا) هرگز بلکه کافرلر آنلرنی اولتورلرر و هیچ برنی قویماس لر دیب گمان ایتدگز (وَزَيِّنَ ذَلِكَ فِي قُلُوبِكُمْ) و معقول کورساتلدی بو گمان سزنڭ کوکلکزده (وَظَنَنْتُمْ) وهم گمان قیلدگز (ظَنَّ السَّوْءِ) یمان گماننی و دین اسلام نڭ بطلاننی و رسول الله اصحابی برله هلاک بولماقنی (وَكُنْتُمْ قَوْمًا بُورًا) اولدگز سزلر بویمان اعتقاد سببلی هلاک و خیرسز اولان قوم لردین (وَمَنْ لَمْ يُؤْمِنْ بِاللَّهِ وَرَسُولِهِ) و هر کم اینانمس بولسه خدای تعالی گه وهم

خدای تعالی نك رسولينه (فَاِنَّا اَعْتَدْنَا) شكسز بز حاضر قیلدی (لِلْكَافِرِينَ سَعِيرًا) کافر لر گه
 فاینغان زور اوتنی (وَلِلّٰهِ مُلْكُ السَّمٰوٰتِ وَالْاَرْضِ) والله تعالی نكدر کولارنك ملكی وهم
 یرنك ملكی (يَغْفِرُ لِمَنْ يَّشَاءُ) هر کمنی تلهسه گناهنی اورتور (وَيُعَذِّبُ مَنْ يَّشَاءُ) هر کمنی
 تلاسه عذاب قیلور (وَكَانَ اللّٰهُ) وباردر خدای تعالی (غَفُورًا) گناهلرنی بیک اورتکوچی
 (رَحِيمًا) رحمتی جمیع اشیان شامل (سَيَقُولُ الْمُخَلَّفُونَ) تیزدر کم ایتور سکا ایارمی فالغان
 جماعتلر (اِذَا اُنْطَلَقْتُمْ) سز بارغان وقتک (اِلَى مَعَانِمَ) غنیمتلر گه (لِتَأْخُذُوها) اول غنیمتلرنی
 آلاماق اوچون (ذُرُوبًا) ایارتنگز بزنی (تَتَّبِعْكُمْ) بز هم سکا تابع بولوب بارمرز رسول الله
 صلی الله علیه وسلم حدیبیه دن قایتقاندین سوک الله تعالی وعده قیلدی فتح خیبرنی وخیبردن
 حاصل اولان غنیمتی تخصیص قیلدی حدیبیه ده حاضر اولغان کشیلر گه مکه نك بدلینه
 آنك اوچون آنلر مکه دن صاح ایدوب قایتدیلر وهیچ غنیمت حاصل قیلما دیلر ورسول الله
 عزم خیبر قیلدقه فرمان قیلدیلر هر کم حدیبیه ده حاضر بولسه بز نك برله خیبر گه بارسون
 وآنلردین غیری هیچ کم بارماسون مخلفلر ایتدیلر بز لرنی ایارتنگز بز هم بارایق وسز گه
 موافقت قیلایق دیدیلر واقعه خیبر هجرتنك بدچی یلنك محرم آینده ایردی (يُرِيدُونَ اَنْ
 يُبَدِّلُوْا) نلار لر اول مخلفلر تبدیل قیلما فقه (كَلَامَ اللّٰهِ) الله تبارک و تعالی سوزنی یعنی
 خدای تعالی نك غنایم خیبرنی اهل حدیبیه گه وعده سنی تبدیل قیلما فنی تلر لر (قُلْ) ایت
 ای محمد (لَنْ تَتَّبِعُونَا) البته ایارمسز بز گه (كَذٰلِكُمْ قَالَ اللّٰهُ) اوشانداق ایتدی
 خدای تعالی سز نك حق کزده (مَنْ قَبْلُ) بز نك مدینه گه حدیبیه دن قایتماسمزدن اول
 (فَسَيَقُولُونَ) بس تیز کم ایتور لر مخلفلر (بَلْ تَحْسُدُونَنَا) بلکه سز لر بز گه حسد قیلور
 سز و بز نك غنیمته بولما فزنی صغدماسسز (بَلْ كَانُوا لَا يَفْقَهُونَ) بلکه باردر اول
 مخلفلر فهم وادراکسز (اِلَّا قَلِيْلًا) مگر آزینی فهم ایتار لر «یعنی امور دنیانی فیم ایتار لر
 امور دیننی فهم ایتماسلر» (قُلْ) ایت ای محمد (لِلْمُخَلَّفِينَ مِنَ الْاَعْرَابِ) اعرابیلردین
 مخلفلر گه (سَتُدْعُونَ) تیزدر کم چاقرلورسز (اِلَى قَوْمٍ) بر جماعت برله صوغوشقه (اُولٰٓئِ
 هِمْ اَشْرَکُوتٌ) ایتور لر (قُلْ) ایت ای محمد (لِلْمُخَلَّفِينَ مِنَ الْاَعْرَابِ) اعرابیلردین
 بؤ قوم اهل فارسدر وکعب ایتور لر اهل رومدر حسن بصری ایتور اهل فارس ورومدر
 سعید ابن جبیر ایتور هوازن وثقیف در قتاده ایتور هوازن وعطفاندر حنین صوغوشن
 وزهری ومقاتل ایتور بنو حنیفه در اهل یمامه اصحاب مسلیمة الکذاب رافع بن حدیج
 مرویدر بز بو آیتنی اوقور ایدک وبلماس ایدک مراد بو قومدن کم ایدکنی شولایت
 زمانه چه کم ابوبکر بز لرنی قتال بنو حنیفه گه دعوت قیلدی بس بلدک مراد بو قومدر

بنی حنیفه ایرکان دیب (تُقَاتُلُونَهُمْ) محاربه قیلورسز اول قوم برله (أَوْسُلُون) یا که
 آنلر مسلمان بولورلر (فَإِنْ تُطِيعُوا) اگر سز اول وقتده اطاعت قیلسا کز (يُؤْتِكُمُ اللَّهُ)
 بیرور سز که الله تعالی (أَجْرًا حَسَنًا) کور کام یالنی کم اول دنیا ده غنیمتدر و آخرتک جنتدر
 (وَأَنْ تَتَّوَلُوا) اگر اعراض قیلسا کز (كَمَا تَوَلَّيْتُمْ مِنْ قَبْلُ) موندن اؤل حدیبیده اعراض
 قیلغانکز کبی (يُعَذِّبُكُمْ) عذاب قیلور سزنی خدای تعالی (عَذَابًا أَلِيمًا) رختکوچی
 عذابنی (لَيْسَ عَلَى الْأَعْمَى) یوقدر صوقرغه (حَرْجٌ) گناه اگر غزادن تخلف قیلسه (وَلَا
 عَلَى الْأَعْرَجِ) ویوقدر آفساقه (حَرْجٌ) گناه (وَلَا عَلَى الْمَرِيضِ) وهم یوقدر آورو کشیگه
 (حَرْجٌ) گناه (وَمَنْ يُطِعِ اللَّهَ) وهر کم اطاعت قیلسه خدای تعالی که (وَرَسُولَهُ) اول الله نك
 رسولینه (يُدْخِلْهُ) کرتور اول کشینی خدای تعالی (جَنَّاتٍ) بوستانلرغه (تَجْرِي) آغار
 (مِنْ تَحْتِهَا) اول بوستانلرنك آستندین (الْأَنْهَارِ) بلغه لر (وَمَنْ يَتَوَلَّ) وهر کم اعراض قیلسه
 خدادین ورسولین (يُعَذِّبْهُ) عذاب قیلور آنی خدای تعالی (عَذَابًا أَلِيمًا) قاتبع عذابنی
 (لَقَدْ رَضِيَ اللَّهُ) شکسز راضیدر خدای تعالی (عَنِ الْمُؤْمِنِينَ) مؤمنلردن (إِذْ يُبَايِعُونَكَ)
 سنك برله عهد ایکننده قریشکه محاربه برله وهم قاجماسقه (تَحْتَ الشَّجَرَةِ) سمره آغاچی
 آستنده محمد ابن اسحاق علمادن روایت ایدر سبب بیعت بو ایردی کم رسول الله
 صلی الله علیه وسلم حراش ابن ابی امیه خراغینی مکه که یباردی تویه منگوروب
 اشراف قریشکه خبر بیرمک اوچون رسول الله محاربه قصدی برله کیلمدی
 عمره قصدی برله کیلمدی دیب خراشنی توتدی لر تویه سنی اولتوردیلر مکه ده
 اولان چالیشلار خراشنی خلاص ایندیلار رسول اللهغه کلوب خبرنی سیلادی رسول الله
 عمر ابن خطابغه اشاره قیلدی مکه که باروب کیلمک سببنی خبر ویرمکه عمر ایندی
 یار رسول الله قریشنك مکا عداوتی ظاهر در و بنی عدی ابن کعبدن کشی یوقدر که مینی
 قریشدن خلاص ایتمکای عثمان بن عفان قریشنك عزیز کشی سیدر رسول الله عثماننی ابی
 سفیانکه وغیر اشراف قریشکه یباردی تا که خبر بیر گای رسول الله حرب اوچون کیلمادی
 زیارت کعبه اوچون کیلمدی و خانه کعبه تعظیم واحترام اوچون کیلمدی مکه که کردکده ابان
 سعید ابن عاصکه اوچرادی ابان عثمان نك آرتنه آطلاندی و عثماننی اهل مکه دن حمایت
 قیلوب عظماء قریش آلدینه ایلمدی عثمان خبرنی آنلارغه سویلادی آنلار ایندیلار یا عثمان
 ن اگر طوافی قصد ایترسا کهرنی قدر تلاسک طوافی ایتمک عثمان ایندی رسول الله دن اؤل طواف
 ایتماس من آنلار عثماننی مکه ده حبس ایندیلار و رسول اللهغه خبر ینشدی عثماننی اولتوردیلر
 ن دیب رسول الله ایندی بو قوم برله صوغشما یچه توروب اورنمزدین قوپیمیز واصحاب کرامی

مبايعه و معاھدہ گہ دعوت قیلدی واصحاب کرام اولمککھ و قاجماسغہ عہد ایتدیلار و مونی
 بیعہ رضوان دیرلر و اول کشی کہ بو بیعتکھ اقدام قیلدی ابوسنان بن وھب ایردی بنی
 اسد دان و بو بیعتدن تخلف قیلما دی مگر جد ابن قیس بنی سلمہ دن جابر ایتدی بن جدا
 بن قیسنی آدم لردن یاشرنیک ایچون توه سینک قولطیقینه یاشقان حالده کورگان کوک
 اولام وموندن صوگ اول خبر نك کندی ظاهر اولدی رسول الله دیمش (شجره آستنده
 بیعت ویرلردین هیچ کم او طقه کرمس) (فَعَلَمَ مَا فِي قُلُوبِهِمْ) بس خدای تعالی بلکو چیدر
 آنلار نك کونکلنگگی صدق و وفائی (فَأَنْزَلَ السَّكِينَةَ عَلَيْهِمْ) بس انزال قیلدی الله تعالی
 رضائی و کونکل اطمینانی آنلارغه (وَأَثَابَهُمْ فَتْحًا قَرِيبًا) و جزاء خیر بیردی آنلارغه فتح
 قریب بنی یعنی فتح خیبرنی (وَمَغَانِمَ كَثِيرَةً) و کوب غنیمتلارنی (يَأْخُذُونَهَا) آلورلر
 آنلار اول غنیمتلارنی اموال و اراضی خیبردن (وَكَانَ اللَّهُ) و باردر الله تعالی (عَزِيزًا)
 غالب و غالب قیلغوچی (حَكِيمًا) و بلوب اش قیلغوچی (وَعَدَكُمْ اللَّهُ) وعده قیلدی خدای
 تعالی سز لرگه (مَغَانِمَ كَثِيرَةً تَأْخُذُونَهَا) کوب غنیمتلرنی آلورسز سز اول غنیمتلرنی
 (فَعَجَلَ لَكُمْ) بس تیز بیردی سزگه (هَذِهِ) مغانم خیبرنی (وَكَفَىٰ أَيْدِيَ النَّاسِ عَنْكُمْ)
 وقایتاردی و منع ایتدی آدم لرنك قوللرنی سزدن یعنی اهل خیبر و آنلار نك دوستلری
 بنی اسد و عطفان و قریبشك ضررینی سزدن منع ایتدی (وَلِتَكُونَ) بولسون اوچون
 بو غنیمتلر حصولی (آيَةً لِّلْمُؤْمِنِينَ) مؤمنلرگه دلیل کم آنك برله اتقان حاصل ایدرلر
 پیغمبر نك صدقینه (وَيَهْدِيَكُمْ) و سزنی کوندرمک اوچون (صِرَاطًا مُسْتَقِيمًا) توغری یولغا
 کم اول توکلدر و الله نك فضلینه اعتماددر (وَأُخْرَى) و دخی وعده قیلدی سزگه ایکنچی
 غنیمتلرنی (لَمْ تَقْدِرُوا عَلَيْهَا) هنوز قادر ایماس سز اول غنیمتلرگه (قَدْ أَحَاطَ اللَّهُ بِهَا)
 شکسز خدای تعالی اول غنایمنی احاطه قیلدی و سزدن غیریدن صاقلادی قیامتکجا
 هر فتح و غنیمت بولسه موکا داخلدر (وَكَانَ اللَّهُ عَلَىٰ كُلِّ شَيْءٍ قَدِيرًا) و باردر الله تعالی
 هر نرسه گه قادر (وَلَوْ قَاتَلَكُمْ) و اگر مقاتله قیلسه لر ایردی سز نك برله (الَّذِينَ كَفَرُوا
 کافرلر صالح ایتماسه لر ایردی (لَوْ لَوَّ الْأَدْبَارَ) هر اینه قچارلر ایردی (ثُمَّ لَا يَجِدُونَ) موندار
 صوگ تابماس لر (وَبَلَاءًا) آنلرنی حمایت ایتکوچی و صافلاغوچینی (وَلَا نَصِيرًا) و آنلر
 نصرت بیرکوچینی (سُنَّةَ اللَّهِ الَّتِي قَدْ خَلَتْ مِنْ قَبْلُ) بس بو انبیاغه نصرت بیرمک الله
 عادتیدر اولدن (وَرَبَّنَا تَجَدَّ لَسُنَّةِ اللَّهِ) و البته تابماس سن الله تعالی نك عادتینه (تَبْدِيلًا
 تغیر و تبدیلی (وَهُوَ الَّذِي) و اول اللهدر (كَفَىٰ أَيْدِيَهُمْ) اول کافرلرنك قولنی منع ایتدی
 (عَنْكُمْ) سزدن (وَأَيْدِيَكُمْ) و سز نك قولکرنی (عَنْهُمْ) آنلردن (بَيِّضُنَّ مَكَّةَ) وادی مکه او

یعنی حدیبیه ده (مَنْ بَعْدَ أَنْ أَظْفَرَكُمْ عَلَيْهِمْ) سزنی آنلرغه غالب قیلدقدن سوگره
 (وَكَانَ اللَّهُ) وباردر الله تعالی (بِمَا تَعْمَلُونَ) سزنگ اشلرگزنی (بَصِيرًا) كورگوچی
 (هُمُ الَّذِينَ كَفَرُوا) وآنلردر کم کافر و منکر بولدیلر (وَصَدُّوْكُمْ) و منع ایتدیلر سزنی
 (عَنِ الْمَسْجِدِ الْحَرَامِ) مسجد حرامده طواف قیلماقدن (وَالْهَدْيِ) و منع ایتدیلر قربان
 اوچون کیلتورگان حیوانلرنی (مَعْكُوفًا أَنْ يَبْلُغَ حَمَلَهُ) یرینه یعنی میناغه یتما کدن محبوس
 ایدوب زهری عروه دن روایت ایدر عروه مروان ابن حکمدن روایت ایدر مروان
 ایدر رسول الله صلی الله علیه وسلم حدیبیه یلنده مدینه دن چقدی مکدن آرتیق کشی
 برله اصحاب کرامدن زیارت بیت قصد ایدوب وقتالی قصد ایتمادی ذوالخلیفه گه کیلگناچ
 خزاعه دن برکشینی یباردی قریش حالنی بلوب خبر بیرمک اوچون رسول الله سیر ایتدی
 غدیر اشطاط که یتکناچ خزاعی کوزی کیلدی ایتدی قریش کوب آدملرنی جمع ایتکانلر
 چالشلاردن هم کوب کشی جمع اولمش قصدلری مقاتله در وسزنی زیارت بیت الله دن
 منع ایتما کدر رسول الله ایتدی ای آدملر مکا کیگناش بیر وگز بو اطرافدن قریش
 اعانتینه جبولغان آدملرنگ یورتلرنی وهم بالا چغالرنی باروب تالایق مو یا که کعبه
 مکرمه گه بارالقمو هر کم بزنی منع ایتسه مقاتله قیلورمز ابوبکر ایتدی یا رسول الله کعبه
 قصدی برله چقدوک و هیچ کم برله قتال وحر بنی قصد ایتما دك کعبه گه متوجه بولغیل
 هر کم بزنی منع ایتسه مقاتله قیلورمز رسول الله تعالی ایتدی امضوا علی اسم الله تعالی بس
 مکه طرفینه متوجه بولدیلر مکه مکرمه نك اوستینه توشه تورغان اوردن توشکانده رسول الله
 تویه سی چو کدی آدملر تویه نی قودیلر تویه تورمادی رسول الله ایتدی فیلنی توفطانتقوچی
 بوتوه نی توفطانتدی و موندن صو ک ایتدی قریش منی اشکه چاقورسه اول اشدن تعظیم
 حرمت الله تعالی بولسه وهم صلّه وهم بولسه اول اشنی آنلردن قبول ایدر من دیدی
 تویه نی قودی تویه سیکروب توردی اقصاء حدیبیه ده بر آز صوغه باروب نازل بولدی
 آدملر صونی آلوب بتوردیلر و صوسزلغی رسول اللهغه خبر بیردیلر صداغندین بر اوقی
 چقاردی ناجیه ابن عمیر گه بیردی ناجیه قوبنگ توبینه توشدی اول اوقی چاچدی
 قایناب صو چقدی باری تویدیلر شول زمانده برید ابن ورفاء خزاعی بنی خزاعه دن
 بر جماعت برله کیلدی و آنلر رسول الله تعالی گه دولت خواه ایردیلر و ایتدی کعب بن
 لوی وعامر بن لوی حدیبیه صوونی آلوب توشمشلر و آنلرنگ قصدی سنک برله مقاتله در
 وسنی زیارت کعبه دن منع ایتما کدر رسول الله تعالی ایتدی بز هیچ کم برله مقاتله
 اوچون کیلما دك عمره اوچون کیلدوک قریشنی محاربه یالفتقان و آنلرغه ضرر تیکورگان

اگر تلاسه‌لر آلاز برله نیچه زمانغاچه خاربه‌نی قویارمن آنلر منی چالیشلر برلر
 مقابل قویسونلر و اگر تلاسه‌لر آدملر کرگان اشکه کرسونلر اگر ابا قیلسه‌لر قسم اول
 الله تعالی برلن منم اختیاریم آنک ابرکنکدر آنلر برله شکسن مقاتله قیلورمن بوونلریم
 طارالغاچه یا که الله تعالی آنلرغه اوز اشنی قیلغانهچه بدیل ایتدی آنلرغه باروب
 بوخبرنی تیز سویلرمن بس بدیل قریش که کیلدی ایتدی بز بوکشی فاشندن کیلدوک
 و آنک سوزینی ایشتبوک اگر تلاسه‌گز سزگه آنک سوزینی سویلایم سفیاء قریش
 ایتدیلر آنک هیچ سوزی بزگه حاجت یوق و عقل ایه‌لری ایتدیلر ایشتنان سوزکنی
 سویلا گل دیدیلر ایشتنان خبرنی ایتدی عروة ابن مسعود ثقفی توردی ایتدی ای قوم
 سز بزگه آتا ایرمس سزمو ایتدیلر بلی و ایتدی بز سزگه اوغول ایرمس سزمو ایتدیلر
 بلی ایتدی هیچ قولنده منی متهم بلورموسز ایتدیلر یوق و ایتدی ایا بلمس سزمو
 من اهل عکاظه‌نی سزنگ اعانتگزگه چاقردییم و اهل اولادیم برله و هرکم منم سوزمنی قبول
 قیلدی آنک برله سزگه کیلدوم ایتدیلر بلورمز ایتدی بوکشی سزگه تیوشلی سوزنی
 سویلاگان سوزینی قبول قیلوگز و منی یبارگز آنک برله سویلاشیم بس عروه رسول الله
 حضورینه کیلدی سویلاشدی رسول الله آکا بدیلگه ایتکان شیکلی سوز ایتدی
 عروه ایتدی ای محمد ایا معقول کوررمی سن قومکنی بتمامه هلاک قیلماقنی و هیچ
 کشینی عربدن ایشتنان موسن اوز طامرنی قورتقان دیب سزدن اول زمانده و اگر
 قوت آلاز طرفنده بولسه من کوررم من مونده مختلف یوزلرنی و مختلف قیلهدن بولغان
 آدملرنی آنلردن یراق ایرمس سنی تاشلاب قاجمقلق ابو بکر صدیق ایتدی سن
 لات فورصاغنی صوور ایا بز آنی قویب قچارمزمو عروه ایتدی بو کمدر ایتدیلر
 ابو بکر در عروه ایتدی سندن اگر کوب بخشیلقلر کورمگان بولسام ایردی اول بخشیلقلرغه
 مکافات قیلغانم یوق هرینه سوزگه قارشو سوز ایتور ایردییم جاهلیت زماننده عروه کوب
 فرض دار بولوب ایردی و ابو بکر الصدیق آنک فرض لرینی توله ایردی عروه رسول
 خطاب قیلوب سوز ایتور ایردی و رسول الله تعالی نك مبارك صافال لرینی توتار ایردی
 مغیره ابن شعبه رسول الله نك آلدنده قلیچ توتوب نگاهبانلق قیلور ایردی عروه قولنی
 رسول الله تعالی نك صفالینه صوزغانده قلیچ سرتی ایله فولینه صوغار ایردی عروه ایتدی
 بوکمدر ایتدیلر مغیره ابن شعبه در عروه ایتدی ای خاین آیاسینک غدر و خیانتکنی
 اصلاح سعینده ایرماز منمو مغیره جاهلیت زماننده برجماعت برله یولده مصاحبه قیلوب
 ایردی و آنلرنی اولتوروب مال لرینی آلوب مدینه‌گه باروب مسلمان بولوب ایردی عروه

اصحاب کرام ننگ احوالی کوز قری بی برله تفحص فیلور ایردی اوزینک یولداشلرینه
 قایتوب خبر بیردی وایتدی ای قوم والله مین پادشاهلرغه باردیم فیصر وکسری ونجاشیگه
 باردیم والله هیچ پادشاهینی کورمدیم آنی تعظیم ایتدکینی اصحاب محمد محمدی تعظیم
 ایتدکی کبی والله محمد توکورمدی مکر اصحابندن براونک قولینه توشدی و آنی یوزینه
 و بدینه سورتدی و هیچ اشی بیورمادی مگر فی الحال برینه تیکوردیلر و اگر طهارت
 قیلسه طهارت سونی بریرینه تیکورمای تقسیم ایدرلر و اگر محمد سوز اینسه آنلر باری
 ساکت بولوب ننگلارلر و غایه تعظیمدن آنک یوزینه توغری قارمازلر و محمد سزگه
 تیوشلی سوز ایتور قبول قیلکمز بنی کئانهدن برکشی توردی ایتدی مینی قویکمز مین
 باروب آنک برله مکمله قیلاین ایتدیلر بارغیل و اول باردی رسول الله آنی ایراقدین
 کوروب ایتدی بوفلان کشیدر و آنک قومی بُدنی تعظیم ایتارلر آنک قارشى سینه بُدنی
 قویکمز بس بدنی آنک قارشوسینه قودیلر و آنگار قارشو تلبیه ایدوب باردیلر بس اول
 مونی کورب ایتدی سبحان الله ما ینبغی لهؤلاء ان یصدوا عن البیت بس اصحابیه قایتدی
 وایتدی بدنی کوردیم قلاده قیلنمش و اشعار ایدلمش و من لایق کورمزنم بوجماعتی زیارة
 بیت الله تعالی دن منع ایتما کی و موندن صوگ هولیس ابن علقمه نی کوندردیلر و اول چالمش ننگ
 سیدی ایردی رسول الله تعالی آنی کوردی ایتدی بو کشی اول قوم دندرکه تنسک
 ایدرلر آنک قارشى سینه هدینی قویک کورسن و اول هدینی کوردی و ادینک اطرافندن
 نازل اولور قلاده قیلنمش و موینلرینداغی باولرینی آشامشلر اوزاق توپلاب آسراماق
 سبلی قریشه کیر و قایتدی و رسول الله فاشینه یتدی و مونی امر عظیم صایدی و ایتدی
 ای قریش شکسز مین کوردیم هدینی قلاده قیلنمش و محلنه یتمای طول حبسندن اوتارنی
 آشامش و آنلری منع ایتماک حلال ایرماز ایتدیلر سن اعرابی سن بلماز سن هولیس
 آچیقلاندى وایدی ای قریش والله ما علی هذا حالنا کم ولا علی هذا عاقدنا کم ایا بیت
 الله دن تعظیم بیت او چون کیلگان کشینی منع ایتارموسز قسم اول الله تعالی برله کم
 حلیسنک اختیاری آنک قدرتنده در یا محمدی طوافی قه اختیار بیرورسز یا چالمش لرنی
 آلب برکشینک کتما کی کبی کیتارمون ایتدیلر ای حلیس بزگه اختیار بیر تا که اوز مرادمز چه
 قیلدیق بس مکرز ابن حفصنی کوندردیلر رسول الله آنک قراسنی کورب ایتدی بو مکرز
 ابن حفصدر رجل فاجردر و اول کیلوب افتتاح کلام قیلغان ایردی سهیل ابن عمرو
 کیلدی رسول الله تعالی آنی کوروب ایتدی قد سهل لکم من امرکم سهیل کیلدی و ایتدی
 کلتور یاز بزنگ برله سنک آراکنک مصالحه یازوی رسول الله تعالی علی ابن ابی طالب که ایتدی

(بِسْمِ اللّٰهِ الرَّحْمٰنِ الرَّحِیْمِ) ديب يازغیل سهیل ایتدی من رحمنی بلمازمون نیدر
 باسمك اللهم ديب يازغیل رسول الله ایتدی باسمك اللهم ديب يازغیل وهم يازغیل هذا ما
 قضی علیه محمد رسول الله سهیل ایتدی والله اگر سنی رسول الله ديب بلساك سنی بیت
 الله دن فایتارماس ایردك وسنگ برله مقاتله قیلماس ایردك محمد ابن عبدالله ديب يازغیل
 رسول الله ایتدی الله ایله یمین ایده مکمه بن الله نك رسولیمن اگر بنی تکذیب اینک رسه کز
 محمد بن عبدالله دیو يازغیل صوگوره بو محمد بن عبدالله ایله سهیل بن عمر نك مصالحه
 یازوید) ديه رك حضرت علی یازمیه باشلادی هم اون یلغه قدر صوغشدين توقالوب
 آدم لر بری بریدین امین اولغه مصالحه ایدلدی ینه رسول الله (بز کروب بیت الله نی
 طواف اینکرمز سز لر منع ایتمز سز) دیدی لکن سهیل راضی اولیوب سن حاضر بزلره
 بوندای سوزنی سویله مه بویل سز لره قتیلق قیلمه ز اما کله چك سنه ده کلور سز و بیت الله نی
 طواف قیلور سز) دیدی هم شوکا هر ایکی طرف دین قرار ویریلوب مصالحه یازوینه یازلدی
 ینه سهیل دیدی (اگر طرفکزه بزلردین برار کلسه سنك دینگه کرگان اولسه ده سن آنی
 بزگه فایتار سن اگر سزدین بزه برار کلسه بز آنی فایتار ماز) اصحاب بوشرطی ایشتد کلرنک
 بیک قابغرشوب (یا رسول الله بونیده یازارمزمو) دیدیلر صوگوره رسول الله (یازارمزمو چونکه
 اگر بزدین کفار طرفینه کیتوچی اولسه الله آنی کند سندن براق قیلور اگر آنلردین
 بزه کلوچی اولسه الله آنی بر وقت شادلاندر و چیغاچق یرینی بار قیلور) دیدی
 و آنلر بو سوزنک اوستونده ایردی ابو جندل ابن سهیل ابن عمرو مشرکلردن قاچوب
 بوغاولرینی اوستراب کیلدی سهیل ایتدی ای محمد اوّل مونی طلب ایدر من مکا فایتاروب
 بیر گایسن رسول الله ایتدی هنوز مصالحه کتابی تمام بولغانی بوق سهیل ایتدی سنك
 برله هیچ نرسه گه صاح ایتماسمن اگر مونداق بولسه رسول الله ایتدی مونی مکا باغشله
 سهیل ایتدی مونی باغشلامق مکا میسر بولماس رسول الله ایتدی بو اشی قیلغیل سهیل
 ایتدی قیلماق میسر بوق (سهیل توردی و آنی قریش طرفینه طارتدی ابو جندل ایتور
 ای مسلمان جماعه لری مسلم اولوب کلدکم دین صوگ بنی مشرکله ویره سزمی و بنم
 عذاب لری کورمیه سزمی : ابو جندل الله یولنده کوب عذاب و قاتیلقره یولقمش ایدی: صوگوره
 رسول الله دیدی (ای ابو جندل الله ایچون صبر ایت الله تعالی سکا و سنك کبی ضعیف لره راحت
 و کیکلک و بیره چکدر . بز بوقومله صاح باغلادق صاحنی بز بوزمایمزم) صوگوره حضرت عمر
 ابو جندل نك یانینه واروب (ای ابو جندل بونلر مشرکلردر بونلر نك قانی ات قانی کبیدر) دیدی
 زهری بو خصوصده شوپله روایت ایلدی رسول الله نك روایسینه بناء اصحاب چقدقلری

وقت مکه فی فتح ایتمکده هیچ شبهه ایتمیورلر ایدی بویله ضرر لی صالح وعقدنی کوردکلر ندین
 صوگره آرالرینه فتنه دوشدی حتی بارچه سی هلاک اولمیه یقین کلدی خصوصا ابو جندل
 واقعسی اولدقدین صوگره فتنه آرتدی شک وشبهه لری قونله ندی. ینه زهری مروان ایله
 مسوردن شول حدیثی روایت ایلدی (حضرت عمر دیمشدر بن رسول اللهغه کلوب سن
 حق پیغمبر دگلمی دیدم رسول الله بلی حق پیغمبر من دیدی صوگره بزله حلقده ودوشمانلرمز
 بوزقلقده دگلمی دیدم رسول بلی بز حلقده ودوشمانلرمز بوزوقلقده در دیدی ینه بزم
 مقتوللرمز جنتک ودوشمانلرمزنگ مقتوللری جهنمک دگلمی دیدم رسول الله بلی آنلر
 جینمه بزنگیلر جنتک در دیدی. ایندی شویله اولسه نه ایچون دین قرداشمزی آنلره
 وبره سن دیدم رسول الله (بن اللهنگ پیغمبر یمن بنم یاردچم الله در بن آکا هیچ وقت گناه
 ایتمزمن) دیدی صوگره سن بزه (مکه یه واررمز و بیت اللهنی طواف ایدهرمز) دیو ایته
 ایگک دگلمی دیدم رسول الله (درست ایته ایدم لکن بو سنه ده شویله قیلرمز دیو
 ایتمدی) دیدی بن (یوق او یله ایتمک) دیدم صوگره رسول (سن مکه یه وارچهقسن
 و بیت اللهنی طواف ایچکسن دیدی) ینه حضرت عمر دیدی (ابو بکر رضی الله عنه گه
 کلوب ای ابو بکر محمد حق پیغمبر دگلمی دیدم؛ ابو بکر بلی اللهنگ حق پیغمبر یدر دیدی
 صوگره (ای ابو بکر بزله حلقده ودوشمانلرمز بوزقلقده دگلمی) دیدم ابو بکر بلی بزله
 حلقده ودوشمانلرمز بوزقلقده در دیدی ینه (ای ابو بکر بزم مقتوللرمز جنتک آنلرننگ
 مقتوللری تموغده دگلمی) دیدم ابو بکر بلی آنلر تموغده و بزنگیلر جنتک در دیدی
 ایندی شویله اولسه نه ایچون دین قرداشمزی آنلره وبره رمز دیدم ابو بکر (محمد علیه السلام
 اللهنگ پیغمبر یدر اللهغه هیچ وقت گناه قیلماز هر توغریده آننگ ایتا گینه یابش) دیدی
 ینه (اول بزله مکه یه واررمز - و بیت اللهنی طواف ایدهرمز دیو ایته ایدی) دگلمی دیدم
 ابو بکر (بلی ایته در ایدی لکن بو سنه شویله قیلرمز دیو ایته ایدمو) دیدی بن
 یوق او یله ایتمه دی دیدم بوندین صوگک ابو بکر (سن شکسز مکه یه وارچهقسن و بیت اللهنی
 طواف ایدهچکسن) دیدی کتاب صالح بولغاندین صوگک قربانلرنی حدیبیه ده خر
 ایوب و حلق و قصر ایوب کبر و مدینه گه قایتدیلر (وَلَوْلَا رَجَالٌ مُّؤْمِنُونَ) واگر بولمسه
 ایدی مکه ده ایمان کیتورگان ایرلر (وَأَنسَاءٌ مُّؤْمِنَاتٌ) وایمان کیتورگان خاتونلر
 (لَمْ تَعْلَمُوهُمْ) سزله آنلرنی تانماسز (أَن تَطَّوَّهُمْ) وسز حال قتالده آنلرنی بلمای
 ناپتاب هلاک قیلماقکزننگ کراهنی بولمسه ایدی (فَتُصِيبُكُمْ) بس یتشر ایدی سز گه
 (مَنْهُمْ) آلارننگ هلاک بولقلضی اوچون (مَعْرَةٌ) فایغو و مکروه اش (بَغْيِرْ عِلْمٍ) سز آنلرنی

بلما یچه هر اینه سز که اذن بیرلور ایدی مکه که کرمکه (لیدخل الله) الله تعالی کر گزمک
 او چون (فی رحمته) اوزینک رحمتنه یعنی دین اسلامغه (من یشاء) اوزی تله گان
 کشینی صاح واقع بولدی (لَو تَزَيَّلُوا) اگر آیرلسه لر ایدی مؤمنلر ایمانسرلردین (لَعَدَبْنَا
 الَّذِينَ كَفَرُوا) البته عذاب قیلور ایدک ایمانسرلری (منهم) اول اهل مکه دن (عَذَابًا
 أَلِيمًا) فاتیح عذاب برله آخرنده وهم دنیاده اولتورمک واسیر قیلوق برله (أَذْجَعَلَ الَّذِينَ كَفَرُوا)
 اول ایمانسرلر قیلغان وقتده (فِي قُلُوبِهِمْ) کوکل لرنده (الْحَمِيَّة) تعصب وتکبر لیکنی
 (حَمِيَّة الْجَاهِلِيَّة) جاهلیتدن ناشی غیرت وتکبر لیکنی اهل مکه دیدیلر = مسلمانلر بزم
 بالالرمزنی وقرندا شلرمزنی اوتردیلر اگر بولر نی مکه که کرتساک چیتدا گی عربلر (مسلمانلر
 مکه که کوچلب کردیلر) دیو سویله شرلر لات، عزى، ایله یمن ایدمز که بولر مکه که
 کرمز لر (فَانزَلَ اللَّهُ) بس انزال قیلدی خدای تعالی (سَكِينَتَهُ) قوت وارامنی (عَلَى رَسُولِهِ)
 اوزینک پیغمبرینه (وَعَلَى الْمُؤْمِنِينَ) ومؤمنلر که (وَأَنزَمَهُمْ كَلِمَةَ التَّقْوَى) وثابت
 قیلدی آنلر نی کلمه تقویده اول کلمه تقوی لاله الاله در (وَكَانُوا) وباردر آنلر (أَحَقَّ
 بِهَا) مستحقلر اول کلمه تقوی که (وَأَهْلَهَا) وباردر آنلر اول کلمه نك اهلندن (وَكَانَ اللَّهُ)
 وباردر الله تعالی (بِكُلِّ شَيْءٍ عَلِيمًا) هر نرسه نی بلگوچی (لَقَدْ صَدَقَ اللَّهُ) شکسر راست
 قیلدی الله تعالی (رَسُولَهُ) رسولینه (الرُّؤْيَا) توشنی (بِالْحَقِّ) شکسر رسول الله مدینه ده
 توشنده کوردی حدیبیه که چیقماسدن اول اصحابی برله مسجد حرامکه کرگاننی وساجلر نی
 کینارگانینی وبعضیلرینک قصر اینکانینی وبوتوشی اصحابینه خبر بیردی اصحاب کرام
 بوتوش سنبلی سیوندیلر وگمان قیلدیلر شول یلنی مکه که کرورمز دیب حدیبیه ده صاح
 ایدوب فاینقاچ اصحاب کرامکه بواش آغر کیلدی بو آیت نازل بولدی که رسول نك کورگان
 توشی حقدر البته واقع بولور (لَتَدْخُلَنَّ) البته کررسز (الْمَسْجِدَ الْحَرَامَ) مسجد حرامغه
 (أَنْشَاءَ اللَّهِ أَمْنِينَ) اگر الله تعالی نلاسه دوشمانلردن امین بولوب (مُحَلِّقِينَ رُؤُسَكُمْ)
 ساچلرکزی کیناروب (وَمُقَصِّرِينَ) وبعضیلرکز تقصیر قیلب (لَا تَخَافُون) وهیچ کشی دن
 قورقمازسز (فَعَلِمَ) بس خدای تعالی بلگوچیدر (مَا لَمْ تَعْلَمُوا) سز بلمگان اشلر نی (فَجَعَلَ
 مِنْ دُونِ ذَلِكَ) بس قیلدی مکه که کرماسدن اول (فَتْحًا قَرِيبًا) فتح فریبنی کم آندین
 مراد صاح حدیبیه در عند الاکثرین وبعضیلر فتح خیبر دیدیلر (هُوَ الَّذِي) الله تعالی در
 (أَرْسَلَ رَسُولًا) یساردی اوزینک رسولنی (بِالْهُدَى) توغری یولنی بیان قیلدی غه
 (وَدِينِ الْحَقِّ) حق دیننی تعلیم قیلماقغه (لِيُظْهِرَهُ) تا که غالب قیلدی او چون اول حق
 دیننی (عَلَى الدِّينِ كُلِّهِ) بارچه دینلر که هیچ ودلایل نك ظهور. وغلهمسی برله (وَكَفَى بِاللَّهِ)

خدای تعالی کافی در (شَهِیدًا) سننک رسول لککته و دین اسلام ناک حق لغینه گواهلوقه
 (مُحَمَّدَ رَسُولَ اللَّهِ) محمد علیه السلام الله تعالی ناک رسولیدر (وَالَّذِينَ مَعَهُ) اول کشی لرم
 اول پیغمبر برله برگه در (أَشْدَاءُ) قاتی لردر (عَلَى الْكُفَّارِ) ایمانسز لرغه آرسلان کبی
 شفقت ایتماسلر (رُحَمَاءُ بَيْنَهُمْ) و بر برینه شفقتلور لدر (تَرِيَهُمْ) کور رسن آنلرنی (رُكْعًا)
 کوب رکوع قیلغوچی (سُجَّدًا) کوب سجده قیلغوچی (يَبْتَغُونَ فَضْلًا مِنَ اللَّهِ) طلب
 قیلور لر الله تعالی ناک فضلنی (وَرِضْوَانًا) والله تعالی ناک رضاسنی (سَيِّمَاهُمْ) آنلرنک علامتلی
 (فِي وُجُوهِهِمْ) آنلرنک یوزلرنده در (مِنْ أَثَرِ السُّجُودِ) سجده اثرندن بعضی مفسرین
 ایبورلر بو علامتدن مراد قیامت کوننده یوزلرینک نوریدر و بعضیلر ایبورلر مراد
 خشوع و خضوع در کثرة سجه سببلی آنلرنک یوزنده ظاهر بولور (ذَلِكَ مَثَلَهُمْ) بو
 ایتلگان اشلر آنلرنک صفتیدر (فِي التَّوْرَةِ) توریتده (وَمَثَلَهُمْ) و آنلرنک صفتلی
 (فِي الْأَنْجِيلِ) انجیلده (كَزَّرِعِ) ایگونلک کیدر (أَخْرَجَ شَطَاةً) چغاردی اول ایگون
 نارماقلرینی (فَازَرَهُ) بس اول نارمق قوت بیردی ایگونگه (فَاسْتَغْلَظَ) بس اول ایگون
 فالونایدی (فَاسْتَوَى عَلَى سُوْقِهِ) بس راست توغری توردی (يُعْجِبُ الزُّرَّاعَ) ایگنچیلر
 آندین تعجب ایدر لر اوگنانلقنی و قویلقنی و یغلمانلقنی (لِيَغِيْظَ بِهِمُ) تاکه آچوغا
 کیلسونلر اوچون آنلر حالنی کورب (الْكُفَّارِ) ایمانسزلر (وَعَدَ اللَّهُ) وعده قیلدی الله
 تعالی (الَّذِينَ آمَنُوا) ایمان کلتورگان کشی لرگه (وَعَمَلُوا الصَّالِحَاتِ) و ایدگو عمل قیلغان
 کشیلرگه (منهم) اول نارماقلردن قیامت کونینه چه مسلمان بولغان کشی موگا داخلدر
 (مَغْفِرَةً) یارلماقانی (وَأَجْرًا عَظِيمًا) و ألوغ یالنی *

المحجرات

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

(يَا أَيُّهَا الَّذِينَ) ای ایمان کیلتورگان کشیلر (لَا تَقْدُمُوا بَيْنَ يَدَيِ اللَّهِ وَرَسُولِهِ) تقدم
 قیلماکز الله تعالی و رسول الله سوزینه قارامای اوزکزدن سوز ایتمهکز (وَاتَّقُوا اللَّهَ)
 والله تعالی دن حذر قیلکز خدای تعالی و رسول الله سوزینه قارامای سوز ایتمکدن (إِنَّ اللَّهَ سَمِيعٌ)
 شکسز خدای تعالی ایشتکوچیدر (عَلِيمٌ) بلگوچیدر (يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا) ای ایمان کیلتورگان
 کشیلر (لَا تَرْفَعُوا) کوتار مکز (أَصْوَاتَكُمْ) طاوشکزنی (فَوْقَ صَوْتِ النَّبِيِّ) پیغمبر
 طاوشندن اوستون (وَلَا تَجْهَرُوا لَهُ بِالْقَوْلِ) و سوزکزنی اول پیغمبرگه قچروب ایتمهکز
 (كَجَهْرِ بَعْضِكُمْ لِبَعْضٍ) بعضکز بعضکزگه قچرغان کبی (أَنْ تَحْبَطَ أَعْمَالِكُمْ) عملرکز
 باطل بولسون اوچون (وَأَنْتُمْ لَا تَشْعُرُونَ) و سزلر بلماسسز عملکز ناک باطل بولغاننی
 (إِنَّ الَّذِينَ يَغُضُّونَ أَصْوَاتَهُمْ) شکسز اول کشیلر کم تاوشلرنی توبان قیلورلر (عِنْدَ

رَسُوْلَ اللّٰهِ) الله تعالى نك رسولى فاشنده تعظيم و تكريم او چون (اُولَئِكَ الَّذِيْنَ اٰمَنُوْا بِاللّٰهِ
 بو جماعتلر اول كشيلردر كم خالص و صاف قيلدى الله تعالى (قُلُوْا لَهُمْ) آنلرنك كوكلر
 (للتَّقْوٰى) تقوى او چون (لَهُمْ مَّغْفِرَةٌ) و آنلرنك گناهلرونى يارلقامق (وَاَجْرٌ عَظِيْمٌ
 و اولوغ بال (اِنَّ الَّذِيْنَ) شكسز اول كشيلردر كم (يُنَادُوْنَكَ) فچقرلر سكا (مَنْ وَّرَاءَ الْحُجُرٰتِ
 سنك حجروه لرينك آرتندين (اَكْثَرُهُمْ) آنلرنك كو براكى (لَا يَعْقِلُوْنَ) فهمله مسلر و اولر
 فائدهلى اشلرني بلمسلر (وَلَوْ اَنَّهُمْ صَبَرُوْا) و اگر آنلر صبر ايتسه لرا ايدى (حَتّٰى تَخْرُجَ
 اِيَّاهُمْ) سن آنلرغه چقغانغاچه (لَكَانَ خَيْرًا لَهُمْ) هر اينه آنلرغه خير بولور ايدى (وَاللّٰهُ غَفُوْرٌ
 و خدای تعالى گناهلرونى يارلقاغوچيدر (رَحِيْمٌ) رحمتى جميع اشيانى شاملدر (يٰۤاَيُّهَا الَّذِيْنَ
 اٰمَنُوْا) اى ايمان كيتورگان كشيلر (اِنْ جَاءَكُمْ فَاَسْقِ بِنَبَاٍ) اگر كيتورسه بر فاسق
 سزگه بر خبرنى (فَتَبَيَّنُوْا) بس اول خبرنى تيكشركز (اَنْ تُصَيَّبُوْا قَوْمًا) سزدين
 قومگه ضرر ايتشماسون او چون (بِجَهَالَةٍ) اشنك اصلنى بلمگانليك سببلى (فَتُصَبَّحُوا
 اورلور سز (عَلٰى مَا فَعَلْتُمْ) قيلغان اشكزگه (نَادِمِيْنَ) او كوگوچيلر بولوب (وَاَعْلَمُوْا اَنَّ فِيْكُمْ
 و بلكز اى مؤمنلر شكسز سزنگ آرا كزده در (رَسُوْلَ اللّٰهِ) الله نك رسولى بس آنلر
 سوزنى تكذيب قيلماكز و آكا بر باطل سوزنى ايتماكز (لَوْ يُطِيعُكُمْ) اگر سز
 اطاعت قيلسه اول رسول (فِيْ كَثِيْرٍ مِّنَ الْاَمْرِ) كوب اشلرده (لَعَنْتُمْ) گناهغه نوشار ايد
 (وَلٰكِنَّ اللّٰهَ) لكن خدای تعالى (حَبَبَ اِلَيْكُمْ) سيوكلى قيلدى سزگه (الْاِيْمَانَ) پيغمبر
 راست توتماقنى (وَزَيَّنَّهٗ فِىْ قُلُوْبِكُمْ) و اول ايماننى مزين و مستحسن قيلدى سزنگ
 كوكلكزده (وَكَرِهَ اِلَيْكُمْ) مكر وه كورساندى سزگه (الْكُفْرَ) كفرن (وَالْفُسُوْقَ) يالغان
 (وَالْعُصْيَانَ) و بولغان گناهلرني (اُولَئِكَ) بو جماعتلر (هُمُ الرَّاشِدُوْنَ) آنلر توغرى يول
 كوگانلر (فَضَلًا مِّنَ اللّٰهِ) الله تعالى نك فضلى برله (وَنِعْمَةً) و الله تعالى نك آنلرغه بو كوونمكلر
 نعمتيدر (وَاللّٰهُ عَلِيْمٌ) و الله تعالى بلكوچيدر (حَكِيْمٌ) هرني نلهسه حكم ايتوچيدر و بولور
 اش قيلغوچيدر (وَ اِنْ طَافْتَانِ مِّنَ الْمُؤْمِنِيْنَ) و اگر ايكي جماعت مؤمنلردن (اَقْتَسَمَا
 صوغوشسه لر (فَاَصْلَحُوْا بَيْنَهُمَا) بس بو ايكي جماعت آراسنده اصلاح قيلوگز هر ايكي
 جماعتنى كتاب الله حكمينه چاقرگز و كتاب الله هرني حكم ايتسه خواه فائده لرينه
 ضرر لرينه راضى بولماقغه. دعوت قيلكز (فَاِنْ بَغَتْ اِحْدِيْهُمَا عَلٰى الْاٰخَرٰى) و اگر
 قيلسه بو ايكي جماعتنك برى كتاب الله حكمينه راضى بولمقدين (فَقَاتِلُوْا) بس مقه
 قيلوگز (الَّتِيْ تَبْغِيْ) كتاب الله حكمينه راضى بولغان جماعتكه (حَتّٰى تَفِيَّ) قايتغان
 (اِلٰى اَمْرِ اللّٰهِ) خدانك كتابنداغى امرينه (فَاِنْ فَاَعَتْ) بس اگر اول جماعت قايت

كتاب الله حكيمه (فَاصْلِحُوا) بس اصلاح قیلوگن (بَيْنَهُمَا بِالْعَدْلِ) بو ایکی جماعت آراسنی
 عدالت برله (وَأَقْسَطُوا) عدللیك قیلوگن (إِنَّ اللَّهَ) شكسز خدای تعالی (يُحِبُّ الْمُقْسَطِينَ)
 عدالت قیلغوچیلرنی سیار (أَمَّا الْمُؤْمِنُونَ) شكسز مؤمنلر (أَخْوَةٌ) بر برینه فرنداشلردر
 (فَاصْلِحُوا) بس اصلاح قیلوگن (أَخْوِيكُمْ) ایکی فرنداشكز آراسنده (وَاتَّقُوا اللَّهَ) الله
 تعالی دن حذر قیلوگن وآنك حكیمه مخالفت قیلماكز (لَعَلَّكُمْ تَرْحَمُونَ) الله تعالی نك
 رحمتنی امیدایدوب (يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا) ای ایمان کیتورگان کشیلر (لَا يَسْخَرُ قَوْمٌ مِنْ قَوْمٍ)
 کیمستماسون بر قوم ایکنچی قومنی (عَسَى أَنْ يَكُونُوا) احتمال باردر اول کیمستلگان
 قومنگ بولمقلغی (خَيْرًا مِنْهُمْ) اول کیمستکان قومدن بخشیراق (وَلَا نِسَاءٌ مِنْ نِسَاءٍ)
 وهم کیمستماسون خاتونلر خاتونلرنی (عَسَى أَنْ يَكُنَّ) احتمال باردر اول کیمستلگان خاتونلرنك
 بولمقلغی (خَيْرًا مِنْهُنَّ) اول کیمستکان خاتونلردن بخشیراق (وَلَا تَلْمِزُوا) وهم عیب ایتماكز
 (أَنْفُسَكُمْ) اوزگرنی یعنی دین قرداشكزنی (وَلَا تَنَابَزُوا) وهم خطاب قیلماكز بر برگزگه (بِالْألقَابِ)
 لقبلر برله یعنی آن دین قایتقان و توبه قیلغانلارنی گناهلرنی یاد ایتمك برله وکم چلك گه
 دلالت ایته تورغان اسملر برله (بئس الأسمُ الفسوقُ) ایمان اسمدر فاسق اسمی
 (بَعْدَ الْإِيمَانِ) مؤمن بولغاندین صوگ بس بومنهی اشلارنی قیلمانكز فاسق اسمینه
 مستحق بولورسز (وَمَنْ لَمْ يَتُبْ) وهر کم بو اشلردن اوکونب قایتماسه (فَأُولَئِكَ) بس مونلار
 (هُمُ الظَّالِمُونَ) اوز نفسلارینه ظلم ایتمکویچیلردر (يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا اجْتَنِبُوا كَثِيرًا مِنْ
 الظَّنِّ) ای ایمان کیتورگان کشیلر صافلانكز کمان نك کوبندن (إِنَّ بَعْضَ الظَّنِّ)
 شكسز کمانك بعضی (إِثْمٌ) گناهدر اللهغه ورسول اللهغه بر اشی یا بر وصفی یا بر قوی کمان
 برله نسبت قیلماق کبی واهل خیرگه یمانلق کمان قیلماق کبی و بعض کمان مباحات دندر
 امور معاشده کمان کبی و بعضی واجبات دندر نقله احادیث و فتاویده عدالت و اتقانی
 بو ظاهر اولغان کشیلرنك خطا و کذب کمانی اوچون روایت لرنی رد قیلماق کبی * بد نفس
 تلمی مباح و بد کمان باش * وارفتنه مکر در امان باش * (وَلَا تَجَسَّسُوا) خلا یقنك مخفی عیب لارنی
 یک تفحص قیلمانكز (وَلَا يَغْتَبِ) غیبت قیلماسون (بِعَضِّكُمْ) بر نكز (بِعَضًّا) بر نكزنی (الْحُبُّ)
 خویبارمی (أَحَدُكُمْ) سزنگ بر نكز (أَنْ يَأْكُلَ) آشارغه (لَحْمَ أَخِيهِ مَيْتًا) اولگان
 فرنداشینك ایتنی (فَكَرِهْتُمُوهُ) بس اولگان فرنداشكز ایتنی مکروه کوردكز بس اول
 غیبتنی هم شونداق مکروه کوروگن (وَاتَّقُوا اللَّهَ) الله تعالی دن حذر قیلوگن (إِنَّ اللَّهَ)
 تعالی شكسز الله تعالی (تَوَّابٌ) گناهدن قایتقان کشیلرنی عفو قیلغوچیلدر (رَحِيمٌ) آنك رحمتنی
 این جمیع اشیانی شاملدر (يَا أَيُّهَا النَّاسُ) ای آدملر (أَنَا خَلَقْنَاكُمْ) شكسز بز خلق ایتمك

سزنی (مَنْ ذَكَرَ وَأَنْتَى) بر ایردن و بر خاتوندن یعنی آدم بر له حوادن بار کز بر نسدن سز
 (وَجَعَلْنَاكُمْ) وهم قیلدق سز لرنی (شُعُوبًا) فبایلنی جامع جماعتلر ربیعه ومضردیک
 واوس و خزر ج دیک هر قایوسی مختلف قبیله لر گه متفرقدر (وَقِبَائِلَ) وقبیله لر قیلدق
 بکر دیک ربیعه دن ونیم دیک مضردن وبعضی علما ایتور شعوب عجمدن وقبایل عربدن
 وبعضیلر ایتور شعوب مداین وقری غه منسوب آدملردر وقبایل آبا واجدادلرین
 منسوب آدملردر (لِتَعَارَفُوا) تا که بر برگزنی تانوماقکز اوچون تفاخر وترفع اوچون
 ایرمس (ان اکرمکم) شکسز مکر مکز (عِنْدَ اللَّهِ) خدای تعالی فاشنده (اتَّقِيكُمْ) حذر
 فیلغوچیراقکزدر خطادن ومعصیتدن حی السنه ابن محمدن شوپله روایت ایلدی - محمد
 صلی الله علیه وسلم مکهی فتح ایتدیکی کونده توهسینه بنوب کعبه اللهنی طواف ایتمشدر
 صوکره چیقوب آدملر گه خطبه اوقوب دیمشدر - بار چه عمد سز لردن جاهلیتده اولان
 غیبت و کبرلری کیده رن الله غدر ای جماعت آدملر ایکی فرقه در بر فرقه سی ایندگ
 وتقوی هم الله فارشوسنده حرمتلیدر ایکنچی فرقه سی یاوز وفاسق هم الله فارشوسندک خواردر
 (انَّ اللَّهَ عَلِيمٌ خَبِيرٌ) الله تعالی تقواده سز نڭ مراتبکزی بلور احوالکز گه خبرداردر
 (قَالَتِ الْأَعْرَابُ) ایتدی اعرابیلر (أَمَّا) ایمان کیلتوردک بو آیتنڭ نزولی بنی اسدم
 بر جماعه حقنده دیرلر اظهار اسلام قیلدیلر کوکللرنده تصدیق قیلما دیلر ورسول الله
 ایتدیلمر لم نقانک کما قاتل بنو فلان وبنو فلان یمنون علی رسول الله یریدون الصدا
 (قُلْ لَمْ تُؤْمِنُوا) ایت ای محمد ایمان کیلتور مادکز (وَلَكِنْ قُولُوا) لکن ایتوکز (أَسْلَمْنَا
 انقیاد قیلدوق قورقماق سببلی (وَلَمَّا يَدْخُلِ الْإِيمَانُ) وکرمدی ایمان (فِي قُلُوبِكُمْ
 سز نڭ کوکلیکز گه (وَأَنْ تُطِيعُوا اللَّهَ وَرَسُولَهُ) واگر اطاعت قیلسا کز الله تعالی گه ورسول
 الله غه (لَا يَلْتَمِسْ مِنْ أَعْمَالِكُمْ شَيْئًا) وناقص قیلماس سز نڭ عملرکز نڭ ثوابندن وها
 نقصان بتوشمس اجرکز گه (أَنَّ اللَّهَ عَفُورٌ) شکسز الله تعالی گناهلرنی یارلقاغوچید
 (رَحِيمٌ) رحمتی جمیع اشیان شاملدر (أَمَّا الْمُؤْمِنُونَ الَّذِينَ آمَنُوا بِاللَّهِ وَرَسُولِهِ
 شکسز مؤمن لر الله تعالی گه ورسول الله غه اینانغان کشی لردر (ثُمَّ لَمْ يَرْتَابُوا
 ومونیدن صوڭ شک قیلماغان کشیلردر (وَجَاهَدُوا) والله تعالی رضاسی اوچر ای
 جهاد قیلدیلر (بِأَمْوَالِهِمْ) ماللری برله (وَأَنْفُسِهِمْ) جانلری برله (فِي سَبِيلِ اللَّهِ
 الله یولنده (أُولَئِكَ هُمُ الصَّادِقُونَ) ومونلر دعوا ی ایمانده صادقلاردر اعرابی
 بو آیتنی ایشنکچ رسول الله غه کیلدیلر وآنط اجدیلر بزمؤمن صادق مز دیب وخذ
 تعالی آنلر نڭ عدم صدقنی بلگوچیدر بس نازل بولدی (قُلْ) ایت ای
 بیو

(تَعْلَمُونَ اللَّهَ) ايا او گرانور موسز الله تعالى ني (بَدِينِكُمْ) اوز كزنگ دينگزني خبر بيرمك برله
 (وَاللَّهُ يَعْلَمُ) والله تعالى بلگو چيدر (مَا فِي السَّمَوَاتِ) كوكلرده كي نك باريني (وَمَا فِي الْأَرْضِ)
 وهم بيرده كي نك باريني (وَاللَّهُ بِكُلِّ شَيْءٍ عَلِيمٌ) والله تعالى هر نرسه ني بلگو چيدر (يَمُنُّونَ عَلَيْكَ)
 منت فيلور لر اعرابيلر سكا (أَنْ أَسْلَمُوا) اوز لر ينك اسلام وانقيادني (قُلْ لَا تَمُنُّوا عَلَيَّ) ايت
 اي محمد منت قيلما كز مكا (أَسْلَامَكُمْ) اسلامگزني (بَلِ اللَّهُ يَمُنُّ عَلَيْكُمْ) بلكه الله منت
 فيلور سزگه (أَنْ هَدَيْكُمْ لِلإِيمَانِ) سزني ايمانغه كوندر مكلكني (أَنْ كُنْتُمْ صَادِقِينَ) اگر
 ايمان دعواسنده صادق بولسه كز (أَنَّ اللَّهَ يَعْلَمُ) شكسز الله بلگو چيدر (غَيْبِ السَّمَوَاتِ)
 وَالْأَرْضِ) كوكلرده وهم بيرده ياشرون نرسه لرني (وَاللَّهُ بَصِيرٌ) والله تعالى كورگو چيدر
 (بِمَا تَعْمَلُونَ) سزنگ عملگزني *

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

(ق) قضا و تقدير قيلندي هر نه كم بولغوچي امور لر واشيالر معناسي بودر بعضي
 علما قولنچه اصح اولكي متشابهات قرآن دندر والله اعلم بهراده (وَالْقُرْآنُ الْمَجِيدُ) قسم
 قرآن شريف و كريم عند الله وكثير الخير برله (بَلْ عَجِبُوا) تعجبيلنديلر اول كافلر (أَنْ
 جَاءَهُمْ) آنلرغه كيلما كني (مُنْذَرٌ مِنْهُمْ) اوز آرالارندن بر فورقوتوچي (فَقَالَ) بس ايندي
 (الْكَافِرُونَ) كافلر (هَذَا شَيْءٌ عَجِيبٌ) اوز آرامزدن بومندر كيلما كي عجب اشدر
 (أَتَدْرَأُ مَثَنًا) ايا اولساك مي (وَكُنَّا تَرَابًا) توفراق بولساقمي تملورمز (ذَلِكَ) بو اولگكاج
 توفراق بولغاچ تريلماك (رَجِعْ) كيرو ميونكا فايتماق (بَعِيدٌ) عقل وفهمدن ير افندر
 (قَدْ عَلِمْنَا) شكسز بلذك بز (مَا تَنْقُصُ الْأَرْضُ مِنْهُمْ) آنلردن ير آشاغان اجزالرني ايتلرندن
 وفانلرندن وسويا كلرندن بس آنلرني فنادن صوك حيونكه اعاده بزگه مشكل ايرماس
 (وَعِنْدَنَا كِتَابٌ) وبزنگ قاشمزده در كتاب (حَفِيفٌ) شياطيننك تصرفندن وتغير وتبدل دن
 محفوظ واندين مراد لوح المحفوظدر (بَلْ كَذَّبُوا بِالْحَقِّ) آنلر تكذيب قيلدیلر حق بولغوچي
 قرآنني (فَهُمْ فِي أَمْرٍ مَرِيجٍ) بس آنلر مختلط وملتبس اشده در قال قتاده من ترك الحق
 مرج عليه امره والتبس عليه دينه وقال الحسن ما ترك قوم الحق الامرهم (أَفَلَمْ يَنْظُرُوا)
 ايا فاراماسلرمو (إِلَى السَّمَاءِ فَوْقَهُمْ) آنلرنگ اوسلر نده كي كوككه (كَيْفَ بَنَيْنَاهَا) نچوك
 بنا قيلدق اول كوكني تره كسز (وَزَيَّنَّاهَا) ومزين قيلدق اول كوكني يلدزلر برله
 (وَمَا لَهَا) ويوقدر اول كوكد (مَنْ فُرُوجٍ) هيچ يارق ونيشك (وَالْأَرْضِ) وهم يرني
 (مَدَدْنَاهَا) كيگ قيلدق اول يرني (وَالْقَيْنَا فِيهَا) وهم صالديق اول يرده (رَوْسَى)
 بيوك وثابت بولغوچي طاولرني (وَأَنْبَتْنَا فِيهَا) اوستوردك اول يرده (مَنْ كَلَّ زَوْجٍ) هر

صنف نبات و اشجار دن (بهیج) کوکلر نی آچقوچی (تَبَصْرَةَ) قیلدق بواشلر نی کوکل کوزلری
 برله قاراب تفکر قیلدق اوچون (وَذَكْرَى) وهم اویغانق و کراک اشلر نی ایسکارمک اوچون
 (لِکُلِّ عَبْدٍ مُنِيبٍ) خدای تعالی گه قایتقوچی هر بنگ گه (وَنَزَّلْنَا مِنَ السَّمَاءِ) و ایندر دک
 کوکدن (مَاءً مُبَارَكًا) فائکسی کوب صونی (فَأَنْبَتْنَا بِهِ) بس اوستوردک اول صو برله
 (جَنَّاتٍ) باغچه لر نی (وَحَبَّ الْحَصِيدِ) اورله تورغان اولوقلر نی بغدادی و آریه کبی (وَالنَّخْلَ)
 وخرما آغاچلرینی (بِاسْقَاتٍ) اوزون وهم توزلر (لَهَا طَلْعٌ) بولغوچیدر اول نخللر ننگ
 طلعلری (نَضِيدٌ) بری اوستوننگ بری توزلگان وکوب (رِزْقًا لِلْعِبَادِ) بنگلریننگ رزقی
 اوچون (وَاحْيِينَا بِهِ) وترگوزدک اول صو برله (بَلَدَةً مَّيْمَنًا) اولکان شهر نی یعنی نبات
 و اشجار نی اوستردک (كَذَلِكَ الْخُرُوجِ) قبردن تریلوب چقماق اوله نسر هم آغاچسز شهر ده
 اولنلر و آغاچلر و زراعتلر پیدا قیلماق کبی در (كَذَبَتْ قَبْلَهُمْ) تکذیب قیلدی انبیانی
 آنلردن الگهری (قَوْمٌ نَّوْحٌ) نوح پیغمبر قومی (وَأَصْحَابُ الرَّسِّ) یمامه چاهلر ننگ
 ایالری اوزلرینه کیلگان پیغمبر نی (وَتَمُودٌ) صالح علیه السلام ننگ قومی (وَعَادٌ) هود
 علیه السلام ننگ قومی (وَفِرْعَوْنُ) موسی و هارون نی علیهما السلام تکذیب قیلدی (وَأَخْوَارُ)
 لوط) ولوطننگ قزنداشلری لوط علیه السلامی تکذیب قیلدیلر (وَأَصْحَابُ الْآيَةِ) ایک
 ایهلری و آنلر شعیب علیه السلام قومیدر (وَقَوْمُ ثَبَعٍ) وتبع ننگ قومی و آننگ اسمی اسعد
 ایردی و کنیه سی ابوکریب ایردی ملوک یمندن ایردی حمیر قبیل سندن و سمرقندی اول
 بنا قیلدی و عایشه دن مرویدر تبع رجل صالح ایردی آنی سوکماگز دیب کعب ایتور
 الله تعالی قوم تبع نی مذمت قیلدی و تبع نی مذمت قیلمادی مشرق بلادندن قایتدقند
 مدینه دن اوتدی و بر اوغلنی مدینه گه فایم مقام قیلدی مدینه خلقی آنی اولتوردیلر و تبر
 اول مدینه نی استیصال اوچون کیلدی و مدینه خلقی آننگ برله قتال قیلدی اخبار بنر قان
 قریظه دن ایکی حبر برینگ اسمی کعب و برینگ اسمی اسد هر ایکسینگ آنلر
 بر توغان ایردی تبع ننگ اهلاک مدینه نی قصد قیلدغین ایشتبو تبع گه ایتدیسلر
 پادشاه سن غافل اوله که اگر بوشهر نی اهلاک قصدینه دوشارسنگ مقصودیکه ایرش
 آلماز سن هم نیز وقت کندک عذاب ایتما کدینده امین اولماز سن چونکه اول اخیرز مارشک
 پیغمبرینگ هجرت اینچک یریدر بو پیغمبر ننگ اسمی محمد اولوب مکه شهرندن و قریش
 قبیل سندن ظهور ایکچکدر هم بو پیغمبر برله صوغشعق قصدیلر بر قوم کلوب اول قوماند
 شول یرده اوترله چکدر تبع آنلردن مونی ایشتبو مدینه اهلی برله مقاتله نی ترک ایتدی
 و آنلر تبع نی اوز دینلرینه دعوت قیلدیلر و اول قبول قیلدی و کعب و اسدی هم ایتدی

یمن که آلوب کیلیدی یولده هزیلدن بر جماعت تبع که ایتدیله ای پادشاه مکه ده براو
 اولوب آنک اچنده انجی، ز برجد، کمشدن عبارت اولان بر خزینه وارد بر سنی شول
 اوکه دلالت ایله مز و هزیل ننگ قصدی تبعنی کعبه غار ننه ایلتوب اهلاک ایردی تبع بو
 حکایتی اخبار که سویلدی آنلر ایتدیله بزیر یوزنده الله ننگ بوکا باشقه اوی اولدقینی
 بلما یمن شونک اوچون مذکور اوی مسجد قیلهرق قرشوسنک عمل قیلوب قر بان بوغازلقنی
 اوتنه مز بوقوم مذکور سوزلریله سنک هلاککنی تله مشلردر چونکه بو اوکه کمگنه
 ضررنی قصد ایتسه اول ذات هلاک اولمشدر شونک اچون بو اوی پک حرمتلی و اهلی
 بونک قتنک نه اشلهسه شونی اشله و آنلردن بو خبری ایشکلاچ بنی هزیلدن کیلگان
 کشیلری آیاقلرنی و قوللارنی کیشدر ب آصدردی و مکه که باردی و کعبه که هریر کیدردی
 و اول کعبه نی اورنکان تبع ایردی و آلتی مک بدنه نخر ایتدی طواف قیلدی و خلق ایتدی
 یمن طرفینه متوجه بولدی حمیر تبعنی دخول یمن دن منع ایتدیله و ایتدیله بزمله اوط
 قارشوسنده حکملش یمنده بر طاغنگ آستنده اولوب اهل یمن آرارنده نزاع چقدنده
 شونک قارشوسنده حکمله شرلر ایدی هم اوطده ظالمی یاندر وب مظلومغه ضرر کتورمز
 تبع بوکا راضی اولدی سوکره قوم اوزلرینک پوطلرینی آلوب کیلدیله و یهودنک ایکی
 عالمی تورانلرینی موینلرینه آسوب چقدیلر هم هر ایکی طرف اوطنک قارشوسینه اوطردیلر
 سوکره اوط اورنندین چیقوب بونلرنگ اوستینه کلدی هم مذکور قوم ایله پوطلرینی
 یاندر وب کندی اما یهود عالملری موینلر نده آصلمش کتابلریله هیچ ضررسز سلامت
 قورطلدی بوندین سوک اوطده چیقدی یرگه یگدان قایتوب کردی حمیر قبیله سیک یهود
 دینینک حقلغینی بیلوب قبول ایتدی وشول وقتدن بیرو یمن یرینه دین یهود کروب
 قالدی (كُلُّ كَذَّبَ الرَّسُلِ) و مونلرنگ بارچه سی تکذیب قیلدیله رسوللرنی (فَحَقِّقْ
 وَعِيدِ) بس ثابت بولدی آنلرغه عناب (أَفَعَيَّبْنَا) ایاحتلند که مو عاجز بولدی مو (بِالْخَلْقِ
 الْأَوَّلِ) خلق اول سببلی ناکه اعاده دن عاجز اولور ایردک (بَلْ هُمْ فِي لَيْسٍ) بلکم آنلر
 شک و شبهه ده در (مَنْ خَلَقَ جَدِيدِ) یگنا خلقدن یعنی بعثدن (وَلَقَدْ خَلَقْنَا الْإِنْسَانَ)
 شکس بز خلق ایتدک انساننی (وَنَعَلَمُ مَا تُوَسَّوَسُ بِهِ نَفْسُهُ) و بلورمز اول نرسه نی کم
 کوکلنک سویله و آنک سرلری بزگه مخفی ایرماس (وَنَحْنُ أَقْرَبُ إِلَيْهِ) و بز یاقنراقمز اول
 انسانغه (مَنْ حَبَلُ الْوَرِيدِ) موینده غی تامردن و هیچ شی خدای تعالی ننگ علمینه
 حاجب بولماس (إِذْ يَتَلَقَّى) یاد ایتکیل آنلرغه حفظ ایتما کنی (الْمُتَلَقِّيَانِ) ایکی حفظ
 ایتوچی و یازوچی فرشته ننگ (عَنِ الْيَمِينِ) بری اوکده حسانتنی یازار (وَعَنِ الشَّمَالِ)

بری صولده سبئانی بازار (قَعِيدٌ) همیشه حاضر (مَا يَلْفُظُ مِنْ قَوْلٍ) و تلفظ اینماس بر
سوزنی (الَّا لَدَيْهِ) مگر اول انسان نك آلدنده (رَقِيبٌ) هر بر احوالی محافظه قیلغوچی
(عَتِيدٌ) حاضر در (وَجَاءَتْ سَكْرَةُ الْمَوْتِ) و کیلتوردی اولم ایسرکلگی (بِالْحَقِّ) حقنی تا که
اول انسان غفلتندین اویغانور و امر آخرتنی عیانا بلور (ذَلِكَ) بو اولوم ایسرکلگی
(مَا كُنْتَ مِنْهُ تَحِيدُ) بولماس سن آندن فاقوب فوتلغوچی (وَنُفِخَ فِي الصُّورِ) و اور لور
صورده نفخه بعثنی (ذَلِكَ الْيَوْمِ الْوَعِيدُ) و بو کوندر عذاب برله فور قوتلمش کون
(وَجَاءَتْ كُلُّ نَفْسٍ) و کیلور هر کم (مَعَهَا سَائِقٌ) آنک برله بر قوغوچی بولور آنی محشرگا
قوار (وَشَهِيدٌ) و بری آنک عمللری برله شهادت بیرگوچی بولور (لَقَدْ كُنْتُمْ) و ایتلور آکا تحقیق
بولدک سن (فِي عَقْلَةٍ مِنْ هَذَا) دنیاده بو کوندن غافل (فَكَشَفْنَا عَنْكَ) بس آچدی سنندن
(غِطَاءَكَ) کو کلکنگی و قولانگنگی و کوزکک کی پردهنی (فَبَصَّرَكَ الْيَوْمَ حَدِيدٌ) سنک کوزک بو
کون اوتکوندر دنیاده غافل بولغان اشلرنی عیانا کورر سن (وَقَالَ قَرِينُهُ) و ایتور آکا مؤکل فرشته
(هَذَا مَا لَدَيَّ) و بو آدم کم منی آکا مؤکل قیلدک (عَتِيدٌ) حاضر در اوزی هم عمل دیوانلری (الْقِيَامِ
فِي جَهَنَّمَ) سالکسز ایکی فرشته سائق و شهید یا که بولردن غیر ایکی ملک جهنمگا
(سَلِّ كَفَّارًا عَنِّي) هر حقندن معرضنی و معاندنی (مَنَاعَ لِلْخَيْرِ) منع اینکوچینی اوز اوستنید
لازم و واجب خیرنی زکوة کبی و هر حقغه مالده و اجیدر (مُعْتَدٌ) ظالمنی (مُرِيبٌ) ال
تعالی نك کتابنک شك قیلوچینی (الَّذِي جَعَلَ) شونداق کشی کم قیلدی (مَعَ اللَّهِ) خدای
تعالی برله (الْهَا آخَرَ) ایکنچی معبودنی (فَالْقِيَامَةَ) بس سالکسز آنی (فِي الْعَذَابِ الشَّدِيدِ)
قاتی عذابقه (قَالَ قَرِينُهُ) ایتور آنک برله مقرون شیطان (رَبَّنَا مَا أَطَعْتَهُ) ای بز نك
ر بوز آزدردیم من آنی (وَلَكِنْ كُنَّا فِي ضَلَالٍ بَعِيدٍ) لکن بولدی اول اوزی حق
بولدین سانشقان و حقندن یراق (قَالَ) ایتور الله تعالی (لَا تَخْتَصِمُوا لَدَيْهِ) محاصه
قیلما کز منم آلدمه (وَقَدْ قَدَّمْتُ إِلَيْكُمْ بِالْوَعِيدِ) و شکسز مقدمه یباردیم سرگه و عیدنی
قرآنده و فور قندیم سزنی انبیا و رسل آرقلی (مَا يُبَدِّلُ الْقَوْلَ لَدَيَّ) و منم آلدمه سوزنی
تبدیل قیلنماس (وَمَا أَنَا بِظَلَّامٍ) ایماسهن من ظلم قیلغوچی (لِلْعَمِيدِ) بنک لرگه (يَوْمَ
نَقُولُ لِجَهَنَّمَ) اول کونده ایتورمز جهنمگه (هَلْ أَمْتَلَأْتُمْ) ایبا تولدکمو (وَتَقُولُ) ایتور
جهنم (هَلْ مِنْ مَزِيدٍ) هیچ زیاده بارمو (وَأَزَلَّتْ الْجَنَّةُ) یقین قیلنور جنتنی (لِلْمُتَّقِينَ)
خطا و معصیتندین حذر قیلغوچیلرغه (غَيْرَ بَعِيدٍ) یراق ایرماس اول جنت خدای تعالی
یقین قیلغان کشیلرگه (هَذَا مَا تُوعَدُونَ) ایتلور آنلرغه بو وعده قیلنغان نرسه در انبیا
آرقلی (لِكُلِّ آوَابٍ) هر گناهدن استغفار قیلوب طاعتکه فایتقوچیغه (حَفِيفٌ) الله تعالی نك

حقلرني محافظه و مراعات قیلغو چیغه (مَنْ خَشِيَ الرَّحْمَنَ بِالْغَيْبِ) و اواب اول کشیدر
 فور فور الله تعالی دن خلوتنده (وَجَاءَ بِقَلْبٍ مُنِيبٍ) و کیلتورر کوکلنی مخلص بولغوچی
 و اطاعتک مقبل بولغوچی (أَدْخَلُوهَا) و ایتلور آنلرغه کرکز اول جنتک (بِسْلَامٍ) عذابدن
 و قایغودن و زوال نعمتدن طایچ بولوب (ذَلِكَ يَوْمُ الْخُلُودِ) بو منگولیک کونیدر (لَهُمْ مَا
 يَشَاءُونَ) و بولور آنلرغه هر نی تله سه لر (فِيهَا) اول جنتک (وَلَدَيْنَا مَزِيدٌ) و بزنگ قاشمزده در
 آنلر تله گانلرینه زیاده نعمتلر (وَكَمْ أَهْلَكْنَا) و کوب قیلدی هلاک (قَبْلَهُمْ مِنْ قَرْنٍ)
 آیلردن الوک قرن لرده (هُمْ أَشَدُّ مِنْهُمْ) و اول قرن ایالری محکم رک ایردی مکه خلقتدن
 (بَطْشًا) فوتنده (فَنَقَّبُوا فِي الْبِلَادِ) بس آنلر تصرفیلر شهرلرده (هَلْ مِنْ مَحِيصٍ)
 ایاقوت برله و شهر لرگه استیلا برله فوتلمق بارمو الله تعالی ننگ عذابندن (إِنَّ فِي ذَلِكَ)
 شکسز بوسوره ده مذکور اشلرده باردر (لَذِكْرِي) اویغانمق و توغری یولغه کونمک
 (لِمَنْ كَانَ لَهُ قَلْبٌ) شول کشیگه کیم آننگ فهم و ادراک ایاسی کوکلی بولسه (أَوَلْقَى السَّمْعَ)
 یا که فولاغنی سالسه (وَهُوَ شَهِيدٌ) کوکلنی حاضر قیلوب و سهو و غفلتدین یراق بولوب
 (وَلَقَدْ خَلَقْنَا السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضَ) و شکسز خلق ایتدک کوکلنی و یرنی (وَمَا بَيْنَهُمَا) و کوک
 و یرنگ آراسنده غی اشیانی (فِي سِتَّةِ أَيَّامٍ) آلتی کونده (وَمَا مَسَّنَا مِنْ لُغُوبٍ) و یتشما دی
 بزگه هیچ محنت و مشقت (فَأَصْبِرْ عَلَيَّ مَا يَقُولُونَ) بس صبر ایت آنلرنگ ایتکان سوزلرینه
 انکار بعث دیک و الله تعالی نی مخلوقانغه تشبیه دیک (وَسَبِّحْ بِحَمْدِ رَبِّكَ) و الله تعالی نی منزّه
 بلگل عجزدن و خلق غه مشابهندن صفات کمال برله محمود و موصوف بل و نماز قیلغل
 (قَبْلَ طُلُوعِ الشَّمْسِ) قویاش طوماسدن الگاری ایرته نمازنی (وَقَبْلَ الْغُرُوبِ)
 قویاش باطماسدن الگاری اویل و ایکندی نمازینی (وَمِنَ اللَّيْلِ) وهم کیچده
 (فَسَبِّحْهُ) نماز قیلغیل آخشام و خفتن نمازینی (وَأَذْبَارَ السُّجُودِ) وهم نمازلر آرتندین
 نوافلنی قیلغیل (وَأَسْتَمِعْ) ایشتکیل و قولاغکنی سالغیل و موندن سوک ایته سی سوزگه
 (يَوْمَ يُنَادِ) بر کون ندا قیلور (الْمُنَادِ) ندا قیلغوچی فرشته (مِنْ مَكَانٍ قَرِيبٍ) یقین
 یردن مقاتل ایتور منادیدن مراد اسرافیلدر ینادی بالحشر ایتها العظام البالیة و الاوصال
 المقطعة و اللحم المتمزقة و الشعور المتفرقة ان الله یأمرکن ان تجمعن لفصل القضاء
 (يَوْمَ يَسْمَعُونَ الصَّيْحَةَ) اول کون ایشتور لر طاوشنی (بِالْحَقِّ) حق امر برله ندا قیلور
 یعنی حشر برله (ذَلِكَ يَوْمُ الْخُرُوجِ) بو کون قیلردن چقمق کونید (إِنَّا نَحْنُ نُحْيِي) شکسز
 بز ترگوزر مز (وَنُمِيتُ) اولتورر مز (وَالْيُنَا الْمَاصِرُ) و بزگه در آنلرنگ قایتماقی (يَوْمَ
 تَشْفَقُ الْأَرْضُ عَنْهُمْ) شول کون یارلور آلردن بر (سراعًا) و چقار یردن آشغوب (ذَلِكَ

حَشْرٌ) و بوحشدر (عَلَيْنَا يَسِيرٌ) بزگه آسان (نَحْنُ أَعْلَمُ بِمَا يَقُولُونَ) و بز بلگوچمیز
 آنلرنڭ ایتکان سوزلرنی (وَمَا أَنْتَ عَلَيْهِمْ بِجَبَّارٍ) و ایماس سن آنلر اوستنده جبر واکراه
 برله آنلرنی مسلمان قیلورغه مسلط کشی بلکه سڭالازم تبلیغ و دعوتدر (فَذَكِّرْ بِالْقُرْآنِ)
 بس ایسنه توشور قرآن برله کیرک اشلرنی (مَنْ يَخَافُ وَعِيدِ) منم عذابمدن
 ووعیدمدن قورقغان کشی لرنی *

والذاریات

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

(وَالذَّارِيَاتُ ذُرْوًا) قسم اوچورغوچیلر برله اوچورولر اشیانی قتی اوچورمق برله
 (فَالْحَامِلَاتُ وِقْرًا) بس قسم یوکلا گوچیلر برله آغر یوکنی (فَالْجَارِيَاتُ) بس یورگوچیلر
 برله قسم (يُسْرًا) سهولت برله (فَالْمُقَسَّمَاتُ أَمْرًا) بس تقسیم قیلغوچیلر برله قسم امورنی
 موافق امرحق (إِنَّمَا تُوعَدُونَ) شکسز سزگه وعده قیلنغان حشر و نشر و ثواب و عقاب
 (لَصَادِقٌ) البته راستدر (وَأَنَّ الدِّينَ) و شکسز حساب و جزا (لَوَاقِعٌ) البته واقع بولغوچیدر
 (وَالسَّمَاءِ) قسم کونک برله (ذَاتِ الْحُبُكِ) حسن و زینت ایاسی و بناسی محکم (أَنْتُمْ) شکسز
 ای اهل مکه (لَفِي قَوْلٍ مُخْتَلَفٍ) مختلف فولده قرآن حقه سحر دیرسز و کها نه دیرسز و اساطیر
 الاولین دیرسز و بعضکز تصدیق ایدر اول قرآنی و بعضکز تکذیب ایدر (يُؤْفِكُ عَنْهُ) فایتارلور
 اول قرآندن (مَنْ أْفَكٌ) اول کشی کم محروم ایتولدی الله تعالی نڭ قضا و قدرنک (قَتَلَ الْخَرَّاصُونَ)
 لعنت حرص و تخمین برله یالغان ایتوچیلرگه (الَّذِينَ هُمْ) شونداق کشی لر کم آنلر
 (فِي عَمْرَةٍ) غفلنده و نهایت جهالتنده (سَاهُونَ) لاهیلدردر امر آخرتدن اوزلرینه درکار
 اشلردن غافل لردر (يَسْأَلُونَ) سورارلر آنلر استهزا اوچون (أَيَّانَ يَوْمِ الدِّينِ) چقان
 بولور قیامت کونی (يَوْمَ هُمْ) شول کونده بولور اول جزا کونی آنلر یعنی کافر لر
 (عَلَى النَّارِ يُفْتَنُونَ) اوتده عذاب قیلنورلر و کویدرلر (ذُوقُوا فَتَنَتِكُمْ) و ایتولور
 آنلرغه تاتوکز عذابکزی (هَذَا الَّذِي) بو آنداق عذابدر (كُنْتُمْ بِهِ) بولدکز سز اول
 عذابغه (تَسْتَعْجِلُونَ) آشفغوچی و آنی تکذیب قیلغوچی (إِنَّ الْمُتَّقِينَ) شکسز خطادن
 و معصبتدن صافلانغوچیلر (فِي جَنَّتٍ) چهار باغلردهدر (وَعِيُونَ) آفغوچی صولاردهدر
 (آخِذِينَ) قبول قیلغوچیلردر (مَا آتَاهُمْ) شول نرسه نی کم بیردی آنلرغه (رَبُّهُمْ) آنلرنڭ
 رب لری خیردن و کرامتدن (أَنَّهُمْ كَانُوا) شکسز بولدیلر اول متقی لر (قَبَلْ ذَلِكَ) بو جننکه
 کر مسدن اول (مُحْسِنِينَ) شریعتکه موافق اش قیلغوچیلر (كَانُوا قَلِيلًا مِنَ اللَّيْلِ)
 بولدیلر آنلر کیچ نڭ آزنده (مَا يَهْجَعُونَ) یوقلاغوچیلر (وَبِالْآسْحَابِ) سحر لرده (هُمْ
 يَسْتَغْفِرُونَ) آنلر استغفار قیلورلر (وَفِي أَمْوَالِهِمْ حَقٌّ لِّلضَّالِّينَ) و آنلرنڭ مالنکدر نصب

ویره باردرد صور اوچیلرغه (وَالْمَحْرُومِ) تعفی قیلوب کشیدن صور اماغانلرغه (وَفِي
 الْأَرْضِ) برده باردرد (آيَاتٍ) دلیل لر و عبرت لر (لِلْمُؤْمِنِينَ) ایقان و احکام علم ایالرینه
 (وَفِي أَنْفُسِكُمْ) و هم اولر کزده دلیل لر و عبرت لر باردرد (أَفَلَا تُبْصِرُونَ) ایا کور ماسموسز
 (وَفِي السَّمَاءِ) کوکده در (رِزْقِكُمْ) سز نك رزق کز نك سببی (وَمَا تُوَعَدُونَ)
 اول نرسه کم سزگه وعده قیلندی ثواب و عقاب علی قول العطاء و قال
 مجاهد من الخیر والشر و قال الضحاک من الجنة والنار (فَوَرَبَّ السَّمَاءِ وَالْأَرْضِ)
 قسم کوک ویر ربی برله (إِنَّهُ لَحَقُّ) اول مذکور اشلر برده و انفس کزده آیات بولماغندن
 و اسباب رزق کز و خیر و شر کوکده بولماغندن حق و ثابت در (مِثْلَ مَا أَنْكُمْ تَنْطُقُونَ)
 سز نك سویله گوی بولماق کز نك حقلغی کبی شبه تحقیق ما اخبر عنه بتحقیق نطق الادی
 کما یقال انه لحق کما انت هاهنا و انه لحق کما انک تتکلم و حاصله انه فی صدقه و تحقیقه
 کالیدی تعرفه ضرورة * (هَلْ أُنِيتُ حَدِيثُ صَيْفِ اِبْرَاهِيمَ) شکسز کیلدی سکا ویتشدی
 ابراهیم علیه السلام نك قوناقلرینك خبری (الْمُكْرَمِينَ) خدای تعالی فاشنک مکرم بولغوچی
 اول قوناقلر و آنار فرشته لر ایردی (ادْخَلُوا عَلَيْهِ) کردیلر اول قوناقلر ابراهیم علیه
 السلامغه (فَقَالُوا سَلَامًا) بس ایتدیلر آنلر سلامت لیک سکا (قَالَ سَلَامٌ) ایتدی ابراهیم
 علیه السلام سلام سزگه (قَوْمٌ مُنْكَرُونَ) جماعتلردر من آنلرنی تانماز من ابن عباس
 ایتور بو سوزنی کوکلندن کیچردی دیر (فَرَأَى اِلَى اَهْلِهِ) بس باردی ابراهیم علیه السلام
 اهلنه (فَجَاءَ بِعَجَلٍ) بس کیلتوردی کباب قیلغان بوزاونی (سَمِينٍ) سیمز (فَقَرَّبَهُ اِلَيْهِمْ)
 بس یقین قویدی اول بوزاونی آنلرغه (قَالَ) ایتدی ابراهیم علیه السلام (الَا تَأْكُلُونَ)
 ایا آشار موسز (فَاَوْجَسَ مِنْهُمْ) بس خاطرینه کیلتوردی آنلردن (خَيْفَةً) قورقتی آنلرنك
 آشاماغانلغی سببلی و آنلرنی ضرر اوچون کیلگان دیب گمان ایتدی (قَالُوا) ایتدیلر
 آنلر (لَا تَخَفْ) قورقماغیل بعضی تفسیرده باردرد جبریل فنادی برله بوزاونی سییادی
 بوزاو توروب یوردی و آناسینه باروب توتاشدی (وَبَشَّرُوهُ) بشارت بیردیلر اول
 قوناقلر ابراهیم علیه السلام گه (بِغُلَامٍ) بر بالا برله و اول اسحق علیه السلام در علی
 قول الا کثر (عَلِيمٍ) علمده کامل بولغوچی (فَاقْبَلَتْ اَمْرَاتُهُ) بس کرشدی ابراهیم علیه
 السلام نك خانونی ساره (فِي صَرَّةٍ) طاوشقه (فَصَكَّتْ وَجْهَهَا) سوفدی اوزینك یوزینه
 تعجب لنوب (وَقَالَتْ) و ایتدی اول خانون (عَجُوزٌ) من فارچق من (عَقِيمٌ) بالا تابمای
 تورغان و موندن اول بالا تابقانی یوق ایردی (قَالُوا) فرشته لر ایتدیلر (كَذَلِكَ) بز
 ایتکانه (قَالَ رَبُّكَ) ایتدی سنك ربك (إِنَّهُ هُوَ الْحَكِيمُ) شکسز اول الله تعالی بلوب

اش قیلغوچیدر (الْعَلِيمُ) وجمیع اشبانی بلگوچیدر (قَالَ) ایتدی ابراهیم علیه السلا
 (فَمَا خَطْبُكُمْ) نیدر سزناک اشکز (أَيُّهَا الْمُرْسَلُونَ) ای مرسلر لما علم انهم ملائک
 وانهم لا ینزلون مجتمعین الا لامر عظیم سأل عنهم (قَالُوا) ایتدیبلر آنلر (أَنَا أُرْسَلْنَا إِلَى
 قَوْمٍ مُّجْرِمِينَ) شکسر بز یباردک مجرم قوم گه وآنندین مراد قوم لوطدر (لِنُرْسِلَ عَلَيْهِمْ
 بِيَارِمِكَ) اوچون آنلرغه (حِجَارَةً مِنْ طِينٍ) بالچقدن بولغان طاشنی (مُسَوَّمَةً) علامتلنمش
 (عِنْدَ رَبِّكَ) ربک فاشنده (لِلْمُسْرِفِينَ) بیانلقده حددن اوزغان کشی لرنی اهلاک اوچون
 (فَأَخْرَجْنَا مَنْ كَانَ فِيهَا مِنَ الْمُؤْمِنِينَ) بس چغاردق اول قوم لوط قریه لرنده بولغان
 مؤمن لرنی (فَمَا وَجَدْنَا فِيهَا) بس تاپیادق اول قریه لرده (غَيْرَ بَيْتٍ) بر اوبدن باشقه
 (مِنَ الْمُسْلِمِينَ) مسلمانلردن وآنندن مراد لوط علیه السلامدر وآنک ایکی قزیدر
 (وَتَرَكْنَا فِيهَا) وهم قویقدق اول لوط قومی قریه لرنده (آيَةً) علامت وعبرت و دلیل
 (لِلَّذِينَ) شونداق کشی لرگه (يَخَافُونَ الْعَذَابَ الْأَلِيمَ) قورقرلر آنلر قاتی عذابدن * (وَفِي
 مُوسَى) وهم موسی علیه السلامنی ارسالده قیلدق علامت وعبرت (إِذْ أَرْسَلْنَاهُ) یباردک
 اول موسی نی (إِلَى فِرْعَوْنَ) فرعون گه (بِسُلْطَانٍ مُّبِينٍ) اشنی واضح قیلغوچی حجت بر
 (فَتَوَلَّى) بس اعراض قیلدی اول فرعون الله تعالی نك رسولندن و آگا منزل حجه در
 (بُرُكْنَهُ) جنودی و لشکری برله (وَقَالَ) ایتدی فرعون (سَاحِرٌ) سحرچی در اول موسی
 (أَوْ مَجْنُونٌ) یا که تمیناک در (فَأَخَذْنَاهُ) بس بز مواخذه قیلدق اول فرعوننی (وَجُنُودَهُ
 وَهَمَّ لَشِكْرِي) قَبْدَنَاهُمْ) بس غرق قیلدق آنلرنی (فِي الْيَمِّ) در یاده (وَهُوَ مُلِيمٌ) وار
 فرعون اوزی اوزینی ملامت قیلغان حالده الله تعالی نك رسولندن و هجه سندن اعراض
 اوچون (وَفِي عَادٍ) وهم عادنی اهلاکده عبرت و علامت باردر الله تعالی دن قور قفل
 کشی لرگه (إِذْ أَرْسَلْنَا عَلَيْهِمْ) یباردک آنلرنک اوستنه (الرِّيحَ الْعَقِيمَ) هیردن و برکت دن خالی
 یلنی (مَاتَدْرُ مِنْ شَيْءٍ) قویماس اول بل هیچ نرسهنی (آتَتْ عَلَيْهِ) اول نرسه نك اوستنه
 کلسه (الْأَجْعَلَّةُ كَالرَّمِيمِ) مگر قیلور اول نرسهنی چرگان سیاک دیک (وَفِي ثَمُودَ) وهم ثموده
 علامت وعبرت باردر (إِذْ قِيلَ لَهُمْ) ایتولدی اول ثمودکا (تَمَتَّعُوا حَتَّىٰ حِينٍ) فائده لاک
 دنیا برله بر زمانغاچه وآنلار نفاقه صالح علیه السلامنی اولتورگانندن صوگ آنلارغه
 ایتولدی اوچ کونگاچه دنیا دن تمنع ایدکز (فَعَتَوْا) بس باش تارتدیلار (عَنْ أَمْرِ رَبِّهِمْ
 اللهُ تَعَالَىٰ نَكَّ أُمُورَهُمْ) بس توتدی آنلارنی اوچ کونندن صوگ (الصَّاعِقَةَ) هلاک
 قیلغوچی عذاب (وَهُمْ يَنْظُرُونَ) وآنلار اول عذابی عیبانا کوردیلر زیرا که عذاب آنلارغه
 کوندوز معاينه کیلدی (فَمَا اسْتَطَاعُوا مِنْ قِيَامٍ) بس قادر بولمدی آنلار تورره

(وَمَا كَانُوا مُتَّصِرِينَ) بولمادیلر آنلار بر برینه معین الله تعالی نك عذابنی دفع ایتمگه (وَقَوْمَ نُوْحٍ) ودخی غرق ایتدك نوح علیه السلام قومنی (مَنْ قَبْلُ) عاد وشمود وقوم فرعوندن اول (انهم كانوا) شكسز بولدیلر آنلر (قَوْمًا فَاسِقِينَ) الله تعالی نك امرندن خارج جماعت (وَالسَّمَاءَ بَنِيَانَهَا بَآئِدٍ) وكوكنی بنا قیلدق قوت و قدرت برله (وَأَنَا لَمَوْسِعُونَ) وشكسز بز مستغنی وقادر ومخلوقاتنك رزقنی کیك قیلغوجی (وَالْأَرْضَ) ودخی یرنی (فَرَشْنَاهَا) منبسط قیلدق (فَنَعَمَ الْمَاهِدُونَ) فی بخشى موطادر اول یر بنه لر گه (وَمَنْ كُلَّ شَيْءٍ) وهر نرسه دن (خَلَقْنَا) خلق ایتدك (زَوْجِينَ) ایکی جبنی بر وكوك کبی کبی وکون کبی وایر و خاتون کبی و تاو وتوز کبی وقش ویای کبی (لَعَلَّكُمْ تَذَكَّرُونَ) آنلارنك تفکر وتذکر قیلمقلری اوچون وتعدد وتضاد اوصافی مخلوقاتدن ایرکاننی بلوب خالق مخلوقاتی آنندن تنزیه قیلماقلری اوچون نه چندین کتجد آجانه چونی فرو بند از یکی لب واز فرونی یکی بودان هم از نعمت یکی پاک ز بسیار برون واز اندکی پاک فتعالی الله عما یصفون (فَقَرُّوا إِلَى اللَّهِ) بس قاچکز مضار دنیا و آخرت دین الله تعالی گه مداومه طاعت برله * بوکلشن اچره به بوداسته * کان دایم بقی یانکلیغ * کیب پشمینه طاعتکا * فدن خم آسراماق اولی * (اتى لكم) شكسز من سرگه (منه نذیر مبین) اول الله تعالی دن واضح سوزلی و واضح جهلی مندر من (وَلَا تَجْعَلُوا) فیلماکز (مَعَ اللَّهِ) الله تعالی برله (الَهَا آخِرَ) ایکنچی معبود (اننى لكم منه نذیر مبین) شكسز من سرگه اول الله تعالی دن واضح جهلی و واضح سوزلی مندر من (كَذَلِكَ) سننك قومك کبی ای محمد (مَا آتَى الدِّينَ مِنْ قَبْلِهِمْ) کیلمدی سنك قومكدن اولگیلر گه (مَنْ رَسُولٍ) هیچ رسول (الَّا قَالُوا) مگر ایتدیلر (سَاحِرٌ أَوْ مَجْنُونٌ) ساحردر یا مجنوندر (اتواصوا به) ایا بری برینه وصیت ایتوب بو باطل قولکنا اتفاق قیلدیلار مو (بَلْ هُمْ) بلکه آنلر (قَوْمٌ طَاغُونَ) مال و ثاروت سبیلی طغیان قیلغان جماعتدر (فَتَوَلَّ عَنْهُمْ) بس اعراض قیل سن ای محمد آنلاردن (فَمَا أَنْتَ بِمَلُومٌ) بس سکا ملامت یوقدر (وَذَكَّرَ) ووعظ قیل وایسلرینه توشر (فَإِنَّ الدُّكْرَى) شكسز و عظ وایسکه توشرماك (تَنْفَعُ الْمُؤْمِنِينَ) فایده قیلور مؤمنلرگا (وَمَا خَلَقْتُ الْجِنَّ وَالْإِنْسَ) وخلق ایتما دیم من آدمنی و یرینی (الَّا لِيَعْبُدُونِ) مکرمنی تانوب عبادت قیلدق غه تکلیف قیلور اوچون (مَا أُرِيدُ مِنْهُمْ) تلاماس من آنلردن (مِنْ رِزْقٍ) خلايقدن هیچ کمنی رزقلاندرمقنی (وَمَا أُرِيدُ مِنْ تَلَمَّاسٍ) تلامس من آنلاردن (أَنْ يُطْعَمُونَ) مكا طعام برمکنی (إِنَّ اللَّهَ) شكسز الله تعالی (هُوَ الرَّزَّاقُ) جمیع مخلوقات نك رزقنی بیرگوجی (ذُو الْقُوَّةِ الْمَتِينِ) ضعف و نقصان دین منزله قوت ایاسی (فَإِنَّ لِلَّذِينَ ظَلَمُوا) شكسز اول کشیلر گه کیم ظلم ایتدیلر (ذُنُوبًا) تولو او شاط

باردر یعنی عذابین نصیب باردر (مَثَلُ ذُنُوبِ أَصْحَابِهِمْ) بولداشلارینک اوشاطی کبی قوم نوح و عباد و ثمود کبیلر (فَلَا يَسْتَعْجِلُونَ) آشقما سونلر (فَوَيْلٌ لِلَّذِينَ كَفَرُوا) وای کافر بولغان کشیلرگا (مَنْ يَوْمَهُمُ الَّذِي يُوعَدُونَ) آنلرغه موعود کونلرن دین و اول قیامت کونبدر

(و الطور) بِسْمِ اللّٰهِ الرَّحْمٰنِ الرَّحِیْمِ ﴿

(وَالطُّور) قسم طور طاغی برله (وَكِتَابٍ مَّسْطُورٍ) قسم یازلغان کتاب برله آنندن مراد قرآندر یا حفظه ننگ دیوان لریدر (فِي رَقٍّ مَّنشُورٍ) بسط ایدللمش کونده (وَالْبَيْتِ الْمَعْمُورِ) و قسم آباد اوی برله آنندن مراد کعبه در یا مؤمنلرنک کولگی در معرفت و اخلاص برله عمارت فیلنمش (وَالسَّقْفِ الْمَرْفُوعِ) و قسم یوقاری کوتارلش نوشام برله آنندن مراد کوندر (وَالْبَحْرِ الْمَسْجُورِ) قسم تولودریا برله آنندن مراد محیطدر و هر لفظ دین مراد بو ایتمش بولدغی مفسر لر قولیدر و حقیقت مرادنی الله تعالی بلگو چیدر (مَالَهُ مَنْ دَافِعٍ) بو عذابنی کینار و چی یوقدر (إِنَّ عَذَابَ رَبِّكَ) شکسن سنک ربک ننگ عذابنی (لَوَاقِعٍ) البته واقع بولغو چیدر (يَوْمَ تَمُورُ السَّمَاءُ مَوْرًا) شول کونک کم فاتبع ایله نور و فاتیغ ی سلکنور کونک و هم یار لور (وَتَسِيرُ الْجِبَالُ سَيْرًا) و فاتیغ سیر ایبار طاولر (فَوَيْلٌ يَوْمَئِذٍ) بو کون (لِلْمُكَذِّبِينَ) خدای تبارک و تعالی نی و رسولنی یالغانغه توتقان کشی لرگا (الَّذِينَ هُمْ فِي حَوْضٍ) آنداق کشیلر کم باطل اشلرگه چوموب (يَلْعَبُونَ) غافل بولور (يَوْمَ يَدْعُونَ إِلَى نَارِ جَهَنَّمَ دَعَاً) شول کونده کم فاتبع تور توب یبار لور لر آنلر جهنم گد (هَذِهِ النَّارُ الَّتِي) وایتلور آنلرغه بو اول اوتدر (كُنْتُمْ بِهَا تُكَذِّبُونَ) سز آنی دنیاد ص تکذیب قیلور ایردگز (أَفَسَحَرُ هَذَا) ایاسحر می بو (أَمْ أَنْتُمْ لَا تَبْصُرُونَ) یا که کورماس سز بول (أَصْلَوْهَا) کرگز اول اوتقه و آنک شدت لر بنی تارنگز (فَأَصْبِرُوا وَأَوَّلًا تَصْبِرُوا) صبر ایتمک (يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا كُنْزٌ سِوَاءَ عَلَيْهِمْ) سزگه برابر در صبر و عدم صبرگز هیچ نفع ایتماس (إِنَّمَا تُحْزَنُونَ) شکسن جز الانور سز (مَا كُنْتُمْ تَعْمَلُونَ) قیلغان عمل لرگزگه (إِنَّ الْمُتَّقِينَ) شکسن هه بنغ و معصیتدن صافلانغان کشی لر (فِي جَنَّاتٍ) بوستانلر ددر (وَنَعِيمٍ) نعمتلر ددر (فَأَكْفِهِمْ كَبِيلٍ) شادمان و متلدلر در (بِمَا أَتَمَّ رَبَّهُمْ) رب لر نی بیرگان نرسه برله (وَوَقَّيهِمْ) وهم صاقلا در آنلر آنلر نی (رَبَّهُمْ) آنلرنک رب لر نی (عَذَابَ الْجَحِيمِ) تموغ عذابندین (كُلُوا) ایتلور آلازمه آشاکز (وَأَشْرَبُوا) اچکز (هَنِيئًا) محتسز و مشقتسز (بِمَا كُنْتُمْ تَعْمَلُونَ) عمل لرگز لایر جزاسیدر بو (مُتَّكِمِينَ) نایانغو چیلدر آنلر (عَلَى سُرُرٍ) سر برلر اوستونک (مَصْفُوفَةً) تزلش و زینت فیلنمش (وَزَوْجَانَهُمْ) و مقارن و مزواج قیلدق آنلر نی (بِحُورٍ عِينٍ) آنسزنی بوزنی فرا الوغ کوزنی فرلر برله (وَالَّذِينَ آمَنُوا) و آنداق کشیلر کم ایمان کیتلور دیهدا

(وَاتَّبَعْتَهُمْ) تابع بولدی آنلرغه (ذُرِّيَّتَهُمْ) بالالری (بایمان) ایمان کلتور مک برله
 (الْحَقْنَا بِهِمْ ذُرِّيَّتَهُمْ) لاحق قیلورمز آنلرغه ذریه لرنی عوف ابن عباس دن روایت ایدر
 خدای تعالی بنده مؤمن نك ذریه سنی جنتده اوزی برله برکه قیلور هر چند آنلر نك
 اعلی آنالری نك عملندن کم هم بولسه (وَمَا آتَيْنَاهُمْ) ونقصان قیلماق بز (مَنْ عَمَلَهُمْ)
 اول آنالری نك عملندن (مَنْ شَىْءٍ) هیچ نرسه نی یعنی آنالری نك درجه سینی ذریه
 درجه سینه توشمادك بلکه آنالر درجه سینه ذریه نی کوتاردك (كُلُّ أَمْرٍ بِمَا كَسَبَ)
 وهر کم اوزی کسب ایتمکان عمل برله (رَهِيْنٌ) مؤاخدر (وَأَمَدَدْنَاهُمْ بِفَاكِهِةٍ) و آرتدردق
 آنلرغه همیشه انواع فواکه دن (وَلَحْمٌ مِّمَّا يَشْتَهُونَ) وهم اشتها قیلغانلرنی ایتمدن
 (يَتَنَازَعُونَ فِيهَا) بر برینك قولندن آلوشرلر اول جنتده (كَأَسَا) خمر کاسه سنی (لَا لَعْوُ
 فِيهَا) اول خمر برله ایسرمك ولغو وفضول سویله مک بولماس (وَلَا تَأْتِيهِمْ) وهم گناهغه
 توشمك بولماس (وَيَطُوفُ عَلَيْهِمْ) ویورور آنلر تیکراسنده (عِلْمَانٌ لَهُمْ) آنلرغه مخصوص
 یاش یکنلر (كَأَنَّهُمْ) گویا که اول یاش یکنلر (لَوْ لَوْ مَكْنُونٌ) صدف اچنک گی صافی لؤلؤ
 کبی لر در آفلق ده وتنلری ویوزلری صافلقده (وَأَقْبَلَ بَعْضُهُمْ عَلَى بَعْضٍ يَتَسَاءَلُونَ)
 وبری برندن صوراشورلر اول جنت اهلی دنیا ده فی عمل لر ندن (قَالُوا) ای تورلر جوابده
 (أَنَا كُنَّا قَبْلَ) شکسز بولدی بز موندن اول دنیا ده (فِي آهْلِنَا مُشْفِقِينَ) اوز اهلزده
 خدای تعالی عذابندن قورقوچی (فَمَنْ اللَّهُ عَلَيْنَا) بس رحمت قیلدی خدای تعالی بزگه (وَوَقِينَا)
 صافلدی بزنی (عَذَابَ السَّمُومِ) جمیع اعضا گه سنگوچی اوت عذابندن (أَنَا كُنَّا مِنْ قَبْلُ) وشکسز
 بولدی موندن اول دنیا ده (نَدَعُوهُ) ریادن خالص عبادت قیلور ایردك اول الله تعالی گه
 (أَنَّهُ هُوَ الْبَرُّ) شکسز اول الله تعالی صادق الوعددر و لطف ایاسی در (الرَّحِيمِ)
 رحمتی جمیع اشیا نی شاملدر (فَدَكَّرَ) بس آنلرنی قرآن برلان اویغاتغیل (فَمَا أَنْتَ
 بِنِعْمَتِ رَبِّكَ) ایماس سن سن الله تعالی نك رحمتی وعصمتی سبیلی (بِكَاهِنٍ) وهی سز
 کبله چك دن خبر بیرگوچی (وَلَا مَجْنُونٍ) وهم تینتاك ایماس سن (أَمْ يَقُولُونَ) ایا ای تورلر می
 آنلر (شَاعِرٌ) سنی شاعر دیب (تَتَرَبَّصُّ بِهِ رَيْبَ الْمُنُونِ) کوتامز آنك حقتك حوادث
 زمان نی شاید که اول محمد اولگای واصحابی متفرق بولغای آناسی یاش لکنده اولوب
 ایردی امیددر که بوهم تیز زمان اولگای دیور ایردی لر (قُلْ تَرَبَّصُوا) ایت ای محمد
 کونکز سز ای کافرلر (فَأَنَّى مَعَكُمْ مِنَ الْمُتَرَبِّصِينَ) شکسز من هم سز نك برله برگا کوتار من
 سز نك حقتكده الله تعالی نك امرنی (أَمْ تَأْمُرُهُمْ أَحْلَامُهُمْ بِهَذَا) ایا آنلر نك عقللری بیوررمو
 خدا ورسولگا معانده قیلورغه (أَمْ هُمْ قَوْمٌ طَاغُونَ) ایا آنلر بز بیرگان وسعتلری سبیلی

طغیان قیلورلرمی (أَمْ يَقُولُونَ) ایا ایتورلرمی (تَقَوْلُهُ) اوزندن نکلف برله بو فرآنی چغارد
 (بَلْ لَا يُؤْمِنُونَ) بلکه آنلر استکبار وعنادلری سببلی فرآنغه اینانمزلر (فَلْيَأْتُوا بِحَدِيثٍ
 مثله) بس کیلتورسونلر آنلر قرآن کبی برسوزنی (انْ كَانُوا صَادِقِينَ) اگر راست فر
 بولسهلر محمد اول قرآنی اوزندن تقول قیلدی دیمک لرنک بنی آدمدن برکشی بر اشک
 قادر بولسه آنک مثلینه ایکنچیلرهم قادر بولورلر خصوصاً کوب کشی بر اشکه مجتمع بولسا
 بر کشی ننگ قیلغاننی البته قیلورلر (أَمْ خُلِقُوا) ایا مخلوق بولدیلرمی (مَنْ غَيْرَ شَيْءٍ
 خالق سز (أَمْ هُمُ الْخَالِقُونَ) ایا آنلر اوزلرنی اوزلری خالق می براطمقنک براطوچیلر
 باشقه طابلمقی جایز دگل هم شینگ اوزینی براطبقیده جایز دگل بس ثابت اولدی
 بو کافرلر ایچون بر براطوچینگ اولماقلفی ایندی بو کافرلر که لازمدرکه شول براطوچیلر
 ایمان کتورمه لری زجاجنک دیدکینه کوره آیتنک معناسی بویله در کافرلر خلق ایدلدک
 صوکره امر بالمعروف ونهی عن المنکر ایدلمای هم آخرنده حسابده فلنمای قالورلرم
 یا که اوز اوزلرینی خلق ایدوب الله ایچون بونلرغه هیچ شی لازم دگلمی (أَمْ خَلَقُوا
 السَّمَاوَاتِ وَالْأَرْضِ) ایا آنلر خلق ایتدیلمی کولک لرنی ویرلرنی (بَلْ لَا يُوقِنُونَ) بلکه آنلر
 بزنی وهم کولک لرنی وهم برنی خالق خدای تعالی در دیمک لرنک موقن ایرماسلر چونکه ایقان
 معناسی علمنک قلبه استیلاسی وآنده اورناشمسیدر بو علمنک اقتضاسی خالفکه طاع
 عبادت ایدوب آکا معصیت ایتمه و دین صافلنمقدر اگر کافرلر ذکر ایدلمش شیلرده ایقان
 ایتمش اولسهلر ایدی اللهغه طاعت و عبادت ایتمه دین اعراض ایتمسلر ایدی (أَمْ عِنْدَهُ
 خَزَائِنُ رِزْقِ رَبِّكَ) ایا آنلر قولنک بو خدای تعالی ننگ رحمت خزینه لری نبوت دن ومط
 ورزندن تا که اوزلری تلاگان کشیلرینه بیرور ایدیلر (أَمْ هُمُ الْمُسْتَطْرُونَ) ایا آنلر
 قهر وغلبه ایلریمو تا که تلاگان اشلرنی قیلورلر ایدی امر ونهی تحتینه داخل اولماسلر
 ایدی (أَمْ لَهُمْ سُلْمٌ) ایا آنلرنک باسقچ لری باری کولک منارکه (يَسْتَمْعُونَ فِيهِ) اوز
 باسقچ اوستینه منوب الله تعالی ننگ وحی نی ایشتوب اوزلرینک یوللرنی حقلن بلور
 اول ایشتنک وحی که تمسک قیلورلرمی (فَلْيَأْتِ مُسْتَمْعِعُهُمْ) بس کیلتورسن وحی ایشتنک
 کشیلری اگر مونی دعوی قیلسهلر (بِسُلْطَانٍ مُّبِينٍ) بر واضح جهنی (أَمْ لَهُ الْبَنَاتُ) ایا
 اول الله تعالی که می قز بالالر (وَلَيْكُمُ الْبَنُونَ) وسز گامو ایر بالالر (أَمْ تَسْأَلُهُمْ) ایا
 صورارموسن ای محمد آنلردن (أَجْرًا) تعلیم دین و شریعت اوچون یالنی (فَهُمْ) بس آنلر
 (مَنْ مَعْرَمٍ) اول یالنی التزام قیلمقدن (مُتَّقِلُونَ) آوریورلرمی (أَمْ عِنْدَهُمُ الْغَيْبُ) ایا
 آنلر فاشنک می علم غیب وآنک سببلی بلدیلمی رسول خبر بیرگان شی لرنک قیام

وبعث کسی باطل ایردکنی و محمدنگ آنلردن اول اولما کنی (فَهْمُ يَكْتُبُونَ) بس آنلر آنک
 برله حکم ایتارلر قال ابن عباس ام عندهم اللوح المحفوظ فهم يكتبون مافیه وخبرون الناس
 به (أَمْ يَرِيدُونَ) ایا تارلارمی (كَيْدًا) بر مکر برله سنی اهلا کنی (فَالَّذِينَ كَفَرُوا)
 بس کافر بولغان کشیلر (هُمُ الْمَكِيدُونَ) آنلردر کیدلرینک ضرری اوزلرینه فایتقوچیلر
 (أَمْ لَهُمْ آلِهَةٌ) ایا آنلرنگ معبودلری بارمی (غَيْرَ اللَّهِ) الله تعالی دن باشقه تا که آنلرنی خدای
 تعالی عذابندین خلاص ایتکای اول معبود غیر الله (سُبْحَانَ اللَّهِ) منزهر الله تعالی غایت تنزه برله
 (عَمَّا يُشْرِكُونَ) آنلر اثبات اینکان شریک دن و آنک هیچ وصف ده شریکی یوقدر (وَأَنْ يَرَوْا)
 اگر کورسه لر (كِسْفًا مِنَ السَّمَاءِ) کوکدن برکیسا کنی (سَاقِطًا) توشکوچی آنلرنی اهلاک اچون
 کفرلرندن فایتماس لر (يَقُولُوا) اینورلر عناد و طغیانلری سبب لی (سَحَابٌ مَّرْكُومٌ) بلوت در
 بری بری اوستنه قاپلانغان و بزنگ فایده مز اوچون یاغدرر (فَنذَرُوهُمْ) بس قویغیل
 آنلرنی (حَتَّى يُلَاقُوا يَوْمَهُمُ الَّذِي فِيهِ يُصْعَقُونَ) تا که ملاقی بولغانلرینه چه شونداق
 کونلرینه کم اول کونده هلاک قیلنورلر (يَوْمَ لَا يُغْنِي عَنْهُمْ) شول کوندرکم فائک قیلماس
 آنلرغه (كَيْدُهُمْ شَيْئًا) آنلرنگ مکر و تدبیری هیچ نرسه فی (وَلَا هُمْ يُنصَرُونَ) و آنلرغه
 بر بردن نصرت یتوشوب خدای تعالی عذابنی منع ایتماس (وَأَنَّ لِلَّذِينَ ظَلَمُوا) و شکسر
 یاردر ظالم لرگه (عَذَابًا دُونَ ذَلِكَ) بو آخرت عذابندن باشقه عذاب آندین مراد عذاب
 قیددر یا عذاب یوم بدردر یا که آندین غیری عذاب در دنیا ده بولغوچی عذاب لر دین
 (وَلَكِنَّ أَكْثَرَهُمْ لَا يَعْلَمُونَ) لکن آنلرنگ کوبراک لری بلماس لر (وَأَصْبِرْ لِحُكْمِ رَبِّكَ)
 صبر ایت ای محمد ربنگ نك حکیمینه (فَأَنذَرْنَا) شکسر ای محمدسن بزنگ کوره
 تورغان یرمزده سن سکا قیلغان اش لرنی کوررمز وهم سنی صاقلارمز (وَسَبِّحْ بِحَمْدِ
 رَبِّكَ) خدای تعالی نی تنزیه قیل و جمیع محامد برله موصوف بیل (حِينَ تَقُومُ) تورغان
 روقتنگده بو آیتنگ تفسیرنده عطاء ایله سعید بن جبیر دیمش لردر که او طرغان اورنگ دین
 کال طور دقنگ وقت «سبحانک اللهم وحمدک» دیو ایتکل (وَمِنَ اللَّيْلِ فَسَبِّحْهُ) وهم کیچنگ
 بعض سنده نماز قیلغیل قال مقاتل یعنی صلوة المغرب والعشاء (وَأَذْبَارِ النَّجْمِ) ویولدوزلر
 ننگ یاقتسی برله غایب بولغانده مقاتلنگ دیدکینه کوره بوندین مراد اخشام نماز یله یستو
 نلر نمازیدر کوب علماء ننگ سوزینه کوره بوندین مراد ایرته نمازیدر اما ضحاکنگ سوزینه
 اینا بوندین مراد ایرته نمازینک فرضیدر قلب ایله وکونکل کوزیله بلنه طورغان یحشی

ویاک اشلردین اول نرسه لر

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ (وَالنَّجْمِ)

(وَالنَّجْمِ إِذَا هَوَى) قسم یولدوز برله یا که قرآن برله اول یولدوزلار نازل بولغانده
 یعنی رجم شیاطین اوچون آتلغانده یا که قیامت کوننده قویلغانده یا که اول فرآر
 منجما ومفرقا نازل بولغانده (مَا ضَلَّ) توغری یولدن عدول قیلمادی (صَاحِبُكُمْ) ای قریش
 سزگه مصاحب ومقارن قرداشکز (وَمَا عَوَى) واعتقاد قیلمادی باطلنی (وَمَا يَنْطِقُ عَنِ
 الْهَوَى) وهم تکلم قیلماس اوز نفسندن اختراع ایدوب (أَنْ هُوَ) ایمس اول آنک امو
 دینده تکلم قیلغان سوزی یا که قرآن (الْأَوْحَى يُوْحَى) مگر الله تعالی دن آکا ایدلگا
 وحی در (عَلَّمَهُ شَدِيدُ الْقُوَى) اوگراندی آنی محکم قوت ایاسی فرشته یعنی جبرائیل
 علیه السلام (ذُومِرَةً) حسن خلق وحسن منظر وقوت وشدة الخلق ایاسیدر اول (فَاسْتَوَى
 ظَاهِرٌ بَوْلَدِي فِي صُورَتِ بَرَلَه مَخْلُوقٌ بَوْلَسَه شَوْل صُورَتِ اوزره (وَهُوَ بِالْأَفْقِ الْأَعْلَى
 واول یوقاری افقده ایردی (ثُمَّ دَنَى) موندین صوگ یقین بولدی اول جبرائیل (فَتَدَلَّى
 بس یوقاریدن صوزلدی (فَكَانَ) بس بولدی (قَابَ قَوْسَيْنِ) ایکی جیه بوی قریب
 (أَوْ أَدْنَى) یا که آندن هم قریب رک یعنی خلق تخمیننده ایکی جیه بوی یا آزر
 بولور ایردی (فَأَوْحَى) بس وحی ایتدی الله تعالی (إِلَى عَبْدِهِ) اوزینگ قولینه
 (أَوْحَى) اول امر عظیمنی وحی ایتدی (مَا كَذَبَ الْفُؤَادُ) یالغان ایتمادی کونکلی (مَا رَأَى
 کورگان نرسه سنی من الامور القدسیة التي تدرك بالقلب وبصر الفؤاد (أَفْتَنَارُ وَتَه) ایجا
 فیلور موسز اول محمد که (عَلَى مَا يَرَى) کورب خبر بیرگان نرسه لری که (وَلَقَدْ رَآهُ) وشک
 کوردی اول جبرائیلنی اوز صورتی اوزره (نَزَلَهُ أُخْرَى) ایکنچی مرتبه (عِنْدَ سِدْرَةِ الْمُنْتَهَى
 سدره منتهی فاشنک واول آلتنچی کوکک یا یتنچی کوکک بر آغاچدر (عِنْدَ مَا جَنَّ الْمَأْوَى) آنک آلد
 مأوی اوجماحی (أَذْيَغَشَى السِّدْرَةَ) سدره نی فاپلاغان (مَا يَغْشَى) شول کوب فرشته کم فاپلا
 آنی (مَا زَاغَ الْبَصَرُ) میل ایتمادی اول محمد علیه السلام ننگ کوزی (وَمَا طَغَى) وه
 تجاوز ایتمادی کورمک که مأمور بولغان اشیادن غیر یگه (لَقَدْ رَأَى) شکسز کور
 اول محمد علیه السلام لیلہ معراجک (مَنْ آيَاتِ رَبِّهِ الْكُبْرَى) الله تعالی ننگ اولوغ علامت
 وحیج وبرهان لرنی (أَفْرَأَيْتُمُ اللَّاتَ وَالْعُزَّى) خبر بیرگز لات وعزی ننگ حالده
 (وَمَنَاةَ الثَّالِثَةَ الْأُخْرَى) وبوایکیدن باشقه اوچونچی منات حالندن خبر بیرگز کورگان
 بلساگز وبو اوچ صنم ننگ اسمیدر کافرلر آکا عبادت قیلور ایردیلر وآنلرنی الله تعالی
 فزلی دیر ایردیلر وآنلرنک برینه اگر خاتونی ننگ قز تابقان خبرنی یتکورسه لر غایب
 کراحت برله مکروه کورر ایردی (الْكُمُ الدَّكْرُ) ایسز کامو ایسر بالا (وَلَهُ الْأَنْبَاءُ

الله تعالى غم و فز بالا (تِلْكَ اِذَا قَسَمَةٌ ضِيْرِي) وَاكْرَ مَوْنِدَاق بَوْلَسِه بَوْقَسِمَت تَوْغْرِي
 اير ماس و موني ظلم و جورك ميللري اوچون مونداق تقسيم ايدرلر و بوتقسيم كه اعتداد
 بوقدر (ان هي) ايماس اول لات و عزي و منات (الْاَسْمَاءُ) مگر بر اسملردر (سَمِيَّتُمُوهَا
 اَنْتُمْ) آتادگز اول اسملري سز (وَابَاءُكُمْ) وَاَنْتَالارَكُز (مَا اَنْزَلَ اللهُ بِهَا) انزال قيلمدى
 الله تعالى آنلرغه عبادتنگ صحتنه (مَنْ سُلْطَان) هيچ حجه و برهان (ان يَتَّبِعُونَ) تابع بولماسسز
 سز (الْاَظْنَن) مگر دليل سز گمانگه تابع بولورسز (وَمَا تَهْوَى الْاَنْفُسُ) واول نرسه گه
 تابع بولورسز سز نك نفسگز آنى مستحسن كورر (وَلَقَدْ جَاءَهُمْ) و شكسز كيلدى آنلرغه
 (مَنْ رَبِّهِمْ) خدايلر ندين (الْهُدَى) توغرى يولنى بيان كتاب الله ده و سنت رسول الله ده خطا بدن
 غيبه گه كوچه سينك نكته سى بودر: گويا الله تعالى آنلردين اعراض ايدوب و عقلا طرفينه يونالوب
 ديمشدر - قارهن بو املقلى نه اچون اوزلرينك ظن وهو الرينه ايارلر و نه اچون اوزلرينك
 خالفلر ندين اينگان آيت و دليللردين يوز دوندرلر (فَلِلَّهِ الْاٰخِرَةُ وَالْاُولَى) الله نكدر آخرت هم
 دنيا (اَمْ لِلْاِنْسَانِ مَا تَمَنَّى) ايا انسانغه حاصل بولورمو هر نرسه نى تمنى قيلسه بو طلردين
 شفاعت ايستامك و بدعتلردين ثوابلر كوتمك كى دغى ظلمنى يكلگه صانامق و باطلنى
 رواجلندرمق كى (وَكَمْ مِنْ مَلَكٍ) كوب فرشته لر باردر (فِي السَّمٰوٰتِ) كوكلرده (لَا تُغْنِي
 شَفَاعَتُهُمْ شَيْئًا) فايده بيرماس اول ملكلرنگ شفاعتى هيچ فائده نى (الْاِيْمَن بَعْدَ اَنْ يٰذَن
 اللهُ) مگر فايده برور الله تعالى اذنى برله شفاعت قيلسه (لِمَنْ يَشَاءُ وَيُرِضِ) شول
 كشى گه كم الله تعالى آنى تلى وهم آنك شفاعتينه راضى بولور (انَّ الدِّينَ لَإِيْؤْمُنُوْنَ
 بِالْاٰخِرَةِ) شكسز شول آدملر كم ايمان كيلنور ماسلر آخرتكه (لَيْسَمُوْنَ الْمَلٰٓئِكَةَ) آنارلار
 آنلر فرشته لرى (تَسْمِيَةَ الْاَنْثَى) خاتون ديب ملائكه الله تعالى نك قزلاريدر ديمكلى كى
 (وَمَا لَهُمْ) ويوقدر آنلرنگ (به من علم) اول ايتكان سوزلرى بلمكلى (ان يَتَّبِعُونَ) تابع
 بولماسلر آنلر (الْاَظْنَن) مگر دليل سز گمانغه (وان الظن) و شكسز گمان (لايغنى من
 حَقِّ شَيْئًا) حقنى هيچ افاده قيلماس باب علمده ظنگه هيچ اعتبار ايدلمس اما باب عملده
 ظن بر امر شرعيگه مستند اولسه هم كندسندين اقوى اولان شيگه معارض كلمسه اول
 رفت آكا اعتبار ايدلور هم آنك ايله عمل قيلنور چونكه اصحاب خبر واحد ايله هم
 بولماس ايله عمل ايتمكنى جايز كور مشلر اما بونلر ظن فقطنى افاده ايدرلر (فَاعْرَضْ) بس
 عرض قيلغيل (عَمَّنْ تَوَلَّى عَنْ ذِكْرِنَا) شول كشى دن كم اعراض قيلور بز بياركان
 كتابدن و تابع اولور ظنون و هواغه (وَلَمْ يُوَدِّ) تلامادى اول معرض عن كتاب الله
 (الْاَحْيَوَةَ الدُّنْيَا) مگر دنيا تركلكنى و آنك اهتمامى اصلاح امور دنيا بولدى براو الله دين

غافل اولسه هم آنک ذ کر ندین و کتابینه ایار مکدین یوز دوندرسه و دنیاغه چوموب
 بارهمتی و فایغوسی شوکار منحصر اولوب قالسه پیغمبرنگ دعوتی فقط آنک عناد
 و کبرینی آرندرر (ذَلِکَ) اوشبو دنیا امرنی بلمک (مَبْلَغُهُمْ مِنَ الْعِلْمِ) علمدن آنلرنگ
 يتوشه تورغان یریدر و آخرت علومنی بلملرلر و اگر بلسه لر ایردی صراط مستقیم آخرتی
 بیان ایدچی کتاب الله تعالی دن اعراض ایدوب اهوای باطله برله تدین قیلرلر ایردی
 (ان رَبَّکَ) شکسز سنک ربک (هُوَ اَعْلَمُ) اول بلگوچیدر (بِمَنْ ضَلَّ عَنْ سَبِيلِهِ) شول کشی
 کم اول الله تعالی ننگ یولندن آداشوب ایکنچی بولغه کردی (وَهُوَ اَعْلَمُ) و اول الله تعالی
 بلگوچیدر (بِمَنْ اهْتَدَى) شول کشی نی کم توغری یولغه کونماکنی قصد ایتدی و
 کوندی (وَلِلّٰهِ مَا فِی السَّمٰوٰتِ) والله تعالی ننگدر کوکلرده گی نرسلر (وَمَا فِی الْاَرْضِ
 وهم یرده گی نرسلر (لِيَجْزِيَ الَّذِيْنَ اَسٰوٰا) خلق ایتدی عالمنی جزا برمک اوچور
 یمان لارغه (بِمَا عَمِلُوْا) عمللرینک جزاسنی (وَيَجْزِيَ الَّذِيْنَ اَحْسَنُوْا) جزا برسون اوچور
 بخش لارغه (بِالْحُسْنٰی) بخش جزانی (الَّذِيْنَ) شونداق کشیلردر اول بخشیلر (يَحْتَسِبُوْنَ
 صافلانورلر (كَبٰثِرِ الْاٰثِمِ وَالْفَوٰاحِشِ) اولوغ گناهلردن (اِلَّا اللّٰمَمَ) مگر گناهغه توشارلر
 وهم تیز اوکونوب والله تعالی دن قورقوب قایتارلر (ان رَبَّکَ) شکسز سنک ربک
 محمد (وَاسِعُ الْمَغْفِرَةِ) مغفرتی شاملدر محسن لارنی (هُوَ اَعْلَمُ بِكُمْ) اول الله تعالی سز
 بلگوچیدر (اِذْ اَنْشَأْتُمْ) سزنی پیدا قیلدی اول الله تعالی (مِنَ الْاَرْضِ) یردن (وَاِذْ
 اَجْنَتْ) وبلگوچیدر سزنی جنین بولدنکرده (فِي بُطُوْنِ اُمَّهَاتِكُمْ) آنالارکنزنی
 قورصاغنده (فَلَا تُزَكُّوْا اَنْفُسَكُمْ) بس اوزکنزنی معصیتدن و عمللرکنزده ریا و عجز
 بولمادن پاک اعتقاد قیلماکنز (هُوَ اَعْلَمُ) اول الله تعالی بلگوچیدر (بِمَنْ اَتَقٰی) گناهده
 وریادن حذر قیلغان کشی لارنی (اَقْرَابَتِ) ایا کوردکمی (الَّذِي تَوَلٰی) شول کشی
 اتباع حقدن اعراض ایدر (وَاعْطٰی قَلِيْلًا) و یردی مالندن آزنی (وَآكَلٰی) و مونلوش
 صوگ بیروبنی کیسدی کوب آدملر بو آیتنک و لید بن مغیره حقنک نازل اولیقینه وار دیشر
 شویله که و لید بن مغیره ایمانه کلوب رسول اللهغه اتباع ایلمش صوگره بعض مشرکعلیر
 بابالرک دینینی قوبدگهو دیو و لید بن مغیره ی عارلندر مش بوگا قارشو و لید بن
 مغیره بن اللهنگ عذابندین قورقدوم دیو جواب و یرمش صوگره عارلندر ذات بر آیت
 مال و یرسک سنک عذابکنی اوزم یوکلارم دیمش بونی ایشندکده و لید بن مغیره
 بر آز مال و یرمگه وعده قیلوب مشرکککه فایتمش لکن وعده ایتدیکی مالنگ بعض نفکر
 و یردی ایسهده بعضسینی و یرماش محمد بن کعبنک سوزینه بناء بو آیت ابو جهل دور

نازل اولمشدر چونکه اول محمد یحشیلقلر ایله امر ایتهدر دیو اینسهده ایمان کیتورمشدر
 (اعطی قلیلا) دین مراد شول سوزی اولوب (اکدی) دین مراد ایمان
 کیتورماوچیلکیدر (اکدی) لفظی (کدی) دین اخذایدلوب کدیله ایسه قیو فازغان وقتک
 ظاهر اولوب فازمقدین منع ایدن طاشدر عربلر فازوچی آدم فازغان وقتک طاشقه ایرشسه
 (اکدی الحافر) دیرلر (اعننه علم الغیب) ایا آنک فاشنده مو غیب علمی (فهو یرى)
 بس اول کوررمو غایب اش لرنی و اول مشرک مونک عذابنی یوکلامک برله مونک
 قوتلوق لغنی (ام لم ینبأ) ایا خبر بیرلمدیمو آکا (بما فی صحف موسی) موسی علیه
 السلام نازل توربتنک صحیفه لرنده بولغوچی خبرنی (وایراهیم) وهم ابراهیم علیه السلام
 صحیفه لرنده بولغوچی خبرنی (الذی وقی) شونداق ابراهیم کم انمام واکمال قیلدی ما
 امر به ننگ بارچه سنی و تبلیغ قیلدی رسالت ربنی (الا تزر) اوشبو کم یوکلاماس (وازره)
 یوکلا گوچی (وزر اخری) ایکنچی ننگ یوکنی ابن عباسدن روایت ایدر ابراهیم علیه
 السلامدن قبل بولغان امتلرده کشینی اوزینه باشقه ننگ گناهی سببلی اوترمک عادت
 اولمشدر مثلا کشینی اتکاسینک یا که قرداشینک یا که خاتونینک ویا که قولینک
 گناهی سببلی اوترمشلردر صوکره ابراهیم علیه السلام بو اشدین منع ایدوب الله طرفندن
 (ان لا تزر وازره وزر اخری) آیتینی کیتورمشدر (وان لیس للانسان الا ما سعی)
 و بولماس انسان ننگ نفعینه مگر اوز سعی ننگ اجری قال ابن عباس هذا منسوخ الحكم
 فی هذه الشریعة بقوله والحقنا بهم ذریتهم ادخل الابناء الجنة بصلاح الآباء وقال عكرمة كان
 ذلك لقوم ابراهیم وموسى واما هذه الامة فلهم ما سعوا وما سعی لهم غیرهم (وان سعیه)
 وشکسر آنک سعی (سوف یرى) تیز کورلور میزان اعمالده (ثم یجزیه) مونک صوکنک
 جزا بیرلور اول سعی اوچون (الجزاء الاوفی) اتم واکمل جزانی (وان الی ربک المنتهی)
 وشکسر سنک ربکادر ای محمد باروب توقتاریر ابن عباس بو آیتنک حکمی بزم
 یشریعتده (والحقنا بهم ذریتهم) آیتله منسوخ دیمشدر هم عکرمه بو آیت ابراهیم وموسى
 علیهما السلام لرنک قوملرینه خاص اولوب امت محمد ایچون کندلرینک سعی اجری هم
 غیرلرنک سعی اجری اولور دیمشدر ابن کعبنک روایتی اوزره (وان الی ربک المنتهی)
 آیه کریمه سینی رسول الله (اللهنک حقیقتنده فکر یورتولمس) دیو تفسیر ایلمشدر هم
 فیهونک مثلی اولان حدیثی ابو هریره دین روایت ایلمشلردر اول حدیث شولدر :
 تفکروا فی الخلق ولا تفکروا فی الخالق فانه لا تحیط به الفکره معناسی مخلوقاتده فکر
 یورتنکز اما اللهده فکر یورتمه کز چونکی آنک حقیقتینه فکر ایرشماس دیمکدر * نکاچدر

دماغ عقل و ادر اکش زبان در کش * که ذره هر چه کوید وصف خورشید از
 کوید * بقول عارف زنعش قطره عقل و کمال کبریا جری * بقطره مجرد کنیز
 کسی این ماجرا کوید * نبی جای که لا احمی ثنا کوید از خیرت * که یارد کوید
 از کمال کبریا کوید * ندان غافلان آ که ازوا هر کس که اکه شد * کدازد
 تش هر که که او نام خدا کوید * باین جهلی که من دارم مرادین عجایز بس من و تس
 بر قولی که دانای دنی کوید (وَإِنَّهُ هُوَ أَضْحَكٌ) و شکسز اول الله تعالی کولدردی (وَإِنَّهُ
 یغلاندی (وَإِنَّهُ هُوَ أَمَاتٌ وَأَحْيِي) و شکسز اول الله تعالی اولتوردی و نرگوردی و
 امات الکافر بالفکره و اعی المؤمن بالمعرفه (وَإِنَّهُ خَلَقَ الزَّوْجَيْنِ) و شکسز اول الله تعالی
 خلق ایتدی یکی زوجنی (الدَّكَرَ وَالْأُنثَى) ابرنی و خاتوننی و هر حیواندن یکی صغری
 (مَنْ نُطْفَئَهُ) منی صوندن (إِذَا تُنْمَى) رحم که فویلغانده (وَإِنَّ عَلَيْهِ السَّيِّئَةَ الْآخِرَى) و
 الله تعالی که در ایکنچی مرتبه انشاء قیلحق یعنی قیامتده بعث ایتماک (وَإِنَّهُ هُوَ أَغْنَى
 و شکسز اول الله تعالی غنی قیلدی و کوب مال بپردی آلتوندن و کموشدن (وَإِنَّهُ
 اصول اموالنی بپردی و توبیه و قوی و صغر بپردی (وَإِنَّهُ هُوَ رَبُّ الشَّعْرَى) و شکسز
 الله تعالی شعری ناک یعنی شعری دیگان یولدوزنک ربی در خزاعه قبیلہسی شعری یولدوز
 عبادت ایدر ایدی ابتداء بوگا عبادت ایدوچی (ابو کبشه) نامنده بری اولو
 اولوغلرنندین بری اولوب خزاعه قبیلہسی بوگا ایاروب عبادت ایتیمه باشلادی
 کبشه ابتداء شعری یولدوزینه عبادتده قومینه مخالفت ایتدیکی کبی رسول الله ده قومینه
 دینینه مخالفی دین اظهار ایتدکنندین عربلر بونی (ابن ابو کبشه) دیو تسمیه ایلدی
 (أَهْلَكَ) و شکسز اول الله تعالی هلاک ایتدی (عَادًا الْأُولَى) عاد اولونی یعنی قوم هو
 و عاد ثانی ارم در دیرلر (وَتَمُودَ) و هلاک قیلدی ثمودنی و آنلر قوم صالح در (فَمَا أَتَى
 بس فالدرمادی آنلردن هیچ کمنی (وَقَوْمَ نُوحٍ مِنْ قَبْلُ) و هلاک قیلدی قوم نوح
 مونلردن اول (أَنَّهُمْ كَانُوا) شکسز بولدی آنلر (أَظْلَمَ وَأَظْغَى) ظالم رهک و طاغی
 (وَأَلْمُؤْتَفَكَّةَ) و قوم لوط علیه السلام تک قریه لرنی (أَهْوَى) کوکدن ارغندی (فَفَغَّشَ
 بس قاپلادی اول قریه لرنی (مَا عَشَى) قاپلاغان نرسه لر حجاره مسومه کبی (فَبَايَ
 رَبِّكَ تَتَمَارَى) بس ای آدم بالاسی خدای تعالی ناک قایسی نعمت لرنده شکله نور
 و تکذیب ایدوب تجادل قیلورسن (هَذَا) بو محمد (نَذِيرٌ) فورفتغوچیدر (مَنْ أَلْمَسَ
 الْأُولَى) اولگی نذیرلر جمله سندن (أَزَقَّتِ الْأَرْزَقَةَ) یقین بولدی قیامت (لَيْسَ لَهَا
 دُونَ اللَّهِ كَاشِفَةٌ) یوقدر اول قیامت ناک الله تعالی دن باشقه مظهری و وقتنی تعیین بلگوچی

(أَقَمْنَ هَذَا الْحَدِيثَ) ایا بو سوزدن مو یعنی قرآن دن (تَعْجَبُونَ) تعجب له نورسز وانکار
 ایدرسز (وَتَضْحَكُونَ) واستهزا قیلوب کوله رسز (وَلَا تَبْكُونَ) وآن داغی وعیدلر نی کورب
 یغلاماس سزمو (وَأَنْتُمْ) وسز لر (سَامِدُونَ) غافل لر وتغنی قیلغوچیلر وکورلک سببلی
 قرآن دن اعراض قیلغوچیلرسز (فَاسْجُدُوا لِلَّهِ) بس سجده قیلوگز اول الله تعالی غه
 (وَأَعْبُدُوا) وهم عبادت قیلوگز

(سورة القمر)

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

(اقْتَرَبَتِ السَّاعَةُ) یقین بولدی قیامت (وَأَنشَقَّ الْقَمَرُ) وهم یارلدی آی عصر رسولده
 ابکی نصف اولدی حرانی اول ابکی نصف نك آراسنده کوردیلر (وَأَنْ يَرَوْا آيَةً) واگر
 کورسه لر بر علامتی (يُعْرَضُوا) اعراض ایدر لر وآن ده تأمل قیلماس لر (وَيَقُولُوا) وهم
 اینور لر (سِحْرٌ مُّسْتَمَرٌّ) قوت لی سحر در (وَكَذَّبُوا) تکذیب قیلدیلر رسولنی (وَاتَّبَعُوا
 أَهْوَاءَهُمْ) اوز لر نیک کونکلی تله گان گه تابع بولدیلر (وَكُلُّ أَمْرٍ مُّسْتَقَرٌّ) وهر امر آخر
 برینه قرار لانعوچی در خیر اهلی خیر گه قرار تابار وشر اهلی شر گه قرار تابار (وَلَقَدْ
 جَاءَهُمْ) وشکسز کیلدی اول اهل مکه گه (مِنَ الْأَنْبَاءِ) انبیانی تکذیب قیلغان امت لر نك
 خبر لر ندن (مَا فِيهِ مِزْجَجٌ) شول خبر کم بار در آن ده عبرت له نیک و تکذیب رسل دن
 طبولماقنی ایجاب ایتمک (حِكْمَةٌ بِالْعَمَةِ) وقرآن حکمه تامه در کمال دن غایت ونهایت که
 بنکوچیدر (فَمَا تُغْنِي التُّرُ) بس نی نفع ایثار نذیر لر آنلر نی تکذیب قیلنسه وآنلر غه
 منزل کتاب لر دین اعراض ایدلسه (فَقَتَلَوْا عَنْهُمْ) بس اعراض قیل اول انداز آنلر غه
 نفع ایتمای تورغان کشی لر دن (يَوْمَ يَدْعُ الدَّاعِ) شول کون چاقرر چاقرغوچی
 قال مقاتل هو اسرافیل علیه السلام یبغخ فی الصور قائما علی صخر بیت المقدس
 (إِلَى شَيْءٍ نُكْرٍ) بر منکر وهایل اشکه (خُشَعًا أَبْصَارُهُمْ) آنلر نك کوز لر ی خاشع
 ونوبان حالده (يَخْرُجُونَ) چغار لر (مِنَ الْأَجْدَاثِ) فبرلر دن (كَأَنَّهُمْ جَرَادٌ) گویا که آنلر
 چیکر تکه کبی در (مَنْتَشَرٌ) نارالغان و حیران اولغان (مُهْطَعِينَ) یوکورگان حالده (إِلَى
 الدَّاعِ) چاقر وچیغه (يَقُولُ الْكَافِرُونَ) اینور کافر لر (هَذَا يَوْمٌ عَسْرٌ) بو قاتیغ کوندر
 (كَذَّبَتْ قَبْلَهُمْ) تکذیب قیلدی اول فریش دن اول (قَوْمٌ نُوحٍ) نوح علیه السلام قومی
 (فَكَذَّبُوا) بس تکذیب قیلدی لر (عَبْدَانَا) بز نك بنده مر نوح نی (وَقَالُوا) ایندی لر آنلر
 (بِجُنُونٍ) بو نوح تینتک در (وَأَزْدَجَرٌ) اول نوح علیه السلام سوکلمک وصوفلماق برله
 دعوت دین منع ای تولدی (فَدَعَا) بس دعا قیلدی نوح علیه السلام (رَبِّهِ) اوزی نك
 سر نی نه (أَنْتَى مَغْلُوبٌ) شکسز من مقهور من (فَأَنْتَصِرُ) بس انتقام آلفیل آنلر دین (فَفَتَحْنَا)

بس آچدوق بز (أَبْوَابَ السَّمَاءِ) كوك ايشكارنى (بِمَاءٍ مُّوَهَّرٍ) فاتبغ فويلغوجى صو بز
 (وَفَجَّرْنَا الْأَرْضَ) آقدردق بزگه (عُيُونًا) چيشمه ارنى (فَأَلْتَقَى الْمَاءُ) بس ملاقى بولدى
 ايكى صو يعنى كوك صوى وير صوى (عَلَى أَمْرِ قَدِّ قُدْرٍ) مقدر بولغان حالت اوز
 (وَحَمَلْنَاهُ) يوكلادك اول نوح عليه السلامنى (عَلَى ذَاتِ الْوُحُوحِ) ناقطالار اياسى كراب
 (وَدُسْرٍ) فادافلر اياسى (تَجْرِي) يوريدر اول كراب (بِأَعْيُنِنَا) بزگه منظور بولدى
 يرده (جَزَاءً) جزاء خير اوچون (لَمَنْ كَانَ كُفْرًا) شول نوح عليه السلامغه كم انكار ايتلى
 انكار (وَلَقَدْ تَرَكْنَاهَا) وشكسز بز فالدردق اول فصدى ياكه كرابنى (آيَةً) علامت قيلدى
 خلائق آنك برله عبرت لىسون اوچون (فَهَلْ مِنْ مُدَكِّرٍ) ايا بارمو عبرت قيلوب
 تعالى دن فورفغوجى (فَكَيْفَ كَانَ) بس چوك بولدى (عَذَابِي) منم عذابم (وَنُذِرُكَ
 ومنم اندارم (وَلَقَدْ يَسَّرْنَا الْقُرْآنَ) شكسز آسان قيلدى قرآنك حفظنى وواضح قيلدى
 معناسنى (لِلذِّكْرِ) جميع خلائقنك قرآن تذكىرى برله اويغانلىقى اوچون (فَهَلْ مِنْ
 مُدَكِّرٍ) ايا بارمو اول قرآن وعظى برله متوعظ بولوب اويغانغوجى و فورفغوجى (كَذَّبُوا
 عَادٌ) تكذيب قيلدى عاد انبيانى (فَكَيْفَ كَانَ عَذَابِي وَنُذْرِي) بس چوك بولدى
 عذابم وانداريم آنلرغه (إِنَّا أَرْسَلْنَا عَلَيْهِمْ) شكسز بياردك بز آنلرغه (رِيحًا صَوَّارًا) فان
 ايسكوجى بيلنى (فِي يَوْمٍ نَحْسٍ) شوم كونده (مُسْتَمِرٍّ) شوملىقى قاتى ومستمردر و بار چه
 شاملدر قيل كان ذلك يوم الاربعاء من آخر الشهر (تَنْزِعُ النَّاسَ) آدملرنى بيقه (كَأَنَّهُمْ آعْجَازٌ
 گوياكه آنلر نخل توپلريدر (مُنْقَعِرٍ) صورلغان (محي السنة) نك ديدكىنه كوره بونلر
 بوطاقلرى كيسلگان خر مه آغاچينك توپلرى معناسينه اولان (اعجاز نخل) گه اوششان
 جيل باشلرينى اوزوب مذكور توپلر كىي فالدقلىرى جهتدندر (فَكَيْفَ كَانَ عَذَابِي
 وَنُذْرِي) بس چوك بولدى منم انداريم نك آخري (وَلَقَدْ يَسَّرْنَا الْقُرْآنَ) وشكسز
 سهل الحفظ وواضح المعنى فيلدى قرآننى (لِلذِّكْرِ) خلائقنك اويغانب توغرى يوز
 كونهلكى اوچون (فَهَلْ مِنْ مُدَكِّرٍ) ايا بارمو هيچ عبرت لنگوجى (كَذَّبَتْ ثَمُودُ بِالنُّذْرِ
 تكذيب قيلدى ثمود نذرنى (فَقَالُوا) بس اينديلر (أَبَشْرًا مِمَّا وَاحِدًا) ايا بز نك آرمزدن
 بر كشى گه (نَتَّبِعُهُ) تابع بولورموزموزم بز كوب كشى اما اول بزگنه كشى (إِنَّا إِذَا لَفَى ضَلَالِ
 آنداق قيلسه شكسز بز ضلالده بولورمز (وَسُعْرٍ) جنونده وحقدن يراق لقدم بولورمز
 (أَلْقَى الذِّكْرَ) ايا صالنديمو وحى (عَلَيْهِ) انكار (مَنْ يَبِينُنَا) بز نك آرمزدن (بَلْ هُوَ
 بلكه اول (كِدَابٌ) يالغانچى در (أَشْرٌ) متكبردر بز نك آرمزده اولوغ لىقى قصد ايتوب
 مونداق دعوالر اختراع ايدر (سَيَعْلَمُونَ) نيزدر كم بلورلر (عَدَا) ايرته يعنى قيامت كونه

(مَنْ الْكِدَابُ) كمدر بالغاجی (الْأَشْرُ) تكبر و تعظم ليق فيلغوی (أَنَا مُرْسَلُوا النَّاقَةَ) شكسز بز اخراج فيلغوی بز ناقه نی وذلك انهم تعنتوا على صالح فسألوه ان يخرج لهم من صخرة ناقة حمراء عشراء (فَتِنَّةٌ لَهُمْ) آنلرغه فتنه و محنت او چون (فَارْتَقَبَهُمْ) بس كونكيل آنلرنگ اشی نك آخری قایده بارور (وَأَصْطَبْرُ) صبر ایتکیل آنلردن سکا یتشكان اذالرغه (وَوَيْبَهُمْ) و خبر بیرگل آنلرغه (أَنَّ الْمَاءَ قَسَمَةٌ بَيْنَهُمْ) شكسز صو آنلر آراسنده مقسومدر بر كونگی صو ناقه گه در و بر كونگی صو آنلرغه در (كُلُّ شَرْبٍ مُحْتَضَرٌ) هر نصیب که صاحب نصیب حاضر بولغوچیدر یوم ناقه ده ناقه حاضر بولور صوغه و آنلر یومنده آنلر حاضر بولورلر (فَنَادُوا صَاحِبَهُمْ) چاقردیلر اوزلرینک یولداش لرنی یعنی فدار ابن سالفنی (فَتَعَاطَى) بس فلیچ برله تویه نی چابارغه کرشدی (فَعَقَرَ) بس هلاک فیلی تویه نی ایتورلر تویه نی اولتوردیلر و ایتنی تقسیم فیلوب آلدیلر بالاسی کوه صفاغه چقدی و اوچ مرتبه آواز فیلیدی و آنده غایب بولدی و بعضی لر ایتورلر بالاسنی هم اولتوردیلر دیب (فَكَيْفَى كَانَ عَدَابِي وَنُدْرِي) بس نچوك بولدی منم عذابم و انداریم نك آخری (أَنَا أَرْسَلْنَا عَلَيْهِمْ) شكسز بز یباردك آنلرغه (صَيْحَةً وَاحِدَةً) بس بر طاوشنی (فَكَانُوا) بس بولدیلر آنلر (كَهَشِيمِ الْمُحْتَظَرِ) قوی آباغی آستنده صنغان و چرگان چیلر کبی (حی السنة نك) دیدکینه کوره معناسی صنغان آغاچ قوروسی کبی اولوب اولدیلر دیمکدر (عربلر اولده یووش اولوب صوگنده کیبکان هر شیء هشیم دیسه نسبه ایدرلر) قتاده نك دیدکینه آیتنگ معناسی اول کافرلر چرگوچی سویاك کبی اولوب اولدیلر دیمکدر اما سعید بن جبیر قارشوسنك هشیم دیواردین ساچلان طوفراق معناسینه در (وَلَقَدْ يَسَّرْنَا الْقُرْآنَ لِلذِّكْرِ فَهَلْ مِنْ مُدَكِّرٍ) و شكسز بز سهل الحفظ و واضح المعنی فیلیق قرآننی خلایق نك تذکری و عبرت لنمکی اوچون ایا بارمو هیچ متدکر و متوعظ (كَذَّبَتْ قَوْمٌ لُوطٌ بِاللُّدُنِيِّ) تکذیب فیلیدی لوط قومی مندرلرنی (أَنَا أَرْسَلْنَا عَلَيْهِمْ) شكسز بز ارسال فیلیق آنلرغه (حَاصِبًا) یلنی آتار آنلرنی اول ییل تاشلر برله (الْأَلُّ لُوطٌ) مگر آل لوطنی و لوط نك ایکی قرنی (نَجَّيْنَا هُمْ بِسَحَرٍ) قوتقار دق بز آل لوطنی سحر و فتنده (نِعْمَةٌ مِنْ عِنْدِنَا) آنلرغه بز نك فاشمزدن نعمت در اول قوتقار مق (كَذَلِكَ نَجْزِي مَنْ شَكَرَ) اوشانداق جزا بیرومز شکر فیلیغان کشی گه (وَلَقَدْ آتَيْنَاهُمْ) و شكسز اول لوط فورقتدی آنلرنی (بَطْشَتْنَا) بز نك عذابمزدن (فَتَمَارَوْا بِاللُّدُنِيِّ) بس مجادله فیلیدی آنلر مندرلرگه (وَلَقَدْ رَاوَدُوهُ) و شكسز مطالبه فیلیلر اول لوطدن (عَنْ ضَيْفِهِ) قوناقلرنی و مونلری بز گه بیرگل دیب صورادیلر (فَطَمَسْنَا أَعْيُنَهُمْ) بس

آنلرنڭ كوزلرنى قاپلادق و كوز اورنى تولدردق (هذا قول اكثر المفسرين
 ضحك ديدى الله تعالى ايمانسرلنڭ كوزلرنى قاپلادقدين صوڭره بونلر ايلچيلر
 كورمديلر هم برى برينه باقوب بز بو ايلچيلرى ابوگه كردكلرى وقت كوروب قالد
 شول آراده فايه كيتديلر ديو ايتوشديلر صوڭره آپدراشوب اولرينه فاي توب كيتيد
 محى السنة واقعهي بويله حكايه ايدر ايمانسرلر لوطنڭ يورطينه واروب ايشكىنى قاقيد
 صوڭره ايلچيلر لوط عليه السلامه خطاب ايدوب ايمانسرلره اختيار قوى اوگه كرسوب
 بز اللهنڭ ايلچيلريمز آنلر سىڭا وبزگه هيچ ضرر كتوره آلماسلر ديديلر صوڭره
 ايمانسرلر يورطقه كرديلر هم اللهنڭ امريله جبرائيل قناديله سپاب صوفر ايتوب ايشكى
 چغا آلميوب عاجز قالديلر بوندين صوڭره حضرت لوطنڭ ياردميله كوچكه يورطد
 چغوب كيتديلر (فَدُّوْا عَذَابِي) بس تاتوگزم منم عذابمى (وَنُذِرْ) ومنم پيغمبرم اند
 قيلغان امرنى (وَلَقَدْ صَبَّحَهُمْ بُكْرَةً) وشكسز تانڭ وقننده ايرته برله يتشدى آنلر
 (عَذَابٌ مُّسْتَقَرٌّ) دايم بولغوجى عذاب استقر بهم حتى افضى بهم الى عذاب الاء
 (فَدُّوْا عَذَابِي وَنُذِرْ) بس تاتكز منم عذابمى وانذارمى (وَلَقَدْ يَسْرْنَا الْقُرْآنَ لِلنَّاسِ
 فَهَلْ مِنْ مُّدَكِّرٍ) وشكسز بز سهل الحفظ وواضح المعنى قيلدق قرآننى ايا هيچ بار
 موعظه وتذكيرنى قبول قيلوب قرآن حكيمنه متمسك كشى (وَلَقَدْ جَاءَ آلَ فِرْعَوْنَ النَّارُ
 وشكسز كيلدى آل فرعونگه مندلرلر يعنى موسى وهارون عليهما السلام وقيل
 الآيات التى اندرهم بيا موسى (كَذَّبُوا بِآيَاتِنَا كُفْرًا) تكذيب قيلديلر بز نڭ آياتمگه بار
 (فَأَخَذْنَا هُمْ) بس توندق آنلرنى عذاب برله (أَخَذَ عَزِيزٌ مُّقْتَدِرٌ) غالب وقادر
 وقدرتى كامل بولغوجى وهيچ شى دن عاجز بولماغوجينڭ توتماقى برله (اَكْفَارًا)
 اياسزبڭ كافرلكز اى امت محمد (خَيْرٌ مِنْ أَوْلِيائِكُمْ أَمْ لَكُمْ بَرَاءَةٌ فِي الزُّبُرِ) بوندا
 جماعتدن دنيا نعمتلرى برله خير وقوت وشدت صاحبلىر يمودر (أَمْ يَقُولُونَ) ايا ايتدلر
 اول مفسد كافر قوملر (تَحْنُ جَمِيعٌ) بز كوب وجين خلقموز (مُنْتَصِرٌ) بربرمگه
 بيرگوجى واعانت قيلغوجى (سَيَهْرَمُ الْجَمْعُ) تيزدر كم قاچار بوجيون جماعت (وَيُؤْتُونَ اللّهَ
 وآرقه لرنى برورلر اخبر الله تعالى انهم بولون ادبارهم منزه مين فصدق الله وعده وهز
 يوم بدر (بَلِ السَّاعَةِ مَوْعِدُهُمْ) بلکه قيامتدر اول كافرلرنڭ بارچه سى نڭ موعده
 (وَالسَّاعَةُ أَدهى وَأَمْرٌ) وقيامت بلاسى قاتيفراقدر وآچيراقدر (إِنَّ الْمُجْرِمِينَ) شك
 مجرملر (فِي ضَلَالٍ وَسُعْرٍ) حقدن يراقلقددر وجنوندر يا كه دنياده ضلالده وآخ
 اوتدهدر (يَوْمَ يُسْحَبُونَ فِي النَّارِ) بركون اوسترالورلر اوتده (عَلَىٰ وُجُوهِهِمْ) يوزلر

اوزه (ذُو قُوَا مَسِّ سَقَرٍ) وایتولور آنلرغه تانکز سقرنک مساسنی (اِنَّا كَلَّمْنَا شَيْءًا خَلَقْنَاهُ بِقَدَرٍ) وشكسز بز هر نرسهنی خاق ایتدوك همهسی لوح المحفوظده مقدردر (وَمَا أَمْرُنَا إِلَّا وَاحِدَةٌ) وشكسز بزنگ امرز بدرر (كَلِمَةً بِالْبَصَرِ) كوز برله بر فارامق ديك یعنی هر اشنی بول دیساک تیز زمان بولور و آگامراجعت حاجت بولماس (وَلَقَدْ أَهَلَكْنَا أَشْيَاءَكُمْ) وشكسز هلاك قیلدق بز سزنگ اشباهكزنی كتب الله تعالى دن واقوال انبیادن اعراض اینساک ده (فَهَلْ مِنْ مُدَكِّرٍ) ایا هیچ بار مو بر عبرتله نگوچی وانبیاغسه مخالفت دن فابنغوچی (وَكُلُّ شَيْءٍ فَعَلُوهُ فِي الزُّبُرِ) وهر اشنی کم قیلدیلر اول اشنی كتب حفظه ده مکتوبدر (وَكُلُّ صَغِيرٍ) وهر کچك اش (وَكَبِيرٍ) اولوغ اش (مُسْتَطَرٌّ) یازلغاندر (اِنَّ الْمُتَّقِينَ) شكسز خطادان وگناهدن صافلانغوچیلر (فِي جَنَّاتٍ) بوستان لرده در (وَنَهْرٍ) انبار لرده در وقال الضحاک یعنی فی ضیاء وسعة ومنه النهار (فِي مَقْعَدٍ صَدُوقٍ) حق مجلسنك کم آنده لغو و تائیم اولمغای (عِنْدَ مَلِيكٍ) الله تعالى قاشنك (مُقْتَدِرٍ) قادر اولغوچی و هیچ اشدن عاجز اولمغوچی قال جعفر الصادق مدح المكان بالصدق فلا يقعد فيه الا اهل الصدق

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ (الرحمن)

(الرَّحْمَنُ عَلَّمَ الْقُرْآنَ) محمد صلی الله تعالی علیه وسلم که قرآنی رحمن تعلیم قیلدی (خَلَقَ الْإِنْسَانَ) خلق ایتدی آدمی (عَلَّمَهُ الْبَيَانَ) تعلیم قیلدی اول آدم گا نطق و کتابت و فهم و تفهیمنی تا که بلدی اول آدمنی ایتکاننی و فهم لادی آنکا ایتلگاننی (الشَّمْسُ وَالْقَمَرُ بِحُسْبَانٍ) قویاش و آی منازل معلومه مقدار معلوم اوزه الله تعالی نك تقدیری برله برگوچیدر (وَالنَّجْمُ) اولان (وَالشَّجَرُ) یغاچ (يَسْجُدَانِ) هر ایکسی سجده فیلور لر الله تعالی گه (وَالسَّمَاءُ رَفَعَهَا) وکوکنی کوتاردی (وَوَضَعَ الْمِيزَانَ) واثبات ایتدی عدالتی (أَلَّا تَطْغَوْا) سزنگ طغیان قیلماسلنکز اوچون (فِي الْمِيزَانِ) عدالت دن وانصاف دن تجاوز ایدوب (وَأَقِيمُوا الْوَزْنَ) توغری و راست فیلوگز وزننی (بِالْقِسْطِ) کونکلنکز نك راستلقی برله (وَلَا تُخْسِرُوا الْمِيزَانَ) طغیان و تعدی و نقصان قیلما نکز میز آنده (وَالْأَرْضُ وَصَعَهَا) ویرنی قویدی و توبان قیلدی (لِلْأَنَامِ) خلائق اوچون (فِيهَا فَاكِهَةٌ) اول برده در انواع فواکه دن (وَالنَّخْلُ) اول برده در نخل (ذَاتُ الْأَكْمَامِ) کسنککه ایاسی (وَالْحَبُّ) اول برده در حبوب بغدادی و آریه کبی (ذُو الْعَصْفِ) اوچوم ایاسی (وَالرَّيْحَانُ) و رزق و نبات و خوشبوی (فَبِأَيِّ آلَاءِ رَبِّكُمَا تُكَذِّبَانِ) بس ربنکز نك قایسی نعمتلرنی تکذیب فیلور سز ای آدم و پری (خَلَقَ الْإِنْسَانَ) خلق ایتدی آدمی (مِنْ صَلْصَالٍ) کیسکان بالچقندن (كَالْفَخَّارِ) یانغان

یا نغان کیر پیچ کوك (وَخَلَقَ الْجَانَّ) خلق ایتدی جن فی (مَنْ مَارَج) یالقندن (مَنْ نَار) اوند
 (فَبَايَ الْاَءِ رَبُّكُمَا تُكَدِّبَانِ رَبُّ الْمَشْرِقَيْنِ) قش و جای مشرقی نك ربی در اول الله تعالی
 (وَرَبُّ الْمَغْرِبَيْنِ) وقش و جای مغربی نك ربی در (فَبَايَ الْاَءِ رَبُّكُمَا تُكَدِّبَانِ مَرَجَ الْبَحْرَيْنِ
 آقزدی ایکی دریائی سوچکنی و شورنی (يَلْتَقِيَانِ) بر برینه مجاوره قیلور لر (بَيْنَهُمَا بَرْزَخٌ
 ایکیسینك آراسنده مانع باردر الله تعالی نك قدرتیدن (لَا يَبْغِيَانِ) بری برینه مختلط بولماس
 (فَبَايَ الْاَءِ رَبُّكُمَا تُكَدِّبَانِ يَخْرُجُ مِنْهُمَا الْوَلُّوُ وَالْمَرْجَانُ) چقار بو ایکی دریادان اهر
 و مرجان (فَبَايَ الْاَءِ رَبُّكُمَا تُكَدِّبَانِ وَلَهُ الْجَوَارُ) و اول الله تعالی نك در یورگوچی سفینلر
 (الْمُنَشَاتُ) یوقاری قیلنمش و مسخر ایدمش (فِي الْبَحْرِ) دریاده (كَلَامًا) طاولار کیر
 (فَبَايَ الْاَءِ رَبُّكُمَا تُكَدِّبَانِ كُلُّ مَنْ عَلَيْهَا فَانٍ) هر اول کشی کم یر اوستنده در اولگوچیدر
 و هلاك بولغوچیدر (وَيَبْقَى وَجْهَ رَبِّكَ) و منگوقالور الله تعالی (خُورُ الْجَلَالِ) عظمت و پیا کلام
 ایاسی (وَالْاَكْرَامِ) و اوزینك خاص بنده لر نی اکرام ایاسی (فَبَايَ الْاَءِ رَبُّكُمَا تُكَدِّبَانِ
 يَسْأَلُهُ) صورار اول الله تعالی دن حاجتنی (مَنْ فِي السَّمَوَاتِ) کولردا گی (وَالْاَرْضِ) بر دا گی
 (كُلُّ يَوْمٍ هُوَ فِي شَأْنٍ) هر کون اول الله تعالی اشد در حیوی و میبت و بعز و بذل الی مالایحیی
 افعاله (فَبَايَ الْاَءِ رَبُّكُمَا تُكَدِّبَانِ سَنَفَرُغُ لَكُمْ) تیزدر کم حساب قیلور مز سزنی (اِيهَا الثَّقَلَانِ
 ای آدم و پری (فَبَايَ الْاَءِ رَبُّكُمَا تُكَدِّبَانِ يَامَعْشَرَ الْجِنِّ وَالْاِنْسِ) ای جن طائفه سی و آ
 طائفه سی (ان اسْتَطَعْتُمْ) اگر کوچنکز بنسه (اَنْ تَتَّقُوا) اوتما ککا و چقما فغه (مَنْ اَقْطَاعُ
 السَّمَوَاتِ) کولر نك اطرافندین (وَالْاَرْضِ) و یر نك اطرافندین اوتوب اولومدن قاچما فغه
 (فَاتَّقُوا) بس اونکز (لَا تَتَّقُوا) اوتمز سز مکر سلطان برلان ابن عباس دین آیتلر
 معناسی بویله روایت ایدلور اگر قادر اولسا کز یرلرده و کولرده اولان شیملری بلنکز اما الله تعالی
 یاردمندین باشقه بله آما سز ملک، قوه، حجت نك بار چه سینه سلطان دینلور (فَبَايَ الْاَءِ رَبُّكُمَا
 تُكَدِّبَانِ يُرْسَلُ عَلَيْكُمَا) یبار ولر سز گه ای آدم و پری (شُواظٌ مِنْ نَارٍ) اوتدان بولغوچی
 یالقن (وَوَحَّاسٌ) وهم توتون یا که ارکان جز (فَلَا تَنْتَصِرَانِ) بس سز گه الله تعالی
 عذابندن صاقلاغوچی ناصر بولماس (فَبَايَ الْاَءِ رَبُّكُمَا تُكَدِّبَانِ فَاذَا انشَقَّتِ السَّمَاءُ
 بس شول وقتنده کم یاربلسه کوك (فَكَانَتْ وَرْدَةً) بولسه تورلی توس برله کورنگوچی
 (كَالدِّهَانِ) زیت سفندسی کبی بر ساعتده نچه توس برله کورنور (فَبَايَ الْاَءِ رَبُّكُمَا
 تُكَدِّبَانِ فَيَوْمَئِذٍ) بس قیامت کوننده (لَا يُسْأَلُ) صورالمس (عَنْ ذَنْبِهِ) اوزی نك گناهندن
 (اِنْسٌ وَلَا جَانٌّ) آدم و هم پری عن ابن عباس فی الجمع بین هذه الآیة و بین قول
 فور بك لئسألنهم اجمعین قال لايسألهم هل عملتم كذا وكذا لانه اعلم بذلك منهم ولكن

یسألهم لم عملتم کذا وکذا (فَبَآئِ الَاءِ رَبُّکُمْ اَتُکَذَّبَانِ یَعْرِفُ الْمَجْرُمُونَ) بلنور گناهیلیلر
 (بسیماهم) اوز لرینک علامت لری برله (فَیُؤْخَذُ بِالنَّوَاصِی وَالْاَقْدَامِ) بس توتونور آنلر نی
 ما کلا ی ساچلر ندین وهم آیاقلر ندین ابراهیم ایله مجاهد دیدیلر بوندین مراد گناهنی
 قصد ایدوب صوکره الله نی ایسنه دوشوروب اول گناهیدین قایتقان ذاتدر
 (فَبَآئِ الَاءِ رَبُّکُمْ اَتُکَذَّبَانِ هَذِهِ جَهَنَّمُ الَّتِی) یوشونداق جنهمدر (یُکَذَّبُ بِهَا الْمَجْرُمُونَ)
 تکذیب قیلور اول جهنمی کافر لر (یَطُوفُونَ بَیْنَهَا) ایلانور لر اول جهنم آراسنده (وَبَیْنَ
 حَمِيمِ اَنْ) واسسیلک نهایتنه یتکان صو آراسنده (فَبَآئِ الَاءِ رَبُّکُمْ اَتُکَذَّبَانِ) کل من علیها
 فان آیتندین صو ک بو آیت غه چه بار چه سی گناهیدن منعدر والله تعالی ناک عذابندن
 تخویندر تخوینی وزجر الله تعالی دن بنده لرگه نعمت عظیمدر وشول جهت دن هر آیت ناک
 آخرنده (فَبَآئِ الاءِ رَبُّکُمْ اَتُکَذَّبَانِ) آیتنی یاد ایتدی آلاء ونعمتی بنده لرگه تذکیر
 اوچون وموندین صو ک متقی لره وغایف لره مهیا قیلغان اشبالری ذکر ایتدی (وَلَمَنْ
 خَافَ مَقَامَ رَبِّهِ) وشول کشی گه کم فور قسه الله تعالی ناک حسابندن ومعصیت نی قویسه
 قال ابراهیم ومجاهد هو الذی بهم بالمعصية فيذكر الله تعالى فيدعها من مخافة (جَنَّتَانِ)
 ایکی بوستاندر (فَبَآئِ الَاءِ رَبُّکُمْ اَتُکَذَّبَانِ ذَوَاتَا اَفْتَانِ) اول ایکی جنت بوتافلر ایسه سی
 ونور لو تور لو فاکه لر ایسی دور (فَبَآئِ الَاءِ رَبُّکُمْ اَتُکَذَّبَانِ فِيهِمَا عَيْنَانِ تَجْرِيَانِ)
 وباردر بو ایکی جنتده ایکی آفغوی چیشمه (فَبَآئِ الَاءِ رَبُّکُمْ اَتُکَذَّبَانِ فِيهِمَا مِنْ كُلِّ
 فَاكِهَةٍ زَوْجَانِ) وبو ایکی جنتده هر فاکه دن ایکی نوع باردر قوروغی وهم رطبی
 (فَبَآئِ الَاءِ رَبُّکُمْ اَتُکَذَّبَانِ مُتَكَبِّرِينَ عَلٰی فُرُشٍ) تابانغوی لر در فراش لر اوزه (بَطَانُهَا
 مِنْ اسْتَبْرَقٍ) اول توشاک لر ناک آس طرفی قالون دیباچ لر دن در ابن مسعودله ابوهریره
 اچلری شولای اولغاچ طشاری نه کیی اولوق کرکدر دیدیلر (وَجَنَّتَيْنِ اِنۡجِنَتَيْنِ دَانِ)
 وبو ایکی جنتنک ثمره لری یقیندر اولتورغوی هم آلور تورغوی هم آلور (فَبَآئِ
 الاءِ رَبُّکُمْ اَتُکَذَّبَانِ فِيهِنَّ قَاصِرَاتُ الطَّرْفِ) وبولغویچدر اول جنتلرده کوزلر نی
 ازواجلر ندین غیری دن یومغوی حور لر (لَمْ یَطْمِئِنَّ) مجامعه قیلما دی آنلر غه محی السنه
 دیدی = طم ناک اصلی دم دین اولوب عرب لر حائضگه طامث دیر لر آیتنک معناسی
 جماعله آنلری هیچ ذات قانا طما دی دیمکدر (اِنۡسُ قَبْلَهُمْ) آنلر دن الگار ی هیچ آدمی
 (وَلَا جَانٌ) وهیچ پری (فَبَآئِ الاءِ رَبُّکُمْ اَتُکَذَّبَانِ كَانَهُنَّ الْيَاقُوتُ وَالْمَرْجَانُ) گویا که
 آنلر یاقوتدر ومرجاندر قال قتاده صفاء یاقوت فی بیاض المرجان (فَبَآئِ الاءِ رَبُّکُمْ
 تُکَذَّبَانِ هَلْ جَزَاءُ الْاِحْسَانِ اِلَّا الْاِحْسَانُ) یوفدر یحشی لیق ناک ما جاء به محمدنی تصدیق

قیلوب آنکا انقیاد کمی نك جزاسی مگر جنت (فَبَآئِ الَّاۗءِ رَبُّكُمَا تُكَذِّبَانِ وَمَنْ دُونَهُمَا جَنَّتَانِ) و بو ایکی بوستاندین غیر یینه ایکی بوستاندر مقر بلرگه فهن اربع جنت آیتنك تفسیرنده بیضاوی دیدی : الله دن قورقوچیلرغه وعد ایدلمش ایکی جنتکه باشقه بنه اصحاب یمین ایچون ایکی جنت واردر بر قومنی اوطقه توشوروب ایکنچیسینی جنتکه کرتر (فَبَآئِ الَّاۗءِ رَبُّكُمَا تُكَذِّبَانِ مُدْهَامَتَانِ) و بو ایکی جنت هر ایکی یاشلردر شدت حضرت دن قارغه مایلردر (فَبَآئِ الَّاۗءِ رَبُّكُمَا تُكَذِّبَانِ فِيهِمَا عَيْنَانِ نَضَاحَتَانِ) و بو ایکی جنت ده در ایکی چیشمه فواره قیلوب چقغوچی (فَبَآئِ الَّاۗءِ رَبُّكُمَا تُكَذِّبَانِ فِيهِمَا فَاكِهَةٌ) و بو ایکی جنتکدر انواع فواکه (وَنَخْلٌ وَرُمَّانٌ) و نخل باردر و انار باردر (فَبَآئِ الَّاۗءِ رَبُّكُمَا تُكَذِّبَانِ فِيهِنَّ خَيْرَاتٌ) و بولغوچیدر اول جنتلرده خوش خلقلی حورلر (حَسَانٌ) خوش صورتلی لر (فَبَآئِ الَّاۗءِ رَبُّكُمَا تُكَذِّبَانِ حُورٌ مَّقْصُورَاتٌ) حورلر باردر اورتلگوچی (فی الخيام) خیمه لرده (فَبَآئِ الَّاۗءِ رَبُّكُمَا تُكَذِّبَانِ لَمْ يَطْمِثْهُنَّ جَمَاعٌ فِيلِمَادَى اَنْلِرْغِه (اِنَّسٌ قَبْلَهُمْ وَلَا جَانٌ) ازواج لرندن اول هیچ آدم وهیچ پری (فَبَآئِ الَّاۗءِ رَبُّكُمَا تُكَذِّبَانِ مُتَكَبِّرِينَ عَلٰی رَفْرَفٍ خُضْرٍ) کیك و یاشل بساطلر اوزره در آنلر (وَعَبْقَرِيَّ حَسَانٍ) نفیس وفاخر و کور کام لباس لر اوزره در آنلر بیضاوی دیدی = عبقری عبقرگه نسبت اولوب عربلرنك گمانچه عبقرجن شهرینك اسمیدر عربلر اوز عربلرنده هر عجب شینی آنکا نسبت ویررلر (فَبَآئِ الَّاۗءِ رَبُّكُمَا تُكَذِّبَانِ تَبَارَكَ اسْمُ رَبِّكَ) کثیر الخیر والهرکته در سنك ربکنك اسمی (ذی الجلال) عظمه ایاسی در اول یعنی هر وصف کم آنك ثبوتی کمالدر آنك برله انصاف ایاسی وهر وصف کم آنك سلبی کمالدر اول وصف آندین مسلوب ومنتفی بولوق ایاسی (وَالْاَكْرَامِ) واوزینك خاص بنده لر نی اکرام ایاسیدر اول

(الواقعة) بِسْمِ اللّٰهِ الرَّحْمٰنِ الرَّحِیْمِ

(اِذَا وَقَعَتِ الْوَاقِعَةُ) قیامت قائم بولغانده (لَیْسَ لَوْقَعْتَهَا) یوقدر اول قیامتک وقوعنی و تحقیقنی (كَذٰبَةٌ) تکذیب قیلغوچی نفس نئککم دنیاده آنی بعضلر تکذیب قیلورلر (خَافِضَةٌ) توبان توشر گوچیدر اول قیامت (رَافِعَةٌ) یوقاری کوتار گوچیدر عطاء بن عباسدن آیتنك تفسیرینی بویله روایت ایدلور : دنیاده کوتارنکی و کبرلی اولان قوملری توشور و دنیاده تواضعلی اولان آدملری کوتارر (اِذَا رَجَّتِ الْاَرْضُ رَجًّا) حرکت قیلدرسه بر نی قاتیغ حرکت برله (وَبُسَّتِ الْجِبَالُ بَسًّا) و تارائلسه طاوونی قاتی تارتماق برله قال عطاء و مقاتل و مجاهد قمت فتا فصارت کالدقیق البسوس (فَكَانَتْ هِبَاءً مُّنبَثًّا) بس بولسه اول طاوولر طارالغان توزان (وَكُنْتُمْ) بولسا کز سز (اَزْوَاجًا ثَلَاثَةً) اوچ صنف (فَاصْحَابُ الْمِیْمَنَةِ)

بری اونک طرف اصحاب بدر جنت کا بار لر (مَا أَصْحَابُ الْمَيْمَنَةِ) فی خوش حال اوزره در اصحاب میمنه
 (وَأَصْحَابُ الْمَشْأَمَةِ) وصول طرف ابالری (مَا أَصْحَابُ الْمَشْأَمَةِ) فی میان حال اوزره در
 اصحاب مشأمه ابن عباس دیدی - آرقه سندی بالالرینی چبقاردیقی وقت حضرت آدمنگ
 صول یاغنده طورغان فرقه لر بدر الله تعالی بونلرنگ اوطده اولمقیله خبر ویرمشدر
 (وَالسَّابِقُونَ) اوزغوچیلر (السَّابِقُونَ) اوزغوچیلر (سعید بن جبیر دیدی = بونلر توبه گه
 وایدگو عمللر گه آشغوچی آدملر در اما کعب بونلر قیامت کوننک تاج کیدلرلن اهل قرآنلر دیدی
 (أُولَئِكَ الْمُقَرَّبُونَ) بوسابق لر الله تعالی ننگ مقرب لر بدر (فِي جَنَّاتٍ النَّعِيمِ) نعیم او جمالرنگ
 (ثَلَاثًا) بومقرب لر عددی غیر محصور جماعتلر در (مَنْ الْأُولَى) اولکی امت لزدن آدم علیه
 السلام زمانندن پیغمبر آخر الزمان عصرینه چه (وَقَلِيلٌ مِنَ الْآخِرِينَ) وآن جماعتلر در بوامتدن
 (عَلَى سُرُرٍ) سریرلر اوزره در آنلر جنتده (مَوْضُوعَةٍ) نوقلغان آلتون و جواهر برله
 (مُتَّكِمِينَ عَلَيْهَا مُتَقَابِلِينَ) تایانغوچیلر در اول سریرلر اوزره بری برینه یوزون یوزینه
 فیلوب (يَطُوفُ عَلَيْهِمْ) ایلانور آنلر نیراسنده خدمت اوچون (وَلِدَانٍ) یاش یکت لر
 (مُحَلَّدُونَ) اولماسلر وفار تایماسلر وحسن لری کیم اولماس (بِأَكْوَابٍ) نوتقاسز وفولاقسز کاسه لر
 برله (وَأَبَارِيقٍ) و بورنلی ابریق لر برله (وَكَأْسٍ مِنْ مَعِينٍ) و آفغوچی خمردن کاسه لر برله
 (لَا يُصَدَّعُونَ عَنْهَا) اول عمرنی اچمکدن باشلری آغرماز (وَلَا يُنْزَفُونَ) وهم عقللرینه نقصان
 کلر (وَفَاكِهَةٍ) وانواع فاکهه برله (مِمَّا يَشْتَهُونَ) آنلر اول فاکهه لر فی اشتیا فیله تورغان
 نوعدن (وَلَحْمِ طَيْرٍ مِمَّا يَشْتَهُونَ) آنلر اشتیا فیله تورغان قوش ایتلری برله (وَحُورٍ عِينٍ)
 و آق تنلو وقر اولوغ کوزلو قزلر برله بولورلر آنلر (كَأَمْثَالِ اللُّؤْلُؤِ الْمَكْنُونِ) صدق ده
 مخزون لؤلؤ شیکلی صافلقده و هیچ کشینگ قوی آنکا یتشما مکلکده (جَزَاءً بِمَا كَانُوا
 يَعْمَلُونَ) آنلرنگ عمللری اوچون جزا (لَا يَسْمَعُونَ فِيهَا لَغْوًا) اشتماش لر اول جنت ده یاطنی
 (وَلَا تَأْتِيهَا) و گناه گان نسبت فیلماقنی (الَّا قِيلًا سَلَامًا سَلَامًا) مگر سلام بیرما کنی (وَأَصْحَابُ
 الْمَيْمَنِ) اصحاب یمین (مَا أَصْحَابُ الْمَيْمَنِ) فی خوش حال اوزره در اول اصحاب یمین (فِي
 سِدْرٍ مَخْضُودٍ) چانچکی سز سدرده در آنلر (وَطَلْحٍ مَنضُودٍ) و طالع اوزره در آنلر آنک
 حملی باشندن توبینه چه فایلاغوچی و آنک ظاهر بولغوچی سوقی یوق (وَوَظَلٍّ مَمْدُودٍ) وهمیشه
 بولغوچی کوله گاده (وَمَاءٍ مَسْكُوبٍ) و دایم بولغوچی ویلغه سز هر طرفه کیتکوچی
 صوده (وَفَاكِهَةٍ كَثِيرَةٍ) و کوب میوه لرده (لَا مَقْطُوعَةٍ) کیسلگوچی ایرماس یعنی بر میوه
 براو آلسه آنک اورنینه کیسلما پنجه ایکنچی میوه پیدا بولور (وَلَا مَمْنُوعَةٍ) و هیچ کشی دن
 ممنوع ایرماس اول میوه (وَفُرُشٍ مَرْقُوعَةٍ) و سریرلر اوستنده کوتارلش توشا ک لرده

وقال جماعة بعضها فوق بعض فهي مرفوعة عالية (أَنَا أَنْشَأْنَا هُنَّ أَنْشَاءً) وبز اول دنيا داغی
 خاتون لرنی ایجاد ایتدک ایکنچی تورلی (فَجَعَلْنَا هُنَّ أَبْكَارًا) بس قیلدق اول دنیا خاتونلرنی
 اگرچه فارچی وبد شکل هم بولسه لر بکرلر ابن شریک دیدی = بونلر دنیا ده فی
 فارچقلر اولب الله تعالی بونلری ینکادن اوزگارنوب خلق ایتمشدر نه وقت ایرلری
 جماع ایتسه لر بونلری بکر ایدوب تابارلر (عُرْبًا) ایرلرنی بیک سوگوچی لر وهم تانلی
 سوزلی لر (أَثْرَابًا) یاشدالرش بر بری برله وهم ایرلری برله (لِأَصْحَابِ الْيَمِينِ) قیلدق
 بولرنی اصحاب یمین اوچون (ثُلَّةٌ مِنَ الْأَوَّلِينَ) کوب وغیر محصور العدددر مونلر
 اولگی امت لردن (وَوَثَلَةٌ مِنَ الْآخِرِينَ) وغیر محصور العدد جماعتدر مونلر آخرغی
 امت دن ابو العالیه، مجاهد، عطأ بن ابی رباح، ضحاک حضرتلری دیدیلر (ثَلَاثَةٌ مِنْ
 الْأَوَّلِينَ) دن مراد امت محمدنک مقدمگیلر بدر (ثَلَاثَةٌ مِنَ الْآخِرِينَ) دن مراد امت محمدنک
 صوکنی لر بدر (وَأَصْحَابُ الشَّمَالِ) وصول طرف اهلی (مَا أَصْحَابُ الشَّمَالِ) فی یمان حال
 اوزره در اول صول طرف اهلی (فِي سَمُومٍ) اسی یلده (وَحَمِيمٍ) اسی صوده (وَوَظَلٌّ مِنْ
 يَحْمُومٍ) قارا توتون دین کوله گه ده (لَا بَارِدٍ) هیچ صالقلغی یوق (وَلَا كَرِيمٍ) هیچ فائتسی
 یوق (أَنَّهُمْ كَانُوا) شکسز بولدی آنلر (قَبْلَ ذَلِكَ) موندان اول دنیا ده (مُتْرَفِينَ) ناز
 ونعمت ایالری (وَكَانُوا يُصْرُونَ) وبولدی آنلر مداومت فیلغوچی لر (عَلَى الْحَنْثِ
 الْعَظِيمِ) اولوغ گناهغه آندن مراد شرک در (وَكَانُوا يَقُولُونَ) وبولدی آنلر ایتکوچی
 (أَنَذَا مَثْنًا) ایا اولسک بز (وَكُنَّا تُرَابًا وَعِظَامًا) وتوفراق وسویاک بولساق بز (أَتْنَا لَمَبْعُوثُونَ) ایا
 بز مبعوث بولورموزمو (أَوَابًا وَأَوَّلًا لُونِ) ایا بزنگ اولگی آنالرمز مبعوث بولورمو (قُلْ)
 ایت ای محمد (إِنَّ الْأَوَّلِينَ) شکسز اولگی لر (وَالْآخِرِينَ) وصوکنیلر (لَمَجْمُوعُونَ)
 البته جیبیلغوچی لردر (إِلَى مِيقَاتِ يَوْمٍ مَّعْلُومٍ) یوم معلوم ننگ یعنی قیامت کونی ننگ
 وعده سنده (ثُمَّ أَنْكُمْ) موندن صوکن شکسز سز (إِيَّهَا الضَّالُّونَ) ای توغری بولدن
 آداشقان لر (الْمُكَذِّبُونَ) انبیانی تکذیب فیلغوچی لر (لَا كَلُونَ) البته آشاغوچی لرسز
 (مَنْ شَجَرَ مَنْ رَقُومٍ) زقوم آغاچندن (فَمَا لُؤُونَ مِنْهَا الْبُطُونَ) بس تولدرغوچی سز اول
 آغاچدن قورصاق لر کزنی (فَشَارِبُونَ عَلَيْهِ) بس اچکوچی لرسز آنک اوستینه (مَنْ الْحَمِيمِ)
 اسی صودن (فَشَارِبُونَ) بس اچکوچی لرسز (شَرِبَ الْهَيْمِ) صوصاغان تویه ننگ اچوی
 برله فتاده دیدی = هیام دوهیه خاص بر آورو اولوب بونکله مبتلاء اولدقده صوغه
 طویالمیوب هلاک اولور ضحاک، ابن عینییه هیم دن مراد قوملی تیگز بردر دیدیلر (هُنَا)
 بو زقوم وحیمیم (نُزُلَهُمْ) آنلرننگ حاضره بار صیلار بدر (يَوْمَ الدِّينِ) قیامت کوننده

(حَنُّ خَلَقْنَاكُمْ) بس سزنی یوقدن بار ایتدک (فَلَوْ لَا تُصَدَّقُونَ) بس تصدیق قیلماس موسز
 بعث و نشوری (أَفَرَأَيْتُمْ) خبر بیرکز بلوب (مَا تُؤْمِنُونَ) خاتون رحم لرینه قیلغان منی لرکزدن
 (عَلَيْتُمْ تَخْلُقُونَهُ) ایا سز اول منی نی خلق ایدر موسز کشی ایدوب (أَمْ حَنُّ الْخَالِقُونَ) ایا
 بز می آلارنی خلق ایتوچی (حَنُّ قَدَرْنَا) بز تقدیر ایتدک (بَيْنَكُمْ الْمَوْتِ) سز نک
 آرا کزده اولومنی (وَمَا حَنُّ بِمَسْبُوقِينَ) وایماس مز بز عاجز لر دن (عَلَىٰ أَنْ نُبَدِّلَ أَمْثَالَكُمْ)
 سزنی هلاک قیلوب اورنگزه سز نک مثلکزنی کیلتوررگه (وَنُنشِئُكُمْ) وهم سزنی ایجاد
 قیلورغه عاجز ایماسمز (فِي مَا لَا تَعْلَمُونَ) سز بلمای تورغان صورت لرده قال الحسن ای
 تبدل صفاتکم فنجعلکم قرده و خنازیر کما فعلنا بمن کان قبلکم (وَلَقَدْ عَلِمْتُمُ النَّشْأَةَ
 الْأُولَىٰ) و شکسز بلدکز اولگی ایجادنی کم هیچ یوقدن بار قیلدق (فَلَوْ لَا تَدْكُرُونَ)
 کاشکی ایسکار ساکز چی منم اعاده گه قدرتمنی (أَفَرَأَيْتُمْ مَا تَحْرُثُونَ) و بلوب خبر بیرکز
 ایسکار ایگونکزدن (عَلَيْتُمْ تَزْرَعُونَهُ) ایا سز اوسدر موسز آنی (أَمْ حَنُّ الزَّارِعُونَ)
 ایا بز اوسدر گوچی (لَوْ نَشَاءُ جَعَلْنَاهُ) اگر تله ساک ایدی البتة قیلور ایدرک
 اول ایگننی (حُطَامًا) باش سز فامل یا که قوروغ قاودان هیچ فایده سز (فَظَلْتُمْ
 تَفَكَّهُونَ) بس اولور ایدرکز حسرت له نگوچیلردن (إِنَّا لَمَغْرُمُونَ) اینور ایدرکز
 بز گناه مز اوچون معذب مز (بَلْ حَنُّ مَحْرُومُونَ) بلکه بالکلیة محروم لردنمز (أَفَرَأَيْتُمُ الْمَاءَ
 الَّذِي تَشْرَبُونَ) بلوب خبر بیرکز اچه تورغان صوکزدن (عَلَيْتُمْ أَنْزَلْنَاهُ) ایاسز انزال
 قیلدکز می اول صونی (مَنْ الْمَزْنِ) بولودن (أَمْ حَنُّ الْمُنزِلُونَ) ایا بز می انزال قیلغوچی (لَوْ نَشَاءُ
 جَعَلْنَاهُ) اگر تله ساک ایدی قیلور ایدرک اول صونی (أَجَاًا) شور و آچی (فَلَوْلَا تَشْكُرُونَ)
 شکر قیلساکز چی (أَفَرَأَيْتُمُ النَّارَ الَّتِي تُورُونَ) بلوب خبر بیرکز اول اوتدن کیم آنی
 فابز سز (عَلَيْتُمْ أَنْشَأْتُمْ) ایاسز ایجاد قیلدکزمو (شَجَرَتَهَا) اول اوتنک آغاجنی یعنی مرح
 و غارنی (أَمْ حَنُّ الْمُنشِئُونَ) ایا بز می ایجاد قیلغوچی (حَنُّ جَعَلْنَاهَا) بز قیلدق اول اوتنی
 (تَذَكَّرَ) موعظه و آخرت اوتنی ایسکا توشرگوچی (وَمَتَاعًا) منفعت (لِلْمُقْوِينَ) مسافر لرگا
 وقال مجاهد للمستمتعین بها من الناس اجمعین المسافرین والحاضرین (فَسَبِّحْ بِحَمْدِ رَبِّكَ
 الْعَظِيمِ) بس یاد قیل عقل وفهم احاطه سندن اولوغ بولغوچی ربینکنک اسمنی و پاک بیل
 شرکتدن و نقصاندن (فَلَا أُقْسِمُ) قسم ایدرمن (بِمَوْجِ الْجُجُومِ) نجوم قرآن نک نزول وقتلری
 برله (وَأَنَّهُ لَقَسَمٌ) و شکسز اول البتة قسمدر (لَوْ تَعْلَمُونَ عَظِيمٌ) اگر بلساکز اولوغدر
 (أَنَّهُ لَقُرْآنٌ كَرِيمٌ) شکسز اول منزل البتة قرآندر نفی کوب (فی کتاب مکنون) کتابدر
 اول قرآن شیاطین نک تغییرندن محفوظ (لَا يَمَسُّهُ) نونماس اول قرآننی (إِلَّا الْمَطَهَّرُونَ)

مگر حدثن پا کله وقال بعضهم لا يقرأه ولا ينتفع به الا المطهرون من الشرك (تَنْزِيلٌ مِّنْ رَبِّ الْعَالَمِينَ) منزل در اول قرآن عالمی مری الله تعالی دن (أَفَبِهَذَا الْحَدِيثِ) ایا بو قرآن گامو (أَنْتُمْ مُدْهِنُونَ) سز منافقه و مساهله قیلورسز قال البضاوی متهاونون به کمن بدهن فی الامرای یلین جانبه ولا يتصلب فيه تهاونا به (وَجَعَلُونَ رِزْقَكُمْ) وقیلورسز نصیبگزی اول قرآن دن (أَنْتُمْ تُكذِّبُونَ) اول قرآنی تکذیب قیلماقگزی (فَلَوْلَا إِذَا بَلَغَتِ الْخُلُقُومَ) اگر محتضرنک نفسی حلقومینه يتسه (وَأَنْتُمْ حِينئذٍ تَنْظُرُونَ) وسز اول وقتده قارارسز اول محتضرغه (وَحَنُّنٌ أَقْرَبُ إِلَيْهِ مِنْكُمْ) وبز آنکار یقین راقمز سز دن علما و قدرت و رویه (وَلَكِنْ لَا تَبْصُرُونَ) لکن سز قاراسا گز هم کورماس سز آنکا کیلگان حالنی (فَلَوْلَا أَنْ كُنْتُمْ غَيْرَ مَدِينِينَ) اگر سز مقهور بولماسا گز بز نك قدرت و اراده مز تختنده (تَرْجِعُونَهَا) فایتارسا گز چی اول نفسی (أَنْ كُنْتُمْ صَادِقِينَ) اگر راست ایتسا گز اوز گز نك اختیارلی بولماقگزده (فَأَمَّا أَنْ كَانَتْ) بس اگر بولسه اول متوفی (مِنَ الْمُقَرَّبِينَ) الله تعالی گه مقرب لردن (فَرُوحٌ) بس آنکار استراحتدر و رحمتدر (وَرِيحَانٌ) خوش رزق و خوش ایسلردر (وَجَنَّتْ نَعِيمٌ) و نعیم بوستانیدر (وَأَمَّا أَنْ كَانَتْ) واگر بولسه اول متوفی (مِنَ أَصْحَابِ الْيَمِينِ) اصحاب یمیندن (فَسَلَامٌ لَّكَ) بس سلام سکا ای متوفی (مِنَ أَصْحَابِ الْيَمِينِ) اصحاب یمیندن بولغان فرزند اشلریکدن (وَأَمَّا أَنْ كَانَتْ) واگر بولسه اول متوفی (مِنَ الْمُكذِّبِينَ) پیغمبرلری تکذیب قیلغو چیلردن (الضَّالِّينَ) توغری بولدان یا کفشقا نلردن (فَنَزَّلُ مِنْ حَمِيمٍ) آکا حاضرده بولغان صیدراسی صودان (وَتَصْلِيَةٌ جَعِيمٍ) وهم جعیم اوتند اوزاق بولقدر (إِنَّ هَذَا) شکسز بو مذکور اشلر (لَهُوَ حَقُّ الْيَقِينِ) البته حق و متیقندر (فَسَبِّحْ بِاسْمِ رَبِّكَ الْعَظِيمِ) بس تنزیه قیل ربک فی عظمتنه لایق تو گل و صفلردن

الحمد لله الرحمن الرحيم

(سَبِّحْ لِلَّهِ مَا فِي السَّمَاوَاتِ وَالْأَرْضِ) کوکلردا گی و ایردا گی بار نرسه لرنک بارچه سی الله تبارک و تعالی نك جمیع نقصاناتدین و جمیع اوصاف مخلوقات دین تنزهینه دلالت قیلغو چیدر فان جمیع ما فی السموات و الارض ممکنه مخلوقه نافصه بنواتها و اوصافها کما ان السموات و الارض كذلك فلواتصف الرب تعالی بشئ من اوصاف ما فی السموات و الارض لکن مخلوقا ناقصا لان ذلك الوصف وصف المخلوق و الناقص و وصف مخلوق و ناقص و بیانه بطول و فی ذلك کفایه لمن کان له قلب و اما المعلول المغلول باغلال اهواء الکلام فلیس یهدیه الآیات و النذر فکیفی یغنیه البراهین و الحجج انجا که ازل باید پیوند حقیقت بر بحاز اهل

کلام خند در اینکه اکل کلام پوید نارفته به حرفی که اهل کلام کوید ناکفته به اگر طالبی
 برو آیتش فهم کن و بروایت اهل کلام وهم کن ان اصول را از باب علوم دانند از ار باب
 کلام فضولی مجوی عافلا (اهوای اهل کلام رامعتقد نامیدن از حیوانست خوشهء کندم و
 شجره خلد خواندن شیطانست الهی علمی که عطا کرده بعمل رسان و توحیدی تشبیه
 و تعطیل میسر کردن شکستی مارا باعتماد درست پیوندکن الودکی مارا بتعین خالص
 بدل کردن (وَهُوَ الْعَزِيزُ) واول الله تعالی بی تشبیه و بی نظیر در و غالب در (الْحَكِيمُ) بلوب
 اش قیلغو چیدر وهر نی تلاشه حکم قیلغو چیدر (لَهُ مُلْكُ السَّمَوَاتِ) اول الله تعالی نك در
 کوکرمملکی (وَالْأَرْضِ) برملکی (يُحْيِي) ترگوزر (وَيُمِيتُ) اولتورر (وَهُوَ عَلَى كُلِّ
 شَيْءٍ قَدِيرٌ) واول الله تعالی هر نرسه گا قدرت کامله صاحبی در (هُوَ الْأَوَّلُ) واول الله تعالی نك
 ذات مستجمع جمیع صفاتی جمیع اشیادن اول در ازلا وابدأ اوزینه لایق اولیت برله وآنك
 اولیتی زمان برله ایرماس (وَالْآخِرُ) واول الله تعالی نك ذات مستجمع جمیع صفاتی جمیع
 اشیادن آخر در ازلا وابدأ اوزینه لایق آخریت برله وآنك آخریتی زمان برله ایرماس
 واولیتی آخریتندین منفك ایرماس بیضاوی بو نك تفسیرنده دیدی = برایشی جینکلگه
 صاناب اعتبار قیلماغان کبی بو قرآنیک اعتبار قیلمازسر و جینکلگه صانازسر بو آیتده الله نك
 هیچ برصفتده مخلوقاتکه مشارك اولمادقینه دلالت واردر چونکه احمیا، اماته، کبی کندینه
 خاص اولان اوصافده هم امکان مخلوقیت کبی ممکناته خاص اولان اوصافه واجب ایله ممکنات
 بیننده مشارکت یوقلغنده هیچ کمنك شبیهسی یوقدر اما عزیز، کریم، کبی وصف مخلوقله
 وصف خالق آراسنده مشترك لفظله تعبیر ایدان اوصافده اشتراك بعض اوهامه خطور
 ایدارلر من واجب تعالینك بو قولنده فکر یورنسه ازلا وابدأ اولیت و آخریت صفتلریله
 انصافینی بلور دخی الله تعالینك صفت کمالدین خلوی ممتنع اولدیقیچون احد وصفین نك
 آخردن انفک کینك امتناعسینك ادراك قیلور اما بزم ذهنزه خطور ایدان اولیت آخریت
 برسی آخره متناقص اولان مفهوماتندینر شونك ایچون آیتده ذکر ایدلمش و اوصاف واجبند
 اولمش اولیت و آخریتدین مراد قیلوب بشره خطور ایتمیان و فکرلر مز احاطه ایدلمیان اولیت
 و آخریتدر هم مخلوقاتله مشارکتی متوهم اولان باشقه اوصافنده بونلر کبی اولوب مخلوقات
 حصولی ممتنع اولان و بزم فکرلر مز احاطه ایدلمیان اوصافدر (وَالظَّاهِرُ) واول الله تعالی نك
 بارلقی ظاهر در هیچ عاقل گا مخفی ایرماس (وَالْبَاطِنُ) واول الله فکرلر احاطه قیلماقدن و عقل لر
 ادراك ایتماکدن مقدس و منزهدر تعالی عما یصفه الظالمون علوا کبیرا الهی تلقین عقل ما
 همه خودنهای است وهر چه عنکبوت فکرت یافت همه هو وایست اثبات ونفی آن بی تشبیه

و تعطیل نیست و آیات و اخبار که وصف تو میکند تأویل نیست * الهی آنچه در تحت عبارت
 کنجد همه اسم است) و هر چه در میزان طبیعت سنجیده رسم است) امکان نیست گویم ترا
 زمان و مکان ست که پیر عقل اینجا کمتر از طفل مکانست در راه توفیر من بجای نرسید کجا
 من و فکر نشان نیست پدید من کیستم و راه تو کز فکر کجاست حقا که خیالیست همه گفت
 و شنید و مولوی عبدالرحمن عارف جامی گوید که ازل باید پیوسته است حلقه بر در مزن
 که در بسته ست (وَهُوَ بَكْلُ شَيْءٍ عَلِيمٍ) و اول الله تعالی جمیع اشیائی همیشه بلگوچیدر
 (هُوَ الَّذِي خَلَقَ السَّمَاوَاتِ وَالْأَرْضَ) و اول الله تعالی در کوکبری و برنی براتقوچی (فِي سِتَّةِ
 أَيَّامٍ) آلتی کون مدتند (ثُمَّ اسْتَوَى عَلَى الْعَرْشِ) و موندن صوڪ عرشى فصدایدوب آکا
 متعلق اشلری یورتدی (يَعْلَمُ) بلور اول الله تعالی (مَا يَلِجُ فِي الْأَرْضِ) برگا کرگان نرسه نی
 (وَمَا يَخْرُجُ مِنْهَا) و اول یردن چققان نرسه نی (وَمَا يَنْزِلُ مِنَ السَّمَاءِ) و کوکدن اینگان نرسه نی
 (وَمَا يَعْرُجُ فِيهَا) و اول کوککا آشقان نرسه نی (وَهُوَ مَعَكُمْ) و اول الله تعالی سزنگ برله در
 (أَيْنَمَا كُنْتُمْ) هر قاید بولسا کز و این معیتست انجام تفکر در و خیرست و تنزه اواز زمان
 و مکان منتهای سیر تفکر است) کمالش روی هر اندیشه بر بست خر در اپشت
 ازین اندیشه بشکست چو اینجا بیخودی می آورد هوش عبار ترا اشارت کفت
 خاموش اشاره هم نهایت اقتضا کرد کسی کودم زند اینجا خطا کرد در آن حالت که
 خیرت میزند جوش و وحدت سوی کثرت میرود هوش * رهاکن عقل ربا حق همی باش *
 که تاب خور ندارد چشم خفاش * چون نور او ملک را پر بسوزد خرد را جمله پاوسر بسوزد
 منزله ذاتش از چندوجه و چون تعالی شأنه عما یقولون (وَاللَّهُ بِمَا تَعْمَلُونَ بَصِيرٌ) الله تعالی
 سزنگ عملگزی همیشه کورگوچیدر و هیچ حال اوزره اول الله تعالی غه مخفی ایرماسدر
 (لَهُ مُلْكُ السَّمَاوَاتِ وَالْأَرْضِ) و اول الله تبارک و تعالی نکدر کوکبر ملکی و برملکی (وَالِي
 اللَّهُ تَرْجِعُ الْأُمُورُ) و بارچه اشلرنک عاقبتی الله تعالی غه فایتارلور (يُولِجُ اللَّيْلَ فِي النَّهَارِ)
 کرتور کیچنی کونگه یعنی کیچنی فسقه قیلور و کوننی اوزون قیلور (وَيُولِجُ النَّهَارَ فِي اللَّيْلِ)
 و کوننی کیچکه کرتور تون اوزایغان وقتک (وَهُوَ عَلِيمٌ) و اول الله تعالی بلگوچیدر (بَدَأَتْ
 الصُّدُورُ) کوکرا کرده مستور اشلرنی (أَمْنُوا) اشانگز (بِاللَّهِ) الله تعالی غه (وَرَسُولُهُ) الله
 تعالی نلک رسولینه خدای تعالی و رسول الله سوزنی آرتقه قویوب ایکنچی سوزلر که اعتماد قیلما کز
 (وَأَنْفَقُوا) بیرگز (مِمَّا جَعَلَكُمْ) شول مالدن کم قیلدی سزلرنی (مُسْتَخْلَفِينَ فِيهِ) اول
 مالده قائم مقام یعنی اولکی لر اولدیلر و آنلر اورنینه سز اول مالغه مالک بولدگز
 (قَالَتِ الَّذِينَ آمَنُوا مَتَّكُم) آنداق کشی لر کم ایمان کیلتوردیلر سزدن (وَأَنْفَقُوا) و مال لرینی

خبر یول لرینه انفاق فیلدیلر (لَهُمْ أَجْرٌ كَبِيرٌ) آنلرغه اولوغ یالدر و ثواب عظیم در
 (وَمَا لَكُمْ) نی بولدی سزگه (لَا تُؤْمِنُونَ بِاللَّهِ) اشاناس سز الله تعالی غه اعتماد ایتماس سز
 الله تعالی نك سوزینه (وَالرَّسُولُ يَدْعُوكُمْ) و حال اولکم پیغمبر سزنی چاقرادر (لَتُؤْمِنُوا
 بِرَبِّكُمْ) ربکزگه اشانافغه و اقرار ایتمک که هیچ آیات برله (وَقَدْ أَخَذَ مِيثَاقَكُمْ) و شکسز
 آلدی خدای تعالی سزدن اشانافغه عهدنی مجاهد دیدی = آدمک آرقه سندین سزلی
 چیقاردیغی وقت ربکز الله اولوب آکا باشقه اله اولم دینه سزلدین عهد آلدی بعضلر نك
 دیدکینه کوره الله نك سزلدین ميثاق آلمقی رسولگه اتباعگه دلالت آیدن آیتلر و دلیللر
 کنورمکله اولدی (أَنْ كُنْتُمْ مُؤْمِنِينَ) اگر اشاناسکمز الله تعالی غه و رسول الله غه (هُوَ
 الَّذِي يُنَزِّلُ) و اول الله تعالی در انزال فیلور (عَلَى عَيْدِهِ) اوزی نك بنده سینه (آیات
 بَيِّنَاتٍ) اوز نفسنده واضح و غیرنی ایضاح فیلغوی قرآن آیت لرنی (لِيُخْرِجَكُمْ) سزنی
 بقارمق اوچون اول قرآن آیت لری برله (مِنَ الظُّلُمَاتِ) شکوک و شبهات قرانغولغندین
 (إِلَى النُّورِ) دین و دنیا امر لرنی واضح بلماک که (وَإِنَّ اللَّهَ بِكُمْ) و شکسز الله تعالی سزگه
 (لَرَوْفٌ رَحِيمٌ) رأفت لو و رحمت لودر بیضاوی دیدی = الله نك سزله رحمتلو اولمسی
 شوبله در که سزله عقلی دلیللرگنه و بیروب کفایه لنمای رسوللر بیاروب و معجزه لر اظهار
 آیدوب سزلی تنبیه آبتدی (وَمَا لَكُمْ) نی بولدی سزگه (أَنْ لَا تُنْفِقُوا فِي سَبِيلِ اللَّهِ) الله تعالی
 یولنده انفاق فیلماسقه (وَلِلَّهِ مِيرَاثُ السَّمَاوَاتِ وَالْأَرْضِ) و حال اولکم کولارده کی
 و برده کی میراث لر الله تعالی نك در سز اولرسز و هیچ کمده هیچ نرسه فالماس بس الله
 تعالی یولنده انفاق فیلوب اعواض کثیره فی احراز فیلمافکز اولی (لَا يَسْتَوِي مِنْكُمْ) برابر
 بولماس سزدن (مَنْ أَنْفَقَ مِنْ قَبْلِ الْفَتْحِ) فتح مکه دن اول انفاق فیلغان کشی (وَقَاتِلَ)
 الله تعالی یولنده قبل الفتح مقاتله فیلغان کشی بعد الفتح انفاق و مقاتله فیلغان کشی برله
 (أُولَئِكَ أَعْظَمُ دَرَجَةً) اوشبو قبل الفتح انفاق و قتال فیلغان کشی لر اولوغ راقدر درجه لری
 (مِنَ الَّذِينَ أَنْفَقُوا مِنْ بَعْدِ وَقَاتِلُوا) اول کشیلردن کم انفاق فیلدیلر بعد الفتح و مقاتله
 فیلدیلر بعد الفتح (وَكُلًّا وَعَدَ اللَّهُ الْحَسَنَى) و هر ایکی جماعت که وعده فیلدی الله تعالی
 جزاء حسنی فی و عاقبه حمیده فی (وَاللَّهُ بِمَا تَعْمَلُونَ خَبِيرٌ) و الله تعالی آنلر نك عمل لرنک
 ظاهر و باطنندن خبرداردر (مَنْ ذَا الَّذِي يُقْرِضُ اللَّهَ قَرْضًا حَسَنًا) کم در الله تعالی یولنده
 انفاق فیلور الله تعالی دن اجر امید آیدوب قرض حسنه منزل سنده (فِيضَاعَهُ لَهُ) بس
 آنک اجر نی کوب زیاده فیلور الله تعالی (وَلَهُ أَجْرٌ كَرِيمٌ) و بولغویدر اول انفاق
 فیلغویغه یخشی اجر (يَوْمَ تَرَى الْمُؤْمِنِينَ) قیامت کوننده کورارسن مؤمن آیر لرنی

(وَالْمُؤْمِنَاتِ) مؤمنه خانون لرنی (يَسْعَى نُوْرُهُمْ بَيْنَ أَيْدِيهِمْ) يوکورر آنلرنڭ نورلری
 آل لرنڭ (وَبَايْمَانِهِمْ) اوڭلرنده بعضلر دیدی = بو اورنڭ الله تعالی بعض جهتلری ذکر
 ایدوب جمیع جهتلری اراده ایلدی معناسی آنلرنڭ نورلری جمیع طرفلرن دین یوکورر دیه کدر
 (بُشْرَايْكُمْ الْيَوْمَ) وایتورر آنلرغه فرشته لری سیونچی سزلرگا بوکون (جَنَاتٍ تَجْرِي مِنْ
 تَحْتِهَا الْأَنْهَارُ) بوستانلار اول بوستانلرنڭ آستندان نهرلر آقار (خَالِدِينَ فِيهَا) ننگ
 بولغان حالده سزلر اول بوستان لرده (ذَلِكَ هُوَ الْفَوْزُ الْعَظِيمُ) وبونورلو بولوق و جنتده نخل
 بولوق اولوغ مقصودغه یتماک در (يَوْمَ يَقُولُ الْمُنَافِقُونَ) قیامت کوننده ایتورلر منافق
 ایرلر (وَالْمُنَافِقَاتُ) منافق خاتونلر (لِلَّذِينَ آمَنُوا) ایمان کیلتورگان کشی لرگا (أَنْظُرُوا
 كَتُوبَكُمْ بَرْنِي) (نَقْتَبِسُ مِنْ نُورِكُمْ) فایده آلیق سزنگ نور کزدن (قِيلَ ارْجِعُوا وَرَائِكُمْ
 أَنْتُمْ لِرَبِّكُمْ فَابْتِغُوا رِزْقَكُمْ) یعنی دنیاغه (فَالْتَمَسُوا نُورًا) ازله کز آنده نور
 فال البیضاوی بتحصیل المعارف الالهیة والاخلاق الفاضلة (فَضْرَبَ بَيْنَهُمْ بُسُورًا) بس قیلنور
 آنلرنڭ آراسنده اولوغ دیوار (لَهُ بَابٌ) بولغوچیدر اول دیوارنڭ ایشکی (بِاطْنِهِ فِيهِ الرَّحْمَةُ
 اُول سوزنڭ اچنک در رحمت یعنی جنت (وَوَظَاهِرُهُ مِنْ قِبَلِهِ الْعَذَابُ) وآنڭ ظاهر طرفندین در
 عذاب یعنی اوت (يُنَادُونَهُمْ) قچقرر اول منافق لری مؤمن لرگا سوزنڭ طشندن (أَلَمْ نَكُنْ
 مَعَكُمْ) ایا بولماقمی دنیاده سزنگ برله برگا نمازده ورزدهه وسائر اعمال شرعیدهه شراب
 (قَالُوا بَلَى) ایتورلر مؤمن لری بلی بولدکز ظاهر اعمالک بزنڭ کیس (وَلَكِنَّكُمْ فَتِنْتُمْ أَنْفُسَكُمْ
 لَكِنْ سِوَا زُكْرَتِي نِفَاقٌ وَمَعَاصِي وَشَهَوَاتٌ كَا كِرْفَتَار قِيلِدْکز (وَوَتَرَبَّصْتُمْ) ومؤمن لرنڭ هلاک
 کوز توندکز (وَأَرْتَبْتُمْ) وشکله ندکز الله تعالی نڭ ورسول الله نڭ سوزنده (وَعَرَّيْتُمْ
 الْأَمَانِيَّ) و آلدادی سزلرنی دنیا مقصودلری (حَتَّى جَاءَ أَمْرُ اللَّهِ) الله تعالی نڭ امری کیلگای
 یعنی اولوم (وَعَرَّيْتُمْ بِاللَّهِ) و آلدادی سزنی الله تعالی نڭ رحمتی برله (الغُرُورُ) بیس
 آلداغوچی یعنی شیطان علیه اللعنة (فَالْيَوْمَ) بس بوکون (لَا يُؤْخَذُ مِنْكُمْ) آنهار
 سزدن (فَدِيَّةً) یولو (وَلَا مِنَ الَّذِينَ كَفَرُوا) وهم آلماس بولو ظاهر و باطنا کافر بولغان
 کشیلردن (مَأْوِيَّتُمْ النَّارُ) وسزلرنڭ قرار فیلاجق یرکز اوتدر (هِيَ مَوْلِيَّتُكُمْ) اول اوت
 سزنگ ایا کزدر وسزگ تیشلی در (وَبِمَسِّ الْمَصِيرِ) ونی یمان باراچق یردر اول اوت
 (أَلَمْ يَأْنِ) ایا وقت بولما دیمو (لِلَّذِينَ آمَنُوا) ایمان کیلتورگان کشیلرگه (أَنْ تَخْشَعَ قُلُوبُهُمْ
 كَوَكُلِّ لَرِيْنِكُ) یومشافلغمینه وخصوعینه (لذکر الله) الله تعالی نی یاد ایتمک برله (وَمَا تَزِيدُ
 مِنَ الْحَقِّ) وآنلرغه اینگان حق قرآن نی اوقومق وایشتماک برله (وَلَا يَكُونُوا) بولما کز ای مؤمنلر
 (كَالَّذِينَ أُوتُوا الْكِتَابَ مِنْ قَبْلُ) موندن اول کتاب بیرلگان کشیلر کیس آندن مراد یهو

ونصاری در (فَطَالَ عَلَيْهِمُ الْأَمَدُ) بس اوزون بولدی اول کتاب بیرولگان کشیلر برله
 آنلرنک پیغمبرلری آراسنده زمان (فَقَسَّتْ قُلُوبُهُمْ) بس پیغمبرلرن دین بعد عهد سبیلی
 آنلرنک کوکل لری قاره بولدی دنیاهه میل ایتدیلر کتاب الله تعالی دین وانبیانک مواظندن
 اعراض ایدوب باطل اشلر برله مشغول بولدیلر (وَكَثِيرٌ مِنْهُمْ) وآنلرنک کوبی (فَاسْقُونَ)
 توغری یولدان چغوقچیلردر و قساوت قلبلری سبیلی الله تعالی دن منزل بولغان کتابلرن داغی
 حکم لرنی ترک ایدوب اوزلرینک آرارلرنده علما وصالحا دیب متوهم کشیلرنک حکم لرینه
 وهوالرینه ایارگوچیلردر (اعْلَمُوا أَنَّ اللَّهَ) بلکز شکسز الله تعالی (يُحْيِي الْأَرْضَ) ترگوزور
 یرتی (بَعْدَ مَوْتِهَا) اول یر اولگان دین صوگ بیضاوی دیدی = الله نک بو قولندین مرادی
 ذکر ایلان و قرائت قرآن ایلان قساوتلی قلبلری ترگز مگه مثال کوسترمکدر ویا که
 بخشیلغنه ترغیب ایچون و قساوتدن منع ایچون امواتی ترگز مگه مثال کوسترمکدر
 (فَدَبِينَا لَكُمْ الْآيَاتِ) شکسز واضح و بیان فیلق آیات قرآنی (لَعَلَّكُمْ تَعْقِلُونَ) سز نک
 فهم له مککز اوچون و عبرت لنمککز اوچون و اهل کتاب کبی کتاب الله تعالی دن و احادیث
 رسول الله تعالی دن اعراض قیلوب اوزکرنک خطا فهمکزده علما وصالحدن بولغان کشی لر
 هواسینه تبعیت ایدوب کتاب و سنت یولندن خارج بولوب ضلالت و بدعت یوللرینه
 نوشماس لککز اوچون (إِنَّ الْمَصْدِقِينَ) شکسز رسول الله صلی الله علیه وسلم سوزینه
 اشانوب صدقه بیرگوچی ایرلر (وَالْمَصَدِّقَاتِ) و صدقه بیرگوچی خاتون لر
 (وَأَقْرَضُوا اللَّهَ قَرْضًا حَسَنًا) والله تعالی غه قرض حسنه بیرگوچی لر طلبهء علوم شرعیه گه
 وغزات مسلمین گه و آن دین غیری مصارف خیرگه مال صرف ایتک برله (يُضَاعَفُ لَهُمْ)
 کوب زیاده قیلنور آنلرغه ثواب لرنده (وَلَهُمْ أَجْرٌ كَرِيمٌ) و آنلرغه در اولوغ یال و آن دین
 مراد جنندر (وَالَّذِينَ آمَنُوا بِاللَّهِ) و اول کشی لر کم ایمان کیلتوردیلر الله تعالی گه (وَرَسُولَهُ)
 والله تعالی نک رسول لرینه و علما صورتنده بولغان جاهل لرنک الله تعالی و رسول الله سوزینه
 مخالف بولغان مصنف لرینه اعتبار ایدوب خدا و رسول الله سوزنی آرتقه قویمادیلر
 (أُولَئِكَ) بو جماعت لر (هُمُ الصَّادِقُونَ) آنلر صدیق لردر (وَالشَّهَدَاءُ عِنْدَ رَبِّهِمْ) والله
 تعالی فاشنده شویدلردر (لَهُمْ أَجْرُهُمْ) و آنلرغه خاص در آنلرنک اولوغ اجرلری (وَنُورُهُمْ)
 آنلرنک نورلری (وَالَّذِينَ كَفَرُوا وَكَذَّبُوا بِآيَاتِنَا) و اول کشی لر کم کافر بولدیلر و بز نک
 آیاتمزی تکذیب قیلدیلر (أُولَئِكَ أَصْحَابُ الْجَحِيمِ) بو جماعت لر اصحاب جحیم در
 (اعْلَمُوا) بلکز لر (إِنَّمَا الْحَيَاةُ الدُّنْيَا) شکسز دنیا ترک لکی (لَعِبٌ) باطل یعنی حاصل سز
 اویوندر (وَلَهُمْ) و کیرک اشلرنی شاغل بولغوچی منقزی فرح در (وَزِينَةٌ) کوزگه

مستحسن کورنگوچی قلیل النفع شیء در (وَتَفَاخُرُ بَيْنَكُمْ) بر برکز آراسنده بی فایده
اولان ما فتان شودر (وَتَكَثُرُ فِي الْأَمْوَالِ وَالْأَوْلَادِ) و اموال و اولاد نك كوب لكی بر له بی حاصل
مباهات در (كَمَثَلِ هَيْثُ) شول یانكفور كبی كیم (اعجَبَ الْكُفَّارَ نَبَاتُهُ) تعجب كه توشوردی
ایگنچی لرنی اول یانكفور بر له اوسكان نبات لر (ثُمَّ يَهِيحُ) موندین صوك قورور اول
نبات (فَتَرَاهُ مُصْفَرًّا) كوررسن آنی صارغایغان (ثُمَّ يَكُونُ حُطَامًا) وموندین صوك بولور
صنغان و اووالغان فودن (وَفِي الْآخِرَةِ) و باردر آخرت ده (عَذَابٌ شَدِيدٌ) قاتیغ عذاب
عاصی لرگه (وَمَغْفِرَةٌ مِّنَ اللَّهِ وَرِضْوَانٌ) والله تعالی نك مغفرتی و رضاسی (وَمَا الْحَيَاةُ الدُّنْيَا)
ایماس دنیا نركلكی (الْأَمْتَاعُ الْغُرُورُ) مگر آلدانق نی مورث متاع در سعید بن جبیر
دیدى = بوایسه آلدانو متاعسى اولور دنیاده وقتده آخرت استاویلہ اشتغال ایتمین آدمه
نسبه اما دنیاده آخرت استمكله اشتغال ایدن آدمه نسبه بختی و ایزگی متاع اولور (سَابِقُوا إِلَى
مَغْفِرَةٍ مِّن رَّبِّكُمْ) آشغوکز ربكزنك مغفرتنه سبب بولغوچی اعمال خیرگه (وَجَنَّةٍ)
و آشغوکز بوستانغه (عَرْضُهَا كَعَرْضِ السَّمَاءِ وَالْأَرْضِ) اول بوستان نك كینك لكی كوك
ویر كینك لكی كبی در (أُعِدَّتْ) حاضر قیلندی اول بوستان (لِلَّذِينَ آمَنُوا بِاللَّهِ وَرُسُلِهِ)
الله تعالی غه والله تعالی نك رسولینه ایمان کیلتورگان كشی لرگه (ذَلِكَ فَضْلُ اللَّهِ) بو الله
تعالی نك فضلی در (يُؤْتِيهِ مَن يَشَاءُ) بیروور اول فضلنی تلاگان كشی لرینه
(وَاللَّهُ ذُو الْفَضْلِ الْعَظِيمِ) و اول الله تعالی اولوغ فضل صاحبیدر (مَا أَصَابَ مِنْ مُصِيبَةٍ فِي
الْأَرْضِ) يتشمدى هیچ مصیبت یرده یانكفور یوقلق كبی و آچلق كبی (وَلَا فِي أَنْفُسِكُمْ)
واورگزده امراض و موت افارب و اولاد كبی (الَّا فِي كِتَابٍ) مگر لوح المحفوظده مکتوبدر
(مَنْ قَبْلَ أَنْ نَبْرَأَهَا) اول یرنی و نفسنی و مصیبتنی خلق ایتماسدن اول (إِنَّ ذَلِكَ) شكسز
بو اشیا نی لوح المحفوظده یازمقی (عَلَى اللَّهِ يَسِيرٌ) الله تعالی غه آساندر (لِكَيْلَا تَأْسَوْا)
وبولر تقدیر ایتلدی سزنك قایغورماس لقكز اوچون (عَلَى مَا فَاتَكُمْ) سزدن اونسكان
دنیا نرسه لری اوچون (وَلَا تَفْرَحُوا) و سزنك شادلانماس لقكز اوچون (بِمَا آتَاكُمْ) اول
الله تعالی سزگه بیرگان دنیا نعمتلری بر له بیضاوی دیدى = بر من خیر و شر مقدر
ایدكینه ایمان كتورسه آكها هر شیء یكل اولور عكرمه دیدى دنیاده هر كمنك
شادلنمقی و اردر لكن شادلندقه الله غه غنه شكر ایدوب قایغردقه صبر ایتمیلیدر
(وَاللَّهُ لَا يُحِبُّ) شكسز الله تعالی سویماس (كُلَّ مَخْتَالٍ) هر دنیا مالی بر له تكبرلیك قیلوب
حقدن باش تارتغوچینی (فَخُورٌ) و دنیا مالی بر له تفاخر قیلغوچینی (الَّذِينَ يَخْلُونُ)

شونداق كشي لرنى كم صارانلق فيلورلر (وَيَأْمُرُونَ النَّاسَ بِالْبُخْلِ) وبيورلر آدم لرنى
 صارانلق فيلورغه (وَمَنْ يَتَوَلَّ) براواعراض قيلسه الله تعالى ورسول الله بيور وغينه بوين صونماسه
 (فَإِنَّ اللَّهَ) شكسر الله تعالى (هُوَ الْغَنِيُّ) هيچ نرسه گه محتاج ابرماس (الْحَمِيدُ) وهيچ نرسه گه اختيارسز
 جميع كمالات برله متصفر (لَقَدْ أَرْسَلْنَا) شكسر يباردك بز (رُسُلَنَا) اوزمزنك رسول لرمزنى
 (بِالْبَيِّنَاتِ) واضع وقوى جهلر برله (وَأَنْزَلْنَا مَعَهُمُ الْكِتَابَ) وانزال فيلدق آنلرغه كتابنى
 حقنى بيان قيلماق اوچون وصوابنى باطلدن تميز اوچون (وَالْمِيزَانَ) وميزاننى انزال
 فيلدق (لِيَقُومَ النَّاسُ بِالْقِسْطِ) خلايق عدالت برله تعامل قيلسون اوچون (وَأَنْزَلْنَا الْحَدِيدَ)
 وانزال فيلدق تيمرنى محى السنة ديهى = اللهنى و آخرتنى كورمديكى حالده دينگه نصرت
 ويرن آدمنى چونكه غيبدك اطاعت ايدن ذات ثوابليراق هم ماقطاوليرافدر (فيه) بولغوچيدر
 اول تيمرده (بِأَسْ شَدِيدٍ) محكم قوت يعنى سلاح حرب وقال مجاهد فيه جنه وسلاح يعنى
 آلة الدفع وآلة الضرب (وَمَنَافِعَ لِلنَّاسِ) وآدم لرگا فائدهلر بالطه وچاقق وچقى كى
 اشبالر (وَلِيَعْلَمَ اللَّهُ) ارسال فيلدق رسلنى وانزال فيلدق كتابنى وميزاننى وهديدنى الله
 تعالى بلدرسون اوچون ملائكه گا (مَنْ يَنْصُرُهُ) كم نصرت بيرر اول الله تعالى نك ديننه
 (وَرُسُلُهُ) واول الله تعالى نك رسولينه (بِالْغَيْبِ) الله تعالى نى و آخرت احوالنى كورميناچه
 قال محى السنة اى قام بنصرة الدين ولم ير الله ولا الآخرة وانما يحمده ويثاب من اطاع بالغيب
 (إِنَّ اللَّهَ قَوِيٌّ) شكسر الله تعالى قويدر هر اشكا (عَزِيزٌ) غالبدر هيچ كمنك نصرتينه محتاج
 ايباسدر و آدم لرنى جهادكا بيوردى اوزلرينه منافع آخرتنى ودنيانى حاصل قيلماقلىرى
 اوچون (وَلَقَدْ أَرْسَلْنَا) شكسر يباردك بز (نُوحًا) نوح پيغمبرنى (وَابْرَاهِيمَ) ابراهيم
 پيغمبرنى (وَجَعَلْنَا) وقيلدق بز (فِي ذُرِّيَّتِهِمَا) نوح برله ابراهيم نك نسلنده (النُّبُوَّةَ)
 پيغمبرلكنى (وَالْكِتَابَ) كتابنى توريت وزبور وانجيل وقرآن كى (فَمِنْهُمْ) بس اول
 انبيا كيلگان امتنك بعضى (مُهْتَدٍ) توغرى يولغه كونگوچى واحكام انبياغه انقياد قيلغوچيدر
 (وَكَثِيرٍ مِنْهُمْ فَاسِقُونَ) وآنلرنك كوى توغرى بولدان خار جلادر (ثُمَّ قَفَّيْنَا عَلَىٰ آثَارِهِمْ)
 موندن صوك آنلرنك يعنى ابراهيم ونوح وبوايكسى نك امتلر ندين آرتلار ندين يباردك
 (بُرُسُلَنَا) اوزمزنك رسوللرمزنى (وَقَفَّيْنَا بِعِيسَى ابْنِ مَرْيَمَ) وآنلرنك آرتلر ندين عيسى
 بن مريمنى يباردك (وَأَتَيْنَاهُ الْإِنجِيلَ) وبيردك اول عيسى گا انجيلنى (وَجَعَلْنَا) وقيلدق بز
 (فِي قُلُوبِ الَّذِينَ اتَّبَعُوهُ) اول عيسى عليه السلام غه تابع بولغان كشير نك كوكل لرنده
 (رَأْفَةً) كوكل نك بيك يومشالقنى (وَرَحْمَةً) بر برسينه شفقتنى (وَرَهْبَانِيَّةً ابْتَدَعُوهَا)
 رهبانيتنى يعنى آشاو واچو وكبونو هم اويلانودين امتناعنى وغلایقدين انقطاعنى اوزلر ندين

اختراع وابداع قیلدیلار (مَا كَتَبْنَاهَا عَلَيْهِمْ) بیورمادق بز اول رهبانیتنی آنلرغه (الْأَبْتِغَاءَ رِضْوَانِ اللَّهِ) مگر بیوردق الله تعالی نك رضاسنی طلب قیلماقنی (فَمَارَعَوْهَا) بس رعایه قیلمادیله آنلر طاعتنی وملتنی (حَقَّ رِعَايَتِهَا) حق رعایه برله افراط وتفریطلر پاك قیللق برله (فَاتَيْنَا الَّذِينَ آمَنُوا مِنْهُمْ) بس بیردك آنلردن ایمان کیلتورگان کیشیلرگه (أَجْرَهُمْ) آنلرنك اجر لرینی (وَكَثِيرٌ مِنْهُمْ) وآنلردن کوبلری (فَأَسْقُونَ) پیغمبرگه اتباع دن خارجلردر (يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا) ای انبیاء متقدم گه ایمان کیلتورگان کیشیلر (اتَّقُوا اللَّهَ) صافلانوگز الله تعالی امرینه مخالفتدین (وَأْمِنُوا) ایمان کیلتورگوز (بِرَسُولِهِ) اول الله تعالی نك رسولینه یعنی محمد صلی الله علیه وسلم گه (يُؤْتِكُمْ) بیورور الله تعالی سزگه (كَفَلِينَ مِنْ رَحْمَتِهِ) ایکی اولوشنی اوزینك رحمتندین (وَيَجْعَلْ لَكُمْ) وقیلور سزگه (نُورًا) نورنی (تَمْشُونَ بِهِ) یوررسز اول نور برلان محی السنة دیدی = قرآن دین مر نور ایدکی ابن عباسدین روایت ایدلور مجاهدنك دیدکینه کوره نور دین مراد هدر و بیان اولوب معناسی الله تعالی سزله دینك آجیق یول حاضر لیوب اول یول ایله کونلر سز دیمکد (وَيَغْفِرْ لَكُمْ) ویا لبقار الله تعالی سزگه گناهکزی (وَاللَّهُ غَفُورٌ رَحِيمٌ لئلا يعلم اهل الكتاب وبلسون اوچون اهل کتاب (ان لا یقدرون علی شیء من فضل الله) اوزلرینك قاد ایرماسلیکلرنی الله تعالی نك فضلندن هیچ نرسه نی اوزلر نك حاصل قیلماقغه مجاهد دیدی یهودلر ایتور ایدیلر قوللری وایاقلری کینسه تورغان پیغمبر نك بز م آرامزدین ظهور اینمک زمانی یقین کلدی دیو بو پیغمبر عربدین ظهور ایتدکده یهودلر بوکا کفر ایتدیلر صوگره الله تعالی (لئلا يعلم اهل الكتاب) آیتینی انزال ایلدی (وَأَنَّ الْفَضْلَ بِيَدِ اللَّهِ) فض یعنی نبوت و علم و هدایت و آن دین غیری خیرات الله تعالی ایرکنکدر (يُؤْتِيهِ مَنْ يَشَاءُ) بیورور اول فضلنی هر کم گه نلهسه (وَاللَّهُ ذُو الْفَضْلِ الْعَظِيمِ) والله تعالی فضل عظیم صاحبی

مجادله بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

(قَدْ سَمِعَ اللَّهُ) شکسز ایشتهدر الله تعالی (قَوْلَ الَّتِي) شول خاتون نك سوزنی (تُجَادِلُ) سنك برله فایته فایته سوز ایتوشه در (فِي زَوْجِهَا) ایری نك حقنك (وَتَشْتَكِي إِلَى اللَّهِ) واوزینك ضرورتنی وهاجتنی اظهار ایتهدر اول خاتون الله تعالی غه ثعلبه نك قزی بو اوس ابن صامت نك خاتونی ایردی و بیک صولو وخوش روی ایردی اوس نك خاتون لرینی رغبتی وحرصی کوب ایردی بر کون خاتونینه یاقلتی قصد ایتدی خاتونی ابا قیلدی ابر ایتدی انت علی کظهر امی و صوگره اوکندی و اهل جاهلیت ظهارنی طلاق حساب قیلور ایردیلهر و خاتونینه ایتدی بنم ایرم اوس بن صامندر یاش وقتدهه بایلقم وقرنداشلر

بار وقتده بنی نکاهلنمش ایدی مالمنی آشادقدین ویاشلکمنی بترددکدین صوڭ هم
 فرداش ارونلرم نارالدقدین صوڭ بگا ظهار قیلدی هم بو اشینه اوزبده اوکندی
 بوندین صوڭ ایکنزنگ آرازی جیماق ممکن اولورمی رسول الله صلی الله علیه وسلم
 ایتدی آکا حرام بولدک حوله ایتدی یارسول الله سکا قرآنی ایندران الله طلاقنی ذکر
 ایتدی اوس ایسه بالامنک آتاسی وبنم ایچون آدملرنک سوکلیراکیدر بوکا قارشو
 رسول الله سن اوسه حرام اولدک دیدی صوڭره حوله دیدی = یالغزلقمیدین وفقیرلکمیدین
 اللهغه شکایت ایده رم آنکله بنم صحبتیم کوب اولدی وبو اچم آناردین کوب
 بالانوغردی صوڭره رسول ایتدی = سنک آکا حراملقنک دین باشقه نرسه نی بلمیمن
 وسنک حقکده الله طرفندین هیچ نرسه ایله امر ایدلمدم بو سوزدین صوڭده حوله سکوت
 اینمای رسولگه مراجعت ایتدی رسول ینه سن آکا حرام اولدک دیدکده قچقروب
 بیاردی هم شول سوزلری سویلیدی = فقیرلکمیدن وهالمنک قاتیلقدن اللهغه شکایت
 ایدرم بنم ایچون یاش صبیله واردر اگر آنلری اوسه ویرسام ضایع اولورلر اگر
 کندم تریبه ایتسام آچ اولورلر صوڭره باشینی کوکگه کوتاروب شویله مناجات قیلدی =
 یا الله بن سکا حالمدین شکایت ایدرم پیغمبرگه بر حکم ایندر وشول مجلسده آیت
 نازل بولدی رسول الله ایتدی ایرکنی چاقریغیل بس آنلرغه بو آیتنی اوقدی (وَاللّٰهُ
 يَسْمَعُ وَاللّٰهُ تَعَالٰى اِشْتَوْر (تَحَاوَرَكُمَا) سِرْنَك سوز قایتارشمافکنزنی (اِنَّ اللّٰهَ سَمِیْعٌ) شکسز
 الله تعالی ایشکوجیدر (بَصِیْرٌ) کورگوجیدر (الَّذِیْنَ یُظَاهِرُوْنَ مِنْكُمْ مِنْ نِسَائِهِمْ) اول
 کشی لر کم خاتون لرنندین ظهار قیلورلر سرنک آراکزدن یعنی خاتون لرینه ایتورلر سن
 مکا آنام نک آرقهسی کوک سن یا قورصاغی یا فرجی یا بو طی کوک سن یا که آندان
 غیرى برله ظهار تحققلانه تورغان سوزنی ایتورلر (مَا هُنَّ) ایماس اول خاتون لری
 (اُمَّهَاتُهُمْ) آنلرنک آنالری (اِنَّ اُمَّهَاتَهُمْ) ایماس آنلرنک آنالری (اِلَّا اللّٰتِیْ) مگر اول خاتون لر
 (وَلَدْنَهُمْ) آنلرنی تودردی اول خاتونلر (وَآنَّهُمْ) شکسز اول ظهار قیلغان کشی لر (لِیَقُولُوْنَ)
 البتة ایتورلر (مُنْكَرًا مِنَ الْقَوْلِ) هیچ شریعتده حسنی معروف توگل سوزنی (وَزُوْرًا)
 ویالغان سوزنی (وَإِنَّ اللّٰهَ لَعَفُوٌّ غَفُوْرٌ) شکسز الله تعالی عفو اینکوچیدر وگناهلرنی
 یارلقاغوجیدر (وَالَّذِیْنَ) شکسز اول کشی لر (یُظَاهِرُوْنَ مِنْ نِسَائِهِمْ) خاتون لرنندین
 مظاهر قیلورلر (ثُمَّ یَعُوْدُوْنَ لِمَا قَالُوْا) مونک صوڭنده فایتورلر الفت که واوکونورلر
 ایتکان سوزلرینه (فَتَحْرِیْرُ رَقَبَةٍ) بس واجیدر آنلرغه بر قول آزاد ایتمک اگر قصد
 وطی فیلسه لر (مَنْ قَبِلَ اَنْ یَّتَمَاسَا) جماع قیلماسدن اول (ذَلِكُمْ) بو کفارت یعنی ظهار

اوچون قول آزاد ایتماک (تَوْعَظُونَ بِهِ) آنک برله بیورلورسز سز (وَاللَّهُ بِمَا تَعْمَلُونَ
 خَبِيرٌ) والله تعالی سز ننگ عملکردن خبرداردر (فَمَنْ لَّمْ يَجِدْ) بس اگر براو تاپماسه قول
 آزاد ایتارگه (فَصِيَامُ شَهْرَيْنِ) بس واجبدر آکا ایکی آی روزه نومتق (مُتَّبَعَيْنِ) هر
 ایکلاسی توتوش (مَنْ قَبْلَ أَنْ يَتَمَاسَا) جماع قیلشماسدن اول (فَمَنْ لَّمْ يَسْتَطِعْ) بس
 اگر براو روزه گه قادر بولماسه مرضی اوچون یا قارتلقی اوچون یا فرط شهوت اوچون
 جماعدن صبرگه قادر بولماسه (فَاطْعَامُ سِتِّينَ مُسْكِينًا) بس واجبدر آکا آلتمش مسکین گه
 طعام بیرمک (ذَلِكَ لَتُؤْمِنُوا بِاللَّهِ وَرَسُولِهِ) و بیوردی بواش لرنی ایمان کیلتورمکلککمز اوچون
 الله تعالی غه ورسول الله غه (وَتِلْكَ حُدُودُ اللَّهِ) و بوموصوف ومرتب کفارت الله تعالی ننگ بیان قیلغان
 چیک لریدر (وَاللَّكَافِرِينَ عَذَابُ آلِيمٍ) منکر لر گه و مکذب لر گه قاتی عذابدر (إِنَّ الَّذِينَ يُحَادُّونَ
 اللَّهَ وَرَسُولَهُ) شکسز اول کشیلر کم مخالفت قیلورلر والله تعالی ورسول الله چیکندین باشقه
 چیک چقارلر (كُتِبُوا) یوز توبان قیلنورلر و هلاک بولنورلر (كَمَا كُتِبَ) نتاک یوز توبان
 بولندی (الَّذِينَ مِنْ قَبْلِهِمْ) آنلردن اولگی لری یعنی امم اولی ده انبیاء ورسول حدودینه مخالف
 حدلر بیان قیلغوچیلر (وَقَدْ أَنْزَلْنَا) و شکسز انزال قیلدق بز (آیَاتِ بَيِّنَاتٍ) واضح و موضع
 آیاتنی بس خدا ورسول حدودینه ایارکز الله ورسول الله حدودندین تجاوز ایدوب علما
 صورتنده جهلانگ حدودینه اتباع ده معذور اولماس سز (وَاللَّكَافِرِينَ) و کافر لر گه در
 (عَذَابٍ مُهِينٍ) خورلقغه نوشرگوچی عذاب (يَوْمَ) قیامت کوننده (يَبْعَثُ اللَّهُ جَمِيعًا)
 قوبارر الله تعالی بار چه سنی (فَيُنَبِّئُهُمْ بِمَا عَمِلُوا) بس خبر بیورر آنلرغه قیلغان عمللرنی
 (أَحْصَاهُ اللَّهُ) الله تعالی ننگ علمی احاطه قیلدی اول عمللرنی (وَنَسُوهُ) و آنلر اونتدیلر
 قیلغان عمل لرنی (وَاللَّهُ عَلَى كُلِّ شَيْءٍ شَهِيدٌ) والله تعالی هر نرسه گه حاضردر هیچ شیء آکا
 مخفی ایرماس (أَلَمْ تَرَ أَنَّ اللَّهَ) کورماس موسز شکسز الله تعالی (يَعْلَمُ مَا فِي السَّمَوَاتِ) بلور
 کورکدر اگی نرسه لرنی (وَمَا فِي الْأَرْضِ) وهم برداگی نرسه لرنی (مَا يَكُونُ) بولماس (مَنْ
 جَوَى ثَلَاثَةَ) اوچ کشینگ بر برینه یا شرون سویلاشما کلکی (الْأَهْوَابِعَهُمْ) مگر اول الله
 تعالی آنلر فاتنده تورنچی کبی آنلرننگ سوزلرنی بلگوچیدر (وَالْأَخْمَسَةَ الْأَهْوَابِعَهُمْ)
 ویوقدر بری برله بری یا شرون سویله شکوچی بش کشی مگر الله تعالی آنلرننگ آلتنچی سی
 منزله سنک آنلر سوزیننی بلور (وَلَا أَذْنِي مِنْ ذَلِكَ) ویوقدر بومذکور عددان کیم بریا
 ایکی کبی (وَلَا أَكْثَرَ) ویوقدر بومذکور کوب (الْأَهْوَابِعَهُمْ) مگر اول الله تعالی آنلر
 برله برگادر جمیع احوالده و احوال لرنی بلور (أَيْنَمَا كَانُوا) هر قاید بولسه لر (ثُمَّ يَنْبِئُهُمْ بِمَا
 عَمِلُوا) موندین صوگ خبر بیورر آنلرغه قیلغان عمللرنندین (يَوْمَ الْقِيَامَةِ) قیامت کوننده

(إِنَّ اللَّهَ بِكُلِّ شَيْءٍ عَلِيمٌ) شكسز الله تعالى هر نرسه نی بلگوچیدر (أَلَمْ تَرَ إِلَى الَّذِينَ نُهُوا)
 کورماسمی سن شول کشیلر نی نهی ایتدیلر (عَنِ النَّجْوَى) مؤمن لر آلدنده یاشرون
 سویله شکدن بو آیت یهودلر و منافقلر حقنده نازل اولدی سویله که بونلر مؤمنلر دین
 باشقه اوز آرارلنده یاشرون سوزلشرلر ایدی هم مؤمنلرنک کوز آللرنک بری بریله کوز
 فسشرلر ایدی بوندین مقصودلری مؤمنلرگه بر بلا کلدکینی اوزلر یکنه بلگان روشده اولوب
 مؤمنلری حسرتلندرمک ایدی هم مؤمنلرده بو حالنی کوروب صوغشقه کیتکان قرداشلرمنک
 اولم خبری یاجینگلو خبری بونلره ایرشکندر دیو حسرتلنورلر ایدی یهودلر و منافقلر
 طرفندین بوندای اشرلر کوب واقع اولوب رسولگه کوب مرتبه لر شکایت ایدلدکدن صوگره
 رسول الله مؤمنلردین باشقه یاشرون سویلشمکدن بونلری منع ایتدی لکن بونلر بو
 اشرلر ندین طیوهادیلر و بوقباحلرنده دوام ایتدیلر صوگره الله تعالی (أَلَمْ تَرَ إِلَى الَّذِينَ رُحِ)
 آیتینی انزال ایلدی (ثُمَّ يَعْوَدُونَ) ونهیدن صوگ فایتورلر (لَمَّا نُهُوا عَنْهُ) آندن طیولغان
 اشرلرینه (وَيَتَنَاجُونَ) و یاشرون بر بری برله سویله شورلر (بِالْأَثْمِ) گناه سوزلر نی
 (وَالْعُدْوَانَ) و مؤمنلر که دوشمانلقنی (وَمَعْصِيَةَ الرَّسُولِ) و پیغمبرگه خلاف قیلماقلقنی
 (وَإِذَا جَاؤُكَ) و سکا کیلگان وقتلرنده (حَيَّوْكَ) تحیه قیلورلر سکا (بِمَا لَمْ يُحَيِّكَ بِهِ اللَّهُ)
 خدای تعالی آنک برله تحیه قیلماغان سوز برله سویله که یهودلر رسوله کیلوب السلام علیکم
 دیه چک بره (السَّامَ عَلَيْكُمْ) دیورلر ایدی هم رسوله سلام ویره لر دیو توهم ایدار ایدی
 (سَام) اولوم معنا سنده اولوب (السَّامَ عَلَيْكُمْ) اولوم سکا اولسون دیمکدر (وَيَقُولُونَ فِي
 أَنْفُسِهِمْ) و ایتورلر اوز آرارلنده (لَوْلَا يَعِدُ بِنَا اللَّهُ) عذاب قیلساچی الله تعالی (بِمَا نَقُولُ)
 بز ایتکان سوز سبیلی بزنی یعنی اگر پیغمبر بولسه ایردی بو اشمز اوچون الله تعالی بزنی
 عذاب قیلور ایردی (حَسَبَهُمْ جَهَنَّمَ) بیتار آنلرغه جهنم (يَصَلُّونَهَا) اول جهنمگه کروب
 فانیقلر تارنورلر (فَبَسَّسَ الْمَصِيرُ) بس نی عجب یمان باراچق یردر اول جهنم (يَا أَيُّهَا
 الَّذِينَ آمَنُوا) ای ایمان کیلتورگان کشیلر (إِذَا تَنَاجَيْتُمْ) اگر سویله شسا کز سر (فَلَا
 تَتَنَاجَوْا) بس سویله شسا کز (بِالْأَثْمِ) گناه سوزنی (وَالْعُدْوَانَ) مسلمانغه دشمانلق سوزنی
 (وَمَعْصِيَةَ الرَّسُولِ) پیغمبرگه معصیت و مخالفت سوزنی (وَتَنَاجَوْا) سویله شوکز (بِالْبُرِّ)
 بخشیلق سوزنی (وَالْتَفَوَى) کفر و بدعت و معصیتدن سافلانلق سوزنی (وَاتَّقُوا اللَّهَ)
 صافلانتکز الله تعالی نک فهرندن (الَّذِي إِلَيْهِ تُحْشَرُونَ) اول الله تعالی کم قیامتک آکماحشور
 بولور سر (إِنَّمَا النَّجْوَى) شکسز گناه سوزنی سویله شمک (مِنَ الشَّيْطَانِ) شیطاندن در
 (لِيَحْزَنَ الَّذِينَ آمَنُوا) مؤمنلر نی حزن گاه صالماق اوچون (وَلَيْسَ بِضَارٍّ هُمْ شَيْئًا) ایماسدر

اول شیطان آنرا غه ضرر نیکور گوچی (الَّا بِإِذْنِ اللَّهِ) مگر الله تعالی نله مملکی برله (وَعَلَى
 اللَّهُ فَلْيَتَوَكَّلْ) بس الله تعالی گه توکل قیلسون (الْمُؤْمِنُونَ) مؤمنلر ابن عمر نکر وایتله بحی السنه
 رسول الله دین شول حدیثی اخراج ایلمشدر = اوچ بولدش اولسا کز اولسا کز فقط ایک کز اوچوچینک
 اذندن باشقه یا شر و ن سوزلش کز چونکه بویله ایتمه ککز اوچوچی کزنی حسرتیه دوشور
 (يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا) ای مؤمنلر (إِذَا قِيلَ لَكُمْ) اگر ایتلسه سزگه (تَفَسَّحُوا) کیکلیک
 قیلکز (فِي الْمَجَالِسِ) مجلسلرده یعنی کیکایب اورون بیر و کز دیب ایتولسه (فَافْسَحُوا)
 بس کیکلیک قیلکز (يَفْسَحِ اللَّهُ لَكُمْ) خدای تعالی کیک قیلور سزگه جنتده (وَإِذَا قِيلَ)
 اگر ایتولسه (انْشُرُوا) تور و کز نمازغه یا جهادکا یا آندین غیری خیر اشکه (فَانْشُرُوا)
 بس تور کز (يَرْفَعِ اللَّهُ الَّذِينَ آمَنُوا مِنْكُمْ) کوتار الله تعالی مؤمنلرنی سزدن بولغوچی
 (وَالَّذِينَ أُوتُوا الْعِلْمَ) وکونار علمک بیرولگان کشیلرنی خصوصا (دَرَجَاتٍ) کوب
 درجه لر گه حسن ایتدی = ابن مسعود رضی الله عنه بو آیتی اوقودیده سوکره دیدی ای
 آدملر بو آیتی یحشی آکلا کز هم علمه رغبت ایدکز چونکه الله تعالی مؤمن عالمی مؤمن
 جاهلن کوب درجه لر کوتار من دیو بیوردی (وَاللَّهُ بِمَا تَعْمَلُونَ خَبِيرٌ) والله تعالی سزنگ
 عملکزدین خبر داردر (يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا) ای مؤمنلر (إِذَا نَاجَيْتُمُ الرَّسُولَ) اگر
 سوبله سسا کز رسول برله (فَقَدِّمُوا بَيْنَ يَدَيْ نَجْوَيْكُمْ) بس سوبله مسدن الگهری
 بیر و کز (صَدَقَةٌ) صدقه نی ابن عباس ایتدی = آدملر رسولدین کوب مسئله صوراب حتی
 رسولنی مشقتکه صالدیلر سوکره الله تعالی پیغمبرینی بو مشقتدین چیغارق ایچون
 سوزلرندین مقدم صدقه ویرمکلر امر ایتدی مجاهد دیدی = آدملر صدقه ویرمینچه پیغمبرله
 سوبله شمکدین منع ایدلر کدین سوکره حضرت علی گه باشقه پیغمبرله هیچ کم سوبله شمدی
 حضرت علی ایسه بر دینار صدقه ویروب سوبله شمدی بوندین صوگ بو آیتنگ حکمی
 منسوخ اولوب صدقه سز سوبله شمگه ده اذن ویرلدی هم حضرت علی قرآنده اولان آیت
 مناجاتله میندن الکده و میندن سوکره مینکا باشقه هیچ عمل ایدوچی اولمادی دیهرک
 تفاخر ایدار اولدی (ذَلِكَ خَيْرٌ لَّكُمْ) بو تقدیم صدقه سزگه خیر دور (وَاطْهَرُ) سزنی
 پاکلا گوچیدر (فَإِنْ لَمْ تَجِدُوا) اگر تاباسا کز صدقه بیورور نرسه (فَإِنَّ اللَّهَ غَفُورٌ رَحِيمٌ)
 بس الله تعالی سزنی یارلقا گوچی در رحمتی شاملدر (عَاشَفَقْتُمْ) ایبارلی بولودان
 قورقکزمی (أَنْ تُقَدِّمُوا بَيْنَ يَدَيْ نَجْوَيْكُمْ صَدَقَاتٍ) سوبله شمکزدن اول صدقه بیرمک
 سبیلی (فَإِذْ لَمْ تَفْعَلُوا) اگر قیلماسا کز بو صدقه بیرما کنی (وَتَابَ اللَّهُ عَلَيْكُمْ) و تجاوز قیلدی

خدای تعالی سزدن یارلی بولودن فورماقلقکرنی (فَاقِمْوا الصَّلَاةَ) بس افامت فیلوکرن
 مفروض نمازلرنی (وَأْتُوا الزَّكَاةَ) بیروکرن زکوةنی و بو ایکی اشدن نقصانلق فیلماکرن
 (وَأَطِيعُوا اللَّهَ وَرَسُولَهُ) اطاعت فیلوکرن الله تعالی گه و رسول اللهغه جمیع او امرده (وَاللَّهُ
 خَبِيرٌ بِمَا تَعْمَلُونَ) الله تعالی خبر دارد. سزنگ عملکرکرن دین (أَلَمْ تَرَ) ایا کورماسهوسن ای
 محمد (إِلَى الدِّينِ) شول کشیلرنی (تَوَلَّوْا) دوست بولدیلر (قَوْمًا غَضَبَ اللَّهُ عَلَيْهِمْ) الله
 تعالی آنلرغه غضب قیلغان خلق غه بو آیت یهودلره دوستلاشوب مؤمنلرنگ سرلرینی
 آنلرغه فاش ایدان منافقنر حقنده نازل اولدی (مَاهُمْ) ایماس اول کشیلر (مَنْكُم)
 سزنگ جملر کزدین. یعنی سزنگ کبی مؤمن ایماسلر (وَلَا مَنَّهُمْ) وایماسلر آنلر اول
 مغضوب علیهم قومدن بلکه ایکی آراده مذنب (وَيَحْلِفُونَ عَلَى الْكُذْبِ) آنط ایتارلر
 بالغاننی (وَهُمْ يَعْلَمُونَ) اوزلری بلورلر بالغان ایکنن روایت ایدلدیکه رسول الله منافق
 اولان عبدالله بن نبئلر گه دیمشدر = نه ایچون اوزک وایبداشلرک بنی سوگاسز عبدالله
 بنم سوکدکم بوقدر دهرک الله ایله بیمن ایندی سوکره الله تعالی شول آیتی ایندردی
 (أَعَدَّ اللَّهُ لَهُمْ) حاضرلدی آنلرغه الله تعالی (عَذَابًا شَدِيدًا) قاتی عذابنی (أَنَّهُمْ سَاءَ مَا كَانُوا
 يَعْمَلُونَ) شکسز آنلرنگ عمللری بیکنر (اتَّخَذُوا آيْمَانَهُمْ) توندیلر آنلر آنطلرینی
 (جُنَّةً) اوزلرینه قالقان اول بالغان آنط برله جانلرنی وقایه قیلدیلر (فَصَدُّوا) بس منع
 ایتدیلر (عَنْ سَبِيلِ اللَّهِ) الله تعالی یولندن یعنی ایمان کیلتورمکدن وقرآن برله عمل
 فیلماقدن خلایقنی منع ایتدیلر (فَلَهُمْ عَذَابٌ مُهِينٌ) بس آنلرغه در خورلقغه توشورگوچی
 عذاب (لَنْ تُغْنِيَ عَنْهُمْ) آنلرغه فائده بیروب آنلرنی قوتقارماس البتة (أَمْوَالُهُمْ) آنلرنگ
 ماللری (وَلَا أَوْلَادُهُمْ) وبالالری (مَنْ اللَّهُ شَيْئًا) الله تعالی ننگ عذابندن هیچ نرسهنی
 (أُولَئِكَ أَصْحَابُ النَّارِ) ومولر اوت ایالریدر (هُمْ فِيهَا خَالِدُونَ) آنلر اول اوتنده منگگو
 فالغوچیلردر (يَوْمَ يَبْعَثُهُمُ اللَّهُ جَمِيعًا) قیامت کونده قوبارور الله تعالی آنلرنگ بارنی
 (فَيَحْلِفُونَ لَهُ) بس آنط ایتارلر الله تعالی گه بز مؤمن دیب (كَمَا يَحْلِفُونَ لَكُمْ) سزگه
 آنط ایتکان کبی (وَيَحْسَبُونَ) وکمان ایتارلر آنلر (أَنَّهُمْ عَلَى شَيْءٍ) اوزلرینک بالغان
 ایمانلرنی بر فائدهلی شیء دیب (أَلَا أَنَّهُمْ هُمُ الْكَافِرُونَ) آکلا آنلردر چن بالغانچیلار
 (اسْتَحْوَذَ عَلَيْهِمُ) مستولی بولدی آنلرغه (الشَّيْطَانُ) شیطان علیه اللعنة (فَأَنسَاهُمْ)
 بس اونوتدردی اول شیطان آنلرغه (ذَمَّرَ اللَّهُ) الله تعالی یادنی (أُولَئِكَ) بولار (حزبُ
 الشَّيْطَانِ) شیطان لشکریدر وشیطان تابعلریدر (الآنَ حِزْبَ الشَّيْطَانِ) آکلا شکسز
 شیطان وتابعلری (هُمُ الْخَاسِرُونَ) آنلردر چن اوزلرینه زیان ایتکان کشیلر (إِنَّ الدِّينَ)

شکسز اول کشیلر (يُحَادِثُونَ اللَّهَ وَرَسُولَهُ) خلاف فیلور لر الله تعالی گه ورسول اللهغه (أُولَئِكَ فِي الْأَذَلِّينَ) مونلر خور حقیر لر جمله سندن (كَتَبَ اللَّهُ) تقدیر و قضا قیلدی الله تعالی (لَا غَلْبَانَ أَنَا) البته غالب بولور من من (وَرُسُلِي) ومنم رسول لریم قال الزجاج غلبه الرسل اما بالحرب او بالحجة (إِنَّ اللَّهَ قَوِيٌّ) شکسز الله تعالی قویدر (عَزِيزٌ) غالب در وبی شبیه در (لَا تَجِدُ قَوْمًا) ناپهاس سز جماعتنی (يُؤْمِنُونَ بِاللَّهِ وَالْيَوْمِ الْآخِرِ) ایمان کیلنور لر اول جماعت الله تعالی غه و قیامت کوننه (يُؤَادُونَ) دوست قیلغوچی (مَنْ حَادَّ اللَّهَ وَرَسُولَهُ) الله تعالی ننگ رسولینه مخالفت قیلغان کشیلر گه (وَلَوْ كَانُوا آبَاءَهُمْ) اگر بولسه لرده اول الله تعالی گه ورسول اللهغه مخالفت قیلغان کشیلر اول مؤمنلر ننگ آتالری (أَوْ أَبْنَاءَهُمْ) یا اولغلنلری (أَوْ إِخْوَانَهُمْ) یا بر توغان فرنداشلری (أَوْ عَشِيرَتَهُمْ) یا که آنلر ننگ فرنداش اولر وغلاری (أُولَئِكَ) بوالله تعالی گه ورسول اللهغه مخالفت قیلغان کشیلر نی دوست توتمغان جماعت (كَتَبَ فِي قُلُوبِهِمْ) اثبات قیلدی الله تعالی آنلر ننگ کوکل لرننگ (الْإِيمَانَ) ایماننی (وَأَيَّدَهُمْ) آنلر نی قوتلاندردی (بِرُوحٍ مِنْهُ) اول الله تعالی دن بولغان رحمت برله وقال الربیع یعنی بالقرآن و حجه (وَيُدْخِلُهُمْ) کرتور آنلر نی (جَنَّاتٍ) بوستان لرغه (تَجْرِي مِنْ تَحْتِهَا) آغار اول بوستانلرداغی آغارلار ننگ آستندین (الْأَنْهَارُ) یلغه لر (خَالِدِينَ فِيهَا) منکگو بولور لر آنلر اول بوستانلارده (رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمْ) راضی در الله تعالی آنلر دان (وَرَضُوا عَنْهُ) وراضی بولدیلر آنلر اول الله تبارک و تعالی دن (أُولَئِكَ) بو جماعت (حِزْبُ اللَّهِ) الله تعالی ننگ لشکریدر آنلر سبیلی دیننه نصرت بیرور (إِلَّا أَنْ حِزْبَ اللَّهِ) بلکل الله تعالی ننگ لشکر ی والله تعالی ننگ حکمنه تابع بولغانلر (هُمْ الْمُفْلِحُونَ) آنلر در چن قوتولغوچیلر

حشر ﴿بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ﴾

(سَبَّحَ لِلَّهِ) دلالت قیلدی الله تعالی ننگ جمیع نقصاناتدین و مخلوقغه مشابیهتدین منزه بولماقلغنه (مَا فِي السَّمَوَاتِ) کو کلردا گی اشیا لر (وَمَا فِي الْأَرْضِ) ویردا گی اشیا لر (وَهُوَ الْعَزِيزُ) اول الله تعالی بی شبیه وبی نظیر در (الْحَكِيمُ) بلوب اش قیلغوچیدر رسول الله صلی الله علیه وسلم هجرت قیلوب مدینه گه کیلکاچ بنی نضیر برله مصالحه قیلدیلر شرطلاری شول ایردی بنی نضیر برله رسول الله محاربه قیلماسلر واعانت اوچون غیر کفار برله رسول اللهغه محاربه قیلماسلر رسول الله یوم بدرده مشرکلر گه غالب بولغاچ بنی نضیر ایتدیلر الله ایله یمین ایتمز که محمد علیه السلام تورانده صفتینی تابدغمز پیغمبردر آننک علمی هیچ وقت کیرویه قایتارلمز ویوم احدده مؤمنلر گه شکست بولماقنی کوروب

شېھ لاندیلر ورسول اللهغه عداوتنى اظهار قیلدیلر وعهدلرنى صندوردیلر آنلرنىڭ اولوغى
 كعب بن اشرف فرق آنلو يهود برله مكه گا باردیلر قریش برله عهد ایتدیلر رسول
 الله ضررينه بر اتفاده بولماقغه ابوسفیان قریش برله وكعب ابن اشرف فرق يهود برله
 مسجد حرامغه كردیلر وكعبه برله استار كعبه آراسنده بر برندن عهد وميثاق آلدیلر
 كعب يولداشلىرى برله مدینه گه قايتدی وجبرائیل امین رسول اللهغه بنی نضیر برله
 قریشنىڭ عهد وپیمانلرىن خبر بوردى رسول الله كعبنىڭ رضاعى قونداشى محمد بن مسلم
 انصاريگه بيوردى كعبنى اولتورور گه محمد بن مسلم كعبنى حصاردين بر طرفقه تفرج
 پيانهسى برله آلوب چقدى وهم اولتوردى وايرتهسى رسول الله بنی نضیرنىڭ اوستینه
 باردى وآنلر مدینه نىڭ بر طرفنده بر حصارده ايردیلر اول حصارنىڭ اسمى زهره ایدی
 پیغمبر آنلره سز شهردن چىكز دیدى آنلر بوگا قارشو بزم ایچون شهردن چغوغه
 قاراغانده اولوم آرتوغراقدر دیدیلر هم بر برینى صوغشقه دیله شوب اعلان حرب
 قیلدیلر عبد الله ابن ابى آنلرغه یاشرون خبر سالدى حصار كزدن چىماكز اگر مقاتله
 قیلسلر بزم سزنىڭ طرف كزدامز اوزم سزنى تاشلامامز واگر سزلىرى يركزدن يبارسلر
 بزم هم سزنىڭ برله كيتارم سز آنلر قلعه دروازه لرىنى محكم قیلدیلر ورسول اللهغه
 خبر سالدیلر اصحابىكدن اوتوز كشى برله اورتا ير گه كیلگك وبزدن هم اوتوز كشى
 چىسون وسندین سوز ایتشسونلر واگر آنلر سنگ نبوتىكنى تصدیق قیلسلر بارچه مز
 مسلمان بولورمز وآنلرنىڭ قصدى خیانت ایدی ورسول اللهنى آيروب اولتورمكى
 نصد ایتوب ایدیلر رسول الله صلى الله تعالى علیه وسلم بو سوزنى قبول قیلدى آنلر
 بگادن كشى يباردیلر بر مجلسده آلتمش كشى بولسه هر برى بر سوز ایتوب غاوغا
 بولورلر مراد مفهوم بولماس سز هم اوچ كشى بزم اوچ كشى چغایق وسوز ایتشاپك
 واگر اول اوچ كشى سگا ایمان كیلتورسلر بارچه مز ایمان كیتورمز بنی نضیردن
 بر خاتوننىڭ قونداشى مؤمنلردن ایدی قرداشینه شفقت اوچون كشى يباردى بنی
 نضیر خیانت قصد قیلغانونى بلردى قونداشى بو خبرنى يولده يتوب رسول اللهغه
 سويلدى ورسول الله يولدن قايتدی وايرتهسى عسکرلر برله كیلوب يكرمى كىچكچه
 آنلرنى محاصره قیلدى الله تعالى آنلرنىڭ كوكلنه قورقو سالدى مصالحه طالب بولدیلر
 رسول الله آنلردن كوچما كدن غيرى اشنى قبول قیلمادى آنلر كوچما كنى قبول ایتوب
 صلح ایتدیلر مدینه دن بعضى شامغه وبعضى اذرعات دیگان ير گه وبعضیلر ارچا
 دیگان ير گه كوچوب كیتدی مگر ابو الحقیق دخی ابن اعطب اوزلرىنىڭ جماعتلىرى برله

خبیر گه کیندیلر (هُوَ الَّذِي) واول الله تبارك و تعالی در (أَخْرَجَ الَّذِينَ كَفَرُوا) چغاردی
 کافرلرنی (مَنْ أَهْلَ الْكِتَابِ) کتاب اهلندن یعنی بنی نصیرنی (مَنْ ديارهم) اوزلرینک
 یثربینگی یورطلرندن ابن اسحاق دیدی = بنو نصیرنک یرلرندین کوچه سی پیغمبرنک
 احد صوغشندین قایتدیقی وقتده اولوب قریظه نك فتح ایدلمه سی یوم احزابده ایدی بو
 ایکی واقعه نك بیننده ایکی سنه اوندی بونلر جزیره عمر بدن کوچرلمش اهل کتابنک اوللریدر
 صوگفیلر بنی حضرت عمر خبیردین شامغه کوچرمشدر (لَاوَلِ الْحَشْرِ) اول کوچوب تارالغانلر
 کانوا اول من اجلی من اهل الكتاب من جزيرة العرب ثم اجلی آخرهم عمر بن الخطاب
 رضی الله عنه من خبیر الی الشام (مَا ظَنَنْتُمْ) گمان ایتمادکز سز ای مؤمنلر (أَنْ يَخْرُجُوا)
 آنلرنک یثربیدن چمقالغنی کانوا اهل عزة و منعة و کانوا اهل حصون و عقار و نخل کثیر
 (وَوَظَّنُوا) گمان ایندیلر آنلر «یعنی بنی النصیر» (أَنَّهُمْ مَانَعَتْهُمْ حُصُونَهُمْ) شکسز آنلرنی
 صافلاغوچیدر فلعهلری (مَنْ اللَّهُ) الله تعالی نك قهرندن (فَاتَاهُمُ اللَّهُ) بس کیلدی آنلرغا
 الله تعالی نك عذاب (مَنْ حَيْثُ لَمْ يَحْتَسِبُوا) گمان ایتمگان یرلرندین کانوا لا یظنون
 الجلاء لقوة و ثوقهم لحصونهم و منعتهم (وَقَدَفَ) صادی الله تعالی (فِي قُلُوبِهِمْ) آنلرنک
 کوکلرینه (الرُّعْبَ) قورقونی (يَخْرِبُونَ) خراب قیلورلر (بُيُوتَهُمْ) اویلرنی (بَأَيْدِيهِمْ)
 اوز قوللری برله (وَأَيْدِي الْمُؤْمِنِينَ) مؤمنلرنک قوللری برله (فَاعْتَبِرُوا) بس عبرتله نکر
 (يَا أُولِي الْأَبْصَارِ) ای فهم و بصیرت ایاسی بولغانلر فال البیضاوی فلا تعتنر وا ولا تعتمدر
 علی غیر الله (وَلَوْلَا أَنْ كَتَبَ اللَّهُ عَلَيْهِمْ) وا گر تقدیر قیلماسه ایدی الله تعالی آنلرغه (الْجَلَاءَ)
 وطلرندین چغوب کیتما کنی (لَعَذَابُهُمْ) البته عذاب قیلور ایدی الله تعالی آنلرنی اولتورمه
 واسیر قیلماق برله (فِي الدُّنْيَا) دنیاده (وَلَهُمْ فِي الْآخِرَةِ) وباردر آخرتک آنلرغه (عَذَابُ النَّارِ)
 اوت عذاب (ذَلِكَ) آنلرغه بو کوچمک لک و عذاب بولماقلیق (بِأَنَّهُمْ شَاقُّوا اللَّهَ وَرَسُولَهُ)
 شکسز الله تعالی غه ورسول اللهغه مخالفت قیلماقللری اوچون در (وَمَنْ يُشَاقَّ اللَّهَ) و
 کشی مخالفت قیلسه الله تعالی گه (فَإِنَّ اللَّهَ شَدِيدُ الْعِقَابِ) شکسز الله تعالی نك عذابی و عقار
 قایتدر رسول نبونصیر اوستینه واروب آنلر کر پیچلرینه بیکله ندک لرنده رسول آنلر نك
 خرما یغاچلرینی کیسمک ویاندرمقله امر ایندی صوکره نبونصیر اصحابنک بو اشلرینی
 کوردکلرنک بیک قایغرشوب دیدیلر = ای محمد سن اوزکنی اصلاح ایدوچی دیه گمان ایلمه
 بویله خرماقللری یافمق وکیسمک اصلاحدنی هم الله طرفندین ایندرلدی دیه گمان ایتمک
 قرآنده بویله فسادنی تابدکنی بوندین صوگ اصحاب آراسینه اختلاف دوشدی بعضلر
 بونرسهلر الله نك بزگه ویردیکی غنیمتدر نه ایچون بز بونلری کیسه مز دیدیلر و بعضلر

بز بونلری کیسه مز چونکه بونکله بز دوشمانلرنک آچولرینی کیتوره مز دیدیلر صوگوره
 کله چک آیت نازل اولوب کیسودن نپی ایدان آدمی تصدیق ایتدی وکیسکان
 آدمگه گناه یوفلغینی بیان قیلدی (مَا قَطَعْتُمْ) کیسمادگز ای مؤمنلر (مَنْ لَيْتَهُ) هیچ
 خرما آغاچنی ابن عباسدن روایت ایدلدیکه لینه دین مراد (عجوة) دینلن
 خرما یغاچینه باشقه خرما یغاچدر مجاهله عطیه ننگ دیدکینه کوره لینه دین مراد
 هر تورلی خرما آغاچدر اما سفیان فارشوسنده بوندین مراد خرما آغاچلرینک
 بخشیسدر (أَوْ تَرَ كُتْمُوهَا) یا قویدگز اول خرما آغاچنی (قَائِمَةٌ عَلَى أَصُولِهَا) اوزینک
 نامرنده (فَبَاذَنْ اللَّهُ) بس هر ایکسی بو اشدن الله تعالی اذنی برلان در (وَلِيُخْزِي
 الْفَاسِقِينَ) وهم فاسق لرنی رسوای قیلدی اوچوندر (وَمَا آفَاءَ اللَّهِ) شول نرسه کم فایتاردی
 آتی الله تعالی (عَلَى رَسُولِهِ) اوزینک رسولینه (مَنْهُمْ) اول بنی نصیردن (فَمَا أَوْجَعْتُمْ عَلَيْهِ)
 بس چاپترمادگز سز ای مؤمنلر اول بنی نصیردن توشکان مالنی تحصیل اوچون (مَنْ خِيَل)
 هیچ آطنی (وَلَا رُكَّاب) هیچ توبه نی وآنلارنک فلعه لری مدینه دن ایکی میل یرده ایردی
 بارچهلری پیاده ایردیلر مگر رسول الله توبه گا یا که ایشک کامندی بنو نصیر یورطلرینی
 وایگنلرینی فالدروب کیتدکلرنده اصحاب بو ایشیانک اوز آرالرنک بولنمسینی رسول الله دن
 صوردیلر لکن الله تعالی بو آیتله مذکور ایشیانک صوغش و مشقتدین باشقه حاصل اولدقنی
 بیان ایدوب اول ایشیانی رسول الله غه ویردی وتلادیکه یره قویمه غه اختیارینه صالیدی صوگوره
 رسول الله بو ماللری مهاجرلر آراسنده تقسیم ایدوب انصار دین فقط اوچ ذاتکه ویردی
 و بو اوچ ذاتکه ویرمسیده آرتق فقیر اولدقلرن دین ناشی اولدی بو اوچ ذات سماک بن
 فرشنه سهل بن ضیف، حارث بن الصمة ایدی (وَلَكِنَّ اللَّهَ) لکن الله تعالی (يُسَلِّطُ رَسُولَهُ)
 مسلط قیلور اوزینک رسول لرنی (عَلَى مَنْ يَشَاءُ) اول الله تعالی اوزی تل گان کشلرینک
 اوستینه (وَاللَّهُ عَلَى كُلِّ شَيْءٍ قَدِيرٌ) والله تعالی هر شیکه قادردر (مَا آفَاءَ اللَّهِ) شول مالکم
 فایتاردی آتی الله تعالی (عَلَى رَسُولِهِ) اوزینک رسولینه (مَنْ أَهْلَ الْقُرَى) قریه لر اهلی
 بولغان ایمان سزلردن قال ابن عباس هی قریظه و نصیر وفدک وغیر وقری غرینه (فَلِلَّهِ) بس
 الله تعالی گه در اول مال (وَلِلرَّسُولِ) پیغمبر علیه السلام گه در (وَلِذِي الْقُرْبَى) ورسول
 الله ننگ اقرار بنه در (وَالْيَتَامَى) یتیم لر گادر (وَالْمَسَاكِينِ) مسکین لر گه در (وَابْنِ السَّبِيلِ)
 مالی اوز فاشنده بولماغان غازیلر گادر و حاجیلار غه در رسول الله ترک وقتده مال غنیمت
 آنک اختیارنده ایدی اوزینک اهلینه مال غنیمتدین بر یللق نفقه لرنینی ویروب صوگوره

فالدقینى نبوشلى اورنینه صرف ایدار ایدی رسول الله اولدکدین صوکره مال غنیمتنک
 مصرفنده اهل اسلام اختلاف ایتدی بعضری رسولدین صوکره مال غنیمت اماملرغه دیدی
 وبعضری صوغشچیلره ویرلور هم نبوشلوسنجه اهل اسلامک کیراک برلرینه توتولور
 دیدی مصرفنک اختلاف ایدلدیکی کبی مال غنیمتی بیشکه بولوده علماً آراسنده یته اختلاف
 ایدلدى بعضری مال غنیمت بیشکه بولنورده بیشدن بری اهلینه ویرلوب فالغانی
 صوغشچیلره ویرلور هم مسلمانلرنک کیراک برلرینه توتولور دیدی اما علما ناک اکثری مال
 غنیمت بیشکه بولنمس بلکه بارچه سینک مصرفی بر اولوب جمیع مسلمانلر ایچون آنده
 حق وارد دیدی (کَيْلَا يَكُونَ دُولَةً) ومال فی عنی رسول اللهغه تفویض فیلدى ومصارف
 معلوم که مصروف فیلدى تا که دوله بولمسون اوچون (بَيْنَ الْأَعْيَاءِ مِنْكُمْ) سز ناک
 بایلار کز آراسنک یعنی بایلری وکوجلی کیشلری اوزلرینه آلوب فقیرلر بوش فالمسون اوچون
 (وَمَا آتَاكُمْ الرَّسُولُ) شول مالنی کم رسول سز که بیرور فیء و غنیمتدن (فَخَذُوهُ) بس
 آلوکز آنی (وَمَا نَهَيْكُمْ عَنْهُ فَانْتَهُوا) وشول نرسه کم آندین رسول الله سزنی نبی ایتدی غنیمت کا
 خیانت کبی و آندین غیرى منیات شرعیه کبی محی السنه دیدی = بو آیت غنیمت ماللری
 حقتده نازل اولوب پیغمبرنک امر ایتدیکی هم نبی ایتدیکی هر شیئی عاملر (وَاتَّقُوا اللَّهَ)
 صافلانکز الله تعالی ناک امرینه خلاف فیلماقدن (ان الله شديد العقاب) شکسز الله تعالی
 فاتى عذاب ایاسیدر (للفقراء) فقیرلر که در فیء مالی (المهاجرین الذین اخرجوا من ديارهم)
 هجرت قیلغو چیلرغه شونداق کم چغارلدى آنلر دارلرندین (وَأَمْوَالِهِمْ) ماللرندین مکه کافرلری
 اول مهاجرلرنی اخراج قیلدیلمر وماللرنی آلدیلر (يَبْتَغُونَ) طلب قیلورلر اول مهاجرلر (فَضْلاً
 مِنَ اللَّهِ) الله تعالی دن رزقنی (وَرِضْوَانًا) والله تعالی ناک رضاسنی (وَيَنْصُرُونَ اللَّهَ) نصرت
 بیرلر الله تعالی ناک دینینه (وَرَسُولَهُ) والله تعالی ناک رسولینه (أُولَئِكَ) بوجماعتلر (هُمْ الصَّادِقُونَ)
 ایمانلرنک چن راست کیشیلردر (وَالَّذِينَ) شونداق کیشیلر که در فیء مالی (تَبَوُّوا الدَّارَ)
 مهیا قیلدیلمر وملازم بولدیلر هجرتکه و آنلردن مراد انصاردر (وَالْإِيمَانَ) اختیار قیلدیلمر
 ایماننی (مَنْ قَبْلَهُمْ) اول مهاجرلر که کیلماسدن اول (يُحِبُّونَ) سویارلر آنلر (مَنْ هَاجَرَ إِلَيْهِمْ)
 آنلرغه هجرت قیلغان کشینى (وَلَا يَجِدُونَ) وتاپماسلر آنلر (فِي صُدُورِهِمْ) کوکره کلرنک
 (حَاجَةً) غیظ وحسدنی (مِمَّا أُوتُوا) آنلرغه بیرلمدی مهاجرلر که بیرولگان ماللر سببلی
 شویله که رسول الله صبرنک ماللرینی مهاجرلر آراسنده تقسیم ایدره ک انصاره هیچ
 نرسه ویرمدی ایسه ده انصارنک بواشکه هیچ کیفلری کیتمه دی شویله که انصار مهاجرلره
 یورطلارینی وماللرینی بولوب ویردیلمر (وَيُؤْتُونَ عَلَىٰ أَنْفُسِهِمْ) اختیار ایدرلر

میاجرلرنی اوزلرینه (وَلَوْ كَانَ بِهِمْ خَصَاصَةٌ) اگر بولسهده آنلرده آچلق و حاجت وذلك
 انهم قاسموهم ديارهم واموالهم (وَمَنْ يُوقِ) براو صافلانولسه (شَحَّ نَفْسَهُ) نفسينگ
 قاتيلغندن و نفسينه قاتيلق مقتضاسندن خلاف قيلسه (فَأُولَئِكَ هُمُ الْمُفْلِحُونَ) بو جماعت
 بن قتلوغوچيلردر روايت ايدلديکه بر آدم عبدالله بن مسعوده كيلوب بن حاضر هلاک
 اولماقدين قور قارم ديدى عبدالله بن مسعود نه سبيلی قور قارسن ديدى بوکا قارشو
 مذکور آدم الله تعالى (ومن يوق شح نفسه فاولئك هم المفلحون) ديو خبر ويردى بن
 ايسه شحيح من قولدين هيچ نرسهنگ چماقينه راضى دگلم ديدى صوگره عبدالله بن
 مسعود ايتدى بو ايتدکک شى فرآنده ذکر ايدلمش شح دگلدر شح ايسه فرداشنگ
 مالينى ظلما آلماقکدر لکن ايتدکک شى بخيل اولوب بو بخله بيک مذموم شيدر
 ابن عمر رضی الله عنه شويله ذکر ايتدى شح ايرنگ اوز مالنى منع ايتمه سندن عبارت
 اولمايوب بلکه غيرنگ قولنده اولغان شيگه طمع ايتمه سندن عبارتدر سعيد بن جبیر
 شح حرامنى آلمقدن و زکوةنى منع ايتمکدن عبارتدر ديدى محى السنة جابر بن عبداللهنگ
 روايتيله رسول الله دين شويله استخراج ايتدى رسول الله ديدى = ظلمدن صافلانگز آننگ
 اچون ظلم قيامت کونينگ قرانغولقيدر هم شحدينده صافلانگز آننگ اچون شح سزدن
 مقدمگى امتلريده هلاک ايتدى قانلرينگ توگلمسینه وهراملرى حلالگه صايه لرینه سبب
 اولدى محى السنه دغى ابوهريره دين استخراج ايتدى رسول الله ديدى الله يولنگ حاصل اولان
 نوزانله جهنم توتونى بر آدمنگ اچنده جيولماس هم شح ايله اولان ايمان بر ايرنگ قلبنده جيولماس
 (وَالَّذِينَ جَاءُوا مِنْ بَعْدِهِمْ) مال فى اول مؤمن كشيلىرگه در كلديلىر آنلر مهاجردين وانصاردين
 صوگ الى يوم القيامة محى السنة ديدى = عمر بن الخطاب (ما افاء الله على رسول من اهل القرى)
 ايتندين (والذين جاءوا من بعدهم) آيتينه قدر اوقوب صوگره ديدى بو آيت بار مسلماننى
 عاملار يير يوزنده نه قدر اهل اسلام اولسه بار چه سينگ بو غنيمتهده حق واردر (يَقُولُونَ)
 ايتورلر آنلر (رَبَّنَا اهْقَرْنَا) اى بزنگ ربمى يارلقاغيل بزنى (وَلَا خَوَانَنَا الَّذِينَ سَبَقُونَا
 بِالْإِيمَانِ) و بزى اول ايمان برله اونگان قرندا شلرمزنى (وَلَا جَعَلْ) قبله (فِي قُلُوبِنَا) بزنگ
 كوگلمزده (غَلًّا) حسد و آچونى (لِلَّذِينَ آمَنُوا) مؤمنلرگه (رَبَّنَا إِنَّكَ رَوْفٌ رَحِيمٌ) شكسز سننگ
 رافت و رحمتنگ كامل و شامالدر (الْم تَر) كورما سموسن (الى الَّذِينَ نَافَقُوا) منافقلىرى
 (يَقُولُونَ) ايتورلر (لَا خَوَانَهُمُ الَّذِينَ كَفَرُوا) كافر بولغان قرندا شلرينه (مَنْ أَهْلُ الْكِتَابِ)
 كتاب اهلندن بولغوچى * اهل كتابدن مراد بنو قريظه ايلان بنو نضيردر منافقلىرىنگ
 بونلره اخوان اولمى آنلر كى ايمانسز اولدقلىرى جهنمدر (لَنْ أُخْرَجْتُمْ) اگر
 چقارلسه كز سز يثربيدن (لَنْ نُخْرَجَنَّ مَعَكُمْ) البته چقارمى بز سزنگ برله (وَلَا نُطِيعُ

فِيكُمْ) اطاعت قيلمه بزرگه مخالفتده (أَحَدًا أَبَدًا) هیچ کنگه مگگو (وَأَنْ قُوتِلْتُمْ) ا گر مقاتله قيلمه گز سز (لَنْ نُنْصِرَنَّكُمْ) البته نصرت بير ورمز سزگه (وَاللَّهُ يَشْهَدُ) الله تعالى شاهددر (انهم) شکسز اول منافقذر (لِكَاذِبُونَ) البته يالغا چيلدر (لَمَنْ أُخْرَجُوا) ا گر چغار ولسه اول کافرذر (لَا يَخْرُجُونَ مَعَهُمْ) چقماسلر اول منافقذر آنلر برله (وَلَمَنْ قُوتِلُوا) و ا گر مقاتله قيلمسه لر اول کافرذر (لَا يَنْصُرُونَهُمْ) نصرت بيرمسلر اول منافقذر آنلر غه (وَلَمَنْ نَصَرُوهُمْ) و ا گر نصرت بيرسه لر ايردي اول منافقذر اول کافرذر گه (لِيُوَلِّنَ الْأَدْبَارَ) البته آرقالرنی بير و ب قچارلر ايردي (ثُمَّ لَيَنْصُرُونَ) و موندین صوگه هیچ منصور بولماسلر ايردي (لَا تَنْتُمْ) البته سزای مؤمنلر (أَشَدُّ رَهْبَةً) فاترافسز قور قما فده (فِي صُدُورِهِمْ) اول منافقذر و کافرلرنک کوکلرنده (مَنْ اللَّهُ) الله تعالى دن يعنى خدای تعالى دن بيگراک سزدن قورقالر (ذَلِكَ) بو الله تعالى دن بيگراک سزدن قورقولری (بَانَهُمْ قَوْمٌ لَا يَفْقَهُونَ) شکسز آنلر فهمه می تورغان قوم بولغانقلری اوچوندر فانهم لايعرفون عظمة الله حتى يحشونه حق خشيته ويفهمون انه الحقيق بان يخشى (لَا يُقَاتِلُونَكُمْ) مقاتله قيلماسلر اول اهل کتاب سزگه (جَمِيعًا) مجتمع بولوب (الآ فِي قُرَى مُحَصَّنَةٍ) مگر قلعه لری بار قريه لرده مقاتله قیلورلر (أَوْ مِنْ وَرَاءِ جُدُرٍ) يا ديوارلر آرتندین مقاتله قیلورلر قورقولری غلبه سی اوچون (بَأْسُهُمْ بَيْنَهُمْ) آنلرنک اوز آرارلنده مقاتله و محاربه لری (شَدِيدٌ) محکمدر و آنلر قوت و شجاعت ايا لریدر هم اش الله نك خبر و بوردکنچه واقع اولدی چونکه ایمانسزلر یورط و بیلرندین چقارلیدیله اما منافقذر آنلر ایلر چقما دیلر هم اهل اسلام ایمانسزلرله محاربه ایتدیله منافقذر اول وقتده ده آنلره یاردم و بیرمدیلر بو آیتده نبوتنک درستلکینه و قرآننک معجزلکینه دلیل واردر چونکه آنلر الله نك الوغلقینی بلیلر تاینکه بلسه لر ایدی الله نك قورقوغه لایق ایدکینی آکلارلر وچن قورقو ایلر الله دن قورقلر ایدی بو ایسه آنلرنک ضعیفکندن و جیگللکندن دگلدر بلکه الله نك قبلرینه قورقو صالدفندیندر الله ایلر هم آننک رسولیه محاربه ایتسه یورا کلی آدم قورفاق اولور و عز نلو آدم خوار اولور (تَحْسِبُهُمْ) گمان ایتارسن آنلرنی (جَمِيعًا) متفق و مجتمع ديب (وَقَلُّوْهُمْ شَيْئًا) و آنلرنک کوکل لری مختلف و متفرقدر قتاده دیدی = اهل باطلنک هو الری، شهادت لری، عمل لری مختلفدر اما اهل حقه عداوتده مجتمعلدر (ذَلِكَ بَانَهُمْ قَوْمٌ لَا يَعْقِلُونَ) و بو آنلرنک کوکل لری مختلف بولماقی آنلرنک عقل لری یوقلی اوچوندر (كَمَثَلِ الَّذِينَ مِنْ قَبْلِهِمْ) بو بنی نصیرنک مثلی آلار دن او لگیلرنک مثلی کبیر (قَرِيبًا) آنلر غه یاقن زمانده (ذَاقُوا وَبَالَ أَمْرِهِمْ) تاتودیلر آنلر اشلرنک

اینگا کنی بدرده (وَلَهُمْ عَذَابٌ أَلِيمٌ) و آنلرغه در قتی عذاب (كَمْثَل الشَّيْطَانِ) بومنافقلرنڭ
 بنی نصیرنی آلداب و فاسزلق قیلملقلری شیطان مثلیدر (اذْ قَالَ لِلْإِنْسَانِ) ایتدی اول
 شیطان آدم بالاسنه (اَكْفُرْ) ایمانسز بول (فَلَمَّا كَفَرَ) بس آدم بالاسی ایمانسز بولغاچ
 (قَالَ أَنِّي بَرِيءٌ مِّنْكَ) ایتدی اول شیطان شکسز من بیزارمن سنندین (أَنِّي) شکسز من
 (أَخَافُ اللَّهَ رَبَّ الْعَالَمِينَ) قورقارمن جمیع موجوداتنی تر بیه قیلغوچی الله دن عطاء ابن
 عباسدن روایت ایدر فترت زماننده بر راهب بار ایردی و آنڭ اسمی بر صیصا ایردی
 بو بر صومعهده یتمش یل عبادت قیلدی و هیچ لحظهده معصیت قیلما دی و ابلیس علیه اللعنة
 آنی آزدورماق حیله سنندین عاجز بولدی بر کون ابلیس شیطان لرنڭ یمانلقه ماهر لرنی
 جمع ایتدی و ایتدی ایا سزدن برکشی بولورمو بر صیصائی اضلال و اغوا قیلغوچی اییض
 کم بر شیطان نڭ اسمیدر انبیاغه مصاحب بولور و رسول الله صلی الله علیه و سلم گه بر
 کون جبرائیل صورتنده ظاهر بولدی اوزی نڭ و سوسه سنی وهی دیب القانی قصد ایتدی
 جبرائیل علیه السلام آنی قاقب بیاردی اقصای ارض هندگه باروب توشدی شول اییض
 نوردی ابلیسکه ایتدی من آنڭ اشنی سکا تمام قیلورمن بس اییض باردی اوزنی بر
 رهبان صورتنده قیلدی و باشینڭ اورتا یرنی کیناردی بر صیصا نڭ صومعه سنه کیلدی
 و ققوردی بر صیصا جواب بیرمدی بر صیصا نڭ عادتق شول ایردی اون کونده بر نمازدن
 فارغ بولور ایردی و اون کونده بر افطار قیلور ایردی بس اییض آنڭ جواب بیرما گاننی
 کوردی صومعه نڭ آستنده عبادت کا کرشدی بر صیصا نماز دن فارغ بولغاچ صومعه نڭ آستنه
 اییض نی کوردی هیئات رهبانندین بر هیئته سنه اوزره قائم بولوب نماز قیلور مونی کورگاچ
 جواب بیرمگانینه اوکندی و آنکا ایتدی مکا قچقردونک من مشغول ایردم حاجتڭ نیدر اینکل
 اییض ایتدی سنی سودم و سنڭ ادب و اعمالنکنن اقتباس اوچون کیلدم بر یرده عبادت
 قیلایق و سنڭ دعا گنی آلایق دیب بر صیصا ایتدی منم شغلم بار سنڭ برله موانسه قیل
 آلماس من اگر مؤمن بولساڭ جمیع مؤمنلرگه قیلغان دعادن سکا هم الله تعالی نصیب
 تیکورر اگر منم دعامنی قبول قیلسه دیدی و نمازغه مشغول بولدی اییض هم نمازغه
 کرشدی و موندین صوڭ قرق کونگاچه بر صیصا آڭا قارامادی قرق کوندین صوڭ
 آڭا قارادی و آنڭ عبادت که اجتهادنی کوردی ایتدی حاجتڭ نه در اییض ایتدی حاجتم
 یوقاری صومعه اچنده سنڭ برله برگه بولماقدر بر صیصا ایتدی کیلگل بس اییض
 صومغه مندی و بریلغه چه آنڭ برله برگه عبادت قیلدی و افطار قیلما س ایردی مگر
 قرق کونده بر و نماز دین فارغ بولما س ایردی مگر قرق کونده بر و گاها بولور ایردی

سکسان کونده بر فارغ بولوب افطار قیلور ایردی بر صیصا مونی کوردی اوزنی تقصیرگه نسبت بیردی و اییض نڭ طاعتینه صوفلانندی بر یلدین صوڭ اییض ایتدی من کیتارمن منم سندین غیری بر یولداشم بار من سنی عبادتده اجتهادی کو بر ا کدر دیب کیلگان ایردم بزگه سنڭ خبرکنی باشقه تورلی تیکورگانلر ایردیلر بر صیصا مونڭ کیتما کلکندین ملول بولدی عبادتده اجتهادی کو بلیکنی کورمکلکی اوچون ومونی اوزانندی اییض ایتدی من سکا دعالر اوگراتایم سکا آنڭ نفعی کوب بولور اول دعا برله آور و تریلور و جنون ومبتلی عافیت تابار بر صیصا ایتدی بن بومنزله نی مکر وه کوررمن وقورقارمن آدملر بو اشنی بلسه لر منی عبادتدین مشغول قیلورلر اییض بوسوزنی قویمادی آخر آڭا بر دعا اوگراتدی کیتدی و ابلیس علیه اللعنة یاننه یتدی و ایتدی والله قد اهلکت الرجل و اییض برکشینی بودی و آنی مصروع قیلدی و بر طیبب صورتنه اولوب اول کشینڭ اهلینه کلدی و ایتدی بوکشینڭ جنونی باردر موڭا بر دار و قیلاین آنلر ایتدیلر قیلغیل اییض ایتدی مونڭ جنهسی کوچلی ایرکان منم قوتم یتماس بر صیصاغه باروڭز اول دعا قیلسه تریلور مونلر بر صیصاغه باردیلر و دعا طلب قیلدیلر بر صیصا دعا قیلدی اول کشی ترلدی اییض مونڭ امثالنی همیشه قیلدی و آنلر نی بر صیصاغه یباردی بر کون اییض باردی بنی اسرائیل نڭ بر پادشاهی نڭ قزنی بودی وزحمت لندوردی و اول پادشاهنڭ اوچ اوغلی بار ایردی و بو زحمتلی قزی اوزی اولگان ایردی و قرنداشنی اوزی اورنینه پادشاه قیلغان ایردی اییض مونلارغه بر طیبب صورتده کیلدی و ایتدی موڭا من علاج قیلورمن آنلر ایتدیلر قیلغیل اییض ایتدی موڭا بوما تعرض قیلغان من طاقمت قیلماس من مونی بر صیصاغه ایلتوب قویڭز هر وقت شیطان کیلسه دعا قیلسون تمام سلامت بواغاج آلوب قایتورسون آنلر ایتدیلر بر صیصا بواشنی قبول قیلماس اییض ایتدی بر صومغه بنا قیلڭز بر صیصا صومغه سی یاننده و اگر آندین ابا قیلسه اوز صومغه سینه کرتوب قویڭز و ایتوڭز بوسنڭ قاشکنده امانت در مونی الله اوچون محافظه قیلغل مونلر بر صیصاغه باردیلر بوعدرلر نی ایتدیلر بر صیصا قبول قیلمادی بس بر صیصا نڭ صومغه سینه توتوش بر صومغه بنا قیلدیلر و قزنی آنده قویدیلر و ایتدیلر بو بز نڭ قرنداشمز در الله اوچون آنی محافظه قیلغل دیدیلر و کیتدیلر و بر صیصا نمازدن فارغ بولغاچ قزنی کوردی و آنڭ جمالنی مشاهه قیلدی خیران بولدی یوزونی قولینه قویدی و کوکلینه الوغ خطر و توشدی شیطان کیلدی قزنی بودی بر صیصا دعا قیلدی بوماسی یاز لدی و گاه بولور ایردی شیطان قزنی بوار ایردی و قز هوشینڭ زالی سبیلی بالانغاچ لانور ایردی شیطان بر صیصاغه و سوسه صادی و ایتدی واقعا فستتوب بعد ذلک فلم یزل علی ذلک یا تیهامتی

حملت وظهر حملها شيطان ايتدى اى بر صيصا رسواى بولدىك موى
 اولتورگل توبه قیلورسن وقرنداشلری کیلسه ایتورسن شيطان آلوب كیتدی منم
 قوتم یتمادی بس بر صيصا کردی فزنى اولتوردی وآنى ایلتوب طاونك بر طرفینه
 كومدی کیچ كو مگانده شيطان کیلدى وآنك ازاردن بر طرفنى توتدی توافراقدين
 طشره چقاروب قالدردی بر صيصا صومغه سینه کلدی نمازغه کرشدی فزنگ قرنداشلری
 کیلدىلر وآنى بر صيصادن صورادیلر بر صيصا ایتدی شيطان کلدی آلوب كیتدی ومنم
 طاقتم یتمادی آنلر بوسوزگه باور قیلوب قایتوب كیتدیلر کیچ كوب حسرت برله یوفلادیلر
 شيطان آنلرنك الوغینك توشینه کردی وایتدی بر صيصا سنك قرنداشكگه فلان فلان
 اشلر قیلدی وآنى فلان یرگه كومدی واول كشی ایتدی بر صيصا ایز گولردندر بو اشنى
 قیلماز وبو توش شيطان داندرا اوچ کونگاچه بو توشنى آکا کورگازدی اول توشینه
 اعتبار ایتمادی وآندين صوگ اورتاچی قرنداشلرینه اوچ کونگاچه بوتوشنى کورگازدی
 اول هم اعتبار ایتمادی وآندين صوگ کچوک قرنداشلرینه کورگازدی اول آغالرینه ایتدی
 والله من شونداغ توش کوردم اورتاچی قرنداشلری ایتدی والله من هم اوشانداق کوردم الوغلى
 من هم کوردم اوشانداق توشنى بس بر صيصاغه باردیلر ایرشدیلر بزنگ قرنداشمزگه
 نى قیلدىك بر صيصا ایتدی آنك مالنى سزگه ایتمادم مو ایامنى متهم قیلورموسز ومونلر آندين
 اویالدىلر وایتدیلر والله لانتهمك اویلرینه قایتقاچ شيطان آنلرغه کورندى وایتدی
 قرنداشكز فلان یرده مدفوندر وازارینك بر طرفى توافراقدين خارجدور آنلر قوللرنى
 جیوب باردیلر بر صيصانك صومغه سنى واندیلر واوزىنى باغلاب پادشاهغه ایلتدیلر
 شيطان وسوسه قیلدى وایتدی اى بر صيصا كشی اولتوررسن ومكابره قیلوب انكار ایدرسن
 ایكى گناهنى برگه جمع ایتارسن انصاف قیل توغرى سوزله بس بر صيصا اقرار قیلدى
 پادشاه آنى اصماغه بیوردى وبر صيصانى آصدیلر ابيض کیلدى وایتدی منى تانورموسن
 بر صيصا ایتدی یوق ابيض ایتدی من سگا دعا اوگرانگان كشی من بس سنگ دعاك
 مقبول بولدى امانته خیانت ایدارگه الله دن قورقمڈمو وهالنگه اوزگنى بنواسرائیلنگ
 ایزگوراكى دیو گمان ایده سن هیاسزلقنگ نهایتینه یتدىك وقلدقك ایلگنه كفایه لنمداك
 حتى قلدقگنى اقرار ایدوب اوزگنى واوزك كبی عابدلری رسوا قیلدىك ایتدی شول
 هالنگه اولوب كیتساك سنك كیلرگه هیچ انابت قالمايدر بر صيصا ایتدی نى علاج
 ابيض ایتدی منم بر سوزمه كرگل مونلرنك كوزلرنى بووب سنى موندان آلوب
 چقارمن بر صيصا ایتدی اول نى اشدرا ابيض ایتدی مكا سچك قیلغل بر صيصا سچده قیلدى
 ابيض ایتدی یا بر صيصا بو سچك سندن تلادكم شیدر ایتدی اشنگ اخیرنگ ربكه كفر

قیلدک بن حاضرده سندن بیز دم بن بارچه عالمنی تر بیه ایداجی الله دن قورقارم (فَكَانَ عَاقِبَتَهُمَا)
 بس بولدی بو انسان برله شیطان ننگ عاقبتی (أَنَّهُمَا فِي النَّارِ) مونلر هر ایکسی اوتده در
 (خَالِدَيْنِ فِيهَا) اوتده منگو فالغوچیلدر (وَذَلِكَ) بو اوتده بولماق (جَزَاءُ الظَّالِمِينَ) ظالم لر
 جزاسیدر ابن عباس رضی الله عنه ایتور بر صیصا قتلندین سوک بنی اسرائیلده رهبان لر
 اوزلرنی یا شروب یورر ایردی لر جریح راهب ننگ امری ظاهر بولغانغاچه و بو واقعه دین
 سوک رهبان لر منبسط بولدی لر و آدم لر گه ظاهر بولدی لر محی السنة ابوهریره رضی الله
 عنه روایتی برله اخراج ایدر رسول الله دن بيشکده سویله شهادی مگر اوچ کشی بری
 عیسی ابن مریم و بری صاحب جریح و جریح بیک عابد کشی ایردی بو صومغه بنا قیلدی
 برکون آناسی کیلدی جریح نمازده ایردی و ایتدی یا جریح ایتدی یا رب امی و صلوتی
 بس صلوتنه ملازم بولدی آناسی قایتوب کیتدی ایرتهینه کیلدی و ایتدی یا جریح جریح
 ایتدی یا رب امی و صلوتی بس صلوتنه ملازم بولدی آناسی قایتوب کیتدی ایرتهینه کیلدی
 و ایتدی یا جریح جریح ایتدی یا رب امی و صلوتی بس نمازینه ملازم بولدی آناسی ایتدی
 خدایا مونی نازانیه بلاسنی کورساتمای اولتورما گیل بس جریح ننگ استقامتی بنی اسرائیلک
 سویله نندی برزانیه بار ایردی حسن و جمالده بی مثل ایردی اول ایتدی ا اگر نله ساگز
 جریح نی برفته گه سالورمن دیدی صومغه گه کیلدی اوزنی جریح گه فارشی قیلدی جریح
 آکا التفات قیلما دی برکوتوچی بار ایردی کیچ لرده یا تکفورلرده جریح صومغه سینه کرور
 ایردی زانیه اول کوتوچی گه باردی آننگ برله زنا قیلدی و یوکل ی بولدی بالا تابقاچ
 ایتدی بو جریح اوغلیدر و خلایق کیلدی جریح نی توشردیلر و صومغه نی بوزدی لر و اوزنی
 اوردیلر جریح ایتدی نی واقعه بولدی ایتدی لر بوزانیه برله زنا قیلدک و بو اوغلان
 سندن اولمش جریح ایتدی صبی نی کیلتورکلر کیلتوردیلر جریح نماز قیلدی نماز دین
 سوک صبی ننگ قورصاغنه تورندی و ایتدی ای اوغلان آناک کم در اوغلان ایتدی فلان
 کتوچیدر بس صومغه سنی اولگی چه بنا قیلدی لر و بری بر اوغلان ایردی آناسینگ
 ایچا کنی ایوب ترور ایردی بر آطلو کشی اوزدی آطی غایت فراهته ایردی و کورگان
 کشیگه سرور حاصل بولور ایردی اوغلان ننگ آناسی ایتدی اللهم اجعل ابنی مثل هذا
 اوغلان ایچا کنی قویدی و اول کشیگه فارادی و ایتدی اللهم لا تجعلی مثله و موندین سوک
 ایما رگه کرشدی ابوهریره رضی الله عنه ایتدی گویامن رسول الله ننگ بارماقنی کوز
 آلدومده کورگانک من حاضر صبی ننگ ایما گاننی ایمان بارماقنی آغزینه قویوب صوب
 حکایت ایتار ایردی و اول صبی ایوب تورغانده بر خاتوننی کیلتوردیلر و اول خاتوننی

صوغارلر و ایتورلر زنا قیلدک و اوغرلادک خاتون ایتور حسبی الله ونعم الوکیل بس آناسی
 ایتدی اللهم لاجعل ابنی مثلها بالا ایچاکنی قویدی اول خاتونغه قاردی و ایتدی اللهم
 اجعلنی مثلها آناسی اوغلانغه سوز فایتاردی و ایتدی بر بخششی کشی اوزدی من اللهم
 اجعل ابنی مثله دیدوم سن اللهم لاجعلنی مثله دیدوک و بو چورنی اوروب کیلتوردیلر
 و آکا زنا قیلدک و اوغرلادونک دیرلر بس من ایتدم اللهم لاجعل ابنی مثلها وسن ایتدک
 اللهم اجعلنی مثلها اوغلان ایتدی اول آتلی کشی جبار ایردی بس اللهم لاجعلنی مثله دیب
 الله تعالی گه صغندوم و بو خاتوننی زنا قیلدوک دیرلر اول زنا قیلماغان و اوغرلادوک
 دیرلر اول اوغرلاماغان (یا عیها الذین امنوا) ای مؤمنلر (اتقوا الله) صافلانکز الله
 تعالی گه گناه قیلماقدان (و لنتنظر نفس) تیکشروب قاراسون هرکم (ما قدمتم لغد)
 تا کده قیامت کونینه نیندای عمل حاضرلا گان (واتقوا الله) صافلانکز اللهغه گناه قیلماقدان
 (ان الله) شکسز الله تعالی (خبیر بما تعملون) سزنگ عملکزدن خبردار دور (ولاتکونوا
 کاذبین) و بولماکز شونداق کشیلر کبی (نسوا الله) اونوتدیلر آنلر الله تعالی نی والله ننگ
 اوامرنی و حقوقنی محافظه قیلما دیلر (فانسا هم) بس اونوتدردی اول الله آنلرغه (انفسهم)
 اوزلرنی قال البیضاوی حتی لم یسمعوا ما ینفیها ولم یعملوا ما یخلصها (اولئک) بوالله تعالی نی
 اونوتقان جماعت (هم الفاسقون) آنلردر چین فاسقلر (لا یستوی) برابر بولماس
 (اصحاب النار) اوت اهل لری (و اصحاب الجنة) جنت اهل لری (اصحاب الجنة) جنت
 اهل لری (هم الفائرزون) آنلردر چن فوتولوب مقصودکا یسکان کشیلر (لو انزلنا هذا
 القرآن) اگر انزال قیلساق ایردی بو قرآنی (علی جبل) تاوغه (لرایته) البته کورور
 ایردک سن اول تاوانی (خاشعاً) قورقوجی و قشع قیلغوجی (متصدعاً) یار لغوجی
 (من خشية الله) الله تعالی دن قورقودن آیتنگ تفسیرنده دینلیدی اگر الله تعالی سز لره
 و بر دیککی کبی طاغله عقل و تمیز و یرسه سوکره بونلره قرآنی ایندرسه خضوع و خشوع
 ایدارلر ایدی هم الله دن قورقوب چا طنارلر و پارلارلر ایدی یعنی طاغله نقلقلری و تازله نقلقلره
 الله دن قورقورلر هم قرآنی تعظیمک الله ننگ حقنی اوتی آما و چیلقدن سافلانورلر اما کافر
 ایسه الله ننگ حقینی جیکله صانار هم قرآنده اولان عبرتلر و حکمتلردن اعراض ایدار بوندین
 مراد ایمانسنی فاتی قلبلکیلله صفتلنمقدر (وتلك الامثال) بو امثاللر (نضربها للناس)
 بیان قیلورمز اول امثالنی آدم لر اوچون (لعلهم يتفكرون) اول آدم لر تفکر قیلغای لر
 و قرآن بیانی برله خطالرنی آکلاب قایتقایلر دیب بیضاوی دیدی = بوندین مراد انسانی
 قرآن او قودیغی وقت خشوعسی اولدیغی ایچون شلته لمکدر (هو الله الذی) اول آندا

الله تبارك وتعالى در (لَا إِلَهَ إِلَّا هُوَ) یوقدر هیچ معبود مگر اول الله تعالی در (عَالَمُ الْغَيْبِ) آدم لر بلمگان و معاینه قیلماغان اشیانی بارنی بلگوچی (وَالشَّهَادَةِ) و آدم لر کورگان و بلمگان اشیانک هم بارنی بلگوچیدر (هُوَ الرَّحْمَنُ الرَّحِيمُ) اول الله تعالی در شامل و کامل الرحمة (هُوَ اللَّهُ الَّذِي لَا إِلَهَ إِلَّا هُوَ) اول الله تعالی در آن دین غیر معبود بولماغان معبود جناب حق رادوی نیست دران حضرت من و ماوتوی نیست حلول و اتحاد آنجا محالست * که در وحدت دوی عین ضلالتست * کسی کو با خدا چون و چرا گفت * چو مشرک حضرتش را ناسزا گفت * (الْمَلِكُ) ملک تام ایاسی و هر شیء دن علی الاطلاق مستغنی و هر شیء من جمیع الوجوه آکا محتاج و آنک حکمنه و قضاسینه مسخر (الْقُدُّوسُ) سماة نقص و مشابهندین غایت تنزه برله منزهدر و هیچ وجه دن نقصان و مشابهة مخلوق آکا ممکن ایاسدر (السَّلَامُ) پاک و سلامت در نقصان و حادث نك عروض دین مفسر لر سلام ایله قدوس آراسینی شویله آبر مشرک در تقدس شینک فی نفسه نقایص دن پاک اولسینه دلالت ایدار اما سلام عارض اولان نقایص دن پاک اولسینه دلالت ایدار (الْمُؤْمِنُ) انبیانی راست لاغوچی معجزات برله ابن عباس دیدی = الله تعالی بار چه آدم لر ی اوزینک ظلمندن ایمان کتورن آدم لر ی عذابندن امین قیلمشدر بس بو اورنده مؤمن تخویف نك ضدی اولان ایمانندن اخذ ایدلشدر (الْمُهَيَّمِنُ) همیشه اشیانی بلگوچی و محافظه و مراقبه قیلغوچی و هر نی تله سه قدرتی یتکوچی (الْعَزِيزُ) شدید القوة و عديم النظير و المشابهة و افهام و عقول برله آنک وصفن احاطه متعذر و محال بولغوچیدر (الْجَبَّارُ) هر شیءنی اصلاح قیلغوچی و اول اراده قیلماغان شیءنک تحقیق محال بولغوچیدر (الْمُتَكَبِّرُ) جمیع جهات دن و جمیع اشیادن متعالی در و خلايقده ممکن و متصور بولغوچی اوصاف دن منزهدر (سُبْحَانَ اللَّهِ عَمَّا يُشْرِكُونَ) منزهدر و مقدس و متعالی در الله تعالی خلاق اول الله تعالی غه اوصاف لاردن بر وصف ده غیرنی شریک قیلماقلرندن (هُوَ اللَّهُ الْخَالِقُ) اول الله تعالی در جمیع اشیانی تقدیر برله یوقدان بار قیلغوچی (الْبَارِيُّ) جمیع اشیانی بار قیلغوچی اول اشیادن مقصود بولغان مصالح و منافع نك ترتیبنده تفاوت دن بری قیلوب (الْمُصَوِّرُ) جمیع اشیانی بر صورت ده و بر هیئت ده و هر قایسنی بر حاصیتلی و بر منفعتلی قیلغوچیدر (لَهُ الْأَسْمَاءُ الْحُسْنَى) و اول الله تعالی غه خاص در حسن ذاتی برله موصوف و حدوث و امکاندن بری بولغان معنی لر که دال بولغوچی اسم لر (يَسْبَحُ لَهُ مَا فِي السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضِ) تنزیه و تقدیس قیلور اول الله تعالی فی قال یا که حال تلی برله نقصان دین و مخلوقغه مشابهندین کو کلردا گی جمیع اشیا و یردا گی جمیع اشیا ای توانای ناتوان در وصف تونقر یرها * سوز داز دیاد رحمت اندیشه بحر یرها * عقل افلاطون نیا بدره بفکر درس حق * کر چه

سز در خیالش سالها تدبیرها * (وَهُوَ الْعَزِيزُ) واول الله تعالى در شدید القوه ممتنع المشابهة سر وحدت منطق الطیر است جامی لب به بند کو سلیمانی که داند فهم این کفتار را (الْحَكِيمُ) اشنی بلوب قیلغوچی وهرنی تلهسه حکم ایتکوچی وآنک حکمنی تغییر و تبدیل محال بولغوچی علما سوره مشرنک اخیری الله نک اسم اعظمینی مشتملر دیدیلر حی السنة مفضل بن یسارنک روایتیلر رسول الله دن اخراج ایلدی رسول الله دیدی = بر من طا کُفه کردیکی وقت (اعوذ بالله السميع العليم من الشيطان الرجيم) نی اوچ مرتبه اوقوب ینه سوره مشرنک اخیرنده گی اوچ آیتی اوقسه وشول کونده اولوب کیتسه شهید اولور هم کیچکه کردیکی وقت شول نرسه لری اوقسه مذکور رتبه ینه نائل اولور

سوره المشحنة

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

(يا ايها الذين آمنوا) ای مؤمنلر (لا تتخذوا) توتما کز (عدوی) منم دوشمانمنی (وعدوكم) واوز کز نک دشمان کزنی (اولیاء) دوست و آشنا بنی هاشم نک بر ساره اتلی آزاد قیلغان چوره لری مدینه گه کیلدی رسول الله فتح مکه قصدی برله تهیه اسباب و تجهیز عساکر فیلور ایردی ساره گه ایتدی مسلمان بولوب کیلکمی ساره ایتدی یوق رسول الله ایتدی هجرت قیلوب کیلکمی ساره ایتدی یوق رسول الله ایتدی نی اوچون کیلک ساره ایتدی سز اهل وعشیره وموالی ایردکز من زیاده محتاج وفقیره اولدیم سز دن کولمک وکیم ومال آلمق اوچون کیلکیم رسول الله ایتدی نه اوچون سن مکه یکتلر ندین آلمایورسن (بوساره شادلق و قتلرده یر ولاچی هم قایغو و قتلرده یغلاچی ایدی) ساره ایتدی واقعه بدر دن سوک منی هیچ کم تغنی گه قوشمادی ومکا مال بیرمادی رسول الله بنی هاشم نی آکا مال بیررگه دلالت قیلدی و آکا کولمک و نفقه و کسوه بیردی لر خاطب ابن ابی بلتعنه بنی اسد نک خلیفی ایردی ساره برلان اهل مکه گه خط یازدی ساره گه اون تله بیردی و برکیوم بیردی بو خطنی اهل مکه گه تیکور دیدی و خط اچنده یازغان ایردی بو خط خاطب بن ابی بلتعنه دن اهل مکه یه کوندرلدی شول خصوصده که رسول الله سز نک اوستکز گه وارماق اشتیور شونک ایچون آک بولوب وصاق بولوب طور اسز ساره خطنی آلوب چقدنی جبرائیل علیه السلام رسول الله غه خبر ویردی رسول الله علی وعبار وز بیر وطاحه و مقداد ابن اسود و ابو مرثدنی آتلاندر و ب آرتندین ییاردی و ایتدی فاخ باغچه سینه یتکاچی وارغز آنده بر خاتون اولور آکا خاطب بن بلتعنه طرفندین مشرکله کوندرلش بر خط اولور خطنی قولندین آغز

واوزینی یولینه یبارکیز اگر خطنی ویرمز ایسه موینینی اوزکیز ومونلر باردیلر روضه
 فاخده خاتوننی تابدیلر وایتدیلر خطنی بیرگل خاتون آنط ایتدی منده خط یوق دیب
 بس تیکشوردیلر تاپمادیلر علی رضی الله عنه قاچنی صودی یا خطنی بیرگیل یا موینکئی
 اوزارمن دیدی خاتون خطنی طلموندین سوتوب آلوب بیردی اوزینی یباردیلر خطنی
 آلوب فایتدیلر رسول الله صلی الله علیه وسلم خاطبنی چاقروب ایتدی بو خطنی
 طانرسکمی خاطب طانروم دیدی سوکوره رسول الله نه ایچون بوندای اشنی قلدک دیدی
 بوکا قارشو خاطب بویله جواب ویردی = الله ایله یمین ایدارمکه اسلامه کلدکم دین سوکوره
 هیچ کمه ایتمادم وسیکا اخلاص باغلا دقم دین سوکوره هیچ وقت خیانت قیلمادم وایمانسزلردین
 آیرلدقم دین سوکوره آنلرنی هیچ سومادم لکن بونده اولان بارچه مهاجرلرنک مکده
 یقینلری اولوب اول یقینلری بونلرنک اهللرینی وماللرینی صاقلارلر اما بن اصل مکهل
 اولمدمدن آنلر آراسنده اولان ماللریمنی آنلرنک شلرن دین صاقلاردای یقینلرم یوقلر
 شونک ایچون اهلیمه ضررلرینی کتورمسونلر دهرک آنلره بر یخشیلق کوسترمکنی
 دلادمده بو اشنی قیلدم اما دین اسلامدن ارتداد ایتدکم ایچون قیلمادم چونکه اسلام
 بعدنده ایمانسز اولمقه راضی دگلم هم بو حطم آنلره هیچ فایده ایتمایوب الله طرفندین
 آنلره عذاب اینه چکینی بلدم خاطب سوزینی تمام ایتدک دین سوکوره رسول الله خاطبنی
 تصدیق ایتدی لکن حضرت عمر بیک آچولانوب یار رسول الله بکا اذن ویر بومنافقک
 موینینی چابوب اوزایوم دیدی سوکوره رسول الله ایتدی = یا عمر خاطب اصحاب بدر دندر
 بلکه الله تعالی اصحاب بدره آرتق احسان ایدوب نلادک کیزی اشلاکیز بن سزه یارلار
 دیو ایتکندر بوندین سوکوره الله تعالی خاطب حقنده (یا ایها الذین آمنوا الخ) آیت
 کریمه سیننی انزال ایلدی (تَلْفُونَ لَهُم بِالْمُودَةِ) دوستلق قیلاسز آنلرغه ودوستلق سببلی
 رسول الله نک اخبارنی آنلرغه یبارسز (وَقَدْ كَفَرُوا) شکسز کافر بولدی آنلر (بما
 جَاءَكُمْ مِنَ الْحَقِّ) سزگه کیلگان حق بولغوی قرآنغه (يُخْرِجُونَ الرَّسُولَ) چقارلر آنلر
 پیغمبرنی وقوالر مکهدن (وَأَيَّاكُمْ) وهم سزنی (أَنْ تُوْمِنُوا بِاللَّهِ رَبِّكُمْ) سزنگ ربکز اللهغه
 ایمان کلتورگانکیز اوچون (أَنْ كُنْتُمْ) اگر بولساکیز سز (خَرَجْتُمْ جِهَادًا فِي سَبِيلِي)
 منم یولمده جهاد اوچون چقغان (وَأَبْتِغَاءَ مَرْضَاتِي) ومنم رضامنی طلب قیلوب چقغان
 بولساکیز (تُسْرُونَ لَهُم بِالْمُودَةِ) یاشرون قیلاسز آنلرغه دوستلقنی (وَأَنَا أَعْلَمُ) ومن
 بلگوچی من (بِمَا أَخْفَيْتُمْ) اخفا قیلغان اشلرکیزی (وَمَا أَعْلَنْتُمْ) وهم اظهار قیلغان اشلرکیزی
 (وَمَنْ يَفْعَلْهُ) براو قیلسه اول کافرلرگه دوستلقنی (مِنْكُمْ) سزنگ آراکیزدن (فَقَدْ ضَلَّ)

شكسز آداشدی اول كشی (سَوَاءَ السَّبِيلِ) توغری یولنی (أَنْ يَتَّقُواكُمْ) اگر سزگه ظفر تابسه لر (يَكُونُوا لَكُمْ أَعْدَاءً) بولورلر سزگه دوشمن (وَيَبْسُطُوا إِلَيْكُمْ) سوزارلر سزگه (أَيُّدِيَهُمْ) قول لرنی (وَأَلْسِنَتَهُمْ) تل لرنی (بِالسُّوءِ) اوصال لق برلان اولتورمك وسوكمك كبی (وَوَدُّوا) سويدیلر آنلر (لَوْ تَكْفُرُونَ) سزنگ كافر بولماقكزنی (لَنْ نَنْفَعَكُمْ) البته فائده بیرماس سزگه (أَرْحَامِكُمْ) قورنداشلرکز (وَلَا أَوْلَادِكُمْ) وهم بالالرکز (يَوْمَ الْقِيَامَةِ) قیامت كونده (يَفْصَلُ بَيْنَكُمْ) آبرور اول الله تعالی قیامتده سزنگ آراکزنی مؤمنلرنی جنت كه كرتور و كافرلرنی اوتقه (وَاللَّهُ بِمَا تَعْمَلُونَ بَصِيرٌ) الله تعالی سزنگ اشكزنی كورگوچیدر (قَدْ كَانَتْ لَكُمْ) شكسز بولدی سزگه (أُسْوَةٌ حَسَنَةٌ) كوركام سنت كم آكا اقتدا و تبعیت و نأسی قیللق كراك (فِي إِبْرَاهِيمَ) ابراهیم علیه السلام ده (وَالَّذِينَ مَعَهُ) ابراهیم علیه السلام برله بولغان مؤمن لرده (أَذْ قَالُوا) ایتدیلر آنلر (لَقَوْمِهِمْ) اوزلرینگ قوم قورنداش لرینه (أَنَا بَرَاءٌ مِنْكُمْ) بز بیزارمز سزدن (وَمِمَّا تَعْبُدُونَ مِنْ دُونِ اللَّهِ) والله تعالی دن باشقه معبودكزدن (كَفَرْنَا بِكُمْ) بز منكر بز سزنگ دینگزگه و معبودكزگه (وَبَدَا بَيْنَنَا وَبَيْنَكُمْ الْعَدَاوَةُ وَالْبَغْضَاءُ أَبَدًا) و ظاهر بولدی بزنگ برله سزنگ آراکزده دوشمن ليق ویمان كورمك ليك منگو. (حَتَّى تُؤْمِنُوا بِاللَّهِ وَحَدَهُ) حتی سز ایمان كیلتورگانگاچه یالغوز بر اللهغه (الْأَقْوَالُ إِبْرَاهِيمَ لِأَبِيهِ) مگر ابراهیم ننگ آتاسینه ایتكان سوزینه تبعیت و نأسی كراكماس (لَا سَتَغْفِرَ لَكَ) البته استغفار قیلورمن سنك اوچون (وَمَا أَمَلُكَ لَكَ مِنَ اللَّهِ مِنْ شَيْءٍ) و ایتدی ابراهیم آتاسینه الله تعالی ننگ عذابنی سندن هیچ دفع ایته آلماسمن اگر كافر و عاصی بولساك (رَبَّنَا عَلَيْكَ تَوَكَّلْنَا) ای بزنگ ربمز سكا توكل قیلدی (وَأَلَيْكَ إِنَّا) و سنك طاعتكگه فایتدیق (وَأَلَيْكَ الْمَصِيرُ) و قیامتده سنك حكمكادر فایتدیق (رَبَّنَا لَا تَجْعَلْنَا) ای بزنگ ربمز قیلمه بزنی (فِتْنَةً لِلَّذِينَ كَفَرُوا) كافر بولغان كشیلرگه فتنه یعنی لاتسلطهم علینا لیظنوا انهم علی الحق فیفتنون بعذاب لاختمله (وَاعْفِرْ لَنَا رَبَّنَا) یارلقاغل بزنی ای بزنگ ربمز (أَنْتَ الْعَزِيزُ الْحَكِيمُ) شكسز سن عزیز سن و حکیم سن (لَقَدْ كَانَ لَكُمْ) شكسز بولدی سزنگ اوچون (فِيهِمْ) اول ابراهیم ده و آنك برله بولغان مؤمنلرده (أُسْوَةٌ حَسَنَةٌ) تبعیت و نأسی قیلورغه تیشلی كوركام سنت (لَمَنْ كَانَ يَرْجُوا اللَّهَ) الله دن امید ایتكان كشیگه (وَالْيَوْمَ الْآخِرَ) و قیامت اوچون اجرنی امید ایتكان كشیگه (وَمَنْ يَتَوَلَّ) براو اعراض ایتسه (فَأَنَّ اللَّهَ) شكسز الله تعالی (هُوَ الْغَنِيُّ) همه دن موکسز (الْحَمِيدُ) جمیع کمالات برله متصف در (عَسَى اللَّهُ أَنْ يَجْعَلَ بَيْنَكُمْ) احتمال بار الله تعالی نك قیلماقلفی سزنگ آراده (وَبَيْنَ الَّذِينَ عَادَيْتُمْ مِنْهُمْ)

اول کفار مکه دن سزگه معادات قیلغو چیلر آراسنده (مَوَدَّة) آشناق ابن عباس دیدی = بو آیت خزاعه قبیله سی حقنده نازل اولمشدر چونکه خزاعه قبیله سی اهل اسلام ایله صوغش قیلما سقه و دوشمانلرینه یاردم ویرمسکه رسول الله ایله معاهده قیلمشدر ایدی شوئنگ اچور الله تعالی آنلره ایندگولک قیلیمغه اهل اسلامه رغصت ویزدی اما عبدالله بن الزبیر بو آیت اسماء بنت ابی بکر حقنده نازل اولمشدر دیدی چونکه اسماء ننگ انکاسی فئیله بنت عبد العزی قزینه هدیه لر ویرمک قصدیه مشرکه اولدیغی حالده مدینه یه کلمش ایدی لکن قزی اسماء انکاسینی اوینه کرتمادی ویردیکی هدیه نیده قبول ایتمادی هم رسول الله دن اذن آلمینچه بن سنی اومه کرتمام دیدی اسماء رسول الله دن اذن استدکدن صوئره بو آیت نازل اولدی هم رسول الله ده انکاسینی اوینه کرتمک ایله وهدیه لرینی قبول ایدوب اوزینی حرمت ایتمک ایله اسمایه امر ایندی (وَاللّٰهُ قَدِيرٌ) وَاللّٰهُ تَعَالٰی هر شیکه قادردر (وَاللّٰهُ غَفُورٌ رَّحِيمٌ) وَاللّٰهُ تَعَالٰی غفوردر ورحیمدر (لَا يَنْهٰكُمْ اللّٰهُ) طیماس سزنی الله تعالی (عَنِ الدِّينِ) اول کشیلردین (لَمْ يُقَاتِلُوْكُمْ فِي الدِّينِ) دین اوچون سزگه مقاتله قیلمادی آنلر (وَلَمْ يُخْرِجُوْكُمْ) وچقارمدیلر آنلر سزنی (مَنْ دِيَارِكُمْ) یورتلار کزدن (اِنَّ تَبَرُّوْهُمْ) آنلرغا برا و صله قیلماق دین (وَتَقْسَطُوا اِلَيْهِمْ) وآنلرغه برا و احسان برله عدالت وجهی اوزره معامله قیلماقدین (اِنَّ اللّٰهَ يُحِبُّ الْمُقْسَطِيْنَ) الله تعالی عدالت قیلغو چیلرنی شکسز سوویه در * ابن عباس دیدی = بونلرنگ امتحانی شوپله یمین ایتمه لرندین عبارتدر بنم هجرت اومه دوشمانلق ایچون دگل و مسلمانلردن هیچ کمه عاشق اولدقم اوچون دگل ومدینه نی مکه دن آرنق سودکم اوچون دگل و اوز یرمه برفته چیقاردقم ایچون دگل ودنیا مالینی تابوق ایچون دگل بلکه بو هجرت دین اسلامه رغبت ایچون هم الله نی وآننگ پیغمبرینی سودکم ایچون (اِنَّمَا يَنْهٰكُمْ اللّٰهُ) شکسز طیار سزنی الله تعالی (عَنِ الدِّينِ قَاتِلُوْكُمْ فِي الدِّينِ) شول کشیلردین کم مقاتله قیلدیلر سزگه دین اوچون (وَاٰخِرُ جُوْكُمْ مَنْ دِيَارِكُمْ) وچقارمدیلر آنلر سزنی یورتلار کزدین (وَوَظَاهِرُ وَا) وهم اعانت قیلشدیلر (عَلٰی اٰخِرٰجِكُمْ) سزنی یورتلر کزدن چقارغه (اِنَّ تَوَلَّوْهُمْ) آنلر برله آشنا بولماقدین (وَمَنْ يَتَوَلَّهُمْ) هر کم آشناق قیلسه آنلرغه (فَاُولٰٓئِكَ هُمُ الظَّالِمُوْنَ) بس اول آشناق قیلغان جماعتلر چن ظالم لردر (يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا) ای مؤمنلر (اِذَا جَاءَكُمُ الْمُؤْمِنَاتُ مِهَاجِرَاتٍ) اگر کیلسه سزگه مؤمن خاتونلر هجرت قیلوب (فَاَمْتَحِنُوْهُنَّ) بس امتحان قیلکز اول خاتونلرنی اصحابدن شوپله روایت ایدلدی رسول الله مشرکلرله مصالحه ایندیکی وقت مصالحه یازوینی سهیل بن عمر یازشدی هم بزم طرفدین سزگه برکشی وارسه سز آنی قایتاررسز اگر

زردین بزه برکشی کسه بز آئی قایتارماز دیو شرط قیلدی شول شرطه بناه رسول الله
 سلمان اولوب کن ایوجندلنی آتاسی سبیلگه قایتاروب ویردی هم شول مدت اچنده
 یئرلردن نه قدر آدم مسلمان اولوب کسه بار چه سینی مشرکله قایتاروب ویردی مسلمان
 اولوب کلنلر جملہ سندی سببعه بنت حارثه وار ایدی بوایسه معاهده یازوندین
 پشانقاچ کلمش ایدی بونک ایری ایمانسز اولوب رسول الله دین قایتاروب آلمق ایچون
 دین کلدی هم رسول الله غه خطابا شول سوزلری سویلدی ای خاتونمی اوزیمه
 قایتاروب ویر چونکه سن طرفگه مسلمان اولوب کان آدمی قایتارمقنی حاضرگنه شرط
 بونک مصالحه یازوبنک مهریده حالاً کیمامشدر سوکوره الله تعالی (اذا جاءکم المؤمنات
 مهاجرات فامتحنوهن) آیتینی انزال ایلدی هم سببعهنی یوقاروده ذکر ایدلمش شیلر ایچون
 کمدام دیرک بیمین ایتدردی سوکوره سببعهنگ ایرینه مهرینی وباشقه ویردیکی نفقه لرینی
 بولاب و سببعهنی اوز یاننک قالدروب حضرت عمره تزویج ایتدی بوندین سوک ایلردین
 مسلمان اولوب کلنلر اولسه بار چه سینی مشرکله قایتاروب ویردی اما خاتونلردن مسلمان
 اولوب کلنلری امتحان بعدنک کندی یاننک قالدروب مهر لرینی ار لرینه قایتاروب ویردی
 (اللّٰهُ اَعْلَمُ بِاِیْمَانِهِنَّ) والله تعالی آنلرنک ایمان لرینک حقیقتنی بلگوچیدر
 (فَاِنْ عَلِمْتُمُوهُنَّ مُؤْمِنَاتٍ) اگر آنلرنی مؤمن دیب گمانکز غالب بولسه * بیضاوی
 دیدی = بوندین مراد بنده به تحصیلی ممکن اولان علمدر بو علم بیمین سبیلی
 هم علامتلرنک ظهوری سبیلی حاصل اولان ظن غالبدر بوندای ظن غالبنی علم دیو
 نسیمه عملنی موجب اولوچیلقده علم کبی اولدقندیندر (فَلَا تَزْجُوهُنَّ) بس قایتارماکز
 اول خاتون لرینی (اِلَى الْکُفَّارِ) ایمانسز لرغه (لَا هُنَّ حَلٌّ لَّهُمْ) ایمس اول خاتون لر اول
 ایمانسز لرغه (وَلَا هُمْ يَحِلُّونَ لَهُنَّ) وایمس اول ایمانسز لر حلال اول مؤمنه خاتون لرغه
 (وَاتَّوهُنَّ) بیرکز اول ایمانسز لرغه قایتاروب (مَا انْفَقُوا عَلَيْهِنَّ) اول مؤمنه خاتون لرغه انفاق
 ییلغان مهر لرینی (وَلَا جُنَاحَ عَلَيْكُمْ) منع یوقدور سرگه (اَنْ تَنْکِحُوهُنَّ) اول کیلگان
 خاتون لرینی نکاح قیلماقدن (اِذَا اَتَيْتُمُوهُنَّ اُجْرَهُنَّ) اگر بیرساکز آنلرنک مهر لرینی دار
 مریده ارلری اولسه ده الله تعالی آنلرنک نکاحلرینی مباح ایتمشدر چونکه اسلام بو
 فاتونلر ایله ایمانسز اولان ارلری آراسینی تفریق قیلمشدر (وَلَا تُمَسَّكُوا بِعَصَمِ الْکُوفَرِ)
 نسک واعداد قیلماکز ایمانسز لر عقدینه شویلهکه بر ذاتنک مکده ایمانسز خاتونی
 اولسه آکا اعتبار ایتماسون چونکه بونلر آراسنده زوجیه علاقه سی کیسلمشدر زهری
 دیدی : بو آیت ایندکدین سوکوره عمر رضی الله عنه مشرکه اولدقلری حالده مکده

فالمش ايكي خاتونينى طلاق ايتدى بونلرنىڭ برسى فريعه بنت ابى اميه اولوب طلاق
 بعدندە معاويه بن ابى سفيان تزوج قىلدى وايكنجيسى ام گلثوم بنت عمرو اولوب
 بوسىنى ابو جهم بن خرافه بن غانم نكاهلدى هم ارومى بنت ربيعه حضرت طلحه نىڭ
 تحت نكاهندە ايدى لىكن طلحه اسلامه كلوب مدينه يە هجرت قىلدى خاتونى ارومى
 ايمانىز حالندە مكەدە قالوب دىن اسلام بونلرنىڭ آراسىنى تفرقه قىلدى سوڭرە ارومى
 بنت ربيعهدە اسلامه كلوب خالد بن سعيدكە تزوج ايتدى رسول الله نىڭ قىزى زىنب
 ابو العاص بن ربيع نىڭ زوجهسى ايدى زىنب اسلامه كلوب اتكاسى رسول الله غە
 پوتاشدى اما زوجى ابو العاص مشرك اولوب مكەدە قالدى بوندىن سوڭ ابو العاص
 اسلامه كلوب ومدينه يە هجرت ايدوب حضرت زىنبنى قايتاروب آلدى (وَاسْتَلُوا مَا
 أَنْفَقْتُمْ) وصورىڭ اى مؤمنلر خاتونلر كىزغە انفاق قىلغان مەرلر كىزنى اكر مرتدە بولوب
 مشرك لرگە لاحق بولسە اول خاتوننى آلغان كىشى دن (وَلْيَسْتَلُوا) وصوراسن لر اول
 كافرلر (مَا أَنْفَقُوا) انفاق قىلغان مەرلرنى اكر خاتونلرى سزگە لاحق بولسە (ذَلِكَمُ)
 بو ايتلىگان اش لر (حُكْمُ اللَّهِ) الله تعالى نىڭ حكىمىدەر (لِيَحْكُمَ بَيْنَكُمْ) حكم ايتار اول الله
 تعالى سزنىڭ آرا كىزدە (وَاللَّهُ عَلِيمٌ) واول الله تعالى بلگوچىدەر (حَكِيمٌ) مصلحتكە موافق
 حكم قىلغۇچىدەر (وَأَنْ فَاتَكُمْ) اكر فوت بولسە سزدن يعنى كىتسە (شَيْءٌ مِنْ أَزْوَاجِكُمْ)
 خاتونلر كىزدن براو (إِلَى الْكُفَّارِ) ايمانىز لىرغە وسز انفاق قىلغان مەرلر كىزنى بىر ماسە لر
 (فَعَاقَبْتُمْ) بس غنىمەت آسا كىز سز ايمانىز لىردن يا كە آنلرنىڭ خاتونلرى مسلمان بولوب
 سزگە كىلسە واداء مەر سزگە لازم بولسە (فَأْتُوا الَّذِينَ ذَهَبَتْ أَزْوَاجُهُمْ) بس بىر و كىز
 اول كىشىلرگە كم آنلرنىڭ خاتونلرى ايمانىز لىرگە كىتكان ايردى و ايمانىز لىر اول خاتونفە
 انفاق قىلغان مەرلرنى بىر ماگانلر ايردى (مِثْلَ مَا أَنْفَقُوا) اول مەرلرنىڭ مىثلنى كم انفاق
 قىلغانلر ايردى اول كىتكان خاتونفە ابن عباس دن شويلا روايت ايدىلىدى هجرت ايدىن
 مسلمانلرنىڭ خاتونلرنىڭ آلتىسى اسلامدن ارتداد ايدەر ك دار حربكە قايتىلر سوڭرە
 رسول الله ارلر يە بونلرنىڭ مەرلر ينى مال غنىمەتدن وىردى (وَاتَّقُوا اللَّهَ الَّذِي أَنْتُمْ بِهِ
 مُؤْمِنُونَ) قورقۇز اول الله تعالى غە معصيت قىلماق دىن كم سز اول الله تعالى غە مؤمن
 سز اسلامه كلن خاتونلرنىڭ مەرلر ينى ارلر يە وىرودە اختلاف ايدىلىدى بعضلر بونى واجب
 ديدىلر وبعضلرى مستحب ديدىلر بونىڭ ايسە اصلى شولار خاتونلرى قايتارمغە مصلحتكە
 واقع اولدىمى يا كە بوقمى بعضلر ديدى خاتونلرى هم ايرلرى قايتارمغە مصلحتكە واقع اولوب
 سوڭرە خاتونلرى قايتارمق حكىمى (فَلَا تَرْجِعُوهُنَّ إِلَى الْكُفَّارِ) آيت كرىمە سىلە منسوخ

اولدی شوئک اچون ارلرینه مهرلرینی قایتارمق واجب اولوب اولدی و بعضلر دیدی
 صالح خاتونلری قایتارمغه واقع اولمیب فقط اولری قایتارمغه واقع اولدی شوئک
 اچون ارلرینه مهرلرینی قایتارمق واجب اولمایوب فقط مندوب اولوب قالدی بو
 زمانده ایمانسزلره معاهده یاسالوب اول معاهده ده رسول الله وقتنده غی کبی مسلمان
 اولوب کلنلری قایتارمقنی شرط قیلنسه خاتونلرنگ مهرلرینی قایتارمقده بو آیت ایله
 عمل واجب اولورمی یا یوقمی علماء هم بو آیتده اختلاف ایدشدی عطا، مجاهد، قتاده بو آیتنگ
 مکمی منسوخدر دیدی اما اکثر علماء منسوخ اولمیب خاتونلرنگ مهرلرینی قایتارلور دیدی
 (يَا أَيُّهَا النَّبِيُّ إِذَا جَاءَكَ الْمُؤْمِنَاتُ يُبَايِعْنَكَ) اگر کیلسه سنکا مؤمن خاتونلر
 مبايعت قیلسونلر (عَلَىٰ أَنْ لَا يُشْرِكْنَ بِاللَّهِ شَيْئًا) الله تعالی غه هیچ نرسه فی شریک قیلماسغه
 و بو بیعت یوم فتح مکه ده ایردی (وَلَا يَسْرِقْنَ) و اوغرلاماسغه (وَلَا يَزْنِينَ) زنا قیلماسغه
 (وَلَا يَقْتُلْنَ أَوْلَادَهُنَّ) و بالالرنی اولتورماس که (وَلَا يَأْتِينَ بِبُهْتَانٍ) و یوق بهتان اشنی
 قیلماسغه (يَقْتَرِينَ) افترا قیلورلر ایردی اول بهتان اشنی (بَيْنَ أَيْدِيهِنَّ) قوللرینک
 آلدینه (وَأَرْجُلَهُنَّ) آیاقلرینک آلدینه آندان مراد بر بالانی بر یردن آلب ایرینه ایتماک در
 بومنم سندن بولغان بالامدر بس بو اوزینک بوطنی و ایکی قولی آراسنه بهتان افترادر
 (وَلَا يَعْصِيَنَّكَ فِي مَعْرُوفٍ) و سنکا گناه و مخالفت قیلماسغه شریعت که موافق اشک بیضاوی
 دیدی: رسول الله معروفه باشقه ایله امر ایتمدیکی حالده آیتنی معروف ایله تقید ایتمک
 خالقکه معصیتک مخلوقکه اطاعت ایتونک جایز توگلک کینه تنبیه اوچوندر (فَبَايِعْنَهُنَّ) بس آنلر
 بر مبايعت قیلسه لر سن هم مبايعه قیلغل (وَاسْتَغْفِرْ لَهُنَّ اللَّهُ) و استغفار قیل آنلر اوچون الله
 تعالی غه (إِنَّ اللَّهَ) شکسز الله تعالی (عَفُورٌ رَحِيمٌ) غفوردر و رحیمدر (يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا)
 ای مؤمن لر (لَا تَتَوَلَّوْا) آشنا بولماگز (قَوْمًا غَضِبَ اللَّهُ عَلَيْهِمْ) الله تعالی آنلرغه غضب
 قیلغان قوم که یعنی یهودیلر که (قَدْ يَسُؤُوا مِنَ الْآخِرَةِ) شکسز امیدسنز بولدی آنلر آخرتدن
 بیضاوی دیدی: بویله امید کیسه لر ی تورانده صفتلنمش پیغمبره عناذ ایتمک لری اچون
 اوزلرینه آخرتده اولوش دیو بلدکلرندیندر (كَمَا يَسَسُ الْكُفَّارُ مِنَ أَصْحَابِ الْقُبُورِ)
 اصحاب قبوردن بولغان کافرلر امیدسنز بولغان کبی *

(صرف)

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

(يَسْبَحُ اللَّهُ مَا فِي السَّمَاوَاتِ وَمَا فِي الْأَرْضِ) دلالت قیلدی الله تعالی ننگ نقصا نسدین
 نزهینه کوکلارداگی اشیاالر و بوداگی اشیاالر بعضیلر قال نلی برله و بعضیلر حال نلی

برله (وَهُوَ الْعَزِيزُ الْحَكِيمُ) واول الله عزيز و حكيم در (يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا) اى مؤمن لر (لَمْ تَقُولُوا مَا لَا تَفْعَلُونَ) نيگه ايناسزلر قيلماس اشكزنى مفسرلر ديديلر : مؤمنلر اوز آرلرنده الله فارشوسنده سوكلو اش نه ايدكيني بلسه ايدك آنى اشلر ايدك هم ماللرمزى و جانلرمزى صرف ايدر ايدك ديو سويلشديلر صوكره الله تعالى (ان الله يحب الذين يقاتلون في سبيل الله صفا) آيتيني انزال ايليوب يوم امدده بونلرى امتحان ايلدى لكن بونلر ثبات ايتيويوب آر تلرينى ويرديلر بوندين صوگ الله تعالى (لم تقولون ما لا تفعلون) آيتيني انزال ايلدى (كُبرَ مَقْتًا عِنْدَ اللَّهِ) بيك مبغوض ويمان اشدر الله تعالى فاشنده (أَنْ تَقُولُوا مَا لَا تَفْعَلُونَ) سزنگ فيلماس اشكزنى اينما كلوككز (ان الله يحب) شكسز سويار الله تعالى (الَّذِينَ يُقَاتِلُونَ فِي سَبِيلِهِ صَفًّا) اول الله تعالى يولنده صنى باغلاب مقاتله قيلغان كشيلىرى (كَانَهُمْ بُنْيَانٌ مَرصُوضٌ) قورغاشون برله محكم قيلنوب يصالغان بنا شكلى ثابت بولوب (وَإِذْ قَالَ مُوسَى لِقَوْمِهِ) وايسلرينه توشور موسى عليه السلام نك قومنه ايتما كلوكنسى (يَا قَوْمِ لِمَ تَقُولُونَ) اى قوم نى اوچون اذا بيررسز مكا گناهلر نسبت قيلوب (وَقَدْ تَعْلَمُونَ) وشكسز بلهسز (إِنِّي رَسُولُ اللَّهِ إِلَيْكُمْ) من سزگه الله تعالى نك رسولى ايركانمنى (فَلَمَّا زَاغُوا) بس آنلر چان توغرى يولدان مائل بولديلر و پيغمبرلرى سوزينه كرماديلر و آنى اذا قيلديلر (زَاغَ اللَّهُ قُلُوبَهُمْ) مائل قيلدى خداى تعالى آنلرنك كونكللر نى حقنى قبول و صوابه ميل ايتما كدن باطل و غير نافع اشلرگه (وَاللَّهُ لَا يَهْدِي الْقَوْمَ الْفَاسِقِينَ) والله تعالى كوندرمىس انبيا يولندين خارج بولغوچى قومنى (وَإِذْ قَالَ عِيسَى ابْنُ مَرْيَمَ) وايسلرينه توشر آنلرنك عيسى ابن مريم نك ايتكاننى (يَا بَنِي إِسْرَائِيلَ) اى يعقوب بالالرى (إِنِّي رَسُولُ اللَّهِ إِلَيْكُمْ) شكسز من الله نك رسولى من سزگه (مُصَدِّقًا لِمَا بَيْنَ يَدَيَّ مِنَ التَّوْرَةِ) تصديق قيلغوچى من مندين اول منزل بولغان توراننى (وَمُبَشِّرًا بِرَسُولٍ) وسيوندرگوچى من خلايقنى بر رسول برله (يَأْتِي) كيلور اول رسول (مَنْ بَعْدِي) مندين صوگ (اسْمُهُ أَحْمَدُ) و آنك اسمى احمددر يعنى محمد صلى الله عليه وسلم (فَلَمَّا جَاءَهُمْ بِالْبَيِّنَاتِ) چان اول عيسى آنلرغه آيات و حجج واضحه نى كيلتورسه (قَالُوا) ايتديلر آنلر (هَذَا سِحْرٌ مُّبِينٌ) بو ظاهر سحردر (وَمَنْ أَظْلَمُ) كم ظالم راق (مَنْ) شول كشيدين (أَفْتَرَى عَلَى اللَّهِ الْكُذِبَ) افترا قيلدى الله تعالى گه يالغاننى بانكار ما انزل الله اوبنسيه مالم ينزل الله تعالى (وَهُوَ يُدْعَى إِلَى الْإِسْلَامِ) واول كشى چاقرلور الله تعالى گه و رسول الله حكيمينه انقيادكه (وَاللَّهُ لَا يَهْدِي) والله تعالى كوندرمىس (الْقَوْمَ الظَّالِمِينَ) ظالم جماعتنى (يُرِيدُونَ) تلالر (لِيُطْفَئُوا نُورَ اللَّهِ) الله

(تعالى نك)

تعالیٰ نڙگ نورنی سوندرمککه یعنی الله تعالیٰ دن کیلگان منیر کتابنی وحیج واضحنی ستر
 اینارگه (یا قواهم) اوزلرینڭ آغزلی برله احکام قرآن تمام ایرمس وغیربگه حجت بولوب
 قائم بولماس دیمکلی کبی (وَاللّٰهُ مُتَمِّنُّنُورَه) والله تعالیٰ اوزینڭ نورینی یعنی دین
 اسلام نڙگ حججنی والله تعالیٰ نڙگ کتابنی تمام قیلغوچیدر (وَلَوْ كَرِهَ الْكَافِرُونَ) واگرچه
 کافرلر نور الله نڙگ تمام بولماقلقنی وحیج کتاب الله نڙگ ثابت وقایم بولماقلقنی مکر وه کورسالرده
 (هُوَ الَّذِي أَرْسَلَ رَسُولَهُ) اول الله تعالیٰ یساردی اوزینڭ رسولینی (بِالْهُدَى) توغری
 بولنی واضح و بیان قیلغوچی قرآن برله (وَدِينِ الْحَقِّ) حق دین یعنی دین اسلام برله
 (لِيُظْهِرَهُ) غالب قیلسون اوچون اول دین اسلامنی حجج و براهین برله (عَلَى الدِّينِ كُلِّهِ)
 باشقه دینلرنڭ بارینه (وَلَوْ كَرِهَ الْمُشْرِكُونَ) اگرچه مشرکلر دین اسلام نڙگ حجج و براهین
 قرآن برله غلبه سنی مکر وه کورسه لرده (يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا) ای مؤمنلر (هَلْ أَدُلُّكُمْ)
 یا سزنی کوندرایم مو (عَلَىٰ تِجَارَةٍ) بر الوغ فائلی صاتوغه (تُنَجِّيَكُمْ) قوتقارر اول صاتو
 سزنی (مَنْ عَذَابَ أَلِيمٍ) قاتی عذابدن (تُؤْمِنُونَ بِاللَّهِ) ایمان کیلتوررسز الله تعالیٰ غه
 (وَرَسُولِهِ) الله تعالیٰ نڙگ رسولینه و اول رسول گه منزل کتابدین و آنڭ اقوال و احکامندین
 لغراض قیلمازسز (وَتَجَاهِدُونَ فِي سَبِيلِ اللَّهِ) صوغش قیلورسز الله تعالیٰ بولنڭ (بِأَمْوَالِكُمْ)
 ماللرکز برله (وَأَنفُسِكُمْ) جانلرکز برله (ذَلِكُمْ) بوایتلگان اشلر (خَيْرٌ لَّكُمْ) سزگه
 بخشیرا قدر علوم باطله و طلب دنیا و جاه و منزله برله اشتغالدن (أَنْ كُنْتُمْ تَعْلَمُونَ)
 اگر بلسه کز (يَغْفِرْ لَكُمْ ذُنُوبَكُمْ) بارلقار اول الله تعالیٰ سز نڭ گناهلرکزنی (وَيُدْخِلْكُمْ)
 کرتورسزنی (جَنَّاتٍ) بوستانلرغه (تَجْرِي) آغار (مَنْ تَحْتَهَا الْإِنهَارُ) اول بوستانلرنڭ تحتد
 بلغه لر (وَمَسَاكِينٍ طَيِّبَةٍ) و کرتور سزلرنی طیب مساکنلرگه (فِي جَنَّاتٍ عَدْنٍ) عدن
 بوستانلرنده (ذَلِكَ الْفَوْزُ الْعَظِيمُ) بودر الوغ مقصودکه يتمك (وَأُخْرَى) و بو مذکور
 دخول جنتکه فوشوب ایکنچی بر نعمت بیرر (تُحِبُّونَهَا) سوبارسز سز آنی (نَصْرٌ مِنَ اللَّهِ)
 اول ایکنچی نعمت الله دن نصرتدر سزگه (وَفَتْحٌ قَرِيبٌ) و یاقن بولغوچی فتح در فتح مکه
 و فارس و روم کبی (وَبَشْرُ الْمُؤْمِنِينَ) و سیوندرگل ای محمد مؤمنلرنی (يَا أَيُّهَا الَّذِينَ
 آمَنُوا) ای مؤمنلر (كُونُوا أَنْصَارَ اللَّهِ) بولکز الله تعالیٰ نڭ دینینه و رسولینه نصرت
 بیرگوچیلر (كَمَا قَالَ عِيسَى ابْنُ مَرْيَمَ) نناک کم ایتدی مریم اوغلی عیسی (لِلْحَوَارِيِّينَ)
 اوزینڭ خواص اصحابنه (مَنْ أَنْصَارِي) کمدر مکا نصرت بیرگوچی (إِلَى اللَّهِ) الله تعالیٰ
 دینینه متوجه بولوب و دین اللهغه نصرت فصدایتوب و حاصل الکلام انصروا دین الله مثل
 نصرة الحواریین (قَالَ الْحَوَارِيُّونَ) ایتدی عیسی علیه السلام نڭ خواص اصحابی (مَنْ أَنْصَارُ

الله) بزم الله تعالى ديننه نصرت بيرگوچيلر ونصرت دين اوچون جان و مال صرف
 ايتكوچيلر (فَامَنْتُ) بس ايمان كيلتوردى (طَائِفَةٌ) برجماعت (مَنْ بَنَى اسْرَائِيلَ) اولاد
 يعقوبدن (وَكَفَرَتْ) كافر بولدى (طَائِفَةٌ) برجماعت محى السنة ابن عباسدن شويله روايت
 ايتدى: عيسى عليه السلام كوككه كوتارلدكن صوگره قومی اوچ فرقه يه آيرلديلر بر فرقه سى
 عيسى عليه السلام اله اولوب كنديسى كوككه كوتارلدى ديديلر ايكنجى فرقه سى الله نك
 اوغلى اولوب الله آنى كوككه كوتاردى ديديلر اوچونجى فرقه سى: حضرت عيسى الله نك
 عبدى ورسولى اولوب الله آنى كوككه كوتاردى ديديلر بو اوچونجى فرقه مؤمنلردى
 صوگره مؤمن فرقه ايله ايمانسز فرقه لر آراسنده محاربه لر آپيلوب كافر لر مؤمنلره رسول
 الله مبعوث اولغانجى غالب اولوب قالديلر محمد عليه السلام مبعوث اولغان
 مؤمنلر ايمانسزلره غلبه تابديلر (بو ايسه فايدنا الذين آمنوا) نك معناسيدلر
 (فَاَيَّدْنَا الَّذِينَ آمَنُوا) بس كوچ ونصرت بيردك ايمان كيلتورگان طائفه گه (عَلَى
 عُدُوهُمْ) آنلرنك دوشمنلرى ضررينه وقال بعضهم ايدناهم بغلبة الحجّة (فَأَصْبَحُوا ظَاهِرِينَ)
 بس اورلدى اول مؤمنلر غالب گه

(جمعه) بِسْمِ اللّٰهِ الرَّحْمٰنِ الرَّحِیْمِ

(يُسَبِّحُ اللَّهَ) تنزيه فيلور الله تعالى نى نقصاندين ومشابهة مخلوقدين (مَا فِي السَّمَوَاتِ)
 كوكلردا گى لر (وَمَا فِي الْأَرْضِ) ويردا گى لر بعضى قال و حال تلى برله وبعضى
 حال تلى برله (الْمَلِكِ) ملك تام صاحبي وهر شى دن من جميع الوجوه مستغنى وهر شى
 جميع وجوه دن آكنا محتاج وآنك قضا سينه مسخر (الْقُدُّوسِ) خلايقه مشابهندين وسماه
 نقصاندين پاك ومنزه (الْعَزِيزِ) نظيرى وشبهي يوق وجميع اشياغه من جميع الوجوه غالب
 وافهام وعقول برله آنك وصفن ادراك واطاه متعذر (الْحَكِيمِ) اشنى بلوب قيلغوچى وهر
 نى نله سه حكم ايتوچى (هُوَ الَّذِي بَعَثَ) اول الله تعالى يباردى (فِي الْأُمِّيِّينَ) يازا بلدى
 و اوقى بلدى تورغان جماعت آراسنده (رَسُولًا مِنْهُمْ) اوزلرى كى يازا بلدى و اوقى بلدى
 تورغان و اوزلرى نسلندن بولغان رسولنى (يَتْلُوا عَلَيْهِمْ) اوقى اول رسول آنلرغه (آيَاتِهِ)
 الله تعالى نك آيات لرنى مع كونه اميا لم يعهد منه القراءة (وَيُزَكِّيهِمْ) پا كلايدر اول رسول
 آنلرنى خبيث اعتقادلردين و بوزق عمللردين (وَيُعَلِّمُهُمُ الْكِتَابَ) واو گرانه در اول رسول
 آنلرغه قرآننى (وَالْحِكْمَةَ) شريعت برله عمل فيلماقنى (وَأَنْ كَانُوا مِنْ قَبْلُ لَفِي ضَلَالٍ
 مُّبِينٍ) والبنه شكسز بولديلر آنلر رسول كيلماسدن اول آچوق وشبهه سز ضلاللرد

(وَأَخْرَيْنَ مِنْهُمْ) واول امی لردن باشقه لرغه بیار دی اول رسولنی (لَمَّا يَلْحَقُوا بِهِمْ) اول
 ایکنجی لر آنلرغه حاضر لاحق بولماغانلر وآنلردن سوک بولغو چیلدر زمانده یافضیلنده
 (وَهُوَ الْعَزِيزُ الْحَكِيمُ) واول الله تعالی عزیز و حکیمدر (ذَلِكَ) بو اسلامغه هدایت ناپماق
 (فَضْلُ اللَّهِ) الله تعالی نڭ فضلیدر (يُؤْتِيهِ) بیرر اول فضلنی (مَنْ يَشَاءُ) هر کیمگه تلسه
 (وَاللَّهُ ذُو الْفَضْلِ الْعَظِيمِ) والله تعالی فضل عظیم ایاسیدور (مَثَلُ الَّذِينَ) شول کشی لرنڭ
 عجب و غریب حال لری (حُمِلُوا التَّوْرَةَ) تکلیف ایتلدی آنلر تورات برله عمل قیلورغه
 (ثُمَّ لَمْ يَحْمِلُوهَا) موندین سوک عمل قیلما دی آنلر اول توریه برله اوزلرینڭ احبار
 و رهبانلرینڭ اختراع قیلغان حکملری برله بر نددین قیلدیلر و احکام توریه کا خلاف یوردیلر
 (كَمَثَلِ الْحُمْارِ) ایشاکنڭ حالی کبیدر (يَحْمِلُ اسْفَارًا) بوکلر اول ایشاک کتب عظام علمیه
 یعنی ایشاک کتابلری بوکلر لکن آنڭ نه ایدکینی بلمز و آنڭ ایله فایده لنه آماز یهودلرده
 ایشاک کبی اولوب توراتنی اوقورلر لکن آنڭله فایکله نملر بو امتده اوتکان امتلره اتباع
 ایدارلر چونکه بونلرده قرآنی بوکلرلر و آنی اوقورلر لکن بزونی بلمایمز و فهملی آمایمز
 بزله هر توغریده اوتکان عالمره اتباع ایدمهز دیورلر الله تعالی کتاب وسنتی بلوب آنلرله
 عمل ایدان عالمری آلسه نادان آدملر خلقکه رئیس اولورلر هم خلقده آنلری عالمر
 دیو اعتقاد ایدارلر سوک ره بونادان آدملر اوزلریده آزارلر و خلقنیده آذرلرلر شکسز الله
 تعالی یهودلر حقنده ضرب ایتدیکی مثلنی بو امت حقنده ضرب ایدار (بئسَ مَثَلُ الْقَوْمِ
 الَّذِينَ) فی یمان بولدی اول قومنڭ حالی (كَذَّبُوا بِآيَاتِ اللَّهِ) تکذیب قیلدی آنلر الله
 تعالی نڭ آیاتنی (وَاللَّهُ لَا يَهْدِي الْقَوْمَ الظَّالِمِينَ) و الله تعالی کوندرمس (الْقَوْمَ الظَّالِمِينَ) ظالم قومنی (قُلْ
 يَا أَيُّهَا الَّذِينَ هَادُوا) ایت ای محمد ای یهودلر (ان زَعَمْتُمْ) اگر گمان ایتسا کز سز (انکم
 أَوْلِيَاءُ لِلَّهِ) شکسز سز الله تعالی نڭ دوستی دیب (مَنْ دُونِ النَّاسِ) آدمیلردن باشقه
 (فَتَمَنُّوا الْمَوْتَ) بس دعا قیلکز اوز کزگه اولمک برله (ان کُنتُمْ صَادِقِينَ) اگر الله
 تعالی نڭ دوستی مز دیگان دعوی کزده راست سوزیلر بولسا کز (وَلَا يَتَمَنَّوْنَهُ) دعا قیلما سله
 اولوم برله اوزلرینه (أَبَدًا) منگو (بِمَا قَدَّمْتُمْ آيَاتِهِمْ) اوزلری نڭ الگاری اوزدرغان
 کفرلری و معاصیلری سببلی (وَاللَّهُ عَلِيمٌ بِالظَّالِمِينَ) والله تعالی بلگوچیدر ظالم لرنی (قُلْ
 ایت ای محمد (انَّ الْمَوْتَ الَّذِي تَفِرُّونَ مِنْهُ) شکسز سز آنندین قاچا نورغان اولوم (فَأَنَّهُ)
 البته اول اولوم (مَلَأَيْكُمْ) سزگه اوچراغوچیدر (ثُمَّ تُرَدُّونَ إِلَىٰ عَالَمِ الْغَيْبِ وَالشَّهَادَةِ)
 اولگاندین سوک قایتارلور سز غیب و شهادتنی بلگوچی الله تعالی نڭ حکمنه
 (فَيُنَبِّئُكُمْ) بس خبر بیرر سزگه (بِمَا كُنتُمْ تَعْمَلُونَ) عمل قیلغان اشکزدین یعنی

اعمال کنگره جزا بپر رجت برله یا جهنم برله (يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا) ای مؤمنلر (إِذَا نُودِيَ
 لِلصَّلَاةِ) اگر ندا قیلنسه یعنی اذان ایتنسه نماز جمعه اوچون (مَنْ يَوْمَ الْجُمُعَةِ) جمعه
 کوننده (فَاسْعَوْا) بس رغبت برله باروگز (إِلَى ذِكْرِ اللَّهِ) الله تعالی نك ذکرینه یعنی جمعه
 نمازینه جمعه نمازی فرضدر موضعی فرضیتنده علماء اختلاف قیلدیلر عبیدالله ابن عبدالله
 ابن عمر و ابن عبدالعزیز ایتور هر یرده قرق کشی بولسه نمازده حرلر و عاقل لر
 و بالغ لر و کوچمی تورغان کشی لر اول یرده اقامت جمعه واجبدر شافعی و احمد و اسحاق
 ابن راهویه بوقولنی اخذ ایتمشلردر عبدالرحمن ابن کعب ابن مالک دن روایت
 ایدر لر اسعد ابن زراره اسلامده اول جمعه نی بنی بیاضه نك حره سنده قرق کشی برله اقامت
 قیلمشلر هم بونلر شول روشلی اولان قرق ایدرنده آز ایله جمعه اقامت ایدلمز دیدیلر
 ابن عمر رضی الله عنه قرق آرایله برلکده والیده اولیقنی شرط قیلدی هم حضرت علی ده
 مصر جامعگه باشقه یرده جمعه درست دگل دیدی و بو سوز ایله امام ابوحنیفه هم امام
 اوزاعی عمل ایتدی (وَذَرُوا الْبَيْعَ) و قویگز صانماق و آلباقنی و معاملات دنیانی (ذَلِكُمْ)
 بو جمعه گه سعی ایتمک (خَيْرٌ لَّكُمْ) سزگه بخشى راقدر دنیا معامله سی برله اشتغالدان
 (أَنْ كُنْتُمْ تَعْلَمُونَ) اگر اهل علمدن بولوب خیر و شرنی آیرساگز (فَإِذَا قُضِيَتِ الصَّلَاةُ)
 بس اگر ادا قیلنسه نماز (فَانْتَشَرُوا فِي الْأَرْضِ) بس یورگز یرده حاجتلرگز اوچون
 (وَابْتَغُوا مِنْ فَضْلِ اللَّهِ) طلب قیلگزر رزقنی الله تعالی فضلندن (وَأَذْكُرُوا لِلَّهِ كَثِيرًا لَعَلَّكُمْ تُفْلِحُونَ)
 الله تعالی نك عذابندن فوتولماقنی امید ایتوب (وَأَذَارًا وَتِجَارَةً) اگر کورسه لر بر تجارت نی
 (أَوْ لَهْوًا) یا بر عبادندن غافل قیلر تورغان اشنی (انْفِضُوا إِلَيْهَا) کینه لر اول تجارت و لهو
 صاری (وَتَرَكُوا قَائِمًا) قویارلر سنی منبرده قائم اهل مدینه یه آچلق و قطلق ابرشدیکی
 بر زمانده دحیه الکلبی تجارتله شامدین قایتدی و بو وقتده رسول الله جمعه ده خطبه او قور
 ایدی آدملر بونك قایتدقینی کوردکلرنده بارچه سی بوگا فارشو چغوب کتدی رسول الله
 یاننده حضرت عمر ایله حضرت ابوبکرگه باشقه ذات هیچ فالمادی سوکره رسول الله اگر بنم
 یاننده هیچ قایوگز فالمای چغوب بتسه وادی طرفندین سز نك اوستوکره او ط آغار ایدی
 دیدی مفسر لر لهودن مراد پاراماندر دیدیلر چونکه بعضلر نك دیدکینه کوره قایتوینی خلقه
 بلد ر م ک ایچون دحیه الکلبی مدینه یه یقین کلدکده پارامان قاقمشدر و بعضلر نك روایتینه
 کوره کروان مدینه یه کلدکده اهل مدینه کرواننی پارامان ایله فارشو آلمشدر
 (قُلْ) ایت ای محمد (مَا عِنْدَ اللَّهِ) الله تعالی فاشنداغی جزا یعنی ثواب (خَيْرٌ مِنَ اللَّهِو
 وَمِنَ التَّجَارَةِ) لهودن وهم ساتودن یخشیدر (وَاللَّهُ خَيْرٌ الرَّازِقِينَ) والله تعالی رازق لرنك
 خیریدر بس الله تعالی غه توکل قیلگزر و آن دین طلب قیلگزر

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ ﴿۱﴾ منافقون

(اِذَا جَاءَكَ الْمُنَافِقُونَ) اگر کیسه سنکا منافقر (قَالُوا) ایتورلر (نَشَهُدُ) شکسز یلامز
 (اِنَّكَ لَرَسُولُ اللَّهِ) شکسز سن البته الله تعالی نك رسولی سن (وَاللَّهُ يَعْلَمُ) والله تعالی بلدر
 (اِنَّكَ لَرَسُولُهُ) شکسز سن البته الله تعالی نك رسولی سن (وَاللَّهُ يَشْهَدُ) والله تعالی شهادت
 بیرر (اِنَّ الْمُنَافِقِينَ) شکسز منافقر (لَكَذِبُونَ) البته یالغانچیلدر (اتَّخَذُوا) توتدیلر
 اول منافقر (اِيْمَانَهُمْ) اوزلری نك یالغان آنظرلرینی یاکه یالغان برلان ایتن کلمه شهادتلرینی
 (جَنَّةً) فالقان وپرده آنلرینی اولتورما کدین واسیر قیلیمقدین صافلاغوچی (فَصَدُّوا) بس
 منع ایتدیلر خلایقنی (عَنْ سَبِيلِ اللَّهِ) الله تعالی نك یولندن یعنی قرآن حکمی ورسول الله
 فولی برلان عمل قیلماقدین (انهم) شکسز آنلر (سَاءَ مَا كَانُوا يَعْمَلُونَ) نی یماندر آنلرنك
 یوقیلغان اشلری (ذَلِكَ) بویمان اشلری (بَانَهُمْ اٰمَنُوا) ظاهرا ایمان کیلتورگانلری اوچون
 (ثُمَّ كَفَرُوا) مونك سوکنده بر شهبه برلان ایمانسز بولغانلری اوچون (قَطَّبَ عَلٰی قُلُوبِهِمْ)
 بس برکتدی کفرنی آنلرنك کونگلرینه (فَهُمْ لَا يَفْقَهُونَ) بس آنلر بلماسلر وفهلاماسلر
 ایماننی موجب حجت وبرهانلرینی (وَاِذَا رَاٰتَهُمْ) اگر کورساک سن آنلرینی
 (تُعْجِبُكَ اَجْسَامُهُمْ) یغار سنك کونگلکه آنلرنك جسملری وصورتلری (وَانْ يَقُولُوا) اگر
 سوز ایتسلر (تَسْمَعُ لِقَوْلِهِمْ) قولاق سالورسن آنلرنك سوزینه قال عبدالله ابن عباس
 کان عبدالله ابن ابی رجلا جسیما فصیحا ذلی اللسان فاذا قال سمع النبی صلی الله علیه وسلم
 کلامه (کانتهم) گویا که آنلر (خُشِبُ مُسْنَدَةٍ) بورانه گا سویالگان قوروغ صورتلردر
 ملم وعلملری یوقلقدان (يَحْسَبُونَ كُلَّ صَيْحَةٍ عَلَيْهِمْ) گمان ایتارلر آنلر هر طاوشنی اوزلرینه
 ضرر دیب ای لایسمعون صوتابان نادی منادلا اظنوا من جبنهم یرادون بذلك وقیل ذلك
 لكونهم علی وجل من ان ینزل الله فیهم امرایهتك استارهم ویبیح دماهم (هُمُ الْعَدُوُّ) آنلردر
 جن دوشمان (فَاَحْذَرُهُمْ) بس صافلان آنلردن (قَاتَلَهُمُ اللَّهُ) لعنت ایتدی آنلرغه الله تعالی
 (اِنِّي يُوَفِّكُونَ) فایده بارلر حقنی تاشلاب (وَاِذَا قِيلَ لَهُمْ) اگر ایتلسه آنلرغه (تَعَالَوْا)
 کیلوگز (يَسْتَغْفِرْ لَكُمْ) استغفار قیلسون سرنك اوچون (رَسُولُ اللَّهِ) الله تعالی نك رسولی
 (لَوْ اَرَادُوا رُءُوسَهُمْ) ایلاندرلر یوزلرینی وباشلرینی استکبارلری سببلی (وَرَاٰتَهُمْ) کورارسن
 سن آنلرینی (يَصُدُّونَ) اعراض قیلورلر طلب استغفاردن (وَهُمْ مُسْتَكْبِرُونَ) وآنلر
 نکبرلك قیلغوچیلدر (سَوَاءٌ عَلَيْهِمْ) برابر دور آنلرغه (اَسْتَغْفَرْتَ لَهُمْ اَمْ لَمْ تَسْتَغْفِرْ لَهُمْ)
 استغفار قیل آنلر اوچون یاقیلمه (لَنْ يَغْفِرَ اللَّهُ لَهُمْ) البته یارقاماس الله تعالی آنلرینی

(انَّ اللَّهَ لَا يَهْدِي الْقَوْمَ الْفَاسِقِينَ) شكسز الله تعالى كوند رماس اول الله غه ورسول الله غه اطاعت وانقياددن خارج قومنی (هُمُ الَّذِينَ يَقُولُونَ) آنلر ایتورلر (لَا تُنْفِقُوا عَلٰی مَنْ عِنْدَ رَسُولِ اللَّهِ) اتفاق قیلماکز رسول الله قشنده بولغان کشیلر گه (حَتَّى يَنْفُضُوا) تا که تارالسونلر محمد ابن اسحق حکایت ایدرلر رسول الله غه یتشدی بنی مصطلق سنگ برله محاربه گه مجتمع بولدیلر و سنی قصد ایتوب مدینه گاکیلورلر رسول الله صلی الله علیه وسلم اصحابی برله آنلرغه قارشو یوردی بنی مصطلق ننگ صولارندان برصوده آنلرغه اوچراشدیلر بنی مصطلق منوزم بولدی بالالرنی و خاتونلرنی و ماللرنی فی ایتدیلر عمر ابن خطاب رضی الله عنه ننگ بر اجیری بار ایردی بنی غفاردن اسمی ججهاه ابن اسعد الغفاری ایردی بنی عوف ابن خزرج خلیفی سناد ابن و بر برله ججهاه صواوستنده مزاممه قیلدیلر بری بری ایله صوغشدیلر (سناد) انصار دین یاردم استدی (غفاری) مهاجرلردین یاردم استدی سوکره غفاریگه مهاجرلردن (سعال) اسمی بر فقیر صحابی یاردم و یردی عبدالله ابن ابی ابن ابی سلول گه بوخبر یتشدی قهری کلدی اوزی ننگ قومندن بر جماعت آلدننه حاضر ایردی زید ابن ارقم یاش یکت ایردی و آنده حاضر ایدی ابن ابی ایتدی بزم شهرلر مزه کلوب کوبایشدکدین سوکره حاضر شوندی اشلر نیمی قیللر حاضر بزله (ات سیمرسه ایاسینی تشلر) دیگان سوز توغری کله در الله ایله یمین ایدارمکه مدینه به قایتدقدین سوکره عزیزلر ذلیللری مدینه دین چغارر واعزدن مرادی اوزی ایردی و اذلدن مرادی رسول الله صلی الله علیه وسلم ایردی و موندین سوک قومینه متوجه بولوب ینه ایتدی هذا ما فعلتم بانفسکم احللتموهم بلادکم وقاسمتموهم اموالکم اما والله لو امسکتهم عن جعال وذویة فضل الطعام لم یرکبوا رقابکم ولتحولوا الی غیر بلادکم فلا تنفقوا علیهم حتی ینفضوا من حول محمد زید ابن ارقم ایتدی انت والله الذلیل القلیل المبغض فی قومک و محمد فی عز من الرحمن ومودة من المسلمین ابن ابی ایتدی قویغل مونلر اویون سوزلردن زید ابن ارقم بوخبرنی رسول الله غه یتشدردی عمر ابن الخطاب رضی الله تعالی عنه آنده حاضر ایدی ایتدی یار رسول الله دعنی اضرب عنقه رسول الله صلی الله علیه وسلم ایتدی فکیف یاعمر اذا تحدث الناس ان محمد ایقتل اصحابه ولكن اذن بالرحیل و بوساعت کوچمای تورغان ساعت ایردی بس آنلر کوچدیلر رسول الله صلی الله علیه وسلم ابن ابی نی چاقردی و ایتدی انت صاحب هذا الکلام الذی بلغنی ابن ابی ایتدی والذی انزل علیک الکتاب ما قنت شیاً من ذلك وان زیدا لکاذب ابن ابی قومینک شریفی ایردی اول مجلس ده حاضر انصاری لر ایتدیلر یار رسول الله عسی ان یکون الغلام اوهم فی حدیثه ولم یحفظ ما قاله

و ۱۹۱۲ عین یانی سوزلردن

صوگره رسول الله ابن ابى نك عذرینى قبول قیلدى هم انصارى لر زیدنى شلته قیلدیلر
 وسوزینى یالغانغه نسبت ویردیلر اسید بن خضیر دیدى = یا رسول الله كوچلماي
 طورغان ساعتده كوچوب كیتدك صوگره رسول الله سكا ایداشكز عبد الله نك ایتدیكى
 سوز ایرشیدیمى دیدى اسید ابن ابى نه ایتدی دیدى رسول الله (مدینه به قایتقدن
 صوگره عزیز ذلیلنى مدینه دین چىغارور دیوب ایتدی) دیدى صوگره اسید (رسول
 الله ایله یمین ایدهرمکه ابن ابى ذلیل وسن عزیز سن اگرده تله سك
 مدینه دن ابن ابى چىغارورسن) دیدى ابن ابى نك اوغلى عبد الله غه آناسینك خبرى
 ایرشدى هم رسول الله صلى الله علیه وسلم غه کیلوب ایتدی : یا رسول الله
 من ایشتم سز ابن ابى اولترتمكى قصد ایدوبسز سزگه يتوشكان سوزلرى
 اچون اگر اولتورسه گز منى بیورگز باشینى سزه كئتوره یم خدا ایله یمین ایدهرمکه
 فزرج قبیلسى آنا آناسینه میندن یخشیراق آدمنى كوردكلى یوقدر آتامنى باشقه
 كشیگه اولتررگه قوشماقئدین قورقام اگر آتامنى یاط آدم اولترسه اول آدمك دنیا ده
 یورما كینه راضى اولمیبو آنى اولتررم هم بر ایمانسز اچون مؤمننى اولتردیكمدن تموغغه
 مستحق اولورم صوگره رسول الله صلى الله علیه وسلم : یوق بز آنى اولترمايمز كندیسى
 بزلردین آیرلمدیقى مدتده بز آكئا یخشیلق ایدهرمز دیدى موندین صوگ یوردیلر حتى
 حجاز یرنده نقعاد دیگان صوغه توشدیلر كچه سى قاتی بیل قوپدی هم رسول الله نك
 توهسى یوغالدى آدملىریلك قاتیلغندن قورقدیلر صوگره رسول الله : بو بیلدىن قورقما گز
 چونكه مونك ایسمكى مدینه ده اولان الوغ ایمانسزدن برینك اولمكى اچوندردیدى
 اول ایمانسز كم دیو صورادغه (رفاعه بن زید) دیو جواب ویردى هم منافقردن براوى :
 توهسینك قاید ایدو كینى بلمیدر غیبنى بلونى دعوى ایتهدر دیدى صوگره جبزائیل فرشته
 كلوب بو منافقنك سوزندن هم توهسینك قاید ایدو كندن خبر ویردى رسول الله نك توهسى
 شعب طرفینه كیدوب تزگنیله بر آغاچه بیلانوب تورمقده ایدى هم رسول الله اوزینك
 اصحابینه خطابا ایتدی : بن غیبنى بلمايورم و بلام دیو دعوى ده ایتمايورم لکن الله
 تعالى بكا منافقنك سوزندن وتوهنك قاید ایدو كندن خبر ویردى منم توه شعبده بر
 آغاچه تزگنیله بیلانوب تورماقده در صوگره اصحاب بیک آشغوب شعب طرفینه كیتدیلر
 هم توهنى شونده رسول الله ایتكان حالده تابدیلر رسول الله غه طعن ایدن منافق بو حالى
 كوردكبه ایمان كیلتوردى هم مدینه به قایتقدن رسول الله ایتكان كونى رفاعه بن زید نك
 وفات ایتدیكى ظاهر اولدى زید بن ارقم دیور مدینه به کیلگاچ اویالمق دین وقایغودین

ایودین چمادم بس الله تعالى سورة منافقين فی انزال قیلدی و بو سورده زیدنی تصدق قیلوب عبد الله بن ابی نکتدیب ایتدی صوگره ابن ابی مدینه گه قایتقاچ بر نچه کون توروب آوروب اولدی بعض علماء شویله روایت ایتدیلر بو سوزه نازل اولوب عبد الله بن ابی نکتدیب ظاهر اولغاچ عبد الله بن ابی گه (سنک حقه بیک شدتلی آیتلر نازل اولدی رسول اللهغه وار اول سنک ایچون استغفار ایدار) دیدیلر لکن (ابن ابی) باشینی بوروب شول سوزلری سویلدی ایمان کیتورمیه امر ایتدکز ایمان کیتوردم زکوة ویرمیه امر ایتدکز زکوة ویردم ایندی مینم طرفده محمدکه سجده ایتوگه باشقه قالمادی (وَلِلّٰهِ خَزَائِنُ السَّمٰوٰتِ وَالْاَرْضِ) الله تعالی نکتدر کولر نکت خزینه لری ویر خزینه لری (وَلٰكِنَّ الْمُنٰفِقِيْنَ لَا يَفْقَهُوْنَ) لکن منافقلر فهم له مس لری (يَقُولُوْنَ) ایتورلر اول منافقلر (لَمَنْ رَجَعْنَا) اگر قایتساق (اِلَى الْمَدِيْنَةِ) مدینه گه (لِيُخْرِجَنَّ الْاَعْوَجَّ) البنه چغارور عزیزا کشی (مِنْهَا) اول مدینه دن (الْاَذَلَّ) ذلیل را کشی فی (وَلِلّٰهِ الْعِزَّةُ) الله تعالی غه در عزت (وَلِرَسُوْلِهِ) الله تعالی نکت رسولینه در (وَلِلْمُؤْمِنِيْنَ) مؤمن لر گه در (وَلٰكِنَّ الْمُنٰفِقِيْنَ) لکن منافقلار (لَا يَعْلَمُوْنَ) بلمس لری (يٰۤاَيُّهَا الَّذِيْنَ اٰمَنُوْا) ای مؤمن لر (لَا تَلْهٰكُمْ) مشغول قیلماسون سزنی (اَمْوَالِكُمْ) ماللرکزنی (وَلَا اَوْلَادِكُمْ) وهم بالارکز (عَنْ ذِكْرِ اللّٰهِ) الله تعالی نکت عبادتندین تعلم علوم دین کبی و صلوة خمسه کبی (وَمَنْ يَّفْعَلْ ذٰلِكَ) براو قیلسه بو اشنی یعنی مالی و ولدی برله مشغول بولوب فرایض علمنی و عملنی تحصیل قیلسه (فَاُولٰٓئِكَ) بس آنلر (هُمُ الْخٰسِرُوْنَ) چن زیان کورگان کشی لر در (وَأَنْفِقُوا) انفاق قیلکز قال ابن عباس یرید زکوة الاموال (مِمَّا رَزَقْنَاكُمْ) بز رزقلندورغان ماللرکز نکت بعض سنی (مَنْ قَبْلَ اَنْ يَّاتِيَ) کیلمس دن اول (اِحْدَكُمْ الْمَوْتُ) سز نکت برکز گه اولوم (فَيَقُوْلُ) بس ایتور (رَبِّ) ای منم ربم (لَوْ لَا اٰخِرَتِيْ) کاشکه منم اولومنی تأخیر قیلسا کت (اِلَى اَجَلٍ قَرِيْبٍ) یاقن وعده برلان (فَاَصْدَقْ) بس صدقه بیرور ایردم و مالمنی زکوة قیلور ایردم (وَأَسْكُنْ مِنَ الصّٰلِحِيْنَ) و بولور ایردم صالح لردن بعضیلر صلاحدین مراد هجر دیدیلر ضحاک ایله عطیه ابن عباسدین شویله روایت ایتدیلر ابن عباس دیدی: بر من مالی اولوب زکوة ویرمدیکی حالده یا که حجگه قدرنی یتوب حج قیلر آلمادیغی حالده اولوب کیتسه اول یگادین دنیاغه قایتماقی استر صوگره شول آبتی اوقودی (وَلَنْ يُؤَخِّرَ اللّٰهُ نَفْسًا) والبته کیچو کتورمس الله تعالی هیچ کم نکت اولومنی (اِذَا جَاءَ اَجَلُهَا) اجلی یتکاچ (وَاللّٰهُ خَبِيْرٌۢ بِمَا تَعْمَلُوْنَ) والله تعالی خبر دار در

سز نکت عمل لرکز دن

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ ﴿۱﴾

(يَسْبِحُ لِلَّهِ) دلالت ايدر قال يا حال تلى برله الله تعالى نك جميع سمات نقصاندين و مشابهة
 خلقدين منزلكينه (ما في السموات) كوكلاردا گى شيلر (وما في الارض) ويرده گى شيلر
 (له الملك) اول الله تعالى كه خاصدر ملك (وله الحمد) واول الله تعالى كه خاصدر صفات
 كمال برله اتصاف (وهو على كل شىء قدير) واول الله تعالى هر شى كه قادردر (هو الذى
 خلقكم) اول الله تعالى خلق ايندى سزنى (فمنكم كافر) بس سزذن بعضكز كافردر
 (ومنكم مؤمن) وبعضكز مؤمندر (والله بما تعملون بصير) والله تعالى سزنىك عملكزنى
 كورگوچيدر (خلق السموات) ياراتدى كوكلارنى (والارض) يرنى (بالحق) حكمة بالغه
 برله (وصوركم) خلق ايندى سزنىك صورتكزنى وهيتكزنى وخواصكزنى (فاحسن صوركم)
 بس كوركام قيلدى سزنىك صورتكزنى و مخلوقاتك متصور اوصافى كامله كه مستعد قيلدى (واليه المصير)
 واول الله تعالى نك حكيمينه در قايتماق (يعلم ما فى السموات والارض) بلور اول الله تعالى
 كوكلارده گى ويرده گى شيلرنى (ويعلم ما تُسرون) وبلور اول الله تعالى سزنىك ياشرگان اشكزنى
 (وما تُعلنون) واطهار قيلغان اشكزنى (والله عليم بذات الصدور) واول الله تعالى بلگوچيدر
 كوكرا كده گى اشلرنى (الهم يا تكلم) ايا كيلماديبو سزكه اى ايمانسزلىر (نبا الذين كفروا من
 قبل) موندن اول ايمانسز بولغان كشيرلنك خبرى (فذاقوا) بس تانديلر (وبال امرهم)
 كفلرلنك اينگا كنى دنياده (ولهم عذاب اليم) آنلرغه در قاتبع عذاب آخرتده (ذلك)
 بو دنيا و آخرت عذابنك سببى (بانهم كانت تاتيههم) آنلرغه شكسز كيلگوچى ايردى
 (رسلمهم) آنلرنك رسوللرى (بالبينات) واضح حجه و برهانلر برله (فقالوا) بس ايتديلر
 آنلر (ابشر يهدوننا) ايا آدمى بزنى كوندرر (فكفروا) بس انكار ايتديلر آنلر
 رسوللر كه (وتولوا) واعراض ايتديلر حجج و براهينلرنى تأملدن و تدبردن (واستغنى الله)
 موكسزدر الله تعالى آنلرنك ايمانلرندن و طاعتلرندن (والله غنى) والله تعالى جميع اشيان
 من جميع الوجوه موكسزدر (حميد) جميع صفات كامله برله موصوفدر (زعم الذين كفروا) دعوى
 قيلدى كافرلر (ان لن يبعثوا) اوللرلنك مبعوث بولماسلقلرنى (قل) ايت اى محمد (بلى)
 بلى مبعوث بولورسز (وربى) آنط ايتامن ربم برله (لتبعثن) البته شكسز مبعوث
 بولورسز (ثم لتنبؤن) موندن صوك خبر بيلورلورسز (بما عملتم) قيلغان اشكزنى برله
 حساب و جرا اوچون (وذلك) بو اش يعنى سزنى حشر ايتمك و اعمالكزكه جرا بيلرمك
 (على الله يسير) الله تعالى غه آساندر (فأمنوا) بس ايمان كيلتوركز (بالله) الله تعالى غه

(وَرَسُولُهُ) والله تعالى نك رسولينه (وَالنُّورَ الَّذِي أَنْزَلْنَا) واول رسول گه بز انزال فيلغان
 نورغه يعنى قرآنغه كم احكام دين نى منبردر (وَاللَّهُ بِمَا تَعْمَلُونَ خَبِيرٌ) والله تعالى سز نك
 فيلغان عملر كز دن خبرداردر (يَوْمَ) بر كون (يَجْمَعُكُمْ) حيار سز نى الله تبارك وتعالى
 (لِيَوْمِ الْجَمْعِ) قيامت كونك بولغوچى حساب وجزا اوچون (ذَلِكَ يَوْمُ النَّعَابِ) بوكوندر چن
 فائده لرنك قولدن كيتمك كونى (وَمَنْ يُؤْمِنْ بِاللَّهِ) وبر من ايمان كيلتورسه الله تعالى غه
 (وَيَعْمَلْ صَالِحًا) وايدگو عمل قبلسه (يُكَفِّرْ عَنْهُ سَيِّئَاتِهِ) اورتور الله تعالى آنك اوصال اشلرنى
 (وَيُدْخِلْهُ) كرنور آنى (جَنَّاتٍ) بوستانلرغه (تَجْرِي مِنْ تَحْتِهَا) آغار اول بوستانلر
 آستندين (الْأَنْهَارِ) يلغه لر (خَالِدِينَ فِيهَا أَبَدًا) منگو فالغوچى لردر آنلر اول بوستانلرده
 (ذَلِكَ الْفَوْزُ الْعَظِيمُ) بودر اولوغ وچن مقصودگه يتمك (وَالَّذِينَ كَفَرُوا) واول كشي لركم
 كافر بولديلر (وَكَذَّبُوا بِآيَاتِنَا) وتكذيب قيلديلر بز نك آيات و هجج مز نى (أُولَئِكَ) بوجماعت
 (أَصْحَابُ النَّارِ) اوت ايله لريدر (خَالِدِينَ فِيهَا) منگو بولغوچيدر آنلر اوتده (وَبئْسَ
 الْمَصِيرُ) نى يمان باراچاق يردر اول اوت (مَا أَصَابَ) يتشمادى (مَنْ مُصِيبَةً) هيچ قيغو
 وضرر (إِلَّا بِأُذْنِ اللَّهِ) مگر الله تعالى نك اذنى برله وتقريرى برله يتشدى هر كم گه
 يتشسه (وَمَنْ يُؤْمِنْ بِاللَّهِ) براو اشانسه الله تعالى غه (يَهْدِ قَلْبَهُ) كوندر الله تعالى آنك
 كوكلنى حتى يعلم ان ما اصابه لم يكن ليخطئه وما اخطأه لم يكن ليصيبه فيسلم لقضائه
 (وَاللَّهُ بِكُلِّ شَيْءٍ عَلِيمٌ) والله تعالى هر شينى بلگوچيدر (وَاطِيعُوا اللَّهَ) وانقياد قيلكز الله
 تعالى نك فرمانه (وَاطِيعُوا الرَّسُولَ) وانقياد فيلوكز الله تعالى نك رسولى نك سوزينه (فَأَنْ
 تَوَلَّيْتُمْ) بس اگر اعراض قيلساكز الله تعالى سوزندين يارسول الله سوزندين (فَأَنَّمَا عَلَى
 رَسُولِنَا) شكسز بز نك رسولز گه لازم اش (الْبَلَاغُ الْمُبِينُ) آچق وروشن فهم لاثمكدر
 (اللَّهُ لَا إِلَهَ إِلَّا هُوَ) الله تبارك وتعالى دين اوزگه هيچ معبود يوقدر (وَعَلَى اللَّهِ) الله تعالى گه
 (فَلْيَتَوَكَّلِ الْمُؤْمِنُونَ) بس توكل فيلسون مؤمنلر (يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا) اى ايمان
 كيلتورگان كشى لر (إِنَّ مِنْ أَرْوَاجِكُمْ) شكسز سز نك خاتونلر كز دن (وَأَوْلَادِكُمْ) وبالالركز دن
 (عَدُوَّكُمْ) سز گه دوشمانلر باردر (فَاحْتَرَوْهُمْ) بس صاقلانكز آلردان ابن عباس
 ديدى = اهل مكه دين بعضيلر اسلامه كلوب مكه دين مدينه يه هجرت ايتمكى استديلر
 لكن خاتونلرى وبالالرى هجرت ايتمه كز چونكه بز سزدن آيرلورغه طاقت ايته آلماييز
 ديدكلرنده هجرت ايتمى قالديلر صوكره الله تعالى شول آيتى انزال ايلدى (وَأَنْ تَعْفُوا)
 اگر عفو ايتساكز (وَتَصْفَحُوا) شلته لاونى قويساكز (وَتَغْفِرُوا) ويমানلق لرنى اورتساكز
 (فَأَنَّ اللَّهَ غَفُورٌ رَحِيمٌ) شكسز الله تعالى غفوردر ورحيمدر محى السنه ديدى = بو آيت

شول آدم لر حقنده نازل اولمشدرکه آنلر خاتونلرینک و بالالرینک سوزلرینه قاراب هجرت
ایندیلر صوگره دن بونلرده هجرت ایدوب اولده هجرت ایدن آدم لر نك بیک عالم اولدقلرینی
کور دیلر و بونلر نك حاللرینه بیک قز قیلر هم بالالریمز و خاتونلریمز توقتامسه بزده
اولده گی مهاجر لر کبی اولور ایدک دیو خاتونلرینه و بالالرینه بیک آچغلندیلر حتی آرترلرندن
کلکلی زمان آنلرغه نفقه لیک و یرماسکه و یخشیلیق کوسترمسکه دیلدیلر صوگره الله تعالی
بو آدم لره خاتونلرندن و بالالرندن کیچمک ایلن و آنلره یخشیلیق ایتمک ایلن امر ایتدی عطاء
بن یسار بو آیت عوف بن مالک حقنده نازل اولدی دیدی چونکه عوف بن مالک نك
خاتونلری و بالالری وار ایدی بو وقت صوغشفه بارمقنی تله دی لکن خاتونلری و بالالری
بغلاشدیلر هم بزلی کیمه تابشروب کیمه سین دیو ایتوشدیلر بونی کوردکک عوف بن
مالک نك قلبی نچکردی و صوغشفه و ارامای مسلمانلردن آیرلوب قالدی صوگره الله تعالی (ان
من ازواجکم و اولادکم عدو الکم فاحذر وهم) آیت کریمه سینی انزال ایلدی (انما اموالکم)
شکسر سز نك مال لرکز (و اولادکم) وهم بالالرکز (فتنة) سز که بلادر سزنی آخرت دین
مشغول ایدر و اولوغ منکر اشلر که سالور (والله عنده اجر عظیم) والله تعالی نك قاشنده
اولوغ یال (فاتقوا الله) بس صافلانکز الله تعالی دین امرینه خلاف قیلماق دین (ما استطعتم)
هرنی قدر که کوچکز یتسه (واسمعوا) ایشکز الله تعالی نك و رسول الله نك سوزنی (واطيعوا)
وانقیاد قیلوکز الله تعالی که و رسول الله غه (وانفقوا) انفاق قیلوکز مالکزنی و جوه خیرده
(خیرا لانفسکم) وقیلکز اوزکز که خیرلی اشنی یعنی الله تعالی که و رسول الله غه انقیادنی
(ومن یوق) براو صافلانسه (شخ نفسه) نفسی نك قاتیلقندین و حقوق اللهنی یرینه یتکورسه
(فاولئك) بس بو جماعتلر (هم المفلحون) مونلردر جن قتلوغوچی کیشیلر (ان تقرضوا الله)
اگر بیر ساکز الله تعالی که (قرضاً حسناً) فرض حسنه یعنی مالکزنی جن کوکلدن اخلاص
بزله و جوه خیر که صرف ایتساکز (یضاعفه لکم) اول فرضکز مثلی کوبنی بیرر سز که
(ویغفر لکم) و یارلقار سز نك گناهکزنی (والله شکور) و اول الله تبارک و تعالی آزغه کوبنی
بیرر کوچیدر (حلیم) مواخذهنی کیچکتور گوچیدر (عالم الغیب والشهادة) بارچه غیب
و شهادتنی بلگوچیدر (العزیز) عزیزدر (الحکیم) حکیمدر

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ (مِللہ)

(یا ایها النبی) ای پیغمبر (اذا طلقتم النساء) اگر طلاق قیلساکز خاتونلرکزنی (فطلقوهن)
بس طلاق قیلکز اول خاتونلرکزنی (لعدتهن) طلاق مدت لرنده یعنی طهر وقتنده اول

طهرده جماع قبلهای و اگر مدخول بها خاتوننی حیض وقتنده یا که طهرده بعد الجماع طلاق
 قیلسه عاصی بولور و طلاق بدعی بولور و غیر مدخول بها خاتوننک و صغیره و حامله نك
 طلاقنده سنت و بدعت بوقدر هر وقت مصاحت کورسه طلاق قیلور و طلاقات ثلاثنی
 جمع ایتسه ابو حنیفه و مالک رحمهما الله تعالی قاشنده بدعت دور و بعض علما
 قاشنده و منهم الشافعی بدعت ایرمس (وَاحْصُوا الْعِدَّةَ) بلكز و محافظه قیلکز عدتنی
 تا که مراجعت زمانی نك قوتی یا بقاسی معلوم بولغای و ایام عدتنه نفقه و سکناسی بیرلگای
 (وَآتُوا اللَّهَ رَبَّكُمْ) سز نك ربكز الله تعالی دن صافلانكز (لَا تُخْرِجُوهُنَّ) چغارما کز لر اول
 طلاق ایتلگان خاتون لر کزنی (مَنْ يُؤْتِهِنَّ) آنلرنك تور تورغان اوپلرندن (وَلَا يُخْرِجَنَّ)
 و چقماسون اول خاتونلر تور تورغان اوپلرندن بس عدتی اوتمدیکی حالده طلاق
 ایدلدیکی اودن خاتوننك چقماقی حلال اولماس هم ایر نكده کوچلب چغارمقی درست
 اولماس (إِلَّا أَنْ يَأْتِيَنَّ بِفَاحِشَةٍ مُّبَيِّنَةٍ) مگر چغارماق حلال بولور اگر واضح اوصال اش قیلسه لر
 یعنی ایرنك جماعت لر نی آچی تل برله رجوتسه لر مثلا (وَتِلْكَ) بو ایتلگان حکم لر (حُدُودُ اللَّهِ)
 الله تعالی نك بیورغان چیکلاریدر (وَمَنْ يَتَعَدَّ حُدُودَ اللَّهِ) بر من تجاوز قیلسه الله تعالی نك
 چیکلرینه (فَقَدْ ظَلَمَ نَفْسَهُ) شکسز ظلم ایتدی اوزینه (لَا تَدْرِي) بلماس سن سن (لَعَلَّ اللَّهَ)
 احتمال باردر الله تعالی (يُحَدِّثُ بَعْدَ ذَلِكَ) پیداقیلور بو طلاقدین صوئک (أَمْرًا) بر اشنی یعنی
 ایرنك کوکلینه رغبت صالو و مراجعت قیلو احتمالی بار بو آیت اوچ طلاقنی آیروب آیروب ایفای
 ایدونك مستحب ایدکینه دلالت ایدار چونکه ایر طلاق ایتو وینه اوکنسه بو تقدیرده طلاقندن قایتیق
 ممکن اولور (فَإِذَا بَلَغَنَّ) اگر یتشسه لر اول طلاق ایتولگان خاتون لر (أَجَلَهُنَّ)
 عدت لرینك تمام بولماق وقت لرینه یعنی عدت اوتارگه یقین بولسه (فَأَمْسُكُوهُنَّ) بس
 تونکز اول خاتونلرنی مراجعه قیلکز (بِمَعْرُوفٍ) مشروع وجه برله (أَوْفَارِقُوهُنَّ) یا
 آیرلکز اول خاتونلردین (بِمَعْرُوفٍ) مشروع وجه اوزره (وَأَشْهَدُوا) گواه اینکز
 (ذَوِي عَدْلٍ مِنْكُمْ) اوز آرا کزدین ایکی عادل کشینی رجعت قیلسا کز یا مفارقه قیلسا کز
 بو اشهاد مندوبدر و شافعی دن مرویدر رجعتده وجوب اشهاد (وَأَقِيمُوا الشَّاهِدَةَ) ادا
 قیلکز شهادتنی حاجت وقتنده (لِلَّهِ) الله تعالی رضاسی اوچون (ذَلِكُمْ) بو منکور حکم لر
 (يُوعِظُ بِهِ) اسینه توشوروله در و بیوروله در اوز فائذسی اوچون اول حکم لر برله
 (مَنْ كَانَ يُؤْمِنُ بِاللَّهِ) الله تعالی گه ایمان کیلتورگان کشی لر (وَالْيَوْمِ الْآخِرِ) و قیامت
 کونینه ایمان کلتورگان کشیلر (وَمَنْ يَتَّقِ اللَّهَ) بر من صافلانسه الله تعالی گه گناه قیلماقندن
 (يَجْعَلْ لَهُ مَخْرَجًا) میسر قیلور آگاهر قاتیلقدن و تارلقدن و شبهه لر دن چقماق یولنی (وَيَرْزُقْهُ)

ورزق لاندردر آنی الله تعالی (من حیث لا یحتسب) امید ایتمگان وجه دن علماء بو آیه ناک
 عوف بن مالک حقدنه ایندکینی روایت ایتدیله شویله که عوف بن مالکنک مالک نامنده
 بر اوغلی اولوب مشرکر آنی اسیر ایتدیله صوکره رسول الله غه کلوب ایمانسزلر طرفندین اوغلی
 اسیر ایدیلوب اوزینک بیک فقیر اولدیغندن شکایت ایتدی صوکره رسول الله بو بلالره
 صبر ایتمک ایلان والله غه تقوی لق ایتمک ایلان هم (لاحول ولا قوة الا بالله) فی کوب ایتمک
 ایلان عوفکه توصیه قیلدی هم عوف رسول الله ناک سوزینی دکلا یوب ایتمک لیرینی توتدی
 بروقت عوف او یونده او طروب طور ماقده ایدی شول آراده اوغلی ایمانسزلرنک غافل
 مالنده قاچوب دوه لیرینی سوروب اوینه قایتدی بعض روایتده قوی لیرینی وباشقه
 اشیالیرینی آلوب قایتدی صوکره مالک رسول الله دن بو ایبرلر برله فایک لثمق درست اولورمی
 دیو صوردی هم رسول الله درست لکیله فتوی وبردی (وَمَنْ يَتَوَكَّلْ عَلَى اللَّهِ) وبر من الله
 تعالی که توکل قیلسه (فَهُوَ حَسْبُهُ) بس اول الله تعالی آکا یتاچکدر (ان الله بالغ أمره)
 شکسن الله تعالی اوزینک مرادنی یرینه یتکور گوچیدر (قَدْ جَعَلَ اللَّهُ) تحقیق قیلدی الله تعالی
 (لِكُلِّ شَيْءٍ قَدْرًا) هر شیکه بر مقدار بس فرایض شرعی ترک ایدوب سعی وتوجه برله
 (وَاللَّائِي يَتَسَنَّ مِنَ الْمَحِيضِ) وشول خاتونلر کم امیدسن بولدیلر حیضدن یعنی قارنلق
 سبیلی حیضلری کیسلدی (من نسائکم) سزینک خاتونلر کزدین (ان ارتبتم) اگر بلماسا کز
 آنلرنک حکمنی (فَعَدَّتُهُنَّ ثَلَاثَةَ أَشْهُرٍ) بس آنلرنک عدتلری اوچ آیدر (وَاللَّائِي) وهم
 اول قزلر کم (لَمْ يَحْضَنْ) یاش لیکلری اوچون حیض کورمادیلر آنلرنک عدتلری هم اوچ
 آیدر اگر ایرلری طلاق قیلسه (وَأُولَاتُ الْأَحْمَالِ) وبوکلی خاتونلرنک (أَجَلُهُنَّ) آنلرنک
 عدتلری (أَنْ يَضَعْنَ حَمْلَهُنَّ) آنلرنک بوکلارینی قویمقدر اگر ایرلری طلاق
 قیلسه واگر ایرلری اولسه آنده علما اختلاف ایتدیله بعضی لر آنک عدتی وضع
 حمل دیدیلر بو آیت ناک عمومی اوچون وبعضی تورت آی اون کون
 نورماق دیدیلر (والذین یتوفون منکم وینرون ازواجاً یتربصن بانفسهن
 اربعة اشهر وعشرا) آیتی ناک عمومی اوچون وبعضی لر ابعد الاجلین آنک
 عدتی در دیدیلر (وَمَنْ يَتَّقِ اللَّهَ) براو صاقلانسه الله تعالی غه معصیت دین (يَجْعَلْ لَهُ)
 فیلور الله تعالی آنک اوچون (من أمره یسرًا) آنک دنیا و آخرت اشنده یکل لیکنی
 (ذلک) بو مذکور حکملر ونصیحتلر (أمر الله) الله تعالی ناک امریدر (أَنْزَلَهُ إِلَيْكُمْ)
 انزال قیلدی اول امرنی سزگه (وَمَنْ يَتَّقِ اللَّهَ) براو صاقلانسه الله تعالی که عصیان دین
 (يُكَفِّرْ عَنْهُ سَيِّئَاتِهِ) اورتور الله تعالی آنک گناهلرنی (وَيُعْظِمْ لَهُ أَجْرًا) اولوغ قیلور

آکا یالینی (اَسْكُنُوهُنَّ) تورغوزگز اول طلاق فیلغان خاتونلرگزنی (مَنْ حَيْثُ سَكَنْتُمْ)
 اوز مسکن لرگزدین بربرده (مَنْ وَجَدَكُمْ) طاقتکز چه یعنی اگر ایر بای بولسه یخشی اورون
 وبخشی نفقه بیرور و اگر فقیر بولسه طاقتی یتکان قدر (وَلَا تُضَارُّوهُنَّ) وتار قترماگز اول
 خاتون لرنی رنجتپ (لَتُضَيِّقُوا عَلَيَّهِنَّ) آنلرغه مسکن لرنی تارایتوب چقارماقکز اوچون
 (وَأَنْ كُنَّ) اگر بولسه لر اول طلاق ایتولگان خاتونلر (أُولَاتِ حَمَلٍ) یوک ایالری
 (فَأَنْفَقُوا عَلَيَّهِنَّ) بس نفقه بیرگز آنلرغه (حَتَّى يَضَعْنَ حَمْلَهُنَّ) آنلر یوکنی قویغانچا
 طلاق رجعیدن عدت ساقلاوچی خاتون عدتی اوتمگان حالده سکنی و نفقه گه مستحقه
 اولور اما طلاق بایندن عدت ساقلاوچی خاتون کرک حامل اولسون کرک اولماسون
 سکنی به مستحقه اولور ابن عباسدین فقط حامل اولغانده سکنی به استحقاقی روایت
 ایدلدی هم امام شعبی ایله امام حنبل شونکله قائل اولدی طلاق باینله طلاق ایدولر*
 خاتوننگ نفقه سنده علماء آراسنده اختلاف ایدلدی بعضیلر فقط حامل اولغانده بوکا
 نفقه ویرلور دیدی هم بوسوز عباسدنده روایت ایدلدی حسن، عطاء، شعبی لر امام
 شافعی، امام احمد هم بونکله قائل اولدی اما بعض علماء کرک حامل اولسون کرک
 اولماسون بو خاتونه هر حالده نفقه ویرمک واجبدر دیدی هم بو سوز ابن مسعوددن
 روایت ایدلوب امام ابو حنیفه ابراهیم نخعی امام ثوری بونکله قائل اولدی اما وطی
 شبهه دن عدت ساقلاوچی خاتون ایله عیب سبیلی یا که خیار عنق سبیلی نکمی فسح
 ایدولن خاتونغه حامل اولسه لرده نفقه هم سکنی به ویرلمس زوجی اولوب عدت
 ساقلاوچی خاتونغه کرک حامل اولسون کرک اولماسون کوب علماء قاشونده نفقه ویرلمس
 اما حضرت علیدن حامل اولغانده همیلینی قویغانچه غه قدری ترکه دن نفقه تیوشلی ایدوکینی
 روایت ایندیلر هم بونکله شریح، شعبی، نخعی، ثوری، قائل اولدیلر زوجی اولوب
 عدت ساقلاوچی خاتوننگ سکنی سنده علماءینه اختلاف قیلدیلر حضرت علی، ابن عباس،
 عایشه بوکا سکنی یوق تلادیکی یرده عدت ساقلر دیدیلر هم بونکله عطاء، حسن،
 ابو حنیفه، رضی الله عنهم قائل اولدیلر اما عمر، عثمان، عبد الله، بن عمر بوکا سکنی
 ویرلور دیدیلر هم مالک، ثوری، احمد، اسحاق، شول مذهبه که واردیلر (فَإِنْ أَرْضَعْنَ
 لَكُمْ) اگر ایبرسه لر اول طلاق بولغان خاتونلر سزنگ بالالرگزنی عدت دین صوک
 (فَأَتُوهُنَّ أَجُورَهُنَّ) بس بیرگز آنلرغه باللرنی ارضاع اوچون (وَأَتَمُّوْا بَيْنَكُمْ بِمَعْرُوفٍ)
 و قبول قیلکز بر برگزنگ شریعتکه موافق سوزینی و کینگاشنی (وَأَنْ تَعَاْسَرْتُمْ) اگر
 چیتن سن ساگز ایر اجره فی آورسن سه یا که خاتون بالاسن ایبرما کنی آورسن سه

(فَسْتَرْضِعْ لَهُ أُخْرَى) بس ایمزر اول بالانی ایکنچی خانون و طلاق بولغان آناسی فی
 اکره فیلماس و لکن آناسی ننگ ارضاعندن اباسی کراهیتدین خالی ایرماس (لِیُنْفِقَ
 ذُو سَعَةِ) انفاق فیلسون بای کشی (مَنْ سَعَتَهُ) اوزی ننگ بایلغندین و مرضه گه تارلیق
 فیلماسون (وَمَنْ قُدِرَ عَلَيْهِ رِزْقُهُ) و بر کشی کم آکا اوچانلدی رزقی یعنی یاری بولدی
 (فَلِیُنْفِقْ) بس انفاق فیلسون اول (مِمَّا آتَاهُ اللَّهُ) خدای تعالی بیرگان چافلی مالندن (لَا
 یُكَلِّفُ اللَّهُ نَفْسًا) کوجلاماس الله تعالی هیچ کمئی (الَّا مَا آتَاهَا) مگر آکار بیرگان چافلی
 کوجلر (سَيَجْعَلُ اللَّهُ) تیزکم فیلور الله تعالی (بَعْدَ عُسْرٍ) یارلیلقدن صوگ (یُسْرًا) بایلقنی
 دنیا و آخرنده (وَكَايِنٌ مِنْ قَرِيْبَةٍ) کوب قریه لر باردر (عَنْتَ) باش تارتدی و طغیان فیلدی
 اول قریه لر اهل لری (عَنْ أَمْرِ رَبِّهَا) اوزلرینگ رب لرینگ امرندن (وَرُسُلُهُ) و اول
 الله تعالی ننگ رسول لری ننگ امرندن (فَحَاسِبُنَاهَا) بس محاسبه فیلدی آنلرغه (حَسَابًا
 شَدِيْدًا) قاتی حساب برله (وَعَذَابُنَاهَا عَذَابًا نَكْرًا) عذاب فیلدی آنلرنی منکر و فطیع عذاب
 برله (فَدَاقَتٌ) بس تادی لر آنلر (وَبَالَ أَمْرَهَا) اوزلری ننگ کفر لری ننگ و عصیان لری ننگ
 ایگاکنی (وَكَانَ عَاقِبَةُ أَمْرِهَا) و بولدی اول قریه لر اهل لری ننگ اشلری ننگ آخری (خُسْرًا)
 دنیا و آخرت ضرری (أَعَدَّ اللَّهُ لَهُمْ عَذَابًا شَدِيْدًا) حاضرلادی الله تعالی آنارغه قاتی عذابنی
 (فَاتَّقُوا اللَّهَ) بس صافلانکز الله تعالی گه گناه فیلماقدن (يَا أُولِيَ الْآلِبَابِ) ای عقل ایه لری
 (الَّذِينَ آمَنُوا) ایمان کیلتورگان کشیلر (قَدْ أَنْزَلَ اللَّهُ إِلَيْكُمْ) شکسز انزال فیلدی الله تعالی
 سزگه (ذِكْرًا) سزنی اویغاتقوجی قرآنی (رَسُولًا) یباردی سزگه رسولنی (يَتْلُوا عَلَيْكُمْ)
 اوقور اول رسول سزگه (آيَاتٍ مُبِيْنَاتٍ) بیک واضح و روشن بولغوجی آیات لرنی (لِيُخْرِجَ
 الَّذِينَ آمَنُوا) چغارماق اوچون ایمان کلتورگان کشیلرنی (وَعَمَلُوا الصَّالِحَاتِ) اینگو عمل
 فیلمان کشیلرنی (مِنَ الظُّلُمَاتِ) شبهه لر و هوالر قارانغولغندن (إِلَى النُّورِ) حجج و براهینک
 نورلی و روشن بولینه (وَمَنْ يُؤْمِنْ بِاللَّهِ) براو ایمان کیلتورسه الله تعالی که (وَيَعْمَلْ صَالِحًا)
 و عمل فیلمسه اینگوننی (يُدْخِلْهُ) کرتور آنی (جَنَّاتٍ) بوستانلرغه (تَجْرِي مِنْ تَحْتِهَا الْأَنْهَارُ)
 آغار اول بوستانلرنک آستندین بلغه لر (خَالِدِينَ فِيهَا أَبَدًا) منگو مخلد بولور اول بوستانده
 (قَدْ أَحْسَنَ اللَّهُ لَهُ رِزْقًا) شکسز کورکام فیلدی الله تعالی اول اهل جنت کارزقنی (اللَّهُ الَّذِي
 خَلَقَ سَبْعَ سَمَاوَاتٍ) الله تعالی یراندی کولکرنی (وَمِنَ الْأَرْضِ) وهم یردن (مِثْلَهُنَّ)
 اول کولکر اوخشاشلینی یراندی یعنی پتی قات یرنی (يَنْتَزِلُ الْأَمْرُ بَيْنَهُنَّ) یورر الله تعالی ننگ
 حکمی اول ینی قات کوی و ینی قات یرنک آراسنده (لِتَعْلَمُوْا) سزنگ بلمککسز اوچون

تاگا
 میگا
 تا
 ماقول
 کولکر
 ای
 عقل
 ای
 ای

(أَنَّ اللَّهَ عَلَى كُلِّ شَيْءٍ قَدِيرٌ) شكسز الله تعالى هر اشكه فادر در (وَأَنَّ اللَّهَ) شكسز الله تعالى
 (قَدْ أَحَاطَ بِكُلِّ شَيْءٍ عِلْمًا) هر شینی تحقیق احاطه قیلدی علمی برله

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ (مکرم)

(يَا أَيُّهَا النَّبِيُّ) ای پیغمبر (لَمْ تُحَرِّمْ) نی اوچون حرام قیلورسن (مَا أَحَلَّ اللَّهُ لَكَ) سکا خدای
 تعالی حلال قیلغان نی روایت ایدر لر حجره زینبده رسول الله صلی الله علیه وسلم غسل
 اچدی عایشه و حفصه موافقه قیلدیلر و ایتدیلر ای رسول الله مغایر آشغانسن بز سندن
 مغایر ایستی تابامز رسول الله بوکا فارشو: مغایر آشادقم یوقدر زینب بنت حسن قتلک
 بال اچمش ایدم لکن بوندن صوگ بالنی هیچ وقت اچمسمن دیدی مفسر لر دیدیلر:
 رسول الله اوزینک خاتونلری آراسنده نوبت یاسار ایدی حفصه کونی کلدکده حضرت
 رسولدن آتاسینک اوینی زیارت ایدار گه اذن استدی هم حضرت رسول اذن و یردی حفصه
 آتاسینک اوینه کیتدکن صوگره حضرت رسول اوزینک جاریه سی اولان ماریه
 قبطیه نی یباروب چاقرتدی ماریه حفصه ناک اوینه کلدی حفصه اوینه قایتدقده
 ایشکنی بیکی تابدقده ایشک توینه او طوردی هم حضرت رسول یوزندن
 تیر لر نامغان حالده ایشکن چقدی صوگره حفصه ده اشنگ حقیقتنی بلوب یغلايه باشلادی
 هم (شول قصد اوچون آتامنگ اوینی زیارت ایتار گه مکا و یرمش کنیزا ککنی اوینه
 کرتوب منم نوبتمده و منم فراشده بولشسن) دیدی صوگره رسول الله حفصه یه
 (توقطه من ماریه نی اوزیم حرام قیلدم لکن بو واقعه نی هیچ خاتونیمه خبر و یرمه) دیدی
 لکن رسول الله چقد قدن صوگره حفصه عائشه ایله آرالرنده غی دیوار نی قاقدی (سیونچ رسول
 الله کنیزه گی اولان ماریه نی اوزینه حرام قیلدی) دیدی هم کوردیکی واقعه دن خبر
 و یردی صوگره عائشه رسول الله یانینه کیتدی هم بونک فاتنده ده ماریه یه یقین اولماو ایله
 یمین ایتدی بوندن صوگ الله تعالی (یا ایها النبی لم تحرم ما احل الله لك) آیه کریمه سیننی
 انزال ایلدی (تَبَتَّغِي مَرْضَاتِ اَزْوَاجِكَ) طلب قیلورسن خاتونلرکنک رضاسنی (وَاللَّهُ غَفُورٌ)
 والله تعالی گناهلر نی یارلقاغوچیدر (رَحِيمٌ) رحمتی جمیع اشیانی شاملدر (قَدْ فَرَضَ اللَّهُ
 لَكُمْ) شکسز مشروع قیلدی الله تعالی سز گه (تَحَلَّةَ اَیْمَانِكُمْ) آنظر کز دین چشلما کنی
 و کفارتنی واجب قیلدی هانت بولسا کز (وَاللَّهُ مَوْلِيكُمْ) والله تعالی سز ناک مولی کز دور
 و سز گه نصرت بیرگوچیدر (وَهُوَ الْعَلِيمُ) اول الله تعالی بلگوچیدر (الْحَكِيمُ) هر نی تلاسه
 علم و مصلحت کا موافق حکم قیلغوچیدر (وَإِذْ اَسْرَ النَّبِيُّ) وشول وقتده کم یاشرون ایتدی

رسول الله صلى الله عليه وسلم (إلى بعض أزواجه) ازواجینک بعضینه (حدیثاً) سوزنی
 یعنی حفصه غه رسول الله حفصه یه ایکی توری سر بیان ایتدی برسی اوزینک کنیزا کی
 اولان ماریه نی کندسینه حرام ایتمک ایکنچسی اوزندن سوک خلافت اول حضرت ابو
 بکر گه اولوب سوکره حضرت عمر گه قالهق (فَلَمَّا نَبَأَتْ بِهِ) بس اول حفصه اول سوزنی
 خبر بیردی عایشه گه (وَظَهَرَ اللَّهُ عَلَيْهِ) والله تعالی بلدردی اول واقعنی رسول الله غه
 یعنی حفصه ننگ ایشکان سوزینی عایشه گه خبر بیرگاننی (عَرَفَ بَعْضَهُ) بلدردی
 رسول الله حفصه غه ایتکان بعضی سوزنی (وَاعْرَضَ عَنْ بَعْضٍ) واعراض ایتدی رسول
 صلی الله علیه وسلم بعضندن حضرت رسول حفصه ننگ عائشه یه سویلدیکی سوزلرننگ بعضیسنی
 حفصه یه خبر ویردی اول ایسه ماریه نی حرام ایتمک مسئله سی ایدی اما بعضیسنی خبر ویرمادی
 آنسی خلافت مسئله سی ایدی چونکه رسول الله بو مسئله نی تکرار ذکر ایتکانه آدملر آراسنده
 شایع اولقدن قورقدی بوندین صوننگ رسول الله حفصه نی طلاق ایتمکنی قصد ایتدی لکن جبرائیل
 فرشته کلوب (کوندزلرده روزه توتوچی وکیچلرده اویاغ توروچی اولقدن حفصه نی طلاق ایتمه
 بو حفصه جنتده هم سنگ خانولر نکلن اوله قدر) دیدی بعضیلرننگ دیدکینه کوره حضرت
 رسول حفصه نی طلاق ایتدی هم حضرت عمر (اگر آل خطابه خیر اولسه رسول الله سیننی طلاق
 ایتماس ایدی) دیو ایتدی سوکره جبرائیل فرشته کیلوب طلاقندین قایتمق ایله رسول گه امر ایتدی
 (فَلَمَّا نَبَأَهَا بِهِ) بس خبر بیرگاچ رسول الله صلی الله علیه وسلم اول حفصه گه افشاء سر
 ییلغاننی (قَالَتْ) ایتدی حفصه (مَنْ أَنْبَأَكَ هَذَا) کم خبر بیردی سکا بو اشنی (قَالَ) ایتدی
 رسول الله صلی الله علیه وسلم (نَبَأَنِي) خبر بیردی مکا (الْعَلِيمُ الْخَبِيرُ) بلگوچی خبردار
 الله تعالی (أَنْ تَتُوبَا إِلَى اللَّهِ) اگر الله تعالی گه توبه قیلب گناه دین قایتسا گز سز ایکگز
 یعنی عائشه و حفصه رضی الله عنهما (فَقَدْ صَغَتْ قُلُوبُكُمَا) بس سزنگ کوکلنگز سز گه
 واجب اشدن ایکنچی طرفه میل ایتدی بس توبه ایجاب قیلور اش سزدن صادر بولدی
 (وَأَنْ تَظَاهَرَا عَلَيْهِ) واگر بر برگز گه معین بولسا گز اول پیغمبر ضررینه (فَإِنَّ اللَّهَ)
 بس شکسز الله تعالی (هُوَ مَوْلَاهُ) اول الله تعالی اول رسول ننگ مولا سی در و آکا نصرت
 بیر گوچیلر (وَجَبْرِيْلُ) وهم جبرائیل آکا معیندر (وَصَالِحُ الْمُؤْمِنِينَ) ومؤمنلر ننگ
 بخشیلری آکا معیندر (وَأَلْمَلَأْتِكُمْ بَعْدَ ذَلِكَ ظَهِيْرًا) وبولردین باشقه فرشته لر اول پیغمبر گه
 معیندر (عَسَى رَبُّهُ) احتمال بادر آنک ری (أَنْ طَلَّقَكُنَّ) اگر اول سزنی طلاق قیلسه
 (أَنْ يُبَدِّلَهُ) آکا آلودر مافغه (أَزْوَاجًا) خانولر نی (خَيْرًا مِنْكُنَّ) سزدن بخشیراق بولغوچی
 (مُسْلِمَاتٍ) انقیاد و خضوع قیلغوچیلر (مُؤْمِنَاتٍ) شرایعی تصدیق قیلغوچیلر (قَانِتَاتٍ)
 همیشه عبات گه مداومت قیلغوچیلر (تَائِبَاتٍ) گناه دین توبه قیلغوچیلر (عَابِدَاتٍ)
 عبادت قیلغوچیلر (سَائِحَاتٍ) هجرت قیلغوچیلر و روزه توتغوچیلر (ثَيِّبَاتٍ) ثیبیلر نی

(وَأَبْكَارًا) بكرلرنی (يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا) ای مؤمن لر (قُوا أَنْفُسَكُمْ) صافلا كز اوزكزنی (وَأَهْلِيكُمْ) جماعتلر كزنی (نَارًا) اوتدان الله تعالى طيغان اشدن طیولماق برله و بیورغان اشنی قیلماق برله و جماعتلر كزنی تعلیم احكام شریعت قیلوب امر معروف ونهی منكر قیلماق برله (وَقُودَهَا النَّاسُ) اول اوتنگ اوطنی آدم لر در (وَالْحِجَارَةَ) تاشلر در (عَلَيْهَا مَلَائِكَةٌ) اول اوتغه مؤكل فرشته لر باردر (غَلَاظٌ) اهل نارغه قاتی سوزلی (شِدَادٌ) قوتلبلر (لَا يَعْصُونَ اللَّهَ مَا أَمَرَهُمْ) الله تعالى كه گناه ایتمس لر اوزلرینه بیورغان اشدن (وَيَفْعَلُونَ مَا يُؤْمَرُونَ) و قیلورلر هر نی بیورلسه لر (يَا أَيُّهَا الَّذِينَ كَفَرُوا) ای کافر لر (لَا تَعْتَدُوا الْيَوْمَ) عذر ایتما كز بوكون (إِنَّمَا تُحْزَوْنَ مَا كُنْتُمْ تَعْمَلُونَ) شكسز جزالنورسز اوزكز قیلغان عملكز اوچون (يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا) ای مؤمنلر (تَوْبُوا إِلَى اللَّهِ تَوْبَةً نَّصُوحًا) توبه قیلكز الله تعالى كه توبه نصوح برله حضرت علی توبه اوچون آلتی توری شرط وارد دیدی اوتكان گناهلره اوكنمك قالغان فرضلری قایتارمق قیلغان ظلملری بحیلتتمك دوشمانلر ایله رضالشیق بوذکر ایدماش گناهلره یكادن قایتماسقه كوكنلی اوطرتمق اللهغه اطاعت ایباركه نفسنی اویراتمك (عَسَى رَبُّكُمْ) امیدر سزنگ ربكز (أَنْ يُكَفِّرَ عَنْكُمْ سَيِّئَاتِكُمْ) سزنگ سیتاتكزنی اورتما كلکی (وَيُدْخِلَكُمُ) سزنی کرتما كلکی (جَنَّاتٍ) بوستان لرغه (تَجْرِي مِنْ تَحْتِهَا الْأَنْهَارُ) آغار اول بوستانلرنگ آستندن نهرلر (يَوْمَ) شول كون (لَا يُخْزِي اللَّهُ النَّبِيَّ) رسوای قیلماس الله تعالى پیغمبرنی (وَالَّذِينَ آمَنُوا مَعَهُ) و اول پیغمبركه ایمان کیلتورگان کشیلرنی (نُورُهُمْ) آنلرنگ نورلری (يَسْعَى بَيْنَ أَيْدِيهِمْ) بوکرر آنلرنگ آل ارنده (وَبِأَيْمَانِهِمْ) و آنلرنگ اوكلارنده (يَقُولُونَ) ایتورلر (رَبَّنَا آتِنَا لَنَا نُورًا) ای بزنگ ربز تمام قیلغل بزكه نورمزی (وَاغْفِرْ لَنَا) بارلقاغیل بزنگ گناهمزنی (إِنَّكَ عَلَى كُلِّ شَيْءٍ قَدِيرٌ) شكسز سن البته هر نرسه كه قادر سن (يَا أَيُّهَا النَّبِيُّ) ای پیغمبر (جَاهِدِ الْكُفَّارَ) . . . . . (وَالْمُنَافِقِينَ) منافق لر كه حجج و براهین برله (وَأَعْلَظْ عَلَيْهِمْ) وقاتیلق قیل آنلرغه (وَمَا أُوَيْهِمْ جَهَنَّمَ) و آنلرنگ قرار کاهلری جهنم در (وَبَسَّ الْمَصِيرُ) نی یمان باراچاق بردر اول جهنم (ضَرَبَ اللَّهُ مَثَلًا) بیان قیلدی قصه غریبه قیلوب الله تعالى (لِلَّذِينَ كَفَرُوا) کافر لر كه اوزك مؤمن بولوب عمل صالح قیلمساك يقین لر كنگك و فرنداش اروغكنگك بخش عملی نك فائده سی تیماسلكنه تنبیه اوچون (أَمْرًا نُوحٍ) نوح پیغمبرنگ خاتونی نك حالنی (وَأَمْرًا لُوطَ) لوط نبی نك خاتونی نك حالنی (كَانَتَا) بولدی بوایکی خاتون (تَحْتَ عِبْدَيْنِ) ایکی قل نك نکاحنده (مَنْ عِبَادًا) بز نك قل لر مزدن (صَالِحِينَ) هر ایکی صالح لر در اول قیلار (فَخَانَتَاهُمَا) بس خیانت قیلدی بوایکی خاتون بوایکی پیغمبركه ابن عباس

(بونلره باشقه هیچ پیغمبرنڭ خاتونی خیانت ایتمدی) دیدی بو ایکی خاتوننڭ خیانت ایتمه لریده ایرلرینه ایمان کتورم دکلرندن ناشیدر اما کلبی نڭ دیدکینه کوره بو ایکی خاتون اچلرینه نفاق اورناشدر و پشندانغه ایمان اظهار ایتمشلردر (فَلَمْ يَغْنِيَا عَنْهُمَا) بس فائده قیلما دی و قونقارمادی و دفع ایتمادی بو ایکی پیغمبر بو ایکی خاتوندن (مَنْ اللَّهُ شَيْئًا) الله تعالی عذابندین هیچ نرسه نی (وَقِيلَ) ایتمدی بو ایکی خاتون غه (ادْخُلَا النَّارَ) کرگز سز اوتقه (مَعَ الدَّٰخِلِينَ) کروچی لر برله برگه (وَضَرَبَ اللَّهُ مَثَلًا لِّلَّذِينَ آمَنُوا امْرَأَةً فَرَعَوْنَ) و بیان ایتمدی الله تعالی مؤمن لرگه فرعون خاتونی نڭ قصه غریبه سنی (اِذْ قَالَتْ) ایتمدی اول فرعون خاتونی (رَبِّ ابْنِ لِي) ای خدایا بنا قیل مکا (عِنْدَكَ بَيْتًا فِي الْجَنَّةِ) جنت ده اوز فاشکده بر ایونی (وَوَجَّعْنِي مِّنْ فَرَعَوْنَ وَعَمَلِهِ) قوتقار منی فرعوندن و آنڭ اشندن یعنی کفرندن (وَوَجَّعْنِي مِنَ الْقَوْمِ الظَّالِمِينَ) و قوتقار غیبل منی کافر قومدن مفسر لر دیدیلر حضرت موسی سحر به غالب کلدکن صوگره فرعون نڭ زوجه سی حضرت موسی به ایمان کتوردی فرعون بونی بلدکده آیافلرینی و قوللرینی دورت قاداق ایله قاداقلاب قویاشقه تاشلادی مقاتل بن سلیمان دیدی: فرعوننڭ مأمورلری بونی عذاب ایچون قویاشقه صالوب کتدکلرندن صوگره فرشته لر کیلوب بونی کولگه لدیلر بعضلر نڭ روایتنده فرعون خاتوننڭ اوستینه باسترمتق ایچون الوغ طاش کتورمکله امر ایتمدی مأمورلری طاشی کتوردکن صوگره فرعوننڭ خاتونی (ای ربم بنم ایچون جنته بر اورن بناءیت دیو) دعاء قیلدی هم آق انجیدن بناء ایدلمش جنته اوزینڭ اورننی کوردی و شونڭ آرتندانوق الله تعالی جانونی آلدی صوگره فرعوننڭ مأمورلری بو طاشنی جانسز گوده نڭ اوستینه قوبیدی (وَمَرْيَمَ ابْنَتَ عِمْرَانَ) عمران نڭ قزی مریم نڭ فسه غریبه سنی (الَّتِي أَحْصَنَتْ) آندای قز کم صافلادی (فَرَجَّهَا) اوزینڭ فرجنی مرادمن (فَنَفَخْنَا فِيهِ) اوردوک آنده (مَنْ رُوحَنَا) اوز مز نڭ خلق اینکان رومزدن (وَصَدَّقَتْ) راست قه توتدی اول مریم (بِكَلِمَاتِ رَبِّهَا وَكُتُبِهِ) ربی نڭ کتب و شرایعنی (وَكَانَتْ) و بولدی اول مریم (مِنَ الْقَانِتِينَ) مطیع لردن و عبادت که مداوم لردن

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

(تَبَارَكَ) اولوغ و منزله بولدی نقصانندین و خلق فهمی آنی احاطه دین (الَّذِي بِيَدِهِ الْمُلْكُ) جمع ملک و اموال آنڭ اختیارنده و تصرفنده بولغوچی الله تعالی (وَهُوَ) و اول الله تعالی (عَلَى كُلِّ شَيْءٍ) هر نرسه گه (قَدِيرٌ) قادردر (الَّذِي خَلَقَ الْمَوْتَ) شونداق الله تعالی کم براندی اولومنی و تقدیر ایتمدی (وَالْحَيَاةَ) ترکلیکنی براندی و تقدیر ایتمدی (لِيَبْلُوَكُمْ)

سزنی تکلیفی قیلماق اوچون و ظاهر ایتیک اوچون (أَيْكُمْ أَحْسَنُ عَمَلًا) سزنگ فایسیژنگ
 عملی احسن و اصبدر حضرت عمر دن بو آیتنگ تفسیرنگ شویله روایت ایدلدی: فایوگز
 عقلمه کور کامراک هم اللهنگ حراملرندن ساقلانوب اللهنگ طاعتینه آشوقغوجیراق فضیل
 بن غیاض بونگ معناسی (فایوگز اللهغه خالصراق هم صوابراق) دیمکدر دیدی خالص
 الله اچون اولوب صواب رسولنگ سنتی اوزره اولغان نرسه در (وَهُوَ الْعَزِيزُ الْغَفُورُ)
 واول الله تعالی عزیزدر و غفوردر (الَّذِي خَلَقَ سَبْعَ سَمَاوَاتٍ طَبَاقًا) شونداق الله تعالی کم
 خلق ایتدی یتدی کوکنی قات قات (مَا تَرَى) کورماس سن (فِي خَلْقِ الرَّحْمَنِ) الله تعالی ننگ
 مخلوقلر نده (مَنْ تَفَاوَتْ) بر بر نرندن تفاوتنی هر فایوسی اوزندن قصد ایتلمش
 منافع و حکم که مشتملدر هیچ تفاوت سز (فَارْجِعِ الْبَصَرَ) بس فایتاروب قارا کوزکنی
 (هَلْ تَرَى مِنْ فُطُورٍ) ایا کوررمی سن هیچ یاروقنی و خللنی و اوزنرندن مطلوب منافع که
 عدم صلاحیتنی (ثُمَّ ارْجِعِ الْبَصَرَ كَرَّتَيْنِ) موندین صوگ فایتار کوزکنی تکرار قارا (يَنْقَلِبُ
 إِلَيْكَ الْبَصَرُ) فایتورسکا کوز (خَاسِمًا) امیدسز بولوب (وَهُوَ حَسِيرٌ) واول کوز یالقب
 یعنی مخلوقده مشتمل بولغان حکمت لرنی احاطه قیلا آلماس و هیچ مخلوقده نقصان یعنی
 اوزنرندن مقصود فائدهنی افاده قیلماسلق تاپماس (وَلَقَدْ زَيَّنَّا السَّمَاءَ الدُّنْيَا) شکسز البته
 زینتلرک بز اولگی سز که یقین کوکنی (بِمَصَابِيحٍ) یولدوزلر برله (وَجَعَلْنَاهَا) قیلدوق
 اول یوانلرنی (رُجُومًا لِلشَّيَاطِينِ) شیطانلرنی سورمک اچون (وَأَعْتَدْنَا لَهُمْ) حاضرلرک
 اول شیطانلرغه (عَذَابَ السَّعِيرِ) یاندورلغان اوت عذابنی (وَالَّذِينَ كَفَرُوا بِرَبِّهِمْ) واول
 کشیلر که در کم .... بولیلر آنلر ربلرینه (عَذَابُ جَهَنَّمَ) جهنم عذابنی (وَبِمَسْ
 الْمَصِيرِ) نی یمان باراچاق و قرار قیلاچاق یردر اول جهنم (إِذَا أُلْقُوا فِيهَا) صالسنلر اول
 .... لر جهنم که (سَمِعُوا لَهَا شَهيقًا) ایشتورلر اول جهنمده ایشک طاوشی کبی طاوشنی
 (وَهِيَ) اول جهنم (تَفُورٌ) قاینار (تَسْكَدُ تَمِيْزٌ) یقین بولور اول جهنم یارولورغه
 (مِنَ الْغَيْظِ) کافرلر که غیظنرندن (كُلَّمَا أَلْقَى فِيهَا فَوْجٌ) هر وقت صالسنه اول جهنم که بر
 جماعت (سَأَلَهُمْ) صورار آنلرندن (خَزَنَتُهَا) اول جهنم که مؤکل فرشتهلر (أَلَمْ يَأْتِكُمْ)
 کیلمادیمو سز که (نَذِيرٌ) قورقتغوجی پیغمبر (قَالُوا) ایتورلر (بَلَى قَدْ جَاءَنَا نَذِيرٌ) بلی
 شکسز کیلدی بز که قورقتغوجی پیغمبر (فَكَذَّبْنَا) بس تکذیب قیلدق بز (وَقُلْنَا)
 ایتدک اول پیغمبرلر که (مَا نَزَّلَ اللَّهُ) انزال قیلمدی الله (مِنْ شَيْءٍ) هیچ نرسهنی (إِنْ أَنْتُمْ
 إِلَّا فِي ضَلَالٍ كَبِيرٍ) شکسز سز اولوغ ضالانده سز (وَقَالُوا) ایتورلر (لَوْ كُنَّا نَسْمَعُ)
 اگر ایشتنسهک و قبول قیلساق ایدی پیغمبرلر سوزینی بحث و تفتیش سز (أَوْ نَعْقُلُ)

یا که اول پیغمبر لر سوزینک حکمتلرنی فهلاب استبصار برله ایمان کینلتورساک ایدی
 (مَا كُنَّا فِي أَصْحَابِ السَّعِيرِ) بولماس ایدک اصحاب سعیر اچنده (فَاعْتَرَفُوا) بس اقرار
 ایتدیلر (بَدَّيْبَهُمْ) اوزلرینک گناهلری برله اش اوتسکچ (فَسُحِقًا) بس یرافلقدر الله تعالی ناک
 رحمتندین (لِأَصْحَابِ السَّعِيرِ) اصحاب سعیر گه (إِنَّ الَّذِينَ يَخْشَوْنَ) شکسز اول کشی لر
 کم قور قور لر (رَبَّهُمْ) ربلرندین (بِالْغَيْبِ) کوز گه کورنمگان عذابدن (لَهُمْ مَغْفِرَةٌ)
 آنلرغه در گناهلر یارلقانق (وَأَجْرٌ كَبِيرٌ) اولوغ یال (وَأَسْرُوا قَوْلَكُمْ) یاشرون قیلکز
 سوزکزی (أَوْ أَجْهَرُ وَابِه) یا که قچقروب ایتوکز اول سوزکزی (إِنَّهُ عَلِيمٌ) شکسز اول
 الله تعالی بلگوچیدر (بِنَاتِ الصُّدُورِ) کوکراکده گی اشلرنی مشرکلر بعضی سوزنی
 سویلر ایدیلر اوز آرالرنده و اول سوزنی رسول الله صلی الله تعالی علیه وسلم آنلرغه خبر
 یرور ایدی بس بر برینه ایتدیلر محمدنک اله سی ایشوتماسون یاشرون سویلاشکز (أَلَا يَعْلَمُ) ایا
 بلماسی یاشرون واشکاره سوزلرنی (مَنْ خَلَقَ) جمیع اشیانی خلق ایتکان الله تعالی
 (وَهُوَ اللَّطِيفُ الْخَبِيرُ) و اول الله تعالی لطیف در خبرداردر (هُوَ الَّذِي جَعَلَ لَكُمُ الْأَرْضَ)
 و اول الله تعالی در قیلدی سز گه یرنی (ذُلُولًا) یورر گه آسان (فَأْمَشُوا) بس یوزکز
 (فِي مَنَاكِبِهَا) اول یرنک یلکه لرنده یعنی طاولرنده وقال مجاهد فی طرقها و فاجها (وَكُلُوا)
 آشاکز (مَنْ رَزَقَهُ) اول الله تعالی خلق ایتکان رزقندن (وَأَلَيْهِ النُّشُورُ) و اول الله تعالی ناک
 حکمنه در آخرنده قوبار و لمق (أَمَّا مَن تَمُوتُ) ایا امین بولدکزمو (مَنْ فِي السَّمَاءِ) کوکده گی
 فرشته لر ناک عذابندین اگر الله تعالی گه گناه قیلساکز (أَنْ يَخْشَفَ بِكُمُ الْأَرْضَ) سزنی بر گه
 بوتدر مقدین (فَإِذَا هِيَ تَمُورُ) بس اول یر حرکتل نور تا که سزنی آسقه ییناروب اوستوکز گه
 چقفا نفاچه (أَمْ أَمْتُمْ) ایا امین بولدکزمو (مَنْ فِي السَّمَاءِ) کوکده گی فرشته لر دن
 (أَنْ يُرْسَلَ عَلَيْكُمْ حَاصِبًا) سز گه تاش یادورا تورغان ییلنی یبه رمکدن الله تعالی امری
 برله (فَسَتَعْلَمُونَ) تیزدر کم بلورسز (كَيْفَ نَذِيرٌ) منم قور قوماقلم چوکدر لکن اول
 وقتده علم فائده بیرمس (وَلَقَدْ كَذَّبَ) شکسز نکذیب قیلدی (الَّذِينَ مِنْ قَبْلِهِمْ) آنلردن
 الگاری بولغان امتلر (فَكَيْفَ كَانَ نَكِيرِ) بس چوک بولدی منم آنلرغه انکاریم ارسال
 عذاب برله (أَوَلَمْ يَرَوْا) ایا کورمیلرمو (إِلَى الطَّيْرِ) قوشقه فاراب (فَوْقَهُمْ) آنلرنک اوستونک
 (صَافَّاتٍ) فانلرنی جایگوچیلر اول قوشلر هواده (وَيَقْبُضْنَ) وهم قبض اینارلر قناتلرین
 فابرغالرینه جیبارلر (مَا يُمْسِكُهُنَّ) توتماس اول قوشلرنی هواده (إِلَّا الرَّحْمَنُ) مگر الله تعالی توتار
 (إِنَّهُ) شکسز اول الله تعالی (بِكُلِّ شَيْءٍ بَصِيرٌ) هر نرسه نی کورگوچیدر (أَمْ مَنْ) قایه
 کم (هَذَا الَّذِي هُوَ جُنْدٌ لَكُمْ يَنْصُرُكُمْ مِنْ دُونِ الرَّحْمَنِ) اوشبو سز لر ناک لشکرکز سز گه

نصرت بیروب الله تعالى نك عذابنی سزدن قایتارغوچی اوشبو اصنامكزمی (ان الكافرون
 الا فی غرور) شكسز . . . . لر آلدانمقده در آنلر بر حجه گه اعتماد ایتوب تدین فیلماسلر
 (امن) قایه کم (هَذَا الَّذِي يَرْزُقُكُمْ) سزگه رزق بیرگوچی (ان اَمْسَكَ رِزْقَهُ) الله
 تعالی رزقنی منع ایتسه سزدن (بَلْ لَجُوا) بلکه لجاج فیلدیلر (فی عْتُو) عناده (وَنُفُور)
 حقدین قاچماقده (اَمَّنْ يَمْشِي مُكْبًا عَلٰی وَجْهِهِ) ایا اول کشی کم یورر اوزینك جهالات
 وهواسنده یوز توبان قاراب کتاب وسنت نوری برله اوکنی وصولنی ویولنی کورمز
 قتاده دیدی: برمن دنیاچه کوب گناه کسب ایتسه الله تعالی آنی قیامت کوننک یوز توبان
 حشر ایدر (اهْدِي) کونگوچیره کی (اَمَّنْ يَمْشِي سَوِيًّا) ایا اول کشی کم یورر توغری
 یولنی کتاب وسنت نوری برله قراب کوروب (عَلٰی صِرَاطٍ مُسْتَقِيمٍ) توغری یولدامی
 (قُلْ) ایت ای محمد (هُوَ الَّذِي اَنْشَأَكُمْ) اول الله تعالی در سزنی براندی (وَجَعَلَ لَكُمْ)
 فیلدی سزگه (السَّمْعَ) قولاقنی مواعظ کتاب وسنننی ایشتمک اوچون (وَالْاَبْصَارَ) کوزلرنی
 کوروب عبرت لئمک اوچون (وَالْاَفْئِدَةَ) کوکل لرینی حجج عقلی ونقلیده تفکر وتامل
 فیلوب توغری یولغه کونمک اوچون (قَلِيْلًا مَّا تَشْكُرُوْنَ) بیک آزشکر ایتارسز بونعمتلرنی
 برنده استعمال فیلماق برله (قُلْ) ایت ای محمد (هُوَ الَّذِي ذَرَأَكُمْ فِي الْاَرْضِ) اول الله
 تعالی در سزنی خلق ایتوب یرده تاراندی (وَالْيَه) واول الله تعالی نك حکمنه (تُحْشِرُوْنَ)
 قوبارلورسز قبرلر کزدن (وَيَقُولُوْنَ) وایتورلر اول . . . . لر (مَتٰى هَذَا الْوَعْدُ) چاندر
 بو وعده حشر (ان كُنْتُمْ صَادِقِيْنَ) اگر دعوی حشرده راست بولسه کز وقتنی ایتوکز
 (قُلْ) ایت ای محمد (اِنَّمَا الْعِلْمُ) شكسز آنك وقتن بلمک (عِنْدَ اللّٰهِ) الله تعالی قاشنده در
 (وَاِنَّمَا اَنَا نَذِيْرٌ مُّبِيْنٌ) وشكسز من اول حشرنك بولماقلغی برله وجزانك وقوعی برله واضح
 دلیل ایه سی قورقوچی من و آنك وقتنی بیان برله مأمور ایماس من (فَلَمَّا رَاوْهُ) بس
 کورگان وقتده اول عذابنی (زُلْفَةً) یا قن (سِيِّئَةً) اوکگارلور وقرالور (وَوَجْوهُ الَّذِيْنَ
 كَفَرُوْا) . . . . لر نك یوزلری (وَقِيْلَ) ایتلر آنلرغه (هَذَا) بو عذابدر (الَّذِي كُنْتُمْ بِهِ
 تَدَّعُوْنَ) سز آنی آشغوب طلب فیلور ایدر کز (قُلْ) ایت ای محمد (اَرَايْتُمْ) بلسا کز خبر
 بیر کز (ان اَهْلَكْنِي اللّٰهُ) اگر اولترسه منی الله تعالی (وَمَنْ مَعِيَ) وهم منم برله برگه
 بولغان مؤمنلرنی (اَوْ رَحْمٰنًا) یا بزلرگه رحمت فیلسه (فَمَنْ يُحِيْرُ الْكٰفِرِيْنَ) بس کم قوتقارر
 اول . . . . لر نی (مَنْ عَذَابِ اَلِيْمٍ) قاتی عذابدن (قُلْ) ایت ای محمد (هُوَ) اول بز نك
 معبودمز (الرَّحْمٰنُ) رحمنی جمیع اشیانی شاملدر (اَمَّا بِهِ) ایمان کیلنردک آثار (وَعَلَيْهِ
 تَوَكَّلْنَا) واول الله تعالی گه توکل فیلدیق (فَسَتَعْلَمُوْنَ) تیزدر کم بلورسز (مَنْ هُوَ فِي ضَلٰلٍ

مبین) کم در اول ضلال واضح ده بولغوجی (قُلْ) ایت ای محمد صلی الله تعالی علیه وسلم (رَأَيْتُمْ) بلسه کز ایتوکز (انْ اصْبَحْ) اگر اور ولسه (هَأْوُكُمْ) سز لرنک صو کز (عَوْرًا) یر آستنداغی یرگه یعنی یراق کتسه آلورغه ممکن بولماسه (فَمَنْ يَأْتِيكُمْ بِمَاءٍ مَعِينٍ) کم کیلتورر سزگه قایناب آفغوجی صونی *

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ (س)

(ن) متشابهات قرآن دندر معناسنی الله اعلم (وَأَلْقَمَ) قلم برله قسم و بو قلم دین مراد لوح المحفوظنی یازغان قلم در کیفیتینک علمی الله تعالی غه خاصدر (وَمَا يَسْطُرُونَ) وشول نرسه برله قسم کم یازار لر آنی ملائکه لر اعمال بنی آدمدن (مَا أَنْتَ بِنِعْمَتِ رَبِّكَ بِمَجْنُونٍ) ایماسسن مجنون والله تعالی نك نعمتی برله منعم سن یعنی نبوت برله (وَأَنَّ لَكَ) وشکسز سکا (لَاجْرًا) البته اجر باردر (غَيْرَ مَمْنُونٍ) منقوص ایرمس وکشی واسطه سی برله دگلدر (وَأَنَّكَ) شکسز سن (أَعْلَى خُلُقٍ عَظِيمٍ) البته الوغ خلق اوزره سن (فَسْتَبْصِرُ) بس تیز کم کور رسن سن ای محمد (وَيُبْصِرُونَ) وکور لر آنلر یعنی اهل مکه (بِأَيِّكُمْ الْمَقْتُولُونَ) سز نك فایسکز مجنوندر مؤمنلر مویا کافرلرمو (إِنَّ رَبَّكَ) شکسز سنك ربك (هُوَ أَعْلَمُ) اول بلگوجیدر (بِمَنْ ضَلَّ عَنْ سَبِيلِهِ) شول کشینی کم آزدی یعنی آداشدی خدای تعالی قارشنک مرضی بولدن (وَهُوَ أَعْلَمُ) واول بلگوجیدر (بِالْمُهْتَدِينَ) کونگانلرنی (فَلَا تُطِعْ) بس اطاعت قیلماغیل (الْمُكْذِبِينَ) مقنی تکذیب قیلغوجیلرغه (وَدُّوا) سودیلر آنلر (لَوْ تَدْرَهُنَّ) سن آنلرغه یومشاقلق فیلساک دکوتده (فَيُدْهِنُونَ) بس آنلر هم یومشاقلیق قیلوب منافقه وندار ا قیلور لر ایردیلر (وَلَا تُطِعْ) اطاعت قیلمه (كُلَّ خَلْفٍ) هر کوب آنط ایتکوچیگه (مُهَيِّنٍ) ناقص العقل ویا لغاچیغه (هَمَّازٍ) کشینی یرک عیب ایتکوچی وغیبت قیلوچیغه (مَشَاءَ بَنِيهِمْ) سوز یرنکوچیگه براونی براوگه چاغوب (مَنَاعٍ لِلْخَيْرِ) منع ایتکوچی ایندگو اشلردن رسول الله صلی الله علیه وسلم بیورغی برله عمل قیلماقدن وایمان کیلتورمکن (مُعْتَدٍ) حقدین تجاوز قیلغوجی (أَتَيْمٍ) گناه کوب قیلغوجی (عُتْلٍ) یمان خلقلی وقاتی سوزلی (بَعْدَ ذَلِكَ) بو مذکور وصفلرنك بارندین صو ک (زَنِيمٍ) قیله گه ملصقدر ونفس قیلهدن ایرمس قالوا نزل فی ولیدبن مغیره کان دعیا فی فریش ادعاه ابوه بعد ثمانی عشر سنه (أَنَّ كَانِ دَامَالٍ) مال ایاسی بولغان اوچون (وَبَيْنَ) اوغلانلر ایاسی بولغان اوچون (إِذَا تَنَلَّى عَلَيْهِ) اوقلسه آکار (أَيَاتُنَا) بز نك آیاتمز (قَالَ) ایتور اول غروری سبیلی (أَسَاطِيرُ الْأَوَّلِينَ) اولگیلردن مسطور بولوب فالغان سوزلردر (سَنَسِمُهُ) تیز کم علامت قیلورمز آکار (عَلَى الْخُرُطُومِ) بورنینه ولیدنك

بورنینه فلچ تیکدی بدر کوننک علامت لنوب قالدی بعض علما ایتورلر بورنینه علامت
 قیلماقدن مراد حقیر قیلماقدن و مذلتکه صالحاقدن دنیاده و آخرتک حقیقت علامت ایرمس
 (أَنَا بَلَوْنَاكُمْ) بز بلالندردق آچلیق برله اهل مکهنی (كَمَا بَلَوْنَا) نناک کم بلالندردک
 (أَصْحَابِ الْجَنَّةِ) بوستان ایهلرنی ابن عباس دن محمد ابن مروان روایت ایدر بو بر بوستان
 ایردی صنعاء یمندن ایکی فرسخ یرده و آنک صاحبی اهل صلوة ایردی هر میوه کم یل توشرسه فقرا
 او چون بر بساط بسط ایتار ایردی یا که ایلاک آستونک جیولسه زراعت او چون ایلا کدن اوتب بارنی
 فقراغه بیرر ایردی بوکشی اولدی و آندین اوچ اوغل قالدی اوغلانلری ایتدیلمال آن جماعت
 کوب موندای ایندگولکی قلنور حال کوب اولوب جماعت آز اولغانده بر بری برله
 آنط ایتشدیلر ایرته برله خلیق تورماسدن اول بارایق و بوستان نک ائمارنی جمع ایتابک
 فقرا و مساکین خبردار بولمای فالسونلر و انشاء الله تعالی دیمدیلمر (أَذْأَقَسُمُوا) آنلر آنط
 ایتدیلمر (لِيَصْرَمَهَا) البته اول بوستاننک ائمارنی کیسب جیارمز (مُصْبِحِينَ) تاگ وقتنده
 (وَلَا يَسْتَشْنُونَ) و انشاء الله تعالی دیمس لر (فَطَافَ عَلَيْهَا) بس ایلانندی اول
 بوستان اوستینه (طَافُوا) بر ایلانگوچی بلا (مَنْ رَبَّكَ) سنک ربکدن (وَهُمْ نَائِمُونَ)
 و حال آنکه آنلر یو فلاغوچیلردر (فَأَصْبَحَتْ) بس اورلدی اول بوستان (كَالْصَّرِيمِ) کیچ
 کبی فارغه یا که کول کبی بولدی (فَتَنَادُوا مُصْبِحِينَ) بس مونلر بر برنی چاقرشدیلمر
 تاگ وقتنده (أَنْ أَعْدُوا) ایرته رک بار و کز (عَلَى حَرِّكُمْ) ایگینکزگه یعنی بوستانغه (أَنْ
 كُنْتُمْ صَارِمِينَ) اگر کیسب جیار بولسا کز (فَانطَلَقُوا) بس باردیلر (وَهُمْ يَتَخَفَتُونَ)
 و آنلر بر بری برله آقرون سویله شورلر (أَنْ لَا يَدْخُلْنَهَا أَلْيَوْمَ عَلَيْكُمْ مَسْكِينٌ) البته
 کرماسون بوگون اول بوستانغه سز نک اوستکزگه هیچ مسکین (وَعَدُوا) ایرته برله باردیلر
 (عَلَى حَرْدٍ) بر قصد اوزره بولوب مسکین لرگه بیرمسکه (قَادِرِينَ) اوزلرنی اول بوستاننک
 ائمارینه قادر کمان ایتوب (فَلَمَّا رَأَوْهَا) بس چچان اول بوستاننی کوردیلر (قَالُوا) ایتدیلمر
 (إِنَّا لَنَاضِلُونَ) شکسز بز بوستان یولنی آداشدق (بَلْ لَحْنٌ مَحْرُومُونَ) و تاملدن سوک
 بوستانلرنی تانوغاچ ایتدیلمر بلکه بز محروم بز مسکین لرگه بیرمس نی قصد ایتوب اوزمز محروم
 بولدیق (قَالَ أَوْسَطُهُمْ) ایتدی آنلرنک عقللیراقی (أَلَمْ أَقُلْ لَكُمْ) ایتمادمی من سزگه (لَوْلَا
 تُسَبِّحُونَ) کاشکی انشاء الله دیسا کز چی وقد قاله همین ما عزموا علی ذلك (قَالُوا سُبْحَانَ
 رَبِّنَا) ایتدیلمر منزهدر الله تعالی هر نقصاندن (إِنَّا كُنَّا ظَالِمِينَ) شکسز بز ظلم ایتدک
 اوزمزگه (فَأَقْبَلَ بَعْضُهُمْ) بس کرشدی آنلرنک بعضی (عَلَى بَعْضٍ يَتَلَاوَمُونَ) بعضسنی

شلته لشور گه (قَالُوا) ایتدیلر (یا وِیْلَنَا) ای اولوغ اوکنچ بز گه (اَنَا کُنَّا طَٰغِیْنَ) شکسر
 بز بولدی طغیان قیلوب حدود الله تعالی دن تجاوز قیلغوچیلردن (عَسَى رَبُّنَا) امیددر
 بزنیڭ ربیزدن (اِنَّ یُبَدِّلُنَا خَیْرًا مِّنْهَا) بز گه آلوشدر مافلقی اول بوستاندین بخشیراقنی
 (اَنَا) شکسر بز (اِلٰی رَبِّنَا رَاغِبُوْنَ) ربیزنیڭ طاعتینه وتوبه گه رغبت قیلغوچی مز
 روی انهم ابدلوا خیرا منها (کَذٰلِكَ الْعَذَابُ) اوشاندقدر عذاب حدود الله تعالی دن
 تعدی قیلوب الله تعالی نڭ امرینه خلافی قیلغانلرغه (وَلَعَذَابُ الْاٰخِرَةِ) البته آخرت عذابی
 (اَلْکَبْرِ) اولوغراقدر (لَوْ کَانُوْا یَعْلَمُوْنَ) اگر بلسه لر آنلر (اِنَّ لِلْمُتَّقِیْنَ) شکسر
 گناهدن صافلانغان کیشیلر گه در (عِنْدَ رَبِّهِمْ) ربلری فاشنده (جَنّٰتِ النَّعِیْمِ) ننعیم
 بوستانلری (اَفَجَعَلَ الْمُسْلِمِیْنَ) ایا قیلور مز مو مسلمیننی (کَاَلْجُرْمِیْنَ) کافر لر کبی
 رد لقول الکفره ان صح انا نبعت کما یزعم محمد لم یفضلونا بل نکون احسن حالامنهم کما
 نحن علیه فی الدنیا (مَا لَکُمْ) نی بولدی سز گه ایا عقلکز گه خلل یتشدیمو (کَیْفَ
 تَحْکُمُوْنَ) نی حکم ایدرسز (اَمْ لَکُمْ کِتَابٌ) ایا سزنیڭ الله تعالی دن کیلگان کتابکز
 یارمی (فیه تَدْرُسُوْنَ) اول کتابده اوقورسزمی (اِنَّ لَکُمْ فِیْهِ) شکسر سز گه
 (لَمَّا تَخَیَّرُوْنَ) البته هر نی اختیار ایتسه کز اول بولور دیب (اَمْ لَکُمْ) ایا یارمی سزنیڭ
 فائده کز نرغه (اِیْمَانٌ عَلَیْنَا) بز گه قیلغان عهد ویمینلر کز (بِالْعَهْدِ) محکم ومؤکد (اِلٰی یَوْمِ
 الْقِیَامَةِ) قیامت کونینه چه (اِنَّ لَکُمْ) شکسر سز گه در (لَمَّا تَحْکُمُوْنَ) البته هر نی حکم
 ایتسه کز دیب (سَأَلَهُمْ) صورا آنلردن (اِیَّهُمْ) آنلرنڭ قایسیسی (بِذٰلِكَ) بو الله تعالی برله
 عهد ویمیننی یا که الله تعالی دن کیلگان کتابنی (زَعِیْمٌ) دعوی قیلغوچیدر (اَمْ لَهُمْ شُرَکَآءُ)
 ایا آنلرنڭ بو سوزده شریکلری بار مو ویا که الله تعالی گه شریک نسبت ایتار لر مو
 واول شریک آنلر تله گان اشنی قیلغوچیمو (فَلِیَآتُوْا) بس کیلتور سونلر (بِشُرَکَآئِهِمْ)
 بو قولده شریکلرنی یا که الله تعالی گه نسبت بیرگان شریکلرنی (اِنَّ کَانُوْا صَادِقِیْنَ)
 اگر راست ایتسه لر (یَوْمَ) بر کون (یُکْشَفُ عَنْ سَاقٍ) حقیقت امرنی کشف ایتلور
 وحق وباطل عیانا بلنور ومبطللر گه اش قاتی بولور (وِیْدَعُوْنَ) چافر لور لر (اِلٰی السُّجُوْدِ)
 سجده گه (فَلَا یَسْتَطِیْعُوْنَ) بس قادر بولماسلر . . . لر ومنافقلر (خَاشِعَةً اَبْصَارُهُمْ)
 توبان بولغان حالده آنلرنڭ کوزلری (تَرَهَّقَهُمْ) قاپلر آنلرنی (ذَلَّةٌ) خوارلقی وحسرت
 (وَاقْدَ کَانُوْا) و حال آنکه بولوب ایدیلر آنلر (یُدْعَوْنَ اِلٰی السُّجُوْدِ) سجده گه چافر ولغوچیلر
 نمازغه دنیاده (وَهُمْ سَالِمُوْنَ) و آنلر اول وقت سلامت ایدیلر (فَدَرْنٰی) قویغیل منی
 (وَمَنْ یُکْتَبُ بِهٰذَا الْحَدِیْثِ) وشول کشینی کم تکذیب قیلور بو سوزنی یعنی قرآنسی

(سَنَسْتَرُجُهُمْ) تیز کم آنلرنی آقرون آقرون عذابکه کیلتوررمز (مَنْ حَيْثُ لَا
 يَعْلَمُونَ) آنلر بله گان جهتدین لامهالهم وادامه الصحة وازدیاد نعمة الدنيا عليهم (وَأَمَلِي
 لَهُمْ) ومهلت بیروزمن آنلرغه (إِنَّ كَيْدِي مَتِينٌ) شکسز منم کیدیم حکم در (أَمْ تَسْأَلُهُمْ
 اِیَا صَوْرَاتِنَا اِی محمد آنلردن (أَجْرًا) توغری یولفه کوندرگان اوچون یال (فَهُمْ)
 بس آنلر (مَنْ مَعْرَمٌ) یالنک غرامتدین (مُتَقَلُّونَ) آوریورلرمی وحقنی قبول ایتماسلرمی
 (أَمْ عِنْدَهُمُ الْغَيْبُ) ایا آنلر قاشنده می غیب لوح الحفوظ (فَهُمْ يَكْتُوبُونَ) بس آنلر آنی
 یازوب آلوب سکا منزل کتابدن وسنک تعلیمکدین مستغنی بولورلرمو (فَأَصْبِرْ) بس
 صبر ایت ای محمد (لِحُكْمِ رَبِّكَ) ربك الله تعالی نك حكمنه (وَلَا تَكُنْ) بولمه (كَصَاحِبِ
 الْحُوتِ) بالیق بولداشی کبی وآنندین مراد یونس علیه السلام ابن متی در
 (إِذْ نَادَى) ندا قیلدی اول یونس علیه السلام ربنه بالیق اچنده (وَهُوَ
 مَكْظُومٌ) وحال آنکه اول قایغو برله وقومینه آچو برله تولتورلغان (لَوْلَا أَنْ
 تَدَارَكَهُ) اگر یتشماشه ایردی بالیق اچنده آکار (نِعْمَةٌ مِنْ رَبِّهِ) الله تعالی نك نعمتی
 وفضلی (لَنْبَدَ) ناشلانور ایردی بالیق اچندن (بِالْعَرَاءِ) آغاجسز قروغ قرغه (وَهُوَ مَذْمُومٌ)
 واول مذموم ولام بولوب (فَاجْتَبَاهُ) بس آنی اختیار قیلدی (رَبَّهُ) آنك ربی (فَجَعَلَهُ
 مِنَ الصَّالِحِينَ) بس آنی قیلدی یحشی لردن (وَأَنْ يَكَادُ) شکسز یقین بولور (الَّذِينَ كَفَرُوا)
 کافر بولغان کشی لر (لِيُرَاقُونَكَ بِأَبْصَارِهِمْ) کوزلرینك قاتی قاراولری برله سنی تایدرماقغه
 کلبی دیدی: عربدن بر آدم وارایدی بو آدم ایکی اوچ کون آشامینچه توروب صوگره
 چادرینك بر چینندن آچوب توله ره فاراسه شول توله لر کوز تیوروب هلاک قیلور
 ایدی کفار بو آدمدن رسول اللهنی کوز تیوروب هلاک ایتما کنی تله دیلر ایسه ده الله تعالی
 اوزینك پیغمبرینی ساقلا دی (لَمَّا سَمِعُوا الذِّكْرَ) قرآن ایشتنکان وقتلرنده * ابن قتیبه دیدی
 بوندن مراد کوز تیوروب سنی هلاک ایدرلر دیگان معنی اولمایوب بلکه قرآن اوقودقك
 وقت سکا قاتی کوز ایله باقارلر حتی سنی شول قاراولری ایله یقیمه یقین اولورلر دیمکدر
 هم قرآن اوقوغاننی ایشتنکلری وقت ایچلرنده اولان عداوت وحسدلری قوزغالور ایدی
 (وَيَقُولُونَ) وایتورلر اول کافرلر (أَنَّهُ) شکسز اول محمد صلی الله تعالی علیه وسلم (لَمَجْنُونٌ)
 البته دیوانه در (وَمَا هُوَ) ایماس اول قرآن (الَّذِي ذُكِرَ لِلْعَالَمِينَ) مگر اویغاتقوچی وکیرک
 اشلرنی ایسکه توشر گوچیدر جمیع عالم خلقینه امام حسن براوگه کوز تیوب آورو
 حاصل اولسه آنك دواسی شول آیتنی اوقومقدر دیدی

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ ۝ ۱ ۝ هَاقَّةٌ

(الْحَاقَّةُ) وقوى حق بولغان حقنى باطلدن تميز ايتكوجى كون يعنى قيامت كوني (مَا الْحَاقَّةُ) نى هایل وعظيم كوندر اول حاقه (وَمَا آخِرِيكَ مَا الْحَاقَّةُ) نى بلدردى سكا حاقه نك هول وشدتنى يعنى اول كون نك هولى وشدتنى درايه وادراك قيلماس (كَذَّبَتْ ثَمُودُ) تكذيب قيلدى ثمود (وَعَادُ) عاد (بِالْفَارَعَةِ) قيامت كوننى (فَأَمَّا ثَمُودُ فَأَهْلَكُوا) بس اما ثمود هلاك ايتلدیلر (بِالطَّاغِيَةِ) حددن طش شدتلى طاوش برله (وَأَمَّا عَادُ فَأَهْلَكُوا) اما عاد هلاك ايتلدیلر آنلر (بِرِيحٍ صَرْصَرٍ) قاتى طاوشلى صوق بیل برله (عَاتِيَةٍ) قاتى ايسكوجى (سَخَّرَهَا عَلَيْهِمْ) مسلط قيلدى الله تعالى اول بیلنى آنلرغه (سَبْعَ لَيَالٍ وَثَمَانِيَةَ أَيَّامٍ) بتى كیچ وسكز كونگاچه (حُسُومًا) طوطش وكيسكوجى (فَتَرَى الْقَوْمَ فِيهَا) بس كوررسن سن قومنى اول بیل يورگان يرده (صَرْعَى) اولوكلر (كَأَنَّهُمْ) كويا كه آنلر (أَعْجَازُ نَخْلٍ خَاوِيَةٍ) اچى قوش نخل توبيدر (فَهَلْ تَرَى) كوررمى سن (لَهُمْ مِنْ بَاقِيَةٍ) آنلردن هيچ فالغوجى نفسنى (وَجَاءَ فِرْعَوْنُ) كيلتوردى فرعون (وَمَنْ قَبْلَهُ) آندن اولگيلر يا كه آنك برله بولغانلر (وَالْمُؤْتَفِكَاتُ) وقوم لوطنك قريبلرى نك اهل لرى (بِالْحَاطِئَةِ) خطا ومعصيت اشلرنى (فَعَصَوْا) بس گناه قيلدى آنلر (رَسُولَ رَبِّهِمْ) ربلرينك رسولينه (فَأَخَذَهُمْ) بس توتدى آنلرنى الله تعالى (أَخَذَةً رَابِيَةً) قاتى توتماق برله (إِنَّا) شكسز بز (لَمَّا طَغَى الْمَاءُ) صو حددين آشوب طوفان بولغاچ زمان نوح عليه السلامده (حَمَلْنَا كُومًا) يوكلكدك سزلىر نك آتالركزنى (فِي الْجَارِيَةِ) يورگوجى سفينهده (لِنَجْعَلَهَا) فيلماقمز اوچون اول واقعنى (لَكُمْ) سزگه (تَذَكُّرًا) عبرت (وَتَعْيَهَا) صافلاسون اوچون اول واقعنى (أَذُنٌ وَأَعْيَةٌ) صاقللى تورغان قولانلر (فَإِذَا نُفِخَ فِي الصُّورِ) بس اكر اورولسه صورده (نَفْخَةٌ وَاحِدَةٌ) بر قاتى اورلك برله (وَحَمَلَتِ الْأَرْضُ) بير اور نندن کوتارلسه (وَالْجِبَالُ) طاوولر (فَدَكَّتَا) بس اورلسه لر بو ير وطاوولر (دَكَّةً وَاحِدَةً) بر قاتى اورلق برله (فَيَوْمَئِذٍ) بس شول كون (وَقَعَتِ الْوَاقِعَةُ) قايم بولور قيامت (وَأَنْشَقَّتِ السَّمَاءُ) يارلور كوك (فَهِيَ) بس اول كوك (يَوْمَئِذٍ) بو قيامت كوننده (وَاهِيَةٌ) سستدر (وَالْمَلَائِكَةُ) فرشتهلر (عَلَى أَرْجَائِهَا) اول كوك نك اطرافلرنديه (وَيَحْمِلُ عَرْشَ رَبِّكَ) ويوكلر سنك ربكنك عرشنى (فَوْقَهُمْ) اول فرشتهلر اوستوننده (يَوْمَئِذٍ) اول كون (ثَمَانِيَةً) سكز فرشته وفى الحديث انهم اليوم اربعة فاذا كان يوم القيامة امدهم الله تعالى اربعة اخرى (يَوْمَئِذٍ) اوشبو كون (تُعْرَضُونَ) عرض ايتلورسز (لَا تَخْفَى مِنْكُمْ) خفى بولماس سزدن (خَافِيَةً) هيچ ياشرون اشكز بلكه بارى ظاهر بولور (فَأَمَّا مَنْ أُوتِيَ كِتَابَهُ)

اما اول كشى كم بېرلدى كىتابى (بېمىنە) آنك اوڭ قولىنە (فَيْقُولُ) بس ايتور (هاؤمُ
 اَقْرُؤْ كِتَابِيَهٗ) اى جماعت كىلگىز اوفكز منم كىتابم نى (اننى ظَنَنْتُ) تحقيق من شكسز
 بلدم (اننى مَلَأَ حَسَابِيَهٗ) شكسز من حسابم غە ملاق بولور من يعنى محاسب بولور من
 ديب (فَهَوَّ) بس اول كشى (فى عَيْشَةٍ رَّاضِيَةٍ) كدوراندين صاف و مرضى و خوش
 تركليك دەدر (فى جَنَّةٍ عَالِيَةٍ) على بوستانده (فَطَوَّفُوهَا دَانِيَةً) اول بوستانلارنىڭ ائمارى
 ياقن در تورغان و اولتورغان و ياتقان هم آلور (كُلُوا وَاشْرَبُوا) ايتور لر آنلر غە
 آشاكز و اچكز (هَنِيئًا بِمَا اسَلَفْتُمْ) خوش و قوتلوغ بولسون اونكارگان عمل لر كز اوچون
 (فى الْاَيَّامِ الْخَالِيَةِ) دنياده اونكان كونلر ده (وَأَمَّا مَنْ أُوتِيَ كِتَابَهُ بِشِمَالِهٖ) واما براوگە
 بېرولسە كىتابى صول قولىنە بعضيلر نڭ ديدىكنە كورە صاغ قول آرقەسینە ايلندىلور دە
 كىتابىنى و بىرلور و بعضيلر نڭ ديدىكىنە كورە صاغ قولى كوكراگى اوتە آرقەسینە چقار يلور دە
 صوكره كىتابىنى و بىر يلور (فَيْقُولُ) بس ايتور (يَا لَيْتَنِي) اى كاشكى من (لَمَّ أُوتِيَ كِتَابِيَهٗ)
 بېرولسام چى كىتابم گە (وَلَمَّ آذَرَ) بلسام چى (مَا حَسَابِيَهٗ) نيدر منم حسابم (يَا لَيْتَهَا
 كَانَتْ) كاشكى بولساچى اول دنيادهغى اولم (الْقَاضِيَةَ) حيواننى بالسكليه كىسكوچى و آندين
 تر لىساچى (مَا أَغْنَى عَنِّي مَالِيَهٗ) هيچ فائده قىلمادى مكا منم مالم (هَلَّاكَ عَنِّي) كيتدى
 مندين (سُلْطَانِيَهٗ) منم ايركم و وقارم (خُذُوهُ) ايتور الله تعالى خزىنە نارغە توتوكز آنى
 (فَعَلُّوهُ) بس آنك قول لرنى مويىننە قوشوب بوغاولا كز (ثُمَّ الْجَحِيمِ) مونك صوكنده
 جحيم گە (صَلُّوهُ) كز كز كز (ثُمَّ فى سَلْسَلَةٍ) مونك صوكنده بر زنجير گە (ذَرَعُهَا) اول
 زنجير نڭ بوي (سَبْعُونَ ذَرَاعًا) يتمش آر شون (فَأَسْلُكُوهُ) بس كرتكز آنى اول
 سلسله گە بعضيلر نڭ ديدىكىنە كورە سلسله نى دېرىدن كرتلور دە بوغازندن چقار يلور
 و بعضلر نڭ ديدىكىنە كورە سلسله نى آغزندن كرتلور دە دېرىدن چقار يلور (انَّهٗ كَانَ لَا
 يُؤْمِنُ بِاللَّهِ الْعَظِيمِ) شكسز بولدى اول ايمان كىلتورماى نورغان الله عظيم گە (وَلَا يَحْضُرُ)
 و رغبت لاندورماس ايردى (عَلَى طَعَامِ الْمَسْكِينِ) مسكين گە اطعام قىلورغە اوزنى وهم
 اهلنى (فَلَيْسَ لَهُ الْيَوْمَ) بس يوق بو كون آكار (هَهْنًا) بو برده (حَمِيمٍ) بر ياقن
 كشى آكا فائده ايتە نورغان (وَلَا طَعَامٍ) وهم آش يوق آكار (الَّا مَنْ غَسَّلِينَ) مگر
 اهل نارنك آققان اير نلر ندين (لَا يَأْكُلُهُ) آشاماس اول غسلين نى (الَّا الْخَاطِئُونَ) مگر
 خطا قىلغوچيلر آشار لر (فَلَا أَقْسَمُ) قسم ايتار گە حاجت يوق بو امر نڭ ظهورى اوچون
 (بِمَا تُبْصَرُونَ) سز كورگان اشيا برله (وَمَا لَا تُبْصَرُونَ) سز كورمگان اشيا برله
 (انَّهٗ) شكسز اول قرآن (لَقَوْلِ رَسُولٍ كَرِيمٍ) الله تعالى قاشنده بولغوچى رسول نڭ طرفندين

كىلتورگان سوزيدر (وَمَا هُوَ) ايباس اول قرآن (بِقَوْلِ شَاعِرٍ) شاعر نك سوزى (قَلِيلًا مَا تُوْمَنُونَ) بىك آز ايبان كىلتوررسز (وَلَا بِقَوْلِ كَاهِنٍ) وايباس اول قرآن كاهن نك سوزى (قَلِيلًا مَا) بىك آز (تَدْكُرُونَ) ايسكه توشرر سز وآز نذكرگز سببلى آندىن اعراض ايدر سز (تَنْزِيلٌ مِنْ رَبِّ الْعَالَمِينَ) رب العالمىن دن منزل قولدر (وَلَوْ تَقَوَّلَ عَلَيْنَا) واگر افترا قىلوب ايتسه ايدى اول رسول بزگه (بَعْضَ الْأَقَاوِيلِ) بعض سوزى بز ايتىگان نى بز نك سوزمز ديسه ايردى (لَا خَدْنَا مِنْهُ) توتار ايردك آنى (بِالْيَمِينِ) فوت برله (ثُمَّ لَقَطَعْنَا مِنْهُ الْوَتِينَ) مونك صوكنده كىسار ايردك آنك يوراك طامرلرنى (فَمَا مِنْكُمْ مِنْ أَحَدٍ عَنْهُ حَاجِزِينَ) سز نك آرا كزردن هيج كم آندن منم عذابىنى دفع ايتنه آلباس ايردى (وَأَنَّهُ) شكسز اول قرآن (لَتَذْكُرَنَّ) ايسكه توشر گوچى وعظدر (لِلْمُتَّقِينَ) گناه دن وخطادن صافلانغوچى لرغه (وَأَنَّا) وشكسز بز (لَنُعَلِّمُ) البته بلامز (أَنَّ مِنْكُمْ) شكسز سزدن (مُكَدِّبِينَ) تكذيب قىلغوجىلر باردر (وَأَنَّهُ) شكسز اول قرآن (لِحَسْرَةٍ) البته فايغودر (عَلَى الْكَافِرِينَ) . . . . لرگه قرآن برله عمل قىلمغان لىقلىرى اوچون فايغولور (وَأَنَّهُ) شكسز اول قرآن (لِحَقِّ الْيَقِينِ) يقىنا حقدر (فَسَبِّحْ بِاسْمِ رَبِّكَ الْعَظِيمِ) بس الله تعالى نى نقصاندىن پاك بىل الله تعالى نك اسمى ياد ايتكل

﴿ بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ ﴾ (معارج)

(سَأَلْ سَائِلٌ) صورادى بر صوراغوچى (بِعَذَابٍ وَاقِعٍ لِّلْكَافِرِينَ) . . . . لرگه واقع بولغوجى عذابىنى يعنى الله تعالى دن تلادى وايتدى اللهم ان كان هذا هو الحق من عندك فامطر علينا حجارة (لَيْسَ لَهُ دَافِعٌ) يوقدر اول عذابىنى دفع ايتكوچى (مَنْ اللَّهُ ذِي الْمَعَارِجِ) كوكلر ايباسى وفواضل ونعم ايباسى الله تعالى دندر اول عذاب (تَعْرُجُ الْمَلَائِكَةُ) آشار يوقارىغه فرشته لر (وَالرُّوحُ) وهم جبرائىل (إِيَّاهُ) اول الله تعالى نك بيورغان يررى صارى (فِي يَوْمٍ) شول كونده واقعدر اول عذاب (كَانَ مَقْدَارُهُ) بولدى اول كون نك اوز نلقى (خَمْسِينَ أَلْفَ سَنَةٍ) ايبلى مك يلقى دنيا يللرندىن اول كوندن مراد قيامت كونيدر حديثده شويله وارد اولمشدر الله ايله يمين ايدر مكه الله تعالى بوكوننى مؤمنلره شول مرتبه يكل ايدر كه حتى دنيادهغى بر وقت فرض نمازدين يكل اولور (فَاصْبِرْ صَبْرًا جَمِيلًا) بس صبر جميل قيل اى محمد صلى الله عليه وسلم (أَنَّهُمْ) شكسز آنلر (يَرَوْنَهُ) كوررلر اول قيامتىنى (بَعِيدًا) امكاندىن يراق (وَنَوَاهُ قَرِيبًا) وبز كوررمز آنى وقوعه ياقن (يَوْمَ تَكُونُ السَّمَاءُ) قيامت كوننده بولور كوك (كَأَمْهَلٍ) ارتلگان كهوش كىبى (وَتَكُونُ الْجِبَالُ) وبولور تاولر (كَأَعْهَنٍ) بوياالغان

بون کبی (وَلَا يَسْأَلُ حَمِيمٌ حَمِيمًا) وصوراماس قرن داش قرن داشنی هر کم اوز حالی برله
 بولور (يُبْصِرُونَهُمْ) کورسانلور اول قریب لر بر برینه آنداق هم بولسه بر برینک
 حالنی صوراشماسلر اوز حالی برله اشتغالی اوچون (يُودِ الْمُجْرِمُ) تمنی قیلور گناہلی
 (لَوْ يَفْتَدِي) کاشکی بولساچی اوزنی (مَنْ عَذَابٌ يُؤْمَنُ) بوکون نک عذابندین (ببینه)
 بالالرینی بیروب (وَصَاحِبَتَهُ) خاتوننی بیروب (وَآخِيهِ) وقرنداشنی بیروب (وَقَصِيلَتَهُ
 الَّتِي تُؤْوِيهِ) اول کشینی اچینه آغان فیلهسنی بیروب (وَمَنْ فِي الْأَرْضِ جَمِيعًا)
 یردا گیلر نک باری بیروب (ثُمَّ يُنْجِيهِ) مونک صوکنده قوتقارساچی اوزنی (كَلَّا) قابده
 بولسون بو قوتولماق بولماس (انَّهَا) شکسز اول اوت (أَطَى) یالقنلانندی (تَرَاعَةً)
 صورغوچیلر اول اوت (لِلشَّوْى) اطراف بدننی قولنی وآیاقنی وباشنی ومیینی (تَدْعُو)
 تارتور اول اوت اوزینه (مَنْ أَدْبَرَ) حقیدین یوز چوروب آرقه بیرگان کشینی (وَتَوَلَّى)
 وطاعتبین وحقه انقیاددین اعراض اینکان کشینی (وَجَمَعَ) ومال جیغان کشینی (فَأَوْعَى)
 بس اول مالنی جیوب صافلادی مصارف که صرف ایتمادی ومالک حق الله نی ادا قیلمادی
 (انَّ الْإِنْسَانَ) شکسز آدم (خُلِقَ هَلُوعًا) خلق ایتمدی حریص ایدولوب (إِذَا مَسَّهُ الشَّرُّ
 جَزُوعًا) اگر ضرر یتشسه (أَكَّا) جزع قیلغوچی (وَإِذَا مَسَّهُ الْخَيْرُ) اگر فائده یتشسه
 (مَنُوعًا) منع اینکوچی وانفاق قیلماغوچی (الْمُصْلِينَ) مگر نماز اوقوغوچیلر مونداق
 ایماس (الَّذِينَ هُمْ عَلَى صَلَاتِهِمْ) آنداق مصلی لر کم آنلر نمازلرینه (دَائِمُونَ) مداومت
 قیلغوچیلردر واوقات لرنده اونا گوچیلردر (وَالَّذِينَ) وشونداق کشیلر کم (فِي أَمْوَالِهِمْ)
 آنلرنگ ماللارنده (حَقٌّ مَّعْلُومٌ) بر بیلگلی حق باردر زکوة کبی وآنندین غیر صدقات
 کبی (لِلسَّائِلِ) سوراغوچیلرغه (وَالْمَحْرُومِ) وهم سورامغان کشیلرگه (وَالَّذِينَ)
 وشونداق کشیلر کم (يُصَدِّقُونَ بِيَوْمِ الدِّينِ) ایشتالر وتصدیق قیلالر قیامت کوننی
 (وَالَّذِينَ هُمْ مِنْ عَذَابِ رَبِّهِمْ) وشونداق کشیلر کم آنلر رب لرینگ عذابندین (مُشْفِقُونَ)
 قورقوچیلردر (انَّ عَذَابَ رَبِّهِمْ) شکسز ربلرینک عذابی (غَيْرُ مَأْمُونٍ) امین بولورغه
 تیوش ایرماس آنندین (وَالَّذِينَ هُمْ) وشونداق کشیلر کم (لِفُرُوجِهِمْ) اوزلرینک عورتلرنی
 (حَافِظُونَ) صافلاغوچیلردر (الَّا عَلَىٰ أَرْوَاحِهِمْ) مگر خاتونلرینه (أَوْ مَا مَلَكَتْ أَيْمَانُهُمْ)
 یاکه اوزلری مالک بولغان چوریلرغه (فَأَنَّهُمْ) شکسز آنلر (غَيْرُ مَلُومِينَ) ملوم
 ایماسلر (فَمَنْ ابْتَغَىٰ وَرَاءَ ذَلِكَ) براو طلب قیلسه خاتونندین وچورسندین باشقه نی (فَأُولَٰئِكَ
 هُمُ الْعَادُونَ) بس مونلر حدود الله تعالی دن تجاوز قیلغوچیلردر (وَالَّذِينَ هُمْ لِأَمَانَاتِهِمْ وَعَهْدِهِمْ
 رَاعُونَ) وشونداق کشیلر کم آنلر امانت لرنی وعهدلرنی رعایه قیلغوچیلردر (وَالَّذِينَ

هُمْ بِشَهَادَاتِهِمْ قَائِمُونَ) و شونداق كشيلىر كم شهادتلىرىنى محافظه قىلورلر و گواھلىقنى
 ياشر مس لىر (وَالَّذِينَ هُمْ عَلَى صَلَاتِهِمْ يُحَافِظُونَ) و شونداق كشيلىر كم نمازلىرىنى
 فرايىض و سنن و ادبلىرى بىرله محافظه قىلورلر (اُولَئِكَ) بو ايتولگان كشىلىر
 (فِي جَنَّاتٍ) بوستانلرده (مُكْرَمُونَ) حرمتلورلر (فَمَا لِلَّذِينَ كَفَرُوا) نى بولغان كافر بولغان
 كشيلىرگه (قَبْلَكَ) سنك طرفىغا (مُهْطِعِينَ) آشغوشب كىلىسه لىر (عَنِ الْيَمِينِ) اوڭدن
 (وَعَنِ الشَّمَالِ) وصولدن (عَزِيزٍ) فرقه فرقه بولوب جبولاشب * بو آيت ايمانسزلردن بر جماعت
 حقنده نازل اولمشدر چونكه آنلر رسولنك يانينه جبولشورلر و سوزىنى دكلرلر صوكره
 آنى استهزاء ايدرلر ايدى (اَيَطْمَعُ) ايا اميد ايتاميدر (كُلُّ امْرٍءٍ مِنْهُمْ) آنلردن
 هر كشى (اَنْ يَدْخَلَ) كرنله كلكنى (جَنَّةَ نَعِيمٍ) تنعم بوستانينه ايمان دن باشقه * رد لقولهم
 لو صح ما يقوله لىكونن فيها افضل حظا منهم (كَلَّا) قايا بولسون بو اش بولماس
 (اِنَّا خَلَقْنَاهُمْ) شكسز خلق ايتدك بز آنلرنى (مِمَّا يَعْلَمُونَ) شول شىء دن كم اوزلرى
 بلورلر اول شىءنى يعنى نطفه قندره دن الله تعالى بو آيتده شونك اوزره تنبيه
 ايلمشدر كم آدم بالالرى اصل واحدن يارادىلوب بىرى برندن آرتق اولمىسى هم بعضىنىك
 جننه مستحق اولمىسى ايمان و عبادت ايلدر محى السنه بشير القرشنىك روايتيله شول حديثنى
 اخراج ايلمشدر (فَلَا أُقْسِمُ بِرَبِّ الْمَشَارِقِ وَالْمَغَارِبِ) قسم ايتامن مشرقلر و مغربلر بىرى
 بىرله (اِنَّا لَقَادِرُونَ) شكسز قادرلر بز (عَلَى اَنْ نُبَدِّلَ) آلدردم اقعده (خَيْرًا مِنْهُمْ) آنلردن
 بخشيراقلرنى آنلرنى هلاك قىلوب (وَمَا نَحْنُ) ايماس مز بز (بِمَسْبُوقِينَ) مغلوب و عاجزلردن
 (فَقَدَرْنَاهُمْ) بس قويغل آنلرنى (يَخْضُونَ) كىرا كىماس و باطل اشلرگه خوض ايتسونلر
 (وَيَلْعَبُونَ) اويناسونلر كىرا كىماس شىلىرى بىرله مشغول بولوب (حَتَّى يُلَاقُوا يَوْمَهُمُ الَّذِى
 يُوعَدُونَ) آنلرغه موعود كونگه ملاقى بولغانغاچه (يَوْمَ) بىر كون (يَخْرُجُونَ) چقارلر (مَنْ
 الْأَجْدَاثِ) قىرلردن (سِرَاعًا) آشغوب (كَانَهُمْ) گوياكه آنلر (الى نُصَبِ) طولرغه
 (يُوفَضُونَ) بوكرشورلر (خَاشِعَةً أَبْصَارُهُمْ) كوزلرى توبان بولغان حالده (تَرَهُهُمْ ذُلَّةً)
 قاپلر آنلرنى خوارلىق (ذَلِكَ الْيَوْمِ الَّذِى) بو اول كوندن (كَانُوا) بولدىلر آنلر
 (يُوعَدُونَ) دنباده اول كون بىرله موعود *

سورة نوح
 بِسْمِ اللّٰهِ الرَّحْمٰنِ الرَّحِیْمِ

(اِنَّا ارسلنا نوحًا) شكسز بز يباردك نوح نبىنى (الى قومه) اوزىنىك قومينه (اَنْ اُنذِرَ قَوْمَكَ)
 قومىنى قورقتغل الله تعالى نك عذابندىن دىب (مَنْ قَبْلَ اَنْ يَأْتِيَهُمْ) آنلرغه كلمىدن اول

عَذَابُ آيِمٍ) فاتى عذاب (قَالَ) ايتدى نوح عليه السلام (يَا قَوْمِ) اى منم قومم وقرنداش
 اروغم (اِنِّي لَكُمْ) شكسز من سزگه (نَذِيرٌ مُّبِينٌ) واضح وروشن فهم لتكوجى
 وفورقتغوجيمن (انْ اَعْبُدُوا اللَّهَ) الله تعالى غه عبادت قيلكز (وَاتَّقُوهُ) اول الله تعالى غه معصيت
 دين وخطاش قيلماقدين صافلانكز (وَاطِيعُونَ) ومكا اطاعت قيلكز (يَغْفِرْ لَكُمْ) يارلغار
 سزگه (مَنْ ذُنُوبَكُمْ) گناهكزنى بعضيلر ديديلر ايمان كيلتورگانكز گاجه قيلغان گناهكزنى
 (وَيُؤَخِّرْكُمْ) وكچكدرر سزنگ اولومكزنى (الى اجَلٍ مُّسَمًّى) بيلگولى اجلكزگه چه
 (انَّ اجَلَ اللَّهِ) شكسز خدای تعالى تقدیر قيلغان اجل (اذْجَاءَ) كيلسه (لَا يُؤَخِّرُ) كچكدرر لباس
 (لَوْ كُنْتُمْ تَعْلَمُونَ) اگر بلساكز (قَالَ) ايتدى نوح عليه السلام (رَبِّ) اى منم ربم
 (اِنِّي) شكسز من (دَعَوْتُ قَوْمِي لَيْلًا وَنَهَارًا) كچه وكوندز دعوت قيلدم قومنى ايمانغه
 (فَلَمَّ يَزِدْهُمْ) بس آرندر مادى آنلرغه (دُعَائِي) منم چاقروم (الَّا فِرَارًا) مگر فاجمافنى
 ايماندن وعمل صالحدن (وَإِنِّي) شكسز من (كُلَّمَا دَعَوْتُهُمْ) آنلرنى هر چقان چاقرسام
 (لَتَتَّغَفَّرَ لَهُمْ) بس آنلرنى يارلقامافغه يعنى ايمانغه وعمل صالحغه (جَعَلُوا) قيلديلر (اَصَابَهُمْ)
 بارمقلىرى (فِي اَذَانِهِمْ) فلاقلىرىنه (وَاسْتَعْشَوْا ثِيَابَهُمْ) وبركانديلر كيوملىرى (وَاصْرُوا)
 ومدامت قيلديلر كفرلىرىنه (وَاسْتَكْبَرُوا اسْتِكْبَارًا) وفاتى كبرلانديلر وباش
 تارتديلر ايمان كيلتورمكدن (ثُمَّ اِنِّي دَعَوْتُهُمْ جَهَارًا) موندبن صوڭ من آنلرنى چاقردم
 ايمانغه قچقروب قال ابن عباس رضی الله عنه باعلى صوتى (ثُمَّ اِنِّي اَعْلَنْتُ لَهُمْ) موندبن
 صوڭ تكرار اظهار قيلدم آنلرغه دعوتنى (وَاسْرَرْتُ لَهُمْ اسْرَارًا) وآلاقده آنلرغه
 آقرون سوز برله هم دعوت قيلدم (فَقُلْتُ) بس ايتدم (اسْتَغْفِرُوا رَبَّكُمْ) استغفار
 قيلكز ربكزدن (انَّهُ كَانَ) شكسز باردر اول ربكز (عَفَّارًا) گناهلىرى بيك يارلقاغوجى
 (يُرْسِلُ السَّمَاءَ عَلَيْهِمْ مِدْرَارًا) يادروور كوكدن ياكغرنى سزگه قويوب (وَيُمْدِدْكُمْ
 بِأَمْوَالٍ) وكوب ايتار سزنگ مالكزنى (وَبَيْنَيْنِ) وبالالركزنى شويوله كه قوم نوح حضرت
 نوحى كوب زمان تكذيب ايتدكلىرىنده الله تعالى آنلردبن يغمورنى منع ايلدى وخاتونلىرى
 قرق سنه بالا توغدمادى هم ماللىرى وهيوانلىرى هلاك اولدى صوڭره حضرت نوح
 شول سوزلىرى سويلدى (وَيَجْعَلْ لَكُمْ) قيلور سزگه (جَنَاتٍ) بوستانلر (وَيَجْعَلْ
 لَكُمْ اَنْهَارًا) قيلور سزگه آغا تورغان يلغىلر (مَالِكُمْ) نى بولدى سزگه (لَا تَرْجُونَ)
 اعتقاد قيلماس سز (لِلَّهِ وَقَارًا) الله تعالى غه عظمتنى واول الله تعالى دن فورقماس سز
 (وَقَدْ خَلَقَكُمْ) ومال آنكه خلق ايتدى سزنى (اَطْوَارًا) درجه درجه اول منى قيلدى
 وموندبن صوڭ اويشقان قان قيلدى وموندبن صوڭ بومشاق چاينالگان ايت قيلدى

و موندین سوڭ سوياك وايت فيلدى و آندین سوڭ جان و حیات خلق ایتدی تا که اولوغ
 آدم بولدکوز نیچه درجه دن اوتوب (الْمُتَرَوِّا) ایا کور ماسموسز (كَيْفَ خَلَقَ اللَّهُ)
 بیچوک خلق ایتدی الله تعالی (سَبَّحَ سَمَوَاتِ) جیدی فات کولر نی (طَبَاقًا) فات فات
 وَجَعَلَ الْقَمَرَ فِيهِنَّ نُورًا) و فیلدى اول کولر ده نورنی یعنی آینی (وَجَعَلَ
 الشَّمْسَ) و فیلدى قویاشنی (سَرَاجًا) یاقتی شمع (وَاللَّهُ أَنْبَتَكُمْ) والله تعالی اوستوردی
 سزنی (مِنَ الْأَرْضِ نَبَاتًا) برددن چن اوستورونی یعنی اصلکوز آدمنی یا که خلقکوزنک
 صلنی برددن براندی (ثُمَّ يُعِيدُكُمْ فِيهَا) موندین سوڭ فاینارور سزنی اول برکه
 وَيُخْرِجُكُمْ أَخْرَاجًا) و چغارور سزنی اول برددن قیامت کونی چن چغارماق برله
 وَاللَّهُ جَعَلَ لَكُمْ الْأَرْضَ) والله تعالی فیلدى سزگه برنی (بَسَاطًا) مفروش و مبسوط
 اِتَّسَلُّكُوا فِيهَا سُبُلًا فَجَاجًا) سزنگ یورما کلککوز اوچون اول بزنک اولوغ و کیث
 بوللرند (قَالَ نُوحٌ) ایتدی نوح علیه السلام (رَبِّ) ای منم ربم (أَنَّهُمْ) شکسز آنلر
 (قَصَوْنِي) مکا خلاف فیلدیلر (وَاتَّبَعُوا) وایار دیلر (مَنْ) شول کشیلرگه کم (لَمْ يَزِدْهُ)
 آرتر مادى اول کشیلرگه (مَالَهُ) آنلرنک ماللری (وَوَلَدَهُ) و آنلرنک بالالری (الْأَخْسَارًا)
 مگر اوزلرینه ضررنی آرتردی یعنی . . . لر اوزلرینک اوغللری و ماللری ایله
 مغرور اولان رئیس لرینه ایار دیلر بو رئیس لرنگ ماللری و اوغللری دنیاده خسارت
 یضال تلرینی هم آخرنده عذابلرینی آرتردی (وَمَكْرُوا مَكْرًا كُبْرًا) و حیلله فیلدیلر
 آنلر اولوغ حیلله لرنی خلائقنی ایماندن منع ایتمککه (وَقَالُوا) ایتدیلر اول مال و اولاد
 یالری (لَا تَدْرُنَّ) البته قویماکوز (الهِتَّكُمْ) اوز معبودلرکوزگه عبادت لرکوزنی (وَلَا
 تَدْرُنَّ) البته قویماکوز (وَدَا) و دگه عبادتنی (وَلَا سُوعًا) سواعقه عبادتنی (وَلَا يَغُوثَ)
 فوئکه عبادتنی (وَيَعُوقَ) یعوفکه عبادتنی (وَنَسْرًا) نسرگه عبادتنی و مونلر
 صناملرنک اسملریدر محمد بن کعب دیدی: بونلر یخشی آدملرنک اسملری در بو آدملر
 حضرت آدم ایله حضرت نوحنگ آراسنده دنیابه کلوب اولدکلرندن سوڭ اتباعلری
 بولرنک طریققرنده دوام ایتدیلر لکن بر زماندن سوڭ ابلیس علیه اللعنه ننگ
 وسوسه سیله اتباعلری بونلرنک صورتلرینی یاساب شول صورتلره عبادت ایتیمه
 باشلادیلر ینه بونلردن سوڭ کلن آدملرده بونلره ایاروب شول صورتلره عبادت ایتدیلر
 صنملره عبادت ایتمک شونیدن باشلانوب قالدی اول وقته قدر صنملره عبادت ایتمک
 بوق ایدی بو صنملر ذکر ایدلمش یخشی آدملره اوخشانوب یاسالقدن اول صنملری
 بو یخشی آدملرنک اسملریله تسمیه ایدلدی ینه ابن عباسدن شو یله روایت ایدلدی

بو صنم طوفان وقتنده بیره کوملوب فالمشلر ایدی کوب عصر لر شو بیله بیر آستنده
 یاتدی لر سوکوره شیطان عرب مشرک لرینه بیر آستندن چغاروب ویردی (وَقَدْ أَضَلُّوا
 کَثِیرًا) وشکسز توغری یولدن اداشدی بو صنم لر سبیلی کشیلر (وَلَا تَزِدُ الظَّالِمِینَ
 وایتدی نوح علیه السلام آرتدر ما ای خدایا ظالم لر گه (الَّا ضَلَالًا) مگر ضلال و کمر اهلقنی
 دعا علیهم بعد ما اعلم الله نوحا انهم لا یؤمنون (مِمَّا حَظِیَّتْ لَهُمْ) خطالری سبیلی (اعْرِضُوا)
 غرق ایتدی لر آنلر طوفان برله (فَادْخُلُوا) بس کر تلدی لر آنلر (نَارًا) ضحاک (بر جانبدن
 غرق ایدلور لر وایکنچی جانبدن یاندر ولر لر) دیدی اما مقاتل (اوتقه یاندر و آخرته
 اولور) دیدی (فَلَمْ یَجِدُوا لَهُمْ) نابادیلر آنلر اوزلرینه (مَنْ دُونَ اللَّهِ اَنْصَارًا) الله تعالی
 عذابندین قوتقاروب الله دن باشقه نصرت بیر گوچینی (وَقَالَ نُوحٌ) ایتدی نوح علیه السلام
 (رَبِّ) ای منم ربم (لَا تَدْرُ عَلَی الْاَرْضِ) قویماغل بیر اوستنده (مَنْ الْکَافِرِینَ) کافر لر دن
 (دِیَارًا) بردور ایتوب بیر گوچینی (اِنَّکَ) شکسز سن (اِنْ تَدْرَهُمْ) اگر بیر اوستنده
 فویساک (یُضَلُّوا عِبَادَکَ) آزدورور آنلر سنک بندلر کنی ابن عباس رضی الله عنه دیدی:
 حضرت نوح زمانه سنده هر آدم اوزینک اوغلینی یتا کلاب حضرت نومه کلور ایدی
 هم اوغلینه (بو آدم آزدور وچیدر سن بو کشیدن ساقلان منم آتامده بوندن ساقلانورغه
 قوشه در ایدی) دیو ایتسه در ایدی (وَلَا یَلِدُوا) وتودر ماسلر (الَّا فَاجِرًا) مگر بوزوقنی
 (کَفَّارًا) حقنی بیک اور نکوچینی محمد بن کعب ایتدی الله تعالی هر مؤمننی بونلر نیک
 آرقه لرندن و خاتونلرینک رحملرندن چغار دیق وقت نوح علیه السلام بو قولنی ایتمشدر
 سوکوره الله تعالی نوح علیه السلامک دعاسینی قبول ایدهرک خاتونلرینک رحملرینی عقیم
 قیلوب ایرلرینک آرقه لرینی کیدر مشدر بر روایتده فرق سنه وایکنچی روایتده یتمش
 سنه خاتونلری بالا کتور مامشدر بوندین سوک آرالرنده هیچ صبی اولمدیغی حالده
 الله تعالی بارچه سیننی هلاک ایتمشدر (رَبِّ اغْفِرْ لِي) ایتدی نوح علیه السلام ای منم
 ربم یارلقاغل مینی (وَلِوَالِدَیَّ) ومینم آتام وآنامنی کانا مؤمنین (وَلَمَنْ دَخَلَ بَیْتِیَ مُؤْمِنًا)
 منم اویمه مؤمن بولوب کرگان کشینی یارلقاغل اویدن مراد مسجد نوحدر ویا سفینه در
 (وَلَمُّؤْمِنِینَ) وبارچه مؤمنلرنی یارلقاغل (وَالْمُؤْمِنَاتِ) وبارچه مؤمن خاتونلرنی
 (وَلَا تَزِدُ الظَّالِمِینَ) آرتدر ماغل کافر لر گه (الَّا تَبَارًا) مگر هلا کلکنی *

بِسْمِ اللّٰهِ الرَّحْمٰنِ الرَّحِیْمِ ﴿۱﴾

(قُلْ) ایت ای محمد (اَوْحٰی اِلَیَّ) وحی ایتدی مکا (اِنَّهٗ اسْتَمَعَ نَفَرٌ مِّنَ الْجِنِّ) شکسز
 ایشندی مندین قرآنی جندن بر جماعت (فَقَالُوا) بس ایتدی لر اول جنلر قوملرینه

بوزماندن اَوَّل (مَقَاعِدَ) اورنلرغه (لِلسَّمْعِ) كوك خبرلرنی ایشنور اوچون (فَمَنْ يَسْتَمِعِ الْآنَ) براونكللاسه ايندى (يَجِدْ لَهُ) نابار اوزينه (شَهَابًا رَصَدًا) ساچی بالقون ابن قتيبه دیدى : رجم رسول الله نك بعثندن قبل هم وار ایدی لکن رسول الله نك بعثندن صوك اولدیقى كبی دگل ایدی چونكه بعض وقتلرده بنوب فرشته لرنك سوزلرینی اوغرلارلر ایدیلر رسول مبعوث اولغاندن صوك بنمكلری بتونلاى منع ایدلدى (وَأَنَا لَأَنْدَرِي) وشكسز بز بلماسمز (أَشْرُّ أُرِيدَ بَمَنْ فِي الْأَرْضِ) ایا برشر قصد ایتلدیمو یرده گیلرگه شهاب برله (أَمْ آرَادَ بِهِمْ) ياكه تلاميذمو آنلرغه (رَبِّهِمْ) آنلرنك رب لری (رَشَدًا) خیر وصلاحنی (وَأَنَا مِّنَ الصَّالِحِينَ) وشكسز بز لردن صالحلر باردر (وَمِمَّا حُوتَ ذَلِكَ) وبزده صالحلردن باشقه لر باردر (كُنَّا) بولدىق بز لر (طَرَائِقَ قَدَدًا) مختلف بوللرده قال ابی كيسان شيعا وفرقا لكل فرقة هواء الناس منهم ذوى اهواء مختلفة امثال الانس (وَأَنَا ظَنَّنَا) وشكسز بلدك بز (أَنْ لَنْ نُعْجَزَ اللَّهُ) البته عاجز قیلا آلماس مز الله تعالى فی آنك حكمنی قايتاروب (فِي الْأَرْضِ) یرده وفی غیرها بالطریق الاولى (وَلَنْ نُعْجِزَهُ) البته عاجز ایتماس مز اول الله تعالى فی (هَرَبًا) قاچوب (وَأَنَا) شكسز بز (لَمَّا سَمِعْنَا الْهُدَى) قرآنی اشكلان زمانه (أَمَّا بِهِ) اشاندىق اول قرآنغه (فَمَنْ يُؤْمِنُ بِرَبِّهِ) براو ایمان كیلترسه اوزينك ربی الله تعالى گه (فَلَا يَخَافُ بَخْسًا) قورقماس نقصان ثواب اعمالدن (وَلَا رَهَقًا) وهم یمانلقدن (وَأَنَا مِّنَ الْمُسْلِمِينَ) وشكسز بز دن مساملر واردر (وَمِمَّا الْقَاسِطُونَ) وبز دن توغری بولدن چقغانلر باردر (فَمَنْ أَسْلَمَ) بس هر كم مسلمان بولسه (فَأُولَئِكَ) بس بوجماعتلر (تَحَرُّوا رَشَدًا) قصد ایتدیلر وتاپدیلر طریق حقنى (وَأَمَّا الْقَاسِطُونَ) واما توغری بولدن چقغانلر (فَكَانُوا) بس بولدیلر آنلر (لِجَهَنَّمَ حَطَبًا) جهنم گه اوتون (وَأَنْ لَّوِ اسْتَقَامُوا) وشكسز استقامت قیلسه لر ایردی آدم وجنلر (عَلَى الطَّرِيقَةِ) توغری وحق بولده (لَأَسْقِيَنَّهُمْ) البته اچرر ایردى آنلرغه (مَاءً عَذَقًا) كوب صونى يعنى ماللرونى وعيش لرنى كيك قیلور ایردى (لِنَقْتَنَّهُمْ فِيهِ) آنلرنك حاللرى صنالسون اوچون اول عيش كيكلكنده نچوك شكر ايتارلر اول كيكلك نعمتلرينه بوایتدكمز سوز سعید بن مسیب ، عطاء بن ابی رباح ضحاک مقاتل ، حسن بصرى حضرتلرينك سوزلریدر اما ربیع بن انس ، زید بن اسلم ، ابن كيسان ، حضراتی دیدیلر اگر كفر وضالنتك دوام ایتسه لر فتنه به دوشوروب هلاك ایتك ایچون بز آنلره كوب مال وكيك رزق ویررمز (وَمَنْ يُعْرِضْ) وبركشى اعراض قیلسه (عَنْ ذِكْرِ رَبِّهِ) ربكدن كیلگان قرآندن (يَسْلُكُهُ) كرتور آنی (عَذَابًا صَعَدًا) مشقتلى وقاتی عذاب گه قال الحسن لايزداد الاشدة (وَأَنَّ الْمَسَاجِدَ لِلَّهِ) وشكسز مسجلر

الله تعالى عبادتی اوچون والله تعالى ذکرى اوچون بنا قبلنه شدر (فَلَا تَدْعُوا مَعَ اللَّهِ أَحَدًا) س
 عبادت قیلها کز الله تعالى که شریک قیلوب عبادتنده هیچ کمگه سعید بن جبیر اندن
 سوبله روایت ایدلدی بواورنده مساجد دن مراد انسان آنک اوزره سجده ایتدیکی اعضادر
 اول اعضاء یدى توری اولوب ما کلاى، ایکی قول، ایکی تز، ایکی آباق آیتنک معناسی
 سوبله اولور، آنک اوزره سجده ایدلمش اعضاء الله ناک مخلوقلر یدر شونک ایچون بواعضاء
 بلان اللهغه باشقهغه سجده ایتمه کز (وَأَنَّهُ لَمَّا قَامَ عَبْدُ اللَّهِ) وشکسر چان کم عبد الله یعنی
 رسول الله تورغاچ (يَدْعُوهُ) اوندار اول الله تعالى ناک عبادتنه وقراءه قرآن که (كَادُوا) یقین
 اولدی اول جنلر (يَكُونُونَ) بولورلر (عَلَيْهِ) اول پیغمبر اوستنه (لَبَدًا) متراکم ومتراکم
 ضعی بعضینک اوستنه استماع قرآن که حرص لری اوچون (قُلْ) ایت ای محمد (إِنَّمَا أَدْعُوا
 رَبِّي) شکسر من عبادت قیلور من اوزر ربه (وَلَا أُشْرِكُ بِهِ أَحَدًا) شریک بلمس من
 اول الله تعالى غه هیچ کمى (قُلْ أَنِّي) ایت ای محمد شکسر من (لَأَمْلِكُ لَكُمْ ضَرًّا) مالک
 ایرماس من وقادر ایرماس من سز که ضررغه (وَلَا رَشَدًا) وهم خیر نفعغه (قُلْ أَنِّي) ایت
 ای محمد شکسر من (لَنْ يُجِيرَنِي) البته قوتقارمس منى (مَنْ اللَّهُ أَحَدًا) الله تعالى دن غیرى هیچ کم
 گر مکا بر ضررنی تلاسه (وَلَنْ أَجِدَ) البته ناپمام (مَنْ دُونَهُ) اول الله تعالى دن قاجوب
 (مُلْتَحِدًا) صغور یر (إِلَّا بَلَاغًا مِّنَ اللَّهِ وَرِسَالَاتِهِ) سز که نفع و ضررغه قادر ایرماس من
 گر الله تعالى دن تبلیغ رسالت قیلور من (وَمَنْ يَعْصِ اللَّهَ) وهر کم مخالفت قیلسه الله تعالى که
 (وَرَسُولَهُ) الله تعالى ناک رسولینه وایمان کلتورماسه (فَأَن لَّهُ) شکسر آکار (نَارَ جَهَنَّمَ)
 جهنم اوتی در (خَالِدِينَ فِيهَا أَبَدًا) مگگو ومؤبد قالغوچیلردر اول جهنمده (حَتَّى إِذَا رَأَوْا
 يُوعَدُونَ) شول زمانده کم کورسه لر آنلرغه وعده قیلنغان عذابنى (فَسَيَعْلَمُونَ) بس
 بز کم بلورلر (مَنْ أضعفُ ناصراً) کم ناک ضعیفرا کدر ناصرى (وَأَقْلُ عَدَدًا) وکم ناک عددی
 زرافدر (قُلْ إِنْ أَدْرَى) ایت ای محمد بلماس من (أَقْرَبُ مَا تُوعَدُونَ) ایا یقین مودر
 بز که وعده قیلنغان عذاب کونى (أَمْ يَجْعَلُ لَهُ رَبِّي أَمَدًا) یا که قیلورمو اول کون که
 سم ریم اوزون مدتتى ولکن شکسر بلورمن البته بولغوچیدر (عَالِمُ الْغَيْبِ) اول الله
 عالی غیبنى بلگوچیدر (فَلَا يُظْهِرُ عَلَى غَيْبِهِ أَحَدًا) بس خبر دار قیلماس اوزینک غیبنه
 هیچ کمى (إِلَّا مَنْ ارْتَضَى) مگر اوزى آندن راضى بولغان کشینى خبر دار قیلور علم غیبکه
 (مَنْ رَسُولٌ) رسول دن بولغوچی اول مرضى کشى (فَأَنَّهُ) شکسر اول الله تعالى (يَسْأَلُكَ
 مَنْ بَيْنَ يَدَيْهِ وَمَنْ خَلْفَهُ) یوروتر اول مرضى رسول ناک آلدندن وهم آرتندن (رَصَدًا)
 مانجى نى مقاتل دیدى: الله تعالى بر پیغمبر کوندرسه ابلیس علیه اللعنه، فرشته صورتینه

کروب بو پیغمبر قتیله کلور شوئنگ ایچون الله تعالی اوزینک پیغمبرینی ساقلمغه آنک
 آلدندین و آرتندین ساقچی فرشته کوندرر ابلیس فرشته صورتینه کروب پیغمبر قتیله
 کلدکنن سوگره ساقچی فرشته لر بو ابلیس دیو خبر و برر لر اگر حقیقی فرشته کسه
 بو الله نک رسولدر دیو پیغمبره آکلتر لر (لِیَعْلَمَ) بلدرسون اوچون ملائکه گه و آدم لر گه
 و قرأ یعقوب لیعلم بضم الیاء (أَنْ قَدْ أَبْلَغُوا) تحقیق یتشدر دیلر اول پیغمبر لر (رِسالان
 رَبَّهُمْ) ربلرینک رسالاتنی (وَ أَحَاطَ) احاطه فیلدی الله تعالی (بِمَا لَدَيْهِمْ) اول رسول لر
 آلدنداغی اشئرنی (وَ أَحْصَى كُلَّ شَيْءٍ عَدَدًا) و بلدی هر شیئک عددنی حتی القطر و الرمل

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

(يَا أَيُّهَا الْمَزْمَلُ) ای کیومی برله برکانگان (قال بعضهم هذا الخطاب لرسول الله صلى الله عليه
 وسلم في أوّل الوحي قبل تبليغ الرسالة خوطب بعده بالنبي والرسول (قُم اللَّيْلُ) تورغبل
 کیچ نمازی اوچون (الْأَقِيلًا) مگر آز زمان (نصفه) یاریم کیچنی تورغبل (أَوْ انْقُصْ
 مِنْهُ قَلِيلًا) یا که کم فیلغل اول یارمدن آزارق (أَوْ زِدْ عَلَيْهِ) یا آرتدرغل یارمدن قیام لیل
 باشنده فرض ایدی هم فرضنک مقدارینی نصف ایلان یا که نصفندن ثلثه قدر کمرک
 ایلان یا که نصفندن ثلثانه قدر آرتغرراق ایلان بیان ایتدی لکن آدم لر نصف لیل، ثلثان
 لیل، نه وقت ایدوکنی بله مدکلرندن فرض مقداری تابلمی قالماسون دیه رک قورقوب
 تالک آطقاچی تورور ایدیلر بواش آنلره بیگ فاتی کلدی حتی کوب باسوب تورو سبیلی
 آیاقلری ششدی سوگره الله تعالی بو سوره نی (فأقروا ماتیسر من القرآن) آبت
 کریمه سیله نسخ ایتدی سوره نک اولیله آخری بیننده بریل مقداری وقت اوتدی هم
 قیام لیل فرض اولغاندن سوگ نفل اولوب اورلدی اما مقاتل (قیام لیل مکده فرض
 اولوب صلوات خمسه نک فرضینندن قبل ایدی صلوات خمسه نک فرضیتیله بو نک فرضینی
 منسوخ اولدی) دیدی (وَرَتَّلَ الْقُرْآنَ تَرْتِيلًا) آچق اوقغل قرآنی و وقوفنی و مخارج هر وفنی
 کما ینبغی مرعی قیلب حضرت حسن آیتنک معناسی (قرآنی اوقومق اوقوگز دیمکر)
 دیدی محی السنه ابن مسعود دن آیتنک معناسینی شویله روایت ایتدی (ناچار خرمانی
 چاچدکگز کبی قرآنی چاچماگز یریرلاغان کبی قرآنی برلاماگز عجب آیتلره ایرشسهگز
 توقطاگز قبلرگز قرآن ایله حرکتلندرگز هیچ فایوگز نک فایغوسی تیز لسکه سوزنی
 بترمک اولماسون (أَنَا سَنَلِقِي عَلَيْكَ) شکسز بز تیز کم القا قیلورمز سکا (قَوْلًا ثَقِيلًا) آغر
 سوزنی یعنی القرآن قتاده (قرآننک حداری و فرضلری آغردر) دیدی اما حسین بن فضل
 (بو قرآن تلگه بکل میزانه آغردر) دیدی امام فرا (قرآن کلام الله اولدیغندن تو بن وینگل

نرسه دگلدنر) دیدی (انَّ نَاشِئَةَ اللَّيْلِ) شکسز کیچ ساعتلرنده تورماق (هِيَ أَشَدُّ وَطْأً)
 واول اثبتدر خیرده وامنعدر شیطاننی وقلب ولساننی بر برینه اجمعدر (وَأَقْوَمُ قِيلاً)
 واصوبدر آنده قراءت کوکلنک جمعیتی نك زیادهسی اوچون (انَّ لَكَ فِي النَّهَارِ سَبْحًا
 طَوِيلًا) شکسز سکا کوندز اوزاق شغللر باردر بس کیچ تورغل عبادت اوچون کوکلنک فارغ
 زماننده (وَأَذْكُرْ اسْمَ رَبِّكَ) ویااد ایتگل الله تعالی اسمنی هر وقت بیضاوی (ذکر الله تسبیح،
 تهلیل، حمید، صلوة، قراءة قرآن، تعلم العلم کبی شیلری شاملدر) دیدی (وَتَبْتَئِلُ إِلَيْهِ
 تَبْتِيلاً) وکیسلگل اول الله تعالی گه چن کیسلمک بر له ابن عباس آیت نك معناسی (عبادتنی
 اللهغه خالص ایت دیمکدر) دیدی ابن زید (الله نك عبادتینه بوشان دیمکدر) دیدی سفیان
 (اللهغه توکل ایت دیمکدر) دیدی (رَبُّ الْمَشْرِقِ وَالْمَغْرِبِ) مشرق و مغربنک ربیدر اول
 الله (لَا إِلَهَ إِلَّا هُوَ) یوقدر هیچ معبود مگر اول الله تعالی در (فَاتَّخِذْهُ وَكِيلًا) بس هر اشده اول
 الله تعالی نی دلیل تونقل واشکنی آکا تفویض قیلغل (وَأَصْبِرْ) صبر قیلغل (عَلَى مَا يَقُولُونَ)
 خلیق ایتنه تورغان بیهوده سوزلر گه (وَأَهْجُرْهُمْ هَجْرًا جَمِيلًا) بر طرف بولغل آنلردن
 هجر جمیل بر له یعنی آنلر نك اشنی الله تعالی غه ناپشر و آنلرغه مدد قیلغل و مکافات قیلماغل
 محی السنه (بو آیت آیه قتال ایله منسوخذر) دیدی (وَذَرْنِي) فویغل منی (وَالْمُكَذِّبِينَ أُولِي
 النَّعْمَةِ) بایلق وتنعم ایاسی تکذیب قیلغوچیلرنی (وَمَهْلَهُمْ قَلِيلًا) مهلت بیر گل آنلرغه
 بر آز زمان (انَّ لَدَيْنَا) شکسز باردر بز نك فاشمزده (انْكَالًا) مددن آغر بوغاولر
 (وَجَحِيمًا) وهم جهنم باردر (وَطَعَامًا ذَاغُصَّةً) تاماقغه اوترا تورغاننی توبان و نی یوقاری
 چقمای تورغان آش باردر (وَعَذَابًا أَلِيمًا) وایکنچی نوع قاتی عذاب باردر کم آنك
 کنه سیننی الله تعالی دن باشقه بلماس و بیضاوی (عذاب اللهغه یقولودن محرملیک ایلن تفسیر
 ایدلمشدر دیدی (يَوْمَ) بر کون (تَرَجُّفُ الْأَرْضِ) بر فالترار (وَالْجِبَالِ) وهم طاولر
 (وَكَانَتْ الْجِبَالُ) بولور طاولر (كَثِيبًا مَهِيلاً) جیبولوب طارالغان قوم (إِنَّا أَرْسَلْنَا
 إِلَيْكُمْ رَسُولًا) شکسز یباردک بز سزگه رسولنی (شَاهِدًا عَلَيْكُمْ) سزگه گواه ایتوب
 قیامت کون گواهلوق بیورور قبول وعدم قبولکنزغه (كَمَا أَرْسَلْنَا إِلَىٰ فِرْعَوْنَ رَسُولًا)
 نتاک کم یباردک فرعونگه رسولنی یعنی موسی علیه السلامنی (فَعَصَىٰ فِرْعَوْنُ) بس
 مخالفت قیلدی فرعون (الرَّسُولِ) رسولگه (فَاتَّخَذْنَاهُ) بس توتندق بز اول فرعوننی
 (أَخْذًا وَبِيلاً) قاتی توتماق بر له یعنی عاقبناه عقوبه غلیظه (فَكَيْفَ تَتَّقُونَ) چوک
 صافلانورسز الله تعالی نك عذابندن (انْ كَفَرْتُمْ) اگر کفر کزده قالسا کز (يَوْمًا) شول
 کونده (يَجْعَلُ الْوِلْدَانَ شِيبًا) قارت قیلور اول کون اوغلانلرنی شده هول سبیلی محی السنه

دیدى: بو واقعه آدم عليه السلامه (سن طور وبالالركدن اوطقه مستحق اولغانىنى قوبار) ديو
 ايتلگان زماندر (السَّمَاءُ مَنْفَطْرُ بِهِ) كوك يارغوچيدر اول كوننك شدت هولندن
 (كَانَ وَعْدُهُ) بولدى اول الله تعالى وعدهسى (مَفْعُولًا) قيلنمش (ان هذِهِ) شكسز بو قرآن
 آيتلىرى (تَذَكَّرَ) سزنى خطا وغفلتدين اويغاتوب توغرى يولغه چافرغوچيدر
 (فَمَنْ شَاءَ اتَّخَذَ إِلَى رَبِّهِ سَبِيلًا) هر كم تلاسه توتار الله تعالى نك رضاسينه موصل يولنى
 يعنى قرآن بيورغى برله عمل قيلوب (إِنَّ رَبَّكَ يَعْلَمُ) شكسز سنك ربك بلور (أَنَّكَ
 تَقُومُ) شكسز سن تورسن (أَدْنَىٰ مِنْ ثُلُثِي اللَّيْلِ) كيچ نك ايكي ثلثينه ياقن (وَنُصْفَهُ)
 كاها كيچ نك نصفنى (وَتَلْتَهُ) وكاها ثلثنى (وَوَاطَأَهُ مِنَ اللَّيْلِ مَعَكَ) وسنك برله برگه
 بولغان جماعتلر هم ترورلر (وَاللَّهُ يَقْدَرُ اللَّيْلَ وَالنَّهَارَ) والله تعالى كيچ وكوندز نك تقديرنى
 على وجه الحقيقه بلگوچيدر (عَلِمَ أَنْ لَنْ تُحْصَوْهُ) بلور الله تعالى البته سزنى قادر بولماس سز
 بو اشكه (فَتَابَ عَلَيْكُمْ) بس تخفيف قيلور اول الله تعالى سزگه (فَاقْرَأُوا) بس اوفكز
 (مَا تيسَّرَ مِنَ الْقُرْآنِ) قرآندين هرنى مبسر بولسه نمازده قال الحسنى يعنى فى صلوة المغرب
 والعشاء (عَلِمَ أَنْ سَيَكُونُ مِنْكُمْ مَرَضَىٰ) بلور الله تعالى تيز كم بولور سز نك آرا كزده
 آورولر (وَأَخْرُونَ يَضْرِبُونَ فِي الْأَرْضِ) وايگنچيلر بولورلر سفر قيلورلر يرده
 (يَبْتَغُونَ مِنْ فَضْلِ اللَّهِ) طلب قيلورلر الله تعالى نك فضلندن يعنى طلب علم اوچون ياكه
 تجارت اوچون سفر قيلورلر (وَأَخْرُونَ) وايگنچيلر (يُقَاتِلُونَ فِي سَبِيلِ اللَّهِ) مقاتله قيلورلر
 الله تعالى يولنده (فَاقْرَأُوا) بس اوفكز (مَا تيسَّرَ مِنْهُ) هر نيكم مبسر بولسه قرآندين
 نمازده يعنى قيام ليل نك فرضيندين بو نوع آدملرگه حرج بولور شونك اوچون اول
 يعنى قيام الليل منسوخ بولدى نمازده هرنى مبسر بولسه قرآندين آنى اوفكز قيام ليل اورنينه
 بعضيلر نك ديديكينه كوره آيتنك معناسى (قرآنك اوزينى چك يكل اولسه شولاى
 اوفكز) ديهكدر بو تفسيرگه بناء باشده فرض اولوب قراءت قرآن ايله نسخ ايدلمشدر
 صوكره قراءت قرآن نك فرضيتى بش وقت نماز ايله نسخ اولنمشدر (وَأَقِيمُوا الصَّلَاةَ)
 واقامت قيلكز مفروض نمازلرنى (وَأَتُوا الزَّكَاةَ) بيروكز زكوةنى (وَأَقْرَضُوا اللَّهَ قَرْضًا حَسَنًا)
 والله تعالى كه قرض حسنه بيروكز ابن عباس ديدى: بوندين مراد زكوةگه باشقه صلّه
 رحم قيلمق قوناقتى قوناق قيلمق كسى خيراندر (وَمَا تَقَدَّمُوا لَأَنْفُسِكُمْ مِنْ خَيْرٍ) وشول
 نرسه كم اوزكز اوچون هيونكزده الكارى يبارورسز خيراندين (تَجِدُوهُ) نابارسز آنى
 (عِنْدَ اللَّهِ هُوَ خَيْرًا) الله تعالى قاشنده اوزكز بيروگاندين بخشيراق (وَأَعْظَمَ أَجْرًا) واجرى

1937
 ۵
 سوال نامە ۸۵ سن ۸۵
 سوال نامە ۸۵ سن ۸۵

الوغراق اوزگزدن صوگفه کچکدرگان وصیتدین (وَاسْتَغْفِرُوا اللَّهَ) استغفار قیلکز الله تعالی گه هر وقتده (إِنَّ اللَّهَ غَفُورٌ رَحِيمٌ) شکسز الله تعالی غفوردر ورهیمدر

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ (موتگی)

(يَا أَيُّهَا الْمُدَّثِّرُ) ای طش کیومی برله بورکانگان (قُمْ) تورغیل (فَأَنْذِرْ) خلايقنی الله تعالی عذابندن قورقتغیل حی السنه یحیی بن کثیردن شوپله اخراج ایتدی یحیی بن کثیر دیدی: بن ابوسلمه دن ایك الوك نازل اولغان آیت فایو آیتدر دیو صوردم ابوسلمه (یا ایها المدثر) آیتدر دیو جواب ویردی بن بوکفا قارشو (علماء اول نازل اولان آیت (اقرأ باسم ربك الذي خلق الانسان من علق) آیتدر دیو ایتمشلردر) دیدم صوگره ابوسلمه دیدی: بن جابر بن عبدالله دن اول نازل اولان آیت فایسی آیت دیو صوردم جابر بن عبدالله (یا ایها المدثر) آیتی دیو جواب ویردی هم جابر بن عبدالله غه سن ایتکان کبی ایتدم صوگره جابر بن عبدالله دیدی بن سزه رسول الله دن ایشتدی کمی ایته من رسول الله شوپله ایتدی بن حرایه واروب بر آی توردم آی تمام اولغاندن صوگ حرا طاعندن توبان نوشدم شول وقت بگا بر تاوش کلدی صوگره اوگمه باقدم، صولمه باقدم، آرتمه باقدم، آلدیمه باقدم لکن هیچ شی کوردم بوندین صوگ باشمی یوقاری کوتاردم یوقاریک بر نرسه کوردم صوگره خدیجه یانینه قایتدم هم (بنی بر کیوم ایله فاپلاکز واوستیمه صالحون صو قویکز) دیو ایتدم اوستیمه بر نرسه فاپلادیلر هم صالحون صو قویدیلر بوندین صوگ (یا ایها المدثر قم فانذر وربك فكبر) آیه کریمه سی نازل اولدی ینه ابن شهابدن شوپله اخراج ایدلدی ابن شهاب دیدی: ابوسلمه بزله جابر بن عبدالله دن شوپله روایت ایتدی: رسول الله وحینک کسلمه سندن بحث ایتدی کی صرده جابر بن عبدالله غه دیدی یوردکم آراده کوکدن بر تاوش ایشتدم صوگره کوزیمی کوتاروب کوک طرفینه فارادم هم حرا ده کلمش فرشته نی کوک ایله بر آراسنک تحتکه اولترغان حالده کوردم هم بیک قورقوب بیره یقلم صوگره اویمه قایتوب (بنی اورتکز دیو) ایتدم هم بنی بر کیم ایله اورتدیلر صوگره الله تعالی (یا ایها المدثر) آیه کریمه سینی انزال ایلدی (وَرَبَّكَ فَكَبِّرْ) وربک نی شریکدن ومشابهة مخلوقدن ونقصانندن منزعه اعتقاد قیل ومنزه لکنی بیان قیل بیضاوی دیدی: بونکغی فامر بالقیامدن مقصود الله نی شرک وتشبیهدن تنزیه ایدو کینه دلالت اوچون اولقنی احتمال دوتار چونکه الله ناک وجودینی علم بعدنده اول واجب اولغان نرسه آئی بار نقایصدن تنزیه در بعثندن قبل بارچه قوم الله ناک وجودیله قائل اولمشلردر (وَتِيَابَكَ فَطَهِّرْ) وکیومکنی نجاسات دین پاک قیلغل بوایسه ابن سیرین ناک هم ابن زیدنک قولیدر اما طاوس (تیباک

موتگی

فطهر) نڭ معناسى كيملر كنى فسقارت ديمكدر ديدى قتاده، مجاهد، ابراهيم، ضحاك، شعبي زهرى حضراتى ديديلر بو اورنده ثوب نفسدن كناية اولوب آيتنڭ معناسى (نفسكى گناهدن پاكله) ديمكدر ابن عباس بونڭ معناسى كيوملر كنى گناه اچون هم كشي آلدماق اچون كيمه) ديمكدر ديدى وبونڭ اوزرينه غيلان ثقفى نڭ شعريله استشهاد ايلدى (وانى حمد الله لاثوب فاجر * لبست ولامن غدره اتقنع) بعضيلرنڭ روايتنڭ ضحاك آيتنڭ معناسى (عملكنى توزات ديمكدر ديدى سعيد بن جبير بونڭ معناسى (فلبكنى ونيتكنى توزات وپاكله) ديمكدر ديدى (وَالرُّجُزَ فَاهْجُرْ) وعذاب كا مؤدى عملارنى ترككه ثابت ومداوم بول (وَلَا تَمُنُّنَّ) هيچ نرسهنى دنياده عوض اميد ايتوب بيرمه بل اعط لربك وارد به الله (تَسْتَكْشِرُ) كوب تابارسن اجرنى الله تعالى فاشنده (وَلَرَبَّكَ) وربكنڭ رضاسى اوچون (فَاصْبِرْ) خلايقنڭ اذاسينه وعرب وعجم نڭ محاربه سينه صبر قيل (فَإِذَا نَقَرَتْ فِي النَّقُورِ) بس اگر اورلسه سورده (فَدَلِكِ يَوْمِئِذٍ يَوْمٌ عَسِيرٌ عَلَى الْكَافِرِينَ غَيْرُ يَسِيرٍ) بس بوكون فاتى كوندر . . . . لرگه وهيچ وجهدن يسير يوفندر آنلرغه (ذَرْنِي) قويغل منى (وَمَنْ خَلَقْتُ وَحِيدًا) وشول كشينى كم خلق ايتدم من آنى آناسى فورصاغنڭ بالغوز مالسز ولدسز نزلت فى وليد بن مغيرة الخزمى كان يسمي الوحيد فى قومه (وَجَعَلْتُ لَهُ مَالًا مَمْدُودًا) وقيلدم آكار كوب مالنى ايگندن وحيوانندن واموال تجارندن (وَبَنِينَ شُهُودًا) واوز فاشنده حاضر بولغوجى اوغلانلر قيلدم كثره مال سببلى سفر تجارت كا محتاج بولماديلر (وَمَهَّدْتُ لَهُ تَمْهِيدًا) وكيڭ قيلدم آكار دنيا عيشنى نى قدر كيڭ قيلماق برله (ثُمَّ يَطْمَعُ) وموندين صوڭ اميد ايتار (أَنْ أَزِيدَ) منم آرتدر ماغمنى (كَلَّا) چان بولسون بو آرتدر ماق بولماس بو آيت نازل اولغانندن صوڭ وليدنڭ مالى وبالالرى بتوب صوڭره اوزى هلاك اولدقيني علماءلر روايت ايتديلر (أَنَّهُ كَانَ) شكسز بولدى اول (لَا يَأْتَانَا عَنِيدًا) بز نڭ آياتمركا معاند (سَأُرْهِقُهُ صَعُودًا) تيز كم كرتورمن آنى كوندن كون آرته نورغان عذاب كا (أَنَّهُ فَكَّرَ) شكسز اول تفكر قيلدى قرآنغه طعن وجهنى (وَقَدَّرَ) اوز نفسنده اول تقدير قيلدى نى وجه برله خلايقنى قرآنندن اعراض قيلدرماق يولنى (فَقُتِلَ) بس لعنت آكار (كَيْفَ قَدَّرَ) نچوك اويلادى جهلاء قولاقينه ياغار سوزنى (ثُمَّ قُتِلَ) وموندين صوڭ لعنة آكار (كَيْفَ قَدَّرَ) نچوك اويلادى جاهللىرى ضلالغه توشرمك وجهنى (ثُمَّ نَظَرَ) وموندين صوڭ قرادى وطلب قيلدى قرآندين اعراض قيلول خلايقنى اعراضه باعث بولماق وجهنى تكرر قايتوب قايتوب (ثُمَّ عَبَسَ وَبَسَرَ) وموندى صوڭ يوزنى چتدى وكراهت برله قرادى

بر امرنڭ اهنیامنی کوروب تفکر برله مشغول بولغان کشی کبی (ثُمَّ اَدْبَرَ) و موندن صوڭ
 اعراض قیلدی حقندن و اتباع رسولدن (وَاسْتَكْبَرَ) زور امدی و کبرلانندی (فَقَالَ اِنْ هٰذَا) بس
 ایتدی ایبس بو قرآن (الَّا سَحْرٌ يُّوْثَرُ) مگر سحر در و سحره دن او گرانوب اثر لانگان
 (اِنْ هٰذَا) ایبس بو قرآن (الَّا قَوْلُ الْبَشَرِ) مگر آدم سوزی الله تعالی پیغمبرینه (هم
 تنزیل الکتاب من الله العزيز العليم) آیتنی ایندر دکن صوڭره پیغمبر مسجدده نماز
 او قومیه کرشوب نمازده شول آیتنی او قومیه باشلادی ولید بن مغیره رسول اللهغه یقین
 اولوب رسول اللهنڭ او قودیقنی دکلادی رسول الله ولیدنڭ دکلادیقنی بلد کده شول
 آیتنی تکرار مرتبه او قودی صوڭره ولید مسجددن چغوب قومینڭ مجلسینه کیدوب شول
 سوزلری سویلادی: حاضر گنه محمد دین بر سوز ایشتم اول سوز آدم سوزی و جن سوزی
 دگلدر الله ایله یمین ایدرم که اول سوزنڭ یوقارسی یمشلی اولوب توبان یاغی یوشلیدر
 هم بو سوز هر نرسه یه غالب کلوب هیچ بر وقت مغلوب اوله چق دگلدر. بوندین صوڭ
 ولید اوینه کیتدی هم قریش قبیلہسی (ولید یولدن صابدی ایتدی بولای بولغاچ بتون
 قریش قبیلہسی یولدن صابار دیدی) صوڭره ابو جهل (هیچ قایغورما کز بن ولید بن
 مغیره یی ایسکی حالینه قایتارورمن) دیدی هم اورنندن قالقوب ولید یانینه کیتدی
 و باردقن صوڭره بیک قایغولی روشده اولوب ولیدنڭ قاتینه اوتوردی صوڭره ولید (ای
 قرداشم نه اچون بیک قایغولی صورت سن) دیدی ابو جهل بویله جواب ویردی (نه اچون
 قایغورمیم سن محمد و اروب و سوزینی ایشدوب آنڭ سوزینی مدح ایتمش سن قریش
 قبیلہسی بویله ایتما ککنی محمدنڭ طعامینه طمع ایتدکندن ناشیدر دهرک گمان ایتمشلر
 هم طمعکنی کسک اچون اوز آرالرنده سکا مال جیوب ویرمیه شروع ایتمشلر) صوڭره
 ولید بیک غضبه کلدی هم (قریش قبیلہسی منم مالم و بالالرم کوبلکنی بلمدیمی تاینکه من
 محمدنڭ طعامینه طمع ایدر ایدم) دیدی بوندین صوڭ ابو جهل ایله قومی قاتینه کلدی
 هم آنلره خطاب ایدوب شول سوزلری سویله دی: محمدی مجنون دیو گمان ایده سزمی
 آنڭ کشیگه یابشدیقینی کوردگزمی بوکا فارسی قومی یوق دیو جواب ویردی صوڭره
 محمدنی باغوچی دیو گمان ایده سزمی بر وقت باغو ایتدی کینی کوردگزمی دیدی قومی
 یوق دیو جواب ویردی صوڭره بونی شاعر دیو گمان ایده سزمی بر وقت شعر سویلدیکینی
 کوردگزمی دیدی قومی یوق دیو جواب ویردی صوڭره بونی یالغانچی دیو گمان
 ایده سزمی بر وقت یالغان سویله دیکینی ایشتمگزمی دیدی قومی بوکاده یوق دیو جواب
 ویردی (رسول الله بیک درست سوزلی بولدی اچون نبوتدن قبل امین عنواننک یورور ایدی)

سوگړه قريش قبيلهسى بو محمد نينداين ذاتدر ديو وليدن صوردى وليد بر آز زمان
 فكه قالدى سوگړه (بو محمد ساحردر كورميسزى بالالرنى آنالرنندن وقللرى خواجه لرنندن
 بيزدرر اوزى ساحر وسويله ديكى سوزى پك اثرلى سحردر) ديدى (سَأْصَلِيهِ سَقَرٌ)
 تيزدر كم كرتور من آنى جهنم گه (وَمَا أَذْرِيكَ مَا سَقَرٌ) يتماس سنك فهمك سقرنك هول وفضاعتينه
 (لَا تُبْقِي وَلَا تَذَرُ) قالدرماس اول سقر هيچ اعضانك لومنى واعاده دين سوگ ينه قويماس
 بارونى بتورر (لَوَاحِئَهُ لِلْبَشَرِ) كويدر گوچى وقارالتغوچيدر تيريلرنى (عَلَيْهَا) بولغوچيدر
 اول جهنم گه مؤكل (تِسْعَةَ عَشَرَ) اون توقز فرشته بونلرنك برى حضرت مالك اولوب
 اون سكزى باشقه فرشته لدر بونلرنك كوزلرى ياشن كى اولوب آوزلرنندن. اوط
 يالقللرى ساچلوب تورمقلدر هر قايسينك ايكى يلکه آراسى بر يل سفر ايله چك يدر
 هيچ قايسنده رحمت اثرى اولمايوب هر قايسى بر يولى ربيع، ومضر، قبيله لرنندن
 كوبره كنى اوطقه سالمغه قادردر ابن عباس ديدى: بو آيت نازل اولغاندن سوگ ابو جهل
 قريش قبيله سينه (بن ابن ابى كشبه دن ايشتم كه اول عذاب فرشته لرى اون توقز ديو
 خبر ويررسز بارچه كز بهادرلرسز سز نك اونگز آنلردن برينى هلاك ايدى آلورمى)
 بوگا قارشو ابو الاسد نام . . . . بن اون يدسينى هلاك ايدرم قالغان ايكيسنى سز
 (هلاك ايدرسز) ديو جواب ويردى (وَمَا جَعَلْنَا أَصْحَابَ النَّارِ قِيلِمَادِقَ بِلَرْ خَزْنَهُ نَارِى
 (الْمَلَائِكَةَ) مگر فرشته لردم ايرمس لر بس كيم آنارغه غلبه قيلور (وَمَا جَعَلْنَا عِدَّتَهُمْ)
 وقيلمادق بز آنلرنك ساننى (الْأَفْتِنَةَ لِلَّذِينَ كَفَرُوا) مگر كافر لر گه فتنه وضلائلر ينه سبب
 بيساوى ديدى: . . . لرنك بونلر ايله فتنه لنمكى بونلرى آرسنوب شول قدر كوب
 مخلوقاتى عذاب ايمه لرينى يرافقه صايق ايله اولور (لَيْسَتِيْفَنَ الَّذِينَ أُوتُوا الْكِتَابَ)
 وايقان حاصل ايتسون اوچون رسول الله نك صدقينه كتاب بيرولگان كشي لر چونكه
 تورات ايله اخچيلده بونلرنك عددى اون توقز اولوب قرآنك بيانينه موافق كلمشدر
 (وَيَزَادَ الَّذِينَ آمَنُوا إِيمَانًا) و آرتد رسون اوچون مؤمن لر گه ايماننى وايقاننى
 (وَلَا يَرْتَابَ الَّذِينَ أُوتُوا الْكِتَابَ وَالْمُؤْمِنُونَ) وشكلانماسن اوچون كتاب بيرولگان
 كشي لر ومؤمنلر بو عدد نك صدقنده (وَلِيَقُولَ الَّذِينَ فِي قُلُوبِهِمْ مَرَضٌ) وايتسون
 اوچون كوكل لرنده مرض بار كشى لر يعنى منافق لر بو ايسه مكده وقتده
 هجرتدن سوگ مدينه ده واقع اولاق نرسه ايله خبر ويرمكدر (وَالْكَافِرُونَ) وهم . . . لر
 (مَا ذَا أَرَادَ اللَّهُ بِهَذَا مَثَلًا) نى اراده قيلدى الله تعالى بو مثل غريب برله يعنى غريب ومستبعد
 سوز برله (كَذَلِكَ) اوشانداق (يُضِلُّ اللَّهُ مَنْ يَشَاءُ) بولدن آد اشدرر الله تعالى هر كمنى

نلاسه (وَيَهْدِي مَنْ يَشَاءُ) وكوندر هر کم نی نلاسه (وَمَا يَعْلَمُ جُنُودَ رَبِّكَ) وبلباس سنگ
 ربك نك لشكر لرنی (الْأُھُو) مگر اول الله تبارك وتعالی بلور (وَمَا هِيَ) ایماس اول
 سقر یاكه اول سوره (الذَّكْرَى لِلْبَشَرِ) مگر اویغان تقوچیدر آدمنی غفلت وخطا دین
 (كَلَّا). تحقیق وشكسز (وَالْقَمَرِ) وقسم فمر برله (وَاللَّيْلُ إِذْ أَدْبَرَ) وقسم کیچ برله کون دین
 صوك کیلگانده (وَالصُّبْحُ إِذَا أَسْفَرَ) وقسم تاك برله صاراغیاغانه (أَنَّهُا) شكسز اول سقر
 (الْأَحَدَى الْكَبَرِ) البته اولوغ بلالرنك برسیدر (نَذِيرًا لِلْبَشَرِ) قورقتغوچیدر آدمنی
 (لَمَنْ شَاءَ مِنْكُمْ) سزدن تلاگان کشینی (أَنْ يَتَقَدَّمَ) شریعت گه موافق اعمال وعلوم
 برله آلفه بارماقنی (أَوْ يَتَأَخَّرَ) یاكه كتاب وسنت برله عمل قیلحق دین اعراض ایدوب
 آرتقه فالماقنی یعنی قورقتمق یخشیدن ویمانندن مؤمنندن ایمانسزدن اولان هم برام برامی
 ایچون حاصلدر (كُلُّ نَفْسٍ) هر نفس (بِمَا كَسَبَتْ رَهِيْنَةً) اوزی كسب ایمكان عمل برله
 بیلانگاندر (الْأَصْحَابِ الْيَمِيْنِ) مگر اصحاب بیمن گناهلری سبیلی بیلانماسلز والله
 تعالی آنلرنی یارلقار حضرت حسن (بونلر خالص مؤمنلردر) دیدی ابوالقاسم (هر نفس
 اوزینك كسب ایتدیكى نرسه ایله توتولور یعنی حساب ایدلور كرك اول كسب ایتدیكى
 نرسه سی خیر اولسون كرك شر اولسون مگر الله نك فضلینه اعتماد ایمكان آدم توتولاس
 دیدی (فِي جَنَّاتٍ) بوستانلرده اول اصحاب بیمن (يَتَسَاءَلُونَ عَنِ الْمُجْرِمِيْنَ) صوراشلر
 ایمانسزلردن (مَا سَأَلَكُمْ فِي سَقَرٍ) نی كرتدی سزنی سقرگه (قَالُوا) ایتورلر آنلر (لَمْ نَكْ مِنْ
 الْمُصَلِّيْنَ) بولدق بز نیاز اوقغوچیلردن (وَلَمْ نَكْ نَطْعُمُ الْمُسْكِيْنَ) وبولدق بز مسكینلرگه
 طعام بیرگوچی یعنی واجبات مالنی ادا قیلغوچیلردن (وَكُنَّا) بولدق بز (تَخَوُّصٍ) فایكسز
 اشلر برله مشغوللر (مَعَ الْخَائِضِيْنَ) فایكسز وباطل اشلر برله مشغول بولغوچیلرغه
 بولداش بولب (وَكُنَّا نَكْذِبُ بِيَوْمِ الدِّيْنِ) وبولدق بز قیامت كوننی تكذیب قیلغوچیلر
 (حَتَّى آتَانَا الْيَقِيْنَ) بزگه اولوم کیلگانگاچه (فَمَا تَنْفَعُهُمْ شَفَاعَةُ الشَّافِعِيْنَ) بس فائك
 بیرماس آنلرغه شافع لرنك شفاعتنی (فَمَا لَهُمْ) نی خلل ونی نقصان حاصلدر آنلرنك عقل لرنك
 (عَنِ التَّنْذِرَةِ) كرك اشلرنی ایسكه توشرگوچی وحقنی باطلدن آیروب بیرگوچی. قرآن
 دین (مُعْرَضِيْنَ) اعراض قیلغوچیلردر وبی فایك اعمال برلن وخطا وباطل برلان مشحون كتابلر
 برله مشغول لدر (كَأَنَّهُمْ) گویا كه آنلر (حُمُرٌ مُسْتَنْفِرَةٌ) اوركان ایشكلدر هر فایسی
 برهوا آرتندین چابار (فَرَّتْ مِنْ قَسْوَرَةٍ) فاجدی اوركدی اول ایشكلر آرسلان دین (بَلْ
 يُرِيدُ كُلُّ امْرِئٍ مِنْهُمْ) بلکه تلایدر آنلرنك هر بری (أَنْ يُؤْتَىٰ صُحْفًا مُنْشَرَةً) آنلرغه
 بیرلمكنی كورولمگان كاغدلرنی ایمانسزلر رسول اللهغه دیدیلر (یوقلاغان وقتمزده بزم

هر برام برامزنگ باش اوستینه الله تعالى آچیق کاغد قویسون هم آنده محمد حق پیغمبر دیو یاز لغان اولسون صوگره بز سکا اتباع ایلرمن) (کلا) بولماس بواش قیلنماس (بَلْ لَا يَخَافُونَ الْآخِرَةَ) بلکه آنلر آخرن دین فور قمسالر والا وضوح آیات وحیج دین صوگ افتراح قیلماسلر ایردی (کلا) تحقیق وشکسر (انّه) اول قرآن (تَذَكَّرَ) کیرهک اشنی ایسکه توشرب توغری بولنی بیان قیلغو چیدر (فَمَنْ شَاءَ ذَكَرَهُ) هر کم تلاسه اول قرآن سبلی کرک اشلرنی ایسکه تشر و ب توغری بولنی بلسون (وَمَا يَذْكُرُونَ) وایسکارماسلر (إِلَّا أَنْ يَشَاءَ اللَّهُ) مگر الله تعالی تلاسه ایسکار لر قال مقاتل الا ان يشاء الله لهم الهدى (هُوَ أَهْلُ التَّقْوَى) اول الله تعالی تیشلیدر عذابندین وقهرندین صافلانماقغه (وَأَهْلُ الْمَغْفِرَةِ) وهم یارلقامقغه اهلدر

قِيَامَةُ بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ ﴿﴾

(لَا أُقْسِمُ) البته قسم ایتمن (بِیَوْمِ الْقِيَامَةِ) قیامت کونی برله (وَلَا أُقْسِمُ) والبتنه قسم ایتمن (بِالنَّفْسِ اللَّوَّامَةِ) اوکونگوچی نفس برله امام فراء دیدی: کرک بخشی و کرک فاسق اولسون هر آدم قیامت کوننک اوزینی شلته قیلور اگر بخشی عمل ایتمکان اولسه نه اوچون کوبراک ایتمدم دیور اگر نچار عمل ایتمکان اولسه نه ایچون بواشی قیلدم دیور حضرت حسن دیدی: بونده نفس لوامه دن مراد نفس مؤمنه در چونکه هر نفس مؤمنه کندینی شلته ایدر اما فاسق نه قیلسه شولای اوتار نفسینی هیچ حساب ایتماز هم آنی قیلدقی اش اوزره شلته قیلماس (إِحْسَابُ الْإِنْسَانِ أَنْ لَنْ يَجْمَعَ عَظْمَهُ) ایا گمان ایتماری آدم بالاسی بز آنک سویا کلرنی جیوب ترگوزما بز دیب بو آیت عدی بن ربیع حقه نازل اولدی چونکه اول (یا محمد قیامت نه وقت اولدیقندن هم نه روشلی اولدیقندن بزه خبر ویر) دیدی رسول الله خبر ویردکن صوگره عدی بن ربیع (اگر بوکوننی کوزم ایله کور سامده سکا اشانمازمن الله تعالی چرگان سویا کلری جیارمی) دیدم (بَلَى قَادِرِينَ) بلکه قادرمز بز (عَلَى أَنْ نُسَوِّيَ بَنَانَهُ) بارمق اوچلارنی بارنی بر برینه قوشارغه (بَلْ يُرِيدُ الْإِنْسَانُ) بلکه تلابیر آدم (لِيَفْجَرَّ أُمَّةً) کیله چک عمر ده هر نی تلاسه قیلوب یورما کنی شول جهتدین احکام شریعتنی قبول قیلمایدور الله تعالی ننگ قادرلکنی بلماسلکی اوچون ایرماس. وبعث ونشورننگ مستحیل کنی بلگانلکی اوچون ایرماس (يَسْأَلُ) صورار اول انسان (إِيَّانَ يَوْمِ الْقِيَامَةِ) چان در قیامت کونی (فَإِذَا بَرِقَ الْبَصَرُ) بس چان خیران بولسه کوزلر شدت هولدین (وَخَسَفَ الْقَمَرُ) وتوتلسه آی (وَجَمَعَ الشَّمْسُ وَالْقَمَرُ) قویاش و آی برکه جیولسه (يَقُولُ الْإِنْسَانُ يَوْمَئِذٍ أَيْتُور آدم اوشبو کوننک (إِنَّ الْمَفْرُ) فایادر قاچاریر (کلا) یوق آلائی ایرماس (لَاؤَزَرَ) یوقدر قاچوب صیونر یرو حیل قیلوب قوتولور یر (إِلَى رَبِّكَ يَوْمَئِذٍ

الْمُسْتَقْرُّ اللهُ تَعَالَى نِكَ حَكْمَنَه دَر بُو كُون قَرَار لِنَمَاق آ ر لِي بِي ر لِي تَبِيرَانَمَك بُولَمَاس
 (يُنْبَأُ الْإِنْسَانُ) خَبَر بِي ر لُور اِنْسَان غَه (يَوْمَئِذٍ) بُو كُون (بِمَاقَدَمٍ) اوزِي اولماسدن اول
 بيارگان يعنى قيلغان بخشي ويهان عمل لرنى (وَأَخْرَجَ) واوز ندين صو كُ قَالِدِرْغَان سَنَه
 سَنَه يَاسِيئَه لرنى (بَلِ الْإِنْسَانُ عَلَى نَفْسِهِ) بَلَكَه اِنْسَان اوز ضررينه (بَصِيرَةً) گواه در
 (وَلَوْ أَلْقَى مَعَاذِيرَهُ) ا گ ر چ ه كِي لْتُور سَه دَه مَعذِرَت لَر وَجَدَل قِي لَسَه دَه اوز نَفْعِيئَه اوز يَنِكْ
 اَعْضَالِزِي اوز ضررينه گواه بولور (لَا تُحَرِّكُ بِهِ لِسَانَكَ) تَبْرَانَمَه اول قرآن بر له تَلَكْنِي
 (لَتَعَجَّلَ بِهِ) تيز يادغَه اَلْمَاقِ قِصْدِي بر له اول قرآن نِي (إِنَّ عَلَيْنَا جَمْعَهُ) شَكْسَز بَزْنِكْ اوستمزده در
 اول قرآن نِي سَنِكْ كُو كَلْمَكْدَه جَمْع اَيْتَمَك (وَقُرْآنَهُ) وَا نِي سَنِكْ تَلَكْدَه اوقتماق (فَإِذَا قَرَأْتَهُ
 فَاتَّبِعْ قُرْآنَهُ) بَز سَكَا اوقتماق سَن اَنِي اوقتي بار (ثُمَّ إِنَّ عَلَيْنَا بَيَانَهُ) وَمُونْدِي ن صو كُ بَز كَه لَازِمْدِر
 اَنِكْ مَشْكَ ل ر نِي بِيَان قِي لِمَاق حِي السَنَه سَعِيد بِن جَبِير دِن اِخْرَاج اَيْلْدِي سَعِيد بِن جَبِير دِي دِي: بَر
 آيْت نَازِل اُولسَه اُونُو طُول مَاسُون اُو چُون رَسُول اَللّهِ اَيْكِي اَبْرِي نِي نِي حِرْكَتْلِنْدِر وَب اوقور اَيْدِي صو كُرَه
 اَللّهِ تَعَالَى شُول آيْتِي اَنْزَال اَيْلْدِي (كَلِمًا) اَشْقَمَاق و دِن يَ ا ب ر لَه مَغْرُور بُولَمَاق كَبِر كَمَاس (بَلِ تُحِبُّونَ
 الْعَاجِلَةَ) بَلَكَه سُو يَاسَز دِن يَ ا نِي (وَتَذَرُونَ الْآخِرَةَ) اَخْرَت نِي آ ر تَقَه قُو يَاسَز (وَجُوهُ يَوْمَئِذٍ
 نَاضِرَةٌ) يُو ز ل ر قِيَامَت كُونْدَه كُور كَام وَمَسْرُور دِر وَمُنِير دِر (إِلَى رَبِّهَا نَاظِرَةٌ) اوز يَنِكْ رِبْنَه
 قَارَاغُو چِي دِر اَبْن عِبَاس دِي دِي: ا كْثَر اَهْل عِلْم اَللّهِ هِي چ پَر دَه سَز كُور لَر (وَجُوهُ يَوْمَئِذٍ
 بَاسِرَةٌ) وَيُو ز ل ر اول كُونْدَه چَتْلِغَان وَتَغْيِر لَانِگَان (تَطْنُ) بَلَه در (إِنَّ يُفْعَلُ بِهَا) آ كْثَر
 قِي لِنَمَاق لِقْنِي (فَاقْرَأْ) آ ر قَه سَنِي صِنْدُورَا تُور غَان عَذَاب (كَلِمًا) دِن يَ ا نِي اَخْرَت دِن اَلَك توتماق
 كَر كَمَاس (إِذَا بَلَغَتِ التَّرَاقِي) ا گ ر يَنَسَه جَان وَصُولُو بُو غَا ز غَه (وَقِيلَ مَنْ رَاقٍ) وَايْتُولسَه
 كَم در طَبِيب مُو كَا بَر دُوا قِي لِمَاسَمِي مَقَاتِل اَبْن سَلِيْمَان دِي دِي: بُو سُو ز فَر شْتَه لَر نِكْ سُو ز ل رِي
 اولوب بَعْضِي سِي بَعْضِيئَه (بُو نِكْ رُو هِي نِي كَم كُور كَه اَشْدُر ر عَذَاب فَر شَه لَر يَمِي يَا كَه
 رَحْمَت فَر شْتَه لَر يَمِي) دِي وَايْتَشُور لَر (وَظَنَّ) گَمَان سَز بَلُور اوزِي (إِنَّهُ الْفِرَاقُ) شَكْسَز بُو
 دِن يَ ا دِن اَبِر لِمَاقْدِر (وَأَلْتَفَتَ السَّاقُ بِالسَّاقِ) وَچُول غَانُور فَا تَلَق اوستينَه فَا تَلَق (إِلَى رَبِّكَ)
 رِبِكْ حَكْمَنَه دُور (يَوْمَئِذٍ السَّاقُ) بُو كُون قُور لِمَاق وَبَار مَاق (فَلَا صَدَقَ) بَس اَشَان مَاقَان
 نَصِيقِ فَر ض اَش لَر كَه يَا كَه فَر ض صَدَقَه بِي ر مَگَان (وَلَا صَلَّى) وَهَم نَمَاز اوقومغان
 (وَلَكِنْ كَذَبَ) لِي كَن حَقْنِي تَكْذِيب قِي لِغَان (وَتَوَلَّى) وَايْمَان دِن اَعْضَا ض
 قِي لِغَان (ثُمَّ ذَهَبَ إِلَى أَهْلِهِ يَتَمَطَّى) مُونِكْ صو كُونْدَه اَهْلِي وَجَمَاعَتِي سَارِي
 بَار غَان كِير لُوب (أُولَى لَكَ) تِيُوش سَكَا عَذَاب (فَأُولَى) بَس مُونْدِن صو كُ تِيُوش
 (ثُمَّ أُولَى لَكَ فَأُولَى) مُونْدِي ن صو كُ تِيُوش وَآ نْدِي ن صو كُ تِيُوش (أَيَحْسَبُ الْإِنْسَانُ) اِيَا

گمان ایتارمی انسان (أَنْ يُتْرَكَ سُدَى) اوز ایرکنه قویلماقنی وهیچ امر برله مکلف بولماسلقنی (أَلَمْ يَكْ نُطْفَةَ) ایا ایرماسمی ایدی اول انسان یاتقیلقده نطفه (مَنْ مَنَى يَمْنَى) قویلقان منیدن (ثُمَّ كَانَ عَلَقَةً) موندین صوگ بولدی اویوشقان فان (فَخَلَقَ) بس الله تعالی آنی براندی (فَسَوَى) خلقتنی تمام ایتدی وعافل و بالغ آدم ایتدی (فَجَعَلَ مِنْهُ الزَّوْجَيْنِ) بس قیلدی اول انسان جنسندن ایکی جفت نی (الدَّكَرَ وَالْأُنْثَى) بری ایر وبری خاتون (أَلَيْسَ ذَلِكَ بِقَادِرٍ) ایا ایرماسمی بواشقرنی قیلغان الله تعالی قادر (عَلَى أَنْ يَجْعِيَ الْمَوْتَى) اولوکلرنی ترگوزما ککه*

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

(هَلْ آتَى) تحقیق کیلدی (عَلَى الْإِنْسَانِ) آدم علیه السلامه (حِينَ مِنَ الدَّهْرِ) زمانه دن بر وقت (لَمْ يَكُنْ شَيْئًا مَذْكُورًا) وبولمادی اول بر یاد ایتله تورغان و آندین مقصودنی ایرکاننی بلنه تورغان شی علماء دیدیلر: آدم بالقدن برادلوب جان کرنولمیونجه قرق سنه طائف ایله مکه آراسنده یاتدی هیچ ذات بونگ نه ایدو کینی واسمی نچک ایدو کینی و بونگ نه اوله چقینی بلمادی ابن عباس (مکه ایله طائف آراسنده یوز یکرمی سنه یاندقدن صوگ برانولدی) دیدی (أَنَا خَلَقْنَا الْإِنْسَانَ) شکسز بز خلق ایتدک آدم بالالارنی (مَنْ نُطْفَةَ) منیدن (أَمْشَاجٍ) فاتشقان ایرنکی برله خاتونتی حضرت حسن دیدی: بو اورنده نطفه دین مراد حیض فانیه فاتشلمش نطفه در خاتون نه زمان یوکلای اولسه حیضی آنک مرتفع اولور (تَبْتَلِيهِ) بلالندر رمز اول انساننی امر ونهی برله (فَجَعَلْنَاهُ سَمِيعًا بَصِيرًا) بس قیلدیق آنی ایشونکوجی و کورگوجی بیضاوی دیدی: انسانی سمیع، و بصیر قیلقدن غرض آیتلری ایشتون و دلیللری کورسون ایچوندر (أَنَا هَدَيْنَاهُ السَّبِيلَ) شکسز بز بیان قیلدیق اول انسانغه توغری یولنی انزال کتب و ارسال رسل برله حی السنه دیدی: آیتنگ معناسی = بز انسانی حق، باطل، هدایت، ضلالت، سبیللرینی کوستردک هم خیر، شرنگده یوللرینی بیان ایتدک (أَمَّا شَاكِرًا وَأَمَّا كَفُورًا) یا که اول انسان شا کردر یعنی بز بیان قیلغان احکام برله عامل و بز کوندرگان یولغه سا کندر و یا کفوردر یعنی کفران نعمت قیلغوچیدر و خدای تعالی ننگ حکم لرنی آرتقه قویوب و کتابینه مبالات قیلمای آندین معرض اولوب کتاب و سنت یوللرنیدن باشقه یوللرغه کرگوچیدر (أَنَا أَعْتَدْنَا لِلْكَافِرِينَ) شکسز بز حاضر لادک کافر لرگه (سَلَاسِلَ وَأَغْلَالًا) زنجیرلرنی و غلرلرنی و بوغاولانور قوللری موبنلرینه (وَسَعِيرًا) واسسی اوتنی (إِنَّ الْأَبْرَارَ) شکسز ایمانلری مقتضاسنجه برگوچیلر (يَشْرَبُونَ) اچارلر (مَنْ كَأْسٍ) خمر دن (كَانَ مَرَاغًا كَافُورًا) برلور آگا فاتشقان خمر کافور

هل معانی دیدی: آیتنك معناسی = آقغنده ایسه خوشلقده هم سالقونلقده کافور کبی دیمکدر
 چونکه کافورنك اوزی اچوله تورغان شیء دگلدر امام عطاء (کافور جنتك برچیشه نك
 سمیدر) دیدی (عینًا) چشمه دندر اول کافور یا خمر (یَشْرَبُ بِهَا) اچار آنی (عبادُ الله)
 الله تعالی نك خاص قوللری (يُفَجِّرُونَهَا تَفْجِيرًا) آغزورلر اول چشمه نی فایده تلاسه لر آنك
 (يُوقُونَ بِاللَّتْلِ) وفاقیلور آنلر دنیاده ندرلرینه قتاده دیدی: الله فرض ایتکان شیلری اوقورلر
 صلوة، زکوة، صوم، حج، و باشقه واجبلر کبی مجاهد (ایتکان ندرلرینی تمام ایتوب اداء
 قیلورلر دیمکدر) دیدی (وَيَخَافُونَ يَوْمًا كَانَتْ شَرُّهُ مُسْتَطِيرًا) وقورقرلر اول کوندن بولدی
 اول کوننك شری منتشر وفاش (وَيُطْعَمُونَ الطَّعَامَ عَلَى حُبِّهِ) اطعام قیلورلر الله تعالی
 رضاسی اوچون طعامنی اوزلری سویه توروب اشتھالری بارلغی برله آچلق اوچون
 (مُسْكِينًا) مالی یوق فقیرگه (وَيَتِيمًا) و آتاسی یوق صغیرگه (وَأَسِيرًا) اسیرگه یعنی
 عبوسکه وقولغه (إِنَّمَا نُطْعِمُكُمْ) واوزلرنده نیت ایتلرلر شکسز بز اطعام قیلامز سزنی
 (لَوَجْهِ اللَّهِ) الله تعالی رضاسی اوچون (لَا نُرِيدُ مِنْكُمْ جَزَاءً) تلاماسمز سزدن قارشوسینه
 براش قیلماقنی (وَلَا شُكُورًا) وتل برله بر شکرنی دعا قیلماق یا که ذکر جمیل قیلماق کبی
 (إِنَّا خَافُ مِنْ رَبِّنَا) شکسز بز قورفامز ربهزدن (يَوْمًا عَبُوسًا قَمْطَرِيرًا) یوزلرنی چندرغوچی
 بولاسی قانی کوندن (فَوْقِيهِمْ اللَّهُ) بس صاقلادی الله تعالی آنلرنی (شَرَّ ذَلِكَ الْيَوْمِ) اول کوننك
 برندن (وَلَقِيَهُمْ نَصْرَةٌ) صادی آنلر یوزینه نورنی وشادلق اثرینی (وَسُرُورًا) وکوکللرنك شادلقنی
 (وَجَزَاهُمْ) جزا بیردی آنلرغه (بِمَا صَبَرُوا) طاعتکه واجتناب معصیتکه صبر قیلغانلری
 وچون (جَنَّةً) بوستاننی (وَحَرِيرًا) حریر لباسلرنی (مُتَّكِنِينَ فِيهَا عَلَى الْأَرَائِكِ)
 مالپانغوچیلردر اول بوستانلرده چیلدق برله یابلمش سریرلر اوستنده محی السنة (بو
 ورنده اریکه دین مراد چیلدق اچنده اولان سریرلردر) دیدی چونکه سریرگه
 ریکه اطلاق ایدلمسی فقط چیلدق ایله مجتمع اولغانده اولور (لَا يَرَوْنَ فِيهَا)
 کورماسلر اول جنتك (شَمْسًا وَلَا زَمَهْرِيرًا) قویاش اسسیسنی وهم صوفنی (وَدَانِيَةً عَلَيْهِمْ) یاقن
 ولغوچیدر آنلرغه (ظِلَالُهَا) اول بوستانداغی آغاچلرنك کولا گه لری (وَذَلَّلَتْ قُطُوفُهَا تَدْلِيلًا)
 یاقن ایتلدی اول آغاچلرنك ائماری چن یاقن ایتلمک برله حیث یتناولونه کیف شاؤا
 (وَيُطَافُ عَلَيْهِمْ) وایلاندرلور آنلرنك تیکراسنك (بَانِيَةً مِنْ فِضَّةٍ) کموشدن بولغان آیقلرنی
 (وَأَكْوَابٍ) وتوتقاسز و برونسز صاوتلرنی (كَأَنَّهُمْ قَوَارِيرًا) بولور اول صاوتلر شیشه دن
 (قَوَارِيرٌ مِنْ فِضَّةٍ) کموشدن بولغان شیشه لر شول حیثیتچه که تلادکلری وقت تناول ایدرلر
 بعضیلر (قواریر من فیضة دن مراد قواریرنك صفا سینی کموشنك آقغینه تشبیه در) دیدیلر

كلمى ديدى : الله تعالى هر قومنىڭ شيشە سنى شول قومنىڭ توفراغىدىن قىلمىشدر جنتنىڭ توفراغى كىمىشدر بس جنتنىڭ شيشەلىرى كىمىشدىن اولمىق لازم كلور (قَدْ رُوها تَقْدِيرًا) تَقْدِير قىلورلر خادىملر اول آينه لرنى حاجت چاقلى آرتب قالماق وهم يتماى قالماق (وَيُسْقَوْنَ فِيهَا كَأْسًا كَانَتْ مِنْ أَيْحُنَّ رِجْوًا لِمَنْ فِيهَا) (وَيُسْقَوْنَ فِيهَا كَأْسًا كَانَتْ مِنْ أَيْحُنَّ رِجْوًا لِمَنْ فِيهَا) (وَيُسْقَوْنَ فِيهَا كَأْسًا كَانَتْ مِنْ أَيْحُنَّ رِجْوًا لِمَنْ فِيهَا) كاسلرنى ابن عباس ديدى : الله تعالى قرآندە جنتنىڭ اوصافىنى نە قدر ذكر ايتسە دنيادە هيچ آنىڭ اوخشاشى يوقدر بعضيلرنىڭ ديدىكىنە كورە زنجىل جنتدە اولان بويچىشمەدر قنادە ديدى : الله غە مقرر بلر بويچىشمەدن هيچ نرسە قاندىرماينچە خالص اولغان حالدە اچارلر اما بوگا باشقە اهل جنت خالصنى اچمىشدر قاندىر اچارلر (عَيْنًا فِيهَا) بىر چشمەنى اول جنتدە (تُسَمَّى سَلْسَبِيلًا) آتالور سلسبىل دىب (وَيَطُوفُ عَلَيْهِمْ وِلْدَانٌ أَبْدَانًا) (وَيَطُوفُ عَلَيْهِمْ وِلْدَانٌ أَبْدَانًا) (وَيَطُوفُ عَلَيْهِمْ وِلْدَانٌ أَبْدَانًا) ابلانور آنلر تىكراسنىڭ ياش بىكلر (مُحَلَّلُونَ) هميشە ياش بولغوجىلر (أَذَارًا لِيَتَّخِذَهُمْ حَسِبَتَهُمْ) (أَذَارًا لِيَتَّخِذَهُمْ حَسِبَتَهُمْ) (أَذَارًا لِيَتَّخِذَهُمْ حَسِبَتَهُمْ) اكر كورساڭ سىن آنلرنى گمان ايتارسىن (لَوْ لَوْ أَمْتُورًا) تارالغان لؤلؤ دىب بىضاوى ديدى : اهل جنتنى بويە حساب ايتىڭ توسلرنىڭ صافلىغى ، مجلسلدە تارالشوب او طرودە بىرسىڭ كولىگەسى ايكىچىسە توشودەدر (وَإِذَا رَأَيْتَ ثُمَّ رَأَيْتَ نَعِيمًا) اكر فارساڭ اول جنتكە كوررسىن وصفىدىن خارج اسباب نىغىنى (وَمَلَكًا كَبِيرًا) والوغ ملكنى (عَالِيَهُمْ) آنلرنىڭ اوسلرنىڭ (ثِيَابٌ سُندُسٌ) سندس كىوملرنى (خُضْرٌ) ياشل (وَاسْتَبْرَقٌ) (وَاسْتَبْرَقٌ) (وَاسْتَبْرَقٌ) بولغان كىوملرنى سندس واستبرق ايكى نوع حرىر كىوملردىر (وَحُلُوبًا) (وَحُلُوبًا) (وَحُلُوبًا) آساور مَن فِضَّةً) مزىن بولورلر اول اهل جنت فضەدن بولغان بلازكلر بىرلە قوللرنىن نورلر بالقىر (وَسَقِيمٌ) اچرىز آنلرغە (رَبُّهُمْ) آنلرنىڭ ربلىرى (شَرَابًا طَهُورًا) بىك پاك وپاكلە گوچى شرابىنى (إِنَّ هَذَا) شىكسىز بو (كَانَ لَكُمْ جَزَاءً) بولدى سىلرگە اى اهل جنت جزاء اعمال (وَكَانَ سَعْيِكُمْ مَشْكُورًا) وبولدى سىزنىڭ طاعتكە اجتهادكز آرئقى بىرلە جزا بىرلىشى (إِنَّا نَحْنُ) شىكسىز بىز (نَزَّلْنَا عَلَيْكَ الْقُرْآنَ تَنْزِيلًا) آيروب آيروب انزال قىلدىق قرآننى سىڭا (فَاصْبِرْ لِحُكْمِ رَبِّكَ) صبر ايت ربكىڭ حكمنە (وَلَا تَطْعَمْ مِنْهُمْ) اطاعت قىلمە آنلردىن (إِنَّمَا) گناھلى گە (أَوْ كُفُورًا) ياھقنى اورتكوچىگە وكفران نعمت قىلغوجىغە (وَإِذْ كُورِئْتُمْ مِنْ رَبِّكُمْ) ياد ايتكىل الله تعالى اسمنى (بُكْرَةً وَأَصِيلًا) ايرتە بىرلە وكىچىكرىك يعنى هميشە ودائىم بعضلر آيتنىڭ معناسى (ايرتە نمازىنە ، اويە نمازىنە ، ايكندى نمازىنە دوام ايت دىمىكدر) ديدى چونكە اصیل اويە واىكندى وقتلرنى شامل اولور (وَمِنَ اللَّيْلِ فَاسْجُدْ لَهُ) وكىچىدە نماز قىلغىل اول الله تعالى گە بىضاوى (بوندىن اويە واىكندى نمازلىرى مراد اولمىقنى احتمال توتار) ديدى (وَسَبِّحْهُ لَيْلًا وَنَهَارًا) ونماز قىلغىل كىچ بىرلە اوزون

مان یعنی التَّجِد (اِنَّ هُوَ لَآء) شَكْسز بوجماعت یعنی كفارمكه (يُحِبُّونَ الْعَاجِلَةَ) سوبارار
 نَبَانِي (وَيَدْرُونَ وِرَاءَهُمْ) واورتوب قوبارلر آللرنده (يَوْمًا ثَقِيلًا) برفاتی كوننی یعنی
 سامت كونی اوچون فايغرماسلر (تَحْنُ خَلْقَانَهُمْ) بزخلق ايتدك آنلرنی (وَشَدَدْنَا
 سِرَّهُمْ) ومحكم قوت لی قیلدق آنلرننگ اعضالرنی وبوونلرنی (وَإِذَا شِئْنَا) واگر
 لاساك (بَدَلْنَا أَمْثَالَهُمْ تَبْدِيلًا) آلدلررمز آنلرننگ مثلنی چن آلدلرمق برله یعنی
 آنلرنی هلاك قیلب یرلرینه ایکنچی خلق ایجاد قیلورمز (اِنَّ هَذِهِ) شكسز بو آیتلر
 تَذَكْرَةٌ) كرك اشلرنی ایسكه توشروب غفلت دین وخطادین اویغاتفوچیدر
 فَمَنْ شَاءَ اتَّخَذَ إِلَىٰ رَبِّهِ سَبِيلًا) بس هرکم تلاسه توتسون خدای تعالیٰ ننگ رضاسینه موصل
 بولنی بیان فرآندین صوگ هیچ کم که یولده خفا یوق (وَمَا تَشَاؤُنَ إِلَّا أَنْ يَشَاءَ اللَّهُ)
 نلاماسسز توغرمی بولنی وازلمه سسز آنی فرآندین مگر الله تعالیٰ تلاسه (اِنَّ اللَّهَ كَانَ عَلِيمًا)
 شكسز الله تعالیٰ علیم در (حَكِيمًا) وهکیم در (يَدْخُلُ مَنْ يَشَاءُ) کرتور نلاگان کشیسنی
 ففی رَحْمَتِهِ) اوزینگ رحمتینه قرآن بیوروغی برله عمل قیلورغه توفیق وهدایت بیرمك برله
 وَالظَّالِمِينَ أَعَدَّ لَهُمْ عَذَابًا أَلِيمًا) وظالم لر که حاضرله دی آنلرغه فاتی عذابنی *

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ ﴿۱﴾

(وَالْمُرْسَلَاتِ عُرْفًا) قسم توتوش یبارلمشدر برله (فَالْعَاصِفَاتِ) وقسم ایسکوچیلر برله
 (عَصْفًا) چن ایسك برله (وَالنَّاشِرَاتِ نَشْرًا) وقسم قوبارغوچیلر برله چن قوبارمق ایله
 (فَالْفَارِقَاتِ فَرَقًا) وموندین صوگ قسم آیرغوچیلر برله چن آیرمق ایله (فَالْمُلْقِيَاتِ ذِكْرًا)
 بس قسم ذکرنی صالحوچیلر برله (عُذْرًا) آثار سیأتنی یوغالتقان حالده اول ذکر
 (أَوْ نُذْرًا) یا که قورقتقوچی بولغان حالده بعضیلر آیتنگ تفسیرنده شوپله دیدیلر: الله ننگ
 ایلرلرنی ونهیلریننی بیان ایلرک توتاش یبارلمش هم ایسکی کتابلری نسخ ایتمش هدایت
 ایلرلرنی اطراف عالمه چاپمش حق ایله باطل آراسینی آیرمش، بارچه آدملر آراسینه محفلرغه
 عنذر اولان مبطللر که مندر اولان ذکر حقنی القاء ایتمش قرآن آیتلریله یمین ایدرم
 (أَتْمَاتُوعُدُونَ) شكسز وعك قیلنغان قیامت (لِوَاقِعٍ) البته واقع بولغوچیدر (فَإِذَا النُّجُومُ طُمَسَتْ)
 بس شول وقتده درکم آننگ وقوعی یولدزلر نوری سونگای (وَإِذَا السَّمَاءُ فُرِجَتْ) وكوك
 بارلغای (وَإِذَا الْجِبَالُ نُسِفَتْ) وطاولر اورنلرندن کوتارلگای (وَإِذَا الرُّسُلُ أُقْتَتَتْ) ورسوللر
 بولغای امتلرینه شهادت بیرمك اوچون قبول ورد رسالت برله (لَا يَوْمَ أُجِّلَتْ) نیندای
 كونگه کیچکتورلدی بو اشلر (لِیَوْمِ الْفَصْلِ) حق وباطلنی آیرماق کونینه کیچکتورلدی
 (وَمَا آذْرِيكَ مَا يَوْمَ الْفَصْلِ) یتماس سننگ ادراك وفهمك یوم الفصل ننگ شدت وهولینه

(وَيْلٌ يَوْمَئِذٍ لِلْمُكَذِّبِينَ) هلاكلدر اوشبوكون رسوللرنى تكذيب قىلغان كشى لرگه
 (الَمْ نُهَلِكِ الْأَوَّلِينَ) ايا هلاك قىلماقمى اولكى امتلرنى تكذيب رسل اوچون كقوم نوح
 وعاد وشمود (ثُمَّ نُنَبِّئُهُمُ الْآخِرِينَ) موندىن سوگ تابع قىلورمز آنلرغه كفر وتكذيبك آنلر
 يولىنه كركانلرنى كفار مكه كىي مثلا (كَذَلِكَ نَفْعَلُ بِالْمُجْرِمِينَ) اوشانداق قىلورمز
 مجرملرگه (وَيْلٌ يَوْمَئِذٍ لِلْمُكَذِّبِينَ) هلاكلدر قىامت كونده انبىانى تكذيب قىلغانلرغه
 (الَمْ نَخْلُقْكُمْ) اياخلق ايتماقمى سزنى (مِنْ مَّاءٍ مَّهِينٍ) حقيرمنى صووندىن (فَجَعَلْنَاهُ)
 بس قىلداق منى صوونى (فِي قَرَارٍ مَّكِينٍ) بر قرارلانوب تورر برده يعنى ياتقلقه
 (الِى قَدَرٍ مَّعْلُومٍ) بىلگىلى زمانغه چه (فَقَدَرْنَا) بس قادر بولداق بز هر اشكه (فَنَعْمَ
 الْقَادِرُونَ) بس نى كامل قدرتلىمز بز (وَيْلٌ يَوْمَئِذٍ لِلْمُكَذِّبِينَ) هلاكل قىامت كونده
 انبىانى تكذيب قىلغوچىلرغه (الَمْ نَجْعَلِ الْأَرْضَ) ايا قىلماقمى يرنى (كَفَاتًا أَحْيَاءً وَأَمْوَاتًا)
 سزنىك احياءوامواتكزگه وعاءاورن) وبارچه كزنى اوزنىك جمع ايتكوچى (وَجَعَلْنَا فِيهَا) وقىلداق اول
 برده (رَوَاسِيَ سَاجِدَاتٍ) ثابت ويوك طاوولر (وَأَسْقَيْنَاكُمُ) واپوردك سزگه (مَاءً فُرَاتًا)
 تاتلى صونى (وَيْلٌ يَوْمَئِذٍ لِلْمُكَذِّبِينَ) هلاكلك بوكون تكذيب قىلغوچىلرغه (انْطَلِقُوا)
 ايتولورلر قىامت كونى تكذيب قىلغوچىلرغه باركز (الِى مَا كُنْتُمْ بِهِ تُكَذِّبُونَ) شول
 عدايقه كم بولوب ايردكز دنباده آنى تكذيب قىلغوچىلر (انْطَلِقُوا) باركز (الِى ظِلِّ ذِي تِلْثِ
 شَعْبٍ) اوچ تارماق اياسى كولا گه گه يعنى جهنم توتونينه (الْأُظْلِيلِ) اسسیدن كولا گه لى
 تورغان (وَلَا يُغْنِي مِنَ اللَّهَبِ) فوتقارماس جهنم يالقوندىن (انَّهَا) شكسز اول جهنم
 (تَرْمِي) آنار (بَشَرًا) اوچقوننى (كَالْقَصْرِ) اولكان بنا كىي ابن مسعود بوندىن مراد
 حصوندر ديدى ابن عباس قصردين مراد كسلمش الوغ آغاچلردر چونكه بز لر آغاچلرنى
 اوچ آرشين مقدارنده ايدوب يا كه آرتغراق ويا كه كيمراك ايدوب كيسار ايدك هم بنا
 ايچون كرك اولورديو صاقلاب قويا ايدك شول حالده بز آنلرنى قصر ديو تسميه ايدر
 ايدك ديدى سعيد بن جببر هم ضحك قصردين خورما آغاچلرنيك توپلرى هم باشقه چه الوغ
 آغاچلرنيك توپلرى مراددر ديدىلر بوكانبا قصرنيك مفردى قصره اولوب تهر وتيره قىيلدىن اولور
 (كَأَنَّهُ جَمَالَةٌ صُفْرٌ) گويا كه قارا، صارى تويه لر كىي بىضاوى اولگىسى سوياكه
 اوخشاتو اولوب بوسى توسده كوبلكده، سرعه حر كنده تشبيهدر ديدى (وَيْلٌ يَوْمَئِذٍ
 لِلْمُكَذِّبِينَ) هلاكلوكلر بوكون تكذيب قىلغوچىلرغه (هَذَا يَوْمٌ) بوكوندر (لَا يَنْطَلِقُونَ)
 سويلا ماسلر آنده حى السنه (قىامتده) كوب موقفلر اووب بعضىسنده سويلاشورلر
 وبعضىسنده آغزلرينه مهر باصلوب سويلاشورلر (وَلَا يُؤْذَنُ لَهُمْ فَيَعْتَرُونَ)

واذن بیرلمس آنلرغه عذر ایتارگه (وَيَلَّ يَوْمَئِذٍ لِلْمُكَذِّبِينَ) هلا کلوکدر بوکون مکذب بلرگه
 (هَذَا يَوْمُ الْقَضَى) بو آیرماق کونیدر محق برله مبطلنی واهل جنت برله اهل نارنی
 (جَمَعْنَاكُمْ وَالْأَوَّلِينَ) جیارمز سزنی واولگی امت لرنی (فَإِنْ كَانَ لَكُمْ كَيْدٌ) اگر بولسه
 سزناڭ بر حیله کز (فَكِيدُون) بس حیله قیلکز اوزکزی عذابدان قوتقارورغه (وَيَلَّ
 يَوْمَئِذٍ لِلْمُكَذِّبِينَ) هلا کلوکدر قیامت کوننده انبیانی تکذیب قیلغوچیلرغه (إِنَّ الْمُتَّقِينَ)
 نکسر خطادن وگناهدن صافلانغوچیلر (فِي ظِلَالٍ) کولا گه لرده در (وَعُيُونٍ) چیشمه لرده در
 (وَقَوَائِمٍ مِّمَّا يَشْتَهُونَ) اوزلری اشتها قیلغان فاکه لرده در (كُلُوا وَاشْرَبُوا) ایتورلر
 آنلرغه آشا کز و اچکز (هَنِيئًا بِمَا كُنْتُمْ تَعْمَلُونَ) قوتلو و سنگشلو بولسون سزگه بو
 نعمت لر عمل لرکز اوچون (إِنَّا كَذَلِكَ نَجْزِي الْمُحْسِنِينَ) شکسر بز اوشانداق جزا
 بیرورمز محسن لرگه (وَيَلَّ يَوْمَئِذٍ لِلْمُكَذِّبِينَ) هلا کلوکدر قیامت کونی مکذب بلرگه
 (كُلُوا وَتَمَتَّعُوا قَلِيلًا) آشا کز و فایده لاکز از زمان ای ایمانسزلر (انکم مجرمون) شکر
 سز مجرم لرسز و عذاب فه مستحق لرسز (وَيَلَّ يَوْمَئِذٍ لِلْمُكَذِّبِينَ) هلا کلوکدر بوکون مکذب بلرگه
 (وَإِذَا قِيلَ لَهُمُ ارْكَعُوا) و اگر ایتولسه آنلرغه رکوع قیلکز دیب (لَا يَرْكَعُونَ) رکوع
 قیلماسلر ابن عباس دیدی: بو سوز قیامت کوننده سجده یه دعوت ایتدکلری وقت
 مکذب لره ایتلور لکن مکذب لر اول وقت سجده ایتیمه قادر اولمسلر بیضاوینک دیدکینه
 کوره بونک معناسی نمازه رکوع ایدکز دیو امر اولمقنیده احتمال دوتار چونکه رسول
 الله ثقیف قبیله سینه نماز ایله امر ایدوبده ثقیف قبیله سی قارشقدن صوکره بو آیتناڭ
 نازل اولمقی روایت ایدلدی (وَيَلَّ يَوْمَئِذٍ لِلْمُكَذِّبِينَ) هلا کلیک بو کون انبیانی تکذیب
 قیلغوچیلرغه (فَبِأَيِّ حَدِيثٍ بَعْدَهُ) بس قایسی و نیدای سوزگه اول قرآن دن صوڭ (يُؤْمِنُونَ)
 اشنا نورلر قرآن غه اشناغاچ کیف وهو معجز بنفسه مشتمل علی الحجج الباهرة والمعاني الواضحة

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ (عمم)

(عَمَّ يَتَسَاءَلُونَ) فی اشدن صوراشالر شوپله که رسول الله بونلری توحیدکه اونداب هم
 اولگاندن صوڭ قوبارلمق ایله خبر و یروب بونلر آلدنده قرآننی اوقودقه بری
 برندن صوراشیمیه باشلادیلر هم محمد نه اوقیور ونه دن خبر ویریور دیو بری برینه
 ایتوشدیلر (عَنِ النَّبَاِ الْعَظِيمِ) اولوغ خبردن صوراشالر مجاهد هم باشقه کوب عالملر
 (بناء عظیم) دن مراد قرآندر دیدیلر قتاده (بوندین مراد بعثدر) دیدی (اللّٰهِ هُمْ
 فِيهِ يَخْتَلِفُونَ) شونداق اولوغ خبرکم آنلر اول خبرده اختلاف قیلورلر بعضی تصدیق
 و بعضی تکذیب قیلورلر (کَلَّا) کیرکماس اول خبرده شیک لنماک البته حقدر (سَيَعْلَمُونَ)

تیز کم بلور لر تکذیب لرینک عاقبتنی قایدہ بارور آخرتدہ امور منکشف بولغاندہ
 (ثُمَّ كَلَّا) مونک سوکنده بلسون لر کیرا کما س اول خبرنی تکذیب (سَيَعْلَمُونَ) تیز کم
 بلور لر عاقبت تکذیبنی آخرتدہ یعنی اولگانده و قیامت کوننده (أَلَمْ نَجْعَلِ الْأَرْضَ مِهَادًا)
 قیلیمیم می یرنی آنلرغہ فراش (وَالْجِبَالَ أَوْتَادًا) وقیلیمیم می طاوولرنی یرگہ قاداق تاکہ
 حرکت لنماسون و نظام معاش کہ ضرر کیلیماسون دیب (وَوَخَّلْنَاكُمْ أَزْوَاجًا) وخلق ایتدک
 سزنی اصناف اوزره ایر و خاتون قیلدی (وَجَعَلْنَا نَوْمَكُمْ) قیلدی سزنگ یوقوکنزنی (سُبَاتًا)
 بدن لرگزگہ استراحت (وَجَعَلْنَا اللَّيْلَ لِبَاسًا) قیلدی کیچنی پردہ (وَجَعَلْنَا النَّهَارَ مَعَاشًا)
 وقیلدی کوننی سبب معیشت قال ابن عباس یرید تبغون فیہ من فضل الله و ما قسم
 لکم من رزقہ (وَبَيْنَا فَوْقَكُمْ) و بنا قیلدی سزنگ اوستکزده (سَبْعًا شَدَادًا) یتنی محکم
 بنانی یعنی یتنی قات کوکنی (وَجَعَلْنَا سِرَاجًا) وقیلدی چراغنی یعنی قویاشنی (وَهَاجًا)
 بیگ یاقطور تغوچی واسسی (وَأَنْزَلْنَا مِنَ الْمُعْصِرَاتِ) و ایندر دک بولوتدن (مَاءً ثَجَاجًا)
 قویلغوچی و توتوش بری آرتدین بری کیلگوچی صونی (لِنُخْرِجَ بِهِ) چغار مقلقمز
 اوچون اول صوبر له (حَبًّا) آشلقنی (وَنَبَاتًا) اولاننی (وَجَنَاتٍ) بوستانلرنی (أَفْجَافًا) آغاچلری
 بری برینه آرا لاشقان (إِنَّ يَوْمَ الْفُصْلِ) شکسز خلیق آراسنی حکم بر له آیرمق و حقنی
 باطلدن جزا بر له عیان قیلدی کونی (كُنَّ مِيقَاتًا) ثواب و عقابنک موعود و قتیدر (يَوْمَ)
 بر کون (يُنْفَخُ فِي الصُّورِ) اولورور صورده (فَتَأْتُونَ) بس کیلورسز سز (أَفْوَاجًا) گروه
 گروه بولوب حسابقه (وَفُتِحَتِ السَّمَاءُ) و آچلور کوك (فَكَانَتْ أَبْوَابًا) بس بولور اول کوك
 ایشکر ایاسی (وَسِيرَتِ الْجِبَالُ) وسیر قیلدر لور طاوار و کوكلر (فَكَانَتْ سَرَابًا) بس بولور
 تارالغان توران سراب کوك تری علی صورة الجبال ولم یبق علی حقیقتها (إِنَّ جَهَنَّمَ كَانَتْ
 مِرْصَادًا) شکسز جهنم بولدی مهر طریق و جنت که یول یوقدر مگر جهنم اوستندندر
 (لِلطَّاغِينَ مآبًا) کافر لرگہ مرجع و مسکن (لَا بَشِيرَ فِيهَا) تورغوچیلدر اول طاغی لر اول
 جهنمده (أَحْقَابًا) کوب سکسان یل لر قال الحسن لیس للاحقاب عدة الالخلود (لَا يَدُوقُونَ
 فِيهَا) اول جهنمده تانمسالر (بُرْدًا) راحتنی یا یوقونی (وَلَا شَرَابًا) وهم شرابنی (الْأَحْمِيْمًا) مگر
 نهایت حرارتدہ بولغان شرابنی (وَعَسَاقًا) و نهایت برودتدہ بولغاننی برودتی بر له هر شیعی
 کویدر رهندا ما قال ابن عباس وقال بعضهم الفساق صديد اهل النار (جَزَاءً وَفَاقًا) بز بیردک
 آنلرغہ گناهلرینسه تامان جزانی (أَنَّهُمْ كَانُوا) شکسز بولدی آنلر (لَا يَرْجُونَ حِسَابًا)
 قورقماسلر حسابدن (وَكَذَّبُوا بِآيَاتِنَا كَذَّابًا) و تکذیب قیلدی آنلر بزنگ آیاتمزنی چن
 تکذیب بر له (وَكُلَّ شَيْءٍ أَحْصَيْنَاهُ) هر شیعی احصا قیلدی بز (کتابًا) لوح المحفوظه یازماق

برله (فَنُوقُوا) ايتولور اهل نارغه بس تانگز (فَلَنْ نَزِيدَكُمْ) البته آرتد ماسمز سزگه
 (الْعَذَابَ) مگر عذابنی (انَّ لِلْمُتَّقِينَ) شکسز باردرد متق لرگه (مَفَازًا) سيرگاه و عذاب دن
 فوتولاق (حَدَاتِقَ) مختلف و تغز و كوب آغاچلی بوستانلر (وَأَعْنَابًا) وانکورلر (وَكُوَاعِبَ)
 ایچما کلری یا کئی قالقان قزلر (أَثْرَابًا) یا شلری بر برینه برابر (وَكَأْسًا دِهَاقًا) طولدرلغان
 صافی و متتابع کأسلر (لَا يَسْمَعُونَ فِيهَا) ایشتماسلر اول جنتده (لَغْوًا) باطل و بی فائده
 سوزنی (وَلَا كُدُابًا) وهم تکذیبنی بر برنی تکذیب قیلماسلر (جَزَاءً مِّن رَّبِّكَ) مونلر اهل
 جنتکه جزادر سنک ربگدن (عَطَاءً حَسَابًا) وکوب و کافی و وافی عطادر و قیل جزاء بقدر
 اعمالهم (رَبِّ السَّمَاوَاتِ وَالْأَرْضِ) وکولرنک ویرنک ربندن (وَمَا بَيْنَهُمَا) وکوکنک ویرنک
 آراسنکغی اشیانک ربندن (الرَّحْمَنِ) رحمتی شاملدر آنک جمیع اشیانی (لَا يَمْلِكُونَ
 مِنْهُ خِطَابًا) قادر بولماسلر اول الله تعالی گه اوزینک اذندن باشقه خطاب قیلورغه (يَوْمَ)
 اول کون (يَقُومُ الرُّوحُ وَالْمَلَائِكَةُ صَفًّا) قائم بولور روح و فرشتهلر صف بولوب علماء
 روح توغرنک اختلاف ایتدیلر شعبی، ضحاک روحدین مراد جبریلدر دیدیلر ینه ابن
 عباسدن حضرت عطاء شویله روایت ایتدی: بو اورنک روحدن مراد مخلوقاتنک ایکنک الوغسی
 اولان بر فرشتهدر قیامت کونی اولدقه بو فرشته یالغزی بر صف اولوب باشقه فرشتهلر
 کلسی بر صف اولولر شونک ایچون بو فرشته الوغلقه باشقه بار فرشتهگه برابر کلور
 مجاهد، قتاده، ابوصالح روحدین مراد بنو آدم صورتنده بر توری مخلوقات اولوب بونلر
 اوزلرینه بر صف اوله رق فرشتهلر اوزلرینه ایکنچی صف اولولر دیویان ایلمشلردر امام
 حسن بو اورنده روحدین مراد آدم بالالریدر دیدی (لَا يَتَكَلَّمُونَ) سویلاشماسلر
 (إِلَّا) مگر سویلاشولر (مَنْ أَذِنَ لَهُ الرَّحْمَنُ) شول کشی کم اذن بیردی آنگار رحمن (وَقَالَ)
 ایتدی دنیاده (صَوَابًا) حقنی (ذَلِكَ) بوکون (الْيَوْمَ الْحَقُّ) البته چن و بار کوندر (فَمَنْ
 شَاءَ اتَّخَذَ) بس هر کم تلاسه نوتسون (إِلَىٰ رَبِّهِ مَأْبًا) رینه طاعت و توبه برله قایتاتورغان
 بولنی (أَنَا أَنْذَرْنَاكُمْ) شکسز فورقتدق بر سزنی (عَذَابًا قَرِيبًا) یقین عذابدین یعنی
 قیامت عذابندین اذکل ماهوات قریب (يَوْمَ يَنْظُرُ الْمَرْءُ) اول کون فرار هر کم (مَأْقَدِمَتَّ
 يَدَاهُ) اوزی قیلوب تقدیم قیلغان عملینه خیر و شردن صحیفه سنک (وَيَقُولُ الْكَافِرُ) وایتور...
 (يَا لَيْتَنِي كُنْتُ تُرَابًا) ای کاشکی من بولساچی توفراق مفسرلر دیدیلر: الله تعالی قیامت
 کونی اولدقه بارچه حیوانلرنی و قوشلرنی قوبارور دنیاده وقتک سوزمک و تپیمک کبی شیلر
 ایله برسی آخری رنجکنان اولسه رنجتمش اوچون رنجکنان قصاب آلور صوگره هر
 قایوسینی توفراق ایتوب اورتور کافر بونلر نک توفراق اولوب اوراد کینی کوردکک کاشکی

بن هم دنیا ده خنزیر صورتک یار تلو ب بو کون توفراق اولوب اورلساچی دیو تمنی ایدر
 عبدالله بن ذکواندن شویله ایتما کی روایت ایدلور الله تعالی آدم لر آراسنک حکم ایدوب
 اهل جنتک جهننه وارمق ایله اهل نارگه ناره وارمق ایله امر ایتدکک باشقه امتلرگه هم جنلرنک مؤمنلرینه
 توفراق اولمق ایله امر ایدر . . . . لر بونلرنک توفراق اولدقلرینی کور و ایله کاشکی بزده
 توفراق اولساچی دیو تمنی ایدر لر لیث بن سلیم جنلرنک مؤمنلری توفراق اولوب
 اورلور لر دیدی بعض مفسر لر شویله دیدیلر : بو اورنده . . . . دن مراد ابلیس در ابلیس
 آدم علیه السلامنی توفراقدن یر ادلمش دیسه عیب ایدرک اوزینک اوطن یر ادلمسیه
 تفاخر ایتمش ایدی قیامت کوننده آدمنک راحتده اولدیقنی و کندوسینک عذابک اولدیقنی
 کور مسیله کاشکی بن هم توفراق اولغان اولساچی دیو تمنی ایدر بوکا قارشو توفراقنک
 یوق سنک توفراق اولمقنی بن استه مزمن دیو جواب ویره چکی ابوهریره دین روایت ایدلدی

﴿ وَالنَّارِ كَاتِبٍ ﴾ بِسْمِ اللّٰهِ الرَّحْمٰنِ الرَّحِیْمِ ﴿

(وَالنَّارِ كَاتِبٍ) قسم فاتى ومبالغه ایلان صورغوچیلر برله (وَالنَّاشِطَاتِ نَشِطًا) ویکلرک
 ایلان چقارغوچیلر برله قسم (وَالسَّابِحَاتِ سَبْحًا) وسرعت ایلان یورگوچیلر برله قسم
 (فَالسَّابِقَاتِ سَبِقًا) وموندن سوک چن اوزغوچیلر برله قسم (فَالْمَهْبُوتَاتِ آمْرًا) وموندىن
 سوک اشنى تدبیر قیلغوچیلر برله قسم بعض مفسر لر دیدیلر : بو اورنک مراد نفوس کامله نك
 اوصافی اولمقنی احتمال دوتار چونکه نفوس کامله اوزلرینی بر مرتبه شهوتلر دین قاتیلق ایله
 صور دقلرندن سوک شهوتلرگه چومقدن اوزلرینی یکلک ایله چقار لر سوکمه کمال مرتبه لر نك
 بوزوب اخلاق حسنه صارى سابق اولور لر هم غیرلر نی ارشاد اچون تدبیر ایتوچیلردن
 اولوب اورلور لر (يَوْمَ تَرْجُفُ الرَّاجِفَةُ) شول کون کم فاتى حرکتلندر حرکتلندر گوچی
 نفخه اول نفخه اولیدر (تَتَّبِعَهَا) تابع اولور اول راجفه گه یعنی نفخه اولی گه (الرَّادِفَةُ)
 آنک آرندین کیلگوچی نفخه یعنی نفخه ثانیه قتاده دیدی : بونلر ایکی صیحه اولوب
 اولگیسی هر شینی اوتورر وایکنچیسى هر شینی ترگزر (قُلُوبٍ) کوکلر (يَوْمَئِذٍ) بو
 کون (وَأَجْفَةٌ) فاتى مضطر بدر اورنلردین قوپوقچیلر (أَبْصَارُهَا خَاشِعَةٌ) اول کوکلرنک
 کوزلری توبان وذلیدر (يَقُولُونَ) ایتور لر . . . . لر (أَنَّا لَمَرْدُودُونَ) ایا بز البته
 قایتار لغوچیلر مزمو (فِي الْحَافِرَةِ) کبر وازمگه یعنی اولگاندین سوک ترلور مزمو (إِذَا سُمِنَا
 عِظَامًا نَخْرَةً) یا چرگان سوپاک بولغاچ قایتارلور مزمو (قَالُوا) ایتدیلر . . . . لر (تِلْكَ إِذًا
 كَرَّةٌ خَاسِرَةٌ) بو حیاتک قایتارلمق مونداق بولسه بیک ضرر لی وموجب خسران رجعت
 ابرکان بوسوز برله استهرا قیلور لر قرآنده بولغان بعث خبرنی (فَإِنَّمَا هِيَ زَجْرَةٌ وَاحِدَةٌ)

بس ایماس آنلرنک بعثی مگر بر طاووشدر یعنی نفخه ثانیه در (فَإِذَا هُمْ بِالسَّاهِرَةِ) بس آنلر
 یوزنده ترک بولورلر اول طاووشدن اول بر آستنده اولوکلر ایردی (هَلْ أَتَيْكَ حَدِيثُ
 مُوسَى) شکسز کیلدی سکا موسی نك خبری (أَذْنَابُهُ رَبُّهُ بِالْوَادِ الْمُقَدَّسِ طُوًى) طوی
 دیگان وادیده ندا قیلدی اول موسی غه ربی طوی طورنک ایتنه کنده ارض شامه بر وادیدر
 (أَذْهَبَ إِلَى فِرْعَوْنَ) بارغیل فرعون گه (أَنَّهُ طَغَى) شکسز اول تکبرلک قیلوب طقیان
 قیلدی (فَقُلْ) ایت آکار (هَلْ لَكَ) ایا رغبتک باری (إِلَى أَنْ تَرْجُمِي) کفردن پا کلانوب
 صالحلردن بولماغه (وَأَهْدِيكَ إِلَى رَبِّكَ) منم سنی کوندرما کلکمگه ربکنی تانمغه (فَتَخَشَّيْ
 بس تانغاندین سوک فورقارسک ربکدین واعمال صالحه قیلورسک (فَأَرَاهُ الْآيَةَ الْكُبْرَى)
 باردی موسی علیه السلام فرعون گه وکورساتدی آکار الوغ آیتنی یعنی عصانک ثعبان
 بولماقنی (فَكَذَّبَ) بس تکذیب قیلدی فرعون موسی نك رسالتنی (وَعَصَى) مخالفت قیلدی
 (ثُمَّ أَدْبَرَ) موندین سوک اعراض قیلدی موسی علیه السلام سوزیدین (يَسْعَى) یورر
 یرده بوزق اشلرنی اشلاب (فَحَشَرَ) بس جیدی قومنی و لشکرنی (فَنَادَى) بس قچقردی
 (فَقَالَ) بس ایتدی (أَنَا رَبُّكُمْ الْأَعْلَى) من سزنگ الوغ ربکزمین و مندین فایق رب یوق
 (فَأَخَذَهُ اللَّهُ نَكَالَ الْآخِرَةِ وَالْأُولَى) توتدردی آنی الله تعالی آخرت و دنیا عذابینه (أَنَّ فِي ذَلِكَ
 لَعِبْرَةً لِمَنْ يَخْشَى) بو فرعونگه قیلنغان اشکر رسولنی تکذیبی او چون الله تعالی دن فورقغان کشیگه
 البته عبرت باردر (۶۴) أَنْتُمْ أَشَدُّ خَلْقًا أَمَ السَّمَاءِ) ایاسزنگ خلقکرمی چیتونراک سزنگ تقریب
 و تخمینک زده یا کوکمی (بَنَاهَا) بنا قیلدی اول کوکنی الله تعالی (رَفَعَ سَمَكَهَا) بلند قیلدی آنک ارتقاعنی
 (فَسَوَّيْهَا) انمام قیلدی آنی یارقسز و نقصانسز و منافع کثیره گه مشتمل (وَاعْطَشَ لَيْلَهَا) قارانغو
 قیلدی اول کوکنک کیچنی (وَآخَرَاجَ ضُحَاهَا) و نورلی قیلدی آنک کوندوزنی (وَالْأَرْضَ
 بَعْدَ ذَلِكَ دَحِيهَا) و یرنی موندین سوک بسط ایتدی ابن عباس دیدی: الله تعالی اول
 یرنی بسط ایتماینچه بر گه جیوب خلق ایتدی سوک ره کوک اوزرینه مستولی اولوب
 آنی یدی فات ایدوب خلق ایتدی موندین سوک یرنی بسط ایتدی (أَخْرَجَ مِنْهَا مَاءَهَا)
 چغاردی اول یردن صونی (وَمَرَعِيهَا) اولتانه تورغان اوله ننی (وَأَلْجَبَالَ أَرْضَاهَا) و طاولرنی
 محکم و ثابت قیلدی (مَتَاعًا لَكُمْ وَلِأَنْعَامِكُمْ) سز گه فائده او چون وهم حیوانلر کزغه (فَإِذَا
 جَاءَتِ الطَّامَةُ الْكُبْرَى) بس اگر کیلسه جمیع دواهدین اوستون اولوغ هایل واقعه
 بیضاوی دیدی: موندین مراد قیامت اولمقینده هم نفخه ثانیه اولمقینده هم اهل جنت
 جنتکه سوق ایدلوب اهل نار نار گه سوق ایدوله تورغان ساعت اولمقینده احتمال دوتار
 (يَوْمَ يَتَذَكَّرُ الْإِنْسَانُ مَا سَعَى) اول کون ایسکارر آدم دنیا ده قیلغان بخشی و ایمان

عملنی (وَبَرَزَتْ الْجَحِيمُ لَمَنْ يَرَى) ظاهر وعبان قیلنور جهنمی کوزی بار کوره تورغانلرغه
 (فَأَمَّا مَنْ طَغَى) اما براو حدود شرعدن تجاوزنده مبالغه قیلسه حتی حد کفر گه يتسه
 (وَأَثَرُ الْحَيَاةِ الدُّنْيَا) اختیار قیلسه دنیا بایلغنی وقدرنی آخرت عمللرنی قویوب (فَأَنَّ
 الْجَحِيمَ هِيَ الْمَأْوَى) شکسز والبتہ جهنمدر آکار مأوی (وَأَمَّا مَنْ خَافَ مَقَامَ رَبِّهِ) واما
 برکشى قورقسه ریبیڭ حسابنده تورماقبدین (وَنَهَى النَّفْسَ) طیسه نفسنی (عَنِ الْهَوَى)
 اوز میلی برله یورمکدن (فَأَنَّ الْجَنَّةَ هِيَ الْمَأْوَى) شکسز والبتہ جنتدر آکار مأوی
 ومرجع (يَسْأَلُونَكَ عَنِ السَّاعَةِ) صورارلر سندن قیامتدن (أَيَّانَ مَرْسِيهَا) قچاندر اول
 قیامتڭ ظهوری وقیامی (فِيمَ أَنْتَ مِنْ ذِكْرِهَا) نی اشدہ سن سن آنڭ علمندن یعنی
 سز گه آنی بلمکدن نی فائده تعیین وقت نافع ایرمس ایمان بالوقوع نافع در الله تعالی دن
 خوف وعبادت که مرغب ومعصیتدین منفردر (إِلَى رَبِّكَ مُنْتَهِيهَا) الله تعالی گه خاصدر آنڭ
 علمینڭ منتهی سی (إِنَّمَا أَنْتَ مُنذِرٌ مَنِ يَخْشِيهَا) ایباس سن مگر قورقتقوچی سن اول
 قیامتدن قورقغان کشینی (كَانَتْهُمْ) کویا که آنلر (يَوْمَ يَرَوْنَهَا) اول قیامت کوننی کورگانہ
 (لَمْ يَلْبُثُوا) تورماغان کبی بولورلر دنیاده (الْأَعْيُنُ) مگر برکونڭ صوڭفی یاریمنده
 (أَوْ ضَحِيهَا) یا که اولگی یاریمنده تورغان کبی بولورلر

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

(عَبَسَ) یوزینی چندی (وَتَوَلَّى) اعراض قیلدی (أَنْ جَاءَهُ الْأَعْمَى) آکار صوفر کیلگان
 اوچون بوايسه ابن ام مکتومدر بونڭ اسمی عبدالله اولوب بنی عامر قبیلہ سندن شریح
 بن مالکڭ اوغلیدر شویله که ابن ام مکتوم بر وقت رسول الله قتینه کیندی رسول الله
 اول وقتده عتبه بن ربیعہ، ابو جهل ابن هشام، عباس ابن عبدالمطلب، ابن خلف، وبونڭ
 قرنداشی امیه ایله سویلاشوب اوتورمقده ایدی هم اسلامه کلمه لرینی امید ایدوب
 بوللری الله صاری اوندامکده ایدی ابن ام مکتوم رسول الله قتینه کیلکدن صوڭره
 (ای رسول الله بکا قرآن او قوغل هم الله سکا نه بلدرگان اولسه بکاده شونی اوگرانکل
 دیو تکرار مرتبه نداء قیلدی چونکه رسول اللهڭ باشقه آدملر ایله سویلاشوب اوطردیقینی
 بلمدی لکن رسول الله بونی یرانمندی هم (قریشڭ بو اولوغلری ابن ام مکتومنی کوروب
 محمدڭ اتباعسی صوفرلر، فوللر، توبان آدملر گنه جونلی کشی یوق ذیوب اویلارلر)
 دیه رسولڭ خاطرینه کیلکده رسول ابن ام مکتومه یوزینی چندی هم آندن اعراض
 قیلوب مذکور آدملر ایله سویلاشمیه دوام ایتدی صوڭره الله تعالی بو آیتی ایندردی هم
 بو آیت ایندکدین صوڭ رسول الله ابن ام مکتومنی زیاده سیله احترام ایدر اولدی ویولقدتی

وقت (ربم بنی سنك اچون شلته ایدن سن حوش كله سن) دیو ایتور ایدی کندسی
 هم ایکی صوغشقه چقدفه مدینه به خلیفه ایدوب قالدردی انس بن مالک (قادسیه کوننک
 ابن ابن ام مکتومنی اوستنک صوغش کولمگی و قولنده قاره علم اولغان حاله کوردم) دیدی
 (وَمَا يُدْرِيكَ) قیان بلدك سن قایسی خیرلی ایکنن بس (لَعَلَّهُ يَزَّكِّي) احتمال باردر
 اول صوقر سن دین اوگرانوب گناهلردن پاکلانسه (أَوَيَدَّكُرُّ) یا ایسکارر امور دینده
 كرك اشنی (فَتَنَّفَعَهُ الدُّكْرَى) بس فائده قیلور آكار ایسکارمکی ((أَمَّا مَنْ اسْتَعْنَى))
 اما براو مالی برله علمدن وعمل صالحدن اوزنی مستغنی کورسه (فَأَنْتَ لَهُ تَصَدَّى)
 بس سن آکا متصدی بولورسك و آكار اقبال قیلورسك و سوزینه قولاق سالورسك
 (وَمَا عَلَيْكَ) سکا نی ضرر (أَنْ لَا يَزَّكِّي) آنك كفر ومعصیتندین پاکلانماقندین
 (وَأَمَّا مَنْ جَاءَكَ يَسْعَى) اما براو کیلسه سکا یوکورب (وَهُوَ يَخْشَى) و حال آنکه
 اول قورقر الله تعالی دن (فَأَنْتَ عَنْهُ تَلَهَّى) بس سن آن دین اعراض ایدوب ایکنچی لر
 برله مشغول بولورسك (سَكَلًا) مونداق بولمق یاراماس بولماگز (انها) شکسز
 اول قرآن آیتلری (تَذَكَّرَةٌ) خلايق نك كيرك اشلرنی ایسلا رینه توشروب
 غفلتدن و خطادن اویغانغوچی در (فَمَنْ شَاءَ) بس هر کم تلاسه (ذَكْرَةٌ) اول قرآنی فهیلاب
 اویغان سن و عبرت لانسون (فِي صُحُفٍ مُّكْرَمَةٍ) مکرم صحیفه لرده در اول قرآن (مَرْفُوعَةٍ)
 قدری یوقاری (مُطَهَّرَةٍ) خطا و غلغلدن پاک و توتوماس لر آنی مگر پاک لر (بِأَيْدِي سَفَرَةٍ)
 یازوچیلر قولنده در ملائکه دن (کرام) الله تعالی فاشنده مکرم لر اول یازوچیلر (بَرَّةً)
 الله تعالی غه طاعت قیلغوچیلر آنلر (قَتَلَ الْإِنْسَانَ) لعنت آدم نك کافرینه (مَا أَكْفَرَهُ) نی
 عجب مفرطدر کرده و کفران نعمتده (مَنْ آمَى شَيْءٌ خَلَقَهُ) نی نرسه دن خلق ایتدی آنی
 الله تعالی (مَنْ نُطْفَعَةٍ) منی دن (خَلَقَهُ) بیراندی اول انسان نی (فَقَدَرَهُ) بس تقدیر قیلدی
 آنك اعضا و اشکالنی وارزاق و آجالنی (ثُمَّ السَّبِيلَ يَسَّرَهُ) موندین صوڪ حقنی باطلدن
 امتیاز یولنی میسر قیلدی آكار عقل و استعداد فکرت برله و انزال کتب برله و ارسال
 رسل برله (ثُمَّ آمَاتُهُ) موندین صوڪ اولتوردی اول انسان نی (فَأَقْبَرَهُ) آنی قبر برله
 اورتدی طیور و وحوش کبی طاشلامادی (ثُمَّ إِذَا شَاءَ أَنْشَرَهُ) موندین صوڪ تلاگان
 وقتده قوبارر آنی الله تعالی (سَكَلًا) کیر کماس کفران نعمت (لَمَّا يَفْضُ مَا أَمَرَهُ) بیرینه
 ینکورمادی اول انسان الله تعالی آکا بیورغان اشلرنی (فَلْيَنْظُرِ الْإِنْسَانُ إِلَى طَعَامِهِ)
 بس قاراسون انسان آشی تورغان طعامینه (أَنَا صَبَبْنَا الْمَاءَ صَبًّا) شکسز بز قویدق صونی
 چن قویهق برله (ثُمَّ شَفَقْنَا الْأَرْضَ شَفَاقًا) مونك صوگنده یاردوق یرنی چن یارمق برله

(فَأَنْبَتْنَا فِيهَا حَبًّا) بس اوستوردك اول برده آشلقنى (وَعَنْبًا) انكورنى (وَقَصَبًا) حيوانلره غلفنى (وَزَيْتُونًا) زيتون آغاچنى (وَوَخْلًا) وخرما آغاچنى (وَحَدَائِقَ غُلْبًا) ونغز كوب آغاچلى بوستانلرنى (وَفَاكِهَةً) انواع فواكهنى (وَأَبًا) اوز اوزندين اوسكان اولاننى مفسر لر ديديلر: ابراهيم تيمى دن شويلر روايت ايدلديكه بعض آدملر ابوبكر الصديق دين (وَأَبَا) قولينك معناسينى صورديلر بوگا قارشو ابوبكر الصديق الله نك كلامينى بلميه رك تفسير ايدار سه م بنى نجوك ير كوتارور ونچوك كوك كولا گه لر) ديدى ابن شهاب انس دن شويلر روايت ايتدى: انس ديدى: بن ايشتمكه عمر بن الخطاب بو آيتنى اوقدى هم (بو آيتنك كلسينى آكلادق لىكن اب نر سدر) آنى آكلامادق ديدى) صوكره بن (اى عمر سن بونك معناسينى نه ايچون بلميور سن سكا بونى بلمك كرك ايدى ديدم) بوگا قارشو عمر (قرآنك بيان ايدلگانينه اياركز وبيان ايدلمگانينى ترك ايدكز) ديدى (مَتَاعًا لَكُمْ وَلَا نَعْمًا لَكُمْ) سزگه وهم حيوانلر كزغه فايده اوچون (فَإِذَا جَاءَتِ الصَّاحَّةُ) بس اكر كيلسه قولاقنى صا كغراو ايتكوجى طاوش يعنى نفخهء قيامت (يَوْمَ) اول كون (يَفِرُّ الْمَرْءُ مِنْ أَخِيهِ) قچار كشى قرنداشندن (وَأُمِّهِ) آناسندان (وَأَبِيهِ) آناسندان (وَصَاحِبَتِهِ) خاتونندان (وَبَنِيهِ) اوغلانلر نندن واوز اشى برله مشغول اولور (لِكُلِّ أَمْرٍ مِنْهُمْ) آنلر دن هر كشى گه (يَوْمَئِذٍ) بو كون (شَأْنٌ يُغْنِيهِ) غير دن شاغل اشلر باردر (وَجُوهٌ) يوزلر (يَوْمَئِذٍ) بو كون (مُسْفَرَّةٌ) ياقنى (ضَاحِكَةٌ) كولگوجى (مُسْتَبْشِرَةٌ) شادلانغوجيدر (وَوُجُوهٌ) ويوزلر (يَوْمَئِذٍ) بو كون (عَلَيْهَا عِبْرَةٌ) اول يوزلردهر قرائنغوليق وقايغو (تَرَهَّقَهَا قَتَرَةٌ) قابلر آنى قرانغولق وتوزان وفرالق (أُولَئِكَ) بو جماعت لر (هُمُ الْكُفَرَةُ الْفَجْرَةُ) مونلر در . . . لر وفاجر لر

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

(إِذَا الشَّمْسُ كُوِّرَتْ) شول وقتده قوياش نك نورى يوغالتلسه (وَإِذَا النُّجُومُ انْكَدَرَتْ) ويولدوزلر قوبولسه (وَإِذَا الْجِبَالُ سُيِّرَتْ) وطاولرنى ير يوزندن كوتارلسه (وَإِذَا الْعُشُورُ عُطِّلَتْ) واون آيدن بيرلى بواز توبه لر معطل ايدلسه وصاحبى قاشنده غايت مرغوبيتك بولا تورب نظر واعتبار سز قويلسه (وَإِذَا الْوُحُوشُ حُشِرَتْ) ووحوشنى حشر ايتلسه (وَإِذَا الْبِحَارُ سُجِّرَتْ) ودريالرنى بارنى ير ير گه جيولوب ير ير گه دريا قيلوب تولتورلسه ابن عباس بو آيتنك معناسنده ديدى: دينگزلرى قابزلمش اولدى صوكره يالقنلانغوجى اوط اولوب اورلدى (وَإِذَا النَّفُوسُ زُوِّجَتْ) وآدملرنى هر قايسى سنى اوز تيگى برله قيلنسه يخشى نى يخشى لر برله ويماننى يمانلر برله (وَإِذَا الْمَوْدَّةُ سُئِلَتْ)

وترلای کوملگان قز بالار صورالسه (بَآئِ ذَنْبٍ قُتِلْتَ) نى گناه سببلى اولتورلگان (وَإِذَا
الصَّحْفُ نُشِرَتْ) و صحایف اعمالنى جیولسه (وَإِذَا السَّمَاءُ كُشِطَتْ) و كوك كوتار لوب
اورنندن آلونسه (وَإِذَا الْجَحِيمُ سُعِّرَتْ) و جهنمنى قزدرلسه (وَإِذَا الْجَنَّةُ أُنزِلَتْ) و جنتنى مهیا
قیلنسه و قریب ایدلسه (عَلِمْتَ نَفْسٌ) بلور هر کم (مَا أَحْضَرْتَ) اوزینك حاضر قیلغان
عملنى خیردن و شردن (فَلَا أُقْسِمُ) بس قسم ایتمان (بِالْحُنْسِ) کیر و قایتقوچیلر برله
(الْجَوَارِ) یورگوچیلر (الْكُنُوسِ) یاشرلگوچیلر مفسرلر بوندین مراد یولدرلدر دیدیلر
چونكه یولدرلر کیچ قرانغوسنده ظاهر اولوب یوردکلرندن صورکه قویاش ظاهر اولغاچ
قایتادن یاشرنورلر (وَاللَّيْلِ) کیچ برله قسم (إِذَا عَسَّعَسَ) کیلگان وقتنده (وَالصُّبْحِ) وناك
برله قسم (إِذَا تَنَفَّسَ) آتسا (إِنَّهُ) شکسز اول قرآن (لَقَوْلِ رَسُولٍ كَرِيمٍ) الله تعالی قاشنده
مکرم رسول نك یعنی جبرائیل علیه السلام نك الله تعالی دن کیلتورگان سوزیدر (ذِي قُوَّةٍ)
قوة ایه سی (عِنْدَ ذِي الْعَرْشِ) عرش ایاسی الله تعالی قاشنده (مَكِينٍ) هرمتلى (مُطَاعٍ ثَمَّ)
اطاعت قیلنمش آنك سوزی اول یرده یعنی کورده اطاعت قیلور فرشته لرجبرائیل علیه
السلام سوزینه (آمِينَ) امانت دار و کذب و خیانتدن پاک (وَمَا صَاحِبُكُمْ) وایماس سزینك
یولداشكز یعنی رسول صلی الله تعالی علیه وسلم (بِمَجْنُونٍ) تینتاك واوز اوز ندین سوز
ایتکوچی (وَلَقَدْ رَآهُ) شکسز کوردی صاحبكز اول جبرائیلنى (بِالْأُفُقِ الْمُبِينِ) ظاهر بولغوچی
یوقاری افقده مشرق طرفنده (وَمَا هُوَ عَلَى الْعَيْبِ) وایماس اول صاحبكز وحی گه (بِظَنِينٍ)
متهم غطا ایتك برله یا که بضنین در یعنی صاران و تعلیمنى منع ایتکوچی ایرمس (وَمَا هُوَ)
ایمس اول قرآن (بِقَوْلِ شَيْطَانٍ رَجِيمٍ) مرجوم و مطرود شیطاننك سوزی (فَإِنَّ
تَدْبِيرُونَ) قاید ا باراسز قرآننى قویوب غطا یولغه حی السنه بو آیتنك معناسی = قرآننك شفاه
و بیان اولغان حالده بوندن کوچوب قایه باراسز) دیمکدر دیدی زجاج آیتنك معناسی
(سز گه بیان قیلنغان یولدن آچغراق نیندای یول طابارسز) دیمکدر دیدی (إِنْ هُوَ) ایمس
اول قرآن (إِلَّا دَعْوَى لِّلْعَالَمِينَ) مگر جمیع عالم خلقنه كرك اشلرنی ایسکه توشروب و غطا
و غفلتدین اویغاتوب توغری وحق یولنى واضح و روشن بیان قیلغوچی کتابدر (لَمَنْ شَاءَ
مَنْكُمْ أَنْ يَسْتَقِيمَ) هر کم سزینك آرا کزدن توغری یولغه کونما کنی و توغری یولده
استقامتنى تلاسه آکار ذکر و بیان در بو قرآن بو آیت و مونك امثالی آیات اخری واحادیث
کثیره تحری حق و صواب قیلان آدم لرنك همه سنی اتباع قرآن گه و احکام قرآن برله عمل
قیلماقغه چهارا و اسرار ا دعوت قیلور خصوصا مواضع خلاف ده حقنى باطلدن امتیاز اوچون
کتاب و سنتکه رجوعنى ایجاب ایدر وای ترک و فارسدن بعضی ناقص لرنك حالنه کاشکی

حکم قرآن امور دین ده وجوب رجوع الی کتاب والسنة ایرکانتی بلسه لر چی یاکه
 بلمک دعوی سی قیلوب کتاب وسنتدن اعراض ایدوب اهواء اهل کلام وبدعت که اتباع
 برله تندن ایدوب وغیری لری کتاب وسنت یولندن منع ایدوب باعث اعراض
 عن الحق بولمسه لر چی (وَمَا تَشَاؤُنَ) تلامس سز استقامتنی (إِلَّا أَنْ يَشَاءَ اللَّهُ رَبُّ الْعَالَمِينَ)
 مگر الله رب العالمین تلامسه تلامس سز

انفطار بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

(إِذَا السَّمَاءُ انْفَطَرَتْ) شول وقتده کم کوک یارلسه (وَإِذَا الْكَوَاكِبُ انْتَثَرَتْ) ویولدوزار
 قویولسه (وَإِذَا الْبِحَارُ فُجِّرَتْ) ودریالر بر برینه آغز ولوب قوشلسه (وَإِذَا الْقُبُورُ بُعْثِرَتْ)
 وقبرلر آفتارلوب اولوکلر ترلوب چقسه (عَلِمَتْ نَفْسٌ) بلور هر کم (مَا قَدَّمَتْ) فی اشنی
 تقدیم قیلغان اوزینک اولومینه خیر وشردن (وَآخَرَتْ) ونی سنت فی احداث قیلوب قالدرغان
 خیر وشردن (يَا أَيُّهَا الْإِنْسَانُ) ای آدم (مَا غَرَّكَ بِرَبِّكَ الْكَرِيمِ) فی آلداب باعث بولدی
 سنی کریم ربک ننگ گناهنه قال محی السنة ما اهدعک وسولک الباطل حتی اضعف
 ما وجب عليك (اللَّذِي خَلَقَكَ) شونداق ربک کم سنی خلق ایتدی (فَسَوِّيكَ) بس سنک
 خلقتکنی تمام قیلدی (فَعَدَلَكَ) سنی ایکنچی حیوانلر نندن ممتاز قیلوب احسن صورته
 قیلدی (فِي آيٍ صُورَةٍ مَا شَاءَ رَكَّبَكَ) هر فی صورته تلامسه ترکیب قیلدی اوزون
 ویا فسقه یا آناغه اوخشاغان ویا آناغه اوخشاغان یا خالگه باعم گه (كَلَّا) آلدانماغیل
 خطا وباطل یوللرغه کرما گل (بَلْ تُكْذِبُونَ بِالَّذِينَ) بلکه تکذیب قیلور سز
 حساب وجزائی (وَأَنْ عَلَيْكُمْ لِحَافِظِينَ) وشکسز سزنگ اوستکزده عمل لر کزنی حفظ ایتوچی
 فرشته لر باردر (کراماً) الله تعالی فاشنده حرمت لی لر (کاتبین) سزنگ عمل لر کزنی
 یازغوچیلر (يَعْلَمُونَ) بلور لر آنلر (مَا تَفْعَلُونَ) سزنگ قیلغان اش لر کزنی (أَنْ الْأَبْرَارَ)
 شکسز ایمان کیلتورب عمل صالح قیلغان کشی لر (لَفِي نَعِيمٍ) البته تنعم ده در (وَأَنَّ
 الْفُجَّارَ) وشکسز فاجر لر (لَفِي جَحِيمٍ) البته جهنم ده در (يَصْلَوْنَهَا) کرور لر اول جحیم گه
 (يَوْمَ الدِّينِ) جزا کونی (وَمَا هُمْ عَنْهَا بِغَائِبِينَ) ایماس لر آنلر اول جحیم دن غایب بلکه
 همیشه معدب بولور لر (وَمَا آذْرِيكَ مَا يَوْمَ الدِّينِ) ونی نرسه بلدردی سکا یوم دین فی
 فی هایل ونی فانی کون ایرکانتی (ثُمَّ مَا آذْرِيكَ مَا يَوْمَ الدِّينِ) وموندين صوگ فی بلدردی
 سنی یوم الدین شدتنی وهولنی یعنی البته فهم لر وعقل لر اول کون ننگ شدتینه وهولینه
 ینشماس (يَوْمَ) اول کون (لَا تَمْلِكُ نَفْسٌ لِنَفْسٍ شَيْئًا) هیچ کم هیچ کم گه بر نفع ینشدرما کنی

مالك بولمس قال مقاتل يعنى لنفس كافرة شيئاً من المنفعة (وَالْأَمْرُ يَوْمَئِذٍ لِلَّهِ) وحكم بو
كون الله تعالى غه خاسر در

مطرفى

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

(وَيْلٌ) هلاك ليك (لِلْمُطَفِّينَ) كيل ووزنده خيانت قيلغان كشى لر گه (الَّذِينَ إِذَا اكْتَالُوا
عَلَى النَّاسِ) شونداق كشى لر گه كم اكر اولجاب كشى دن آسه لر (يَسْتَوْفُونَ) حقلرنى
تولتوروب آلار. (وَإِذَا كَالُوهُمْ) واگر كشيگه بوداوكا وآنك كى نرسه برله اولجاب
بيرسه لر (أَوْ وُزِنُوهُمْ) ياترازو برله اولجاب بيرسه لر (يُخْسِرُونَ) كيم ايتارلر (أَلَا يَظُنُّ
أُولَئِكَ) بلمى لرمى بو جماعت لر (أَنَّهُمْ مَبْعُوثُونَ لِيَوْمٍ عَظِيمٍ) شكسز آنلر قوبارلورلر
اولوغ كونده يعنى قيامت كوننده (يَوْمَ) اول كون (يَقُومُ النَّاسُ) نورور آدم لر
قبرلرندن (لِرَبِّ الْعَالَمِينَ) رب العالمين نك امرى برله حساب وجزا اوچون (كَلَّا) غافل
بولماكز حسابدين وخيانت قيلماكز اولچاوده قال الحسن كلا ابتداء يتصل بما بعده على
معنى حقاً (إِنَّ كِتَابَ الْفُجَارِ) شكسز فاجرلر نك عمل لر ينك كتابى (لَفِي سَجِينٍ) سجين ده در
وآنى يتى قات ير نك آستنده ابليس و جنود ابليس نك موطنى ديرلر (وَمَا أَدْرَاكَ مَا سَجِينٌ)
نى بلدردى سكا سجين نك حقيقتنى و فطاعتنى (كِتَابٌ مَرْقُومٌ) مختوم كتابدر آنلر نك
اعمال كتابى يا كه مثبت كتابدر رقم ثوب كى بوغالماس (وَيْلٌ) هلاك ليك در (يَوْمَئِذٍ)
بوكون (لِلْمُكذِّبِينَ) تكذيب قيلغوچيلرغه (الَّذِينَ) شونداق آدم لردر كم (يُكذِّبُونَ بِيَوْمِ
الَّذِينَ) تكذيب قيلورلر حساب وجزا كوننى (وَمَا يُكذِّبُ بِهِ) وتكذيب قيلماس اول كوننى
(الْأَكْلُ مَعْتَدٌ) مگر نظر وتفكر دين اعراض ايدوب اتباع هوا و تقليد آباه حددين آشقان
كشى تكذيب قيلور (أَتَيْمٍ) گناهغه مداوم (إِذَا تَنَلَىٰ عَلَيْهِ آيَاتُنَا) اكر او فلسه آكار
بز نك آياتمزا ثبات يوم قيامت اوچون وياغيرى امور دينى بيان اوچون (قَالَ) ايتور
(أَسَاطِيرُ الْأَوَّلِينَ) اول كيلردن يازلوب قالغان سوزلردر موكا اعتماد بولماس دير (كَلَّا)
كيركماس موندائى خطا اشلر وخطا سوزلر (بَلْ رَانَ عَلَىٰ قُلُوبِهِمْ) بلكه آنلر نك كوكلنه
نوزان بولغان وتوتقدرغان وحق و باطلنى امتياز دن وكتاب الله تعالى كه وجوب اتباعنى
وحرمة مخالفتنى ادراك دن مانع بولغان (مَا كَانُوا يَكْسِبُونَ) اوزلرينك كسب ايتكان
بعصيتلرى و باطل اشلرى برله اشتغاللرى واصل لر ين الغلبة يقال رانت الخمر على عقله
إذا غلبت عليه فسکر (كَلَّا) كركماس بو كوكلنى ايسرتوب غفلتنى غائب قيله تورغان
اشلرى اشلامك (أَتَيْمٍ) شكسز اول... لر (عَنْ رَبِّهِمْ) رب لرندين (يَوْمَئِذٍ) قيامت
كوننك (لَمَحْجُوبُونَ) محجوبلردر الله تعالى نى كورماسلر (ثُمَّ أَنَّهُمْ لَصَالُوا الْجَحِيمِ) وموندبن

صوگ آنلر البته جیم گه کر و ب قاتیلق نارتقوچیلردر (ثُمَّ يُقَالُ) موندین صوگ ایتلور
آنلرغه (هَذَا الَّذِي كُنْتُمْ بِهِ تُكَذِّبُونَ) بودر اول عذاب کم بولدگز سز آئی تکذیب
قیلغوچیلر (كَلَّا) تکذیب قیلماگز رسلنی (انَّ كِتَابَ الْآبَرَارِ) شکسز عمل صالح قیلغان
کشی لرنک اعمال کتابی (لَفِي عِلِّيِّينَ) البته علیین دهر علیین یتى فات کوکنک اوستنک
بر موضع ناک اسمیدر دیرلر حی السنه بو آیتنک معناسی: قرآنده شفاء و بیان اولغان حاله
بوندن کوچوب فایه باراسز دیمکدر دیدی زجاج آیتنک معناسی: سزگه بیان قیلنغان
بولدن آچغراق نیندی یول طابارسز دیمکدر دیدی (وَمَا آذْرِيكَ مَا عِلِّيُونَ) وى نرسه
بلدردی سکا علیوننک حقیقتنی وانک رفعت شأنینک کنه سینى (كِتَابٌ مَرْفُومٌ) ابرارنک
کتابی محتوم و مثبت کتابدر (يَشْهَدُهُ الْمُقَرَّبُونَ) شاهددر اول کتابقه مقرب فرشتهلر
(انَّ الْآبَرَارِ) شکسز عمل صالح قیلغان کشیلر (لَفِي نَعِيمٍ) تنعمکدر (عَلَى الْأَرَائِكِ)
چیلدقلى سریرلر اوستنک (يَنْظُرُونَ) فارارلر (تَعْرِفُ فِي وُجُوهِهِمْ) تانورسک سن آنلرنک
یوزلرنده اگر کورساک (نَضْرَةَ النَّعِيمِ) تنعمدن بولغان یاقتلغنی (يُسْقَوْنَ) اچرلور
(مِنْ رَحِيقٍ مَّخْتُومٍ) مهرلنگان صاف وآق و طیب خمردن (خِتَامُهُ) آنک صورغوجی (مَسْكَ)
یفاردر (وَفِي ذَلِكَ) موگارغنه (فَلْيَتَنَافَسِ الْمُتَنَافِسُونَ) رغبت لنسون و طلب قیلسون رغبت
ایتوچیلر دنیاغه و باطل اشلرگه رغبت قیلماسونلر (وَمَزَاجُهُ) اول خمرگه قانتشتورلغان
(مِنْ تَسْنِيمٍ) تسنیمندر (عَيْنًا) چشمه در اول تسنیم (يَشْرَبُ بِهَا الْمُقَرَّبُونَ) اچار خالص
اول چشمه دن مقربلری و غیر اهل جنکه آن دین قاتشدرلر (انَّ الَّذِينَ أَجْرُمُوا) شکسز
شوندای کشیلر کم مجرم بولدیلر (كَانُوا) بولدیلر (مَنْ الَّذِينَ آمَنُوا يَضْحَكُونَ) ایمان
کیلنورگان کشیلردن کولگوجی (وَإِذَا مَرُّوا بِهِمْ) اگر اوزسه مؤمنلر آنلرنک قاشندن
(يَتَّبِعْمُزُونَ) بر برینه کوز برله اشارت ایتارلر استخفا (وَإِذَا انْقَلَبُوا إِلَىٰ أَهْلِهِمْ) و اگر
قاینسالر اهل لری ساری اویلرینه (انْقَلَبُوا فَكِهِينَ) قایتورلر ضروراسب مؤمنلردن
استهزالی سبیلی ایراسب (وَإِذَا رَأَوْهُمْ) و اگر کورسه لر آنلر اول مؤمنلرنی (قَالُوا) ایتورلر
(انَّ هَؤُلَاءِ لَضَالُّونَ) شکسز مونلر بولدن آزغانلردر البته (وَمَا أَرْسَلْنَا عَلَيْهِمْ حَافِظِينَ) وهالانکه
بیارمه دیلر اول مجرم لر اوستینه ناظر قیلنوب تا که آنلرنک عمللرنی تیکشرمک حاجت بولور
ایردی (قَالِيَوْمَ) بس بوکون (الَّذِينَ آمَنُوا) مؤمنلر (مَنْ الْكُفَّارُ يَضْحَكُونَ) ... لردن کولارلر
قال کعب اذا اطلع اهل الجنة الى اعدائهم وهم يعذبون في النار ضحكوا (عَلَى الْأَرَائِكِ) سریرلر
اوستوننده (يَنْظُرُونَ) فارارلر (هَلْ تُؤْتُونَ الْكُفَّارَ) ایجا جزا بیرلدمو ... لرگه
(مَا كَانُوا يَفْعَلُونَ) قیلغان اشلرینه تیوش جزائی یعنی شکسز بیرلدی *

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ (الْاِسْمَاءُ)

(اِذَا السَّمَاءُ انشَقَّتْ) شول وقتده کم کوک یارلسه (وَأَذْنَتْ لِرَبِّهَا) وانقیاد فیلسه ربی نڭ حکمینه (وَحَقَّتْ) تیوش ایتلدی آکار الله تعالی حکمینه انقیاد (وَإِذَا الْأَرْضُ مُدَّتْ) وشول وقتده کم یر صوزلسه وهیچ طاو و بنا قالماسه (وَأَلْقَتْ مَا فِيهَا) ارغتسه اول یر اوزنده کی خزینه لرنی و اولوکلرنی طشقه چغارسه (وَوَحَّخَتْ) بوشانسه (وَأَذْنَتْ لِرَبِّهَا) وانقیاد ایتسه ربینڭ امرینه (وَحَقَّتْ) وتیوشدر آکا الله تعالی امرینه انقیاد ایتکم (يَا أَيُّهَا الْإِنْسَانُ) ای آدم بالاسی (إِنَّكَ كَادِحٌ إِلَىٰ رَبِّكَ كَدْحًا) شکسز سن عمل قیلهسڭ وسعی ایتسهسڭ چن سعی برله الله تعالی دن جزا کورمک اوچون یا خیر جزا یاشر (فَمَلَأْهِهِ) بس آخر باروب اوچرارسڭ عمل نڭ جزاسینه (فَمَا مِنْ أُمَّةٍ مِنْ أُمَّةٍ إِلَّا لَهَا حَسَابٌ) اما بر کشی اوزینڭ اعمال کتابینه بیرلسه اوک قولی برله (فَسَوْفَ يَحْصِبُ حَسَابًا يَسِيرًا) بس تیزکم حساب قیلنور یکل حساب برله (وَيُنْقَلَبُ) بارر (إِلَىٰ أَهْلِهَا) جنتک کی اهلی ساری (مَسْرُورًا) شادلانوب (وَأَمَّا مَنْ أُوْتِيَ كِتَابَهُ وَرَاءَ ظَهْرِهِ) واما بر کشی بیرلسه کتابینه آرتندین محی السنه (اوک قولی موبینه بوغاولانور وصول قولی آرفه سندن آرتینه چغارلوب کتابی شوندن بیرلور) دیدی اما مجاهد صول قولینی آرفه سینڭ آرتندن صوزولور دیدی (فَسَوْفَ يَدْعُوا ثُبُورًا) تیزدر کم چافرر هلا کلکنی بقول واثبور (وَيَصْلَىٰ سَعِيرًا) سعیرگه کروب قاتیلقلر تارتور (إِنَّهُ كَانَ فِي أَهْلِهَا مَسْرُورًا) شکسز اول بولدی دنیاده اهلیک هواسینه اتباع وشهوات که ارتکاب سببلی شاد (إِنَّهُ ظَنَّ) شکسز اول گمان قیلدی (أَنْ لَّنْ يَحُورَ) البته مبعوث بولوب خدای تعالی حکمنه قایتما سلقنی (بَلَىٰ) اول گمان ایتکانه دگل البته قایتور الله تعالی حکمنه (إِنْ رَبَّهُ كَانَ بِهٖ بَصِيرًا) شکسز آنڭ ربی کور گوچیدر آنی همیشه (فَلَا أَقْسَمُ بِالشَّفَقِ) قسم ایتنه من شفق برله ابن عباس هم بوکا باشقه کوب مفسرلر (شفق دین مراد کوکده فالغان قز للق در) دیدیلر (وَاللَّيْلِ) وکیچ برله قسم (وَمَا وَسَقَ) وکیچ آنی اچینه آغان اشیارلر برله وقال سعید ابن جبیر وما عمل به (وَالْقَمَرِ) وای برله قسم (إِذَا انشَقَّتْ) تولغان وتوگارا کلنگان وقتنڭ (لَتَرْكَبُنَّ) البته ارتکاب ایتارسز (طَبَقًا عَنْ طَبَقٍ) حالدن حالگه اهل خیر هر حالده شریف و عالی مرتبه لرگه ارتکاب ایدرلر اهل شر هم اوشاندای هر حالده اشکی ویمان مرتبه لرگه ارتکاب ایدرلر ابو عبیده بو ایتنڭ معناسی (اوتکان امتلرنڭ طریقلرینه ارتکاب ایدرسز) دیمکدر دیدی هم محی السنه رسول الله دن بونی تقویه ایده تورغان حدیث روایت ایلدی حدیثنڭ معناسی شویله در: سز لر اوتکان امتلرنڭ طریقلرینه هیچ قالمازدن اتباع ایدرسز حتی آنلر بورسق او یاسینه کرسه لر سزده آنده کرر سز سوگوره ابوسعید الخدری رسول الله غه

اوتكان امتلردین مراد یهود ونصارالرمی دیدی رسول الله آنلر اولمای کملر اولسون دیو
 جواب ویردی (فَمَا لَهُمْ) نى بولدی آنلرغه (لَا يُؤْمِنُونَ) ایمان کیلتورمسلىر (وَإِذَا قُرِئَ
 عَلَيْهِمُ الْقُرْآنُ) واگر اوقلسه آنلرغه قرآن (لَا يَسْجُدُونَ) خضوع واستکانت قیلوب احکامنه
 انقیاد ایتماسلىر وقال بعضهم لا یسجدون لتلاوته (بَلِ الَّذِينَ كَفَرُوا يَكْتُمُونَ) بلکه کافر
 بولغانلر تکذیب قیلورلر قرآننى (وَاللَّهُ أَعْلَمُ بِمَا يُوعُونَ) والله تعالى بلگوچیدر آنلرنک
 کوکللرنده صافلاغان اشلرنى (فَبَشِّرْهُمْ) بس سیوندلر گل سن آنلرنى (بِعَذَابِ آلِيمٍ)
 قاتی عذاب برله (إِلَّا الَّذِينَ آمَنُوا) مگر اول کشىلر کم ایمان کیلتوردیلر (وَعَمِلُوا الصَّالِحَاتِ)
 وایدگو عمللر قیلدیلر (لَهُمْ أَجْرٌ غَيْرُ مَمْنُونٍ) بس آنلرغه در منگو کیسلماس یال

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

(وَالسَّمَاءِ) قسم کوك برله (ذَاتِ الْبُرُوجِ) ظهور واولوغ بولدولر ایاسى (وَالْيَوْمِ الْمَوْعُودِ)
 وقسم یوم موعود برله یعنی قیامت کونی برله (وَشَاهِدٍ) جمعه کونی برله (وَمَشْهُودٍ) یوم
 عرفه برله محی السنه ابوهریره نك روایتیلر رسول الله دن اخراج ایلدی رسول الله دیدی:
 یوم موعود یوم قیامتدر یوم مشهود یوم عرفه در یوم شاهد یوم جمعه در یوم جمعه دن
 آرتق هیچ کون یوقدر یوم جمعه ده بر ساعت واردلر کم بر مؤمن اول ساعتده خیبرنى
 سوراب دعاء ایتسه شکسز الله تعالى آنک دعاسینى قبول ایدر وصورادیق خیبرنى ویرر
 اگر اول ساعتده بر شردین صغوب دعاء قیلسه شردین هم صغندر اول شرنى آکا
 ایرشدر مس بو ابن عباسنک هم باشقه چه کوب مفسرلرنک سوزلریدر (قَتَلَ أَصْحَابُ
 الْأَخْذُودِ) لعنت ایتلدی اخدود یعنی یلغه لر ایالری محی السنه رسول الله صلی الله علیه
 وسلم دن اسنادی برله روایت ایتر اولگی زمان لرده بر پادشاه بار ایردی وآنک بر ساهری
 بار ایردی ساهر قارتایغاچ پادشاهغه ایندی من قارتایدم مکا بر اوغلان بیار گل سحر
 اوگر انمکه اوغلاننک یولنک بر راهب بار ایردی اوغلان آنک قتنده اولتوروب آنک سوزلرینى
 ایشتور ایردی وکوکلى آکار رغبت ایتر ایردی ساهر آنی اورشور و صوغار ایردی راهب
 قاشنده اولتورغانى اوچون یولده بر کون بر اولوغ هایل حیوانغه اوچرادى خلایق آن دین
 فورقوب هیچ کم اوزماس اوغلان بر طاش آلدی وایتدی یا الله اگر راهب نك امرى
 ساهر نك امرندین سوکلوراک اولسه بو حیواننى اولدر آدملر بوندین اوتوب کیتسون
 وطاشنى آندی حیوان اولدی خلایق بار چه سى اوتوب کیتدیلر راهب که کیلوب خیبرنى
 سویلادی راهب ایندی: ای اوغلانچغم بوکون سن بئدین آرتق سن سنک مرتبه نك شول
 کوردیکم مرتبه یه ایرشمشدر سن کیله چکده مبتلى اوله حق سن مبتلى اولدقنک وقت سن بکا

هیچ کمی دلالت اینته بوندین صوڭ غلام آنادن توغمه صوقرلری هم آلا تنلو اولانلری
 تر گزمیه باشلادی و باشقه چه کوب آورولرغده شفاء ویردی صوڭره بوغلام آدملر آراسنک
 مشهور اولوب بونڭ عبری پادشاهنڭ دوستینه ایرشدی پادشاهنڭ دوستی صوقرایمش
 ایدی صوڭره بودوست کوب هدیه لر ایلان بوغلامه کیلوب (اگر بنم کوزیمه شفاء ویرسڭ
 بونلر بارچه سی سڭا) دیدی غلام (من هیچ کیمه شفاء ویره آلمان من شفاء ویروچی الله در
 اگر اللهغه ایمان کیلتورسڭ من اللهغه دعاء ایدرم صوڭره الله سڭا شفاء ویرور) دیدی
 بوندین صوڭ پادشاهنڭ دوستی ایمان کیتوروب صوقرایمش کوزلری آچلدی هم پادشاهغه
 فایتوب پادشاه دوستینڭ کوزلری آچلدیقنی کوردکده کوزلرگنی کم توزالتدی دیدی
 بوڭا قارشو (کوزلریمی ربم توزالتدی) دیدی پادشاه (بوڭا باشقه ربڭ وارمی) دیدی
 پادشاهنڭ دوستی (بنم ربم وسنڭ ربڭ الله در) دیدی صوڭره پادشاه بونی توتوب عذاب
 بنیمه باشلادی بوندین صوڭ پادشاهنڭ دوستی (مذکور غلامنڭ بارلقیله هم آنڭ هر
 آروغه شفاء ویرمکیله) خبر ویردی هم پادشاه بوغلامی چاقروب (سن بیک اوستا
 ساحر ایمش سن حتی آنادن توغمه صوقرلری، آلا تنلورلی و باشقه چه آورولری ترگوزه
 بیسشن) دیدی بوڭا قارشو غلام (من هیچ کیمه شفاء ویرم و هیچ کمئی ترگوزه آلام
 ترگز گوچی و شفاء ویروچی فقط الله در) دیدی پادشاه هم بونیده طوطوب عذاب اینیمه
 اشلادی صوڭره بوغلام مذکور راهبنڭ بارلقیله خبر ویردی پادشاه هم بوراهبنی کیتورتوب
 بولندڭ دیندن قایت دیو تکلیف ایتدی لکن بوراهب پادشاهنڭ سوزینی دڭلامادی
 موڭره پادشاه چچی ایله راهبنڭ باشینی ابکیگه یاردی بوندین صوڭ اوزینڭ دوستینی
 کیتورتدی و دیننڭدن قایت دیو تکلیف ایتدی لکن پادشاهنڭ دوستی دڭلامادی صوڭره
 پادشاه بونڭده باشینی یاردی بوندین صوڭ مذکور غلامنی کیتورتدی و دیننڭدن قایت
 بو تکلیف ایتدی غلام دڭلامادی صوڭره بوغلامی نیچه آدم ویروب (فلان تاوغه
 لوب بارڭز و باشینه مندرڭز اگر دینندن فایتسه ارغطمڭز اگر فایتماسه ارغطمڭز
 لاک اولسون) دیدی بو آدملر طاغ باشینه آلوب باردیلر هم دیننڭدن قایت دیو غلامه
 بندیلر لکن غلام (یا الله بونلرنڭ تیوشلی جزاسینی اوزڭ ویر) دیو دعاء قیلدی هم
 به تعالی بوغلامنڭ دعاسینی قبول ایتدی چونکه مذکور طاغ یارلدی هم بو آدملر طاغ
 ستینه کیتدی صوڭره بوغلام پادشاهغه فایتدی پادشاه بونی کوردکده (ایبداشلرڭ
 یا دیو) صوردی غلام (الله آنلرنڭ جزالرینی ویردی) دیدی پادشاه ینه بو غلامی
 طائفه یه ویروب (بونی کیمه گه او طوطوب فلان دینگز گه کرتڭز اگر دیننڭدن قایتسه

يېنە دن آلوب فايغوگز اگرفايتماسه ديگگزرگه طاشلاگز) ديدى مذکور طائفه غلامى
 آلوب کيتديلر وکيمه ايله ديگگزه کرتديلر هم بو غلامه دينگدين فايت ديو ايتديلر
 سوگره غلام (يا الله بونلرنڭ تيوشلى جراسينى وير) ديو دعاء قيلدى الله تعالى غلامنڭ
 دعاسينى قبول ايتدى چونکه کيمه لرى تيشلوب بارچهسى هلاک اولدى مذکور غلام
 يېنە پادشاهغه کلى پادشاه ايداشلرڭ قايا ديو صوردى غلام الله جزالرينى ويردى ديو
 جواب ويردى هم پادشاهغه (بنم ايتديکم امرمنى طوطماينچه سن بنى اولتره آلمازسن)
 ديدى پادشاه (نه ايله امر ايدارسن) ديدى غلام (بارچه آدملىرى بر يره جمع ايدارسن
 وبنى بر آغاچنڭ بوطاغينه آvarsين وبنم اوق صاوطمدن بر اوق آلوب آنى جيه سينه
 قويوب شوئگله بنى باسم الله رب الغلام ديه رک آطارسن سوگره بن شول آطو ايله
 اولرمن) ديدى هم پادشاه غلامنڭ ايتدوکنچه بارچه آدملىرى بر يره جمع ايلدى و غلامى
 بر آغاچنڭ بوطاغينه آصدى و اوق صاوتندن بر اوق آلوب و آنى جيه سينه قويوب
 آنڭله غلامى آتدى هم بو اوق غلامنڭ چيگه سينه تيدى سوگره غلام اوق تيگان برى
 فوليده توتوب جان تسليم ايتدى حاضر اولان آدملىر بارچهسى (بو غلامنڭ دينينه
 ايمان کيتوردک) ديو اوچ مرتبه چقردى بوندين سوڭ پادشاهغه (آدملرنڭ ايمان
 کيتورمه سندن فورقه ايدڭ بو فورقدڭ شى حاضر آلدڭا کيلدى) ديو ايتولدى پادشاه
 بيک آچولانوب هر اورامنڭ باشينه چوقرلر فازوب اول چوقرلرده اوطلر ياقمقى ايلن
 امر ايتدى هم اوزينڭ عسکرلرينه (اگر بر من ديندین قايتماز ايسه آنى شول اوظقه
 کرتگزر) ديو امر ايلدى عسکرلرى پادشاهنڭ امرينى توتديلر و ديندین قايتماغان
 کشىلرى اوظقه صالحيلر ايمان کيتورن آدملىر جمله سندن بر خاتون اولب آنڭ بر صبي
 بالاسى وار ايدى پادشاهنڭ عسکرلرى بو خاتونى بالاسيله برلکده اوظقه صالح اولدیلر
 لکن خاتون اوظقه توشمگه ديلامدى سوگره (بالاسى اى آنام سىن حلقى اوزره سن
 شونڭ اچون صبر ايت) ديدى بو قصه نڭ مضمونينى ذکر ايدلدکچه مسلم بن حجاج
 رسول الله دن روايت ايله مشدر مقاتل ديدى: اخدود اوچ اولوب برسى نجرانده و برسى
 شامده و برسى فارسده در شامده اولانى آتينا خوس رومى اولوب فارسده اولانى (يوسف
 ذونواسدر) الله تعالى اولگى ايکسى حقنده قرآن ايندرميوب فقط نجرانده اولانى حقنده
 ايندرمشدر شويله که دائما انجيل شريف اوقى تورغان بر رجل مسلم اوزينى بو آدمه
 اجاره يه ويردى اجاره يه کرديکى يرنده ده دائما انجيل شريفى اوقيدر ايدى بر کونى
 خواهه سينڭ قزى بو خادمنڭ انجيل اوقوغان يرنده بر نور کوردى هم بو قز کوردىکى

نوری آتاسینه ده کورساتندی سوگره آتاسیده بو نوری کوروب تعجب ایلرک خادمینک
 هالندین صوراشمیه باشلادی هم خادم اوزینک بولندیقی دین اسلام ایلن خبر ویردی
 فواجهسی بونی ایشنو ایلن دین اسلامی قبول ایتدی ینه بوکا ایاروب ارلردن و خاتونلردن
 سکسان جیدی آدم قبول قیلدی بو اش عیسی علیه السلام کوکگه کوتارلرکن سوگره واقع
 اولدی هم بو واقعه یی ملوک همیردن اولان (یوسف ذونواس) ایشندی بو ایسه یهود
 پادشاهلرندن بری ایدی سوگره (یوسف ذونواس) بونی ایشوتمکله یره چوقرلر قازدوب
 بو چوقرله اوطلر یاقدردی هم مسلمان اولانلردن هر برینی کفره کوچلب قبول ایتیمانلری
 اوطقه آتدردی و قبول ایدنلری یعنی عیسی علیه السلامک دینندن ارتداد ایدنلری
 فوتقاروب قالدردی اسلامه کلن آدملر جهلهسندن بر خاتون اولوب اول خاتوننک
 سویلشمی تورغان بر صبی بالاسی وار ایدی هم بو خاتونغه ده کفرنی عرض ایدلدی
 کن بو خاتون کفرنی قبول ایتدی شو نک ایچون بو خاتوننیده اوطقه صالحه حکم
 ایدلدی و قولنده بالاسی اولغان حالده اوطقه صالحق ایچون چوقر یانینه کیتورلدی
 خاتون چوقر یانینه کلکده بالاسینه فارادی هم بالاسینی قزغانوب کیری چیکدی لکن
 خاتون کیر و چیکدی ایچون اوط ساقچیلری طرفندین قینالوب اوط یانینه یا کادن کیتورلدی
 بو مرتبه ینه بالاسینی قزغانوب کیری چیکدی الحاصل خاتون اوچ مرتبه چیکوب اوچ
 مرتبه کوچلاب اوط یانینه کیتورلدی سوکفی مرتبه سنده قویونده اولان صبی بالاسی (ای
 نام بو اوطدین قورقمه من اوزمزنک آلدمزده بوکا باشقه هیچ سونمی تورغان اوطنی
 نوره من) دیدی سوگره آناسی بو بالا ایله برلکده اوزینی اوطقه آندی هم الله تعالی
 خاتون ایله بالانک اورنینی جنتده قیلدی ذکر ایدلمش اوطلرده بر کونده سکسان یدی
 آدم یاندرلدی الله تعالی نک (قتل اصحاب الاخذود) دیگان قولندین مراد شول آدملر
 ن شول چوقرلر (الثار) اوتدن بولغوچی اول یلغهلر ربیع بن انس دیدی الله تعالی
 اچ نکور اوطقه ارغطلمش مؤمنلرنک جانلرینی اوطقه توشو ایله آلدقندین آنلری اوط
 ی جیسیندین قوطقارمشدر هم اوط چوقرلرنک ایچندن چغوب چوقرلرنک چیتلرنده اولان
 ف نرلری یاندردی مجاهد (بو کافرلر اوط یاننده کرسیلره اوطروب تورمقده لر) ایدی
 نک یدی (ذات الوقود) اولوغ یالقونلانغوچی (اذهم علیها قعود) شول وقتده کم اول اصحاب
 مه ندود اوت اطرافنده اولتورمشلر ایردی تعذیب مؤمنین اوچون (وهم علی ما یفعلون
 شی المؤمنین) و آنلر مؤمنلرگه قیلغان اشلربنه (شهود) گواهلردر پادشاه آلدنده خبر
 کی برورلر بیورغان وجه اوزره تعذیب ایتلدیلر دیب (وما تقموا منهم) و تاپمادیلر اول

اصحاب اهدود اول مؤمنلرده مکروه و منکر و عیب اشنی (**الَّا اَنْ یُّؤْمِنُوا بِاللّٰهِ**) مگر الله تعالیٰ غه ایمان کیلتورمک لرنی ناپدیلر (**العزیز**) شبیهی یوق و هر نی تلاسه آکا قادر (**المحید**) جمیع محامد صفات برله موصوف (**الذی له ملک السموات والأرض**) شونداق الله تعالیٰ درکم کولرنک و برنک ملک آکا مختصر و آندین غیر ملک و مالکی یوقدر (**والله علیٰ کلّ شیء شہید**) والله تعالیٰ هر شیئی کورگوچی و بلگوچیدر (**ان الذین فتنوا المؤمنین و المؤمنات**) شکسز اول کشیلر کم یاندر دیلر مؤمن ایرلرنی و مؤمنه خاتونلرنی (**ثم لم یتوبوا**) موندین صوگ اوکنوب توبه فیلمادیلر (**فلهم عذاب جهنم**) بس آنلرغه در جهنم عذاب (**ولهم عذاب الحریق**) و آنلرغه در یانماق عذابی بعضیلر نک دیدیکنه کوره عذاب هر یقندن مراد چوقرلردن چیقوب ایمانسزلرنک اوزلرینی یاندران اوطدر (**ان الذین امنوا**) شکسز اول کشی لر کم ایمان کلتوردیلر (**و عملوا الصالحات**) و قیلدی لر عمل صالح لرنی (**لهم جنات**) آنلرغه در بوستانلر (**تجرى من تحتها الأنهار**) آقار آنک آستندین یلغه لر (**ذلک الفوز الکبیر**) بودر چن اولوغ مقصوده یتیک (**ان بطش ربک**) شکسز سنک ربکنک عذاب برله تونماق (**لشدید**) البته فاتیدر (**انه هو یبدی**) شکسز اول الله تعالیٰ ابداء قیلور یعنی خلق ایتار اول (**و یعید**) وهم اعاده قیلور حیانکه آخرتده (**وهو الغفور**) اول الله تعالیٰ بیک یارلقاغوچیدر (**الودود**) طاعت و ایمان اهلنی سوگوچیدر (**ذوالعرش المجید**) اولوغ و بلنددر و متحسین عرش ایاسی (**فعال**) فیلقوچیدر (**لما یرید**) هر نی تلاسه آنی (**هل ایتیک**) تحقیق کیلدی سکا (**حدیث الجنود**) لشکرلرنک خبری (**فرعون**) فرعون و آنک قومیدر اول لشکرلر (**و ثمود**) قبیله ثموددر صالح علیه السلام قومی بیضاوی دیدی: آیتنک معناسی: ای محمد سن اونکان نبیلر نک قوملری طرفندن تکذیب ایدلدکلرینی هم تکذیب ایدن ایمانسزلر نک نیندای عذابلر ایله معذب اولدقلرینی بله سن شونک ایچون مکه قومینک سنی تکذیب ایتمه سینه صبر ایت و اونکان قوملر اینگان عذابلر نک بونلرده اینمه سیله بونلری قورقط (**بل الذین کفروا**) بلکه کافرلر (**فی تکذیب**) یالغانغه توتماقده ثابت لردر اونکان امتلر برله عبرت لنماسلر (**والله من ورائهم محیط**) والله تعالیٰ آنلر نک آرتندین محیطدر یعنی جمیع احوال لرنی بلگوچی و هر نی قیلسه قادردر و هیچ بری قاچماق برله قوتولماس (**بل هو**) بلکه اول منزل (**قرآن مجید**) شریف و کثیر الخیر قرآن در (**فی لوح محفوظ**) لوح المحفوظده ابن عباس دیدی: لوحنک باشنده (**لا اله الا الله**) وحده و دینه الاسلام و محمد عبده و رسوله من آمن بالله و صدق بوعد و اتباع رسله ادخله الجنة) دیو یازلمشدر معناسی: حلقق اوزره عبادت

ایدلمش ذات فقط الله در آنک دینی اسلام اولوب محمد علیه السلام پیغمبری وقولیدر بر
من اللهغه ایمان کیتوروب رسوللرینی تصدیق ایلسه الله آنی جنته کرتور بعضیلر ناک
دیدیکینه کوره آیتنک معناسی : ربکنی ملحدلر صفتلاغان نرسه لردن پاکله دیمکدر

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ ﴿سُورَةُ الطَّارِقِ﴾

(وَالسَّمَاءِ) قسم کونک برله (وَالطَّارِقِ) وکیچ ظاهر بولغوجی یولدوزلر برله (وَمَا أَدْرَاكَ
مَا الطَّارِقُ) نی بلدردی سکا حقیقت طارقنی ایرکاننی (النَّجْمِ الثَّاقِبِ) روشن یولدوزدر
(أَنْ كُلُّ نَفْسٍ) یوق هیچ نفس (لَمَّا عَلَيَّهَا حَافِظٌ) مگر اول نفس اوستونده حافظ باردر
اعمال واقوالنی حفظ ایتکوچی ویازغوجی فرشته لره (فَلْيَنْظُرِ الْإِنْسَانُ) فاراسن آدم بالاسی
(مِمَّ خُلِقَ) نی نرسه دن خلق ایتلدی (خُلِقَ مِنْ مَّاءٍ دَافِقٍ) خلق ایتلدی آتلوب باتقلقه
قویغان منی صوندان (يَخْرُجُ) چقار اول منی صوی (مَنْ بَيْنَ الصُّلْبِ) ایرنک آرقهسی
آراسندن (وَالسَّرَائِبِ) خاتون ناک کوکراک سویا کلری آراسندن (أَنَّهُ) شکسز اول الله تعالی
(عَلَى رَجْعِهِ) اول انساننی اولگان دین صوگ حیاتکه قایتارغه (لِقَادِرٍ) البته قادردر
(يَوْمٍ) بر کون (تُبَلَى السَّرَائِرُ) ظاهر ایتولور سرلره (فَمَالَهُ) بولماس اول انسان گه (مَنْ
قُوَّةَ) هیچ کوچ تا که الله تعالی ناک عذابنی اوزندن دفع ایتکای (وَلَا نَاصِرَ) وبولماس
آکا نصرت بیرگوجی (وَالسَّمَاءِ ذَاتِ الرَّجْعِ) قسم یغمور ایاسی کونک برله (وَالْأَرْضِ
ذَاتِ الصَّدْعِ) اولانلر وچیشمه لره ایاسی برله (أَنَّهُ) شکسز اول قرآن (لَقَوْلٍ فَضْلٍ)
البته حق وباطلنی آیرا تورغان روشن سوزدر (وَمَا هُوَ) ایماس اول قرآن (بِالْهَزْلِ)
اویون وباطل سوز (أَنَّهُمْ) شکسز اول ایمانسزلر (يَكِيدُونَ كَيْدًا) حيله وتدبیر قیلهر
نور قرآننی سوندرمکده (وَإَكِيدُ كَيْدًا) وکید ایتامن من چن کیدنی (فَمَهْلُ الْكَافِرِينَ)
بس مهلت بیر کافر لره (أَمَهْلُهُمْ رُويًا) مهلت بیرگیل آنلرغه بر آز زمان

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ ﴿سُورَةُ الْأَعْلَى﴾

(سَبِّحْ اسْمَ رَبِّكَ الْأَعْلَى) تدریه قیل اعلی ربکنک اسمنی تحریف دن وباطل تاویل دن وقال قوم
معناه نزهت بک الاعلی عما یصفه للمحدون (الَّذِي خَلَقَ) شوندانی الله تعالی کم خلق ایتدی (فَسُوِي)
بس اتمام قیلدی هر شی نی اوزندن مقصوده منافع ومصالح ناک حصولی برله (وَالَّذِي قَدَّرَ) وشوندانی
الله تعالی کم تقدیر قیلدی جمیع اشیانی واوصاف و افعالنی واقوالنی (فَهْدَى) بس کوندردی
هر شیعی نی اوزینه مقدر وصف و حالگه (وَالَّذِي) وشوندانی الله تعالی کم (أَخْرَجَ الْمَرْعَى)
اوستوردی حیوان اوتلی تورغان اولاننی (فَجَعَلَهُ) بس قیلدی اول اولاننی (غُثَاءً) چرگان
قودن (أَحْوَى) فارا غایه خضرة دین صوگ (سَنَقَرُوكَ) تیز کم اوگراتورمز سنی جبرائیل

اوقماتی سبیلی (فَلَا تَنْسَى) بس اونتماسسن (الَّا مَا شَاءَ اللهُ) مگر اونتورسك الله تلا كان قدرنی وهو ما نسخ الله تلاوته من القرآن والانساء نوع من النسخ (انَّه) شكسز اول الله تعالى (يَعْلَمُ الْجَهْرَ وَمَا يَخْفَى) بلور اشكارانی وامور خفيه نی (وَيَسِّرْكَ لِلْيُسْرَى) مبسر قیلورمز سكا وموافق قیلورمز سنی شریعت یسریگه کم مؤدی بولور اول شریعت برله عمل قیلوق جنت که (فَدَّكَّرَ) بس دعوت قیلغل واویغاتقل خلقنی (انْ نَفَعَتِ الذِّكْرَى) كرك نفع ایتسون آنلرغه ذکری كرك ایتماسون (سَيَدَّكَّرُ مَنْ يَخْشَى) تیزكم اویغانوب قبول ایتار الله تعالی دن قورقغان كشی (وَيَتَجَنَّبُهَا) اول ذکریدن برطرف بولمقنی قصد ایتار (الْأَشْقَى) بیک شقی ویمان كشی (الَّذِي) شونداق كم اشقی (يَصَلِّي النَّارَ الْكُبْرَى) الوغ اوطقه یعنی جهنم اوطینه كروب قاتیلوق لرتارتار (ثُمَّ لَا يَمُوتُ فِيهَا) موندین صوك اولمس اول اوتده تاكه فوتولور ایردی (وَلَا يَحْيَى) وهم تریلماس فایدالی ترك لیک برله (قَدْ أَفْلَحَ) تحقیق قوتلدی (مَنْ تَزَكَّى) هر كم عملنی ریا وعجب دن وسائر مفسدات اعمال دن پاك قیلدی (وَذَكَرَ اسْمَ رَبِّهِ) وهم یاراتدی ریبینك اسمینی (فَصَلَّى) بس نماز قیلدی (بَلْ تُؤْثِرُونَ الْحَيَاةَ الدُّنْيَا) بلکه اختیار ایتارسز دنیا تركلكنی یعنی منافع دنیا برله مشغول بولورسز (وَالْآخِرَةَ خَيْرٌ وَأَبْقَى) و حال آنكه آخرت خیردر ومنگو فالغوجیدر (انَّ هَذَا) شكسز بو آیت قد افلح دن ابقی گاجه (لَفِي الصُّحُفِ الْأُولَى) البته صحفی اولی ده باردرحی السنه دیدی: قرآن دن مقدم نازل اولان كتابلرده متزكینك، مصلینك فلاحی، هم ایتار دنیا علی الآخرة، هم آخرتک خیر و ابقی اولمق لری ذكر ایدلدی (صُحُفِ اِبْرَاهِيمَ وَمُوسَى) ابراهیم علیه السلام نك و موسی علیه السلام نك صحیفه لرنده عكرمه (بوسوره لر ابراهیم و موسی علیهما السلام نك صحیفه لر نكدر) دیدی

حاشیة بِسْمِ اللّٰهِ الرَّحْمٰنِ الرَّحِیْمِ

(هَلْ أتیك حَدِيثُ الْغَاشِیَةِ) تحقیق كیلدی سكا احوال و شدایدی برله خلابقنی قابلاغوی كون نك یعنی قیامت كونی نك خبری (وَجُوهٌ) یوزلر (یَوْمَئِذٍ) بوكون (خَاشِعَةٌ) توبان و ذلیل لردر (عَامِلَةٌ) عمل قیلغوجیلردر دنیا ده انبیا یول لریدن باشقه یول لر برله (نَاصِبَةٌ) محنت لنگوجیلردر اول عمللر برله یاكه اول عمل لر نك جزاسنی تارتماق برله قیامت كونی قیامت كوندنه اهلینی اوطقه كرتنه ترغان ضلالتكه اجتهدانی الله تعالی قبول ایتماس (تَصَلَّى نَارًا حَامِيَةً) اسسی اوتقه كروب قاتی لقلر تارتولر (تُسْقَى مِنْ عَيْنٍ آتِيَةٍ) اسسبك نهایتنه یتكان چشمه دن صوغار لورلر (لَيْسَ لَهُمْ طَعَامٌ) یوقدر آنلار اوچون طعام (الَّا مَنْ ضَرِيعٌ) اوزون وقاتی چانچكلی اولاندن ابن عباس دن شوپله روایت ایدلدی: ضریع

تیگه نکه اوخشاشلی اوط ایچنده بر شی اولوب بوشع صبردن آجیراق اولکسه دن
 صاصیراق اوتدن اسسیراکدر (لایسمن) سیهورتماس (ولایغنی من جوع) وآچلقه فائله
 بیرمس (وجوه) یوزلر (یومئند) بوکون (ناعمه) تنعم وکرامتدهدر (لسعیها راضیه)
 اوزینک دنیا ده قیلغان سعینه راضی (فی جنه عالیه) بلند بوستانلرده (لاتسمع فیها لاغیه)
 ایشتناس آنده لغو وباطل سوزنی (فیها) باردر اول بوستانلردر (عین جاریه) آقغوجی
 چشمه لر (فیها) باردر اول بوستانلرده (سُرر مرفوعه) بلند سر برلر (واکواب موصوعه)
 وآنلرنک فاشنده قویلغان توتقاسز کاسه لر باردر (ونمارق) یاستوقلر وکوچکلر باردر
 (مصفوفه) تزیلوب قویلغان (وزرابی) پالاسلر باردر (مبتوته) بسطایتلگان وتوشالگان
 (اقلا ینظرون الی الابل) ایاقاراماسلرمو توبه گه (کیف خلقت) نی کیفیت اوزره خلق
 ایتلدی (والی السماء کیف رفعت) وفرامسلرمو کوککه نی کیفیت اوزره کوتارلدی
 (والی الجبال) وقاراماسلرمو طاولرغه (کیف نصبت) نیچوک بیوک ومحکم نصب ایتلدی
 (والی الارض) ویرگه قاراماسلرمو (کیف سطحت) نی کیفیت اوزره بسطایتلدی وتوشالدی
 (فدکر) بس دعوت قیل وایغات آنلرنی (انما انت مدکر) شکسز سن دعوت قیلغوجی
 وایغاتقوجی سن (کست علیهم) ایماس سن آنلر اوستونده (بمضیطر) مسلط ومؤکل
 تاکه بی اختیار آنلرنی کوندرر ایردک (الا من تولى) لکن برکشی اعراض قیلسه سنک
 دعوتکنی قبول قیلماسه (وکفر) . . . . بولسه سن کیلتورگان کتابقه اینانوب اقرار ایتماسه
 (فیعدبه الله العذاب اکبر) بس عذاب قیلورالله تعالی آنی اولوغ عذاب برله (ان الینا)
 شکسز بزنگ حکمزگه در (ایابهم) آنلرنک قایتماقلری (ثم ان علینا حسابهم) موندین
 صوگ بزگه تیوشلی در آنلرنک حساب لری

بِسْمِ اللّٰهِ الرَّحْمٰنِ الرَّحِیْمِ ﴿۱﴾ وَالْعَبَّاسِ

(وَالْفَجْرِ) تاك برله قسم (وَلَيَالٍ عَشْرٍ) واون کیچ برله قسم وآنندین مراد ذی الحجه نك
 اولکی اون کیچی یارمضان آیینک آخرغی اون کیچی دیرلر (وَالشَّفَعِ) جب برله قسم
 (وَالْوَتْرِ) تاق برله قسم مفسرلر دیدیلر: شفع خلقنک بارچه سیدر چونکه
 الله تعالی (ومن کل شیء خلقنا زوجین) دیو خبر ویرمشدر مثلا ایمان ایله کفری،
 هدی ایله ضلالتی، سعادت ایله شقاوتی، لیل ایله نهاری، سماء ایله ارضنی بر ایله بحرنی
 قویاش ایله آینی، جن ایله انسنی خلق ایلمشدر بونلرنک بارچه سی زوجلردر وتردین
 مراد الله نك اوزیدر چونکه الله تعالی (قل هو الله احد) دیو ایتمشدر ابو بکر الوراقدن
 (شفع ایله وترنک) تفسیرنی صورالدقده ابو بکر الوراق شوپله جواب ویرمشدر: شفعدین

مراد مخلوقاتده اولغان (عز ايله ذل)، قدرة ايله عجز، قوه ايله ضعف، علم ايله جهل، بصر ايله عمى كى برسى آخره ضد اولغان اوصافدن اما وتردين مراد اللهه ضدندين باشقه فقط يالغز يغه طالبغان اوصافدر عز، قدرة، قوه، علم حيوة كى اوصافلر (وَاللَّيْلِ) وكيچ برله قسم (اِذَا يَسِرُّ) سير ايتوب اونسه و كيتسه (هَلْ فِي ذَلِكَ) ايا بارمى بومذ كورلرده (قَسَمٌ) چن آنط (لذی حجر) عقل اياسى فاشنده (الْم تَر) كور ماسهوسن (كَيْفَ فَعَلَ رَبُّكَ) نى قىلدى سنڭ ربك (بعاد ارم) عادنڭ ارم ديگان قبيله سينه (ذات العمام) بلند باغانالر اياسى بوايسه قتاده ايله مجاهدنڭ سوزيد اما بعض مفسرلر بونلرى (ذات العمام) ديو تسميه ايتمك بويلرى اوزون اولغان اچوندر ديديلر مقاتل (بولر نڭ برسینڭ بوي اون ايكي آرشندر) ديدى بعضيلرنڭ ديد كينه كوره (ذات العمام) تسميه ايتمك بوقومنڭ بعضيسى بيوك باغانالى الوغ بناءلر ياساد قلىرى اچوندر ر وايتلرده كلمشدر كه شداد بن عاد دنياده هيچ مثلى اولميان بر بناء ياساتمشدر صوكره بوبناء سيني كورمك اچون اوزى قومىنى آلوب كيتمشدر باروب يتارگه بر تا وليكلك يول فالديك الله تعالى كو كدن بر فاتی طاوش يباروب بارجه سيني هلاك ايتمشدر (الَّتِي لَمْ يَخْلُقْ مِثْلَهَا) آنداق خلق ايتلمادى بوقبيله نڭ مثلى طول قامتنك وقونده (في البلاد) شهرلرده (وَتَمُودَ) ونى قىلدى ثمودكه (الَّذِينَ جَابُوا الصَّخْرَ) شونداق كشىلر كم كىسديلر تاشنى (بالواد) وادى القرى ديگان يرده (وَفِرْعَوْنَ) ونى قىلدى فرعونگه (ذی الأوتاد) قادا قلىر اياسى اول فرعون محى السنه فرعوننڭ (ذى الاوتاد) ديوتسميه سينڭ سببى ابن عباسدين اسناد ايله شويله روايت ايدر - فرعوننڭ خزينه قاراوچيسى (خر بيل) نڭ خاتونى وار ايدى هر ايكيسى مؤمن ايديلر يوز يلغه قدر ايمانلرينى باشقه لردن گيزله ديلر هم اول خاتون فرعون قزینڭ باش طاراوچيسى ايدى بركون فرعون قزینڭ باشينى طارا ايدى شول وقت طاراغى فولندين توشوب كيتدى هم طاراغى فولندين توشكچ (اللهه كفر ايدن ذات هلاك اولغاي ايدى) ديو ايتوب قويدى صوكره فرعون قزى (بنم آتامه باشقه سنڭ اللهك وارمو) ديو صوردى باش طاراوچى خانون (بنم اللهم و آتا كنگ الهيسى هم كوكلر ويرلرنڭ الهيسى بردر آنڭ هيچ شريكى يوقدر) ديدى بوسوزنى ايشتويله قز توروب ويغلاب آتاسى يانينه كردى فرعون (نه اچون يغلاسن) ديو صوردى صوكره قز خزينه چكنڭ خاتونى سنڭ و بنم اللهم هم يرلرنڭ و كوكلرنڭ الهيسى بر اولوب آنڭ هيچ شريكى يوقدر) ديدى فرعون باش طاراوچى خاتوننى چاقروب شويله ايتدڭمى ديو صوردى باش طاراوچى خاتون درست ايتدم ديدى صوكره فرعون (بوسوز كدين قايت و بنم اله اولقيمه ايمان كنور) ديدى باش

طار اوچی خاتون بواش بولماس دیدی بونندین سوک فرعون بوخاتوننی دورت فازق آراسینه
 کوروب صالحدی و اوستینه یلانر و چایانلر یباردی هم (ایتدکنک سوزدین قایت و بنم
 الوهیتیه ایمان کتور یوقسه بن سنی یکی آی شویله عذاب ایدرم) دیدی خاتون (یتمش
 آی عذاب ایدرسک بن اللهغه کفر ایتمازمن) دیدی بوخاتوننگ ایکی قزی وار ایدی
 الوغسینی کتوروب آناسینگ کوکراگی اوستینه یاطقزوب آغزینه بوغازلاندی هم فرعون
 (ایتدکنک سوزدن قایت یوقسه کچی قزکنیک شویله قیلورمن دیدی کچی قزی ایچک بالاسی ایدی
 خاتون) (بوتون دنیا خلقینی آغزیمه بوغازلاساکن بن اللهغه کفر ایچک دگلم) دیدی بونندین
 سوک کچی قزینیده کتوروب و کوکراکینه یاطقزوب بوغازلق اولدیله خاتون بونندین سوک
 بیک قایغوغه دوشدی هم اللهنگ اذنیله قز تلگه کلوب (ای آنام قایغورمه صبر ایت اللهنگ رهمتینه
 ایر شه چکسن) دیدی بونندین سوک قز بوغازلندی هم آناسیده اوزاق نورمای جان تسلیم
 قیلدی واللهنگ جنتینه ایرشدی خاتوننگ ایری (خر بیل) فرعوندن قاچوب کیتدی
 خر بیلنی ازله مک ایچون فرعون ایکی کشینی یباردی بو ایکی کشی خر بیلنی طاوولر
 آراسندن طاپدیله بونلر طاپقان وقتده خر بیل آرتنک اوچ صف وحشی حیوانلر نماز اوقور
 ایدی مذکور ایکی آدم بواشنی کوروب کیری قایتدیله خر بیل بو آدملرنگ کوردکینی
 بلگاچ (یا الله سن بنم یوزیل ایمانیمی یاشروب یوردیکمی بلهسن بو ایکی آدمنگ قایوسی
 بنم حالی یاشر سه سن آنی حق یولغه کوندر و دنیا ده صورادیقنی ویر و بونلرنگ قایوسی
 بنم حالی کشیگه بلدرسه دنیا ده وقتده تیزلک ایله جزا سینی ویر و آخرتک بیتاچق یرینی
 اولده قیل) دیدی بو ایکی کشینگ برسی بونک حالندین عبرتلنوب ایمان کتوردی
 و ایکنچیمی بونک حالینی کوب آدملر آلدنده فرعونگه سویلدی سوکره فرعون (سکا
 باشقه بو واقعهنی کوروچی وارمو) دیدی بوکشی منله فلان آدم برگه ایدی دیدی فرعون
 آنیک چاقردوب (سن شول واقعهنی کوردکمی) دیدی لکن بو آدم کوردم دیدی سوکره
 فرعون کوردم دیگانینی اولدروب کورمادم دیگانینه کوب مال ویردی فرعون بنواسرائیل
 قزلی آراسنده ایک ماتوری اولقان (آسیه) اسمنگی بو قزی جفتلنیش ایدی آسیه
 فرعوننگ باش تاراوچی خاتونینه نهلر قیلدیقینی کوروب و بوخاتونی قزغانوب (فرعون
 ایمانسر و بن مسلمه اولدیغم حالده فرعوننگ بولای قیلغان اشلرینه نچک چداب تورمق
 کرک) دیو کوکلندن کچوردی شول آرا ده فرعون آسیه یانینه کروب اوپردی
 سوکره آسیه فرعونگه خطاب ایدوب (ای فرعون سن مخلوقاتنگ ایگ یاوزیسن نه ایچون
 باش تاراوچی خاتوننی بویله عذاب قیلوب اوتردک) دیدی بوکا قارشو فرعون (باش

طاراوی خاتونغه ایرشمشدر) دیدی سوگره آسیه (منده جولرک یوقدر بنم الهم، سنک الهک، باش طاراوی خاتوننگ الهسی، یروکولرنگک الهسی بارچه سی بردر آنک هیچ شریکی یوقدر) دیدی بوسوزنی ایشتویله فرعون آسیه ننگ کولمک لرینی یرتوب و قیناب آناسینی و آناسینی چاقرتدی هم آنلره (باش طاراوی خاتونغه ایرشمش جولرک آسیه گه ده ایرشمشدر) دیدی سوگره آسیه (بکاجولرک ایرشدیکی یوقدر بن فقط بنم ربم، وسنک ربک، یرلرنگ و کولرنگک ربسی بر اولوب آنک هیچ شریکی یوقلق ایله شهادت و بررم) دیدی آسیه ننگ آتا آناسی آسیه گه (سن اورنگ بنواسرائل قزلیرنگ ایک کورکامی والوغی سن و ایرگ بنواسرائلنگ رئیسدر ایندی شویله اولغاچ نه ایچون موندای سوزنی سویلرسنگ دیدیلر بونلرغه قارشو آسیه (فرعوننگ ایندیکی یالغاندر اگر فرعون اله اولسه بگا شوندی بر تاج یاساسونکه قویاش اول تاجنگ آلدنده آی آرتونده یولدزلر آنک تیره سنک اولسون) دیدی سوگره فرعون آسیه ننگ آتا و آناسینی چقماغه امر ایندی بولر چقدفن سوگ آسیه نی دورت جانبندن دورت قداق ایله قداقلا ب عذاب ایتیمه باشلادی سوگره الله تعالی آسیه گه جنتنی کورساندی آسیه بونی کوروی برله فرعون ننگ عذابینی هیچ نرسه گه صاناماز اولدی * هم (ای ربم اوز یانگده بنم ایچون بر ایوبنآ و بنی فرعوندن قوتقار دیودعاء قیلدی بوندین سوگ الله تعالی آسیه ننگ جانینی آلوب جنتکه کرتدی (الذین) شونداق کشی لر اول عاد و ثمود و فرعون (طغوا) تکبرلیک قیلوب معاصی غه مرتکب بولدیلار (فی البلاد) شهرلرده (فَاكثُرُوا فِيهَا الْفَسَادَ) بس کوب قیلدی لر اول شهرلرده فسادی (فَصَبَّ عَلَيْهِمْ رَبُّكَ) بس قویدی آنلر اوستینه سنک ربک (سَوَّطَ عَذَابَ) بر نوع عذابنی (ان رَبَّكَ لَبَالْمُرْصَادِ) شکسز سنک ربک کورگوچی و ایشتکوچی و آکار هیچ نرسه مخفی بولماغوچی و هیچ کم فاجوب قونلماغوچیدر (فَأَمَّا الْإِنْسَانُ) اما آدم بالاسی (إِذَا مَا ابْتَلَيْهِ رَبُّهُ) آنی بلالندرسه ربی (فَاكْرَمَهُ وَنَعَّمَهُ) دنیانی آکار کوب قیلوب منعم قیلسه (فَيَقُولُ رَبِّي أَكْرَمَن) بس ایتور اول منم ربم منی مکرم قیلدی (وَأَمَّا إِذَا مَا ابْتَلَيْهِ) واگر آنی بلالندرسه (فَقَدَّرَ عَلَيْهِ رِزْقَهُ) بس تار قیلسه آنک رزقنی (فَيَقُولُ رَبِّي أَهَانَن) بس ایتور منم ربم بنی خوار قیلدی (كَلَّا) بواعتقاد خطادر مونی قیلماگز کرامت و اهانت غنا و فقر برله ایرمس بلکه طاعت و معصیت و علم و جهل برله در (بَلْ لَا تُكْرِمُونَ الْيَتِيمَ) بلکه اکرام قیلماس سز لر یتیمنی (وَلَا تَحَاضُونَ عَلَىٰ طَعَامِ الْمُسْكِينِ) رغبت لاندیر ماس سز اولرگزنی و هم غیرنی مسکینگه طعام بیرمککا (وَتَأْكُلُونَ التَّرَاثَ) آشارسز میراثنی (اَكْلَالًا) حلال و حرامنی نیکشورمای آشاماق برله (وَتَحْبُونَ الْمَالَ)

وسویار سز مالنی (حُبَّاجَمًا) کوب سویماک برله حتی مال طلبی برله مشغول بولوب علوم دین دن محروم وطاعت دن مشغول بولور سز (کَلًّا) کرا کماس مونداق بولماق بوصفتک بولماکز (اِذَا دُكَّتِ الْأَرْضُ دَكًّا دَكًّا) شول وقتده کم کوتار یلوب اورلسه یرفات فات و اوستنده هیچ طاو و توبه و بنا و آغاچ فالماسه (وَجَاعَ رَبُّكَ) وکیلسه ربگ ننگ امری (وَالْمَلِكُ صَفًا صَفًّا) وفرشته لر کیلسه لر صفی صفی بولوب (وَجِيئَ يَوْمَئِذٍ بِهِمْ) وکیلنورلسه جینم نی قال ابن مسعود و مقاتل فی هذه الآية یقاد جهنم بسبعین الفی زمام کل زمام بید سبعین الفی ملک لیا تعیظ و زفیر حتی تنصب علی یسار العرش (یَوْمَئِذٍ) بو کون (یَتَذَكَّرُ الْإِنْسَانُ) اسکارر آدم نی اش برله اشتغال کرک ایر کانون و کرامت و اهانت نی برله ایر کانون (وَأَنَّى لَهُ الذِّكْرَى) و قایده فائده آکا بو اسکارمک و قتی اوزغاچ فائده بیر ماس (يَقُولُ) ایتور آدم بالاسی (يَا لَيْتَنِي) کاشکی من (قَدَّمْتُ لِحَيَاتِي) آخرت ترکمک اوچون علم او گرانوب عمل صالح قیلساچی (فَيَوْمَئِذٍ لَا يُعَذِّبُ عَذَابَهُ أَحَدٌ) بس عذاب لانا س آنک بو کونکی عذابی کبی عذاب برله هیچ کم دنیا ده (وَلَا يُوثِقُ وَثَاقَهُ أَحَدٌ) وزنجیر لانا س و بوغاولانا س آنک بو کونگی زنجیر لانا س و بوغاولانا س کبی هیچ کم دنیا ده (يَأْتِيهَا النَّفْسُ الْمُطْمَئِنَّةُ) ای انبیاغه ایمان کتوروب و ایقان حاصل ایتکان واللہ تعالیٰ ننگ قضا سینه راضی بولغای و کونکل نی ذکر و طاعتکا قویغان نفس (ارْجِعِي إِلَىٰ رَبِّكَ) قایتغل ربکا (رَاضِيَةً) اللہ دن راضی بولغان حالده (مَرْضِيَّةً) واللہ تعالیٰ سندن راضی بولغان حالک و مونی دنیا دن انتقال قیلغانده ایتولور دیرلر (فَادْخُلِي فِي عِبَادِي) بس کرکیل منم خاص بنده لریم جملہ سینه (وَادْخُلِي جَنَّتِي) و کرکیل منم جنتمکا و مونی قیامت کونی ایتولور دیرلر سعید بن جبیر دیدی : ابن عباس طاغفده اولدی بن جنازه سینه حاضر اولدم قبره دفن ایدلدکن صوکره قبر چیتنده شول آیت اوقولدی لکن کم اوقدقینی هیچ ذات بلمدی

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

(لَا أُقْسِمُ بِهَذَا الْبَلَدِ) بوبلک برله یعنی مکه برله قسم ایتام (وَأَنْتَ حَلٌّ بِهَذَا الْبَلَدِ) و سن حلال سن بوبلکده بر ساعت کاچه تلاسنگ اولتور رسن تلاسنگ اسیر فیلور سن اللہ بو آیتده رسولینه وعده ایتمشدرکه صوغشوب فتح ایتکاچه گه قدری ارض مکه نی حلال ایتمکنی بعضلر (وانت حل بهذا البلد) ننگ معناسی (کافرلر قوشلری اولامقی ارض مکه ده حرام ایدوب سنی اوترمکنی حلال ایتمشلر دیمکدر) دیدیلر (ووالد) تودزغوچی آتا برله قسم (وَمَا وُلَدٌ) و آندین توغان بالا برله قسم یعنی آدم و ذریتی (لَقَدْ خَلَقْنَا الْإِنْسَانَ فِي كَبَدٍ) شیکسز خلق ایتدک انساننی و مشقته انسان دنیا مشقترینی و آخرت مشقترینی چیگه در

(اَيْحَسِبُ) ايا کمان ايتارمى اول انسان نڭ بعضى (اَنْ لَنْ يَّقْدَرَ عَلَيْهِ اَحَدٌ) هيچ کم نڭ آڭار کوچى يتماس ديب (يَقُولُ اَهْلَكْتُ مَالًا لُبَدًا) ايتور هلاک قیلدم کوب مالنى بو ندين مراد شهرت اچون، ماقطانو اوچون، رسول اللهغه عداوت اچون صرف ايدلمش ماللردر (اَيْحَسِبُ اَنْ لَمْ يَرَهُ اَحَدٌ) ايا کمان قیلامى هيچ کم آنى کورمادى ديب سعيد بن جبیر ایلن قتاده دیدى: انسان اللهنى کورماس دیو ظن ایدمه مى هم مالکى قايدین حاصل ایدوب قایده صرف ایتدنڭ دیوب صوراماس دیو فکر لیبى (اَلَمْ نَجْعَلْ لَهُ عَيْنَيْنِ) ايا قیلما دق مو آڭار ایكى کوز (وَلِسَانًا) وهم تل (وَشَفَتَيْنِ) وهم ایكى ایرن (وَهَدَيْنَاهُ النَّجْدَيْنِ) وکوندرک آنى ایكى یولغه هر قايسينه نلاسه بارور يعنى طريق الخير والشر والحق والباطل والهدى والضلالة (فَلَا اقْتَحَمَ الْعَقَبَةَ) بس کرمادى طاوداغى يوللا رغه واوتمادى آلدنداغى طاولاردن (وَمَا اَدْرَاكَ مَا الْعَقَبَةُ) نى بلدردى سڭا عقبه نى ایرکاننى سفیان بن عيينه دیدى: الله تعالى خبر ويرگان نرسه سندن (وما ادريك) دیو تعبير ایتدى اما خبر ويرمگان نرسه سندن (وما يدريك) تعبير قیلدى (فَكَّرَقَبَةَ) قل آزاد ایتماک عکرمه ایتدى: توبه قیلو برلان آدم بالاسى اوزى نڭ گناهندن فوتلوى در (اَوْ اطْعَامٌ فِي يَوْمٍ ذِي مَسْغَبَةٍ) يا آچلق کونده طعام بیرماکدر (يَتِيمًا ذَا مَقْرَبَةٍ) قرابت ایهسى يتيم گه (اَوْ مَسْكِينًا ذَا مَتْرَبَةٍ) يافقر واحتياج اياسى مسکين گه (ثُمَّ كَانَ مِنَ الَّذِينَ اٰمَنُوا) وهم بولاردن یوقارى راق اش کم مؤمن لارجمله سندن بولماق (وَتَوَّاصُوا بِالصَّبْرِ) وهر بر برينه بيورشماق اداء فرايض واجتناب نواهى ده صبر ایتماک برله (وَتَوَّاصُوا بِالرَّحْمَةِ) وخلقغه شفقت برله بيورشماق (اُولٰٓئِكَ) بواشلارنى قیلغان جماعت (اَصْحَابُ الْمِمْنَةِ) يمن وبرکت ابالریدور (وَالَّذِينَ كَفَرُوا باياتنا) وشونداق کشير کم . . . . بولدیلر بز نڭ منزل آیت لار مز گه (هُم اَصْحَابُ الْمَشَاةِ) آنلر دور شوملق وصول طرف ابالرى (عَالِيَهُمْ نَارٌ مُّؤَصَّدَةٌ) آنلرغه در ايشکلاری بر کنگان اوت

بِسْمِ اللّٰهِ الرَّحْمٰنِ الرَّحِیْمِ

(وَالشَّمْسِ) قویاش برله قسم (وَضُحِيهَا) واول قویاشنڭ ضحى وقتندهغى ضوئى برله قسم (وَالْقَمَرِ) آى برله قسم (اِذَا تَلِيهَا) تابع بولسه اول آى قویاشقه محى السنة دیدى: آينڭ قویاشقه ايارمهسى آينڭ اولگى اون بيشنده در هم بو ايارمکدين مراد ياقطر طوده ايارمکدر چونکه آينڭ اولگى اون بيشنده قویاش باطقاچ آى قویاش کبى نورلاندردر بعضيلر (آينڭ قویاشقه ايارمه سندن مراد توگارکنوده ايارمکدر) ديدیلر (وَالنَّهَارِ) کوندز

بر له قسم (اِذَا جَلَّيْهَا) روشن قیلسه وازاله قیلسه اول کون ظلمتی قال محی السنه کنایه
 عن غیر مذکور لکونه معروف (وَاللَّيْلِ) کیچ بر له قسم (اِذَا يَغْشِيهَا) فاپلاسا اول قویاش
 افاقنی قرانغو قیلماق بر له (وَالسَّمَاءِ) وکوک بر له قسم (وَمَا بَنَاهَا) وشول الله تعالی بر له
 قسم بنا قیلدی اول کوکنی (وَالْأَرْضِ) بر بر له قسم (وَمَا طَحَّيْهَا) واول الله تعالی بر له
 قسم بسط ایتدی برنی (وَنَفْسٍ) ونفس بر له قسم قال عطاءً برید جمیع ما خلق من الجن
 والانس (وَمَا سَوَّيْهَا) واول الله تعالی بر له قسم اول نفسنی اوزندن مقصود منافع گه
 واعمال گه مناسب قیلوب خلق ایتدی (فَالْهَمَّهَا) بس اوگراتدی اول نفس که (فُجُورَهَا)
 شر ومعصیت بولنی (وَتَقْوِيهَا) خیر وطاعت بولنی (قَدْ أَفْلَحَ) شکسز قورتلدی (مَنْ رَزَقَهَا)
 هر کم اول نفسنی گناهدان ومفسدات طاعتدن پا کلاب علم وعمل بر له آروتسه (وَقَدْ
 خَابَ) وشکسز امیدسز وزیران کار بولدی (مَنْ دَسَّاهَا) هر کم نفسنی جهالت ومعصیت
 آستنده قالدرسه (كَذَّبَتْ ثَمُودُ) تکذیب قیلدی ثمود انبیانی (بَطْغُوِيهَا) اول نفسنک طغیانی
 سبیلی (اِذَا نَبَعَتْ) آشغوب توردی تویهنی اولتورمک که (أَشْقِيَهَا) اول قبیلهء ثمودنک
 اشقاسی (فَقَالَ لَهُمْ) بس ایتدی آنلرغه (رَسُولُ اللَّهِ) الله تعالی نك رسولی صالح علیه السلام
 (نَاقَةَ اللَّهِ) صافلانوکز الله تعالی نك ناقه سینه ضرر تیکورما کدین (وَمُقْيَاهَا) وآنک صوندین
 صافلانوکز یعنی آنک نوبتنده صوغه تعرض قیلماگز (فَكَذَّبُوهُ) بس تکذیب قیلدیلر
 آنلر رسول اللهنی (فَعَقَرُوَهَا) بس اولتوردیلر اول ناقهنی (قَدَمَتُمْ عَلَيْهِمْ رَبَّهُمْ) بس
 فاپلادی آنلرنی عذاب بر له رب لری (بَدَّبْهُمْ) اوزلرینک گناهلری سبیلی (فَسَوَّيْهَا)
 بس اهلاکنی تیگز قیلدی آنلر آراسنده اولوغی وکچکینی (وَلَا يَخَافُ عُقْبِيهَا) وقورماس
 الله تعالی اول اهلاکنک آخرندن

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

(وَأَيُّهَا إِذَا يَغْشَى) قسم کیچ بر له فاپلاب آغان وقتنده کوننی ظلمتی ایلان (وَالنَّهَارَ إِذَا
 تَجَلَّى) وقسم کون بر له روشن وظاهر بولغانده (وَمَا خَلَقَ الذَّكَرَ وَالْأُنثَى) وقسم اول
 الله تعالی بر له خلق ایتدی مذکر ومؤنثنی (إِنَّ سَعْيَكُمْ) شکسز سزنگ عمل لرکز (لَشْتَى)
 البته مختلفی در بعضیلر طلب علم شرعی واعمال صالحه بر له اوزنی قوتقارمق آرتنده
 وبعضیلر باطل وما لا یعنی اشر بر له مشغول بولوب اوزینی اهلاک آرتنده (فَأَمَّا
 مَنْ أَعْطَى) اما بر کشی بیرسه اوزی نك مالنی وجوه خیرات که (وَأَنْتَقَى) وصافلانسه
 خطادین وگناه دین (وَصَدَّقَ بِالْحُسْنَى) تصدیق قیلسه حق غه دال کلمهء شهادتی (فَسَنِيَسِرُهُ
 لِيُسْرَى) تیز کم میسر فیلورمز آکار جنت که مؤدی عمل لرنی (وَأَمَّا مَنْ بَخِلَ) اما بر

کشی صارانلق فیلسه (وَاسْتَغْنَى) دنیا نعمتلى برله علم وعملدن اوزنى مستغنى
 کورسه (وَكَذَّبَ بِالْحُسْنَى) وتکذیب فیلسه حق غه وخیرگه دال کلمه نى (فَسَنبِسِرُهُ لِلْعُسْرَى)
 تیز کم میسر فیلورمز آکار عسرگه یعنی دغول نارگه مؤدى عمل لرنى (وَمَا يُغْنِي عَنْهُ
 مَالُهُ) وفایده بیرماس آکار مالی (إِذَا تَرَدَّى) قیرگه نوشکاج یا که جهنمگه نوشکاج (إِنَّ عَلَيْنَا
 لَلْهُدَى) شکسز بزگه خالصر ولايقدر توغرى یولنى بیان قیلماق زجاج بونک معناسى
 (طریق هداينى طریق ضالالتدن آیرمق بزه تیموشلى) دیمکدر دیدى (وَإِنَّ لَنَا لِلْآخِرَةِ
 وَالْأُولَى) وشکسز بزنگى در البته آخرت وهم دنیا بس هر کم دنیانى یا آخرتنى بزدين
 غیریدن طلب فیلسه خطا فیلور (فَأَنْذَرْتُكُمْ) بس فورقتم من سزنى (نَارًا تَلظى)
 یانغان ویالقنلانغان اوندان (لَا يَصْلِيهَا) اول اوتقه کروب قاتیلقلر تارتماس (الْأَلْأَشْقَى
 الَّذِي كَذَّبَ) مگر شول اشقى کم رسولنى تکذیب قیلدى (وَتَوَلَّى) حقدن یوز چوردى
 (وَسَيَجْزِيهَا الْآتَى الَّذِي يُؤْتِي مَالَهُ) تیز کم بر طرف قیلنور اول اوندان مالنى وجوه
 خیرانده بیرگان اتقى (يَنْزِلُ) قصد ایتار بیرماکی برله گناه دن پا کلانما کنى وعند الله
 ثوابى کوب بولماقلقنى ریا وسمهه وموافقه عرف وعادة اوچون بیرماس (وَمَا لَاحَدٌ عِنْدَهُ
 مِنْ نِعْمَةٍ تُجْزَى) وبولماس هیچ کم نك آنك اوستونده نعمتى ناکه آکا مکافات ومجازات
 اوچون بیرگای (إِلَّا ابْتِغَاءَ وَجْهِ رَبِّهِ الْأَعْلَى) مگر عقل وفهم احاطه سندن اعلى بولغان
 رى نك رضاسن طلب قیلماق (وَلَسَوْفَ) تیز کم (يَرْضَى) راضى بولور اول الله
 تعالى نك اجر جزیلينه

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

(وَالضَّحَى) قسم ضحى وقتى برله (وَاللَّيْلِ إِذَا سَجَى) وقسم کیچ برله اشیانى ظلمتى ایله
 ناپلاغانده (مَا وَدَّعَكَ رَبُّكَ) کيسمادى سننى ربك اوزندن (وَمَا قَلَى) وهم بغض ایتمادى
 سکا مفسرلر ایتورلر یهودیلر رسول الله صلى الله تعالى علیه وسلم دن صورادیلر ذى القرنین
 خبرینى واصحاب کهف حالینى وروحنى بس رسول الله صلى الله علیه وسلم ایتدى
 (سزله ابرته گه خبر ویررمن) لکن انشاء الله دیمدى شوندين صوڤ
 وحى کيسلدى ونچه وقتلر جبرائیل فرشته اینمدى عنما وحى نك کيسلو وقتنده
 اختلاف ایتدیلر ابن جریح اون ایکی کوندر دیدى ابن عباس اون بش کوندر دیدى
 مقاتل فرق کوندر دیدى بوندين صوڤ مشرکدر (محمدنى ربسى طاشلادى هم آچولاندى)
 دیو ایتشدیلر صوڤره الله تعالى شول آیتى انزال ایلدى (وَلِلْآخِرَةِ) البته آخرت (خَيْرٌ
 لَّكَ مِنَ الْأُولَى) خیردر آخرت سکا دنیادن (وَلَسَوْفَ يُعْطِيكَ رَبُّكَ) البته تیز کم بیرور

سکا ربك (فَتَرَضَى) بس راضی بولورسن سن قالوا هو الشفاعة في امته (الْمَ يَجِدَكَ
يَتِيمًا) ايا تاہمادیہو اللہ تعالیٰ سنی یتیم (فَاوَى) بس سکا ماوی قیلدی وعمک ابا
طالبنی مربی قیلدی (وَوَجَدَكَ ضَالًّا) وتاپدی سنی علم وحکمت دن غافل (فَهَدَى) بس
سنی کوندردی نبوت برله (وَوَجَدَكَ عَائِلًا) وتابدی سنی اللہ تعالیٰ فقیر (فَاعْنَى) بس
سنی غنی قیلدی وقال مقاتل فراضك بما اعطاك من الرزق (فَاَمَّا الْيَتِيمَ فَلَا تَقْهَرْ) اما
بس یتیم گه ظلم ایتمه وآنی تحقیر قیلمه (وَاَمَّا السَّائِلَ فَلَا تَنْهَرْ) واما سائل گه قاتی ایتمه
مسائلدن مراد طالب العلم ایدوکینی بعضیلر امام حسنین روایت ایلدیلر (وَاَمَّا بِنِعْمَةِ
رَبِّكَ فَحَدِّثْ) اما ربکک نعمتی یعنی احکام شریعتنی بس تبلیغ وتعلیم قیلگیل

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

(الْمَ نَشْرَحُ لَكَ صَدْرَكَ) ایا آچمادی قی سکا کوکرا ککنی ویومشاق قیلمادی قی کوکککنی
ایمان وعلم ونبوت وحکمت برله (وَوَضَعْنَا عَنكَ) توشردک سننن (وَزُرْكَ) آغریوککنی
(الَّذِي أَنْقَضَ ظَهْرَكَ) شونداق یوککم آغرتدی وسسلاندوردی آرقا ککنی قیل هو ما ثقل
علیه من فرطانه قبل البعثة وقيل وزر امتهك فاضافه اليه لاشتغال قلبه بها (وَرَفَعْنَا لَكَ
ذِكْرَكَ) وکوتاردک سنک ذکرکنی یعنی کلمه شهادتده واذان ونشوده سنک اسمکنی اللہ
اسمینه مقارن ذکر ایتارلر امام عطاء دیدی: اگر بر من الله عبادت ايتارک اللهنی
هر شیده تصدیق ایلسه لکن محمد علیه السلامک نبوتیل شهادت ویرمه آکنا هیچ
نرسه فائده ویرمس هم صریح کافر اولور (فَإِنَّ مَعَ الْعُسْرِ يُسْرًا) بس شکسز محنت برله
راحت باردر (إِنَّ مَعَ الْعُسْرِ يُسْرًا) شکسز البته محنت برله راحت باردر (فَإِذَا فَرَغْتَ
بِسِ آگر نمازدن بوشانساک (فَأَنْصَبْ) بس دعا قیل اللہ تعالیٰ غه ودعوت قیل خلايقنی
(وَالِي رَبِّكَ) ربکا گنه (فَارْعَبْ) رغبت قیل

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

(وَالْتَيْنِ) قسم انجیر برله (وَالزَّيْتُونَ) وقسم زيتون برله ابن زيد (تين دين مراد دمشق
مسجدی اولوب زيتوندين مراد بيت المقدس در) دیدی اما قتاده (تين دين
مراد دمشق بناء قیلونغان طافع اولوب زيتوندين مراد بيت المقدس بناء ايدولان طاغدر)
دیدى (وطورسينين) وقسم طور طاغی برله (وَهَذَا الْبَلَدِ الْأَمِينِ) وقسم بو امین بلده
برله یعنی مکه برله یامن فیها الناس فی الجاهلیة والاسلام (لَقَدْ خَلَقْنَا الْإِنْسَانَ) شکسز
خلق ایتدک بز انساننی (فی احسن تقویم) احسن صور اوزره حصال حمیده ومعانی
عزیزهنی تحصیل گه مستعد قیلوب (ثُمَّ رَدَدْنَاهُ) موندین صوکت قایتاردق اول انساننی

(أَسْفَلَ سَافِلِينَ) توبانلرنىڭ توبانىنه يعنى جہنمگە (الَّذِينَ آمَنُوا وَعَمِلُوا الصَّالِحَاتِ) مگر اول كشيلىركم انبىانى تصديق قىلوب اقرار قىلىلر و ايندگو عمل لار قىلىلر (فَلَهُمْ أَجْرٌ غَيْرُ مَمْنُونٍ) بس آنلرغە در منقطع بولماس يال (فَمَا يَكْتُوبُكَ) بس نى باعث سنى نكديبكه (بَعْدُ) بو دلایلدن سوڭ (بِالَّذِينَ) حساب و جزا دين خبر بىر ما كلكتكندن مى السنه دىدى: آيتنىڭ معناسى شويلاه در كه اورنىڭ صورتكده و يكتلككده و قارتلغكده تفكر ايتيمورسكىمى اگر بونرسەلر ده تفكر ايتساڭ (بولرنى ياراتمغه قادر اولغان الله اولگاندين سوڭ جسمنى قوبارمغه هم حساب ايتمه گە قادردر) ديو ايمان كتورر ايدىڭ (الَيْسَ اللَّهُ) ايا ايماسى الله تعالى (بِأَحْكُمْ الْحَاكِمِينَ) ما كللرنىڭ اعدلى و هر نى تلاسە هپچ مانعسر حكمت و مصلحتكە موافق حكم ايتكوچى

(علق)

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

(اقْرَأْ) اوقوغىل اى محمد قرآن نى (بِاسْمِ رَبِّكَ الَّذِي خَلَقَ) اشىانى خلق ايتكان ربكنىڭ اسمى برله تورلى اسنادلر ايله حضرت عائشه دين محدثلر شول حدىثنى اخراج ايتدىلر حضرت عائشه دىدى: رسول الله حراء طاغنده اولغان حالك بر فرشته كلوب اوقومق ايلن امر ايتدى رسول الله بن اوقوچى دگلن ديو جواب و ىردى سوڭره بر فرشته رسول الله نى طوطوب قسدى حتى رسول الله بىك چىكىدى بوندين سوڭ يباروب ينه اوقومق ايله امر ايتدى رسول الله ينه اوقوچى دگلن ديو جواب و ىردى بو فرشته ينه رسول الله نى طوطوب قسدى حتى رسول الله بىك مشقت چىكىدى سوڭره رسولنى يباروب اوقوچى مرتبه ده (اقْرَأْ بِاسْمِ رَبِّكَ الَّذِي خَلَقَ الْإِنْسَانَ مِنْ عَلَقٍ اقْرَأْ وَرَبُّكَ الْأَكْرَمُ الَّذِي عَلَّمَ بِالْقَلَمِ عَلَّمَ الْإِنْسَانَ مَا لَمْ يَعْلَمْ) آيت كريمه سىنى انزال ايلدى بوندين سوڭ رسول الله قلبى دتريابوب اوينه فايتدى (هم خديجه بنت خويلد) نىڭ يانىنه كروب بنى بركيوم ايله قاپلاڭز قاپلاڭز ديو تكرر مرتبه ايتدى سوڭره قورقوى باسلغاچغە قدر اوستونى بركيوم ايله قاپلاب توردىلر رسول نىڭ قورقوى باسلغاچ حضرت خديجه اوزىنىڭ ابن عمى اولغان (ورقه ابن نوفل نىڭ) يايينه آلوب كلدى (ورقه بن نوفل جاهليت زمانه سنك نصرانيتنى قبول ايلمش ايدى هم كوزلرى صوقرايغان بر شىخ فانى اولوب انجيل نىڭ كوب آيتلر نىنى عبرجه يازمش ايدى) كلدكدن سوڭره حضرت خديجه (اى ابن عمم محمد سڭا بر خبر سويلمكى استيور) دىدى ورقه بن نوفل رسولگه خطاب ايدوب نه كوردىڭ سويله دىدى هم رسول الله اوزىنىڭ كوردكىله خبو و ىردى سوڭره ورقه (سڭا كىلگان ذات موسى غە توراتنى ايندرگان فرشته در كاشكى بن سنىڭ نبوت

زمانکده یاش یکت اولساجی، کاشکی سنی قومک یرکدین چغارغان وقت بن ترک اولساجی اگر ترک اولسام سکا یاردم ایتوچی اولور ایدم دیدی رسوله الله قوم بنی یرمدین چغار اچاقمو دیووردی ورقة بن نوفل (چغار اچقلر در چونکه سندن قبل مبعوث اولان بارچه پیغمبرگه قومی دوشمان اولشلر در هم یرلرندین چغار مشلر در) دیدی بوندین صوگ ورقة بن نوفل اوزاق تورمای دنیادین اوتدی (خَلَقَ الْإِنْسَانَ) خلق ایتدی بنی آدمی (مَنْ عَلَّقَ) اویشقان فاندین (اقْرَأْ) اوقوغیل (وَرَبُّكَ) وسنک ربک (الْأَكْرَمُ الَّذِي) شونداق عوض سز انعام قیلغوچی وگناهلرینی عفو قیلغوچیدر (عَلَّمَ بِالْقَلَمِ) اوگراندی یازونی (عَلَّمَ الْإِنْسَانَ) اوگراندی آدم بالاسینه (مَا لَمْ يَعْلَمْ) بلما گاننی انزال آیات و نصب دلائل و الهام معارف یرلان (كَلَّا) تحقیق (إِنَّ الْإِنْسَانَ) شکسز آدم بالاسی (لَيَطْغَى) البته اوز حدندین آشار (أَنْ رَأَاهُ اسْتَعْنَى) اوزینی مستغنی کورمک سببلی (إِنَّ إِلَىٰ رَبِّكَ الرَّجْعِي) شکسز سنک ربکادر مرجع آخترده (آرَأَيْتَ الَّذِي يَنْهَىٰ عَبْدًا إِذَا صَلَّىٰ) خبر بیرگیل ایا تیوش اشمی عبد مصلی فی نمازدن ناهی ننگ نهی ایتما کی (آرَأَيْتَ إِنْ كَانَ عَلَىٰ الْهُدَىٰ) ایاتیوشمی آنک نمازدن نهی ایتما کی مصلی علی الهدی بولسه ده (أَوْ أَمَرَ بِالْتَّقْوَىٰ) ایا اخلاص و توحیدکه والله تعالی ننگ عذابندن صافلانمق غه بیورسه ده آنی نمازدن نهی ایتمک تیوشلی مو (آرَأَيْتَ إِنْ كَذَّبَ) ایانیوشلی مو اول ناهی حقنی تکذیب قیلسه ده آنک نهی و تکذیبی (وَتَوَلَّىٰ) وایماندن اعراض قیلسه ده (أَلَمْ يَعْلَمْ) بلماسمو اول ناهی (بِأَنَّ اللَّهَ يَرَىٰ) الله تعالی نی کورگوچی دیب (كَلَّا) کیرکماس بو نهی و تکذیب حق و اعراض عن الایمان (لَئِنْ لَمْ يَنْتَه) اگر طبولماسه بونهی و تکذیبندن (لَنْسَفَعًا بِالْإِنْسَانِيَّةِ) البته اوستورارمز ما کلائی ساچندن اوتقه (نَاصِيَةً كَاطِبَةً) یالغانچی و خطا قیلغوچی ما کلایدن شویله روایت ایدلدیکه: رسول الله بروقت نماز اوقیدر ایدی شول وقتده ابو جهل رسول الله نی کوروب (بن سنی بو اشدین منع ایتدممی) دیدی صوگره رسول الله بو سوزی ایچون ابو جهله بیک آچولاندی ابو جهل رسول الله غه (سن بنم کم ایدکی بلمیورسکمی والله اگر تله سم آطلی عسکرلر و یاش بکتلر ایله بتون مکه فی طوطرورمن) دیدی (فَلْيَدْعُ) بس چافر سن (نَادِيَهُ) اوزینک اعوانسی (سَنَدْعُ الزَّبَانِيَةَ) چافر رمز بز زبانی لرنی (كَلَّا) کیرکماس خیر اشلاردن نهی واعوان برله اغترار (لَا تُطْعَمُهُ) اطاعت قیلمه آکا (وَأَسْجُدْ) نماز قیلغل (وَأَقْتَرِبْ) الله تعالی گه قربت طلب قیلغل

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

(إِنَّا أَنْزَلْنَاهُ) شکسز بز انزال قیلدی اول قرآن فی (فِي لَيْلَةِ الْقَدْرِ) قدر کیچنده الله تعالی

قرآنی لوح محفوظدن دنیا کو گینہ بریولی آنزال ایلوب (بیت العزة) که قویلمشدر بوندین
 صوگ جبرائیل فرشته کیره گنچه رسول اللهغه ایندرمشدر مفسرلر دیدیلر: اللهنگ بو
 کیچهنی یاشرمسی آدملر بوکیچه گه طوغری کلایک دیوکوب کیچه لرده عبادت ایتسونلر
 ایچوندر نیتا که اللهنگ جمعه کوننده گی دعاء مقبول اوله تورغان ساعتی یاشرمسی هم
 بش نماز آراسنده فی صلوة وسطی نی یاشرمسی هم کند یسنک اسملری جهله سندن اولان
 اسم اعظمی یاشرمسی آدملر جمعه کونینک بارچه سینه هم بش نمازنگ بارچه سینه هم اسملرنک
 بارچه سینهرغت ایتسونلر ایچون اولمشدر مفسرلر بونک معناسی (لیله قدرده اولغان براین گوعمل
 لیله قدر اولیمان کیچه ده گی مک ایند گوعملدن آرتغراق دیمکدر) دیدیلر (وَمَا آذْرِيكَ
 مَا لَيْلَةُ الْقَدْرِ) ونی بلدردی سکا لیله القدر نی ایرگاننی (لَيْلَةُ الْقَدْرِ خَيْرٌ مِنْ أَلْفِ شَهْرٍ)
 قدر کیچی خیردر مک آیدان قالوا معناه عمل صالح فی لیله القدر خیر من عمل الف
 شهر لیست فیها لیله القدر (تَنْزِيلُ الْمَلَائِكَةِ) نازل بولور فرشته لر (وَالرُّوحُ) وروح
 نازل بولور (فیها) اول قدر کیچنده (بِإِذْنِ رَبِّهِمْ) ربلرینک اذنی برله (مَنْ كَلَّمَ) اول کیچ
 هر خیر وبرکت برله (سَلَامٌ) ملائکه دن سلامدر اهل ایمان وطاعتکه (هِيَ) اول کیچ
 بیضاوی بو آیتنگ معناسنده دیدی: الله تعالی بو کیچه ده فقط سلامتکنی تقدیر ایلر
 اما بو کیچه گه باشقه ده سلامتکنی هم بلائی تقدیر ایلر (حَتَّى مَطْلَعِ الْفَجْرِ) تا ک
 آتقا نچاه امام شعبی (فرشته لرنک قدر کیچه سنده اهل مساجدکه سلام ویرمسی قویاش
 باتقاندن باشلاب طاک توغانچه غه قدردر) دیدی

﴿ بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ ﴾

(لَمْ يَكُنِ الَّذِينَ كَفَرُوا) بولمادی کافر بولغان کشی لر (مَنْ أَهْلَ الْكِتَابِ) کتاب اهلندن
 (وَالْمُشْرِكِينَ) وهم مشرکلر (مُنْفَكِينَ) کفرلرندین قوتلغوچیلر (حَتَّى تَأْتِيَهُمُ الْبَيِّنَةُ) آنلرغه
 حجهء واضحه کیلگان گچه (رَسُولٌ مِنَ اللَّهِ) الله تعالی نک رسولدر اول حجهء واضحه
 (يَتْلُوا) اوقیدر اول رسول آنلرغه (صُحُفًا مُطَهَّرَةً) باطل وکذبندن پاک بولغان وصحیفه لرده
 یازلغان قرآنی (فیها) باردر اول صحف ده (كُتِبَ) مکتوب آیانلر (قِيَمَةٌ) عادل ومستقیم
 وناطق بالحق وخلل و تحریف دن پاکلار (وَمَا تَفَرَّقَ الَّذِينَ أُوتُوا الْكِتَابَ) وایرلمادی
 کتاب بیرلگان کیشیلر ومتفرق ومختلف بولمادیلر تصدیق محمد صلی الله علیه وسلم ده
 قال المفسرون لم یزل اهل الکتاب مجتمעים فی تصدیق محمد صلی الله علیه وسلم حتی
 یبعثه الله فلما بعث تفرقوا فی امره واختلفوا فآمن بعضهم وكفر آخرون وَالْآخِرُ مِنْ بَعْدِ مَا
 جَاءَتْهُمْ الْبَيِّنَةُ) مگر متفرق بولدیلر آنلرغه قیام حجه دین صوگ وآنک امری اوزلر ساکی

Handwritten marginal notes in Arabic script, including the number 1861.

کتاب لرغه موافقتی ظاهر بولغاندین صوڭ حسدا وبغیا (وَمَا أَمْرًا) و بیورلما دی آنلر
 اوز کتاب لرند (الَّا لِيَعْبُدُوا اللَّهَ مُخْلِصِينَ لَهُ الدِّينَ) مگر الله تعالیٰ غه عبادت والله تعالیٰ نڭ
 امرینه اطاعت برله عبادت لرنی خالص الله اوچون قیلماق برله بیورلدیلر (حُنْفَاءَ) باطل
 عقیده لر دن حق غه راجع بولغان حال لرند (وَيُقِيمُوا الصَّلَاةَ وَيُؤْتُوا الزَّكَاةَ) واقامت صلوة
 وابتاء زکوة برله بیورلدیلر (وَذَلِكَ دِينُ الْقِيَمَةِ) و بودر حقده قایم و شر یعتک مستقیم لر نڭ
 دینی (انَّ الدِّينَ كَفَرُوا مِنْ أَهْلِ الْكِتَابِ) شکسز اهل کتابدن . . . . بولغان کشیلر
 (وَالْمُشْرِكِينَ) وهم مشرکر (فِي نَارِ جَهَنَّمَ) جهنم اوتنده در (خَالِدِينَ فِيهَا) مخلد بولغان
 حال لرند اول جهنم ده (أُولَئِكَ هُمُ شُرَّ الْبَرِيَّةِ) بو جماعت لر آنلردر خلا یقنڭ یمانئ (انَّ
 الدِّينَ أَمْنًا وَعَمَلُوا الصَّالِحَاتِ) شکسز ایمان کیلتورگان و ایندگو عمل لر قیلغان کشیلر
 (أُولَئِكَ هُمُ خَيْرُ الْبَرِيَّةِ) بو جماعت مونلردر بریه نڭ یعنی مخلوقات نڭ خیری (جَزَاءَهُمْ
 عِنْدَ رَبِّهِمْ جَنَّاتٌ عَدْنٌ) عدن بوستانلریدر آنلرغه (تَجْرِي مِنْ تَحْتِهَا الْأَنْهَارُ) آغار اول
 بوستانلر آستندین بلغه لر (خَالِدِينَ فِيهَا أَبَدًا) منگو مخلد بولغان حال لرند اول بوستانلرده
 (رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمْ وَرَضُوا عَنْهُ ذَلِكَ لِمَنْ خَشِيَ رَبَّهُ) بو ربکدین قورققان کشیلر گه در

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

(اِذَا زُلْزِلَتِ الْأَرْضُ زُلْزَالَهَا) یر حرکت قیلدر لسه اوزینه مقدر حرکت برله (وَأَخْرَجَتِ الْأَرْضُ
 أَنْفَاقَهَا) وچغارسه یر اوزینڭ آورلرنی یعنی یردا کی غزینه لرینی واموانتی (وَقَالَ
 الْإِنْسَانُ مَالَهَا) وایتسه انساننی بولدی اول یرگه حرکت قیلور (يَوْمَئِذٍ تُخَدِّثُ أَخْبَارَهَا)
 اول کون سویلار یر اوزینڭ خبرلرنی محی السنة رسول الله دن شو یله روایت ایلدی
 رسول الله دیدی: یرنڭ اخبارندن مراد اوزینڭ اوستنده گی هر آدمنڭ اشل دیکئ اشل
 شهادت و یرمسیدی چونکه قیامت کونی اولدقده یر هر کم حقنده بو منم اوستمهک فلاچه
 فلاچه اش اشلادی دیو شهادت و یرور (بَانَ رَبَّكَ أَوْحَىٰ لَهَا) و بو سویلامک سنڭ
 ربڭ اول یرگه سویلار گه امر ایثکان اوچون در (يَوْمَئِذٍ) بو کون (يَصُدُّ النَّاسُ أَسْتِنَاتًا)
 قایتور خلا یق موقف حسابدین بعد العرض متفرق بولوب بعضی لر اوڭغه جنت که
 کینار و بعضی لر صولغه جهنم گه کینار (لِيُرَوُا أَعْمَالَهُمْ) یرلسون اوچون آنلرغه عمل لرینڭ
 جزاسی (فَمَنْ يَعْمَلْ مِثْقَالَ ذَرَّةٍ خَيْرًا) براو اگر اواق فرمسقه وزنی خیر اش قیلسه
 (يَرَهُ) کورور آنئ (وَمَنْ يَعْمَلْ مِثْقَالَ ذَرَّةٍ شَرًّا يَرَهُ) و براو مئثال ذرة یعنی واق فرمسقه
 چافلی ایمان اش قیلسه آنڭ جزاسنی کورور

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

(وَالْعَادِيَاتُ ضَبْحًا) قسم صورنی طاوشلاندر وچ چاپقوچیلر برله قالوا هی الخیل العادیة فی سبیل الله عز وجل (فَالْمُورِيَاتُ قَدْحًا) بس قسم چاغوب اوت چغارغوچی لر برله مفسر لر بوندین مراد طاش اوستنده یوردیکی وقت طویاقلریله اوط چغاران آطلردر دیدیلر سعید بن جبیر بوندین مراد (أَطْلَى عَسْكَرُ لِرِ اُولُوبِ اَنْلَرِ اللهُ يُولِنْدَه مَحَارِبَه اَيْنَر لِرِ صُوكْرَه كِيچَه اوزلرینگ اوزلرینه اینوب اوظلرینی قابز و رلر و طعاملرینی پش و رلر) دیدی (فَالْمُغِيرَاتُ صُبْحًا) بس قسم تاك وقتنده سرعت ایلان چاپقوچیلار برله (فَأَثَرُنَّ بِهِ نَقْعًا) قوبار لر تاك وقتنده سرعت لری برله توزان فی (فَوَسَطْنَ بِهِ جَمْعًا) بس کردی لر اول تاك وقتنده برجماعت تاك اورتاسینه یعنی کافر لر تاك اورتاسینه (اِنَّ الْاِنْسَانَ) شکسز انسان (لَرَبِّهٖ لَكَنُودٌ) اوزینگ ربنه البته کفران نعمت قیلغوچیدر عطاء دیدی کنودمضر ایله ربیعه لغتنده کفور معناسنده اولوب کنده ایله خضر قبیله لرینگ لغتنده موت العاصی معناسنده در فضیل بن عیاض (کنود بریاوزلق سبیلی کوب یخشلیق لری اونودان ذاتدر نیتاک شکور بر یخشلیق سبیلی کوب یاوز لغتی اونودان ذات ایدی) دیدی (وَاِنَّهٗ) وشکسز اول انسان (عَلَىٰ ذٰلِكَ) اوزینگ کنودلکینه (لَشَهِيدٌ) البته گواهلوق بیرگوچیدور افعالی برله (وَاِنَّهٗ) وشکسز اول آدم (لِحُبِّ الْخَيْرِ) مال سوگان اوچون (لَشَدِيْدٌ) البته قاتیدور و جلیدور (اَفَلَا يَعْلَمُ) ایا بلدی مو اول انسان (اِذَا بُعْثَرَمَافِي الْقُبُوْرِ) قوبار لواق وقتنده قبردگی اولوکلار (وَحَصَلَ مَافِي الصُّدُوْرِ) و ظاهر قیلنغانده کوکراکداگی اخلاق و اعتقاد لر (اِنَّ رَبَّهُمْ بِهِمْ) شکسز آنلار تاك رب لاری اول آنلردن (يَوْمَئِذٍ لَّخَبِيْرٌ) اول کون البته خبردار دور بس آنلارغه احوال لارینه لایق جزا بیرور

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

(الْقَارِعَةُ) کونکل لرنی هول و فزع برله قافغوچی کون یعنی قیامت کونی (مَا الْقَارِعَةُ) فی شدتلی هایل کوندر اول قارعه (وَمَا اَدْرِيكَ مَا الْقَارِعَةُ) فی ادراک قیلدردی سنی قارعه نی ابرکاننی یعنی آنک شدة وهولنی ادراک قیلماس سن (يَوْمَ) اول کون (يَكُوْنُ النَّاسُ) بولور آدم لر (كَالْفَرَّاشِ الْمُبْتُوْثِ) تارالغان چیکرتکه کیی امام فراء بعث وقتندک آدم لری چیکرتکه گه اوخشاتمق دولقنلشوب قورقودن بری بری اوستینه آطلانشدیق ایچوندر) دیدی (وَتَكُوْنُ الْجِبَالُ) و بولور طاولر (كَالْعِهْنِ الْمَنْفُوْثِ) تتلکان و بویالغان یون کیی (فَاَمَّا مَنْ ثَقُلَتْ مَوَازِينُهٗ) اما براونک حسناتی راجع بولسه سیاتنه (هُوَ فِي عِيشَةٍ رَاضِيَةٍ) بس جنتده مرضی عیش اوزره در (وَاَمَّا مَنْ خَفَّتْ مَوَازِينُهٗ) واگر براونک

اولچاوی یئکل بولسه یعنی سیاتی حسناتنه راجح کیلسه (فَامَهُ هَاوِيَةً) بس آنک مسکنی
هاویده دور یعنی جهنم دور (وَأَمَّا آذْرِيكَ مَا هِيَّةَ) نی بلردی سکا اول هاویده نك نی ایرکاننی
قال محی السنة والاصل ماهی دخل الهاء فيه للاستراحة والوقف (نَارٌ حَامِيَةٌ) لسی اوت در

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

(الْهَيْكُمُ) شاغل بولدی وغافل قیلدی سزنی تعلم دن وطاعت دن واللہ نك عذابندن قوتقارغوی
اعمالدن (التَّكَاثُرُ) مال کو بایتمك برله تفاخر و مكاتره مال برله تنهای (حَتَّى زُرْتُمُ الْمَقَابِرَ)
حتى قبر لر گه بارغان غه چه یعنی اولوب کوملگانگاچه (كَلًّا) کیرا کماس بواش
وقیلماکز بواشنی (سَوْفَ تَعْلَمُونَ) تیز کم بلورسز نکاتر وتفاخر کز نك عاقبتنی اولکچ
(ثُمَّ كَلًّا) وموندين صوگ ایشتكز بواش کیرا کماس ورايکز نك خطا ایرکاننی
(سَوْفَ تَعْلَمُونَ) تیز کم بلورسز عواقب امورنی معاین ومشاهد بولغانك (كَلًّا) تحقیق
(لَوْ تَعْلَمُونَ عِلْمَ الْيَقِينِ) اگر بلساکز ایردی جن بلو برله البته بوتکاتر اموال وتفاخر
بالکثرة والثروة دين طیلوب توصیف وتکنیه دن خارج خیرات ومعارفنی حاصل قیلور
ایردکز (لَتَرَوُنَّ الْجَحِيمَ) البته کورورسز جحیم نی یرافدان (ثُمَّ لَتَرَوُنَّهَا عَيْنَ الْيَقِينِ)
وموندين صوگ کورورسز آنی جن کورمك برله عیانا ومشاهدة (ثُمَّ لَتَسْأَلُنَّ) موندين
البتة صورالورسز (يَوْمَئِذٍ عَنِ النَّعِيمِ) بوکون نعیم دن بیضاوی (بواورنده نعیم دن مراد
عبادتدن شغللندن نعیم در) دیدی اماقتاده (الله تعالی هر ویر دیکنی نعمتدین سؤال ایدر) دیدی

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

(وَالْعَصْرِ) قسم زمانه ودهر برله بعضلرنك دیدکینه کوره (والعصر) ورب العصر تقدیر نك در
(إِنَّ الْإِنْسَانَ لَقَفِي خُسْرٍ) شکسز انسان البته خسرانده دور عمرنی بیهوده اوزدر ماق برله
والخسران ذهاب رأس المال (إِلَّا الَّذِينَ آمَنُوا) مگر ایمان کلتور گانلر (وَعَمِلُوا الصَّالِحَاتِ)
وايد گو عمل قیلغان لر (وَتَوَّصَّوْا بِالْحَقِّ) واتباع قرآن برله بربرنی بیورشقانلر هذا قول
الحسن وقتاده وقال مقاتل بالایمان والتوحيد (وَتَوَّصَّوْا بِالصَّبْرِ) واداء فرایض واجتناب
حنهای برله بربرنی بیورشقانلر

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

(وَيَوْمَ هَلَاكُكُمُ) لکل همزة) هر تمام ومغتابکا (لَمَزَةٌ) کشی کا طعن ایدوب آبرویینی

تو کگوچیلر گه (الذی جمع مالا) شونداق نام و مغتاب کا وطن ایتکوچیگه کم جمع ایتدی مالنی (وَعَدَدَهُ) و صافلادی اول مالنی کیلاچک اوچون و حقوق مالنی اخراج قیلمادی (يَحْسَبُ أَنَّ مَالَهُ أَخْلَدَهُ) کمان ایتار آنی مالی منگو قالدر دنیاده دیب (کلا) خطا بوگمان و بواشلا (لَيَنْبُدَنَّ فِي الْحُطَمَةِ) البته ارغتلور اول حطمهغه یعنی اوتقه (وَمَا أَدْرَاكَ مَا الْحُطَمَةُ) نی بلدردی سکا حطمه نك حقیقتنی (نَارُ اللَّهِ) الله تعالی نك اوتیدر اول حطمه (الْمَوْقِدَةُ) یاندر لغان (الَّتِي تَطَّلِعُ عَلَى الْأَفْئِدَةِ) شونداق اوت کم یتشور کوکل لر گه (أَنَّهُا عَلَيْهِمْ) شکسر اول اوت آنلرغه (مَوْصَدَةٌ) ایشکری باغلانوب محکم ایتلگاندنر (فِي عَمَدٍ مُمَدَّدَةٍ) اوزون عمودلرده بعضلرنك دیدو کینه کوره (عمد ممدده) دین مراد باغلامق ایچون جهنم ایشکلرینه قویلمش باغانالردنر اما قناده (بوندین مراد اهل نار آنك ایلر عذاب ایدوله تورغان باغانالردنر) دیدی

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

(الْم تَر) کور ماسهوسن (كَيْفَ فَعَلَ رَبُّكَ) نی قیلدی سنك ربك (باصحاب الفیل) اصحاب فیلگا نجاشی حبشه نك پادشاهی ابرهه ابن الصباح ابویکسوم دیگان کشی نی بلاد بینگه والی قیلدی و ابرهه صنعاده بر کنیسه بنا قیلدی و آنك اسمنی قلیس قویدی پادشاهغه یعنی نجاشیغه یازدی من سکا بر اوی بنا قیلدم موندن اول هیچ پادشاهغه مونك مثلی بنا قیلنمادی هجاج عربنی اول اوینگ طوافینه قوشارمن و طوافی کعبه دن منع ایتارمن و بوخبرنی بنی مالک ابن نضر ابن کثانه دن بر کشی ایشندی صنعاه باروب کنیسه نك اچینه کروب طهارت صندردی و کنیسه نك محراب لرینی نجاستی برله ملطخ قیلدی ابرهه بوخبرنی ایشکچ آنط ایتدی البته باررمن و کعبه نی خراب قیلورمن دیب نجاشینگ بر فیلی بار ایردی الوغلیقده و قونده آنك مثلی کورلماش ایردی نجاشیندن فیلینی صوراب آلدی کعبه قصدی برله مکه گه متوجه بولدی عرب بوخبرنی ایشندی جهاد و مقاتله نی اوزلرینه لازم بلوب ذونفر دیگان بر عرب ملوک بوندن ابرهه برله مقاتله قیلدی ابرهه آنلرغه غالب بولوب ذونفرنی توندی و اوزی برله همراه ایدوب آلوب کلدی بلاد ختم گه یقین کیلگاج نفیل ابن حبیب ابرهه مونلرغه غالب بولوب نفیلنی توندی اوزی برله همراه ایدوب آلدی طائف که یتکچ بنی ثقیف ابو رعال دیگان بر اونی یول باشچی قیلوب قوشدیلر ابرهه مکه یاننک ممغس دیگان موضعغه نازل بولدی ابورعال اولدی وهو الذی یرجم قبره ابرهه مکه نك انعامنی قودروب آلدی عبدالمطلب نك ایکی یوز تویه سی توشدی عبدالمطلب ابرهه گه کلدی ذونفر عبدالمطلب نك شناسی ایردی ذونفر آنی افر باء ملککه تعیین قیلدی آنلر عبدالمطلبنی ملک که یعنی

ابرهه فاشینه ایلندیلر هم دیدیلر بوقریش ننگ الوغسی هم تیگز یرده آدمیری طویدران
 و طاغ آراسنده وحشی حیوانلرنی طویدرغان مکه قافلہ سینک ایاسیدر سنک یانگه کرمگه
 استایدر سکا ضررنی قصد ایدوب کلمشدر سوگره ابرهه عبدالمطلب که اذن و یردی عبد
 المطلب خوش طاوشلی و کورکام صورتلی کشی ایدی ابرهه کور دکدن سوک عبدالمطلبنی
 تعظیم ایتدی هم تر جمانینه (عبدالمطلب دن صوره نه ایچون کلمشدر) دیو بیوردی عبد
 المطلب ایکی یوز دوه سرننگ قولکنزغه دوشمشدر شونی صورامغه کلم دیدی ابرهه
 (اوزکنی کورگاج صوقلانغان ایدم سوزکنی ایشوتکاج کوکلم فایتدی) دیدی عبدالمطلب نه
 سبیلی کوکلیک فایتدی دیو صوردی ابرهه (بن بونده اوزکنک و بالارکنک دینی اولان
 هم بارچه کزنک فاشنده شرافتلی اولان اونی یهرمک ایچون کلم سن شول اوتنک حقنک
 سویلشمای ایکی یوز دوه آرتندین یوریسک) دیدی بوندین سوک عبدالمطلب (بو
 دوه لر ننگ خواجه سی بنمن بو ایتدکنک اوزنک اوزینه خواجه واردر شول خواجه سی اول اونی
 صاقلار) دیدی ابرهه (یوق اول خواجه سی بنی و اطودن طیا آلماس) دیدی هم عبدالمطلبنک
 دوه لرینی قایتاروب و یردی بوندین سوک عبدالمطلب (طاغ لرغه و چوق لرغه قاچکز) دیو
 قریش قبیلہ سینه امر و یردی هم اوزی کعبه الله ننگ طوطقه سینه یاشوب بو ابرهه ننگ
 ضررندین بزی قوطقار دیو الله غه دعاء قیلدی سوگره اوزیده آدمیر آرتندین طاغغه چقدی
 ابو مسعود الثقفی بیک زیرک و طوغری فکرلی بر قارت ایدی هم کوزلریده صوقرایمش
 ایدی عبدالمطلب بوگا قاراب (ای ابو مسعود نه فکرده طوراسک بو کون سنک فکرکه
 بزلر محتاجمن) دیدی سوگره ابو مسعود (ای عبدالمطلب یوز دوه نی الله ایچون باغشله هم
 آنلرغه ایسکی باشماق کیسا کلری طاق بوندین سوک آنلری هر مگه چاچ شویله ایتسا کز
 بو ابرهه عسکرلرنی بعضسینی توتوب بوغازلر سوگره الله تعالی آچیقلا نوب آنلرغه عذاب
 ایتدر) دیدی هم عبدالمطلب ابو مسعود ننگ ایتکانچه قیلدی و ابرهه عسکرلرنی دوه لر ننگ
 بعضسینی توتوب بوغازلدی هم بو وقتلرده عبدالمطلب دائما دعاءده تورمقده ایدی ینه
 ابو مسعود عبدالمطلبه دیدی بو بیت ننگ خواجه سی واردر اول خواجه سی بو بیتنی ساقلار
 نیتا که یمن پادشاه سی تبع ننگ شرندین ساقلامش ایدی چونکه تبع بونک قتینه کلوب
 یهرمکنی دیلادی لکن الله تعالی بونک موندای یاوز نیتکه دوشدیکی ایچون اوچ تاو لیک
 توتاش قارانغو قیلدی تبع بونی کوردکه بیت اللهنی تعظیم ایتمگه باشلادی هم بیت الله غه
 کسوه کیهری آتک ایچون توه لر بوغازلدی ای عبدالمطلب دیک کز طرفینه قارا بوندین
 سوک عبدالمطلب دیک کز طرفینه قارادی هم قاراویله دیک کز قریلرنده آق تومسه گی قوشلری

كوردی و بونگ ایله ابو مسعودکه خبر ویردی چونکه ابو مسعود صوقر اولدی بغندن کندسی
 کورمبور ایدی صوگره ابو مسعود بو قوشلر قایا تابا بارالر دیو صوردی عبد المطلب بزم
 توغر یمنزغه کله لر دیو جواب ویردی ابو مسعود سن اول قوشلر نی طانسگمی دیدی عبد
 المطلب هیچ کورگانم یوقدر دیدی ابو مسعود نه زورلقده لر دیدی عبد المطلب (چپچق
 زورلقده لر هر قایوسینک آغزنده چومک طاش کبی طاش وهر طائفه نك آلدنده قزل بورننی
 قارا باشلی اوزون مویننی یئکچی قوش کلمکده در دیدی) بو قوشلر قارا بولوط کبی ابره
 عسکرینک اوستینه کلوب یئکچ بارچه سی بورنلرنده اولان طاشلر نی عسکرلر نك باشلرینه
 نوشوردی طاش کمنک باشینه نوشسه شول کشینک اسمی اول طاشقه یازلش ایدی قوشلر
 اوزاشلرینی تمام ایتدکلرندن صوگره کلدکلری یولدن قایتوب کیتدی لر ابو مسعود ایله عبد
 المطلب طاگفه کردکلرندن صوگره طاغ تو به سندن تو بانگه توشدی لر هم بر آغنه باروب ینه بر
 توبه یرگه منوب ابره عسکرینی قارادیلر لکن هیچ کیمی کورمدیلر صوگره یقینراق یرگه
 واروب تاوشلرینی دگلادیلر تاوشلرینیک ایشوتمدی لر بوندین صوگ ابو مسعود ایله عبد
 المطلب (بو قوم کپچده یوقلامایونچه توروب طاگفه کرگچ یوقیغه کیتکائلردن) دیو
 اویلاشدیلر بونلرینه یقینراق کلوب قارادقن صوگره ابره عسکرلرینک هلاک اولدقلرینی
 کوردیلر بو طاش ابره عسکرلرینک تو باسینه توشدکن صوگره میلارینه یئکچی یاندر
 ایدی هم فیللرگه و باشقه حیوانلرغه تیسسه آنلرنیده هلاک قیلدر ایدی اگر یرگه توشسه
 غایت قاتی توشدکندن غایب اولوب کیتددر ایدی بوندین صوگ عبد المطلب بر بالطه آلوب
 اوزینه بر تیران چوقر قازوب آنی آلتونلر و جوهرلر ایله توتوردی هم ایداشی ابو مسعودا چونک
 بر تیران چوقر قازوب شوپله قیلدی صوگره ابو مسعودکه (تلاساگ بنم چوقرمنی آل تله ساگ
 اوز چوقرکنی آل تله ساگ هر ایکسینی آل) دیو اختیارینه قویدی ابو مسعود قیسی یخشیراق
 سگا شونسی اولسون دیدی صوگره هر ایکسی اوزینک چوقر اوستینه اولطردی هم عبد
 المطلب قریش قبیله سینه قالغان مالنی آکیز دیو نداء ایتدی قریش قبیله سندن هر کم
 اوزی کونارالگانچه آلدی بو وقعه نك تار یخنده علماء اختلاف ایتدی مقال
 ولادت نبویه دن قرق سنه مقدم در دیدی کلبی بکرمی اوچ سنه مقدم
 دیدی اما کوب علماء رسول الله نك طوغان یلنده واقع اولدی دیدی (اَلَمْ یَجْعَلْ
 کَیْدَهُمْ) ایاقیلما دی مو آنلر نك خرب کعبه اوچون سعی لر نی (فی تَضْلِيلِ) بطلان خسارتک
 (وَارْسَلْ عَلَیْهِمْ طَيْرًا) و بیاردی آنلر اوستینه قوشنی (اَبْرَیْلَ) طوائف و تفرقه قیلوب
 (تَرْمِیْهِمْ) آطار اول قوشلار آنلارنی (بِحِجَارَةٍ مِنْ سَجِیْلِ) ناش برله قویوب (فَجَعَلَهُمْ

كَعَصْفٍ مَّأْكُولٍ) بس قیلدی آنلارنی آسالغان وتاپتالغان ایکن کبی

﴿ بِسْمِ اللّٰهِ الرَّحْمٰنِ الرَّحِیْمِ ﴾

(لایلاف قُریش) تعجب لانکز قریش نك بریرینه الفتی کسائی ایله اخفش (بونداعی لام لام تعجب اولوب آیتنگ معناسی قریشنگ فشق و جایگی سفرلره القتلرینه تعجب ایدوکز دیمکدر دیدیلر عربلر تعجب اورنده فعلدین باشقه لام ایله اکتفاء ایدرلر ایدی (ایلافهم رحلة الشتاء والصيف) آنلر نك قش وهم جای رحلت لرنده الفت لرینه مفسرلر دیدیلر : قریش قبیلہسی هر سنه ده ایکی مرتبه شام ایله یمن گه تجارت ایچون سفرلر جایلکده ایدی چونکه ارض مکه هیچ آشلق اوسترمه کندن قریش قبیلہسی سفر قیلوق و تجارت ایتنگ کبی شیلر ایله کچنورلر ایدی (فَلْيَعْبُدُوا رَبَّ هَذَا الْبَيْتِ) بس عبادت قیلسونلر بو اووی نك یعنی کعبه نك رینه (الَّذِي أَطَعَهُمْ) شونداق رب البیت کم آنلرنی طعام برله تویدردی (مَنْ جُوع) آچلقدان (وَأَمْنَهُمْ مِنْ خَوْفٍ) وامین قیلدی آنلرنی خوفدن حرم اهلندن قلوب

﴿ بِسْمِ اللّٰهِ الرَّحْمٰنِ الرَّحِیْمِ ﴾

(أَرَأَيْتَ الَّذِي يُكَذِّبُ بِالذِّينِ) کوردگمو اول کشی نی کم تکذیب قیلور حساب و جزائی مقاتل (بو آیت عاص بن وائل حقنده نازل اولدی) دیدی اما ابن کیسان ولید بن مغیره حقنده نازل اولدی دیدی (فَذَلِكَ الَّذِي يَدْعُ الْيَتِيمَ) بودور اول کشی کم فاغار یتیم نی و ظلم ایتار آنک حقینه (وَلَا يَحْضُ) رغبت لاندور مس اوزنی وهم غیرینی (عَلَى طَعَامِ الْمَسْكِينِ) مسکین گه طعام بیر وگه (فَوَيْلٌ) بس هلا کلیکدر (لِلْمُصَلِّينَ الَّذِينَ) شونداق نماز او قوغوچیلر غه (هُمْ عَنْ صَلَاتِهِمْ سَاهُونَ) آنلر نماز لرندین غافل لردر حی السنه اسناد ایله شویله روایت ایلدی بروقت اصحاب نمازده غافل اولان ذاتلر کملر دیو رسول الله دین صور دیلر رسول الله بونلره نمازی وقتلرندن کچکدر ان آدملر در دیو جواب ویردی قتاده (نماز دین غافل اولوق او قو ایچون ده او قماو ایچونده قایغر مسلقدین عبارتدر) دیدی امام حسن (نماز دین غافل اولان ذات شول در که نمازی او قوغانده ریا او قوب اوتوب کینسه هیچ قایغورماس) دیدی ابو الغالیه نماز دین غافل دیوب شول آدمه اطلاق ایدلور که اول آدم نمازی وقتنده او قوماس و او قودقی وقت رکوع و سجدر نك اعتبار ایتماس) دیدی (الَّذِينَ هُمْ يَرَاؤْنَ) شونداق کشی لر کم ریا قیلورلر (وَيَمْتَعُونَ الْمَاعُونَ) بیتارلر بیرماس لر آنرسه ابن عمر ایله حسن (ماعون دین مراد زکوة در) دیدی هم ماعون دین زکوة مراد ایدوکی حضرت علی دنده روایت ایلدی عکرمه (ماعونک

ایک اعلاسی فرض اولنمش زکوة اولوب ایگ ادناسی عاریت در (دیدی ابن مسعود
 (ماعوندن بالطه چیلک قازان کبی شیلر در) دیدی

بِسْمِ اللّٰهِ الرَّحْمٰنِ الرَّحِیْمِ

(اَنَا اَعْطَيْتُكَ الْكُوْثُرَ) شکسز بز بیر دوک سگا خیر کثیرنی محی السنه انس ننگ
 روایتیلر رسولدن شویله اخراج ایتدی رسول الله دیدی کوثرنگ نه ایدو کینی بله سزمو
 اصحاب یوق بز بلمایمز الله هم آنک رسولی بلور دیدیلر سوگره رسول الله (کوثر
 جنتده بریلغه اولوب الله آتی بگا وعده قیلدی قیامت کوننده بنم امتم اولیلغه دن اچار
 هم اولیلغه ننگ صاوتلرن وکوکنگی یولدنزلر قدر در) دیدی لر (فَصَلِّ لِرَبِّکَ) بس نماز
 او قوغل خالص الله (وَأَنْحَرْ) نحر ایت تویه لر نی قربان اوچون (إِنَّ شَانِئَكَ) شکسز سگا
 بغضی بار کشی لر (هُوَ الْأَبْتَرُ) اول دور احقر واذا مفسر لر دیدیلر : بو آیت عاص بن
 وائل حقنده نازل اولمشدر شویله که بروقت عاص بن وائل (بنی سلم) ننگ ایشکی قتنده
 رسول اللهغه یولقدی هم رسول الله ایله بر آز سویلشدی قریشنک الوغلی مسجد اچنک
 او طر مشلر ایدی عاص بن وائل سوز ندین بوشانوب مسجد اچینه کر دکده قریش ننگ
 الوغلی کم ایله سویلشدک دیو صور دیلر عاص بن وائل (شول ابتر) ایله سویلشدم
 دیو جواب ویردی بعضلر دیدیلر که عاص بن وائل بار یرده رسول الله ذکر ایداسه عاص
 بن وائل ومنکر شول (ابتر) نی اکرده اوزی هلاک اولسه بتون اسمی اوندولور دیو
 ابتر ایدی

بِسْمِ اللّٰهِ الرَّحْمٰنِ الرَّحِیْمِ

(قُلْ يَا أَيُّهَا الْكَافِرُونَ) ایت ای محمد ای کافر بولغان کشی لر مفسر لر دیدیلر : بو آیت
 قریشنک الوغلرندن بر جماعه ننگ حقنک نازل اولمشدر شویله که بروقت قریشنک الوغلی
 (ای محمد سن بزم دینمزه ایار بزده سنک دینکه ایارر مز ینه سن بزم الهلرمزه بریل
 عبادت ایت بزده سنک الهکه بریل عبادت ایتر مز اکر سنک دینک یشی بولسه بزده آکا
 مشارکت ایتکان اولور مز اکر بزم دینمز یشی اولسه سنده بزه مشارکت ایتکان اولور
 سن) دیدیلر سوگره رسول الله (بن اللهغه غیرنی شریک ایتمکدین قورقارم) دیدی سوگره
 ایمانسلر (اکر بزم بارچه الهلرمزه عبادت ایتماز ایهک بعضلرینه عبادت ایت بزدرده
 سنک الهکه عبادت ایدر مز) دیدیلر بوندین سوک رسول (الله طرفندین نه کلور
 شوکا قدری صبر ایترمن) دیدی هم الله تعالی شول سورنی ایندردی ایترمن رسول الله
 مسجد حرامگه واروب قریشدن بر جماعه ننگ آلدنده بوسورنی او قودی بونی ایتو کچ

قریش قبیلہ سی رسول اللہ دین امید اوزوب نلاد کچھ اذا وظلم ایتیمہ باشلادی (لَا اَعْبُدُ مَا تَعْبُدُونَ) عبادت قبیلہ اس من سز ننگ معبود کز گه (وَلَا اَنْتُمْ عَابِدُونَ مَا عَبَدْنَا) وایماس سز سز هیچ عبادت قیلغوچی منم معبود مکا حاضرده (وَلَا اَنَا عَابِدٌ مَا عَبَدْتُمْ) وایماسمن من عبات قیلغوچی هیچ زمانده سز ننگ معبود کز گه (وَلَا اَنْتُمْ عَابِدُونَ مَا عَبَدْنَا) وایماس سز سز هیچ عبادت قیلغوچی منم معبودم گه بوایسه الله تعالی قارشنده ایمان کتور مسلر دیو بلنکان کافر لره خطا بدر (لَكُمْ دِينُكُمْ) سز گه سز ننگ دین کز (وَلِي دِينِ) ومکا منم دینم

بِسْمِ اللّٰهِ الرَّحْمٰنِ الرَّحِیْمِ

(اِذَا جَاءَ نَصْرُ اللّٰهِ) کلگان وقتده الله تعالی ننگ نصرتی وسنی اعدا کا غالب قیلحق (وَاَنْفَتَحَ) مکهنی وسائر بلادنی فتح وفتح مکهننگ قصه سی بودر کم رسول الله حدیبیه ده قریش ایله صالح آیتدی و بو صاحده اون یلغه قدری صوغش لر قویلق اولدی هر ایکی طریق بری برندن امین اولحق شرطیله بنی بکر قریش عقدنده بولدی و خزاعه قبیلہ سی رسول الله عقدنده قالدی بنی بکر برله خزاعه آراسنده ایسکیدن بیرو دشمانلق وار ایدی بنی بکردن نوفل بن معاویه دیگان ذات خزاعه قبیلہ سیله صوغش قیلدی قریشدن صفوان بن امیه هم عکرمه بن ابی جهل هم سهیل بن عمرو اوز لرینگ قوللری و اتباع لر یله بنی بکر قبیلہ سی نه یاردم ویردی لر خزاعه قبیلہ سنندین عمرو بن سالم دیگان ذات مدینه گه کلوب رسول اللهغه بو خبرنی سویلدی رسول الله عمرو بن سالم گه ابن عمرو شکسز دوشمانلریکا غالب کله چکسن) دیدی موندین صوگت ینه خزاعه قبیلہ سنندین و بدیل بن ورفاء بنی خزاعه دن بر جماعه ایلن مدینه گه کلوب رسول اللهغه بو واقعه دین خبر ویردی هم خبر ویردکن صوگره فایتوب کیتدی بونلر فایتوب کیتکچ رسول الله (ابو سفیان آرا مزده اولان عقدنی قوتلندر مک) ایچون هم مدتینده آرتد رمق ایچون مدینه یه کیله در) دیو اصحابه خبر ویردی بدیل بن ورفاء سفیان دیگان اورنده ابو سفیانگه یولقدی ابو سفیان مذکور اش ایچون مدینه یه کلمکده ایدی یولقد قتن صوگره ابو سفیان بدیل بن ورفاء دن سق قایه واردنگ دیو صورادی لکن بدیل بن ورفاء مدینه یه کلد کینی یاشروب خزاعه قبیلہ سی آراسنده یوردم دیو جواب ویردی ابو سفیان مدینه یه کلوب یتکچ اوزینگ قزی ام حبیبه ننگ اوینه کردی هم رسول الله ننگ توشا کینه اولطرمقنی قصد قیلدی لکن قزی ام حبیبه ابو سفیاننی اولطرمقندین منع آیتدی صوگره ابو سفیان (منی توشا کدینر نورسگهی یا توشا کنی میندن قزغانورسگهی) دیدی ام حبیبه (بورسولنگ توشا کیندر سن بر رجل مشرکسن شوننگ ایچون بو توشا کنی سندن قزغانورم) دیدی

ابو سفیان قزینہ (مندیں سوک سکاہہ یاوزلق ایرشمشدر) دیہرک اوبندین چغوب رسول
 اللہ قتینہ کلدی ہم عهد توغریسنده نه قدر سویلدی ایسهده رسول الله اهل مکہ ناک
 معاهدہسی بوزلدی دیمگه باشقه سوز ایتمادی) بوندین سوک ابو بکره واروب (سن
 یکاندن معاهدہ یسامیه محمد ایله آرامزده واسطه اولسانه) دیو اوتندی لکن ابو بکر
 الصدیق قبول ایتمادی سوگره حضرت عمره واروب شویله اوتندی لکن حضرت عمر
 (من سنک ایچون رسول اللهغه واسطه اولورمی والله اگر بالاسر ایلانگینه اولسهده
 سنکله صوغش قیلهچقمن) دیو جواب ویردی سوگره حضرت علیگه واروب شویله اوتندی
 هم اول مجلسده حضرت فاطمه ایله اوغلی حسنده وار ایدی لکن حضرت علیده قبول
 ایتمای رسول الله محاربه ایتمکنی چنلاب قصد ایتمشدر من اشه واسطه اوله آلام دیدی
 سوگره ابو سفیان حضرت فاطمهیه قاراب (ای محمدنک سوکلو قزی سین بنی حمایه ایتساک
 بولماسمی) دیو یالواردی حضرت فاطمه رضی الله عنها (مین بر خاتونین هیچ کیمنی حمایه
 ایته آلام) دیو جواب ویردی) ابو سفیان (شول اوغلککه امر ایت آدملر آراسینه چغوب
 بنی حمایه ایتدیکنی بلدرسون شول بکا یثار هم اوغلک دنیا ناک آخرینه قدر بتون
 عر بلرنک الوغسی اولور) دیهرک حضرت حسنکه اشاره قیلدی حضرت فاطمه (بو اوغلم
 کچکنه در هنوز هیچ کمنی حمایه ایتو در جه سینه وهیچ کمگه امان ویررک یاشکه ایرشیدیکی
 یوقدر) دیو عذر بیان ایتدی ابو سفیان خیرانه قالدی ینه حضرت علی ناک یانینه واردی
 (یا علی اشلر بیک چیتنگه ایلاندى نه قیلایم بکا بر نصیحت قیل واشکه یارارلق بر
 تدبیر ویر) دیهرک حضرت علیگه عذر ایتدی حضرت علی چاره سز اولوب (سن
 قریش ناک الوغسی سن چقده آدملر آراسنده بر عمومی حمایه نی بلدر سوگره چقک کیت)
 دیهرک باشندین یبارونی استهدی ابو سفیان (بو فغنه یثارمی) دیدکده حضرت علی
 (آری یاغین بلمیم هم بوکا باشقه تدبیرده تابا آلمیم) دیه جواب ویردی شونندین سوک
 ابو سفیان حضرت رسول ناک مسجدینه کلوب آدملره خطاب ایدهرک (ای آدملر بن ایکی
 طرفینده اوزیمه صیونلردم وبار چه شینی عهدهم آستینه کرتدم هیچ کم بنم عهدمنی بوزماز
 دیو گمان ایدهرم) دیدی لکن اوزینه هیچ یارار دیهن ذات اولمادی سوگره دوه سینه
 آطلانوب قایتوب کیتدی اصحاب کرام بو نه اشلادی دیهرک آنک آرتندین بری برینه
 قاراب کولشدیلر وهالککه ابو سفیان مدینهده کوب توردقندن قریش طائفهسی بوتاغین
 محمد طرفینه آوشوب یاشرتون آکا ایاردی دیهرک آنی تهمت ایتمشدر ~~خاتون~~ ابو سفیان
 کیچلکده مکیه قایتوب اوبنه کرمش مکه قومینک اوزینی ذکر ایدلدکچه تهمت ایتدیکنی